Lagano hya

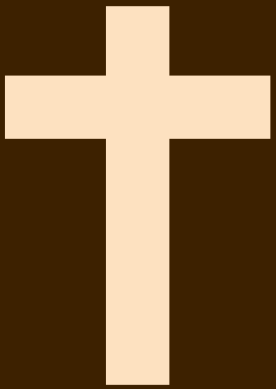

The New Testament in the Zigua language of Tanzania

Lagano hya

The New Testament in the Zigua language of Tanzania

copyright © 2014 The Word for the World and Pioneer Bible Translators

Language: Zigua

Contributor: The Word For The World

Zigua & The New Testament in Zigua

This translation, published by The Word for the World Bible Translators and Pioneer Bible Translators, was published in 2014.
If you are interested in obtaining a printed copy, please contact The Word for the World Bible Translators at www.twftw.org.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-02-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
3de16edb-af58-5e1e-a052-fe27295c9b15

Contents

MATAYO 1
MAKO 69
LUKA 113
YOHANA 188
NTENDWA 241
WALUMI 306
WAKOLINTO . . 336
2WAKOLINTO . 364
WAGALATIYA . . 383
WAEFESO 394
WAFILIPI 405
WAKOLOSAI . . 413
1WASESALONIKE421
2WASESALONIKE428
1 TIMOSEO . . . 432
2 TIMOSEO . . . 441
TITO 447
FILEMONI 451
WAEBULANIYA . 453
YAKOBO 476
1PETULO 484
2 PETULO 493
1YOHANA 499
2 YOHANA 507
3 YOHANA 509
YUDA 511
UGUBULO 514

MBULI YEDI IWANDIKWE NI MATAYO ULONGOZI

Mbuli Yedi iwandikwe ni Matayo ni imwenga mwe vitabu vine mwe Lagano hya dikulavyanya wikazi wa Yesu Kulisito. Chila chimwenga mwe ivyo chetangwa "Injili," nuko kugamba "Mbuli Yedi." Vyawandikagwa hadya Yesu abanikaga ni Matayo na Mako na Luka na Yohana. Wawandisi hawamanyize chindedi zuwa idyo Mbuli Yedi iwandikwe ni Matayo, mna vyadahika chipindi cha mihilimo milongo mtandatu AD. Naho, hantu awandikile hahamanyike, mna mafani yawandikagwa uko Palesitina naho mafani hata mo mzi wa Yelusalemu.

Mwandisi ni Matayo, uyo endaga mchisanya ushulu henati kwitangwa kutenda mwanampina wakwe. Naho kamanyika kwa zina dya Mlawi. Matayo endaga yumwenga mwa wadya wasigilwa mlongo na waidi awandikaga kwa vilongozi wa Wayahudi. Vino vyawoneka pwilili mwe mihilimo 60 ikalanga mawandiko ya Lagano dya kale. Kaunga alagise kugamba Yesu nendile nuyo Masiya, mkombolwa asagulwe ni Chohile uyo alavyagwa mo uwoni. Naho Matayo awandikaga vintu vilozize mo Useuta wa Chohile. Wayahudi nendile wakagoja masiya kutenda seuta wa siasa za chiseuta. Matayo akaulisaga kwa ujihi vikuhigana mwe uzumizi kwa kutambalisa useuta wa Muye wa Chohile.

Mbuli Yedi iwandikwe ni Matayo ni kitabu chedi kwa kukongela mwe Lagano hya kwaviya vyose vyalanga Lagano dya kale. Dyalunganya mwe malagano maidi. Wasomile naho nawakafanyanya kugamba Matayo akajeza kutimiliza mliganyo wa vitabu viwandikwe ni Musa, ivyo vyendaga vitabu vishano vya nkongo vya Lagano dya kale. Yesu kalonga ko lugulu (Mat 5-7) yadaha kuliganywa na kulavigwa sigilizi za Chohile kwa Musa (Kumbukumbu ya tolati 19; 3-23; 33).

Vimndani

- Matayo kakonga Mbuli Yedi kwa kuwagambila mwe kwelekwa kwa Yesu Kulisito na nkongelo ye ndima yakwe 1-4.
- Vikaheza Matayo atambalisa indima ya Yesu na mahinyo yalozize mwe 5-25.
- Mo udumo Matayo alonga mwalo mjima wa Yesu na ndima yakwe na kubanika na kuyuka kwakwe (26-28).

Lukolo lwa Yesu Kulisito
Luka 3:23-38

1 Luno ni ludongo lwa lukolo lwa Yesu Kulisito,

lukolo lwa Daudi, endaga
mlukolo ywa Bulahimu.

2 Bulahimu amwelekaga
Isaka, Isaka amweleka
Yakobo, Yakobo amweleka
Yuda na walukolo wakwe.

3 Yuda amwelekaga Pe-
lesi na Zela mami yawo
ni Tamali, Pelesi amweleka
Hesiloni, Hesiloni amwelek-
aga Alamu.

4 Alamu amwelekaga
Aminadabu, Aminadabu
amweleka Nashoni, Nashoni
amweleka Salimoni.

5 Salimoni amwelekaga
Boazi, nine nani Lahabu,
Boazi amweleka Obedi
mami yakwe nani Lutu,
Obedi amwelekaga Yese.

6 Yese awelekaga Seuta
Daudi, Daudi amweleka
Sulemani, nine nani mkaza
Uliya.

7 Sulemani amwelekaga
Lehoboamu, Lehoboamu
amweleka Abiya, Abiya
amweleka Asa.

8 Asa amwelekaga
Yehoshafati, Yehoshafati
amweleka Yolamu, Yolamu
amweleka Uziya.

9 Uziya amwelekaga
Yosamu, Yosamu amweleka
Ahazi, Ahazi amweleka
Hezekiya.

10 Hezekiya amwelekaga
Manase, Manase amweleka
Amoni, Amoni amweleka
Yosiya.

11 Yosiya amwelekaga
Yekoniya na walukolo
weyawe.

Chipindi chiya Wayahudi
wasamizizagwa Babeli.

12 Umo weze waguhigwe
mateka uko Babeli, Yekoniya
amwelekaga Shealitieli,
Shealitieli amweleka Zeluba-
beli.

13 Zelubabeli amwelek-
aga Abihudi, Abihudi
amweleka Eliakimu, Eli-
akimu amweleka Azoli.

14 Azoli amwelekaga
Sadoki, Sadoki amweleka
Akimu, Akimu amweleka
Eliudi.

15 Eliudi amwelekaga
Eleazali, Eleazali amweleka
Matani, Matani amweleka
Yakobo.

16 Yakobo amwelekaga
Yusufu, Yusufu nani mgosi
ywa Maliyamu nine dya
Yesu akwitangwa Kulisito.

17 Ivyo nakuna vyeleko
mlongo na mine, kukongela
Bulahimu kubula Daudi, na
vyeleko mlongo na mine,
kukongela Daudi kubula
mo usami kwita Babeli,
na vyeleko mlongo na
mine, ni kukongela hadya
waguhigwe utumwa kubula
mwe chipindi cha Kulisito
Mkombola.

Kwelekwa kwa Yesu Kulisito
Luka 2:1-7

18 Vino nivyo elekagwa
Yesu Kulisito, Maliyamu
nine dya Yesu nakalombwa
ni Yusufu. Mna umo hawe-
nati kusolana, Maliyamu
nakawoneka ana nda kwa
udahi wa Muye Ukukile.

19 Kwaviya Yusufu
nakaoneka ywedi haungile
kumjela soni Maliyamu
mwa wantu, elo nakaunga
amwase chinyele.

20 Umo achei akafanyanya
imbuli iyo, mndima
ywa kwembingu ywa
Zumbe amlaila mwe sozi
amgamba, “Yusufu mwana
Daudi, usekogoha kumguha
Maliyamu atende mkaziwo,
kwaviya kenula nda kwa
udahi wa Muye Ukukile.
21 Nefungule mwana ywa
chilume, nawe naumwi-
tange Yesu, kwaviya uyo
nuyo akunga awakombole
wantu wakwe mwa masa
yawo.”
22 Ivyo yano yose nay-
alaila chani uchinte udya
ulosi Zumbe alongaga ku-
jinkila kwa muwoni.
23 “Chigoli nenule nda
nakutenda na mwana
chilume, naye netangwe
Imanueli” nuko kugamba,
“Chohile ehamwenga na
suwe.”
24 Ivyo Yusufu eze asetuke
mwe zintongo, adamanya
saviya agambilwe ni
mndima ywa kwembingu
ywa Zumbe amguha
Maliyamu mkaziwe.
25 Mna hagonile naye,
kubula Maliyamu efungula
mwana chilume, Yusufu
amwinka zina dya Yesu.

2

Watalamke kulaila ulailo wa zuwa

1 Yesu elekagwa mo mzi
wa Beselehemu uko Yudeya,
mwe chipindi umo Helode
endaga Seuta. Vikaheza,
wantu wamanyi wa ntondo
weza wakalaila ntendele
yo ulailo wa zuwa wa
Yelusalemu,
2 niyo wauza, “Ekuhi
umwana elekwe, akunga
atende Seuta ywa Wayahudi?
Chiwona ntondo yakwe umo
ikalaila ko ulailo we dizuwa,
ivyo chiza kumvikila.”
3 Seuta Helode eze
eve ayo, engilwa ni
chinyulu, hamwenga na
chila yumwenga wo mzi wa
Yelusalemu.
4 Awetanga wakulu wa
walavyantambiko wose
hamwenga na wahinyi
wa Sigilizi na kuwauza,
“Kulisito Mkombola nelekwe
kuhi?”
5 Wahitula, Nelekwe mo
mzi wa Beselehemu, uko
Yudeya. Vino nivyo alongile,
muwoni
6 Beselehemu mwe isi ya
Yuda,
Weye hwi wa udumo mgati
mo ulongozi wa Yuda,
kwaviya nalawe chilongozi
mwako
naalongoze wantu wangu
wa Izulaeli.
7 Vikaheza Helode awe-
tanga wamanyi wa ntondo
wajeni walaile ko ulailo
we dizuwa ko mdugano
wa chinyele nakubunkula
chipindi cha chindedi chi-
laile intondo.
8 Niyo awasigila waite
Beselehemu kwa sigilizi
zino, “Hitani mkalonde
vyedi mwana alekwe,
aho namumwone, mwize
mnigambile, chani nami
hamvikile.”
9 Weze waheze kumwiva
Seuta, watoza sila waita,
ntondo nayo waiwonaga ko
ulailo we dizuwa yawalon-
goza hadya eli umwana.

10 Weze waiwone intondo,
niyo weleleswa.
11 Wengila mwe nyumba,
weze wamwone umwana
hamwenga na mamiyakwe
Maliyamu, wafika madi
kumvikila. Walavya ma-
jeleko yawo na kumwinka,
zahabu, mavuta ya yombe
kulu yakwitangwa mane-
mane na uvumba.
12 Niyo wauya kwe kaya
yawo kwa sila ntuhu,
kwaviya Chohile awa-
fundaga mwe sozi wasekuya
kwa Helode.

Kunyilikila Misili.

13 Weze wahalawe
mndima ywa kwembingu
ywa Zumbe amlaila Yusufu
mwe sozi nakumgamba,
"Helode namlonde umwana
chani amkome. Ivyo
halaweni, mguhe umwana
hamwenga na mamiyakwe
mnyilikile Misili, mwikale
uko kubula hadya hunga
hugambile uhalawe."
14 Ivyo ahalawa, amguha
umwana hamwenga na
mamiyakwe nechilo na
kwita Misili,
15 hantu ekalaga kubula
mo kubanika kwa Helode.
Vino vyadamanyikaga
saviya Zumbe alongaga
kujinkila muwoni vilaila
chindedi, "Simwitanga
Mwanangu kulaila Misili."

Kukomwa kwa wana.

16 Helode eze abunkule
kugamba wajeni walaile ko
ulailo we dizuwa wamzun-
guluka, kengilwa ni maya.
Alavya sigilizi za kukoma
wana chilume mwe Bese-
lehemu hamwenga na we
mjihi wata mihilimo midi
na wadodo wawo. Vino
vyadamanyikaga kutimilana
na viya amanyaga kwa
awajeni mwe chipindi che
ntondo yalailaga.
17 Naho uwoni wa muwoni
Yelemiya wachintaga saviya
alongaga,
18 "Izwi diivika kulaila uko
Lama,
ndilo ya usungu na malom-
bolezo,
Laheli akuwaila wanawe,
haungile kuhembelezwa,
kwaviya nendile wabanika."

Kuya kulaila Misili

19 Helode eze abanike
mndima ywa kwembingu
ywa Zumbe amwizila
Yusufu mwe sozi uko Misili,
20 na kumgamba, "Ha-
lawe, mguhe umwana
hamwenga na mamiyakwe
mfose muye mwe isi ya
Izulaeli, kwaviya wadya
nawakaunga wamkome
umwana wabanika."
21 Elo Yusufu aha-
lawa, amguha umwana
hamwenga na mamiyakwe,
wafosa wauya Izulaeli.
22 Mna Yusufu eze
eve kugamba Alikelayo
nendile akalongoza hantu
ha tatiyakwe Helode saviya
zumbe ywa Yudeya, nako-
goha kwita uko. Enkagwa
sigilizi mwe sozi, ivyo aita
mwe si ya Galilaya.
23 Kaita kwikala mwe mzi
ukwitangwa Nazaleti. Ivyo
viya wawoni walongaga vi-
laila, "Netangwe Mntu ywa
Nazaleti."

3

Kulonga kwa Yohana Mta kubatiza
Mako 1:1-8; Luka 3:1-18; Yohana 1:19-28

1 Mazuwa ayo Yohana Mta
kubatiza alaila kwe nyika ya
Yudeya na kukonga kulonga.
2 Agamba, “Kweileni masa
yenyu, kwaviya Useuta wa
kwembingu wi hajihi!”
3 Yohana nuyo mntu alon-
gagwa ni muwoni Isaya ak-
agamba,
“Izwi dya mntu aguta kwe
nyika,
‘Malanyani sila ya Zumbe,
chulusani sila zose akunga
ajinkile!’ ”
4 Suche za Yohana
zadamanyagwa kwa mazoya
ya ngamiya, mwe chigudi
chakwe avalaga msipi
udamanywe kwa nchingo.
Nkande yakwe nani sije na
uchi.
5 Elo wantu kulaila
ntendele zose za Yudeya
wambasaga Yohana kulaila
Yelusalemu na kolongo
dyose dyo mto Yolodani.
6 Weze weile amasa yawo,
niyo awabatiza mo mto Yolo-
dani.
7 Yohana eze awone
Mafalisayo na Masadukayo
walozize wakeza chani awa-
batize, awagamba, “Nyuwe
welekwa wa nyoka! Ni yuhi
awagambileni mwadaha
mwenege nkanto ya Chohile
akunga aigale kwenyu?
8 Elo lagisani kwa ntendwa
zedi kugamba mweila masa
yenyu.
9 Naho msekufanyanya
kugamba mwadaha mwe-
gombele mkagamba Bu-
lahimu ni tati yetu.
Nawagambilani kugamba
Chohile adaha kuguha
mayuwe yano nakuyatenda
welekwa wa Bulahimu!
10 Hoya imalanywa kale
kukanta masina ye miti,
chila mti haukweleka
matunda yedi naukantwe na
kudulwa mo moto.
11 Miye nawabatizani kwa
mazi kulagisa kugamba
mweila masa, yudya neze
umo haheza miye nawaba-
tizeni kwa Muye Ukukile na
kwa moto. Ni mkulu kujinka
miye, naho sikuwagila
kwinula vilatu vyakwe.
12 Ana lungo mo mkono
wakwe kuhetela nkande
zoseni. Ngano yakwe naike
mwe digulu, mna mahofya
nayoke mo moto haukusila.”

Ubatizo wa Yesu
Mako 1:9-11; Luka 3:21-22

13 Chipindi icho Yesu niyo
eza kulaila Galilaya kubula
mo mto wa Yolodani chani
abatizwe ni Yohana.
14 Mna Yohana nakonga
amchinde akamgamba,
“Miye nuyo hungwa niba-
tize niweye,” “mna kwiza
kwangu!”
15 Mna Yesu amhitula,
“Leka vitende ivyo haluse.
Mwe isila ino nachidamanye
vyoseni viwoneke vyedi
kwa Chohile.” Ivyo Yohana
azumila.
16 Aho Yesu eze abatizwe,
afosa mwa mazi. Niyo
imbingu yagubuka, na

kuwona Muye wa Chohile
ukasela saviya suwamanga
nakumlangaza.
17 Niyo izwi dyalonga ku-
laila kwe imbingu, “Yuno
nuyo mwanangu akuniwag-
ila hungisa.”

4

Kujezwa kwa Yesu
Mako 1:12-13; Luka 4:1-13

1 Yesu niyo alongozwa ni
Muye Ukukile kwe nyika
chani ajezwe ni Mwavu.
2 Eze afunge kudya kwa
mazuwa milongo mine chilo
na msi, Yesu niyo alumwa
nisala.
3 Niyo Mwavu ambasa
nakumgamba, “Uneva wi
mwana Chohile, yahitwile
mayuwe yano yatende mi-
gate.”
4 Mna Yesu ahitula,
“Mawandiko Yakukile
yagamba, ‘Wantu hawaku-
daha kwikala kwa migate
iyodu, mna kwa chila ulosi
Chohile akulonga.’ ”
5 Niyo Mwavu amwigala
Yesu Yelusalemu, Mzi Ukuk-
ile, amwika kulanga ko lune-
nengwe lwe Nyumba nkulu
ya Chohile,
6 nakumgamba, “Uneva
chindedi wi Mwana Chohile,
kwedule hasi, kwaviya
mawandiko yagamba.
‘Chohile nawasigile wandima
wa kwembingu
wakwe,
nawakutoze na mikono
yawo,
chani usekwekobadisa mwe
yuwe iviga vyako.’ ”
7 Yesu ahitula, “Mna
mawandiko Yakukile naho
yagamba, ‘Usekumjeza
Zumbe Chohile ywako.’ ”
8 Niyo Mwavu amguha
Yesu, amwigala mwe lugulu
lutali vidala nakumlagisa
useuta wose we isi na ukulu
wakwe.
9 Mwavu agamba, “Vino
vyoseni nahwinke uneva un-
afika madi univikile.”
10 Yesu niyo ahitula,
Shetani halawe! Mawandiko
Yakukile yagamba, Mvikile
Zumbe Chohile ywako naho
msankanile uyodu!
11 Niyo Mwavu am-
leka Yesu, wandima wa
kwembingu niyo weza
kumwambiza.

Yesu akonga ndima yakwe uko Galilaya
Mako 1:14-15; Luka 4:14-15

12 Yesu eze eve kugamba
Yohana Mta kubatiza ka-
jelwa mndani, aita Galilaya.
13 Hekale Nazaleti, mna
kaita Kapelinaumu, mzi wi
hankanda he diziwa dya
Galilaya, mwe si ya Zabuloni
na Nafutali.
14 Uwoni wa muwoni Isaya
alongaga uchinta.
15 “Isi ya Zabuloni
hamwenga ne isi ya
Nafutali,
mwe isila ikwita kwe bahali,
kwe ntendele ntuhu
yo mto Yolodani,
Galilaya, si ya sawo
Wayahudi!
16 Wantu wakwikala mwe
chiza
nawawone ulangazi mkulu.

Mwe wadya wakwikala mwe isi ya chiza ya file
ulangazi naulangaze.”
17 Kukongela aho Yesu kakonga kulonga ulosi wakwe, “Kweileni masa yenyu, kwaviya Useuta wa kwembingu wi hajihi!”

Yesu etanga walowa samaki wane
Mako 1:16-20; Luka 5:1-11

18 Umo Yesu akajinka mnkanda mwe diziwa dya Galilaya, awona walukolo waidi walowa samaki, Simoni akwitangwa Petulo na mlukolo ywakwe akwitangwa Anduleya, wakalowa samaki mwe diziwa na lwavu.
19 Yesu awagamba, “Nitimilani, naniwahinye mtende walowa wantu.”
20 Aho waleka izinyavu zawo wamtimila.
21 Eze ajende jende awawona walukolo watuhu waidi, Yakobo na Yohana, wana wa Zebedayo. Nawe mwe ngalawa na tati yawo Zebedayo, wakasuma nyavu zawo vyedi. Yesu awetanga,
22 aho wayasa ingalawa hamwenga na tati yawo, wamtimila.

Yesu Ahinya na kuhonya
Luka 6:17-19

23 Yesu aita mwe isi yose ya Galilaya, akahinya mwe nyumba ya Chiyahudi ya kuvikila, akalonga Mbuli Yedi yo Useuta wa Chohile, na kuhonya wantu wata manyonje yesimile.
24 Mbuli zakwe zizagala mwe isi yose ya Siliya, ivyo wantu wamwigaila wadya woseni na wakahuma, wa kuhuma manyonje yesimile na masulumizo, wantu wata mpepo, na wata chifutu hamwenga na wantu waholomale. Yesu naye kawahonya woseni.
25 Fyo kulu dimtimila kulaila Galilaya na Dekapoli si ina mizi mlongo, kulaila Yelusalemu, Yudeya hamwenga ne isi mwe ntendele ntuhu yo mto wa Yolodani.

5

Mahinyo ko lugulu

1 Yesu eze awone fyo dya wantu niyo akwela kwe lugulu, uko niyo ekala hasi. Wanampina wakwe wambasa,
2 niyo akonga kuwahinya.

Chinyemi cha chindedi
Luka 6:20-23

3 Nawajimbikwe wadya wachiwa wa chimuye wakumsinya Chohile,
Useuta wa kwembingu ni wawo!
4 Nawajimbikwe wadya wata chinyulu,
kwaviya Chohile nawafile mbazi!
5 Wajimbikwe ni wahoile,
kwaviya nawalisi isi!
6 Chinyemi ni kwa wadya wakungisa kudamanya yawoneke yedi kwa Chohile,
Chohile naweguse!

7 Chinyemi ni kwa wadya wakufila mbazi watuhu,
Chohile nawajimbike!
8 Chinyemi ni kwa wadya wata moyo ulenguke,
nawamwone Chohile!
9 Chinyemi china waivanyi, kwaviya nawetangwe wana wa Chohile.
10 Ujimbiko ni kwa wadya wakwihizwa
kwachausa cha kuwoneka wedi,
kwaviya useuta kwembingu ni wawo.
11 "Mjimbikwa nyuwe chipindi wantu wakawahulutani na kuwasulumizani na kuwalongani vihiye kwa chausa changu.
12 Mtende na chinyemi na kubweda, kwaviya mwikiwa ntunyo nkulu kwembingu. Vino nivyo wawoni wekalaga umo nyuwe hamwinati kusulumizwa.

Munyu na Ulangazi
Mako 9:50; Luka 14:34-35

13 "Nyuwe saviya munyu mwe isi. Mna uneva munyu ukaza ulumunyu lwakwe, naudamanywe vivihi munyu vituhu? Haikuwagila kwa chochose, mna udulwe hasi nakujatwa ni wantu.
14 "Nyuwe mwi ulangazi mwe isi. Mzi mwe lugulu haukwefisa.
15 Naho wantu hawakuwasha taa niyo wazika kwedivungu. Mna wazika mlanga mwe chiya cha kwikiya taa, niyo zalangaza kwa chila yumwenga mwe nyumba.
16 Mwe ivyo, ulangazi wenyu na naulangaze mwa meso ya wantu, chani wawone ntendwa zenyu zedi na kumtunya Tati yenyu ywa kwembingu.

Sigilizi ya Musa na Mawandiko ya Wawoni

17 "Msekufanyanya siza kuhigana na Sigilizi ya Musa na mahinyo ya wawoni. Sizile kuhigana nayo, mna kutenda mahinyo yawo yachinte.
18 Nawagambilani chindedi, kubula uhelo we mbingu ne isi, hachihali chidodo hegu hadodo vitendese ha sigilizi nahauswe kubula chila chintu chichinte.
19 Elo, yoyose hekutimila hata umwenga mwe miko ikigwe hata hegu ni mdodo na kuhinya watuhu kudamanya ivyo, natende mdodo mo Useuta wa kwembingu. Vituhu, yoyose akutimila Sigilizi nakuhinya watuhu kudamanya saivyo, natende mkulu mo Uzumbe wa kwembingu.
20 Ivyo, nawagambilani kugamba, namdahe kwingila mo Useuta wa kwembingu uneva du hegu mna kuwoneka wedi kuwajinka wahinyi wa Sigilizi na Mafalisayo mwe kudamanya viya Chohile akunga.

Mahinyo mwe maya
Luka 12:57-59

21 "Mwiva kugamba aho kale wantu wagambilagwa, 'Usekukoma, mntu yoyose

akudamanya ivyo na akantilwe.’
22 Mna miye nawagambilani kugamba yoyose akumwihiwa mlukolo ywakwe aungwa akantilwe. Naho, yoyose akumgamba mlukolo ywakwe ‘Weye wi ywa bule!’ Negalwe kwe chitala, naho akumgamba mlukolo ywakwe kugamba wi mchilalu nehose kwigalwa kwe bome hedina uhelo.
23 Ivyo uneva waunga kumlaviza jeleko Chohile mwe nchanja yo kulaviza ntambiko niyo wakumbuka kugamba kulemana na mlukolo ywako,
24 asa idilavyo dyako kulongozi kwe nchanja yo kulaviza ntambiko, hita mkevane na mlukolo ywako, ukaheza uya ukalavywe idilavyo dyako kwa Chohile.
25 “Uneva mntu akulaha ivanani hemwinati kabula kwechitala, chani mlahi ywako anasekukwinkiza kwa mkanta, akunga akwinkize kwa mndima mnkondo, nawe naujelwe mndani.
26 Chindedi nakugambila, uko nawikale kubula aho nobinde kuliha maliho ya nkomelezo.

Mahinyo mwe ugonyi

27 “Mwiva kugamba navilongwa, ‘Msekugonya.’
28 Mna nawagambilani yoyose akumsinya mvyele na kummeila mate kamgonya kale naye mo moyo wakwe.
29 Elo uneva ziso dyako dya kulume dyakuhosa ukole masa, ding'ole udidule! Ni vitana vidala waze hantu ho umwili wako kuleka umwili wako mjima kudulwe kwe dibome hedina uhelo.
30 Uneva mkono wako wakulume wakuhosa ukole masa, ukante uudule! Ni vitana vidala waze hantu he vitago vyako kuleka umwili wako mjima kudulwa mwe dibome hedina uhelo.

Mahinyo mwe Kwasa mvyele

Matayo 19:9; Mako 10:11-12; Luka 16:18

31 “Naho vilongwa, ‘Yoyose akumwasa mkaziwe amwinke mawandiko ya kumwasa.’
32 Mna nawagambilani kugamba yoyose akumwasa mkaziwe, mna siyo kwachausa cha chilanga, amtenda mkaziwe yudya agonywa uneva ana solwa vituhu. Naho akumsola uyo asigwe naye ni mgonyi.

Kwelisa

33 “Naho mwiva kugamba aho kale navilongwa, ‘Msekwelisa udanti, mna mdamanye viya mungile mumdamanyize Zumbe.’
34 Mna miye nagamba, msekwelisa ng'o, hata kwembingu, kwaviya nicho chigoda cho uzumbe mazuwa yose cha Chohile,
35 hegu mwe isi, kwaviya ni hantu hakwikiya viga vyakwe, hegu mwe

Yelusalemu, kwaviya nuwo
mzi wa Seuta mkulu.
36 Naho usekwelisa kwa
mtwi wako, kwaviya huku-
daha kudamanya hata luvili
lumwenga lutende lung'aile
hegu lutitu.
37 Mna ‘Nivyo’ itende
‘Nivyo’ hegu ‘Bule’ itende
‘Bule.’ Vituhu vikujinka aho
vyalawa kwa Mwavu.

Mahinyo mwe kuvuziza
Luka 6:29-30

38 “Mwiva kugamba vi-
longwa, ‘Ziso kwa ziso, naho
zino kwa zino.’
39 Mna miye nawagam-
bilani, msekuhigana na
mntu mwavu, uneva mntu
akakuhuta mwe funda ya
kulume, mhitwile intuhu
nayo.
40 Naho mntu akakwigala
kwe chitala kukulaha kwa
nkazu yako, mlekeile ne di-
joho nadyo.
41 Naho mntu anakunga
ujende maili imwenga,
jenda naye mbili.
42 Mwinke akukulombeza,
naho usekumlemeila akuku-
lombeza.

Kunga Wankondo
Luka 6:27-28, 32-36

43 “Mwiva kugamba
navilongwa, ‘Waunge
wambuyazo, wehiwe
wankondo wako.’
44 Mna miye nawagambi-
lani, waungeni wankondo
wenyu naho walombezezeni
wadya wakuwasulumizani,
45 chani mkatende wana
wa Tate ywa kwembingu.
Kwaviya alangaziza zuwa
dyakwe kwa wantu wavu
na wantu wedi, naho
anyesa fula kwa wadya
wakuwoneka wedi na
hewekuwagila.
46 Namwinkigwe jeleko
dyani kulaila kwa Chohile
uneva mkawaunga wadya
wakuwaungani? Hata
wachisanya kodi wadamanya
saivyo!
47 Naho uneva mwasimwila
na walukolo wenyu du,
mdamanya vihi vitendese?
Hata hewemzumile Chohile
wadamanya saivyo!
48 Mwaungwa mchinte,
saviya Tati yenyu wa kwem-
bingu achintile!

6

Mahinyo ya kulavya kwa watakunga

1 “Msinyise mseku-
damanya wedi mwa meso ya
wantu, chani wawasinyeni,
kwaviya mnadamanya ayo
hamkuhokela ntunyo kwa
Tati yenyu ywa kwembingu.
2 “Ivyo umo ukenkiza
malavyo, usekuvila gunda
kwa mntu yoyose saviya wa-
songaganyi wakulombeza
mwe nyumba zo kuvikila na
mwe sila, chani watunywe
ni wantu. Nawagambilani
ichindedi, wahokela kale
ntunyo yawo.
3 Mna nyuwe mkalavya
malavyo damanyani kwa
chinyele, usekuleka mkono
wako wa kumoso umanye
chiya chikudamanywa ni wa
kulume,
4 Chani lavyo dyako
ditende dya chinyele.

Tati yako, akuwona vikudamanywa chinyele, nakutunye.

Mahinyo ya kumlombeza Chohile
Luka 11:2-4

5 “Umo mkamlombeza Chohile, msekutenda saviya wasongaganyi! Waunga kuchimala wakamlombeza Chohile mwe nyumba zo kuvikila na mwe zikaya, chani wawonwe ni chila mntu. Nawagambilani chindedi wahokela kale ntunyo yawo.

6 Mna ukamlombeza Chohile, ingila mwe chumba chako vugala ulwivi, niyo walombeza kwa Tati yako, hekuwoneka. Tati yako naye, akuwona vya chinyele, nakutunye.

7 “Mkamlombeza Chohile, msekulonga mbuli heziligane, saviya wantu hewemzumile Chohile wakutenda, wakufanyanya chohile wawo naweve kwaviya walombezesa.

8 Msekwikala sa awo. Tati yenyu kavimanya kale viya mkunga umo nyuwe hemnati kumlombeza.

9 Elo msinyise ivyo mkungwa mlonge mkalombeza kwa Chohile,

‘Tati yetu ywa kwembingu,
zina dyako Dikukile ditogolwe,
10 Useuta wako na wize,
hano he isi saviya vi kwembingu.
11 Chinke mdyo wetu chikunga dyelo.
12 Chilekeile masa yetu,
saviya chikulekeila masa chidamanyizwe ni watuhu.
13 Usekuchijela mwe majezo,
mna uchambule na yudya Mwavu.
Kwaviya uzumbe ni wako na udahi na ukulu mazuwa yoseni.
Navitende ivyo.’

14 “Uneva mkawalekeila wantu watuhu masa yawo wawadamanyize, Tati yenyu ywa kwembingu nawalekeileni seivyo.

15 Mna uneva hamuwalekeile watuhu, Tati yenyu naye hawalekeileni masa yenyu mdamanye.

Mahinyo ya kufunga

16 “Umo mkafunga, msekusinyala izi nyuso zenyu saviya wasongaganyi wakutenda. Waleka viya weli chani wamanyike kugamba wafunga. Nawagambilani, wahokela kale maliho yawo yachintile.

17 Mna weye ukafunga hwi kudya, kuluguta mavuta mo uso naho uchane izi fili zako,

18 chani watuhu wasekumanya kugamba kufunga, Tati yako uyodu, hekuwoneka, namanye. Tati yako, akuwona ukudamanya chinyele, nakutunye.

Ugoli Kwembingu
Luka 12:33-34

19 “Msekwikiya ugoli hano he isi, ukubalangwa ni sondo na nkanga, wabavi nawo wavuna na kubawa.

20 Mna, ikani ugoli wenyu kwembingu, sondo

na nkanga havikudaha
kubalanga na wabavi nawo
hawakudaha kuvuna na
kubawa.
21 Kwaviya moyo wako
nawikale hadya ugoli wako
wili.

Ulangazi wa mwili
Luka 11:34-36

22 "Meso yekala enga taa
yo umwili. Uneva meso yako
yawona vyedi, umwili wako
mjima naulangazwe,
23 mna uneva ameso
yako yaiha, umwili wako
nawikale mwe chiza. Elo
uneva ulangazi wi mwako
ni chiza, nakutende na chiza
chivivihi!

Chohile na Ugoli
Luka 16:13; 12:22-31

24 "Hahali akudaha
kutenda mtumwa ywa
mazumbe waidi, namwi-
hiwe yumwenga naku-
munga umtuhu, namtunye
yumwenga nakubela um-
tuhu. Hamkudaha ku-
sankanila woseni Chohile
hamwenga na ugoli.
25 "Vino nivyo vikuleka
huwagambilani kugamba
msekwogoha mwe mbuli
za nkande na vya kunywa
vikunga vikaleka mkatenda
wajima, hegu mwe suche
za mili yenyu. Vino, ujima
suwo wedi kujinka nkande?
Naho mwili suwo wedi
kujinka suche?
26 Kaulani wadege,
hawakuhanda mbeyu,
kuchisanya nkande nakuika
mwe magulu. Mna Tati
yenyu ywa kwembingu
awasinya! Nyuwe hamwi
wedi kujinka wadege?
27 Vino hana yumwenga
mgati mwenyu akudaha
kujenyeza ujima wakwe
hadodo, hegu utali wakwe
hadodo?
28 "Naho ni mbwani kw-
evinya mwe suche? Kaulani
viya maluwa ya kumbago
yakukula, hayakudamanya
ndima hegu kwesumila
suche.
29 Mna nawagambilani
kugamba hata Zumbe
Sulemani na ukulu wakwe
woseni nahana suche ntana
sa luwa dimwenga mwe
yano.
30 Ni Chohile akuvisa zani
dya kumbago, diya dyelo
diyaho naluvi, dyokwa.
Hana uchindedi utendese
wa kuwavisa nyuwe?
Nyuwe wata uzumizi
mjeche!
31 "Ivyo msekwogoha,
mkagamba, 'Nachidye mb-
wani? Nachinywe mbwani?
Hegu nachivike mbwani?'
32 Vino nivyo ivintu
hewekuzumila waku-
fanyanya. Tati yenyu
ywa kwembingu kavimanya
kugamba mwaunga vino
vintu vyoseni.
33 Mna kujinka yoseni,
mfanyanye Useuta wa
Chohile na wedi wakwe,
naye nawenkeni vyoseni
vituhu.
34 Elo msekusankanila
mbuli za luvi, neyevinye
yenye. Chila zuwa dina
mbuli zakwe.

7

Kukantila watuhu
Luka 6:37-38, 41-42

1 “Mse kukantila watuhu,
chani Chohile naye
asekuwakantilani,
2 Kwaviya sila na mjeseze
kukantila watuhu, nizo na
mkantilwe.
3 Ni mbwani ukusinya
kabasi ke mwe ziso dya
mlukolo ywako, hwikusinya
msomo wi mwe ziso dyako?
4 Wadaha vivihi kulonga
kwa mlukolo ywako, ‘Goja
nuse kabasi ke mwe ziso
dyako,’ weye mwenye una
msomo mwe idiziso dyako?
5 Weye msongaganyi!
Konga kulavya msomo mwe
diziso dyako, naho naudahe
kuwona vyedi kulavya
kabasi ke mwe ziso dya
mlukolo ywako.
6 “Msekwinka makuli
vintu vikukile, naho mnase
kuzidwila nguluwe salu
zenyu za yombe kulu zinase
kujatwajatwa.

Lombeza, uza, Towa hodi
Luka 11:9-13

7 “Lombezani, naywi
namhokele, londani, naywi
namuwone, towani hodi,
naywi namvugwilwe.
8 Mna chila akulombeza
nahokele, naho chila
yumwenga akulonda na-
wone, akutowa hodi navug-
wilwe.
9 Hana yumwenga ywenyu
tati ywa mntu akumwinka
mwanawe yuwe akam-
lombeza mgate?
10 Hegu namwike nyoka
akamlombeza samaki?
11 Elo uneva nyuwe wavu
mmanya kwinka wana
wenyu vintu vyedi. Tati
yenyu ywa kwembingu
hawenkise vintu vyedi kwa
wadya wakumlombeza!
12 “Damanyizani watuhu
viya mkunga wawadamany-
izeni, nyuwe nanywi mwa
wadamanyizagwa seivyo,
vino nivyo ili Sigilizi ya
Musa na mahinyo ya wa-
woni.

Sila finyu
Luka 13:24

13 “Ingilani mwe sila sisili,
kwaviya sila ya kwe bome
hedina uhelo ni zangalamu
naho ni mpufu, walozize
wagwila isila iyo.
14 Mna sila ikwiza ko
ujima ni sisili, naho ni ndala,
ni wajeche wakwiigwila.

Mti na matunda yakwe
Luka 6:43-44

15 “Mkaulise wawoni
wadanti, wamwizilani
wekale kwa kuse saviya
wavaile suche za ngoto, mna
mndani mwawo wekala
saviya mauzi.
16 Namuwamanye kwa
yadya wakudamanya. Miwa
haikudaha kweleka zabibu,
naho mibaluti haikulavya
tini.
17 Mti wedi weleka
matunda yedi, mti wihiye
nawo haukudaha kweleka
matunda yedi.
18 Mti wedi haukudaha
kweleka matunda yehiye,
mti wihiye nawo haukudaha
kweleka matunda yedi.
19 Chila mti hawikweleka
tunda dyedi nausengwe niyo
wadulwa ko moto.
20 Ivyo, wawoni wadanti
namuwamanye kwa yadya
wakudamanya.

Sakumanyize
Luka 13:25-27

21 “Suyo chila yumwenga akunitanga ‘Zumbe, Zumbe’ akunga engile mo Useuta wa kwembingu, mna wadya du wakudamanya viya Tati yangu ywa kwembingu akuwaunga wadamanye.

22 Umo zuwa dya Ukanti dikabula, walozize nawanigambe, ‘Zumbe, Zumbe! Hachilongile ulosi wa Chohile kwa zina dyako, kwa zina dyako chigulusa mpepo na kudamanya mpituko zilozize!’

23 Aho naniwagambe, ‘Siwamanyizeni. Halaweni hangu, wantu wabanasi nyuwe!’

Wazesi waidi
Luka 6:47-49

24 “Ivyo, yoyose akwiva ulosi wangu uno nakuutimila kekala savya mntu mbala akuzenga nyumba yakwe mwe luwe.

25 Fula inya, mito imela na kubohola, nkung'unto isingisa. Mna nyumba haigwele, kwaviya msingi wakwe uzengwa mwe luwe.

26 “Mna yudya akwiva ulosi wangu niyo hakuutimila kekala saviya mntu mhezi azengile nyumba yakwe mwe msanga.

27 Fula inya, mito imela na kubohola, nkung'unto isingisa inyumba, niyo yagwa. Ukugwa kwakwe ni msindo!”

Udahi wa Yesu

28 Yesu eze aheze kulonga vintu vino, idifyo niyo dyehelwa mwe viya ahinyize.

29 Hekale saviya wahinyi wa Sigilizi, mna, kahinya kwa udahi.

8

Yesu ahonya Mntu
Mako 1:40-45; Luka 5:12-16

1 Umo Yesu eze asele kwa kagulu, fyo kulu dimtimila.

2 Niyo eza mntu yumwenga mta matana amfikila madi amgamba, “Zumbe, ukaunga wadaha kunitenda nilenguswe.”

3 Yesu achumiza umkono wakwe amdonta. Amgamba, “Naunga lenguswa!” Ahadya mtu uyo ahona matana yakwe.

4 Niyo Yesu amgamba, “Tegeleza! Usekumgambila mntu, mna hita ukelagise kwa mlavyantambiko, chani chila mntu akuwone kugamba kuhona, lavya lavyo diya alagize Musa.”

Yesu ahonya mndima ywa Mkulu ywa Chilumi
Luka 7:1-10

5 Yesu eze engile Kapelinaumu, mkulu yumwenga ywa Chilumi ambasa na kumlombeza amwabize.

6 Amgamba, “Zumbe, mndima ywangu ni mnyonje kukaya, hakudaha kujenda naho alumiswa.”

7 Yesu amgamba, “Nanite hamhonye.”

8 Yudya mkulu ahitula, “Zumbe, bule,” “Miye sikuwagila weye wingile mwe nyumba yangu. Mna

lavya ulosi du, mndima
ywangu nahone.
9 Miye nami ni mntu
nihasi he udahi wa
wakulu, naho nina
wankondo watuhu wehasi
hangu. Nami hamgamba
yumwenga, ‘So!’ Eza, naho
hamgamba mtuhu, ‘Hita!’
Aita, naho hamgamba
mndima ywangu, ‘Damanya
vino!’ Adamanya.”
10 Yesu eze eve ayo, ke-
helwa nakulonga kwa wantu
wakumtimila, “Chindedi
nawagambilani, sinati ku-
wona yoyose mwe Izulaeli
mta uzumizi sa uno.
11 Nawagambilani kugamba,
walozize naweze ku-
laila ko ulailo wa zuwa
na mwingilo wa zuwa
nakwikala hamwenga na
Bulahimu, Isaka na Yakobo
mwe Useuta wa kwembingu.
12 Mna wadya wakunga
watende mo Useuta na
wadulwe kuse kwe chiza,
uko nawaile na kusiginta
meno.”
13 Niyo Yesu amgamba
yudya mkulu ywa nkondo,
“Hita kaya, navitendeke
saviya uzumile kwachausa
chako.” Ahadya yudya
mndima niyo ahona.

Yesu ahonya wantu walozize
Mako 1:29-34; Luka 4:38-41

14 Yesu niyo aita kukaya
kwa Petulo, uko ambwila
nine vyala dya petulo, kag-
ona mo lusazi hakudaha
homa.
15 Adonta umkono wakwe,
ihoma yamlekela, achimala
na kumsankanila.
16 Chisingi chize chingile,
wantu wamwigaila Yesu
wantu walozize na wata
mpepo. Yesu agulusa mpepo
zihiye kwa ulosi nakuhonya
woseni nawakalumwa.
17 Adamanyaga ivyo ku-
tenda viya alongaga mu-
woni Isaya vilaile, “Yeye
mwenye kaguha ubovu wetu
nakuguha manyonje yetu.”

Wakunga watende Wanampina wakwe
Luka 9:57-62

18 Yesu eze asinye fyo
dya wantu dimzungu-
luka, awaunga wanampina
wakwe womboke ntendele
ya kaidi ye diziwa.
19 Mhinyi ywa Sig-
ilizi yumwenga ambasa
amgamba, “Mhinyi, miye na
hutimile uko nawite.”
20 Yesu amhitula amgamba,
“Mauzi yana malundu
na wadege wana masasa
mlanga mwe miti, mna
Mwana ywa Mntu hana
heugono na kuhumula.”
21 Yumwenga mwa
wanampina wakwe amgamba,
“Zumbe, ndakunileka nuye
hamhambe tate.”
22 Yesu amhitula amgamba,
“Nitimila, waleke wabanike
wahambe weyawe wa-
banike.”

Yesu anyamaza nkung'unto
Mako 4:35-41; Luka 8:22-25

23 Yesu akwela mwe
ngalawa, wanampina
wakwe nawo waita naye.
24 Aho wimbi kulu dy-
atowa idiziwa, ngalawa

neimwe nkondo ya kudidimila. Mna Yesu na kagona.
25 Wanampina wambasa wamwinula. Wamgamba, “Zumbe! Chikombole. Chafa!”
26 Yesu ahitula, “Ni mbwani mkogohesa? Chindedi uzumizi wenyu nimdodo!” Niyo enuka na kukwahila inkung'unto namawimbi vinyamale, niyo kwatenda kwa ziziwalisa.
27 Chila yumwenga kehelwa. Wagamba, “Yuno ni mntu ywani? Hata nkungunto na mawimbi vyamwiva!”

Yesu ahonya wantu waidi wata mpepo
Mako 5:1-20; Luka 8:26-39

28 Umo Yesu eze abule mo mzi wa Gadala mwe ntendele ntuhu ye diziwa, adugana na wantu waidi wakulaila kwe zimbila. Wantu wadya wendaga na mpepo nkali zitendese naho nendile hahana mntu ukudaha kugwila isila iyo.
29 Aho waguta, “Wachunga mbwani, weye Mwana Chohile? Kwiza kuchinka nkuto chipindi hachinati kubula?”
30 Nakuna fyo dya nguluwe dikudya hajihi aho.
31 Ivyo mpepo zamlombeza Yesu, “Uneva waunga uchiguluse, chigale mwe diya idifyo dye zinguluwe.”
32 Yesu awagamba, “Hitani.” Ivyo zafosa nakwingila mwe zinguluwe. Fyo jima dye zinguluwe dyagulukila kwe diziwa nakufila mwa mazi.
33 Wadimi nawakadima izinguluwe niyo waguluka kwita komzi, uko wakusimwila imbuli injima naviya vilaile kwa wadya wantu wata zimpepo.
34 Ivyo chila yumwenga kulaila komzi kaita kumsingila Yesu, weze wamwone, wamlombeza amlawe mo umzi wawo.

9

Yesu ahonya mntu aholomale
Mako 2:1-12; Luka 5:17-26

1 Yesu engila mwe ngalawa, alaila ntendele ya kaidi ye diziwa nakwingila komzi wakwe nakekala.
2 Wantu wamwenga wamwigaila mntu aholomale, agonile mwe lusazi. Yesu eze awone uzumizi wakwe, amgamba yudya aholomale, “Mwanangu kwenke moyo, masa yako yalekeilwa.”
3 Niyo wahinya Sigilizi wamwenga wawagamba, “Yuno mntu amhuluta Chohile!”
4 Yesu kuno akamanya viya wakufanyanya mwe myoyo yawo, awagamba, “Ni mbwani mkufanyanya mbuli zihiye sa zino?
5 Vihufu ni vihi, kugamba, ‘Masa yako yalekeilwa,’ hegu kugamba, ‘Chimala ujende’?
6 Ivyo naunga mnamanye kugamba Mwana ywa Mntu ana udahi mwe isi

wa kulekeila masa.” Elo
amgamba yudya mntu
aholomale, “Chimala, guha
lusazi lwako wite kaya!”
7 Uyo mntu achimala
nakwita kaya.
8 Umo wantu weze wavi-
wone viya vilaile wogoha,
na kumtunya Chohile kwa
kumwinka udahi kwa
wantu.

Yesu amwitanga Matayo
Mako 2:13-17; Luka 5:27-32

9 Yesu ahalawa aho
hantu, niyo ajenda jenda,
awona mchisanya kodi,
akwitangwa Matayo, kekala
he ndima yakwe. Amgamba,
“Nitimila.”
Matayo enuka na kumtim-
ila.
10 Umo Yesu akadya
nkande kukaya kwa Matayo,
wachisanya kodi walozize
na wata masa watuhu
weza nakulungana na Yesu
hamwenga na wanampina
wakwe he ndala.
11 Mafalisayo wamwenga
waviwona vino nakuwauza
wanampina wakwe, “Ni
mbwani mhinyi wenyu
akudya na wachisanya kodi
na wantu wata masa?”
12 Yesu kaweva nakuwahi-
tula, “Wantu wajima
hawakunga mlaguzi, mna
wadya wanyonje awodu.
13 Hitani mkalonde Viku-
longwa mwa mawandiko
Chohile alongaga. ‘Naunga
mbazi, siyo ntambiko ya
nyama.’ Miye mwenye
sizile kunga wadya wakwe-
fanyanya wawoneka wedi,
mna wata masa.”

Kuuza mwe kufunga
Mako 2:18-22; Luka 5:33-39

14 Niyo wanampina
wa Yohana Mta kubatiza
wambasa Yesu, wakauza,
“Ni mbwani suwe chafunga,
Mafalisayo nawo wafunga,
mna wanampina wako
hawakufunga ng'o?”
15 Yesu ahitula, “Vino
wajeni wagonekwe mwe
nyinka wadaha kwikala
na usungu umo umwali
nauswe? Havikudahika!
Mna zuwa dyeza umo
nyinka yo umwali nayuswe
kwenyu, nawo nawafunge.
16 “Hahali akusuma chi-
laka cha suche mpya mwe
suche isakale, kwaviya
chihya nachitatule suche
isakale na kujela sakaza
mwe isuche.
17 Hahali akujela divai
mpya mwe vyampa vya
mikota visakale, kwaviya
mikwiji naitulike, divai
naitike, mikwiji naibanike.
Mna divai mpya yaikwa
mwe vyampa vya mikota
vihya, vyoseni navikale mwe
hali yedi.”

Mwana chiche ywa mkulu na mvyele
Mako 5:21-43; Luka 8:40-56

18 Umo Yesu akalonga
vino, mkulu yumwenga
wa Chiyahudi ambasa,
amfikila madi na kugamba,
“Mwanangu wa chiche
kabanika. Mna so ujeleke
mikono yako mwakwe,
natende mjima.”
19 Ivyo Yesu afosa nakum-
timila, wanampina wakwe

nawo waita hamwenga naye.

20 Mvyele nakahuma unyonje wa kulawa sakame kwa mihilimo mlongo na midi kamtimila Yesu hanyuma niyo adonta lepe dye suche ya Yesu.

21 Egamba mwenye, “Uneva du ninadonta isuche yakwe, na nihone.”

22 Yesu ahitukila kunyuma niyo amwona yudya mvyele, amgamba, “Kwenke moyo, mwanangu ywa chiche! Uzumizi wako ukuhonya.” Aho yudya mvyele atenda kahona.

23 Niyo Yesu aita kukaya kwa yudya mkulu. Eze awone wantu wakachema nchemo za ndilo kuno fyo dya wantu wakatula lwasu,

24 agamba, “Chila yumwenga afose! Yuno mwana chiche habanike, kata kugona du!” Niyo wose wamseka.

25 Mna wantu weze wafose, Yesu niyo engila mwe chumba nachina umwana uyo, amtoza mkono, umwana naye achimala.

26 Mbuli zo ulosi uno zijenyela mwe isi idya yose.

Yesu ahonya mantuntu waidi

27 Yesu ahalawa hadya hantu, umo akajenda, mantuntu waidi wakonga kumtimila. Waguta, “Mwana ywa Daudi, chifile mbazi!”

28 Yesu eze abule kukaya, wadya mantuntu waidi wambasa, niyo awauza, “Mwavizumila kugamba nadaha kuwahonya?”

Wahitula, “Zumbe, nivyo!”

29 Niyo Yesu adonta ameso yawo na kugamba, “Navilaile, saviya mzumile!”

30 Niyo meso yawo yagubuka. Yesu awasigila kwa nguvu, “Msekwiilonga imbuli ino kwa yoyose!”

31 Mna wahalawa nakulonga mbuli za Yesu mwe isi idya yose.

Yesu ahonya chimumu

32 Umo wantu wakahalawa, wantu wamwenga wamwigaila Yesu chimumu kwaviya nendile ana mpepo.

33 Mna aho mpepo ize iguluswe, uyo mntu akonga kulonga, chila yumwenga kehelwa. Wagamba, “Hachinati kuwona chintu sa chino mwe Izulaeli!”

34 Mna Mafalisayo wagamba, “Mkulu ywa mpepo nuyo akumwinka Yesu udahi wa kugulusa mpepo.”

Yesu afila mbazi wantu

35 Yesu azunguluka kutalamkila mizi na kaya zoseni. Kahinya mwe nyumba zo kuvikila, akalonga Mbuli Yedi yo Useuta, nakuhonya wantu wata manyonje na maine yesimane.

36 Eze awone fyo dya wantu, umoyo wakwe niyo wawafila mbazi, kwaviya wekala wata woga kuno wasokele, saviya ngoto hezina mdimi.

37 Ivyo awagamba
wanampina wakwe, “Ulozo
uloza, mna wavuni ni
wajeche.
38 Mlombezeni Zumbe mta
ywa uvuni, egale wandima
kuchisanya ulozo wakwe.”

10

Wasigilwa mlongo na waidi wa Yesu
Mako 3:13-19; Luka 6:12-16

1 Yesu kawetanga
wanampina wakwe mlongo
na waidi, awenka udahi
wakugulusa mpepo nchafu
na kuhonya chila unyonje.
2 Mazina yawo wasigilwa
mlongo na waidi ni yano,
ywa nkongo ni Simoni
akwitangwa Petulo, na
mlukolo ywa Anduleya,
Yakobo mwana ywa Zebe-
dayo, hamwenga na mlukolo
ywakwe Yohana,
3 Filipo na Batolo-
mayo, Tomaso na Matayo
mchisanya kodi, Yakobo
mwana Alifayo, na Tadeyo,
4 Simoni Zelote, na Yuda
Isikaliyote yudya amhituke
Yesu.

Yesu asigila ndima kwa Wasigilwa mlongo na waidi
Mako 6:7-13; Luka 9:1-6

5 Yesu kawasigila wasig-
ilwa mlongo na waidi na
kuwenka malagizo yano,
“Msekwita kwa wantu
sawo Wayahudi naho
msekwingila mwe mizi ya
Wasamaliya.
6 Mna hitani kwe ngoto
zagile za nyumba ya Izulaeli.
7 Mo kwita kwenyu mka-
longe kugamba. ‘Useuta wa
kwembingu wi haguhi!’
8 Honyani wanyonje,
uyusani wabanike, lengu-
sani wata matana, gulu-
sani mpepo. Hamlihile
udahi uwo, nyuwe nanywi
msekunga chochose.
9 Mwe mikwiji yenyu
msekuguha zahabu, hela,
hegu matundu ya shaba.
10 Msekuguha mkwiji wa
kulombezeza mwe sila,
suche ntuhu, vilatu, hegu
nkome. Kwaviya mdamanya
ndima aungwa ahokele
maliho yakwe.
11 “Mkengila mwe mzi
wowose hegu kaya, londani
mntu akunga awahokele,
ikalani mwakwe kubula aho
mkunga mhalaile.
12 Mnengila mwe nyumba
walamseni wakaya wa mwe
nyumba iyo.
13 Uneva wantu we
nyumba idya wakawa-
hokela, watende na uton-
dowazi udya muwaungile,
mna wanawalemela, uton-
dowazi wenyu uwawiyeni.
14 Uneva mntu yeyose
na alemele kuwahokela,
hegu kuwetegeleza, ilaweni
nyumba iyo hegu umzi uwo,
naho mkungunte iditifili
mwe viga vyenyu.
15 Nawagambilani chindedi,
mwe dizuwa dyo kukan-
tilwa, Chohile na awafile
mbazi wantu wa Sodoma na
Gomola kujinka wantu wo
umzi udya!

Masulumizo yakwiza
Mako 13:9-13; Luka

21:12-17

16 “Kwetegelezeni! Nawasigila saviya ngoto mgati mwe mauzi. Msinyise saviya nyoka, naho mhole saviya suwamanga.

17 Mkaulise! Kwaviya nawawegaleni mwe vitala naho nawahute nkome mwe zinyumba zo kuvikila.

18 Namwigalwe kulongozi kwa wakulu na maseuta kwa chausa changu, chani mlavye ukuzi wa Mbuli Yedi ya Chohile kulongozi kwawo na kulongozi kwa wantu sawo Wayahudi.

19 Umo wanawegalani mwe vitala, msekogoha kugamba namgaze hegu namhitule vivihi, mkabula namwinkigwe yokulonga.

20 Kwaviya sawo nyuwe mkunga mlonge, mna Muye wa Chohile nuwo naulonge kujinkila nyuwe.

21 “Mlukolo namhose mlukolo mnyawe akomwe, tati ya mntu na amhose mwanawe, wana nawawahitukile welesi wawo na kuwakoma.

22 Wantu wose nawawehiweni kwa chausa che dizina dyangu. Mna akunga ajijimize kubula koudumo, nuyo akunga akombolwe.

23 “Umo wakawasulumiza mwe mzi umwenga, gulukilani mwe mzi mtuhu. Nawagambilani chindedi hambinde kujenda mwe mizi yose ya Izulaeli Mwana ywa Mntu hanati kwiza.

24 “Mwanampina suyo mkulu kumjinka mhinyi ywakwe, hegu mndima hakumjinka mkulu ywakwe.

25 Vyachinta mwanampina kutenda saviya mhinyi ywakwe, na mndima kutenda saviya mkulu ywakwe. Uneva wamwitanga mta ikaya Belizebuli, ivyo hawawetange awakaya mazina yehiyise!

Akungwa ogohigwe
Luka 12:2-7

26 “Ivyo, mse kuwogoha wantu awo. Chila chigubikwe nachigubulwe, naho chila chifisigwe nachimanyike.

27 Huwagambilani nyuwe mwe chiza, ilongeni kung'aile, naho mbuli mkuiva ikatakaliswa, ilongeni mwa wantu mlanga mwe nyumba.

28 Mse kuwogoha wadya wakukoma umwili, mna hawakudaha kukoma imyuye. Ywa kogoha ni yudya akudaha kuukoma mwili hamwenga no muye mo umoto we bome hedina uhelo.

29 Wadege waidi watagwa tundu dimwenga. Mna hahali yumwenga mgati mwawo akunga agwe hasi Tati ywawo hevimwagile.

30 Mna kwenyu, hata fili zose mwe mitwi yenyu ziwazwa.

31 Ivyo mse kogoha, nyuwe mwi wedi kujinka wadege walozize!

Kumzumila na kumlemela Kulisito
Luka 12:8-9

32 “Chila akunizumila mwa meso ya wantu,

miye nami nanimzumile
mwa meso ya Tati yangu
kwembingu.
33 Mna akunilemela mwa
wantu, nami nanimlemele
mwa meso ya Tati ywangu
kwembingu.

Suwo utondowazi mna sime
Luka 12:51-53; 14:26-27
34 “Mse kufanyanya
kugamba siza kwigala
utondowazi mwe isi. Sizile
kwigala utondowazi mna
sime.
35 Siza kulemanya wana
na tati ywawo, mwana
chiche na nine, mkwelima
na mkwewe,
36 mnkondo ywako ni
mwelekwa ywako mwenye.
37 “Akumuungisa tati
yakwe hegu mami yakwe
kujinka miye, hakuniwag-
ila. Akumuungisa mwana
chilume hegu mwana chiche
kujinka miye hakuniwagila,
38 naho hekwinula msal-
aba wakwe na kunitimila
hakuniwagila.
39 Mta kuwona ujima
wakwe nawaze, naho yudya
akuwaza ujima wakwe kwa
chausa changu, nauwone.

Jeleko
Mako 9:41
40 “Akuwahokelani
nyuwe, anihokela miye,
yudya naye akunihokela
miye, amhokela yudya
anisigile.
41 Akumhokela muwoni
kwaviya ni muwoni, na
ahokele ntunyo ya muwoni.
Akumhokela mta kuwagila
kwaviya wawoneka ni wedi,
na ahokele ntunyo ya mata
kuwagila.
42 Naho uneva yoyose
amwinka hata champa
cha mazi ye mpeho
kwa yumwenga mwe
wano wadodo kwaviya
ni mwanampina ywangu,
nawagambilani chindedi, na
ahokele jeleko.”

11

Ulosi kulaila kwa Yohana Mta kubatiza
Luka 7:18-35
1 Umo Yesu eze abinde
kuwasingila wanampina
wakwe mlongo na waidi,
niyo ahalawa, aita kuhinya
na kulonga mwe mizi
ihaguhi na hadya.
2 Yohana Mta kubatiza
umo achei kwe dijeleza
eze eve mbuli zose ziku-
damanywa ni Kulisito,
awasigila wanampina
wakwe,
3 wakamuze, “Weye ni
yudya ukungwa eze, hegu
chimgoje mtuhu?”
4 Yesu ahitula awagamba,
“Hitani mkamgambile
Yohana yadya yose mkwiva
na kuwona.
5 Matuntu wadaha ku-
wona, waholomale wajenda,
wata matana walenguswa,
hewe kwiva weva, wabanike
wauyuswa naho Mbuli Yedi
ya Chohile ya longwa kwa
wachiwa.
6 Ni chinyemi kwa yudya
hena nkama namiye.”
7 Niyo wadya weze
wahalawe, Yesu akonga
kuwagambila wantu mbuli
zakwe Yohana, “Mwita kwe

nyika kukaula mbwani?
Lunyasi lukusingiswa ni mpeho?
8 Mna namfosa kukaula mbwani? Mntu availe suche ntana? Kaula, wantu wakuvala suche ntana we mwe nyumba za maseuta.
9 Mna mwita kusinya mbwani? Muwoni? Ni chindedi, mna yuno nikajinka ya muwoni.
10 Yuno nuyo awandike yano,
'Kaula, miye namsigila mndima ywangu
ho uso wako.
Naidamanye isila yako yo kukulongwela.'
11 "Nawagambilani chindedi, mwenyu hanati kwelekwa mwana akutenda mkulu kujinka Yohana Mta kubatiza. Ivyo vili, yudya akutenda mdodo mo Useuta wa kwembingu, ni mkulu kujinka uyo.
12 Kukongela zuwa dya Yohana Mta kubatiza kubula vino haluse Useuta wa kwembingu welavyanya wenye, wantu wakuungisa wauhokela.
13 Kwaviya uwoni uwo walongagwa ni wawoni wose ne Sigilizi ya Musa kubula mwe chipindi cha Yohana,
14 naho uneva mwaunga mzumile ulosi wawo, Yohana nuyo Eliya, ukwiza kwakwe kwawonagwa.
15 Mta magutwi eve!
16 "Haluse nani waliganye na mbwani wantu wa chino cheleko? Waligana na wana wakwikala kwedigwilo, wakuwetanga weyawe, wakagamba,
17 'Chiwachemelani wila wa nyinka, mna hamvinile! Chichema za ndilo, mna vyose hamwiile!'
18 Umo Yohana ezile, kafunga kuno hekunywa divai, chila yumwenga kagamba, 'Ana mpepo!'
19 Umo Mwana ywa Mntu ezile, adya na kunywa, chila yumwenga agamba, 'Mkauleni yuno mntu! Nimbafu naho ni mkozi, ni mbuya ywa wachisanya kodi na wata masa!' Umanyi wa Chohile walagiswa kwa kuwoneka ywedi kwa ntendwa zakwe."

Mizi Heikuzumila
Luka 10:13-15

20 Wantu wa mwe mizi Yesu adamanyaga mpituko na vilagiso vilozize haweile masa yawo, ivyo Yesu kawakwahila wantu we mizi iyo.
21 "Nauluwone, weye mzi wa Kolazoni! Nauvimanye mwenye, Betisaida! Kwaviya mpituko zidamanywe mndani mwenyu zadamanywe uko Tilo na mo mzi wa Sidoni, wekazi wa uko nawavika majuniya na kwekuluguta maivu chikale, kulagisa kugamba weila masa yawo!
22 Nawagambilani chindedi, Chohile nawafilise mbazi wantu wa Tilo na Sidoni kujinka nyuwe mwe dizuwa dyo kukantilwa.
23 Weye nawe Kapelinaumu, Togola! Naukaunga wekweze mwenye kwembingu? Naudulwe hasi kwe bome hedina uhelo!

Hegu mpituko zidamanywe
kwako zadamanywe uko
Sodoma, umzi uwo
naucheyaho kubula dyelo.
24 Elo nawagambilani
kugamba mwe dizuwa dyo
kukantilwa weye naukan-
tilwe kujinka wantu we Isi
ya Sodoma!”

Soni kwangu mhumule
Luka 10:21-22

25 Mwe chipindi icho
Yesu ahitula agamba, “Tate,
Zumbe ywa kwembingu ne
isi! Nakutogola kwaviya
mbuli zino kuwafisa wata
umanyi na fanyanyi, niyo
wawagubwila wana hewena
fanyanyi.
26 Heye, Tate, kwaviya
nivyo ungile navitendeke.
27 “Tate kaninka vintu
vyose. Hahali ammanyize
Mwana, mna ni Tate uyodu,
naho hahali ammanyize
Tate, mna Mwana uy-
odu hamwenga na yoyose
Mwana akumunga kumgub-
wila.
28 “Soni kwangu, nyuwe
nyose msokele kwa kwinula
mizigo izamile, naniwahu-
muzeni.
29 Kwenkeni moyo, mhine
kwangu, kwaviya miye si-
hola, naho nimjijimizi wa
moyo, nanywi na mbwede
mwe myoyo yenyu.
30 Kwaviya moyo wangu
uhuha, na mzigo wangu
hunga niwatwiseni uhuha.”

12

Lufyambo mwe zuwa dya
kuhumula
Mako 2:23-28; Luka 6:1-5

1 Havikalise umo Yesu aka-
jinka mwe zikonde zuwa
dya kuhumula. Wanamp-
ina wakwe walumwa ni sala,
wakonga kuhulula maiso ya
ngano wadya.
2 Mafalisayo weze
wawone, wamgamba
Yesu, “Kaula, wanampina
wako wadamanya mbuli
hezikungwa mwe zuwa dya
Kuhumula!”
3 Yesu ahitula, “Ham-
somile viya Daudi adamanye,
umo endaga hamwenga na
weyawe walumwagwa ni
sala?
4 Engilaga mwe nyumba
nkulu ya Chohile, yeye
hamwenga na weyawe
niyo wadya imigate
aikiwe Chohile, hata hegu
havikungwa wowo kuidya,
walavyantambiko awodu
nawo wakungigwa wadye.
5 Hegu hamsomile mwe
Sigilizi Chohile amwinkile
Musa, kugamba chila
mwe Zuwa dya kuhu-
mula walavyantambiko
mwe Nyumba nkulu ya
Chohile hawakudamanya
viya vikungwa mwe Zuwa
dya kuhumula, hawana
masa?
6 Nawagambilani, kugamba
hano hana chintu chikungiswa
kujinka Nyumba nkulu ya
Chohile.
7 Uneva hegu mwamany-
ize ulosi uno, ‘Naunga
mbazi, siwo ntambiko,’
hamwawetange wadya
hewena masa kugamba
wana masa.
8 Kwaviya Mwana Mntu
nuyo Zumbe ywa Zuwa dya

Kuhumula.”

Mntu aholomale umkono
Mako 3:1-6; Luka 6:6-11

9 Yesu ahalawa hadya, niyo aita mwe nyumba yo kuvikila,
10 hendaga na mntu aholomale umkono. Nahana wantu wamwenga weyaho wakunga kumlaha Yesu kwa kudamanya vihiye, ivyo wamuza, “Mwe sigilizi yetu ni vyedi kumhonya mntu mwe Zuwa dya Kuhumula?”
11 Yesu ahitula, “Uneva yumwenga ywenyu ana ngoto ingile mwe bome Zuwa dya Kuhumula, hailavye mwe dibome?
12 Togolani! Mntu ni ywedi kujinka ngoto! Nuko kugamba Sigilizi haikuchunga suwe kumwambiza mntu yoyose mwe zuwa dya kuhumula.”
13 Niyo amgamba yudya mntu, “Chumiza umkono wako.”
Auchumiza, watenda mjima naho saudya umtuhu.
14 Mna Mafalisayo niyo wafosa wakufunga njama wamkome Yesu.

Mndima asagulwe ni Chohile

15 Umo Yesu eze eve injama akufungilwa, akulawa uko, fyo kulu dya wantu dyamtimila. Awahonya woseni nendile ni wanyonje
16 kawalemeza wase kumgambila mntu yoyose izimbuli zakwe.
17 Katenda ivyo chani yadya Chohile alongaga kujinkila kwa muwoni Isaya yachinte.
18 “Kaula mndima ywangu nimsagule,
humungisa, naho nibwedile.
Nanijele Muye wangu mwakwe,
naho nalonge na wantu wose we isi kanto dyangu.
19 Halafye hegu kuguta,
naho hahali akunga eve izwi dyakwe mwe isila.
20 Havune mwanzi uhindile,
naho hakome taa ikufifiya.
Naho abuze vikuwagila vilongoze,
21 naho wantu wose we isi nawamwikiye msuhi uyo.”

Yesu na Beelizebuli
Mako 3:20-30; Luka 11:14-23

22 Niyo wantu wamwenga wamwigaila Yesu mntu mta mpepo, tuntu, naho ni chimumu. Yesu kamhonya, ivyo yudya mntu niyo alonga na kusinya.
23 Wantu woseni wehelwa nakugamba, “Yuno suyo Mwana Daudi?”
24 Mna Mafalisayo weze weve, wagamba, “Yuno hakulavya mpepo, mna kwa nguvu zikulawana na Belizebuli, mkulu ywa mpepo!”
25 Yesu nakamanya viya wakufanyanya, awagamba, “Useuta wowose ukatowana wenye kwa wenye naugwe. Naho wekazi wa mzi wowose hegu wantu wa lukolo lwesimile wakatowana wenye lukolo ulo halwikalise.
26 Ivyo uneva fyo dimwenga dyatowana na

tuhu mwe uzumbe wa
Shetani, vino ni kugamaba
wemalanya kale mwe mafyo
naho haukawe kugwa!
27 Nyuwe mwagamba
miye nalavya mpepo kwa
udahi wa Belizebuli. Ni
vyedi, haluse, wadya
wakuwatimila nyuwe
walavya mpepo kwa udahi
wa yuhi? Kwaivyo, nawa-
tende wakanti wenyu.
28 Mna uneva hegu miye
nalavya mpepo kwa udahi
wa Muye wa Chohile, ivyo
Uzumbe wa Chohile uwezi-
lani kale.
29 "Hahali akudaha
kwingila mwe nyumba
ya mntu mta nguvu
nakumhoka vintu vyakwe,
henati kumtaliza yudya mta
izi nguvu, naho na adahe
kwinula vintu vya uyo mntu.
30 "Yoyose hehamwenga
na miye anihiga, yoyose
hekunambiza kuchisanya,
ichindedi amwaganisa.
31 Ivyo nawagambilani,
wantu nawalekeilwe masa
yoyose na wihi wowose
wakunga wamlongele
Chohile. Mna mntu akunga
amhulute Muye wa Chohile
halekeilwe masa yakwe.
32 Yoyose akulonga dyo-
dyose dya kuhiga Mwana
Mntu adaha kulekeilwa
masa, mna yoyose akulonga
dikumhiga Muye Ukukile
halekeilwe masa vino haluse
na mazuwa yose.

Mti na matunda yakwe
Luka 6:43-45

33 "Chani utende na mti
una matunda yedi, utende
na mti wedi, mti wedi
weleka matunda yedi, mti
wamanyika kwa matunda
yakwe.
34 Nyuwe nyoka, mwadaha
vivihi kulonga mbuli zedi,
kuno mwiha? Kwaviya
mnomo wa mntu walonga
yadya yamemile mo moyo
wakwe.
35 Mntu ywedi alavya
mbuli zedi zikulawa mwe
mpamba ya vintu vyedi,
mntu aihiye alavya mbuli
zihiye zikulawa mwe hazina
ya mbuli zihiye.
36 "Nawagambilani, mwe
dizuwa dyo kukantilwa chila
yumwenga naungwe alonge
chila ulosi wihiye alongile.
37 Ulosi wako naukukan-
tile kugamba wi wedi hegu
kwiha."

Kuungwa kwa mpituko
Mako 8:11-12; Luka 11:29-32

38 Niyo wahinya Sig-
ilizi wamwenga na Mafal-
isayo wamwenga wa-
longa. Wagamba, "Mhinyi,
chaunga chiwone mpituko
ukudamanya."
39 Yesu ahitula, Wantu wa
mazuwa yano wana wihi
wi vivihi naho hawammany-
ize Chohile! Mwanunga
mpituko miye? Mpituko
iyodu mkunga mlagiswe ni
mpituko ya muwoni Yona.
40 Saviya Yona endile mn-
dani mwe inda ya samaki
nkulu vidala ekale mazuwa
matatu, ivyo nivyo Mwana
Mntu nekale mo umoyo we
isi mazuwa matatu.
41 Mwe dizuwa dya
kukantilwa wantu wa mzi
wa Ninawi nawachimale

nakuwalaha, kwaviya weila
masa yawo umo Yona alon-
gaga, naho nawagambilani
hano mna mntu mkulu
kumjinka Yona!
42 Mwe dizuwa dya
kukantilwa Malikiya ywa
Sheba naachimale kuwala-
hani, kwaviya atambaga
ntendele zoseni ze isi yakwe
kwetegeleza mahinyo ya
umanyi ya Zumbe Sule-
mani, naho nawagambilani
kugamba hano hana chintu
chikulu kumjinka Sulemani!

Kuya kwa Muye wihiye
Luka 11:24-26

43 "Umo mpepo nchafu
ikamlawa mntu, yatamba
mwe si nkavu ikazungula
hantu hakuhemela, uneva
haina wone,
44 yegamba yenye,
'Nanuye kwe nyumba yangu
nilaile.' Akabula ibwila
inyumba ibule, ihagilwa,
naho ikwa untanda.
45 Niyo yaita kwe kuguha
mpepo weyawe watuhu
mfungate wadya weihise
kuijinka yoyo, zengila na
kwikala umo, mntu uyo ivyo
neli vyatenda vihise kujinka
hadya nkongo. Nivyo
navilaile mwe wantu wehiye
wa dyelo."

Nine dya Yesu na Walukolo wakwe
Mako 3:31-35; Luka 8:19-21

46 Yesu na achei akalonga
neidifyo umo mami yakwe
na walukolo wakwe nendile
wachimala kuse, wakaunga
watamwile naye.
47 Mntu yumwenga
amgamba, "Kaula, mami
yako na walukolo wako
wachimala kuse, waunga
walonge na weye."
48 Yesu ahitula, "Mnala ni
yuhi? Na walukolo wangu ni
wahi?"
49 Adosa kwa wanampina
wakwe, agamba, "Kaulani,
wano nawo mnala na
walukolo wangu!
50 Yoyose natende saviya
Tate kwembingu akunga,
uyo nuyo mlukolo ywangu,
na lumbu dyangu, na
mnala."

13

Mliganyo wa mhandi
Mako 4:1-9; Luka 8:4-8

1 Mwe dizuwa idyo, Yesu
niyo alaila kuse kwe idya
nyumba, aita akwikala han-
kanda hediziwa niyo akonga
kuhinya.
2 Wantu niyo wameme-
lana vidala mo mdugano,
akwela mwe ngalawa, ekala,
fyo dyachimala mnkanda
mwe diziwa.
3 Yesu alonga mbuli zilo-
zize kwa miliganyo.

"Tegelezani, mhandi kaita
kwe kuhanda mbeyu.
4 Ahadya akahanda,
mbeyu ntuhu niyo zagwela
mwe sila, niyo zadigwa ni
wadege.
5 Ntuhu niyo zagwela
mwa mayuwe hana ulongo
mjeche, aho niyo za-
hota, kwaviya ulongo nani
mjeche,

6 Mna ahadya zuwa dize
dyake niyo zahya, kwaviya
hazina maizi zinyuluka.
7 Ntuhu niyo zagwela mwe
miwa, niyo zahota mna
zifintwa ni miwa zinyuluka.
8 Ntuhu zigwela mwe
ulongo wedi, zeleka,
zimwenga gana, zimwenga
milongo mtandatu zimwenga
milongo mitatu."
9 Yesu akomeleza, "Mta
magutwi neeve!"

Vilekile Yesu akahinya kwa miliganyo
Mako 4:10-12; Luka 8:9-10

10 Weza wanampina kwa
Yesu, wamuza, "Nimbwani
ukulonga kwa miliganyo?"
11 Yesu ahitula, Nyuwe
mgubwilwa kumanya
chinyele cho Useuta wa
kwembingu, mna wowo
hawavimanyize.
12 Kwaviya mntu mta
chintu nongezezwe, mna
mntu hena chintu nahokwe
hata chiya ananacho.
13 Nivyo vikuleka nalonga
kwa miliganyo kwaviya
wasinya, mna hawakwiva
hegu kumanya.
14 Ulosi uchinta kwawo
ulongigwe ni muwoni Isaya
ukugamba,
kwiva namwive, mna ham-
manye,
kusinya na msinye, mna
hamwone,
15 kwaviya fanyanyi zawo
sizo zedi,
na magutwi yawo haya
kwiva vyedi,
wafinya ngohe meso yawo,
wanase kusinya na meso
yawo,
wakeva na magutwi yawo,
wakamanya mwe myoyo
yawo,
waka kombolwa, niyo
Chohile agamba,
nani wahonye.
16 "Mna nyuwe mjim-
bikwa! Meso yenyu yawona,
na magutwi yenyu yeva.
17 Nawagambilani chindedi,
wawoni walozize na wantu
wawoneke wedi kulongozi
kwa Chohile nawaungisa
wawone yano mkuwona
nyuwe, mna hawawone, na
kwiva mbuli mkwiva, mna
hawevile."

Yesu alonga mliganyo wa mhandi
Mako 4:13-20; Luka 8:11-15

18 "Nyuwe tegelezani naho
mhine mliganyo wo mhandi.
19 Wadya wakwiva mbuli
yo Useuta wa Chohile
mna hawakukombaganya
vikaheza yudya Mwavu eza
na kuzipempula izimbeyu
zihandigwe mwe myoyo
yawo.
20 Mbeyu zigwele mwe
miwa, uyo ni yudya ak-
wetegeleza mbuli, aihokela
kwa chinyemi.
21 Mna haikwika maizi
mndani mwakwe, ivyo
chipindi chijeche, hadya
akulailwa ni masulumizo
fanyanyi za mhituka kwa
idya imbuli, aho agwa.
22 Idya ihandigwe mwe
miwa, uyo ni yudya akwiva
mbuli, na mbuli za mwe isi
zamfinta, kunga ugoli kwa

ifinta idya imbuli, nayo ya-
tenda haikweleka.
23 Mbeyu ihandigwe mwe
ulongo wedi, uyo ni yudya
akwetegeleza idya imbuli,
nakumanya ivyo vikungwa,
uyo nuyo akweleka, yuno
gana, na yuno milongo
mtandatu yuno naye mi-
longo mitatu."

Mliganyo wo lugugu

24 Yesu awagambila mli-
ganyo mtuhu, "Useuta wa
kwembingu wi savino. Mntu
ahandile mbeyu yedi mwe
nkonde yakwe.
25 Mna nechilo wantu wag-
onile, eza mnkondo, ahanda
ndago mgati mwe ngano
niyo ahalawa.
26 Umo indago ne ngano
ize ibule haguhi na kweleka,
mwa woneka mna ndago.
27 Wandima wakwe
wambasa, wamgamba,
'Zumbe, huhandile mbeyu
yedi mwe nkonde yako?
Yalawa nahi idya indago?'
28 Awahitula, 'Mnkondo
nuyo atendile ivyo,'
wandima wamuza, 'Waunga
chite chikaing'ole?'
29 Awagamba, 'Bule,'
Mnase kwing'ola indago
kwaviya mwadaha mng'ole
hamwenga ne ngano.
30 Lekani vikule hamwenga
kubula mo kuvuna. Aho
naniwagambile wata ku-
vuna, 'Kongani kuchisanya
indago, mwike machisa
mkayoke. Mna ingano
ichisanyeni mkaike kwe
digulu dyangu.' "

Mliganyo wa kabeyu kadodo vidala kakwitangwa haladali

Mako 4:30-32; Luka 13:18-19

31 Awagambila mliganyo
mtuhu. Useuta wa kwem-
bingu wisavino. Mntu
yumwenga kaguha mpu-
luzi ya kabeyu kadodo
kakwitangwa haladali niyo
akuhanda mwe nkonde
yakwe.
32 Ni kadodo kujinka
mbeyu zose, mna aho
kakukwila katenda mti
mkulu kujinka miti yose
hata wadege wa koulanga
weza wazenga masasa mwa
matambi yakwe.

Mliganyo wa hamila

Luka 13:20-21

33 Yesu alonga mliganyo
mtuhu, "Useuta wa kwem-
bingu wikala saviya hamila
akuguha mvyele, aijela mwe
vibaba vitatu vya unga, niyo
wagwaduka wose."

Yesu ajela mliganyo

Mako 4:33-34

34 Yesu kawagambila kwa
miliganyo, halongile dyo-
dyose akaleka kujela mli-
ganyo.
35 Katenda ivyo chani ich-
inte mbuli ilongigwe ni mu-
woni, akagamba,
"Nanilonge kwa kujela mili-
ganyo,
nani wagambile yadya
yefisigwe kukongela
kuumbwa kwe isi."

Yesu evilikiza mliganyo wo lugugu

36 Niyo Yesu alaga idi-
fyo, engila mwe nyumba.

Wanampina wakwe wamtimila, wamgamba, “Chevilikize umliganyo wo lugugu lwi kwe nkonde.”

37 Yesu awahitula, agamba, “Mhandi wa ziya izimbeyu zedi ni Mwana ywa Mntu,

38 nkonde ni isi, mbeyu zedi ni wana wa Useuta, idya indago ni wana wa yudya Mwavu,

39 yudya mnkondo ahandile ni Mwavu, ulozo ni udumo we isi na wadya wakuvuna ni wandima wa kwembingu.

40 Saviya ndago ikuchisanywa na kokwa mo moto, nivyo na vilaile mwe dizuwa dyo udumo we isi.

41 Mwana ywa Mntu nawegale wandima wa kwembingu wakwe, nawo nawachisanye kulaila mo Useuta wakwe wantu woseni wakuwakoza masa, na wadya woseni wakudamanya ubanasi.

42 Kuwadula mwe tanuli dyo moto, nuko nakutende na ndilo nakusiginta meno.

43 Naho wadya na wawoneke wedi kulongozi kwa Chohile nawang'ale saviya zuwa mo Useuta wa Tati ywawo. Mta magutwi neeve!

Mliganyo wa mpamba yefisize

44 “Useuta wa kwembingu uligana na ugoli ufisigwe mwe nkonde imwenga. Mntu yumwenga eze aubunkule, kaufisa vituhu, kwa chinyemi chikulu niyo aita kutaga vintu vyakwe vyose, na kugula inkonde idya.

Mliganyo wa lulu

45 “Naho Useuta wa kwembingu uligana mta yombe, akulonda lulu ntana.

46 Hadya akupatila lulu ntana inayombe kulu, aita akutaga vyose ananavyo, na kuigula.

Mliganyo wa lwavu

47 “Naho Useuta wa kwembingu uligana na lwavu, luduligwe mwe bahali, lwa chisanya samaki zesimile.

48 Hadya lukumemela lwakweswa kuse, wekalahasi, wachisanya ziya izedi wazijela mwe viya, mna ziya zihiye wazidula.

49 Nivyo navitende mo udumo we isi, wandima wa kwembingu nawalaile nawawapagule waihiye hale na wata kuwoneka wedi,

50 na kuwadula mwe tanuli dyo moto. Nuko nakutende na ndilo na kusiginta meno.”

Mahinyo mahya na ya kale

51 Yesu niyo awauza, “Myamanya yose ayo?”

Wamgamba. “Heye,”

52 Akaheza awagamba, “Elo, chila mhinya wa Sigilizi ahinyigwe mo Useuta wa kwembingu, aligana na mntu mta nyumba akulavya vintu vihya na vyakale hamwenga kulaila mwe mpamba yakwe.”

Yesu alemelwa uko Nazaleti
Mako 6:1-6; Luka 4:16-30

53 Yesu eze abinde kulonga
miliganyo iyo, niyo ahalawa
hadya,
54 auya kwe kaya yakwe.
Ahinya mwe nyumba yo
kuvikila, wantu wose we-
helwa niyo wauza, "Yuno
kaupatahi umanyi uno na
mpituko zino?
55 Yuno suyo yudya
mwana ywa msongola?
Mami yakwe suyo yudya
akwitangwa Maliyamu?
Naho walukolo wakwe sawo
Yakobo na Yusufu na Simoni
na Yuda?
56 Naho walumbu zakwe
wose hawahali hano hetu?"
57 Ivyo wamlemela.

Yesu awagamba, "Muwoni
atunywa chila hantu, mna
siyo mwe isi yakwe, na
kukaya kwakwe mwenye."
58 Kwaviya hawamzumile,
hadamanye mpituko zilozize
uko.

14

Kubanika kwa Yohana Mta kubatiza
Mako 6:14-29; Luka 9:7-9

1 Mazuwa ayo, Helode
Zumbe ywa Galilaya evaga
mbuli za Yesu.
2 Awagamba wandima
wakwe "Yuno nuyo Yohana
Mta kubatiza, kauyuka!
Nivyo vikuleka ana udahi
uno wa kudamanya
mpituko."
3 Helode nakaunga Yohana
agwilwe, amtaliza miny-
olo nakumjela mwe di-
jeleza. Adamanyaga ivyo
kwachausa cha Helodiya,
mkaza Filipo mlukolo
ywakwe.
4 Kwaviya Yohana Mta ku-
batiza amgambaga Helode,
"Haviwagile weye umsole
Helodiya."
5 Helode nakaunga
amkome Yohana, mna na ka-
wogoha Wayahudi, kwaviya
nawamwona kugamba ni
muwoni.
6 Mwe ngasu ya kukum-
buka zuwa elekwe Helode,
mwana chindele ywa
Helodiya avinaga mwa meso
ye difyo jima dya wantu.
Helode vimwelelesa
7 vilekile alagane
kugamba, "Nahwinke cho-
chose naulombeze!"
8 Akalongozwa ni mami
yakwe mwe viya akunga
amlombeze akagamba,
"Ninka vino haluse mtwi wa
Yohana Mta kubatiza mwe
chihungu!"
9 Seuta niyo atozwa ni
chinyulu, mna kwaviya naka
lagana mwa meso ya wajeni
wakwe woseni, alagisa viya
umndele alombeze enkigwe.
10 Ivyo asigila Yohana am-
dumulwe umtwi umo emwe
dijeleza.
11 Mtwi wegalwa mwe chi-
hungu, enkigwa yudya mn-
dele, amwigaila nine.
12 Wanampina wa Yohana
wabula niyo waguha umwili
wa Yohana nakuuhamba.
Weze wajike waita kumgam-
bila Yesu.

Yesu alisa wantu magana milongo mishano
Mako 6:30-44; Luka 9:10-17; Yohana 6:1-14

13 Yesu eze eve imbuli iyo, kakulawa uko mwe ngalawa, aita hantu hechedu hehena wantu. Fyo dya wantu weze weve, wamtimila lwaviga kulaila mwe mizi.
14 Yesu eze asele mwe ngalawa, awona fyo kulu dya wantu awafila mbazi na kuwahonya wanyonje wawo.

15 Chisingi chize chingile, wanampina wakwe wambasa, wagamba, “Hano ni holuwala, na saa nayo ijinkisa. Laga idifyo waite kwe zikaya zawo, wakegwile nkande zawo.”

16 Yesu ahitula, “Wasekwita, wenkeni nyuwe nkande.”

17 Wamhitula, “China migate mishano na samaki mbili.”

18 Yesu agamba, “Nigailani hano.”
19 Adyunga idifyo dikale mwa mani, aguha idya imigate mishano na ziya izisamaki izimbili. Asinya kulanga kwembingu, ajimbika, aibesula idya migate, awenka wanampina, wanampina wawenka awantu.
20 Chila yumwenga kadya niyo eguta. Niyo walogota vibesu vya migate vigwele hasi, wamemeza ntangulu mlongo na mbili.
21 Wadya wadile na ni wagosi wakubula magana milongo mishano, ukaleka wavyele na wana.

Yesu ajenda mlanga mwa mazi
Mako 6:45-52; Yohana 6:15-21

22 Yesu niyo awagamba wanampina wakwe wakwele mwe ngalawa wamlongwele waite ntendele ya kaidi yediziwa, kuno akalaga idifyo.
23 Eze abinde kulaga idifyo, akwela kolugulu ichedu, akamlombeze Chohile. Umo chisingi chibwile, Yesu neeyuko ichedu,
24 mwe chipindi chino ingalawa neibula hale mwe isi nkavu, yajubwaniswa na mazi kwaviya nakuna nkungunto nkulu.

25 Mgati mwe saa chenda na saa mlongo na midi chilochilo Yesu awabasa wanampina akajenda mlanga mwa mazi.
26 Wanampina weze wamwone akajenda mlanga mwa mazi, wengilwa ni nkama, wakagamba, “Ni chizuli!” Niyo waguta kwa nkama.
27 Mna aho Yesu awagamba, “Kwenkeni moyo, ni miye. Msekogoha!”

28 Petulo ahitula. “Zumbe, uneva chidedi ni weye, nigamba nize kwako hajenda mlanga mwa mazi.”

29 Yesu amhitula, “So!” Petulo niyo asela mwe ngalawa, akonga kujenda mlanga mwa mazi ambasa Yesu.
30 Mna eze awone idya inkung'unto, ogoha, akonga

kudidimila. Aguta ak-
agamba, “Zumbe, nikom-
bola!”
31 Aho Yesu achumiza
umkono wakwe, amtoza
akamgamba, “Weye mta
uzumizi mjeche! Nimbwani
una nkama?”
32 Weze wakwele mwe
ngalawa, nkungunto niyo
yatondowala.
33 Wadya wendile
mwe ngalawa wamfikila
madi Yesu, wakagamba,
“Chindedi weye wi mwana
Chohile.”

Yesu ahonya wanyonje Genesaleti
Mako 6:53-56

34 Weze wabule ntendele
ya kaidi yediziwa, wabula
mwe isi ya Genesaleti.
35 Wantu wahadya weze
wambunkule kugamba
ni Yesu niyo wasigila
ulosi kwa wantu we izisi
zose zimnkanda. Wantu
wamwigaila wanyonje
wawo wose,
36 wamwila wadonte hata
idilepe dye suche yakwe
du, woseni wadontile waho-
nywa.

15

Mahinyo ya wadalahala
Mako 7:1-13

1 Mafalisayo na wahinyi
wa Sigilizi walaile Yelusalemu
wambasa Yesu nakumuza,
2 “Nimbwani wanampina
wako wakubalanga miko
ya wadalahala? Hawa
kuhaka imikono yawo viya
vikungwa hewenati kudya!”
3 Yesu ahitula, “Nimbwani
mkuleka sigilizi ya Chohile
mkutimila mahinyo yenyu
wenye?
4 Kwaviya Chohile agam-
baga, ‘Mtunye tati yako na
mami yako, mntu akunga
amligite tati yakwe hegu
mami yakwe na akomwe.’
5 Mna mwahinya kugamba
uneva mntu ana chintu
chikudaha kumwambiza tati
yakwe hegu mami yakwe,
mna mwagamba achilavye,
‘Chino ni cha Chohile,’
6 vyaleka asekumtunya
tati yakwe. Mwe vino
mwabela sigilizi ya Chohile,
vileka mtimile mahinyo
yenyu.
7 Nyuwe wasongaganyi!
Isaya nani mchindedi umo
awonaga yedi mwenyu!
8 ‘Chohile agamba, wantu
wano wanitunya kwa
milomo yawo,
mna myoyo yawo ihale na
miye.
9 Wanivikila vya bule,
kwaviya wahinya mahinyo
ya malagiso ya chim-
ntu mntu saviya ni
sigilizi zangu!’ ”

Vintu vikumtenda mntu atende halenguke
Mako 7:14-23

10 Yesu niyo aditanga idi-
fyo, awagamba, “Tegelezani
naho mkombaganye!
11 Chikwingila mwe
mnomo wamntu hachikum-
tenda mzavu, mna chikum-
lawa nicho chikumtenda
mzavu.”
12 Niyo wanampina
wakwe wambasa, wak-
agamba, “Kuvimanya
kugamba Mafalisayo we-
hiwa mwe viya ulongile?”

13 Yesu ahitula, “Chila
mti hewihandigwe ni Tati
yangu wa kwembingu
naung'olwe,”
14 “Walekeni! Awo
ni vilongozi mantuntu,
tuntu akamlongwela tuntu
mnyawe, woseni waidi
nawapolomele mwe bome.”
15 Petulo amgamba,
“Chilavyanyize umliganyo
uwo.”
16 Yesu awagamba, “Vino
nanywi mwichei hamkuvi-
manya kujinka watuhu.
17 Hamvimanyize? Chik-
wingila ko mnomo cha-
jinkila kweinda, chafoseza
kuse kulaila mo mwili kwita
kwe choo.
18 Mna vikulaila mo
mnomo vyalaila ko moyo,
navyo nivyo vikumtenda
mzavu.
19 Kwaviya ko moyo
kwalaila fanyanyi zihiye,
ukomi na ugonyi na chilanga
na ubavi, mbuli za lulimi, na
mahuluto.
20 Yano nayo yakumtenda
mntu helenguke. Mna
kudya hwihakile mikono
yako saviya wakulonga
mdamanye ivyo, havikum-
tenda mntu atende mzavu.”

Uzumizi wa Mvyele
Mako 7:24-30

21 Yesu akulawa uko, aita
kwe mkowa hajihi na mizi
ya Tilo na Sidoni.
22 Mvyele yumwenga
Mkanani na akekala mwe
ntendele iyo kambasa.
Akang'ung'uzika akagamba,
“Zumbe, Mwana ywa Daudi!
Nifila mbazi! Mndele
ywangu ana mpepo naho
ivyo eli sivyo vyedi.”
23 Mna Yesu hamhitule dy-
odyose. Wanampina wakwe
wambasa, wamlombeza,
wakagamba, “Mleke aite!
Achitimila naho achitwila
lwasu!”
24 Yesu ahitula, “Sisigilwa
kwe ngoto zagile za wantu
wa nyumba ya Izulaeli iy-
odu.”
25 Mvyele uyo amb-
wila niyo amfikila madi.
Agamba, “Zumbe nambiza.”
26 Yesu ahitula, “Sivyo
vyedi kuguha nkande ya
wana niyo waduila mbwa.”
27 Yudya mvyele ahitula,
“Icho ni chindedi Zumbe,
mna hata mbwa nazo zadya
masigalo yagwele mwe
zimeza za maseuta yawo.”
28 Ivyo Yesu amhitula, “Wi
mvyele mta uzumizi mkulu!
Viya ukunga navidamanyike
kwako.” Aho mndele
ywakwe niyo ahona.

Yesu ahonya wantu walozize

29 Yesu niyo akulawa uko,
abula mnkanda mwe diziwa
dya Galilaya. Akwela ko
lugulu na kwikala uko.
30 Fyo kulu dya wantu
dyambasa, dyamwigaila
waholomale, mantuntu, vi-
mumu, na watuhu walozize,
wawaika heviga vya Yesu,
niyo awahonya.
31 Wantu wehelwa weze
wawone vimumu walonga,
waholomale wajenda, man-
tuntu wawona. Naho
wamtunya Chohile ywa
Izulaeli.

Yesu alisa fyo kulu dya wantu
Mako 8:1-10

32 Yesu niyo awe-
tanga wanampina wakwe,
nakuwagamba, “Nawafila
mbazi wantu wano, kwaviya
watenda na miye kwa
mazuwa matatu naho haluse
hawana cha kudya. Siku-
vyunga waite siwalisize,
sima wanagwe mteho mwe
sila.”

33 Wanampina wamuza,
“Nachilavye kuhi nkande
ikuchinta kulisa idifyo dino
mo uluwala luno?”

34 Yesu auza, “Mna migate
mingahi?”

Wahitula, “Mfungate na
samaki njeche.”

35 Ivyo Yesu adyunga idi-
fyo wekale hasi.
36 Niyo aguha idya mi-
gate mfungate na ziya
zisamaki, amhongeza
Chohile, abesula, niyo
awenka wanampina,
wanampina nawo wawenka
awantu.
37 Woseni wadya niyo
weguta. Niyo wanamp-
ina walogota vibesulo
vya migate vigwele hasi
wamemeza ngahu mfun-
gate.
38 Wantu wadile wabula
magana mlongo milongo
mine ya wagosi, ukaleka
wavyele na wana.

39 Niyo Yesu alaga idifyo,
akwela ingalawa, aita ko
mkowa wa Magadani.

16

Kunga mpituko
Mako 8:11-13; Luka 12:54-56

1 Mafalisayo na Masadukayo
wambasa Yesu waunga
wamtoze, nivyo wamlombeza
awalagise chilagiso kulanga
kugamba kazumilwa ni
Chohile.
2 Mna Yesu ahitula,
“Dikaswa, mwagamba,
‘Nakutende kwedi kwaviya
ulanga winkundu.’
3 Nomtondo, mwagamba,
‘Dyelo nakutende na fula
kwaviya ulanga winkundu
naho nimtitu.’ Mwadaha
kulongwela viya nakutende
kwa kusinya ulanga, mna
hamkudaha kubunkula vi-
lagiso vikujenda ne vipindi
vino!
4 Wantu wehiye naho
hewemmanyize Chohile we
vivihi! Mwaunga chilagiso?
Chilagiso ichodu mkungwa
mwinkwe ukaleka chiya cha
Yona.”
Ivyo awasa niyo aita.

Ugwadu wa Mafalisayo na Masadukayo
Mako 8:14-21

5 Umo wanampina weze
wadeluke ntendele ya kaidi
yediziwa, nawajala kuguha
nkande yoyose.
6 Yesu awagamba,
“Kaulani, mwedime na
ugwadu wa Mafalisayo na
Masadukayo.”
7 Niyo wakonga kulafya
wenye kwa wenye, “Alonga
vino kwaviya hachigale
mgate wowose.”

8 Yesu niyo abunkula viya
nawakalafya, ivyo awauza,
“Nimbwani mkulafya wenye
kwa wenye mwe mbuli ya
kuswesa mgate wowose?
Uzumizi mjeche wi vivihi
mnanawo!
9 Mchei kumanya?
Hamkukumbuka viya
nabesulaga imigate imis-
hano kwa wantu magana
milongo mishano? Nam-
memeza ntangulu nyingahi
mlogote?
10 Naho idya imigate
mfungate kwa wantu mag-
ana milongomine? Ni ngahu
nyingahi mmemeze?
11 Nimbwani hamkukom-
baganya kugamba siwagam-
bilani kwa chausa cha
migate? Mwedime na
ugwadu wa Mafalisayo na
Masadukayo.”
12 Naho wabunkwile
kugamba hawagambile
wedime na ugwadu wa
kudamanyiza migate, mna
mahinyo ya Mafalisayo na
Masadukayo.

Petulo amlonga Yesu kugamba nuyo Kulisito
Mako 8:27-30; Luka 9:18-21

13 Yesu aitaga kwe
mkowa wi hajihi na
mzi wa Kaisaliya Filipi,
uko awauzize wanampina
wakwe akagamba, “Wantu
wamtamwila vivihi Mwana
ywa Mntu?”
14 Wagamba, “Watuhu
wamgamba ni Yohana Mta
kubatiza, watuhu Eliya,
watuhu Yelemiya hegu
yumwenga ywa wawoni.”
15 Auza, “Nyuwe
mwanigamba ni yuhi?”
16 Simoni Petulo ahitula,
“Weye wi Kulisito, Mwana
ywa Chohile mta ujima.”
17 Yesu ahitula, “Chinyemi
chako weye Simoni mwana
ywa Yona, kwaviya
ichindedi chino hachizile
kwako kulaila kwa mntu
yoyose, mna kuchinkwa ni
Tate ywa kwembingu.
18 Ivyo nakugambila,
Petulo, wi luwe, naho
mlanga mo luwe luno
nanizenge nyumba ya
kuvikila, hata bome hedina
uhelo hadidahe.
19 Nahwinke nkomwelo
yo Useuta wa kwembingu,
icho nauvugale mwe isi
nachivugalwe kwe mbingu,
icho nouvugule mwe isi
nachivugulwe kwembingu.”
20 Niyo Yesu awalemeza
wanampina wakwe wase
kumgambila mntu yoyose
kugamba nuyo Kulisito
Mkombola.

Yesu Alotela file yakwe
Mako 8:31-9:1; Luka 9:22-27

21 Kukongela aho na ku-
jendeleza Yesu kakonga ku-
longa pwilili kwa wanamp-
ina wakwe, akagamba
“Naungwa nite Yelusalemu
hasulumizizwe ni wadala-
hala, wakulu wa walavyan-
tambiko, na wahinya Sigilizi.
Nanikomwe, mna mazuwa
matatu yakutimila nani-
uyuke.”
22 Petulo amguha han-
kanda, akonga kumkwahila.
Agamba “Bule, Zumbe, ivyo
havikulaile!”

23 Yesu ahituka na
kumgamba Petulo, “Uya
kunyuma kwangu, Shetani!
Wi chifingo kwangu,
kwaviya hukufanyanya ya
Chohile, mna ya wantu.”
24 Niyo Yesu awagamba
wanampina wakwe, “Mntu
yoyose akunga anitimile,
ne elemele mwenye, etwike
msalaba wakwe, anitimile.
25 Kwaviya mntu akunga
kwambula untu wakwe, na
awaze, na mntu akunga aze
ujima wakwe kwa chausa
changu, nauwone.
26 Mntu na ahokele
chibwani akapata isi yose,
na kwaza ujima wakwe?
Hegu mntu nalavye mbwani
akaleka ujima wakwe?
27 Kwaviya Mwana ywa
Mntu neze no ukulu wa
Tati yakwe hamwenga na
wandima wa kwembingu
wakwe naho namlihe chila
mntu kulawana na viya
atendile.
28 Nawagambilani chindedi,
hana wantu mgati mwa
wano wachimale hano,
hawabanike, kubula
wamwone Mwana ywa
Mntu akeza no Uzumbe.”

17

Kuhituka isula
Mako 9:2-13; Luka 9:28-36

1 Yeze yomboke mazuwa
mtandatu, Yesu awaguhaga
Petulo na Yakobo na Yohana
mlukolo ywa Yakobo aita
nawo kolugulu lutali hantu
nawechedu.
2 Uko kahitukila isula
yakwe mwa meso yawo, uso
wakwe ung'ala saviya zuwa,
suche zakwe zing'ala saviya
ulangazi.
3 Niyo wanampina watatu
wamwona Musa na Eliya
wakatamwila na Yesu.
4 Petulo amgamba Yesu,
“Zumbe, ni vitana suwe
chikatenda hano. Ukaunga,
nanizenge mahema matatu,
dyako, dya Musa, na
idimwenga dya Eliya.”
5 Umo achei akalonga,
ingu ding'aile dyawagubika,
izwi dyalawa mdya mwe
diya idingu, dyagamba,
“Yuno nuyo Mwanangu
akuniwagia hungisa.
Mwetegelezeni!”
6 Wanampina weze weve
diya idizwi, niyo wagwa chi-
fudifudi, wogohesa.
7 Yesu eza, awadonta,
awagamba, “Inukani,
msekogoha.”
8 Weze wagubule ameso
yawo, hawawone mntu mna
Yesu ichedu.
9 Umo wakasela kulaila
kolugulu, Yesu awasigila,
agamba, “Msekumgambila
mntu yoyose imbuli mu-
wone, kubula aho akwizila
Mwana ywa Mntu, hadya
nauyukile.”
10 Wanampina wamuza,
wagamba, “Nimbwani
wahinya Sigilizi walonga
kugamba, Eliya nuyo wa
nkongo kwiza?”
11 Yesu ahitula, “Chindedi
Eliya nuyo wa nkongo
kwiza, uyo naike vyedi chila
chintu.
12 Mna nawagambi-
lani kugamba, Eliya keza
kale, hawambunkule,

wamdamanya yadya yoseni waungile. Mwe ivyo Mwana ywa Mntu nawamdamanya vihiye.”

13 Niyo wanampina wabunkula kugamba nakalonga nawo mbuli za Yohana Mta kubatiza.

Yesu ahonya mbwanga mta mpepo

Mako 9:14-29; Luka 9:37-43

14 Weze wabule he idifyo, mntu yumwenga amsogeila Yesu nakumfikila madi.

15 Agamba “Zumbe, mfile mbazi mwanangu wa chilume! Agwa msango naho asulumizwa vihiye vikuleka nkanana zilozize agwela mwe moto hegu mwe mazi.

16 Namwigalaga kwa wanampina wako, mna wadunduga kumhonya.”

17 Yesu ahitula, “Nyuwe cheleko hemkuzumila naho hemwimanyize! Nanikale na nyuwe vibule ini? Nigailani umbwanga uyo.”

18 Yesu aikwahila idya impepo, nayo yamlawa yudya mbwanga, kukongela aho kahona.

19 Niyo wanampina wambasa Yesu kwa hankanda echedu, wamuza, “Nimbwani suwe chidunduga kuilavya idya impepo?”

20 Yesu ahitula, “Kwaviya mhungukilwa nu uzumizi. Nawagambilani chindedi, uneva mnatenda na uzumizi mdodo saviya mpuluzi ikwitangwa haladali, mwadaha kulugamba ulugulu luno, ‘Halawe hano wite kudya!’ Nalo na luhalawe. Hakutendeke na mbuli haikudahika mwenyu.”

21 Mna kwa malombezo na kufunga nuko kukudaha kudamanya vino, hachihali chituhu chikuvidaha.

Yesu alonga vituhu ifile yakwe

Mako 9:30-32; Luka 9:43-45

22 Umo wanampina weze wadugane wose uko Galilaya, Yesu awagamba, “Mwana ywa Mntu ehajihi nakwinkizwa mwe mikono ya wantu.

23 Nawamkome, mna mazuwa matatu yakutimila na uyuke.”

Wanampina wengilwa ni chinyulu vidala.

Maliho ya kodi ya Nyumba ya Chohile

24 Umo Yesu na wanampina wakwe weze wabule Kapelinaumu, wachisanya kodi ya nyumba nkulu ya Chohile wambasa Petulo nakumuza, “Togola! Mhinyi ywenyu alavya kodi ya Nyumba ya Chohile?”

25 Petulo ahitula, “Chindedi, alavya.”

Petulo eze engile kwe nyumba, Yesu akonga kulonga, agamba, “Wagaze, Simoni? Ni yuhi akuliha makanto hegu kodi kwa maseuta we isi ino? Wakaya we isi hegu wajeni?”

26 Petulo ahitula, “Wajeni.”

Yesu ahitula, ni vyedi,
“Nikugamba wakaya
hawakuliha kodi.
27 Mna sivyo vyedi kuwai-
hiza wantu wano. Elo hitani
kwe diziwa mkadule nd-
wano mwa mazi. Samaki ya
nkongo no gwize, ugubule
mlomo wakwe, na ubwile
tundu dya hela dikuchinta
kulihila kodi yetu suwe
waidi.”

18

Niyuhi Umkulu vitendese?
Mako 9:33-37; Luka 9:46-48

1 Chipindi icho wanamp-
ina wambasa Yesu wamuza,
“Niyuhi mkulu atendese mo
Useuta wa kwembingu?”
2 Ivyo Yesu etanga mwana,
amchimalisa mwameso yao,
3 nakugamba, “Nawagam-
bilani chindedi, uneva
hamnahituke na kutenda
saviya wana, hamwingile
mo Useuta wa kwembingu.
4 Akulise mo Useuta wa
kwembingu ni yudya ak-
weseleza niyo ekala saviya
yuno mwana.
5 Naho mntu yoyose
akumhokela mwana
yumwenga sa yuno kwa zina
dyangu, anihokela miye.

Majezo ya masa
Mako 9:42-48; Luka 17:1-2

6 “Wantu waidi wakusaga
mpuluzi na yuwe kulu
dya kusagila, uneva yoyose
namhose yumwenga mwa
wana wadodo wano aleke
kunizumila, navitende
vitana mntu uyo atal-
izwe mwe singo yuwe
kulu dya kusagila, niyo
adidimizwa hasi mwe
bahali. 7 Nawaluwone
wantu we isi ino vifingo
vikuwatenda wantu waleke
uzumizi wawo! Vintu saivyo
navilaile, mna namanye
mwenye akuyatenda yalaile!

8 “Uneva umkono wako
hegu chiga chako vyakuhosa
udamanye masa, vikante
ukavidule hale na weye. Ni
vitana kwingila mo ujima
wa mazuwa yose hwina
mkono hegu chiga, ukaleka
kutenda una mikono midi
hegu viga vidi udulwe mo
moto wa mazuwa yose.
9 Naho uneva ziso dyako
dyakuhosa udamanye masa
ding'ole ukadidule hale na
weye. Ni vitana kwingila mo
ujima hwina ziso, ukaleka
kutenda na meso maidi
udulwe mwe dibome hedina
uhelo.

Mliganyo wa ngoto yagile
Luka 15:3-7

10 “Msinyise mnase kubela
yumwenga mwa wadodo
wano. Nawagambilani
kugamba wandima wa
kwembingu wawo wa uko
kwe mbingu mazuwa yose
wausinya uso wa Tati yangu
ekwe mbingu.
11 Kwaviya Mwana ywa
Mntu ezaga kuhonya wagile.
12 “Mwafanyanya vihi?
Mntu mta ngoto gana,
niyo imwenga yaga nazase
izintuhu milongo chenda na
chenda zikadya holugulu
niyo aita akalonde idya
yagile.

13 Nawagambilani taile,
umo anaizungula naele-
leswe mwe ngoto ino kuleka
ziya milongo chenda na
chenda hezagile.
14 Seivyo Tati yenyu
ekwembingu hakuvyunga
yumwenga yoyose mwe
wadodo wage.

Mlukolo akudamanya masa

15 "Uneva mlukolo ywako
kakudamanyiza masa,
mwitile ukamlagise uwihi
wakwe. Mna idamanye
chinyele, nyuwe wenye
waidi du. Uneva anakwiva,
kumhonya mlukolo ywako.
16 Mna uneva hakwivile,
guha mntu yumenga hegu
waidi mwitanye, chani chila
ulosi uukulwe kwa kuwona
ni waukuzi waidi hegu
watatu saviya Mawandiko
Yakukile yakulonga.
17 Hana wevile awo,
ilongeni imbuli injima kwa
wantu wa nyumba yo ku-
vikila. Kukomelekela, uneva
hanevile wantu wa nyumba
yo kuvikila, mtendeni saviya
mntu hemzumile Chohile
hegu mchisanya kodi.

Kulemela na Kuzumila

18 "Nawagambilani
ichindedi, icho mkunga
mchilemele mwe isi
nachilemelwe kwembingu,
naho mkunga mchizumile
mwe isi nachizumilwe kwe
mbingu.
19 "Naho nawagambilani
taile, waidi wenyu mwe
isi mnaivana mwe chochose
mkulombeza, namdamany-
izwe ni Tati yangu ywa
kwembingu.
20 Kwaviya waidi hegu
watatu wakadugana kwa
zina dyangu, miye nami
nanitende hamwenga
nawo."

Mliganyo wa Mndima hena mbazi

21 Petulo niyo ambasa
Yesu amuza, "Zumbe, uneva
mlukolo ywangu ajendeleza
kunijela mwe masa, nim-
lekeile nkanana nyingahi?
Nkanana mfungate?"
22 Yesu ahitula, "Bule, siyo
nkanana mfugate," "mna
nkanana milongo mfugate
na mfungate.
23 Kwaviya Useuta wa
kwembingu uligana sa vino.
Hendaga na seuta aungile
kuwaza wandima wakwe.
24 Iviya akakonga kuwaza,
egailwa mntu yumwenga
mta deni dya hela zakwe
milongo magana mlongo.
25 Mndima uyo na-
hana chakuvuza kuligana
na viya aguhile, ivyo
zumbe uyo amunga atagwe
saiya mtumwa, mkaziwe
hamwenga na wanawe na
vyoseni ananavyo, vikaleka
akavuza viya aguhile.
26 Yudya mndima amfikila
madi zumbe. Alombeza, 'Ni
jijimiza, nahuvuzize chila
chintu!'
27 Zumbe amfilambazi
yudya mtumwa, ivyo am-
lekeila asekuvuza viya
aguhile naho amleka aite.
28 "Niyo yudya mndima
ahalawa, adugana na

mndima mnyawe mta
deni dya wahela wakwe.
Amkagatila nakukonga
kumvinya. Agamba, 'Vuza
chiya hwinkile!'
29 Mndima mnyawe
amgwela na kumlombeza,
'Nijijimiza, nahuvuzize viya
uninkile!'
30 Mna kalemela, amjela
mndani vibule aho akunga
avuze kadya katigizo.
31 Wandima weyawe
watuhu weze wawone
ivyo vilaile, wengilwa ni
chinyulu vitendese, waita
wakumgambila zumbe
yoseni yalaile.
32 Ivyo zumbe amwi-
tangila yudya mndima
kunyumba. Agamba,
'Weye mndima wihiye, na
sikulekeila deni hwinkile,
kwaviya du kunilombeza
hufile mbazi.
33 Navyungwa umfile
mbazi mndima mnyawo,
saviya miye hufile mbazi.'
34 Zumbe kengilwa ni
maya vidala, niyo amjela
umndima uyo kundani
asulumizwe vibule kuvuza
kadya katigizo aguhile."
35 Yesu akomeleza, "Ivyo
nivyo Tate ywa kwembingu
nakutendele, huna walekeile
walukolo wako kulaila mo
moyo wako."

19

Yesu ahinya vikunga kwasana
Mako 10:1-12

1 Yesu eze abinde ulosi
uwo, kakulawa Galilaya na
kubula mwe mihaka ya
Yudeya, ntendele ya kaidi
yo mto Yolodani.
2 Fyo kulu dya wantu dim-
timila Yesu, awahonya uko.
3 Mafalisayo wamwenga
wambasa Yesu wakamjeza
kwa kumuza, "Togola,
Sigilizi yagaze ni vitana
mntu kumwasa mkaziwe
kwa lema dyodyose?"
4 Yesu ahitula, "Hamwa-
somaga Mawandiko
yakugamba uyo Awaum-
baga aho nkongo, aum-
baga mntu mgosi na mntu
mvyele?
5 Elo agamba, 'Kwe chausa
icho mntu namwase tati
yakwe na mami yakwe,
na kulungana na mkaziwe,
naho awo waidi na watende
mwili umwenga.'
6 Ivyo watenda sawo waidi
naho, mna mwili umwenga.
Elo mntu asekuchipagula
chiya chilunganywe ni
Chohile."
7 Mafalisayo wamuza, "Ni
kwa chasa chani vilekile
Musa kasigila kuwandika ta-
laka ya kumwasa mvyele?"
8 Yesu awahitula,
"Kwachausa cho udala
we myoyo yenyu, Musa
asigilaga muwase wavyele
wenyu. Mna havya-
tendagwa kukongela aho
nkongo yo kumbwa kwe isi.
9 Ivyo nawagambilani,
chila mntu namwase
mkaziwe, uneva siyo kwa
chausa cha chilanga, anasola
mtuhu, mntu uyo ni mgonyi,
naho mntu mtuhu namsole
yudya mvyele asigwe, naye
ni mgonyi."

10 Wanampina wakwe
wamgamba, “Uneva ivyo
nivyo viwagile mntu mwa
mkaziwe, havi kuwagila
kusola.”
11 Yesu ahitula, “Sawo
wose nawahokele imbuli ino
mkulonga, mna wadya du
wawagilwe kwa Chohile.
12 Kuna wagosi awamwenga
hawakusola kwaviya
nivyo welekwe wagwa,
wamwenga watendwa ivyo
ni wantu, watuhu wetenda
wenye wagwa kwa chausa
cha kusankanila Useuta wa
kwembingu. Akuhokela
mahinyo yano nazumile!”

Yesu ajimbika wana wadodo
Mako 10:13-16; Luka 18:15-17

13 Wantu watuhu
wamwigaila Yesu wana
wadodo awaikiye mikono
mlanga na awalombezeze,
wanampina wawakwahila
wadya wantu.
14 Mna Yesu agamba,
“Walekeni wana wadodo
weze kwangu, naho
msekuwalemeza, kwaviya
Useuta wa kwembingu
ni wawantu waligane na
wowo.”
15 Awaikiya mikono yakwe
mlanga mwawo, niyo aku-
lawa uko.

Mntu mgoli
Mako 10:17-31; Luka 18:18-30

16 Mntu yumwenga mgoli
amwizilaga Yesu, amuza,
“Mhinyi, nidamanye mbuli
yani yedi chani nihokele
ujima wa mazuwa yose?”
17 Yesu amhitula, “Nimb-
wani ukunuza mwe mbuli
yedi? Eyuko yumwenga uy-
odu ywedi. Mna ukaunga
kwingila mo ujima, toza
malagizo.”
18 Yudya mntu auza, “Sig-
ilizi zihi hungigwa ni toze?”
Yesu amhitula, “Use
kukoma, use kugonya, use
kubawa, use kulonga lulimi,
19 weve tati yako na mami
yako, na munge mbwiyayo
saviya ukweunga.”
20 Yudya mntu ahitula,
“Sizitoza kale zose, sisigaza
chimbwani naho?”
21 Yesu amgamba,
“Ukaunga utende uto-
gile, hita ukatage vyose
unanavyo, uwenke wachiwa
ugoli uwo, nawe nautende
na mpamba kwembingu.
Ukaheza wize unitimile.”
22 Yudya mbwanga eze eve
imbuli idya, kaita ulo na ulo
kwaviya nani mgoli viten-
dese.
23 Yesu awagamba
wanampina wakwe,
“Nawagambilani chindedi,
navitende vidala mgoli
kwingila mo Useuta wa
kwembingu.
24 Nawagambilani vituhu,
nivihufu vitendese ngamiya
kwingila mwe langa dya
singano, ukaleka mgoli
kwingila mo Useuta wa
Chohile.”
25 Wanampina weze weve
ivyo, niyo weheleswa, wak-
agamba, “Niyuhi elo aku-
daha kwambulwa?”
26 Yesu awang'oila meso,
awagamba, “Kwa wantu

idyo hadikudahika, mna
kwa Chohile yose yadahika.”
27 Akaheza Petulo
amgamba, “Kaula, suwe
chileka vyose chikutimila
weye, ivyo nachihokele
chibwani?”
28 Yesu awagamba,
“Nawagambilani chindedi,
mwe isi mpya, Mwana
ywa Mntu aho nekale
mwe chigoda chakwe cho
Useuta china ukulu, nyuwe
mlongo na waidi mnitimile
nanywi namwikale mwe
vigoda mlongo na vidi,
mkawakantila makabila
mlongo na maidi ya Izulaeli.
29 Naho chila mntu asize
nyumba, hegu mlukolo ywa
chilume hegu ywa chiche,
hegu tati yakwe, hegu mami
yakwe, wana hegu nkonde
kwa chausa changu, naa-
hokele nkanana zilozize ku-
jinka naho neenkigwe ujima
wa mazuwa yose.
30 Mna wendile wa nkongo
nawatende wo dumo, na
wadya wazigile nawatende
wa nkongo.

20

Wandima mwe nkonde ye mizabibu

1 “Useuta wa kwembingu
wikala saviya mntu mta
nkonde yakwe ya mizabibu
elauke chilochilo kulonda
wantu wandima mwe
nkonde yakwe.
2 Evana na wandima
wasiku kuwaliha maliho
ya mazwela ya zuwa
dimwenga, niyo awasigila
kwe nkonde yakwe.
3 Ize ibule saa ntatu ya
mtondo, niyo afosa vituhu
na kubwila watuhu wamile
kwechimaila hedigwilo,
hewena cha kudamanya.
4 Awagamba, ‘Nyuwe
nanywi mwite kwe nkonde
yangu, naniwaliheni saviya
vikuwoneka vyedi.’
5 Ivyo waita. Ize ibule
saa mtandatu na saa chenda
afosa naho, niyo adamanya
saiviya adamanye.
6 Haguhi na saa mlongo na
imwenga niyo afosa vituhu
naho, abwila wantu watuhu
wamile kwechimaila hantu
ahadya. Awauza, ‘Ni
mbwani mwechimaila msi
mjima hemwikudamanya
ndima?’
7 Wahitula, ‘Hahana
achinkinkile ndima.’
Awagamba, ‘Ni vyedi,
nyuwe nanywi mwite
mkadamanye ndima kwe
nkonde yangu ye mizabibu.’
8 “Chisingi chize chibule,
mwenye nkonde amgamba
Zumbe wakwe, ‘Itanga
awandima wose uwalihe
amaliho yawo, akonga
yudya azigile kwiza
nakukomeleza kwa wadya
wankongo.’
9 Wandima wakongile
ndima sa mlongo na
imwenga walihwa chila
yumwenga maliho ya zuwa
dimwenga.
10 Na wadya walongole
kukonga indima weza,
nawakafanyanya kugamba
nawalihwe kujinka watuhu,
mna nawo walihwa maliho
ya zuwa dimwenga chila
yumwenga.

11 Waguha hela zawo
nakukonga kumng'ung'uzikila
mwenye inkonde.
12 Wagamba, ‘Wandima
wano wazigile wadamanya
ndima kwa saa dimwenga
du, suwe chidamanya kwa
msi mjima naho kwa kuji-
jimiza mwe dizuwa. Kuwal-
iha viligane na suwe!’
13 “Mwenye inkonde amhi-
tula yumwenga ywawo,
‘Mbuyangu, kwetegeleze,
sikupunjize. Hachivane
kugamba nahulihe ndima ya
zuwa kwa maliho ya zuwa
dimwenga?
14 Elo hokela amaliho yako
wite kaya. Sunga ni mwinke
yuno azigile kuligana na
viya hulihile weye.
15 Togola, viha miye
kudamanya viya hunga
mwe zihela zangu? Hegu
wengilwa ni finju kwaviya
miye ni ywedi?’ ”
16 Niyo Yesu abindiliza,
“Ivyo wadya wa kuzigila
haluse na watende wa
nkongo na wa nkongo
vino haluse na watende
waudumo.”

Yesu atamwila nkanana ya katatu ifile yakwe
Mako 10:32-34; Luka 18:31-34

17 Umo Yesu akak-
wela kubula Yelusalemu,
awaguhaga wadya wanamp-
ina mlongo na waidi han-
kanda he sila nakutamwila
nawo chinyele, awagamba,
18 “Kaulani,” “Chaita
Yelusalemu, kudya Mwana
ywa Mntu nalavigwe kwa
wakulu wa walavyantam-
biko na kwa wahinya
Sigilizi. Nawamkantile file,
19 niyo wamwinkiza kwa
wantu sawo Wayahudi,
wakunga wambele, wamtowe,
na kumsulumiza mo msal-
aba, mna mazuwa matatu
yakutimila nauyuke.”

Lombezo dya mami ya mntu
Mako 10:35-45

20 Niyo mkaza Zebedayo
hamwenga na wanawe
wambasa Yesu, wamfikila
madi nakumlombeza mbuli.
21 Yesu amuza, “Waunga
mbwani?”
Amhitula, “Mwo Useuta
wako uwazumile wano
wanangu waidi wekale
yumwenga kulume kwako
no mtuhu mo mkono wako
wa kumoso.”
22 Yesu awahitula awo
wana, “Hamvimany-
ize ivyo mkulombeza,
vino mwadaha kunywela
chikombe cha masulumizo
hunga ninywele?”
Wahitula, “Chavidaha.”
23 Yesu awagamba,
“Nichindedi namnywe mwe
chikombe changu, mna
sina udahi wa kusagula wa
kwikala kulume kwangu
hegu kumoso kwangu. Mna
hantu hano ni kwa wadya
wasagulwe kale ni Tate
awaikiye.”
24 Wadya wanampina
watuhu mlongo weze weve
ivyo, niyo wawehiwa awo
walukolo waidi.
25 Ivyo Yesu niyo awe-
tanga akawagamba, “Mvi-
manya kugamba vilongozi

hewemzumile Chohile wana
udahi mwawo, vilongozi
nawo wana udahi uchintile.
26 Vino havikungwa vi-
damanywe mgati mwenyu.
Uneva yumwenga aunga
atende mkulu, atende
mndima ywa wasigale,
27 naho akunga atende
wa nkongo atende mndima
ywenyu,
28 seivyo Mwana ywa
Mntu, hezile kusankanilwa,
mna kusankanila na kulavya
ujima wakwe utende maliho
ya wantu walozize.”

Yesu Ahonya Matuntu Waidi
Mako 10:46-52; Luka 18:35-43

29 Umo Yesu hamwenga na
wanampina wakwe wakaha-
lawa mo mzi wa Yeliko, fyo
kulu dya wantu nadikatim-
ila.
30 Wantu waidi matuntu
nawekala mnkanda mweisila
weva kugamba Yesu naaka-
jinka, ivyo wakonga kuguta,
“Mwana ywa Daudi! Chifile
mbazi Zumbe!”
31 Idifyo dyawakwamila
nakuwagamba wanyamale.
Mna wagutisa, “Zumbe
Mwana ywa Daudi! Chifile
mbazi!”
32 Yesu achimala nakuwe-
tanga. Awauza, “Mwaunga
niwadamanyize mbwani?”
33 Wahitula, “Zumbe,
chakunga uchitende chi-
wone!”
34 Yesu awafila mbazi
na kudonta meso yawo,
aho wadaha kuwona, niyo
wamtimila.

21

Yesu engila Yelusalemu kwa chinyemi
Mako 11:1-11; Luka 19:28-40; Yohana 12:12-19

1 Umo Yesu na wanamp-
ina wakwe weze waiso-
geile Yelusalemu, wabula
Betifage mo Lugulu lwa
Mizeituni. Uko Yesu
kawasigila wanampina
wakwe waidi walongole,
2 awagamba, “Hitani
hekaya ikulongozi kwenyu,
aho nambwile mpunda
italizwe na mwana mpunda
ywakwe. Zifunguleni mni-
gaile.
3 Uneva mntu anawauzani
chochose, mgambeni,
‘Zumbe awaunga,’ naye
nawalekele aho.”
4 Mbuli ino ilaila chani
yadya yalongigwe ni mu-
woni yachinte.
5 “Ugambileni umzi wa
Sayuni.
Kaula seuta ywako akwizila!
Ni mnyanyahala naho kak-
wela mpunda
na mwana mpunda.”
6 Ivyo, wadya wanampina
waita niyo wadamanya
saviya Yesu awasigile
wadamanye.
7 Wegala mpunda na
mwana mpunda, watandika
izi suche zawo mlanga mwe
zimpunda, Yesu naye niyo
ekala mlanga.
8 Fyo kulu dya wantu
ditandika izisuche zawo
mwe isila, watuhu wafyola
matambi ya miti na kuyatan-
daza mwe isila.

9 Mafyo ya wantu
ya mlongwela Yesu,
wadya nawo wakumtimila
hanyuma wagutila, “Jimbiko
kwa mwana ywa Daudi!
Ajimbikwe uyo akwiza kwa
zina dya Zumbe! Jimbiko
kwa Chohile!”
10 Umo Yesu akengila
Yelusalemu, wantu wo umzi
umjima wabwikana moto.
Wantu wauza, “Yuno ni
yuhi?”
11 Amafyo yahitula, “Yuno
ni muwoni Yesu, kalawa
Nazaleti si ya Galilaya.”

Yesu mwe Nyumba ya Chohile
Mako 11:15-19; Luka 19:45-48; Yohana 2:13-22

12 Yesu engila mwe
Nyumba nkulu ya Chohile,
awabalaziza kuse wantu
wendile wakataga na kugula
vintu mndani umo. Kahitula
izimeza za wadya wendile
wakavunjizana hela na
vigoda vya wadya wendile
wakataga wasuwamanga.
13 Awagamba, “Iwandikwa
mwa Mawandiko Yakukile
kugamba Chohile kalonga,
‘Nyumba ya Chohile nai-
tangwe nyumba ya kum-
lombeza Chohile.’ Mna
nyuwe mwitenda ‘Nyumba
ya kwefisiza wabavi.’ ”
14 Matuntu na waholo-
male wambasaga uko kwe
Nyumba nkulu ya Chohile,
niyo awahonya.
15 Wakulu wa walavyan-
tambiko na wahinya Sig-
ilizi wehiwa weze wa-
wone izimpituko adamanye
Yesu, hamwenga na wana
wakuguta mwe Nyumba
nkulu ya Chohile, “Ntunyo
kwa Mwana ywa Daudi!”
16 Ivyo wamuza Yesu,
“Togola, weva icho waku-
longa?”

Yesu ahitula, “Heye, neva!
Hamsomile mawandiko
yano? ‘Kuhinya wana na
wazana wachembe kutogola
viya vikuwagila,’ ”
17 Yesu awasa nakubula
kuse ko mzi wa Besaniya,
agona uko.

Yesu aligita mtini
Mako 11:12-14, 20-24

18 Umo Yesu emwesila
akauya komzi nomtondo
nakalumwa nisala.
19 Awona mtini umwenga
mnkanda mwe isila, niyo
aubasa mna kaubwila
hewina tunda dyodyose, na
mani ayodu. Ivyo augamba,
“Haweleke naho matunda
mazuwa yose!” Aho udya
umtini unyala.
20 Wanampina weze wa-
wone niyo wehelwa, wauza,
“Umtini uno usunguza kun-
yala vivihi?”
21 Yesu ahitula, “Nawagam-
bilani chindedi, uneva
mnazumila hemwina
nkama, namdahe ku-
damanya vino nidamanye
mo mtini uno. Naho sivyo
vino du, mna namdahe
hata kulonga ko lugulu
luno, ‘Ng'oka ukedule mwe
bahali,’ naho navitende
ivyo.
22 Uneva mwazumila,
namhokele chochose mku-
lombeza mo kumlombeza
Chohile.”

Kuuza mwe udahi wa Yesu
Mako 11:27-33; Luka 20:1-8

23 Yesu engilaga mwe Nyumba nkulu ya Chohile, umo akahinya, wakulu wa walavyantambiko na wadalahala wa wantu wambasa wamuza, "Wadamanya mbuli zino kwa udahi wa yuhi? Naho ni yuhi akwinkile udahi uno?"
24 Yesu awahitula, "Naniwauzeni swali dimwenga, mnanihitula, naniwagambileni nadamanya mbuli zino kwa udahi wa yuhi.
25 Nigambilani, udahi wa Yohana wo kubatiza walawaga kuhi? Walawaga kwa Chohile hegu walawaga kwa wantu?"
Wakonga kulosana wowo wenye kwa wenye, "Chigambe mbwani? Uneva chinahitula, 'Ulaila kwembingu,' naachigambe, Ni mbwani naho hamwamzumilaga Yohana?"
26 Mna chinagamba, "kulaila kwa wantu, chogoha wantu viya nawatende, kwaviya wantu wose wamzumila Yohana kugamba ni muwoni."
27 Ivyo wamhitula Yesu, "Hachivimanyize."
Niyo awagamba, Miye nami saniwagambileni nadamanya mbuli zino kwa udahi wa yuhi.

Mliganyo wa wana waidi

28 "Haluse, mwafanyanya vihi kwa dino? Kwendaga na mntu yumwenga endaga na wanawe waidi. Uyo niyo amgamba mwanawe ywa nkongo kugamba, 'Mwanagu, dyelo hita ukadamanye ndima kwe nkonde ye mizabibu.'
29 Niyo ahitula, 'Sikunga,' Mna nyumani niyo ahitwila fanyanyi zakwe niyo aita.
30 Yudya tati ya mntu niyo ambasa mwanawe ywa kaidi amgambila seiviya amgambile yudya ywe nkongo. Uyo niyo amhitula, 'Heye Zumbe,' mna haitile.
31 Togolani, niyuhi mgati mwa wano waidi adamanye viungile tati yakwe?"
"Ywa nkongo," Wahitula.
Ivyo Yesu awagamba, "Nawagambilani chindedi, wachisanya kodi na wachilanga na wawalongweleni kwingila mo Useuta wa Chohile.
32 Kwaviya Yohana ezaga kwenyu kuwalagisa sila ya kuwoneka wedi, nyuwe hamumzumile, mna wachisanya kodi na wachilanga wamzumilaga. Hata umo mwawonaga yano, hamweile fanyanyi zenyu na kumzumila."

Mliganyo wa walimi mwe nkonde ye mizabibu
Mako 12:1-12; Luka 20:9-19

33 Yesu agamba, "Tegelezani mliganyo mtuhu, kwendaga na mntu mta nkonde ahandaga mizabibu, niyo aizungulusiza mnulu, asimba bome dya kufumbwila zabibu nakuzenga mnala. Niyo alekeila walimi inkonde iyo nakutamba.

34 Chipindi cho uvuni
chize chibule, asig-
ila wandima wakwe
kwa wadya walimi,
wakachisanye ulozo wakwe.
35 Wadya walimi niyo
wawagwila wandima
wakwe, wamtowa uyumwenga,
mtuhu wamkoma, mtuhu
naye wamtowa mayuwe.
36 Yudya mntu naho egala
wandima watuhu walozize,
kujinka wadya we nkongo,
wadya walimi wawausa
chisimo saichiya.
37 Kokukomeleza amwigala
mwanawe kwawo, ak-
agamba, 'Ichindedi nawamtunye
mwanangu.'
38 Mna wadya walimi
weze wamwone yudya
mwana, wegamba, 'Yuno
nuyo mlisi we nkonde.
Chimkomeni chiguhe ulisi
wakwe!'
39 Ivyo wamgwila,
wamdula kuse kwe
nkonde ye mizabibu niyo
wamkoma."
40 Yesu auza, "Haluse, aho
akwizila Zumbe mwenye
nkonde ye mizabibu
nawadamanye chibwani
wadya walimi?"
41 Wahitula, "Ichindedi
nawakome wadya wantu
wehi, niyo enka inkonde ye
mizabibu walimi watuhu,
wakunga wamwinke ulozo
wakwe mwe chipindi
chikungwa."
42 Yesu awagamba,
Hamwasomaga viya
Mawandiko Yakukile yaku-
longa?
Yuwe dilemelwe ni wazesi
dihitukila dikungisiswa
mwa yoseni.
Ulosi uno ulaila kwa Zumbe,
nawo ni maula mwa meso
yetu?
43 "Yesu ajeleka, Ivyo
nawagambilani, namhokwe
Useuta wa Chohile niyo
wenkwa wantu watuhu
sawo Wayahudi weleke
matunda yawagile.
44 Akunga agwe mwe
diyuwe naavunike vunike,
na uyo dikunga dim-
funte nadimtiginte tiginte."
Mawandiko matuhu hayana
uno msitali.
45 Wakulu wa walavyan-
tambiko na Mafalisayo,
weva miliganyo ya Yesu,
wabunkula kugamba awa-
longa wowo.
46 Ivyo wazungula ubala
wakumgwila. Mna nawako-
goha amafyo ya wantu
wakumwona Yesu sa mu-
woni.

22

Mliganyo wa Ngasu ya Nyinka
Luka 14:15-24

1 Yesu alonga nawo kwa
miliganyo, akagamba.
2 "Useuta wa kwembingu
uligana sa vino. Kwendaga
na seuta amdamanyize
mwanawe wa chilume
nyinka.
3 Kasigila wandima
wakwe wawetange wadya
wagonekwe kwe nyika,
nawo niyo walemela kwiza.
4 Ivyo asigila wandima
watuhu akagamba, 'Ngasu
yangu yajika, ng'ombe

zangu na vinonile vichinjwa
kale, na vyose viheza kale.
Soni kwe ngasu ye nyinka!'
5 Mna awajeni wag-
onekwe hawaitolotoze
niyo wadamanya zawo,
yumwenga kaita kwe
nkonde yakwe, mtuhu
kwediyombe dyakwe,
6 wasigale niyo wawag-
wila wadya wandima
wakwe, wawahuta na
kuwakoma.
7 Yudya seuta niyo ehiwa
vidala, egala wankondo
wakwe wakomile wadya
wakomi na kuutimpa moto
umzi wawo.
8 Akaheza awagamba
wandima wakwe, 'Inyinka
yemalanya kale, mna sawo
wadya wagonekwe nawo
wawagile kudya.
9 Hitani kwe zisila mpanda
muwetange wose mkunga
muwabwile weze kwe
nyinka.'
10 Ivyo wandima waita
kwezisila wawachisanya
wantu wose wawawone,
wehiye na wedi, nyinka niyo
yamema wajeni.
11 "Mna seuta eze en-
gile kukaula wajeni, niyo
abunkula mntu hevikile
suche ye nyinka.
12 Amuza, 'Mbuyangu,
kwingila vivihi hano
hwivikile suche ye nyinka?'
Mna uyo mntu halongile
dyodyose.
13 Niyo seuta awagamba
wandima wakwe, 'Mtalizeni
mwe mikono na mweviga,
mumdule kuse kwe chiza.
Uko naile na kusiginta meno
yakwe.' "
14 Yesu akomeleza,
"Kwaviya wagonekwe ni
waloza, mna wasagulwe ni
wajeche."

Swali mwe kuliha kodi
Mako 12:13-17; Luka 20:20-26

15 Mafalisayo niyo waita
wakaike ubala wa kumgwila
Yesu mo ulosi wakwe.
16 Wasigila wanamp-
ina wakwe hamwenga
na wantu wa Helode.
Wagamba, "Mhinyi, chi-
manya kugamba weye
walonga chindedi. Wahinya
ichindedi mwe viya akunga
Chohile kwa chausa cha
wantu, kuno hwikogoha
viya watuhu wakufanyanya,
kwaviya hukusinya viya
mntu eli.
17 Chigambile, wafanyanya
vihi? Ni vyedi mwe sigilizi
yetu kuliha kodi kwa mkulu
ywa Chilumi hegu bule?"
18 Mna Yesu, niyo
amanya ubala wawo wi-
hiye, agamba, "Nyuwe
wasongaganyi! Ni mbwani
mkunijeza?
19 Nilagisani hela yo kuli-
hila kodi!"
Niyo wamwigaila hela,
20 awauza, "Sula ne dizina
ni vya yuhi?"
21 Wahitula, "Ni vya Mkulu
ywa Chilumi,"
Ivyo Yesu awagamba, "Ni
vyedi, mwinkeni Mkulu ywa
Chilumi viya vimuwagile,
na Chohile vikumuwagila
Chohile."
22 Weze weve ivyo, niyo
wehelwa, wamleka waha-
lawa.

Mbuli ya uyuso
Mako 12:8-27; Luka 20:27-40

23 Mwe dizuwa idyo Masadukayo wamwenga wamwitila Yesu wakalonga kugamba wantu hawauyuke.
24 Wagamba, “Mhinyi, Musa alongaga kugamba mntu hena mwana akabanika, mlukolo ywakwe ampale mnamuwe, chani amwelekele wana.
25 Haluse, kwendaga na walukolo mfungate. Ywankongo asolaga, niyo abanika. Kwaviya na hena cheleko, niyo amwasiza mlukolo ywakwe mkaziwe.
26 Chintu icho kimlaila ywa kaidi na ywa katatu, vita ivyo kubula ywa mfungate.
27 Ko uhelo yudya mvyele niyo abanika.
28 Haluse chigambe mwe dizuwa dyo uyuso, mvyele yudya na atende wa yuhi? Woseni nawamsola.”

29 Yesu awahitula, “Mwagilisa! Nikwaviya hamyamanize mawandiko hegu nguvu za Chohile.
30 Kwaviya mwe zuwa dya uyuso wantu, hawasole hegu kusolwa, nawekale saviya wandima wa kwembingu.
31 Mna mwe wabanike uyuso, hamsomile viya Chohile awagambilaga?,
32 ‘Miye nuyo Chohile ywa Bulahimu, nuyo ywa Isaka, naho nuyo ywa Yakobo.’ Ni Chohile ywa wajima, suyo ywa wabanike.”

33 Idifyo dya awantu dize dive vino, wehelwa amahinyo yakwe.

Sigilizi Nkulu
Mako 12:28-34; Luka 10:25-28
34 Mafalisayo weze weve kugamba Yesu kawatenda Masadukayo wanyamale waswese dya kulonga, Mafalisayo niyo wekala hamwenga,
35 yumwenga mwawo, mhinya Sigilizi, amjeza Yesu kwa kumuza.
36 Amuza, “Mhinyi, Isigilizi nkulu ni ihi?”
37 Yesu ahitula, “ ‘Munge Zumbe Chohile ywako kwa moyo wako wose, kwa ujima wako wose, na kwa umanyi wako woseni.’
38 Ino niyo Isigilizi inkulu naho niyo yankongo.
39 Sigilizi ya kaidi ya kusinyisa sa iyo, ‘Munge mtuhu saviya ukweunga mwenye.’
40 Sigilizi yose ya Musa na mawandiko ya wawoni ikala mwe zisigilizi mbili zino.”

Mbuli ya Kulisito Mkombola alongigwe ni Chohile
Mako 12:35-37; Luka 20:41-44
41 Umo Mafalisayo wamwenga weze wadugane, Yesu niyo awauza,
42 “Mwafanyanya vihi mwa Kulisito Mkombola? Kalaila mo ulukolo lwa yuhi?”
Wahitula, “Ni mlukolo ywa Daudi,”
43 Yesu auza, “Ni mbwani naho, Muye wa Chohile

ukamwingila Daudi kumwitanga ‘Zumbe’? Daudi agambaga,
44 ‘Zumbe alongaga kwa Zumbe ywangu.
Ikala hano kulume kwangu
kubula niwaike wehi wako mwe viga vyako.’
45 Uneva haluse Daudi kamwitanga ‘Zumbe’,
Kulisito Mkombozi atenda vivihi mlukolo ywa Daudi?”
46 Hahalaile adahile kumhitula Yesu, kulaila mwe dizuwa idyo, hahali ajezize kumuza naho.

23

Yesu Afunda Wahinya Sigilizi na Mafalisayo
Mako 12:38-39; Luka 11:43, 46; 20:45-46

1 Yesu niyo alonga na kwa amafyo na kwa wanampina wakwe.
2 Awagamba, “Wahinya Sigilizi na Mafalisayo wenkwa udahi wa kulavyanya Sigilizi ya Musa.
3 Ivyo tozani na kutimila chila wakuwagambilani mdamanye, mna msekwiga ntendwa zawo, kwaviya hawakudamanya viya wakulonga.
4 Wafunga mizigo na kuwatwisa wantu mwamayega yawo mna wowo wenye hawakunga hata kuidonta na kadole.
5 Wadamanya ntendwa zawo zose chani welagise kulongozi kwa wantu. Kaulani wavika wakota wawo wana Mawandiko Yakukile. Naho wavala nkazu na mahembe matali!
6 Waunga kwikala mwe vigoda vi kulongozi mwe ngasu, na vikigwe na kuwandwa mwe nyumba zo kuvikila.
7 Waunga kulamswa kwa kutunywa mwa magwilo na kunga kwitangwa ‘Mhinyi’.
8 Mna nyuwe msekuzumila kwitangwa ‘Wahinyi’, kwaviya nyuwe wose mwi walukolo, nanywi mna Mhinyi yumwenga du.
9 Naho msekumwitanga mntu yoyose ‘Tate’, hano he isi kwaviya Tati yenyu ni yumwenga kwembingu.
10 Naho msekwitangwa ‘Chilongozi’, kwaviya mwi wamwenga naho chilongozi uyodu ni Kulisito Mkombola.
11 Mkulu mgati mwenyu aungwa atende mndima ywenyu.
12 Yoyose nekweze na aselezwe, akweseleza na akwezwe ni Chohile.

Yesu alonga usongaganyi wawo
Mako 12:40; Luka 11:39-42, 44, 52; 20:47

13 “Namvimanye wenye, wahinya Sigilizi na Mafalisayo! Nyuwe wasongaganyi! Mwawavugaila wantu watuhu sila ya kwingila mo Useuta wa kwembingu nyuwe wenye hamkuwingila, naho hamkulekela wadya wakujeza kuwingila!
14 Namluwone, nyuwe wahinyi wa Sigilizi na Mafalisayo! Nyuwe wasongaganyi! Mwapolaganya ugoli wa wavyele wabanikilwe

ni wagosi na kulombeza
malombezo matali kwa
kwelagisa. Kwa chausa icho
kanto dyenyu naditende
kulu ditendese!
15 “Namvimanye wenye,
wahinya Sigilizi na Mafal-
isayo! Nyuwe wasonga-
ganyi! Mwazunguluka mwe
bahali na mwe isi chani
mhokele mntu yumwenga
atimile isila yenyu. Anazu-
mila, mwamtenda mwana
wa kwedibome hedina uh-
elo nkanana mbili kujinka
nyuwe wenye!
16 “Namluone, vilongozi
matuntu! Mwagamba,
‘Uneva mntu elisa kwa
Nyumba nkulu ya Chohile,
sicho chintu. Mna uneva
mntu elisa kwa zahabu
ya Nyumba ya Chohile,
kegwiza.’
17 Nyuwe wahezi na
matuntu! Chikulu ni chihi,
zahabu hegu Nyumba nkulu
ya Chohile ikutenda zahabu
itende ikukile?
18 Naho mwahinya, ‘Un-
eva mntu elisa kwa nchanja
yo kulaviza ntambiko, si-
cho chintu, mna uneva mntu
elisa kwa ntunyo imlanga
mwe shanduku ya kulaviza
jeleko mwakwe, kegwiza.’
19 Nyuwe matuntu!
Chikulu ni chihi, shan-
duku ya kulaviza jeleko
hegu nchanja yo kulaviza
ntambiko ikutenda jeleko
dikukile?
20 Ivyo mntu akwelisa kwa
nchanja yo kulaviza ntam-
biko, elisa kwa iyo, na vintu
vyose viyumo.
21 Akwelisa ne Nyumba
nkulu ya Chohile, elisa kwa
iyo, na kwa uyo Chohile ak-
wikala mndani mwakwe.
22 Uyo akwelisa kwa zina
dya kwembingu, elisa kwe
chigoda cho uzumbe wa
Chohile mazuwa yose na
kwauyo akwikala umo.
23 “Namluwone wenye,
wahinya Sigilizi na Mafal-
isayo! Nyuwe wasonga-
ganyi! Mwamwinka
Chohile hantu hamwenga
mwe mlongo ha uvuni
wa mhilimo, enga vitago
na bizali na jila, mna
mwaleka kutimila mahinyo
yakungwa ya Sigilizi, saviya
wedi wa Chohile na mbazi
na ukanuni na uzumizi.
Mwaungwa mvijese ivyo
hemwi kuleka vituhu.
24 Vilongozi matuntu!
Mwafilihiza wadudu
wadodo enga saviya mbu
mwe mazi, mna mwamela
ngamiya!
25 “Namluwone, wahinya
Sigilizi na Mafalisayo!
Nyuwe wasongaganyi!
Mwalengusa viya vyenyu na
vihungu kwa kuse na chano,
mndani mmema uhoki na
kwevutila.
26 Weye Falisayo tuntu!
Konga kulengusa mndani
mwe chiya kuse nako
nakutende kulenguka!
27 “Namluone, wahinya
Sigilizi na Mafalisayo!
Nyuwe wasongaganyi! Mli-
gana na mbila zihakigwe
chwakaa, kwa kuse ni
ntana, mna mndani mmema
mavuha ya wabanike na
uzavu.

28 Seivyo, kuse mwasinyika
wantu wedi kwa chi-
layumwenga, mna mndani
mmema usongaganyi na
masa.

Yesu alotela nkanto zao
Luka 11:47-51

29 "Namluone, wahinya
Sigilizi na Mafalisayo!
Nyuwe wasongaganyi!
Mwazengela wawoni mbila
ntana nakuzika untanda
mbila za wantu wawoneke
wedi kulongozi kwa Chohile.
30 Naho mwagamba, hegu
suwe chendaga hamwenga
mwe chikale cha wadalahala
wetu, hachehangile nawo
mo kuwakoma wawoni.
31 Elo mweukuila wenye,
kugamba nyuwe mwiwana
wawadya wawakomile wa-
woni!
32 Haya komelezani ndima
waikongile wadalahala
wenyu!
33 Nyuwe fyo dya nyoka!
Namwenege vivihi nkanto
dya kwe bome hedina uh-
elo?
34 Kwaivyo, nawe-
gailani wawoni na wata
ubala na wahinya Sig-
ilizi. Wamwenga wenyu
namuwakome na kuwasulu-
miza, watuhu namuwatowe
mwe nyumba yo kuvikila na
kuwagulusa mzi kubula mzi.
35 Mwe ivyo, namlihizwe
sakame itike mwe isi ino
hewena masa, kukongela
ukomi wa Habili awoneke
ywedi kwa Chohile kubula
ukomi wa Zakaliya mwana
Balakiya, mwamkomaga
mgati mwe Nyumba nkulu
ya Chohile na mwe nchanja
yo kulaviza ntambiko.
36 Nawagambilani chindedi,
ukomi uno woseni naugwele
mwe wantu we icheleko
chino.

Yesu Ayunga Yelusalemu
Luka 13:34-35

37 "Yelusalemu, Yelusalemu!
Ukuwakoma wawoni, na
kuwatowa wasigilwe kwako
ni Chohile! Ninkanana nyin-
gahi sunga niwachisanye
hamwenga wanawo, saviya
nguku ikufuwatila wanawe
hasi ha mawawa yakwe,
mna hamvyungile!
38 Ivyo, Nyumba ya
Chohile naibomolwe ikale
isamigwe.
39 Nawagambilani kukon-
gela vino haluse, hamni-
wone naho kubula mgambe,
'Chohile mjimbike akwiza
kwa zina dya Zumbe.' "

24

Yesu Alonga Uvuni wa Nyumba ya Chohile
Mako 13:1-2; Luka 21:5-6

1 Yesu nakafosa mwe
Nyumba nkulu ya Chohile
naho na akahalawa umo
wanampina wakwe wamba-
size chani wamlagise
mazengo ye mwe Nyumba
ya Chohile.
2 Auza, "Mwayawona
yano yose? Nawagambilani
chindedi, hano hadisigale
yuwe mlanga mwe mnyawe,
chila dimwenga nadidulwe
hasi."

Nkunto na Masulumizo
Mako 13:3-13; Luka 21:7-19

3 Umo Yesu endaga
ahumule ko Lugulu lwa

Mizeituni, wanampina wakwe wambasaga kwa chinyele, wauza, “Chigambile, mbuli zino nazilaile ini? Ni chilagiso chani chokwiza kwako, na udumo we isi?”

4 Yesu ahitula, “Msinyise, mntu ase kuwadanta.

5 Kwaviya wantu walozize nawalaile waketanga kwa zina dyangu, wakagamba, ‘Miye nuyo Kulisito Mkombola!’ Nawo na wadante walozize.

6 Namwive mbuli za nkondo na hambwe hambwe dya nkondo, kaulani, msekutiswa, kwaviya ayo yaungwa yalaile, mna udya udumo haunati.

7 Si naitowane na si ntuhu, useuta nautowane na useuta. Nakutende na gumbo, na visingisa chila hantu.

8 Yose ayo nayekale saviya usungu wa nkongo wa kwefungula mwana.

9 “Vikajika namlavigwe chani msulumizwe, nakukomwa, nanywi namwihiwe ni wantu wa si ntuhu zose kwa chausa changu.

10 Mwe ichipindi icho walozize nawahige uzumizi wawo naho nawaihiwane na kulemana.

11 Nawalaile wawoni wadanti walozize, wakunga wawadante wantu walozize.

12 Kwa chausa cha kujenyela kwa wihi, uungi wa wantu walozize nauhunguke.

13 Mna mntu akunga ajijimize kubula kodumo nuyo akunga akombolwe.

14 Naho Mbuli Yedi ya Useuta nailongwe mwe isi yose, utende ukuzi kwa wantu we si ntuhu yose, aho naho udya udumo naubule.

Chintu chihiye chikudaha kubalanga

Mako 13:14-23; Luka 21:20-24

15 “Namumwone uyo akwitangwa ‘Ihizo dya ubanasi’ chilongingwe ni muwoni Danieli. Nachichimale hantu hakukile.” Akusoma na abunkule!

16 Niyo wose we mwe isi ya Yudeya, nawasumkile ko lugulu.

17 Yudya ekulanga kwedigulu asekusela kuviguha vintu vimwenyumba yakwe,

18 Naho ekwenkonde, asekuya kunyuma kuguha suche yakwe.

19 Nawamanye wenye watanda na wakonkeza mwa mazuwa ayo!

20 Mlombezeni Chohile, chani kuguluka kwenyu kusekutenda mwempeho, hegu mwe zuwa dya kuhumula.

21 Kwaviya nakutende na nkunto nkulu, idya heinati kulaila kukongela isi heinati kumbwa kubula vino haluse, naho hazize zilaile vituhu.

22 Hegu Chohile hahunguze mazuwa ayo ye zinkunto hahendile na mntu hata yumwenga ahonile mwe file. Mna kwa chausa cha wantu wakwe asagule, Chohile nayahunguze mazuwa ayo.

23 “Naho, mntu akawagam-
bani, ‘Kaula, Kulisito ehano!’
Hegu ‘Ekudya!’ Msekumzu-
mila.
24 Kwaviya nawalaile
makulisito wadanti, na
wawoni wadanti, nawo
nawadamanye mpituko
nkulu na vilagiso, chani,
vikadahika, wawadante
hata wantu wasagulwe ni
Chohile.
25 Kaulani, silongola
kuwagambilani yakwiza.

26 “Ivyo, uneva wantu
wakawagambani, ‘Kaulani,
ekwenyika!’ Mse kwita
uko, hegu wakawagambani,
‘Kaulani, kefisa kuno!’
Msekuzumila.
27 Kwaviya ni saviya
lumwemwe lukumulika
ulailo wa zuwa lukawoneka
uswelo wa zuwa, ivyo nivyo
na kutende kwiza kwakwe
Mwana ywa Mntu.

28 “Kwaviya hohose hana
chimba, naho nayadugane
magushu.

Kwiza kwa Mwana ywa Mntu
Mako 13:24-27; Luka 21:25-28

29 “Mna Aho, vikajinka
ukukunta mwa mazuwa
ayo, zuwa nadijelwe chiza,
mnenge haulangaze, ntondo
nazigwe kulaila kwem-
bingu, nguvu za kwembingu
nazisingisike,
30 Naho nachiwoneke chi-
lagiso cha Mwana ywa Mntu
kwembingu, naho wantu
wose we isi nawaile, nawo
nawaile Mwana ywa Mntu
akeza mlanga mwa maingu
hamwenga na nguvu za
ukulu ulozize.
31 Naawasigile wandima
wa kwembingu wakwe
hamwenga na izwi
kulu dya gunda, nawo
nawawachisanye wasag-
ulwa wakwe kulaila nten-
dele nne, kulaila ko udumo
uno kwita ko udumo uno.

Hinani kulawana na Mtini
Mako 13:28-31; Luka 21:29-33

32 “Ivyo ko mti uk-
witangwa mtini mhine
mliganyo, tambi dyakwe
dikasuka mani na kubwa-
lika mwamanya kugamba
chipindi cha fula chihajihi,
33 Seivyo nanywi, mkaya-
wona ayo yose, bunkulani
kugamba Mwana ywa Mntu
ehaguhi na kwiza.
34 Nawagambilani chindedi,
vintu vyose vino navilaile
umo wantu wa haluse
hawanati kubanika.
35 Mbingu ne isi na vijinke,
mna mbuli zangu hazom-
boke ng'o.

Hahali amanyize idizuwa ne isa
Mako 13:32-37; Luka 17:26-30, 34-36

36 “Hahali mntu yoyose
amanyize idizuwa idyo na
chipindi, hata wandima wa
kwembingu hata Mwana,
mna Tate ichedu nuyo
amanyize.
37 Saviya vyendaga mwa
mazuwa ya Nuhu, nivyo
navitendeke kwiza kwakwe
Mwana ywa Mntu.
38 Saviya mwa mazuwa
hevinati kulaila galika
wantu wendaga wakadya,

na kunywa, wakasola na
kusolwa, vikabula zuwa
diya Nuhu engilaga mwe
ngalawa nkulu,
39 wasekumanya, niyo ga-
lika yeza, yawaguha wose,
nivyo na kutendeke kwiza
kwakwe Mwana ywa Mntu.
40 Wantu waidi nawatende
kwenkonde, yumwenga
na aguhigwe yumwenga
asigwa.
41 Wavyele waidi na wa-
tende wabunda, yumwenga
aguhigwa, yumwenga
asigwa.
42 Ivyo chelezani, kwaviya
hammanyize aho neezile
Zumbe dyenyu.
43 Mna mmanye mbuli
ino, uneva mta nyumba
amanyize hadya nezile
mbavi, nakacheleza, naho
halekile inyumba yakwe
ivunwe.
44 Kwe chausa icho
nyuwe nanywi mwikale
mhezize, kwaviya mwe saa
hemwimanyize Mwana ywa
Mntu eza.

Mndima ywedi hegu Mndima aihiye
Luka 12:41-48

45 "Elo ni yuhi mndima
mkanuni mta fanyanyi,
yudya zumbe dyakwe
nakamwika mwe nyumba
yakwe, awenke wantu
nkande mwe chipindi
chikuwagila?
46 Chinyemi china yudya
mndima yudya hadya
zumbe dyakwe akwizila na
ambwile adamanya ivyo.
47 Nawagambilani chindedi
naamwike atende mdimi
mkulu mo wakwe wose.
48 Mna mndima yudya
aihiye akagamba mo moyo
wakwe, 'Zumbe dyangu
akawa ukwiza,'
49 Naho niyo akonga
kuwatowa wandima
weyawe na kudya na kun-
ywa hamwenga na wakozi.
50 Zumbe dyakwe um-
ndima uyo neeze zuwa
hedimanyize, na chipindi
hemanyize.
51 Namtowe vitendese
na kumsulumiza seiviya
na wantu wasongaganyi,
akamwika hantu hendilo na
kusiginta meno.

25

Mliganyo wa wandele Mlongo

1 "Naho, Useuta wa kwem-
bingu nauligane na wandele
mlongo, waguhile taa zawo,
niyo waita kumgoja msola.
2 Washano mwe wadya
nendile ni wahezi, washano
wendaga ni wabala.
3 Wadya wahezi waguha
taa zawo, mna hawaguhile
na mavuta ya kongezeza.
4 Mna wadya wabala
waguha mavuta mwe supa
hamwenga ne zita zawo.
5 Kwaviya msola kakawa
ukwiza, woseni niyo wahi-
tilwa ni ntongo.
6 "Mna chilo gati, niyo
kwatenda na lwasu, Sun-
guzani, sunguzani, msozi
eza, hitani mkamhokele!

7 Wandele woseni mlongo
niyo wenuka wamalanya taa
zawo.
8 Wadya wahezi wawagamba
wadya wabala, ‘Chihun-
guzizeni wavuta wadodo
kwaviya taa zetu zafifiya.’
9 Mna wadya wabala
wawahitula, ‘Bule’ ‘hay-
achinte kwa suwe na
nyuwe. Mkadaha hitani
kwamaduka, mkagule.’
10 Ivyo weze waite
kokugula, msola niyo eza,
wadya wendile ahadya
wengila hamwenga no
msola kwe nyinka, ulwivi
niyo lwavugalwa.
11 “Vikaheza weza
wadya wandele awatuhu,
wagamba, ‘Zumbe, zumbe!
Chivugwile!’
12 Ahitula agamba,
‘Nawagambilani chindedi,
nyuwe siwamanyize.’ ”
13 Yesu akomeleza, “Elo
chelezani, kwaviya ham-
manyize zuwa hegu saa.

Mliganyo wa wandima watatu
Luka 19:11-27

14 “Mwe chipindi icho
Useuta wa kwembingu
nawikale sa vino. Kwendaga
na mntu akunga atambe,
awetanga wandima wakwe,
aika ugoli wakwe kwawo
wamsinyize.
15 Amwinka hela shano,
mtuhu hela mbili, mtuhu
hela imwenga, chila mntu
saviya nguvu ananazo. Niyo
atamba.
16 Aho Yudya enkigwe
hela shano ahalawa, niyo
azidamanyiza mayombe,
zamwingiziza ntuhu shano.
17 Seivyo yudya ahokele
hela mbili, zamwingiziza
ntuhu mbili.
18 Mna yudya enkigwe
hela imwenga niyo aita
aisimbila hasi, aifisa ihela
ya zumbe dyakwe.

19 “Yeze yomboke mazuwa
yalozize zumbe dya wadya
wandima niyo auya, awauza
ivyo wazidamanyize ndima.
20 Eza yudya mndima
enkigwe hela shano, enkiza
hela shano ntuhu, ak-
agamba, ‘Zumbe, waikaga
kwangu hela shano.’ ‘Kaula!
Hela shano zongezekele.’
21 Zumbe dyakwe dya
mgamba, ‘N ivyedi,
weye mndima ywedi
na mchindedi, kutenda
mkanuni kwa vijeche,
nahutende msinyi ywa
vilozize, utende na chinyemi
na zumbe dyako!’ ”

22 “Yudya mndima
enkigwe hela mbili niyo eza,
agamba, ‘Zumbe, nakwika
hela mbili kwangu. Kaula!
Hela mbili zongezekela.’
23 Zumbe ywakwe
amgamba, N ivyedi, mndima
ywedi na mchindedi. ‘Ku-
tenda mkanuni kwa vijeche,
nahutende msinyi ywa
vilozize, ingila utende na
chinyemi hamwenga na
zumbe dyako!’ ”

24 “Niyo eza yudya
enkagwa hela imwenga,
agamba, ‘Zumbe, nasi-
bunkula kugamba weye
wi mdala, weye walozola
hwi handile, na kuchisanya
hadya hwi mwaganise.

25 Ivyo sogoha, niyo naifisa
ihela yako hasi ho msanga.
Kaula! Guha ivyako.’ ”
26 Niyo Zumbe dyakwe
amhitula, “ ‘Weye wi
mndima wihiye naho mbwa!
Kuvimanya kugamba miye
nalozola hantu sihandile
nakuchisanya hadya simwa-
ganise mbeyu?
27 Ivyo, naukaungwa
wigale hela yangu kwa
wadya wakuliha liba, nasiza
kuguha ihela yangu na
vijenyelekele.
28 Ivyo, hela iyo, mwinkeni
yudya mta hela mlongo.
29 Kwaviya chila mta
chintu nenkigwe, na
kongezezwa vitendese, mna
hena, chiya ananacho nacho
na ahokwe.
30 Na mndima yudya
hekuwagila, mduleni hale
kuse kwe chiza, uko naku-
tenda na ndilo na kusiginta
meno.’

Kanto dyo kukomeleza

31 “Aho Mwana ywa Mntu
neze no ukulu wakwe,
hamwenga na wandima wa
kwembingu wose wakukile
nawatende naye, nekale
mwe chigoda chakwe cho
useuta.
32 Wantu wose mwe zisi
zose, na wadugane houso
wakwe, naye na awapagule
wantu saviya mdimi aku-
pagula ngoto na mbuzi.
33 Naike ngoto ntendele
yakwe ya kulume, na mbuzi
ntendele ya kumoso.
34 Akaheza Seuta na
awagambe wadya weku-
lume kwakwe, ‘Soni, nyuwe
mjimbikwe ni Tate! Hoke-
lani useuta mwikiwe kukon-
gela nkongo mo kuumbwa
kwe isi.
35 Nendaga na sala,
mninka nkande, nendaga na
nchilu mwaninkaga mazi,
nendaga mjeni, mwanihoke-
laga,
36 nani mwazi niyo
mwanivisa, nendaga mny-
onje, mwezaga kunikaula,
nendaga mwedijeleza,
mwezaga kunitalamkila.’
37 “Wantu wawoneke wedi
nawamhitule, Zumbe, ni
chipindi chihi chakuwonaga
una sala niyo chakwinka
nkande, hegu nauna nchilu
niyo chakuywesa?
38 Ni ini naho chakuonaga
wi mjeni, niyo chakuhokela,
hegu wi mwazi niyo chaku-
vika?
39 Ni ini chakuwon-
aga wi mnyonje, hegu
mwechifungo, niyo cheza
kukukaula?
40 Seuta nawahitule,
‘Nawagambilani chindedi,
ivyo muwadamanyize
wamwe mwa awo walukolo
wangu wadodo, mnitendela
miye!’
41 “Akajika nawagambe
wadya we komkono wakwe
wa kumoso, ‘Halaweni ho
uso wangu, nyuwe mligitwe!
Hitani ko moto wa mazuwa
yose, ekiwe Mwavu na
wandima wakwe!
42 Nendaga nasala,
hamninkile nkande,
nendaga na nchilu,
hamninkile mazi,
43 Nendaga mjeni, ham-
nihokele, nendaga mwazi,

hamnivisize, nendaga mnyonje na mwechifungo, mna hamwizile kunikaula.’
44 “Nawamhitule, ‘Zumbe, ni ini chakuonaga una sala hegu nchilu, hegu mjeni, hegu wi mwazi, hegu wi mnyonje, hegu mwechifungo, hachikusankanile?’
45 Seuta na awahitule, ‘Nawagambilani chindedi, ivyo hemkumtendela yumwenga mwa wano wakuwazwa wadodo, hamnitendele miye.’
46 Wano nawegalwe kwe kanto dya mazuwa yose, mna wadya wawoneke wedi kulongozi kwa Chohile nawengile mo ujima wa mazuwa yose.”

26

Ubala wa kumgwila Yesu
Mako 14:1-2; Luka 22:1-2; Yohana 11:45-53

1 Yesu eze abinde kulonga yoseni ayo, awagamba wanampina wakwe,
2 “Mvimanya kugamba, mazuwa maidi yakwiza nakutendeke na Pasaka, na Mwana ywa Mntu nalavigwe chani asulumizwe.”
3 Niyo wakulu wa walavyantambiko na wadalahala wa wantu wadugana mndani mwe nyumba ya Mlavyantambiko Mkulu, akwitangwa Kayafa,
4 waika ubala, chani wamgwile Yesu chinyele chani wamkome.
5 Mna wagamba, “Vinasekutenda mwe ngasu ye Pasaka, sima kunalaile nkumbizi.”

Yesu ahakwa mavuta uko Besani
Mako 14:3-9; Yohana 12:1-8

6 Umo Yesu endaga Besaniya mwe nyumba ya Simoni, akwitangwa mta matana,
7 mvyele mta kasupa ka mavuta yakupwepweleka yakutagwa kwa hela zilozize kamwizila, amjidila mo mtwi wakwe hadya ekale mo kudya he meza.
8 Wanampina wakwe weze wawone, niyo wehiwa, wagamba, “Kwaza kuno ni kwambwani?
9 Mavuta yano nayakadaha kutagwa kwa hela zilozize, niyo wenkigwa wachiwa!”
10 Yesu niyo abunkula, awagamba, “Nimbwani mwamsunka sunka yuno mvyele? Kanidamanyiza ndima yedi.
11 Wachiwa mnanawo mazuwa yose, mna miye hachitende hamwenga mazuwa yose.
12 Mvyele uyo kanijidila mavuta yakupwepweleka mo mwili wangu chani anike vyedi mo kuhambwa kwangu.
13 Nawagambilani chindedi, kwa chausa cha kumkumbuka yuno mvyele, ntendwa idya adamanye naijendeleze hose Mbuli Yedi nailongwe mwe isi yose.”

Yuda azumila kumlavya Yesu
Mako 14:10-11; Luka 22:3-6

14 Mwe chipindi icho yumwenga mwa wadya

wanampina mlongo na
waidi, zina dyakwe Yuda
Isikaliyote, awabasa wakulu
wa walavyantambiko,
15 awauza, “Namninke
chibwani uneva hamwinkiza
Yesu kwenyu?” Niyo
wamwinka matundu mi-
longo mitatu ya hela.
16 Kukongela aho Yuda
naakalonda luhenyo lwa
kumwinkiza Yesu kwawo.

Yesu adya nkande ya Pasaka na wanampina wakwe

Mako 14:12-21; Luka 22:7-13, 21-23; Yohana 13:21-30

17 Zuwa dya nkongo dye
Pasaka dye migate hei-
jeligwe Hamila, wanampina
wambasa Yesu na kumuza,
“Waunga chikutendele hahi
Inkande ye pasaka?”
18 Yesu niyo awagamba
waite ko mzi na kumgambila
mntu yumwenga kugamba,
“Mhinyi agamba, ‘Zuwa
dyangu dihaguhi, miye
hamwenga na wanampina
wangu nachidye nkande ya
Pasaka kwako.’ ”
19 Wanampina niyo
wadamanya enga viya
wasigilwe ni Yesu, waikaga
nkande ya Pasaka.
20 Ivyo eze ibule
chisingi kekala he nkande
hamwenga na wadya
mlongo na waidi.
21 Umo nawakadya, Yesu
agamba, “Nawagambi-
lani chindedi, yumwenga
ywenyu nanilavye.”
22 Niyo wengilwa
ni chinyulu vitendese,
wakonga kumuza yumwe
yumwe, “Zumbe, ni miye?”
23 Ahitula agamba,
“Natweze tonge dyakwe
hamwenga na miye mwe
bakuli nuyo akunga
anilavye.
24 Mwana ywa Mntu aita
zakwe enga ivyo awandik-
ilwe mwa Mawandiko
ya Kukile. Mna hangi
mwenye yudya mntu
akunga amlavye! Nani
vyedi mntu yudya hegu
helekagwa.”
25 Yuda, yudya mta
kumlavya, amhitula,
agamba, “Mhinyi, ni miye?”
Yesu amhitula, “Weye ku-
longa.”

Nkande ya Zumbe

Mako 14:22-26; Luka 22:14-20; 1Wakolinto 11:23-25

26 Umo wendile wakadya,
Yesu niyo aguha mgate,
aujimbika, niyo aubesula,
awenka wanampina wakwe
akagamba, “Guhani mdye.
Uno nuwo mwili wangu.”
27 Akaheza aguha
chikombe, amtogola
Chohile, na kuwenka. Ak-
agamba, “Nywani nyoseni,”
28 “Ino niyo sakame
yangu ya lagano, ikwitika
kwachausa cha walozize
chani walekeilwe masa
yawo.
29 Mna nawagambilani,
saninywe naho kukongela
haluse lweleko luno lwo
mzabibu, kubula hadya
nanizile kunywa impya
hamwenga na nyuwe mo
Useuta wa Tate.”

30 Weze wabinde
ukuchema, walawa kol-
wazo kwita ko Lugulu lwa
Mizeituni.

Yesu alotela ukulemelwa ni Petulo
Mako 14:27-31; Luka 22:31-34; Yohana 13:36-38

31 Naho Yesu akuwagamba,
“Chilo cha dyelo, nyuwe
nyose namwihizwe kwa
chausa changu. Kwaviya vi-
wandikwa, Chohile agamba,
‘Nanimtowe umdimi,
ne idifyo dye zingoto
nadimwagikane.’
32 Mna heza kuuyuka,
naniwalongweleni kwita
Galilaya.”
33 Petulo ahitula,
amgamba, “Wose wanakwasa,
miye sahwase!”
34 Yesu amgamba,
“Chindedi nakugambila,
weye chilo chino umo zogolo
hadinati kwila, naunilemele
nkanana ntatu.”
35 Petulo amgamba, “Un-
eva vyaungwa nibanike
hamwenga naweye navi-
haya mna sahulemele ng'o.”

Niyo wanampina wose
walonga seivyo.

Yesu amlombeza Chohile uko Gesemane
Mako 14:32-42; Luka 22:39-46

36 Akaheza, Yesu aita
hamwenga na wanamp-
ina wakwe hantu hak-
witangwa Gesemane,
awagamba wanampina
wakwe, “Ikalani hano, nite
halombeze.”
37 Amguha Petulo na
wadya wana waidi wa Zebe-
dayo, akonga kwingilwa ni
usungu na tumbwaziko.
38 Naho awagambila,
“Nina usungu vidala mo
moyo haguhi na kubanika.
Ikalani hano, mcheleze
hamwenga na miye.”
39 Ajendeleza kulongozi
hadodo, agwa chifudi-
fudi, alombeza, agamba,
“Tati yangu, vikadahika,
champa chino chikombe,
mna visekutenda enga viya
hunga miye, mna saviya
ukunga weye.”
40 Awezila wadya
wanampina, awabwila
wagona. Amgamba Petulo,
“Togola! Hamdahile
kucheleza na miye kubula
saa dimwenga?
41 Chelezani, mlombeze,
msekwiza kwingila mwe
majezo, Muye wa mntu
waunga kudamanya vyedi
mna mwili uhwa.”
42 Aita nkanana ya kaidi,
alombeza, agamba, “Tati
yangu, uneva havikudahika
ichikombe chino cha ma-
sulumizo chinenege uneva
sinywele, mna ivyo ukunga
vitendeke.”
43 Eza vituhu, awabwila
wagona, kwaviya meso
yawo yazamilwa ni ntongo.
44 Awasa vituhu, aita,
alombeza nkanana ya
katatu, alonga mbuli iziya.
45 Akaheza awezila
wanampina wakwe,
awagamba, “Mchei gonile?
Kaulani, chipindi chibula
Mwana ywa Mntu nalavywe

mwe mikono ya wantu wata masa.
46 Inukani, chiteni zetu!
Kaulani, yudya akunga ani-
hituke ehaguhi.”

Kugwilwa kwa Yesu
Mako 14:43-50; Luka 22:47-53; Yohana 18:3-12

47 Umo achei kulonga,
Yuda, yumwe wa wadya
wanampina mlongo na
waidi niyo eza hamwenga
na fyo kulu dya wata
mabamba na malungu.
Nawasigilwa ni wakulu
wa walavyantambiko na
wadalahala wa wantu.
48 Yuda, yudya akumhi-
tuka nakawenka chilagiso,
akagamba, “Mntu uyo
hunga kumsesa, uyo nuyo.
Mgwileni.”
49 Aho amsogeila Yesu, am-
lamsa, “Ndamsa Mhinyi!”
Niyo amsesa.
50 Yesu amgamba, “Mb-
wiyangu, damanya idyo uba-
size.”
Waita, wamgwila Yesu.
51 Yumwenga mwe wadya
na we hamwenga na Yesu
achumiza umkono wakwe,
asomola idibamba dyakwe,
amtowa mndima ywa
mlavyantambiko mkulu,
amsenga idigutwi.
52 Aho Yesu amgamba,
“Vuza idibamba dyako mwe
yala yakwe. Wose nawatoze
bamba, nawakomwe kwa
bamba.
53 Hegu hamanyize
kugamba nadaha kum-
lombeza tate, naye adaha
kunigaila wankondo wa
bunga dya kwembingu
kujinka mlongo na maidi ya
wandima wa kwembingu?
54 Ivyo nayachinte
vivihi Mawandiko Yakukile
yakugamba nivyo vikungwa
vitendeke?”
55 Ichipindi icho Yesu niyo
alugambila ludya ulukudidi
lwa wantu wezile kumg-
wila, “Togolani, mlawa enga
kwiza kumgwila mpolaganyi
wata mabamba na malungu
chani mnitoze? Chila zuwa
nani mwe nyumba nkulu ya
Chohile hahinya, mna ham-
nigwile.
56 Mna yano yose yalaila,
chani mawandiko ya wa-
woni yachinte.”
Niyo wanampina wose
wamwasa, wanyilika.

Yesu Kwechitala
Mako 14:53-65; Luka 22:54-55, 63-71; Yohana 18:13-14, 19-24

57 Wadya wamgwile
Yesu niyo wamwigala kwa
Mlavyantambiko Mkulu
akwitangwa Kayafa, hantu
wahinya Sigilizi na wadala-
hala wendile wadugana.
58 Petulo nakamtimila kwa
luhalehale kubula kung-
welo kwa Mlavyantambiko
Mkulu, engila kunyumba
hamwenga na wambizi
chani adahe kuziwona
mbuli zose zikunga zilaile.
59 Ivyo wakulu wa
walavyantambiko na wadya
wose we chitala walonda
mbuli za udanti kulawana
na Yesu, chani wamkome.
60 Mna hawabunkule
ulosi wowose, hamwenga
na ivyo wantu walozize
naweza wamlongeile udanti.

Nkomelezo weza waukuzi waidi,
61 wagamba, “Yuno nak-
agamba, ‘Nadaha kuivuna
Nyumba nkulu ya Chohile,
na kuizenga naho kwa
mazuwa matatu.’ ”

62 Mlavyantambiko Mkulu
achimala amgamba Yesu,
“Nimbwani hukuhitula
mbuli? Wano walonga
vikukulanga weye?”

63 Mna, Yesu kanyamala
dwi. Mlavyantambiko
Mkulu amgamba, “Kwelise
kwa zina dya Chohile mta
ujima, chigambile hegu
weye nuyo Kulisito Mkom-
bola, Mwana ywa Chohile!”

64 Yesu amhitula, “Heye,
ni saivyo ukulonga. Mna
nawagambilani, kukongela
haluse nammuwone Mwana
ywa Mntu kekala ntendele
ya kulume kwa Chohile
mta nguvu zose, akeza
kulanga kwa maingu ya
kwembingu!”

65 Niyo Mlavyantambiko
Mkulu atatula izisuche za-
kwe na kugamba, “Mntu
yuno kahuluta! Chaungi-
lani vituhu ukuzi mwakwe?
Kaulani, mwiva ivyo ahu-
lute.
66 Nyuwe mwafanyanya
vihi?”

Wahitula, “Ana masa
aungwa akomwe!”

67 Niyo wamtwela mate
mo uso, wamtowa. Watuhu
wamtowa maihi,
68 wakagamba, “Elo,
Kulisito Mkombola, lavya
uwoni, ni yuhi akutoile!”

Petulo amlemela Yesu
Mako 14:66-72; Luka 22:56-62; Yohana 18:15-18, 25-27

69 Petulo nakekala kweise
kouwa. Mndima yumwenga
wa chivyele ambasa,
agamba, “Weye nawe na
wihamwenga na Yesu ywa
Galilaya.”

70 Mna kalemela mwa
meso ya wose, akahitula,
“Simanyize idyo ukulonga.”

71 Umo akafosa ko
lwivi, mndima mtuhu ywa
chivyele kamwona, niyo
awagambila wadya wantu
nawehadya, “Mntu yuno
nehamwenga na Yesu ywa
Nazaleti.”

72 Petulo alemela vituhu
kwa kwelisa, “Simmanyize
mntu yuno!”

73 Weze wekale hadodo,
wantu na wehadya
niyo wambasa Petulo,
wamgamba, “Chindedi,
weye nawe na wi yumwenga
wawo, kwaviya milon-
gele yako yalagisa kulaila
Galilaya.”

74 Niyo Petulo agamba,
“Chohile kamanya nalonga
chindedi, neligita na kwelisa
uneva nalonga udanti, sim-
manyize uyo mntu!”

Ahadya zogolo niyo dyaila.
75 Petulo akumbuka mbuli
idya agambilwe ni Yesu,
“Umo zogolo hadinati
kwila, naunilemele nkanana
ntatu,” Ivyo afosa kweise,
niyo aila vidala.

27

Yesu egalwa kwa Pilato
Mako 15:1; Luka 23:1-2;

Yohana 18:28-32

1 Kwize kuche, wakulu wa
walavyantambiko wakulu
wose na wadalahala wa
wantu wadamanya ulosi ku-
langa Yesu chani wamkome.
2 Wamtaliza minyolo,
wamguha na kumwigala
kwa Pilato, asagulwe ni
Mkulu ywa Lumi.

File ya Yuda
Ntendwa 1:18-19

3 Umo Yuda, yudya amhi-
tuke, eze awone kugamba
wamkantila kale Yesu, niyo
awona usungu mo moyo,
avuza yadya amatundu
milongo mitatu, kwa wakulu
wa walavyantambiko na
wadalahala.
4 Agamba, "Sidamanya
wavu kumlavya mntu hena
masa akomwe!"
Mna wowo wagamba,
"Idyo suwe hadimwetu idyo
naumanye mweye!"
5 Niyo azidula ziya izi-
hela Kwenyumba nkulu ya
Chohile, ahalawa aita ak-
wenyulika,
6 Wakulu wa walavyan-
tambiko waziguha ziya
izihela, wagamba, "Sivyo
vyedi mwe sigilizi yetu
kuzijela izihela zino mwe
shanduku dye Nyumba
nkulu ya Chohile, kwaviya
ni hela ya sakame."
7 Niyo walosana wevana
wagule nkonde ya mufi wa-
tenda hantu hakuzikila wa-
jeni.
8 Ivyo nivyo vikuleka
kubula dyelo nkonde
iyo yetangwa Nkonde ya
Sakame.
9 Nivyo ichintile mbuli
ya ulosi ulongigwe ni mu-
woni Yelemiya, akagamba,
"Nawaguha vihande mi-
longo mitatu ya hela, nayo
maliho ya wantu wa Izulaeli
wazumilaga kumliha,
10 na wazigwila nkonde
ya mufi, enga viya Zumbe
anisigilaga."

Pilato amuza Yesu
Mako 15:2-5; Luka 23:3-5; Yohana 18:33-38

11 Yesu nakachimaliswa
houso wa Pilato, mkulu
ywa mkowa, ivyo mkulu wa
mkowa amuza, "Weye nuyo
seuta ywa Wayahudi?"
Yesu amhitula, "Walonga
weye,"
12 Mna wakulu wa
walavyantambiko na
wadalahala weze wamlon-
gele hahitule mbuli yoyose.
13 Ivyo Pilato amuza, "Vino
hukwiva izimbuli izo zose
wakukulongela?"
14 Mna Yesu hahitule
hata mbuli imwenga, itenda
mkulu ywa mkowa ehelwe
vidala.

Yesu akantilwa kukomwa
Mako 15:6-15; Luka 23:13-25; Yohana 18:39, 19:16

15 Nawazwela mwe Ngasu
ya Pasaka Mkulu ywa Chi-
lumi awalekeila Wayahudi
mfugwa yumwenga waku-
munga.
16 Mwe ichipindi icho
nakuna mfungwa amanyike
vidala, zina dyakwe nuyo
Balaba.
17 Ivyo wantu weze
wadugane hamwenga, Pilato
niyo awauza, "Mwaunga

ni walekeile yuhi mwa
wano waidi, Balaba hegu
Yesu akwitangwa Kulisito
Mkombola?”
18 Kwaviya na kamanya
kugamba na wamlavya Yesu
kwa chausa cha finju.
19 Umo Pilato ekale
mwe chigoda che nkanto,
mkaziwe amwigailaga ulosi
kugamba, “Usekutenda na
mbuli na yuno awoneke
ni ywedi, kwaviya dyelo
siwonesa vidala mwe sozi,
kwachausa chakwe.”
20 Mna wakulu wa
walavyantambiko na
wadalahala waluvya idifyo
dya wantu waunge alekelwe
Balaba, Yesu akomwe.
21 Mna Pilato auza idifyo,
“Ni yuhi mwa wano waidi
mkunga ni walekeile?”
Wahitula, “Balaba!”
22 Pilato awauza, “Haluse
nimtende mbwani Yesu ak-
witangwa Kulisito Mkom-
bola?”
Wose wagamba, “Asulu-
mizwe mo msalaba.”
23 Mna Pilato auza, “Ni
mbwani?” Kakola masa
yani?
Waguta vidala, “Asulu-
mizwe mo msalaba!”
24 Umo Pilato eze amanye
hamna dyodyose, diku-
jenda naho nkumbizi
nazikakonga, niyo aguha
mazi, ahaka mwe mikono
yakwe mwa meso ye idifyo
dya wantu, agamba, “Miye
simuli mwe file ya yuno
mntu, nammanye wenye.”
25 Wantu wose wahitula
wagamba, “Sakame yakwe
itende mlanga mwetu
hamwenga na wenetu!”
26 Niyo Pilato awalekeila
Balaba. Eze aheze ku-
munga Yesu ahutwe nkome,
amlavya chani asulumizwe
mo msalaba.

Wankondo Wambela Yesu
Mako 15:16-20; Yohana 19:2-3

27 Niyo wankondo wa
Pilato wamwingiza Yesu
mwe nkambi ya wankondo
wa Chilumi, niyo woseni
wamzunguluka.
28 Wamvula izisuche
zakwe, wamvisa suche ya
Chiseuta.
29 Niyo waluka chilemba
cha miwa, wamvisa mo
mtwi, ko mkono wakwe
wakulume, wamwikiya
tete. Wamfikila madi
ho uso wakwe, wamtila
wakagamba, “Ndamsa Seuta
ywa Wayahudi!”
30 Wamtwela mate,
waguha diya iditete,
wamhuta huta nadyo ko
mtwi.
31 Weze wabinde kumtila,
niyo wamvula idya isuche
ye Chiseuta, wamvika suche
zakwe, wamwigala ko kum-
sulumiza mo msalaba.

Yesu atungikwa mo msal-
aba
Mako 15:21-32; Luka 23:26-43; Yohana 19:17-27

32 Umo wakaita, wabwila
mntu yumwenga Mkilene
zina dyakwe nuyo Si-
moni, mwikazi ywa Kilene,
wamhimbiliza enule msal-
aba wa Yesu.
33 Niyo wabula hantu
hakwitangwa Goligota, nuko
kugamba, “Hantu ha Ngob-
ela ya mtwi.”

34 Wamnywesa divai
ihangaywe na chintu
chisungu, mna Yesu eze
alume, alemela kuinywa.

35 Weze waheze kumsu-
lumiza, niyo wasangilana
suche za Yesu kwa kuzitoila
tegatega.
36 Niyo wekala wamdima.
37 Halanga ho mtwi
wakwe mo msalaba
waika wandiko kukan-
tilwa kwakwe, viwandikwa,
“Yuno nuyo Yesu, Seuta ywa
Wayahudi.”
38 Wapolaganyi waidi
niyo wasulumizwa hajihi
na Yesu mwe misalaba
yawo, yumwenga ntendele
ya kumoso mtuhu kulume.

39 Wantu wendile waka-
jinka hantu aho wamhuluta,
wakasingisa singisa imitwi
yawo, wakagamba,
40 “Weye ukudaha kutula
Nyumba nkulu ya Chohile
na kuizenga kwa mazuwa
matatu, haluse kwehonye
mwenye. Hegu weye wi
Mwana ywa Chohile, sela
mo msalaba.”

41 Seivyo na wakulu
wa walavyantambiko
hamwenga na wahinya
Sigilizi na wadalahala na
wamtila wakagamba,
42 “Kahonya watuhu,
mna hakudaha kwehonya
mwenye, hambwe yeye
ni seuta ywa Waizulaeli,
hegu ni chindedi na asele
haluse mo msalaba naswi
nachimzumile.
43 Nakamwegamila
Chohile na kugamba
hambwe ni Mwana ywa
Chohile, haluse Chohile na
mwambule hegu amunga.”
44 Seivyo wadya wapo-
laganyi wasulumizwe mo
msalaba hamwenga nauyo
wamhuluta.

File ya Yesu
Mako 15:33-41; Luka 23:44-49; Yohana 19:28-30

45 Kukongela sa mtandatu
nomsi, chiza nachigubika isi
yose vibindile ma sa matatu.
46 Ize ibule mwe sa chenda
ya chisingi, Yesu niyo aila
kwa izwi kulu, “Eloi, Eloi,
lama sabakisani?” Nuko
kugamba, “Chohile, Chohile,
nimbwani kunasa?”
47 Umo wadya wachimale
hadya weze weve ivyo
niyo wagamba, “Amwitanga
Eliya!”
48 Yumwenga ywawo
aguluka aguha lendele,
aditweza mwe siki, aika
mlanga mwe tete niyo
amwinka anywe.
49 Watuhu wagamba,
“Leka, chikaule hegu Eliya
neze amwambule!”
50 Yesu naho agututisa
na kuhema muye wa
nkomelezo.
51 Aho paziya dye Nyumba
nkulu ya Chohile dy-
atatuka hagati, kukongela
kulanga kubula hasi. Si
niyo yengilwa nichisingisa,
mayuwe makulu yatulika.
52 Mbila zagubuka, na
wantu wa Chohile walo-
zize wabanikaga chikale
wauyuswa.
53 Weze wauyuke mwe
zimbila zawo, naho Yesu
eze auyuke niyo wengila

Yelusalemu mo mzi Ukukile,
wantu walozize wawawona.
54 Ivyo yudya mkulu
ywa wankondo, na wadya
wendile wehamwenga
nauyo wakamdima Yesu,
weze wawone ichisingisa
cheisi na mbuli zilaile,
wogoha vidala, wagamba,
“Chindedi mntu yuno nani
Mwana Chohile.”
55 Hantu aho hendaga na
wavyele walozize wakasinya
luhale hale, awo niwadya
wamtimile Yesu kukongela
Galilaya, wakamsankanila.
56 Mgati mwawo endaga
Maliyamu Magidalena,
Maliyamu mami yawo
dya Yakobo na Yusufu,
hamwenga na mami yawo
wana wa Zebedayo.

Mazisi ya Yesu
Mako 15:42-47; Luka 23:50-56; Yohana 19:38-42

57 Ize ibule chisingi, eza
mgoli yumwenga mntu ywa
Alimataya, zina dyakwe
nuyo Yusufu, endaga
mwanampina ywa Yesu.
58 Amwitila Pilato
akalombeza enkigwe umwili
wa Yesu. Ivyo Pilato azumila
enkigwe.
59 Yusufu aguha udya
umwili wa Yesu, auvisa
sanda ikukile,
60 awika mndani mwe
mbila yakwe asongolaga
mwe luwe. Niyo afingilisa
yuwe kulu divugala ulwivi
lwe mbila, niyo ahalawa.
61 Maliyamu Magidalena,
na yudya Maliyamu mtuhu
nawekala wakakaula kwe
mbila.

Wamizi we mbila

62 Zuwa dikutimila nani
zuwa dya Kuhumula,
wakulu wa walavyan-
tambiko na Mafalisayo
nawambasa Pilato,
63 wagamba, “Zumbe,
chakumbuka kugamba
yudya mdanti nakagamba
umo endaga mjima, ‘Yanab-
ula mazuwa matatu nani-
uyuke.’
64 Ivyo sigila imbila
idimwe dibule zuwa dya
katatu chani wanampina
wakwe wanase kumbawa
na kuwagamba wantu
kugamba kauyuka. Udanti
uno we nkomelezo nautende
wiha vidala kujinka udya
wankongo.”
65 Pilato awagamba,
“Hayani, mkamile imbila
sevyo na mmanye.”
66 Ivyo niyo waita,
wayamila imbila, wakanda
hula mwe diya idiyuwe
hamwenga na wadya
wankondo waidi.

28

Uuyuko
Mako 16:1-10; Luka 24:1-12; Yohana 20:1-10

1 Dize dijinke zuwa dya
Kuhumula, luvi dyakwe
zuwa dya nkongo dya juma,
Maliyamu Magidalena na
yudya Maliyamu mtuhu
waita wakukaula imbila.
2 Chipumpa kulaila
chisingisa chikulu mwe
isi, kwaviya mndima ywa
kwembingu ywa Zumbe
kasela kulaila kwembingu,
kafingilisa diya diyuwe

digubike imbila kunkanda
nakudikaila.
3 Nakekala enga lumwemwe
na suche zakwe na
zikang'ala chwee.
4 Vikaheza wadya wamizi
we mbila wogohesa na
kuzingiza, wekala saviya
wabanike.
5 Yudya mndima ywa
kwembingu ahitula,
awagamba wadya wavyele,
“Msekogoha, kwaviya
sivimanya kugamba
mwamlonda Yesu, yudya
atungikwe.
6 Hahali hano, kauyuka,
saviya alongaga. Soni
mkaule hantu hadya
wamwikaga.
7 Sunguzani mwite haluse,
mka wagambile wanampina
wakwe, ‘Kauyuka mwe wa-
banike, naho awalongwela
kwita Galilaya, nuko na mu-
muwone!’ Elo siwagambi-
lani kale.”
8 Wanyaguliza kuha-
lawa he mbila, wakogo-
hesa naho wengilwa ni
chinyemi chikulu. Wagu-
luka kuwagambila wanamp-
ina wakwe mbuli idya.
9 Aho Yesu adugana
na wadya wavyele na
kuwalamsa, awagamba,
“Ahoni.” Wamsogeila
wamfikila madi, wamvikila.
10 Yesu niyo awagamba,
“Msekogoha, hitani mkawagam
bile walukolo wangu waite
Galilaya, nauko nuko
wakunga waniwone.”

Mbuli ya wamizi

11 Wadya nawo umo
wakaita, wankondo watuhu
niyo wengila mo mzi,
wawagambila wakulu wa
walavyantambiko zimbuli
zose zilaile.
12 Wadugana hamwenga
na wadalahala, walosana,
wawenka wankondo hela
zilozize,
13 wakagamba, “Gam-
bani, kugamba wanampina
wakwe weza neichilo niyo
wabawa umwili wakwe umo
suwe chigonile.
14 Uneva liwali aneva im-
buli ino, suwe nachilosane
naye chani mnase kwingila
mwe nkumbizi.”
15 Ivyo waziguha ziya
zihela, wadamanya saviya
wagambilwe. Imbuli iyo
ijendeleza mwa Wayahudi
kubula vino dyelo.

Yesu awalaila wanampina wakwe

Mako 16:14-18; Luka 24:36-49; Yohana 20:19-23; Matayo 1:6-8

16 Wadya wanampina
mlongo na imwenga niyo
waita Galilaya kubula ko
lugulu ludya wasigilwe ni
Yesu.
17 Weze wamwone,
wamfikila madi, mna
watuhu mgati mwawo na
wana nkama.
18 Akaheza Yesu niyo
awasogeila, na awagamba,
“Sinkigwa udahi wose wa
kwembingu na mwe isi.
19 Elo, hitani, mkawatende
wantu wose we isi watende
wanampina wangu, mkawa-
batiza kwa zina dya Tate, na
Mwana na Muye Ukukile.
20 Muwahinye kutoza
amalagiso yose niwenkileni.

Naho mmanye kugamba miye nihamwenga nanyuwe mazuwa yose kubula ko udumo we isi.”

MBULI YEDI IWANDIKWE NI MAKO ULONGOZI

Chitabu cha Mbuli Yedi chiwandikwe ni Mako ni chimwenga mgati mwe vitabu vine mwe lagano hya diya dikulonga wikazi wa Yesu Kulisito. Chila yumwenga kaitanga "mbuli" kugamba, "Mbuli Yedi" Vyawandikagwa ni Matayo na Mako na Luka na Yohana file ya Yesu ize iheze. Mbuli Yedi iwandikwe ni Mako ni mdumulizo we vitabu ivyo ivine. Iviya vyafanyanywa vyawandikagwa mwe nkongo mgati mwa 65-70 AD. Wawandike walozize wazumila kugamba chawandikagwa ko mzi wa Lumi kwa mwalo wa kuwajela moyo Walumi wakulisito wa uko.

Iviya Mako amanyike seiviya Yohana Mako, na ni mjeso wa wasigilwa Paolo na Banaba mna ntogozi imlumiza moyo eze aholole mo utafi wakwe wo undima wa kumsankanila Chohile (Nten 13:13). Nyumani Mako niyo atamba naho na Banaba (Nten 15:37-39) Iviya Mako amanyikaga enga mbuya ywa Petulo vitendese (1Pet 5:13). Hata hegu Mako hendaga mukuzi ywa wikazi wa Yesu, wawandike wazumila kugamba Mako kavuzagiza vilozize ukuzi wa Petulo elo uwo nuwo mwegamo wa Mbuli Yedi iwandikwe ni Mako. Mwe mbuli Yedi, Mako alanga umbuya wa wanampina na Yesu, ahinya mwe chipindi cho udumo.

Vimndani

- Mako kachitambalisa ichitabu sula 1:1-13.
- Ukajika Mako atambalisa undima wa Yesu umo endile Galilaya 1:14-8:21.
- Naho alonga kumlanga utafi wa Yesu kwita ko mzi wa Yelusalemu (8:22-10:52).
- Mako abindiliza kwa kuwandika kumlanga chipindi Yesu ekomzi wa Yelusalemu, vihangane na file ya Yesu na kuyuka kwakwe 11:1-16:8.

Kulonga kwa Yohana Mta kubatiza

Matayo 3:1-12; Luka 3:1-18; Yohana 1:19-28

1 Ino ni nkongelo ya Mbuli
Yedi ya Yesu Kulisito, Mwana
ywa Chohile.
2 Iwandikwa vino mwe
chitabu cha muwoni Isaya.
"Chohile kagamba, 'Namsig-
ila msigilwa ywangu
akulongwele,
chani akudamanyize sila.'
3 Izwi dya mntu akuguta kwe
nyika dyetanga,
'Damanyani sila ya Zumbe,
mchumize wombokelo
wakwe!' "
4 Yohana alailaga
kwenyika, akabatiza wantu
na kuwagamba kweile masa
yenyu, mbatizwe "Chohile
nawalekeile masa yenyu."

5 Wantu wose we isi ya
Yudeya na wadya wo mzi
wa Yelusalemu wambasa
Yohana, wamweila masa
yawo, niyo awabatiza mo
mto wa Yolodani.
6 Yohana nakavala suche
zisumigwe na mazoya ya
ngamiya na msipi wa mkota
mwe chigudi chakwe, naho
nkande yakwe na ni sije na
uchi wa kumbago.
7 Niyo alonga akagamba,
“Eza mntu kunyuma
kwangu mta udahi kuni-
jinka miye. Naho miye
sikujeza hata kwinama na
kufungula sigi ze vilatu
vyakwe.
8 Miye siwabatizani kwa
mazi, mna uyo akwiza
naawabatizeni kwa Muye
Ukukile.”

Kubatizwa na kujezwa kwa Yesu
Matayo 3:13-4:11; Luka 3:21-22; 4:1-13

9 Mazuwa ayo, Yesu niyo
eza kulaila Nazaleti ya
Galilaya, chani abatizwe
ni Yohana mo umto wa
Yolodani.
10 Ahadya Yesu eze
afose kulaila mwa mazi,
niyo awona kwembingu
kwagubuka, na Muye Ukuk-
ile asela mnanga mwakwe
saviya suwamanga.
11 Niyo izwi dyevika
kulaila kwembingu dik-
agamba, “Weye nuyo
mwanangu huungisa, se-
lelwa vidala na weye.”
12 Akaheza Muye Ukuk-
ile amlongoza na kumwigala
kwe nyika.
13 Kekala uko kwe nyika
chipindi cha mazuwa mi-
longo mine, kuno Shetani
akamjeza. Kekala uko
hamwenga na makala ya
kumbago, mna wandima
wa kwembingu na wakam-
sankanila.

Yesu awetanga wanamp-
ina wakwe wa nkongo
Matayo 4:12-22; Luka 4:14-15; 5:1-11

14 Yohana eze ajelwe
mndani mwe digeleza,
Yesu niyo aita mwe isi ya
Galilaya, alonga Mbuli Yedi
ya Chohile.
15 Akagamba, “Chipindi
chibula,” na “Useuta wa
Chohile wi haguhi! Mweile
masa yenyu na mzumile
Mbuli Yedi!”
16 Umo Yesu akajinka
mnkanda mwe bahali ya
Galilaya, niyo awawona
walowa samaki waidi,
Simoni na mlukolo ywakwe
Anduleya, wakalowa samaki
na lwavu mwe bahali.
17 Yesu niyo awagamba,
“Nitimilani, nami naniwa-
tende walowa wa wantu.”
18 Aho niyo wazasa izi
nyavu zawo, niyo wamtim-
ila.
19 Eze awalongwela
hadodo, awawona walukolo
waidi Yakobo na Yohana,
wanawe dya Zebedayo.
Nendile we mwe ngalawa
yawo, wakadamanya izi
nyavu zawo.
20 Aho Yesu eze awa-
wone, niyo awetanga,
elo wamwasa tati yawe
Zebedayo mwe ngalawa

hamwenga na wandima
wakwe na kumtimila Yesu.

Yesu amhonya mta mpepo
Luka 4:31-37

21 Yesu na wanampina
wakwe niyo waita mwe mzi
wa Kapelinaumu. Dize
dibule Zuwa dya Kuhumula,
Yesu engilaga mwe nyumba
yo kuvikila naho yakuhiny-
iza wantu akonga kuhinya.
22 Wantu wose wamwivile
weheleswa na mahinyo
yakwe, kwaviya hahinyize
saviya wahinya Sigilizi
wawo, mna enga mntu mta
udahi.
23 Aho mntu yumwenga
mta mpepo nchafu endile
mndani mwe nyumba yo ku-
vikila akaguta,
24 "Kuna ulosi wani mgati
mwako na suwe, Yesu ywa
Nazaleti? Kwiza uchikome?
Sikumanya weye wi Mkuka
ywa Chohile!"
25 Yesu niyo aikwahila
idya impepo, "Nyamala,
naho mlawe mntu yuno!"
26 Mpepo idya nchafu
yamsingisa na kumjela
msango, aho aguta niyo
yamlawa.
27 Woseni niyo wehelwa,
wauzana wakagamba, "Vino
nimbwani? Mahinyo yano
ni mahya? Mntu yuno ana
udahi wa kukwamila mpepo
nchafu, nazo zamwiva!"
28 Elo Mbuli za Yesu niyo
zajendesa kose mwe isi yose
ya Galilaya.

Yesu awahonya wantu walozize
Matayo 8:14-17; Luka 4:38-41

29 Ahadya weze wafose
mwe nyumba yo kuvikila,
niyo Yesu hamwenga na
Yakobo na Yohana waita
kukaya kwa Simoni na And-
uleya.
30 Mkwewe ywe chivyele
ywa Simoni ne mo lusazi
hakudaha. Ahadya Yesu
eze abule, niyo wamgambila
mbuli zakwe.
31 Yesu ambasa, amtoza
mkono na kumwambiza
kwinuka. Unyonje
wamlekela, niyo akonga
kuwasankanila.
32 Ize ibule chisingi zuwa
dize dingile, wamwigaila
Yesu wantu wose wendile
wanyonje na wata mpepo.
33 Wantu wose wo umzi
udya na wechisanya ho lwivi
lwe nyumba.
34 Yesu kahonya wany-
onje walozize wata many-
onje yesimile na kugulusa
mpepo zilozize. Halekile
mpepo yoyose ilonge dy-
odyose, kwa viya nazim-
manya ni yuhi.

Yesu alombeza echedu
Luka 4:42-44

35 Luvi dyakwe chilochilo
zuwa hedinati kutontomoka,
Yesu niyo enuka na kuha-
lawa mwe kaya. Kaita
kuse hantu hehana wantu
hachinyele, na kukonga ku-
lombeza.
36 Elo Simoni na weyawe
niyo wamzungula,
37 weze wamuwone,
wamgamba, "Chila mntu
akuzungula."
38 Mna Yesu niyo awahit-
ula, "Chiteni hantu hatuhu

mwe zikaya zihaguhi. Halonge na wantu seivyo, kwaviya nivyo vilekile heza.”

39 Elo, niyo aita chila hantu uko Galilaya, akalonga mwe nyumba zo kuvikila na kugulusa mpepo.

Yesu amhonya mta matana
Matayo 8:1-4; Luka 5:12-16

40 Mntu yumwenga endaga na matana na keza kwa Yesu, na kumfikila madi akamlombeza amwambize. Amgamba, “Ukaunga, wadaha kunilengusa.”

41 Yesu niyo amfila mbazi, achumiza imikono yakwe na kumdonta. Niyo amgamba, “Naunga,” “Ulenguswe!”

42 Ahadya matana yamlawa yudya mntu, niyo alenguswa.

43 Yesu niyo asunguza kumgamba ahalawe,

44 amgamba, “Tegeleza, usekumgambila mntu imbuli ino. Mna hita kwa mlavyantambiko akukaule, hegu kuhona chindedi, ukaheza lavya jeleko diya Musa alagise kutenda ukuzi kwa wose wawone kugamba kulenguswa.”

45 Mna mntu yudya niyo aita akalonga imbuli iyo chila hantu, niyo Yesu adunduga kwingila mo mzi kwa pwilili. Mna, niyo ekekala kuse hantu hechedu, wantu niyo wambasa aho kulaila chila hantu.

2

Yesu amhonya mntu aholomale
Matayo 9:1-8; Luka 5:17-26

1 Yeze yajinke mazuwa majeche, Yesu niyo engila Kapelinaumu vituhu, wantu weva kugamba eyumo mwe kaya.

2 Niyo wantu wamema niyo hahasigale hantu he kwikala kuse ko lwivi, kubula kolwazo. Yesu niyo alonga mbuli.

3 Wantu wamwenga niyo wamwigaila mntu aholomale enulwe mwe lusazi ni wantu wane.

4 Kwaviya wantu nawamema, hawadahile kubula hajihi na Yesu. Niyo waponkola kulanga kwedigulu dye nyumba kwa hadya achimaile Yesu, niyo wamseleza no ulusazi lwakwe.

5 Yesu eze akaule uzumizi wananawo, niyo amgamba yudya mnyonje, “Mwanangu, kusizwa masa yako.”

6 Wahinya Sigilizi watuhu nawehadya wekala wafanyanya mwe myoyo yawo,

7 “Nimbwani yuno mntu kalonga vino? Amhuluta Chohile! Chohile ichedu nuyo akudaha kusa masa!”

8 Ahadya Yesu niyo amanya mo muye wakwe viya wakufanyanya mwe myoyo yawo. Niyo awagamba, “Nimbwani mkufanyanya ivyo?

9 Ivyedi ni vihi, kumgamba
mta kuholomala, 'Ku-
sizwa masa yako', hegu
kumgamba, 'Chimala,
kwetwike ulusazi lwako
wite'?
10 Elo naunga mmanye
kugamba, Mwana ywa Mntu
ana udahi wakulekela masa
hano he isi." Ivyo amgam-
bila yudya aholomale,
11 "Nakugambila, chimala,
kwetwike ulusazi lwako wite
kwe kaya yako!"

12 Ahadya mntu yudya
niyo achimala, etwika
ulusazi lwakwe, ahalawa
wantu wose wakamsinya.
Wose wehelwa na kum-
tunya Chohile, wakagamba,
"Mbuli ino hachinati chii-
wone!"

Yesu amwitanga Lawi
Matayo 9:9-13; Luka 5:27-32

13 Yesu afosa, aita
mnkanda mwe ibahali
ya Galilaya, wantu wose
wambasa, niyo akonga
kuwahinya.
14 Umo akajinka, amwona
Lawi mwana Alifayo kekala
mwe kazumba ka kulihila
kodi. Yesu amgamba,
"Nitimila." Lawi niyo enuka
na kumtimila.
15 Umo Yesu akadya
mwe nyumba ya Lawi, fyo
dya wachisanya kodi na
wadya nawakagambigwa
wata masa nawakadya naye
hamwenga na wanampina
wakwe, kwaviya wantu
walozize nawambasa.
16 Wahinya Sigilizi
awamwenga wendile wa
bunga dikwitangwa Mafal-
isayo, wamwona Yesu adya
na wadya wakugambigwa
wata masa hamwenga na
wachisanya kodi. Niyo
wawauza wanampina
wakwe, "Nimbwani adya na
wata masa na wachisanya
kodi?"
17 Yesu eze eve imbuli
iyo, awagamba, "Wantu
hewekulumwa hawakunga
mgangana, mna wanyonje
wamunga. Sizile kuwetanga
wantu wakwefanyanya
kugamba wawoneka wedi
kulongozi kwa Chohile, mna
siza kuwetanga wata masa."

Mbuli ya kufunga
Matayo 9:14-17; Luka 5:33-39

18 Wanampina wa Yohana
Mta kubatiza na wanampina
wa Mafalisayo nawaka-
funga. Niyo weza wantu
wamuza Yesu, "Nimbwani
wanampina wa Yohana
na wanampina wa Mafal-
isayo wafunga, mna awako
hawakufunga?"

19 Yesu awahitula, "Wag-
onekwe kwe nyinka nawa-
funge vivihi na msozi
wananaye? Havikudahika.
20 Mna mazuwa yeza
msozi nauswe kwawo, naho
nawafunge.

21 "Hahana mntu akusuma
chilaka cha suche mpya
mwe suche ya kale.
Anadamanya ivyo, chiya
chilaka ichihya chadaha
kwibalanga idya suche ya
kale, na kutenda hadya
hantu hatatuke hatatukise.

22 Naho hahana mntu akujela divai mpya mwe mikwiji
ya mkota usakale. Anajela, idya divai mpya naitule idya
imikwiji, niyo divai neitike na mikwiji navyo naitatuke.
Divai mpya yajelwa mwe mikwiji mihya!”

Mbuli ya zuwa dya kuhumula
Matayo 12:1-8; Luka 6:1-5

23 Zuwa dya Kuhumula dimwenga, Yesu na wanampina wake nawakajinka mwe zinkonde za uhemba. Umo wakajinka mwe zinkonde izo, wanampina wakwe nawakahasula maiso ya uhemba.
24 Mafalisayo wamgamba Yesu, “Nimbwani wanampina wako wakudamanya mbuli hezikungwa mwe zuwa dya Kuhumula?”
25 Yesu awahitula, “Hamsomile hohose viya adamanyaga Daudi hamwenga na weyawe hadya wendaga na sala na hewena chintu cha kudya?
26 Mwe mazuwa ya Mlavyantambiko Mkulu akwitangwa Abiatali, Daudi niyo engila mwe Nyumba ya Chohile, adya migate ipagulwe kwa mbuli ya Chohile. Migate iyo na ni sigilizi idigwe ni walavyantambiko awodu wakungwa kudya imigate idya, mna Daudi kaidya na kuwapangila weyawe.”
27 Niyo Yesu awagamba, “Zuwa dyo Kuhumula dikwa kwa chausa cha wantu siyo wantu kwa chausa cha zuwa dya Kuhumula.
28 Mvimanye Mwana ywa Mntu nuyo Zumbe ywa zuwa dya Kuhumula.”

3

Yesu amhonya mntu mta mkono uholomale
Matayo 12:9-14; Luka 6:6-11

1 Yesu niyo engila naho mwe nyumba yo kuvikila. Umo namna mntu mta mkono uholomale.
2 Wantu watuhu nawakalonda mbuli chani wamgwile Yesu. Ivo nawakamsinya wakaule hegu namhonye mntu yudya mwe Zuwa dya Kuhumula.
3 Yesu amgamba yudya mta umkono uholomale, “Chimala hagati.”
4 Niyo awauza, “Sigilizi zachunga chidamanye vihi mwe Zuwa dya Kuhumula, kudamanya mbuli yedi hegu ihile? Kuhonya ujima wa mntu hegu kuukoma?”

Mna wowo niyo wanyamala dwi!
5 Yesu ahituka kuno na kuno na kuwasinya kwa maya. Awafila mbazi kwo udala we myoyo yawo. Niyo amgamba yudya mta kuholomala, “Chumiza umkono wako.” Naye adamanya ivyo, umkono wakwe wata mjima naho.
6 Wadya Mafalisayo niyo wafosa heise he nyumba nkulu ya Chohile, ahadya wadugana na wantu wa Helode, wakonga kulonda sila ya kumkoma Yesu.

Fyo dya wantu dyambasa Yesu

7 Yesu hamwenga na wanampina wakwe niyo waita Galilaya. Fyo dya wantu dyamtimila Yesu kulaila mwe si za Galilaya na Yudeya,
8 na Yelusalemu na Idumeya na ng'ambo yo mto wa Yolodani na ntendele zose za Tilo na Sidoni. Wantu wose awa nawambasa Yesu kwaviya naweva mbuli adamanye.
9 Kwa viya wantu nawatendesa, Yesu niyo awagamba wanampina wakwe wamwikiye ngalawa chani wantu wanase kumvigaviga.
10 Kahonya wantu walozese, ivyo wadya wose wendile wanyonje nawakafintana chani wamdonte.
11 Na chila mta mpepo nchafu eze amwone Yesu, kagwa hasi na kuguta, "Weye wi Mwana Chohile."
12 Mnalo Yesu niyo azikwamila mpepo nchafu zisekulonga kugamba yeye na ni yuhi.

Yesu awasagula Wasigilwa mlongo na waidi

Matayo 10:1-4; Luka 6:12-16

13 Yesu niyo akwela holugulu, awetanga wadya awaungile, nawo wamtimila.
14 Niyo awasagula mlongo na waidi mgati mwawo watende wasigilwa, awagamba, "Siwasagula chani mkalonge kwa wantu,"
15 nanywi namtende na udahi wa kuwalavya wantu mpepo.
16 Wano nawo awasagule. Simoni Yesu kamwinka zina dya Petulo;
17 Yakobo na mlukolo ywakwe Yohana wana Zebedayo Yesu kawenka zina dya Boanege, nikugamba "Wantu wa Mlulumo".
18 Anduleya, Filipo, Batolomayo, Matayo, Tomaso, Yakobo mwana Alifayo, Tadeyo, Simoni wa Zelote,
19 na Yuda Isikaliyote, amhituke Yesu.

Udahi wa Yesu walawa kwa yuhi

Matayo 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10

20 Yesu niyo auya kaya. Naho atimilwa ni fyo dya wantu vitendile yeye hamwenga na wanampina wakwe wasekudaha kudya nkande.
21 Walukolo wakwe weze weve imbuli iyo, niyo waita wakamgwile kwaviya wantu walozize nawakagamba, "Ni mchilalu!"
22 Wahinya Sigilizi wamwenga walaile Yelusalemu nawakagamba, "Ana Belizebuli! Uyo ni mkulu ywa mpepo amwinkile udahi wa kulavya mpepo."
23 Yesu niyo awetanga na kusimwila nawo kwa mliganyo, "Vino Shetani adaha kumgulusa Shetani mnyawe?
24 Wantu wa useuta umwenga wakatowana wenye useuta uwo naugwe.

25 Hegu nyumba inekala
mwe mafyo na kuhigana,
nayo yagwa.
26 Ivyo uzumbe wa Shetani
hegu unesenta wenye kwa
wenye, naugwe na kubindi-
likila.
27 "Hahana mntu akudaha
kwingila mwe nyumba ya
mta nguvu na kuguha vintu
vyakwe henati kumnyinya
mntu uyo. Niyo adaha
kuguha vintu vyakwe.
28 "Nawagambilani
chindedi, wantu wadaha
kusizwa masa na kufulu
zawo zose na mahuluto yose
kwa Chohile.
29 Mna akunga ahuluta
Muye Ukukile, halekeilwe
masa yakwe, kwaviya
kadamanya wihi wa
mazuwa yose."
30 Yesu nakalonga ivyo
kwaviya wantu watuhu
nawagamba, "Ana mpepo
nchafu."

Nine na walukolo wa Yesu
Matayo 12:46-50; Luka 8:19-21

31 Nine na walukolo
wakwe Yesu niyo weza.
Wachimala heise na kusigila
Yesu etangwe.
32 Yesu nakazungu-
lukwa ni fyo dya wantu.
Wamgamba, "Nyokwe na
walukolo wako we heise,
wakulonda."
33 Yesu awahitula, "Mnala
ni yuhi? Naho niwahi
walukolo wangu?"
34 Niyo asinya wantu
wamzunguluke na kugamba,
"Wano nawo wamnala na
walukolo wangu!
35 Mntu yoyose aku-
damanya viya akunga
Chohile, nuyo mlukolo
ywangu na lumbu dyangu
na mnala."

4

Mliganyo wa mhandi.
Matayo 13:1-9; Luka 8:4-8

1 Yesu niyo naho akonga
kuhinya mnkanda mwe
diziwa dya Galilaya. Fyo
dya wantu nadimzunguluke
naditendesa, vikatenda ak-
wele mwe ngalawa. Wantu
nawachimala mnkanda
mwe isi.
2 Kawahinya mbuli
zilozize kwa miliganyo.
Mwa mahinyo yakwe niyo
awagamba.
3 "Tegelezani; Handaga na
mntu kakumyaga mbeyu.
4 Umo akamyaga izim-
beyu, izimwenga zigwela
mwe sila, wadege weza na
kuzidya.
5 Izimwenga zigwela
mweluwe hene ulongo
mjeche. Aho niyo zasunguza
kuhota kwaviya nahana
ulongo mjeche.
6 Mna zuwa dize dilawe,
izimpotela zatoigwa ni
zuwa, zinyuluka kwaviya
maizi hayengile hasi.
7 Mbeyu ntuhu zagwe-
laga mgati mwe miwa, idya
imiwa niyo yasuka na kuz-
ifinta niyo hazeleke.
8 Mna mbeyu ntuhu
zigwela mwe ulongo wedi.
Niyo zahota na kukula na
kulavya ulozo, izimwenga

zilavya mbeyu nkanana milongo mitatu, nkanana milongo mtandatu izimwenga nkanana gana.”

9 Yesu awagamba, “Tegelezani, mta magutwi neve.”

Vikulongwa mwe miliganyo
Matayo 13:10-17; Luka 8:9-10

10 Yesu umo neichedu, wantu watuhu wamwivile hamwenga na wanampina wakwe mlongo na waidi niyo wamgamba awatambalisize imiliganyo iyo.

11 Yesu awahitula, “Nyuwe mwinkigwa kubunkula mbuli zifisigwe zo Useuta wa Chohile. Mna wadya we kweise weva kwa miliganyo.

12 Chani,
‘Wakaule, mna wasekuwona,
weve, mna wasekumanya.
Uneva wanamanya wadaha kumhitukila Chohile,
niyo awalekeila masa yawo.’
”

Yesu atambalisa mliganyo wo mhandi
Matayo 13:18-23; Luka 8:11-15

13 Yesu niyo awauza, “Hammanyize mliganyo uno? Haluse namdahe zeze kumanya miliganyo mituhu?”

14 Mbeyu ihandigwe nu mhandi ni mbuli ya Chohile.

15 Wantu wamwenga wekala saviya vilaile mwe izimbeyu zigwele mwe sila, weva mbuli yedi ya Chohile, aho Shetani awezila na kwiilavya mwe myoyo yawo.

16 Wantu watuhu waligana saviya mbeyu zigwele mwe luwe. Waneva imbuli, waihokela kwa chinyemi.

17 Mna kwa viya hawana maizi, wajijimiza chidogo. Kunalaila nkunto na masulumizo kwachausa che imbuli iyo, ahadya wauya kunyuma.

18 Wantu watuhu waligana saviya vilaile mwe mbeyu zigwele mwe miwa. Wano ni wadya wakwiva imbuli,

19 mna nkunto za mwe isi ino na udanti wa ugoli, na tama zesimile zinawengila, vyafinta udya ulosi wi mndani mwawo na kuchinda kweleka matunda.

20 Mna watuhu waligana saviya vilaile mwe mbeyu zigwele mwe ulongo wedi. Weva imbuli, waihokela na kweleka, wamwenga nkanana milongo mitatu, wamwenga nkanana milongo mtandatu na wamwenga nkanana gana.

Taa igubikwe
Luka 8:16-18

21 Yesu ajendeleza kulonga, “Togolani, kuna akudaha kwingiza taa kunyumba na kuigubika na ntangulu hegu kuika kwedivungu? Togola hakuika halanga he chiya cha kwikiya taa?

22 Chochose chifisigwe nachilondolwe, na chiya chigubikwe nacho nachigubulwe.

23 Tegelezani, mta magutwi neve!”

24 Awagamba naho, “Tegelezani vyedi viya mk-
wiva! Viya mkuwadamany-
iza wenyu, nivyo nanywi
mkunga mdamanyizwe ni
Chohile, naho vitendese.
25 Kwaviya mntu mta
chintu nongezezwe, mna
yudya hena chintu, na-
hokwe hata chiya chidodo
ananacho.”

Mliganyo wa mbeyu ikukula

26 Yesu ajendeleza
kugamba, “Useuta wa
Chohile uligana saviya
mntu ahandile mbeyu mwe
nkonde.
27 Nechilo agona, nomsi
emeso. Mbeyu zahota na
kukula, mna hamanyize vi-
laila vivihi.
28 Ulongo wenye wazi-
tenda mbeyu zikule na
kweleka, nkongo zalavya
mani mateke, vikajika
zabwalika maiso, vikajika
zeleka ngano.
29 Izimbeyu zinatoga,
mntu uyo aguha nyengo
yakwe na kwita kuvuna
kwaviya ulozo ubula.”

Mliganyo wa kabeyu kadodo

Matayo 13:31-32, 34; Luka 13:18-19

30 Yesu auza, “Useuta wa
Chohile chonga chiugambe
wikala saviya mbwani? Ni
mliganyo uhi ukudaha kuu-
tambalisa ichindedi?
31 Waligana na mbeyu
ndodo ya haladali, mbeyu
ndodo kujinka zose
zikuhandwa mwe isi.
32 Mnalo ikahandwa,
yahota, niyo yakula, yatenda
ziti kulu. Dyatenda na
matambi makulu vikuleka
wadege wo ulanga wadaha
kuzenga masasa mwa
matambi yakwe.”
33 Yesu asimwila na wantu
mbuli yakwe kwa miliganyo
ilozize saino, kawagambila
viya wakudaha wamwive.
34 Halongile nawo mbuli
yoyose hejeile miliganyo.
Mna hadya endile na
wanampina wakwe du,
kawagambila chila chintu.

Yesu ahoza mjubwaniso

Matayo 8:23-27; Luka 8:22-25

35 Mwe dizuwa idyo
nechisingi, Yesu awagamba
wanampina wakwe, “Chita-
mbuke ntendele ya kaidi ye
idiziwa.”
36 Wadyasa idifyo dya
awantu, wanampina
wengila mwe ngalawa umo
neli Yesu. Na hana ngalawa
ntuhu naziyaho.
37 Kulaila nkung'unto,
mawimbi ya mazi yajub-
wanisa ingalawa, nayo
yakonga kumema mazi.
38 Yesu na ekunyuma
kwe ngalawa, kagona
mtwi wakwe wigama mwe
mto. Wanampina wakwe
wamwinula na kumgamba,
“Mhinya, vino hukuwona
chasila?”
39 Yesu niyo achimala,
akwahila idya inkung'unto
na kuyagamba mawimbi,
“Tongomalani dwi!” Elo
inkung'unto niyo yanya-
mala, niyo kwaziziwala.

40 Yesu awauza wanampina wakwe, “Nimbwani mkogoha? Hamnati kutenda na uzumizi?”
41 Mna wengila woga utendese, walosana wenye, “Yuno ni mntu ywani? Hata mpeho na mawimbi vyamwiva!”

5

Yesu amhonya mta mpepo
Matayo 8:28-34; Luka 8:26-39

1 Yesu na wanampina wakwe wabula ntendele ya kaidi ye idiziwa dya Galilaya kwe isi ya Wagelasi.
2 Yesu eze asele mwe ngalawa, adugana na mntu mta mpepo nchafu akulaila kwe zimbila.
3 Mntu uyo naakekala kwe zimbila, hahalaile mntu adahile kumtaliza naho hata kwa minyolo.
4 Nkanana zilozize viga vyakwe ne mikono navinyinywa na minyolo ya chuma, mna kadumula iminyolo idya na kuvuna viya ivifungo vye chuma nendile hahana mntu mta nguvu za kumgwila.
5 Chilo na msi nakekala kwe izimbila izo na mwa magulu, akaguta kuno akesenga na mayuwe.
6 Eze amwone Yesu kwa hale, amgulukila na kumfikila madi.
7 Agutila kwa izwi kulu, “Yesu Mwana Chohile ekulanga, waunga mbwani kwangu? Kwelise kwa zina dya Chohile kugamba honisulumize!”
8 Nakalonga ivyo kwa viya Yesu nakamgamba, “We mpepo nchafu, mlawe mntu uyu!”
9 Yesu amuza, “Zina dyako nuyo yuhi?”
Amhitula, “Zina dyangu ni Fyo, kwa viya chiloza.”
10 Niyo amlombezesa asekuzigala ziya mpepo zihiye kuse mwe isi idya.
11 Ho luwala lwo lugulu na hana fyo kulu dya nguluwe dikudimwa.
12 Mpepo ziya zamlombeza Yesu zikagamba, “Chigale mwe difyo dye zinguluwe, uchilekele chikengile mwe izo.”
13 Yesu niyo azumila ziya mpepo nchafu zingile mwe zinguluwe izo. Fyo jima dye zinguluwe milongo magana maidi dyasela kwa nguluko mwe diziwa na kududimila mwa mazi.
14 Wadimi we zinguluwe izo waguluka na kuisimwila imbuli iyo mwe imizi na mwe zinkonde. Wantu waita wakaule icho chilaile.
15 Weze wabule kwa Yesu, wamwona yudya mntu endaga na fyo dya mpepo kekala, kavala suche zakwe vitana na nyanyi zakwe zimuwiya. Wantu wose niyo wogoha.
16 Wadya wawone diya dilaile, niyo wawagambila wantu chintu chimlaile yudya namta mpepo ne imbuli ye zinguluwe.
17 Wantu niyo wamlombeza Yesu ahalawe mwe isi yawo.
18 Yesu hadya akakwela mwe ngalawa, yudya

nendile mta mpepo amlombeza waitanye.

19 Mna Yesu niyo alemela, amgamba, “Hita kwenyu kaya, kawagambile visimo udamanyizwe ni Zumbe na viya akufile mbazi.”

20 Ivyo mntu yudya ahalawa, aita mwe si ikwitangwa Dekapoli kugamba Mizi Mlongo na kuwagambila wantu viya Yesu amtendele. Na wose wevile wehelwa.

Mwana Yailo na mvyele adontile suche ya Yesu

Matayo 9:18-26; Luka 8:40-56

21 Yesu eze aite vituhu ntendele ya kaidi ye diziwa kwa ngalawa, fyo kulu dya wantu niyo dyammemela mnkanda mwe diziwa.

22 Alaila mntu yumwenga akwitangwa Yailo, yumwe mwe wakulu we nyumba yo kuvikila Chohile. Eze amwone Yesu, amfikila madi,

23 amlombezesa akamgamba, “Mwanangu ywa chiche ehaguhi na kubanika. Nakulombeza chite, ukamjelekele mikono ahone atende mjima.”

24 Yesu aitanya na Yailo. Fyo dya wantu niyo dyamtimila Yesu na kumfintafinta.

25 Ahadya nahana mvyele yumwenga endile na unyonje wa kulawa sakame mihilimo mlongo na midi.

26 Mvyele yudya nakatumbwazika vidala kwa wagangana walozize. Kazisa hela zakwe zose, mna hawone vyedi kalumiswa chipindi chose.

27 Yudya mvyele eze eve mbuli za Yesu, niyo omboka mgati mwe difyo dya wantu. Amwitila Yesu kunyuma na kukufya isuche yakwe

28 akelongela mo moyo wakwe, “Ninakufya du isuche yakwe, nahona.”

29 Eze akufye isuche ya Yesu, aho sakame niyo yaleka kumlawa, awona kugamba kahona unyonje wakwe.

30 Ahadya Yesu abunkula kugamba nguvu zimlawa. Awahitukila wantu na kuwauza, “Ni yuhi akufize isuche yangu?”

31 Wanampina wakwe wamhitula, “Waona wantu ivyo wakukufintafinta, nawe wauza ni yuhi akukufize?”

32 Mna Yesu niyo ajendeleza kupagasa kuno na kuno amuwone mntu atendile viya.

33 Yudya mvyele niyo abunkula dimbwile. Ivyo niyo ambasa Yesu akazingiza kwa kogoha, amfikila madi na kumgambila ichindedi chose.

34 Yesu amgamba, “Mwanangu, uzumizi wako ukuhonya. Jenda mpeho naho utende mjima.”

35 Umo Yesu henati kukomeleza kulonga ulosi uwo, weza wantu kulaila kwa yudya mkulu ywe nyumba yo kuvikila na kumgamba, “Mndele ywako kabanika. Nimbwani naho ukumtubwanisa Mhinya?”

36 Yesu eze eve yadya wa-
longile, niyo abela amgamba
yudya mkulu we nyumba yo
kuvikila, “Usekogoha, weye
zumila du.”
37 Yesu haungile atimilwe
ni mntu yoyose, mna Petulo
na Yakobo na Yohana
mlukolo ywa Yakobo.
38 Weze wabule kwa yudya
mkulu ywe nyumba yo
kuvikila, Yesu awona wantu
hewekwivana, naho eva
wakwila na kulomboleza.
39 Yesu engila mnyumba,
awagamba, “Nimbwani
hamkwivana naho mwaila?
Umwana habanike, kata
kugona du!”
40 Mnalo wamseka, niyo
awalavya wose kuse,
awaguha tati ya mntu
na mami yakwe na
wadya wanampina watatu.
Wengila kwe chumba
wamwikiye yudya umwana.
41 Amtoza mkono
amgamba, “Talita koumi!”
Nukokugamba, “Mndele,
nakugamba inuka!”
42 Ahadya mndele yudya
niyo achimala na kukonga
kujenda. Mndele yudya
nana mihilimo mlongo na
midi. Ize ilaile ivyo, chila
yumwenga niyo ehelwa vi-
dala.
43 Mna Yesu niyo awaunga
wasekuwagambila wantu
imbuli idya. Niyo
awagamba, “Mwinkeni
nkande mndele uyu adye.”

6

*Yesu alemelwa uko Naza-
leti*

*Matayo 13:53-58; Luka
4:16-30*

1 Yesu niyo ahalawa
hadya, aita ko mzi wakwe
na wanampina wakwe niyo
wambasa.
2 Mwe Zuwa dya Kuhu-
mula, akonga kuhinya mwe
nyumba yo kuvikila. Wantu
walozize wamwivile, niyo
wamwehelwa, wauzana,
“Yose yano kayalavya hi? Ni
nguvu zani enkigwe kubula
kudamanya mpituko zino?
3 Vino yuno suyo
yudya msongola, mwana
Maliyamu na lumbu dya
Yakobo na Yusufu na Yuda
na Simoni? Walumbuze
hawehano hamwenga na
suwe?” Niyo wamlemela.
4 Yesu awagamba, “Mu-
woni atunywa chila hantu,
mnalo kwawe na walukolo
wakwe na kwe nyumba
yakwe hakutunywa.”
5 Yesu hadamanye
mpituko yo yose hadya,
mna kajelekela wanyonje
wajeche mikono na kuwa-
honya.
6 Kehelwa vidala, kwa viya
wantu hawazumile.

*Yesu asigila wanampina
mlongo na waidi*

*Matayo 10:5-15; Luka 9:1-
6*

Aho Yesu niyo aita mwe
zikaya zi mjihi, akahinya
wantu.
7 Awetanga wadya
wanampina mlongo na
waidi, awasigila waidi idi.
Awenka udahi mwe mpepo
nchafu.
8 Naho nakawagamba,
“Msekuguha shanduku hegu
chochose mwe ntambo

yenyu mna nkome du. Msekuguha nkande hegu mkwiji hegu hela mwe misipi yenyu.

9 Valani vilatu, mna mse kuguha suche ntuhu.

10 Nyumba yoyose mkunga mhokelwe, ikalani aho kubula hadya mkuhalaila mo mzi uwo.

11 Naho mnengila mwe mzi niyo hamhokelwe hegu hamtegelezwe, halaweni, naho mkung'unte tifili mwe viga vyenu. Idyo nadite ukuzi mwawo."

12 Niyo waita na kuwagambila wantu weile masa yawo.

13 Wawalavya wantu mpepo zilozize na kuwakuluguta mavuta wanyonje walozize na kuwahonya.

File ya Yohana Mta kubatiza

Matayo 14:1-12; Luka 9:7-9

14 Helode keva izimbuli izo kwa chausa cha zina dya Yesu nadimanyika chila hantu. Wantu watuhu nawakagamba, "Ni Yohana Mta kubatiza kauyuka. Nivyo vikuleka ana nguvu za kudamanya mpituko."

15 Watuhu wagamba, "Yuno ni Eliya."

Mnalo watuhu wagamba, "Ni muwoni saviya wadya wawoni we ichikale."

16 Helode eze eve, agamba, "Yuno ni Yohana Mta kubatiza nimkantile umtwi kauyuka!"

17 Helode mwenye nakasigila Yohana agwilwe ajelwa mndani. Kadamanya ivyo kwa chausa cha Helodiya mkaziwe. Mvyele uyo na ni mkaza Filipo, mlukolo ywa Helode.

18 Yohana Mta kubatiza nakamlonga Helode ulo na ulo, "Sigilizi zagamba, havikungigwa weye kuguha mkaza mlukolo ywako."

19 Ivyo Helodiya nana maya mo moyo kwa chausa cha Yohana, nakalonda amkome. Mnalo niyo adunduga kwa chausa cha Helode.

20 Helode nakamogoha Yohana kwa viya nakamanya Yohana ni mntu mta kuwoneka ywedi kulongozi kwa Chohile naho ni mkuka, ivyo nakamwamila. Nakaungisa kumtegeleza, hatahegu nakakangawala chila nkanana akamwetegeleza.

21 Helodiya ketukila niyo apata luhenyo lwa kumkoma, yendaga zuwa dya kwelekwa kwa Helode, chipindi adamanyaga ngasu ya nkande kwa wachimaila wo ulongozi wakwe na wakulu wawa nkondo na wakulu wa Galilaya.

22 Mwana ywa Helodiya kengila, niyo aseziga vyedi, kawelesesa Helode na wajeni wakwe. Seuta amgamba uyo mndele, "Nilombeza chochose ukunga, nami nahwinke."

23 Helode elisa, "Nahwinke chochose ukunga, hata ukaunga inusu yo useuta wangu!"

24 Yudya mndele niyo

afosa akamuuze nine,
“Nunge chibwani?”

Nine amhitula, “Lombeza
mtwi wa Yohana Mta kuba-
tiza.”
25 Yudya mndele ahadya
akumpuka kubula kwa seuta
na kumgamba, “Naunga
uninke ivino haluse umtwi
wa Yohana Mta kubatiza
mwe sahani.”
26 Seuta niyo engilwa ni
usungu vidala, mna kadun-
duga kulemela kwa viya
nakelisa, na wose wendile
wehadya nawamwiva.
27 Ahadya niyo seuta
asigila mnkondo amwigaile
umtwi wa Yohana Mta
kubatiza. Niyo mnkondo
uyo aita kwe chifungo na
kumkanta Yohana umtwi.
28 Awigala umtwi mwe sa-
hani na kumwinka yudya
mndele. Naye niyo amwinka
nine.
29 Wanampina wa Yohana
weze weve imbuli iyo, waita
kuguha umwili wakwe na
kuuhamba.

Yesu alisa fyo kulu dya wantu
Matayo 14:13-21; Luka 9:10-17; Yohana 6:1-14

30 Wasigilwa wachintana
kwa Yesu na kumgam-
bila vyose wadamanye na
kuhinya.
31 Nakuna wantu walo-
zize wendile wakengila na
kufosa, ivyo vimtenda Yesu
na wanampina wakwe
waswese luhenyo lwa
kudya. Yesu awagamba,
“Chiteni hantu hechedu
chitende wenye, chani
mhumule hadodo.”
32 Niyo wakwela mwe
ngalawa wowo wenye, waita
hantu hechedu.
33 Mnalo wantu wenji
wawawona wakahalawa
nakuwamanya. Niyo wantu
kulaila mwe mizi yose
waguluka, wawalongwela
kubula.
34 Yesu eze asele mwe
ingalawa, awona fyo dya
wantu. Niyo awafila mbazi
kwa viya wekala saviya
ngoto hezina mdimi. Niyo
akonga kuwahinya mbuli
zilozize.
35 Umo dikahunga, wadya
wanampina wambasa na
kumgamba, “Hano chili
chi he nyika, zuwa nadyo
dyaswa.
36 Walage wantu waite
mwe zinkonde ne zikaya
zimjihi wakagule chochose
cha kudya.”
37 Yesu awahitula,
“Wenkeni nyuwe nkande
wadye.”

Wamuza, “Wonga chikag-
ule migate ya hela zilozize
zikulihwa mndima kwa
miezi mnane hela miezi
mnane hegu hela ya dinali
magana maidi, chiwenke
wadye?”
38 Yesu awauza, “Mna
migate mingahi? Hitani
mkakaule.” Weze wamanye,
wamgamba, “Kuna migate
mishano na samaki mbili.”
39 Yesu niyo awagamba
wanampina wakwe wawagam-
bile wantu wekale
mabungabunga mwa mani
maisi.
40 Wantu niyo wekala hasi
mwe mabungabunga hano

maganagana, hano mwe milongo mishanoshano.
41 Niyo Yesu aguha idya migate mishano na ziya samaki mbili, asinya kulanga kwembingu na kumjimbika Chohile. Aibesula idya migate na kuwenka wanampina wakwe wawenke wantu. Awapangila wantu wose na wadya wasamaki waidi.
42 Chila yumwe kadya na kwiguta.
43 Wanampina walogota mabesu ye migate na samaki yasigale ntangulu mlongo na mbili.
44 Wagosi awodu wadile nendile ni magana milongo mishano.

Yesu ajenda mlanga mwa mazi
Matayo 14:22-33; Yohana 6:15-21

45 Ahadya Yesu awaunga wanampina wakwele mwe ngalawa wamlongwele Betisaida, ntendele ya kaidi ye diziwa. Yeye nendile akawalaga wantu waite.
46 Eze awalage wadya wantu, niyo aita he kagulu akalombeze.
47 Zuwa dize diswe, ngalawa ne imgati mwe diziwa, mna Yesu ne ichedu mo mjingu.
48 Awawona wadya wanampina wakwe wakavumba mwe ngalawa, kwa viya nawakahigana na nkung'unto. Mavukuvuku, awalaila kuno akajenda mlanga mwa mazi. Nakaunga awajinke,
49 mna weze wamwone ajenda mlanga mwa mazi, waguta, wakafanyanya ni chizuli.
50 Wose niyo wengila woga weze wamwone.
Ahadya Yesu alonga nawo, awagamba, “Msekogoha! Ni miye! Kwenkeni moyo!”
51 Aho eingila mwe ingalawa umo naweli, na inkung'unto niyo yaleka. Wanampina wose wehelwa vitendese
52 kwaviya nahawanati kumanya vyedi imana yakwe yo kuwalisa wadya magana milongo mishano, myoyo yawo na ni midala kumanya.

Yesu ahonya wanyonje uko Genesaleti
Matayo 14:34-36

53 Watambuka idiziwa na kubula ntendele ya kaidi ye isi ya Genesaleti. Aho niyo wajela nanga ingalawa.
54 Weze walawe mwe ingalawa, ahadya niyo wantu wambunkula Yesu.
55 Niyo wagulukila mwe mizi, kose wevile Yesu kawoneka. Wamwigaila wanyonje wawo mwe zisazi.
56 Chila hantu Yesu abwile mwe zikaya hegu mizi hegu mwe zinkonde wantu wegala wose wendile wakalumwa mwa magwilo. Wamlombeza vikadahika wakufye idiheto dyakwe. Wose wakuvize wahona.

7

Mahinyo ya wadalahala
Matayo 15:1-9

1 Mafalisayo na wahinya
sigilizi wamwe walaile
Yelusalemu wadugana ku-
longozi kwa Yesu.
2 Niyo wawawona
wanampina wamwenga wa
Yesu nawakadya nkande na
mikono haikukile kugamba
hawahakile mikono yawo
saviya mazwela ya Mafal-
isayo waungile wantu wa-
hake.
3 Mafalisayo na Wayahudi
nawatongela mahinyo
ya wadalahala wawo,
hawakudya nkande kubula
wahake mikono yawo
kubula mwe vinko.
4 Naho hawakudya cho-
chose chikulawa kwe
digwilo kubula chinde
kusuntwa. Nawakatimila
mahinyo yalozize matuhu
wahokele, saviya kusunta
vyedi bakuli, sazi, nyungu
na viya.
5 Elo Mafalisayo na
wahinyi wa sigilizi wa-
muza Yesu, "Nimbwani
wanampina wako hawaku-
timila mahinyo chasizwe
ni wadalahala wetu? Mna
wadya na mikono mizavu?"
6 Yesu awahitula, "Isaya
nakalonga uwoni wedi
kwenyu! Wasongaganyi
nyuwe, saviya awandike,

'Chohile agamba, wantu
wano wanitunya mwe
milomo yawo,
mna myoyo yawo ihale na
miye.
7 Wanivikila vyabule,
kwaviya wahinya malagizo
ya wantu, wakazi-
tenda saviya Sigilizi
za Chohile!'

8 "Nyuwe mwasenta sig-
ilizi za Chohile, mwatoza
mahinyo ya wantu."
9 Yesu niyo ajendeleza ku-
longa, "Mmanya pwilili ivyo
mlemele Sigilizi za Chohile
chani mtoze mahinyo yenyu
wenye.
10 Musa alagizaga, 'Wa-
tegelezeni tati zenyu na
mami zenyu,' naho, 'Mntu
yoyose akunga amligite tati
yakwe hegu mami yakwe
akomwe.'
11 Mna nyuwe mwahinya
kugamba mntu mta cho-
chose cha kumwambiza tati
yakwe hegu mami yakwe,
mna agamba, 'Chintu chino
Kolobani' kugamba, ni
malavyo kwa Chohile,
12 niyo mwagamba mntu
uyu aleke kumwambiza tati
yakwe hegu mami yakwe.
13 Kwe isila ino, mahinyo
yenyu mkuhinyana ya-
bela Mbuli ya Chohile.
Naho kuna matuhu yaloz-
ize mkuhokelezana mku-
damanya saayo."

Vintu vikumtenda mntu atende halenguke
Matayo 15:10-20

14 Yesu niyo etanga fyo
dya wantu vituhu na
kuwagamba, "Nitegelezani
wose, naho mnive.
15 Hakuna chintu
chikumwingila mntu chiku-
daha kumtenda atende
mzavu. Mna chikumtenda
ivyo ni chiya chikulawa
mndani mwakwe.
16 Mta magutwi, neve!"

17 Eze ase idifyo dya wantu
na kwingila mwe nyumba,
wanampina wakwe wamuza
awatambalise mliganyo wo
lusimo ludya.
18 Yesu awagamba, “Vino
hata nyuwe nanywi hamna
fanyanyi? Hamvimany-
ize kugamba hachihali
chintu chikulawa kuse
chikumwingila mntu chiku-
daha kumtenda mzavu,
19 kwaviya hachikwingila
mo moyo wakwe mna mwe
nda yakwe niyo chafosa mo
mwili kwa sila ya kwe choo.”
Kwa kulonga ivyo, Yesu
kalagisa kugamba nkande
zose zilenguswa zidigwe.
20 Niyo ajendeleza ku-
longa, “Chikumtenda mntu
mzavu ni chiya chikumlawa
mndani mwakwe.
21 Kwaviya mwe moyo wa
mntu kwalaila fanyanyi zi-
hiye na chilanga na ubavi na
kukoma,
22 na uchilanga na tama zi-
hiye na ukankalu na uvambi
na finju na kuhuluta na kwe-
duvya na uhezi,
23 Vyose vino nivyo vikum-
tenda mntu atende mwihi.”

Uzumizi wa mvyele
Matayo 15:21-28

24 Yesu niyo afosa, aita
mwe isi ihajihi na mzi wa
Tilo. Kengila mwe nyumba,
na haungile mntu yoyose
amanye vino ehadya, mna
havidahike.
25 Mvyele yumwenga
endaga na mwanakwe
ywa chiche mta mpepo
nchafu, keva mbuli za Yesu
niyo ambasa ahadya na
kumgwela mwe viga.
26 Mvyele uyo endaga Mgi-
liki, mwelekwa ywa mkowa
wa Silofoinike si ya Siliya.
Amwila Yesu aguluse mpepo
zi mwa mwanawe.
27 Mna Yesu amhitula,
“Ndakuwaleka wana wa
mnyumba wegute. Kwaviya
sivyo vyedi kuguha nkande
ya wana na kudwila
makuli.”
28 Mvyele uyo niyo amhi-
tula, “Zumbe,” Walonga
chindedi, “Hata makuli
yazwela kudya nkombelezo
ziya zihasi mwe meza.”
29 Yesu amgamba, “Kwa
ivyo uhitule, uya kaya,
nokabwile mpepo imlawa
mwanawo!”
30 Yudya mvyele kauya
kukaya na kumbwila
mwanawe kagona mo lusazi,
idya mpepo nananayo
imlawa kale.

Yesu amhonya hekwiva na chimumu

31 Yesu ahalawa ho mzi
wi haguhi na Tilo, na ku-
jinkila Sidoni kwe diziwa
dya Galilaya kujinkila isi ya
Dekapoli, na kubula mwe si
ya Mizi Mlongo.
32 Wantu wamwigaila Yesu
mntu hekwiva na hekudaha
kulonga vyedi, wamwila
amwikiye mikono mlanga
mntu uyo.
33 Elo Yesu niyo amusa he
difyo dya wantu amwigala
hankanda, ajela madole
yakwe mwa magutwi ya
yudya mntu, niyo atwa mate
na kumdonta mo lulimi
lwakwe.

34 Akaheza Yesu niyo
asinya kwembingu, atoa
nkwilu, na kumgamba
yudya mntu, “Efata,”
Kugamba, “Vuguka!”
35 Ahadya uyo umntu
akonga kwiva na ululimi
lwakwe lwalegela na
kukonga kulonga vyedi.
36 Yesu niyo awalemeza
wantu wasekulonga dy-
odyose kwa mntu, mna
ivyo akuwalemeza, nivyo
wakujendeleza kulonga.
37 Wose wevile weheleswa.
Wagamba, “Kadamanya
chila chintu vyedi!” “Kawa-
tenda hewekwiva weve na
vimumu walonga!”

8

Yesu alisa wantu magana milongo mine
Matayo 15:32-39

1 Mwa mazuwa ayo fyo
tuhu dya wantu dyechisanya
vituhu. Weze wantu
watende hawana nkande,
Yesu awetanga wanampina
wakwe, awagamba,
2 “Nawafila mbazi wano
wantu kwa viya wekala na
miye mazuwa matatu, naho
vino haluse hawana nkande.
3 Uneva ninawalaga
wauye kaya hewedile,
nawagwe mteho mwe sila,
kwaviya watuhu walawa
hale.”
4 Wanampina wakwe wa-
muza, “Hano he nyika mntu
akudaha kuchinka nkande
ya kuchinta kulisa wantu
woseni wano?”
5 Yesu awauza, “Mna mi-
gate mingahi?”
Wamhitula, “Mfungate,”
6 Awagamba wantu
wekale hasi. Aguha
idya migate mfungate,
amjimbika Chohile, niyo
aibesula besula, na kuwenka
wadya wanampina wakwe
wawapangile wantu, niyo
watenda ivyo.
7 Naho nawana samaki
njeche. Yesu azijimbika
na kuwagamba wanampina
wawapangile seiviya.
8 Wose wadya niyo
weguta. Vikaheza wanamp-
ina walogota vibesulo vig-
wele, wamemeza ntangulu
mfungate.
9 Wantu wadile wendaga
magana milongo mine. Aka-
heza awalaga,
10 aho Yesu niyo engila
mwe ngalawa hamwenga na
wanampina wakwe na kwita
mo mzi wa Dalumanuta.

Mafalisayo waunga mpituko
Matayo 12:38-42; 16:1-4

11 Mafalisayo awamwenga
wambasa Yesu na kukonga
kuhigana naye. Wakamjeza,
wakumunga awadamanyize
mpituko ikulagisa kugamba
udahi wakwe ulaila kwem-
bingu kwa Chohile.
12 Yesu niyo engila
chinyulu mo moyo niyo
agamba, “Nimbwani wantu
we cheleko chino waungisa
mpituko? Chindedi
nawagambilani! Ha-
hana chilagiso chochose
namwinkigwe!”
13 Akaheza niyo awasa,
engila mwe ngalawa, na
kukonga kwita ng'ambu ye
diziwa.

Hamila ya Mafalisayo na ya Helode
Matayo 16:5-12

14 Wanampina wakwe wajalaga kuguha migate ikuwachinta. Nawana mgate umwenga du mwe ngalawa.
15 Yesu awafunda, “Msinyisise,” na “Mwenege ne hamila ya Mafalisayo na ya Helode!”
16 Wanampina niyo wakonga kulosana, “Alonga vino kwa viya hachina migate.”
17 Yesu niyo amanya viya nawakalosana, elo awauza, “Nimbwani mkulosana mbuli ya kuswesa migate? Hamvimanyize hegu kukombaganya? Myoyo yenyu ichei midala?
18 Mna meso mna hamkuwona? Mna magutwi, mna hamkwiva? Hamkukumbuka,
19 umo habesula imigate mishano na kuwenka wantu magana milongo mishano? Mwalogotaga ntangulu nyingahi zimemile vibesulo?”
Wamhitula, “Ntangulu mlongo na mbili.”
20 “Eze nibesule migate mfungate na kuwenka wantu magana milongo mine, ni ntangulu nyingahi zimemile vibesulo mlogote?”
Wamhitula, “Mfungate,”
21 Awauza, “Hamnati kumanya?”

Yesu amhonya tuntu uko Betisaida

22 Wabula mwe mzi ukwitangwa Betisaida. Uko wantu wamwigaila Yesu tuntu na kumwila amdonte.
23 Yesu amtoza umkono yudya tuntu na kumlavya mwe kaya. Eze amtwele mate mwa meso, amwikiya mikono mlanga na kumuza, “Wadaha kuwona chochose?”
24 Yudya mntu asinya kulanga na kugamba, “Heye, nawona wantu wakujenda, mna wekala enga miti.”
25 Yesu niyo naho aika mikono yakwe mwa meso ya yudya tuntu, niyo agubula ameso yakwe akonga kuwona vyedi, niyo awona vintu vyose pwilili.
26 Yesu amgamba aite kaya, mna amlemeza, “Asekuya ko mzi udya.”

Petulo ambunkula Yesu kugamba nuyo Kulisito, Mkombola
Matayo 16:13-20; Luka 9:18-21

27 Yesu na wanampina wakwe waita ko mzi hajihi na Kaisaliya Filipi. Mwe sila, Yesu awauza, “Nigambilani, wantu wanitanga miye ni yuhi?”
28 Wamhitula, “Watuhu wakugamba ni weye Yohana Mta kubatiza, watuhu wagamba wi Eliya na watuhu nawo wakugamba wi yumwenga wa wawoni.”
29 Awauza, “Nyuwe nanywi mwanigaze?” Petulo amhitula, “Ni weye Kulisito.”
30 Yesu niyo awafunda wasekumgambila mntu yoyose imbuli idya.

Yesu asimwila mbuli ya masulumizo ne file yakwe
Matayo 16:21-28; Luka 9:22-27

31 Yesu akonga kuhinya wanampina wakwe. “Mwana Mntu aungwa asulumizwe vidala na kulemelwa ni wadalahala na wakulu wa walavyantambiko na wahinyi wa sigilizi. Nakomwe, mna yakajinka mazuwa matatu kulawa ukubanika kwakwe nauyuke.”
32 Yesu kawagambila pwipwipwi. Petulo niyo amsenta hankanda na kumkwahila.
33 Mna Yesu niyo ahituka, awasinya wanampina wakwe na kumkwahila Petulo amgamba, “Halawe hano, Shetani! Hukufanyanya mbuli za Chohile, mna za wantu.”
34 Niyo Yesu etanga fyo dya wantu hamwenga na wanampina wakwe, awagamba, “Mntu akunga anitimile, elemele mwenye, enule Msalaba wakwe anitimile.
35 Mntu yoyose akunga akombole ujima wakwe, nawaze, mna yoyose akuwaza ujima wakwe kwa chausa cha miye na chausa cha Mbuli Yedi yo Useuta wa Chohile, naukombole.
36 Togola kuna loso dyani Mntu anapata isi yoseni mna aze ujima wakwe?
37 Hahana chintu wakudaha kulavya chani wavuzizwe ujima wawo.
38 Mntu akuniwonela soni miye na mahinyo yangu mwe cheleko chino china masa na wachilanga kulongozi kwa Chohile, Mwana ywa Mntu namwonele soni aho akwizila mo ukulu wa Tati yakwe hamwenga na wandima wa kwembingu wakukile.”

9

1 Yesu kalonga naho, “Chindedi kuna wantu watuhu hano hawabanike kubula wawone Useuta wa Chohile ukeza na nguvu nkulu.”

Umwili wa Yesu wahituka
Matayo 17:1-13; Luka 9:28-36

2 Yeze yajinke mazuwa mtandatu, Yesu awaguha Petulo na Yakobo na Yohana, waitanya kulanga ko lugulu, hantu nawechedu. Hadya mwili wa Yesu wahitukila mwa meso yawo.
3 Suche zakwe nazikang'alisa, ukung'ala uko hahana mntu yoyose mwe isi akudaha kunyukula suche zing'ale se ivyo.
4 Niyo wanampina wadya watatu wawawona Eliya na Musa wakasimwila na Yesu.
5 Petulo amgamba Yesu, “Mhinyi, vitenda vyedi suwe chikale hano. Chizenge mahema matatu, dimwenga dyako, dimwenga dya Musa na dimwenga dya Eliya.”
6 Petulo na weyawe nawogoha vidala vilekile asekumanya dyo kulonga.
7 Niyo kwalaila ingu dyawagubika, na izwi dyevika mwe diya idiingu kugamba, “Yuno

nuyo mwanangu huungisa,
mwetegelezeni!”
8 Ahadya weze wapagase,
hawamwone mntu mna
Yesu ichedu hamwenga na
wowo.
9 Umo wakasela kulawa
ko ulugulu, Yesu awagamba,
“Msekumgambila mntu
yoyose icho muwone aho
Mwana Mntu hadya akunga
auyuke.”
10 Wazumila viya awagam-
bile, mna mgati mwawo
wauzana, “Kuno ‘Kuuyuka’
ni mbwani?”
11 Niyo wamuza Yesu,
“Kwa mbwani wahinyi
wa sigilizi wagamba Eliya
aungigwa akonge kwiza?”
12 Awahitula, “Chindedi
Eliya nakonge kwiza kwika
mbuli zose vyedi, mna
ni mbwani Mawandiko
Yakukile yakugamba seivyo
kugamba Mwana ywa
Mntu nasulumiziswe naho
nabelwe?
13 Mna nawagamba,
Eliya keza kale na wantu
wamtendela viya waungile,
saviya viwandikwe mwa
Mawandiko.”

Yesu amhonya mbwanga mta mpepo

Matayo 17:14-21; Luka 9:37-43

14 Weze wadugane na
wadya wanampina watuhu
wasigale, wawona fyo dya
wantu diwazunguluke na
wahinyi wa sigilizi wahi-
gana nawo.
15 Wantu weze wamwone
Yesu, weheleswa, wamgu-
lukila kumlamsa.
16 Yesu awauza wanamp-
ina wakwe, “Mwahigana
mbwani na wowo?”
17 Mntu yumwe mwe di-
fyo amhitula, “Mhinyi, sik-
wigaila mwanangu kwa viya
ana mpepo ikumleka atende
chimumu.
18 Chila mpepo ikemuka,
yamgwisa hasi, alawigwa
ni fulo mo mnomo, agweg-
wenya ameno naho atoga
umwili wose. Siwagamba
wano wanampina wako
wailavye impepo iyo, mna
wadunduga.”
19 Yesu awagamba,
“Nyuwe wantu hemkuzu-
mila! Nikale na nyuwe
kubula ini? Niwajijimizeni
vivihi? Nigailani uyo
mbwanga!”
20 Wamwigala kwa Yesu.
Ahadya mpepo ize im-
wone Yesu, yamgwisa chi-
futu yudya mbwanga na ku-
galagala hasi, naho kalaw-
igwa ni chifulo ko mnomo.
21 Yesu amuza ise dya
yudya mbwanga, “Vino
vimkonga ini?”
Amhitula, “Vimkonga
achei mdodo.”
22 “Nkanana zilozize
mpepo neikamdula mwe
moto na mndani mwa
mazi. Chifile mbazi naho
chambize hegu ukadaha!”
23 Yesu niyo agamba,
“Heye kwambwani wagamba,”
“Hegu wadaha! Yose
yadahika kwa yudya akuzu-
mila.”
24 Aho tati yakwe yudya
mwana niyo alonga kwa
izwi kulu, “Nazumila mna
uzumizi wangu ni mjeche,

nambiza nitende na uzumizi
mkulu!”
25 Yesu eze awone fyo
dya wantu dyawasogeila
hajihi, niyo akwahila mpepo
idya nchafu, “Weye mpepo
chimumu na hwikwiva,
nakugamba mlawe mwana
uyo, usekumuwiya vituhu!”
26 Mpepo yaguta, yamg-
wisa chifutu na kumlawa.
Yudya mbwanga kekala
enga chimba, ivyo wantu
wamwenga nawakagamba,
“Kabanika!”
27 Mna Yesu amtoza
yudya mwana mkono na
kumwambiza kuchimala,
naye achimala.
28 Yesu eze engile
mwe nyumba, wanamp-
ina wakwe wamuza kwa
chinyele, “Nimbwani hachi-
dahile kulavya impepo
idya?”
29 Yesu awahitula, “Ni ku-
lombeza kwa Chohile du
kukudaha kulavya mpepo
saiyo, hakuna chituhu.”

Yesu alonga mbuli ye file yakwe nkanana ya kaidi
Matayo 17:22-23; Luka 9:43-45

30 Yesu na wanampina
wakwe wahalawa hadya ku-
jinkila si ya Galilaya. Yesu
nahaungile yoyose amanye
aho eli,
31 kwa viya nakahinya
wanampina wakwe.
Awagamba, “Mwana
ywa Mntu nenkizwe
mwe mikono ya wadya
nawamkome. Mna yana-
jinka mazuwa matatu ku-
laila ukubanika kwakwe, na
auyuke.”
32 Wanampina hawadahile
kumanya mahinyo, mna
nawakogoha kumuza.

Mkulu ni yuhi?
Matayo 18:1-5; Luka 9:46-48

33 Weze wabule Kapelin-
aumu, wengila mnyumba.
Yesu awauza wanampina
wakwe, “Namkahigana
mbwani mwe sila?”
34 Mna hawamhitule kwa
viya mwe sila nawakahi-
gana kugamba mkulu ni
yuhi mgati mwawo.
35 Yesu ekala hasi,
awetanga wanampina
wakwe mlongo na waidi
na kuwagamba, “Akunga
kutenda ywa nkongo,
etende mndima ywa
kuwasankanila wose.”
36 Niyo amguha mwana
mdodo, amchimalisa mwa
meso yawo, amkumbatila na
kuwagamba,
37 “Yoyose akumhokela
yumwe mwa wawana
sawano kwa zina dyangu,
anihokela miye. Na akuni-
hokela miye, hakunihokela
miye ichedu, mna na yudya
anisigile.”

Mntu akuchizumila ehamwenga na suwe
Luka 9:49-50

38 Yohana amgamba Yesu,
“Mhinyi, chiwona mntu
akulavya mpepo kwa zina
dyako. Chimlemeza kwa
viya he hamwenga na
suwe.”
39 Yesu awagamba,
“Msekumlemeza,” Kwaviya
hahana mntu akudaha
kudamanya mpituko kwa

zina dyangu niyo nyumani
alonga yehiye mwangu.
40 Kwa viya hekulemana
na suwe ehamwenga na
suwe.
41 Nawagambilani chindedi,
mntu yoyose akunga
awenke mazi ya kunywa,
kwa viya mwi wantu wa
Kulisito, chindedi nahokele
ntunyo.

Majezo yakumtenda mntu adamanye wavu

Matayo 18:6-9; Luka 17:1-2

42 Mntu yoyose akunga
amsweseze yumwenga
mgati mwa wadodo wano
wakunizumila, atende wavu
naviwagila mntu uyo atal-
izwe yuwe kulu mwe isingo
yakwe niyo adulwa mwe
ibahali.
43 Uneva mkono wako
ukakuhosa udamanye
wavu, ukante. Naviwagila
kwingila ko ujima wa
mazuwa yose na mkono
umwenga, kujinka kwingila
kwedibome hedina uhelo na
mikono midi.
44 Umo mna wadudu hewe
kubanika na moto heukufa.
45 Uneva chiga chako
chikakuhosa udamanye
wavu, chikante. Naviwagila
wingile ko ujima una
chiga chimwenga, ukaleka
ukatenda na viga vidi na
kudulwa kwe bome hedina
uhelo.
46 Uko mafuza yakuwadya
hayakubanika, na moto uku-
woka haukufa.
47 Saiviya ziso dyako
hegu dyonga dikutende
udamanye wavu, ding'ole.
Naviwagila kwingila mo
Useuta wa Chohile na ziso
dimwe, kujinka kutenda na
meso maidi na kudulwa
kwedibome hedina uhelo.
48 Uko mafuza yakuwadya
hayakubanika, na umoto
ukuwoka haukufa.
49 "Chila yumwenga nalen-
guswe kwa moto saviya
nyama ijeligwe munyu.
50 "Munyu ni wedi, mna
unaza ulumunyumunyu
lwakwe, naujelwe mbwani
utende wedi? Tendani na
munyu wa umbuya mgati
mwenyu, naho mwikale kwa
utondowazi."

10

Yesu ahinya mbuli za kusola na kwasana.

Matayo 19:1-12; Luka 16:18

1 Yesu niyo aita Yudeya
kugwila mto wa Yolo-
dani. Mafyo ya wantu
yamwizila naho, niyo
akonga kuwahinya saviya
adamanyaga.
2 Mafalisayo watuhu
wambasa na kumjeza kwa
kumuza, "Chigambile, vino
sigilizi zetu zamunga mgosi
amwase mkaziwe?"
3 Yesu awahitula na
kuwauza, "Musa nakawasig-
ila mbwani?"
4 Niyo wamhitula,
"Musa nakazumila mgosi
kuwandika talaka na
amwase mkaziwe."
5 Yesu awagamba, "Musa
awawandikilaga mwiko uno
ko udala we myoyo yawo.
6 Mna chipindi Chohile
akaumba wantu aumbaga
mgosi na mvyele.

7 Ivyo mgosi namwase tati
yakwe na mami yakwe, na
kuhangana hamwenga na
mkaziwe.
8 Nawo nawatende mwili
umwenga. Ivyo hawatende
waidi naho, mna yumwe.
9 Kwa ivyo chilun-
ganywe ni Chohile, mntu
hakungigwa kuchisenta."
10 Weze wauye kunyumba,
wanampina wamuza Yesu
imbuli iyo.
11 Naye awagamba, "Mgosi
yoyose na mwase mkaziwe
ywa nkongo na kuguha
mtuhu, adamanya chilanga
kwa mkaziwe wa nkongo.
12 Iviya naho, mvyele
akumwasa mgosiwe ywa
nkongo na kuguhigwa ni
mtuhu, naye adamanya
chilanga kwa mgosiwe wa
nkongo."

Yesu awajimbika wana wadodo.
Matayo 19:13-15; Luka 18:15-17

13 Wantu wamwenga
nawamwigaila Yesu wana
wadodo awajelekele
mikono, mna wanampina
nawakawakwahila wantu
wadya.
14 Yesu eze awone
ivyo, niyo ehiwa na
kuwagamba wanampina
wakwe, "Walekeni wana
wadodo weze kwangu,
msekuwachinda kwaviya
Useuta wa Chohile wimwe
wantu sa wana wano.
15 Nawagambilani ichindedi,
mntu yoyose hekuhokela
Useuta wa Chohile sa wana
wadodo, hawingile ng'o."
16 Awakumbatila awo
wana na kuwajeleka mikono
na kuwajimbika.

Mntu mgoli
Matayo 19:16-30; Luka 18:18-30

17 Umo Yesu akahalawa,
mntu yumwenga amgu-
lukila, kamfikila madi na
kumuza, "Mhinyi ywedi,
nitende mbwani niuhokele
ujima wa mazuwa yose?"
18 Yesu amuza, "Nimbwani
ukunitanga ywedi? Hahana
mntu ywedi mna ni Chohile
ichedu.
19 Kumanya ivyo mwiko
ukulonga, usekukoma,
usekugonya, usekubawa,
usekumzigiliza mnyawo,
usekutenda mdanti,
watunye tati yako na mami
yako."
20 Yudya mntu amgamba,
"Mhinyi, natozaga sigilizi
zino kukongela udodo
wangu."
21 Yesu niyo amkaula na
kumunga. Niyo amgamba,
"Kuna chimwenga chisigale,
katage vyose unanavyo, niyo
wawenka wachiwa izihela,
nawe nautende na ugoli
kwembingu. Ukaheza aho,
wize unitimile."
22 Yudya mntu eze eve
ivyo, niyo ehiwa, niyo aha-
lawa kwa chinyulu kwa viya
nani mgoli vidala.
23 Yesu apagasa na
kuwagamba wanampina
wakwe, "Navitende vidala
mgoli kwingila mo Useuta
wa Chohile!"
24 Wanampina wakwe
wehelwa imbuli idya.
Mna Yesu ajendeleza

kuwagamba, “Wanangu, ni
vidala kwingila mo Useuta
wa Chohile!
25 Ni vihufu ngamiya
kujinka mwe langa dya
singano, ukaleka wagoli
kwingila mo Useuta wa
Chohile”
26 Wanampina niyo we-
heleswa na kuzana, “Un-
eva nivyo, nakombolwe ni
yuhi?”
27 Yesu awasinya na
kuwahitula, “Vino havikudahika kwa mntu, mna siyo
kwa Chohile. Kwa Chohile,
chila chintu chadahika.”
28 Petulo amgamba,
“Kaula, suwe chileka chila
chintu na kukutimila weye!”
29 Yesu niyo awagamba,
“Nawagambilani chindedi,
mntu yoyose akunga ase
nyumba yakwe hegu
walukolo wakwe hegu
walumbu zakwe hegu tati
yakwe hegu mami yakwe
hegu wana wakwe hegu
nkonde zakwe kwa chausa
changu na Mbuli Yedi,
30 nahokelese mwa
mazuwa aya. Nahokele
nkanana gana, nyumba na
walukolo na walumbu na
mame na wana na nkonde
hamwenga na nkuto. Mwa
mazuwa yakwiza nahokele
ujima wa mazuwa yose.
31 Mna wadya wa
wakutunywa nawatende
wakubelwa, na wadya wa
wakubelwa nawatende wa
wakutunywa.”

Yesu alonga mbuli ya file yakwe nkanana ya katatu

Matayo 20:17-19; Luka 18:31-34

32 Yesu na wanamp-
ina wakwe nawemweisila
kwita Yelusalemu. Yesu
nakawalongwela, niyo
wanampina wehelwa, na
wantu nawakamtimila nawo
wengilwa ni woga. Aho Yesu
awasenta naho wanampina
wakwe mlongo na waidi
hankanda na kuwagambila
mbuli zikunga zimlaile.
33 Awagamba, “Tegelezani,
chaita Yelusalemu. Uko
Mwana Mntu nenkizwe
kwa walavyantambiko
wakulu na wahinya Sigilizi.
Wowo nawo nawamkantile
akomwe na kwinkizwa kwa
Wantu sawo Wayahudi.
34 Nawambele na
kumtwela mate na kumhuta
nakumkoma. Mna
mazuwa matatu yaku-
timila kubanika, kwakwe
nauyuke.”

Lombezo dya Yakobo na Yohana.

Matayo 20:20-28

35 Yakobo na Yohana
wana wa Zebedayo
niyo wambasa Yesu
nakumgamba, “Mhinya,
chaunga uchidamanyize
chintu.”
36 Yesu awauza, “mwonga
ni wadamanyize mbwani?”
37 Wamhitula, “Umo
ukekala mwe ichiti chako
cho Useuta mo ukuka wako,
chaunga chikale hamwenga
na weye, yumwenga kulume
kwako na mtuhu naye
kumoso kwako.”
38 Yesu awagamba, “Ham-
manyize icho mkulombeza.
Vino mwadaha kunywela
chiya cha masulumizo

naninywele hegu kubatizwa
ubatizo hunga nibatizwe?”
39 Wamhitula, “Chavi-
daha.”
Yesu awagamba, “Heye,
namnywele chiya cha ma-
sulumizo hungigwa ninywele na kubatizwa ubatizo
hungigwa nibatizizwe.
40 Mna sikudaha kusagula
ni yuhi akunga ekale kulume
hegu kumoso kwangu. Ni
Chohile akunga awenke
hantu aho kwa wadya
awasagule.”
41 Wadya wanampina
watuhu mlongo weze weve
chiya Yakobo na Yohana
wendile wakalombeza, niyo
wawehiwa.
42 Yesu niyo awetanga
hamwenga nakuwagamba,
“Mvimanya wadya wakugambigwa ni vilongozi wa
Wantu sawo Wayahudi
wakulongoza kwa kukunda-
giza wantu, wana udahi
mkulu kwa wantu.
43 Mna sivyo ivyo kwenyu.
Mntu yoyose mgati mwenyu
akunga atende mkulu
kwenyu aungigwa atende
mndima ywenyu,
44 na mntu yoyose
akunga atende wa nkongo,
aungigwa atende mndima
wa wose.
45 Kwaviya Mwana ywa
Mntu hezile kusankanilwa,
mna keza kuwasankanila
wantu, na kulavya ujima
wakwe chani kuwakombola
wantu walozize.”

Yesu amhonya Batimayo endaga tuntu

Matayo 20:29-34; Luka 18:35-43

46 Niyo wabula Yeliko.
Yesu na wanampina wakwe
hamwenga na fyo dya wantu
umo wakahalawa mo mzi,
tuntu yumwenga akwi-
tangwa Batimayo mwana
Timayo nakekala hankanda
he isila akalombeza.
47 Eze eve Yesu wa Naza-
leti akujinka, niyo akonga
kuguta, “Yesu! Ywa Daudi!
Nifila mbazi.”
48 Wantu walozize wamk-
wahila na kumgamba,
“Nyamala, mna agutisa
akagamba, mwa ywa Daudi,
nifila mbazi!”
49 Yesu niyo achimala
nakugamba, “Mwitangeni!”
Wamwitanga yudya mntu
na kumgamba, “Kwenke
moyo! Inuka akwitanga.”
50 Adula mcheka wakwe,
apilika na kumbasa Yesu.
51 Yesu amuza, “Waunga
hutendele mbwani?”
Yudya ntuntu ahitula,
“Mhinya, naunga nione
naho.”
52 Yesu amgamba, “Hita,
uzumizi wako ukuhonya.”
Ahadya akonga ku-
wona, niyo amtimila Yesu
mweisila.

11

Yesu engila Yelusalemu kwa chinyemi

Matayo 21:1-11; Luka 19:28-40; Yohana 12:12-19

1 Weze wabule hajihi na
Yelusalemu, hajihi ne mizi
ya Betifage na Besaniya,
wabula mo lugulu lwa
Mizeituni. Yesu awasigila
wanampina wakwe waidi
wawalongwele.

2 Awagamba, “Hitani he
kaya ihajihi. Mkabula uko,
nambwile mwana mpunda
afungigwe, henati kuk-
welwa ni mntu. Mchohwe-
leni mnigaile hano.
3 Naho hegu mntu
akawauza, nimbwani
mwadamanya vino mgam-
beni, Zumbe amunga amje-
seze namvuze ivino haluse.”
4 Wanampina wadya
waita, wambwila mwana
mpunda atalizwe ho lwivi
hankanda he sila haguhi
na nyumba. Umo wakam-
chohwela,
5 wantu watuhu wachi-
male hadya wawauza,
“Nimbwani mwamchohola
mpunda uyo?”
6 Wahitula enga viya
wagambilwe ni Yesu, na
awantu awo niyo wawaleka
waite naye.
7 Wamwigala mwana
mpunda uyo kwa Yesu na
kutandika suche zawo mwe
yudya mwana mpunda,
Yesu niyo ekala mnanga
mwakwe.
8 Wantu walozize watan-
daza izisuche zawo
mweisila, watuhu nawo
wasenga matambi ya miti
na kuyatandaza mweisila
wakamsingila.
9 Wantu walongole
na wadya wekunyuma
wagutila, “Chohile atogolwe!
Ajimbikwe akwiza mwe
idizina dya Zumbe!
10 Chohile ujimbike Useuta
ukwiza wa zumbe Daudi,
tati yetu! Chohile ekulanga
atogolwe!”
11 Yesu engila Yelusalemu,
aita kwe Nyumba nkulu
ya Chohile na kukaula
chila chintu. Mna kwaviya
nadiswa, niyo aita ko mzi
wa Besaniya na wanampina
wakwe mlongo na waidi.

Yesu auligita mtini
Matayo 21:18-19

12 Zuwa ditimile umo
wakauya kulawa Besaniya,
Yesu nakalumwa ni sala.
13 Kwa hale awona mti
ukwitangwa mtini utimile
mani, aubasa hegu napate
tini. Mna eze abule haguhi,
abwila mani ayodu kwaviya
nasicho chipindi chakwe cha
kweleka.
14 Yesu augamba umtini
uwo, “Kukongela vino
dyelo kubula mazuwa yose
hahana nadye tini kulaila
kwako naho!.” Wanampina
wakwe niyo wamwiva viya
alongile.

Yesu engila mwe Nyumba nkulu ya Chohile.
Matayo 21:12-17; Luka 19:45-48; Yohana 2:13-22

15 Weze wabule Yelusalemu,
Yesu engila mwe Nyumba
nkulu ya Chohile na
kukonga kuwagulusa
woseni nawakataga na
kugula vintu. Niyo ag-
wisa izimeza za wadya
nawakasakanya hela, na
kugwisa vigoda vya wadya
nawakataga wasuwa manga,
16 naho haungile yoyose
afose na chintu mwe
nchili ye Nyumba nkulu ya
Chohile.
17 Akaheza niyo awahinya
wantu, “Iwandikwa mwa

mawandiko kugamba,
Chohile agamba, ‘Nyumba
yangu naitangwe nyumba
nkulu ya Chohile ya ku-
lombezeza wantu wa si
zose.’ Mna nyuwe mwi-
hitula itende lundu dya
wabavi!”
18 Walavyantambiko
wakulu na wahinyi sigilizi
weva imbuli iyo, niyo
wakonga kulonda sila ya
kumkoma Yesu. Nawakam-
wogoha kwaviya fyo dyose
dya awantu nawekehelwa
amahinyo yakwe.
19 Ize ibule chisingi, Yesu
na wanampina wakwe niyo
walawa mo mzi udya.

Hinyo dikulawana na mtini.
Matayo 21:20-22

20 Zuwa ditimile nom-
tondo, umo wakajenda
mweisila, wawona udya
mtini uligitwe ni Yesu
unyala woseni kukongela
kwa amaizi.
21 Petulo akumbuka chi-
laile na kumgamba Yesu,
“Mhinyi, kaula umtini udya
uligite unyala!”
22 Yesu awahitula, “Mzu-
mileni Chohile.
23 Nawagambilani chindedi,
mntu yoyose analugamba
lugulu luno, ‘Hita ukedule
mwe bahali,’ naye hena
nkama mo moyo wakwe,
mna zumilani kugamba
chiya alongile nachilaile,
navitendeke kwakwe.
24 Kwa chausa icho
nawagambilani, mkavika
na kulombeza chintu cho-
chose, zumilani kugamba
mchihokela, nanywi
namwinkigwe chiya
mkunga.
25 Nanywi mkalombeza,
hegu kuna mntu awaten-
deleni wihi, musizeni wihi
wakwe, chani Tati yenyu
wa kwembingu naye awau-
sizeni wihi wenyu.
26 Mna uneva hamnawau-
size amasa watuhu, Tati
yenyu wa kwembingu naye
hawausizeni wavu wenyu.”

Mbuli ya udahi wa Yesu
Matayo 21:23-27; Luka 20:1-8

27 Wengila naho Yelusalemu.
Umo Yesu akajenda mwe
Nyumba nkulu ya Chohile,
walavyantambiko wakulu,
wahinya Sigilizi na wadala-
hala niyo wambasa.
28 Niyo wamuza, “Ni kwa
udahi wa yuhi ukudamanya
mbuli zino? Naho niyuhi
akwinkile udahi wa ku-
damanya yano?”
29 Yesu awahitula,
“Nami naniwauzeni mbuli
imwenga, mnanihitula,
na miye naniwagambileni
udahi uwo ulawahi.
30 Nigambilani, ni yuhi
amwinkile Yohana udahi
wo kubatiza? Ulaila kwe
mbingu hegu kwa wantu?”
31 Wakonga kuzana wenye
kwa wenye, “Chigambe
mbwani? Chinamhitula
kugamba, ‘Ulaila kwe
mbingu’ nachuze! ‘Kwa mb-
wani naho hamumzumile
Yohana?’
32 Naho hachikudaha
kugamba! ‘Ni wantu.’
” Nawakogoha wantu,

kwaviya chila mntu nakamanya kugamba Yohana nani muwoni.
33 Niyo wamhitula Yesu, “Hachivimanyize”
Yesu naye awagamba, “Nami saniwagambileni udahi uno wo kudamanya vino ulawahi”

12

Mliganyo wa walimi mwe nkonde ye mizabibu
Matayo 21:33-46; Luka 20:9-19

1 Akaheza Yesu niyo akonga kulonga milosi ino kwa wadya wakulu kwa sila ya miliganyo, “Hendaga na mntu ahandaga nkonde ya mizabibu, niyo aizungulusiza gwegwe inkonde, asimba bome dya kufumbwila zabibu, niyo azenga mnala kwa chausa cha wachimaila inkonde. Niyo aikodisha inkonde kwa walimi niyo atamba kwe si ntuhu.
2 Mazuwa ya kuvuna izizabibu yeze yabule, amsigila mndima akaguhe izizabibu kwa wadya walimi.
3 Wadya walimi wamgwila umndima yudya, wamhuta na kumgamba aogole hena chochose.
4 Mta inkonde amsigila mndima mtuhu. Wadya walimi wamhuta mo mtwi na kumjela soni.
5 Amsigila naho mtuhu, uyo niyo wamkoma. Mta inkonde niyo ajendeleza kuwasigila wandima watuhu walozize, mna wadya wandima niyo wawadamanyiza seivyo, watuhu wawatowa, watuhu nawo wawakoma.
6 Asigale wo kumsigila nani mwanawe mwenye akumungisisa. Niyo amsigila kwa viya nakalonga, yuno nawamwive, kwaviya ni mwanangu.
7 Mna wadya awalimi wagambilana, ‘Yuno nuyo mlisi we inkonde. Chisunguzeni kumkoma chani chilisi.’
8 Ivyo wamgwila, wamkoma na kudula ichimba chakwe kuse kwe inkonde ye mizabibu.”
9 Yesu awauza, “Mkulu ywe nkonde ye mizabibu natende mbwani naho? Neze awakome wadya awalimi wose na kuwenka wantu watuhu inkonde iyo.
10 Togolani hamsomile mawandiko yano.
‘Yuwe dilemelwe ni wazesi,
dihitukila nakutenda yuwe
kulu dyedi kujinka yose.
11 Vintu vino navitendwa ni Zumbe,
navyo ni chilozo mwa meso yetu!’ ”
12 Wakulu wa Wayahudi nawakalonda sila wamgwile Yesu kwa viya nawamanya umliganyo uwo wawalonga wowo. Mna nawakogoha idifyo dya wantu, niyo wahalawa.

Mbuli ya kuliha kodi
Matayo 22:15-22; Luka 20:20-26

13 Mafalisayo watuhu na wantu wa bunga dya zumbe Helode nawasigilwa kwa

Yesu chani wakamtege mwe milosi yakwe.

14 Wambasa nakumgamba, “Mhinyi, chikumanya weye wi mlonga chindedi, hukusinya ukulu wa mntu mna wahinya ichindedi cha Chohile kwa wantu. Chigambile, ni vyedi suwe mwe sigilizi yetu kuliha kodi kwa Kaisali? Chilihe hegu chisekuliha?”

15 Mna Yesu niyo abunkula ubala wawo. Awahitula, “Ni mbwani mkunijeza? Nigailani hela niikaule.”

16 Wamwigaila imwenga. Niyo awauza, “Sula na chinengo na idizina vimuno ni vya yuhi?”

Wamhitula, “Ni vya Zumbe wa Lumi.”

17 Yesu awagamba, “Ni vyedi. Mwinkeni Zumbe wa Lumi yakwe, na Chohile naye mwinkeni yakwe.”

Niyo wamwehelwa Yesu.

Mbuli yo kuuyuka kwa wantu

Matayo 22:23-33; Luka 20:27-40

18 Wantu wamwenga mwe bunga dya Masadukayo, wakugamba hakuhali kuuyuka kulaila mwe file, wambasa Yesu na kumgamba,

19 “Mhinyi, Musa kachigambila sigilizi ino kugamba, ‘Mntu anabanika niyo asa mvyele mna hana wana, mlukolo ywo umntu uyo aungigwa ampale uyo asigwe, watende na wana wakunga wagambigwe ni wa yudya abanikaga.’

20 Hendaga na walukolo mfungate. Awalongwele nakasola, niyo abanika hena mwana.

21 Wa kaidi niyo ampala umvyele uyo, mna naye niyo abanika hena mwana. Niyo yalaila ivyo kwa wa katatu.

22 Na wose wasigale, wose niyo wampala umvyele uyo, mna haweleke wana. Mwe nkomelezo, umvyele uyo naye niyo abanika.

23 Haluse, awo wose wakeza kuuyuka mwe dizuwa dyo kuyuka, mvyele uyo natende ni wa yuhi? Kwaviya woseni mfungate nawamsola.”

24 Yesu awahitula, “Vino mwaga! Mmanya nikwambwani? Ni kwa viya hammanyize Mawandiko naho nguvu za Chohile.

25 Kwa viya wantu wabanike nawauyuke, nawekale saviya wandima wa kwembingu wakwikala naho hawasole hegu kusolwa.

26 Kwa mbuli yo kuuyuka kwa wantu wabanike, vino hamsomile mwe chitabu cha Sigilizi ya Musa mbuli ya kasaka kakwaka moto? Viwandikwa kugamba, Chohile amkamgamba Musa. Miye ni Chohile ywa Bulahimu na Chohile ywa Isaka na Chohile ywa Yakobo.

27 Yeye ni Chohile wa wantu wajima, suyo Chohile ywa wadya wabanike. Ivyo mwaga vidala!”

Sigilizi nkulu
Matayo 22:34-40; Luka 10:25-28

28 Mhinyi yumwenga ywa sigilizi nehadya akategeleza. Eze awone Yesu kamhitula yudya Sadukayo vyedi, amwitila na kumuza, “Mwe miko yose, ni mwiko uhi mkulu?”
29 Yesu amhitula, “Sigilizi inkulu ni ino, ‘Tegelezani nyuwe wantu wa Izulaeli! Zumbe Chohile ywetu ni Zumbe yumwe ichedu.
30 Munge Zumbe Chohile ywako kwa moyo wako wose na kwa muye wako wose na kwa fanyanyi zako zose na kwa nguvu zako zose.’
31 Na mwiko wa kaidi mkulu ni uno, ‘Munge mnyawo saviya ukweunga we mwenye.’ Hahana mwiko mkulu utendese ikwinga ino imidi.”
32 Yudya mhinyi we zisigilizi amgamba Yesu, “Mhinyi, ni vyedi ivyo ukulonga. Ni chindedi kugamba yuno Zumbe nuyo Chohile du, naho hahana mtuhu.
33 Naho kumunga Zumbe Chohile ywako kwo moyo wako wose na kwa Muye wako wose na kwa fanyanyi zako zose na kwa nguvu zako zose, na kumunga mnyawo saviya ukweunga we mwenye ni vyedi kujinka kumlaviza Chohile ntambiko.”
34 Yesu amanya viya amhitule vyedi na kumgamba, “Hwi hale no Useuta wa Chohile.”

Eze aheze hahana mntu mtuhu amuzize Yesu mbuli yoyose.

Kulisito ni yuhi?
Matayo 22:41-46; Luka 20:41-44

35 Iviya Yesu akahinya mwe Nyumba nkulu ya Chohile, awauza, “Navitende vivihi wahinyi wa sigilizi wakagamba Kulisito nalawe mo ulukolo lwa Daudi?
36 Muye Ukukile nakamlongoza Daudi, naye kagamba!
‘Zumbe kamgambila Zumbe ywangu,
Ikala kulume kwangu
kubula niwaike wankondo wako
hasi he iviga vyako’
37 “Daudi mwenye nakamwitanga ‘Zumbe.’ Vitenda vivihi Kulisito naho alawe mo lukolo lwa Daudi?”

Yesu awafunda wantu wenege na wahinyi wa sigilizi
Matayo 23:1-36; Luka 20:45-47

Wantu walozize nawakamtegele Yesu kwa chinyemi.
38 Niyo awahinya awagamba, “Muwasinyise wahinya sigilizi. Wakunga kuvala nkazu ntali na kulamswa kwa kutunywa mwa magwilo.
39 Wakunga kusagula vigoda vya watunywa mwe nyumba yo kuvikila na mwe zingasu.
40 Wabunyanya ugoli wa wafilwe ni wagosi, naho walombezesa chani wawonwe kugamba ni wantu

wa Chohile. Awo kanto dyawo nadi tendese!”

Malavyo ya afilwe ni mgosi
Luka 21:1-4

41 Yesu na kekala mndani mwe Nyumba yo kuvikila haguhi ne dishanduku dye mpamba, nakasinya wantu ivyo wakujela izi hela. Wagoli walozize nawakajela hela zilozize.
42 Kwalaila mvyele mchiwa abanikilwe ni mgosiwe, naye ajela watundu wakwe waidi wa wahela.
43 Yesu awetanga wadya wanampina wakwe hamwenga na kuwagamba, “Nawagambilani ichindedi, yuno mvyele abanikilwe ni mgosiwe kajela vilozize mwe dishanduku dye mpamba kuwajinkani wose.
44 Watuhu wajela viya vitendese mo ugoli wawo, mna yuno mvyele mchiwa, kajela vyose ananavyo, kajela vyose nakasinya kubula chiya asigaze mo wikazi wakwe.”

13

Yesu asimwila mbuli ya kuvunwa kwa Nyumba nkulu ya Chohile
Matayo 24:1-2; Luka 21:5-6

1 Umo Yesu akafosa kulaila mwe Nyumba nkulu ya Chohile, mwanampina ywakwe yumwenga amgamba, “Mhinyi, kaula amayuwe na mazengo yano ivyo yekale vyedi!”
2 Yesu amhitula, “Wawona mazengo yano makulu? Hahasigale hata yuwe dimwenga nadisigale mlanga mwe mnyawe, chila dimwenga nadidulwe hasi.”

Nkunto na masulumizo
Matayo 24:3-14; Luka 21:7-19

3 Yesu nakekala ho lugulu lwa Mizeituni akasinya Nyumba nkulu ya Chohile, Petulo na Yakobo na Yohana na Anduleya wambasa iche du.
4 Wamuza, “Chigambile yano yose umo nayalaile naho ni chilagiso chani nachilaile chani chimanye kugamba chipindi icho chibula?”
5 Yesu akonga kuwagamba, “Mkaulise, naho mntu anase kuwadanta.
6 Wantu walozize naweze na kwetanga wenye kwa zina dyangu, wakagamba, ‘Miye nuyo Kulisito!’ Nawo nawawadante walozize.
7 Mneva mbuli za nkondo na mbuli za visimo vya nkondo. Ayo yaungwa yalaile, mna siyo kugamba udumo ubula.
8 Kwaviya si imwenga naitowane na si ntuhu, naho seuta nautowane na useuta mtuhu. Nakulaile visingisa chila hantu, naho nakutende nagumbo. Vino vyose navitende enga nkongelo ya usungu wa kwefungula mwana.
9 “Mwikale meso vyedi. Kwaviya namwigalwe kwe vitala. Namtoigwe mwe zi nyumba zo kuvikila, namchimaliswe kulongozi kwe

vilongozi na maseuta kwa
chausa changu chani mlavye
ukuzi wa Mbuli Yedi.
10 Vyaungwa Mbuli Yedi ya
Chohile ilongwe nkongo kwa
wantu wa si zose.
11 Mnagwilwa niyo mwe-
galwa mwe vitala, mseko-
goha na milosi iyo na ivyo na
mkalonge, mna longani ayo
namwinkigwe mwe chipindi
icho, kwaviya ayo mkunga
mlonge sayo yenyu, mna
nayalawe kwa Muye Ukuk-
ile.
12 Mntu na amlavye
mlukolo ywakwe akomwe,
na tati ya mntu na amlavye
mwanawe. Wana nawo
nawawahitukile welesi
wawo na kuwakoma.
13 Wantu wose nawawei-
hiweni kwa chausa changu.
Mna akunga ajijimize
kubula ko udumo nakom-
bolwe.

Ihizo dya ubanasi
Matayo 24:15-28; Luka 21:20-24

14 "Mna namumwone
yudya akwitangwa, 'Ihizo
dikwigala ubanasi' dichi-
mala hantu hehekungwa."
Mntu akusoma naamanye,
naho amanye ivyo vili!
Elo Yudeya wasumkile
kuchenya kwa magulu.
15 Mntu yoyose kwedigulu
asekusela hasi naho asek-
wingila kunyumba kuguha
chintu chochose.
16 Yudya ekwenkonde
asekuya kukaya kuguha
suche yakwe.
17 Mwa mazuwa ayo,
wavyele wasoka na
wakonkeza nawasulumile
vidala mwa mazuwa ayo.
18 Mlombezeseni Chohile
mazuwa ayo yasekulaila
mwe mpeho.
19 Mazuwa ayo naya-
tendese na nkunto nkulu
heinati kulaila kukongela
Chohile akaumba isi kubula
vino dyelo, naho haize ilaile
vituhu!
20 Uneva Zumbe nendile
hahunguze amazuwa ayo,
nendile hahana mntu
nakadaha kukombolwa.
Mna kwa chausa cha wadya
wasagulwe kayahunguza.
21 "Mwa mazuwa ayo,
mntu yoyose akunga
awagambe, 'Kaulani Kulisito
ekuno!' Hegu 'Yudya
ekudya!' Msekuzumila.
22 Kwaviya nawalaile
makulisito wadanti na wa-
woni wadanti. Nawadamanye
mpituko na vilagiso chani
wawadante hata wadya
wasagulwe ni Chohile,
vikadahika.
23 Msinyise! Siwagam-
bilani kale chila chintu
chikunga chilaile.

Kwiza kwa Mwana ywa Mntu
Matayo 24:29-31; Luka 21:25-28

24 "Mna mwama zuwa
yadya yakaheza kujinka ma-
sulumizo yadya, zuwa nadi-
jelwe chiza, mnenge nawo
haumulike,
25 ntondo nazigwe kulaila
kwembingu, na nguvu zo
ulanga nazisingisike.
26 Akajika, Mwana ywa
Mntu nalaile akeza mwa
maingu kwa nguvu nkulu no
Ukuka.
27 Naye nasigile wandima
wa kwembingu ntendele

zose kuwachisanya wantu
wose wasagulwe ni Chohile,
kulaila ntendele imwenga ye
isi kubula ntuhu.

Hinyo dikulawana na mtini
Matayo 24:32-35; Luka 21:29-33

28 "Kaulani mligano wa
mti wa mtini. Umo matambi
yakwe yakasuka na kulavya
mani mateke, mmanye
kugamba fula zi haguhi.
29 Nivyo naho, umo namu-
wonele ayo yalaila, mmanye
kugamba Mwana ywa Mntu
ehajihi vitendese kwiza eho
lwivi.
30 Mmanye chindedi
kugamba cheleko chino
hachinjinke kubula ayo yose
yalaile.
31 Mbingu na isi navijinke,
mna ulosi wangu haujinke.

Hahana mntu amanyize zuwa hegu saa
Matayo 24:36-44

32 "Hahana mntu amany-
ize zuwa hegu sa. Hata
wandima wa kwembingu
hegu Mwana hamanyize,
mna ni Tate du nuyo
amanyize.
33 Chelezani, mwikale
vyedi, kwa viya hammany-
ize isa iyo umo naizile.
34 Navikale saviya mntu
atambile hale ne kaya na
kuwasiza udahi wandima
wakwe, chila yumwenga
kamwinka ndima ya ku-
damanya. Niyo amsigila
mwamizi naye asinyise.
35 Chelezani, kwaviya
hammanyize mkulu ywe
nyumba nauye ini,
vyadahika vikatenda umo
diswele hegu chilogati
au chilochilo hegu naho
nomtondo.
36 Anauya kwa kwitukiza,
anasekuwabwila mgonile.
37 Icho huwagambilani
nyuwe, nawagambila wantu
woseni, 'Chelezani!' "

14

Mizungu ya kumgwila Yesu
Matayo 26:1-5; Luka 22:1-2; Yohana 11:45-53

1 Nayasigala mazuwa
maidi hainati kubula Pasaka
na yemigate heijeligwe
hamila. Walavyantambiko
wakulu na wahinyi wa
sigilizi nawakalonda sila
wamgwile Yesu chinyele
chani wamkome.
2 Wagamba, "Chisekumg-
wila mwe Pasaka kwaviya
nawatende nkumbizi."

Yesu ajelwa mavuta uko Besaniya
Matayo 26:6-13; Yohana 12:1-8

3 Yesu nemwe mzi uk-
witangwa Besaniya, mwe
nyumba ya Simoni, mntu
ahumaga matana. Umo Yesu
akadya, niyo engila mvyele
atozize kasupa kamemile
mavuta yakupwepweleka
vidala, naho yedi ya yombe
kulu. Kasupa kadya
nakadamanywa na yuwe
dikwitangwa alabasita. Niyo
akagubula kadya kasupa
ka malashi na kumwitila
Yesu mavuta ayo mo mtwi
wakwe.
4 Wantu wamwenga nawe-
hadya wehizwa ni mbuli

idya, niyo wauzana, “Chiya
chikuleka akabalanga
mavuta yakupwepweleka
saviya ni chihi?
5 Mavuta ayo nayakadaha
kutagwa kwa hela iku-
daha kumliha mndima
kwa mhilimo umwenga
hela mhilimo umwenga
hegu hela ya dinali mag-
ana matatu na ihela iyo
niyo wenkigwa wachiwa.”
Niyo wamfuzumila vidala
umvyele uyo.
6 Mna Yesu agamba,
“Mlekeni. Ni mbwani
mkumjela sungusungu?
Kanitendela chintu chedi
vidala.
7 Wachiwa namtende
nawo chila zuwa, mwadaha
kuwambiza chipindi cho-
chose mkunga. Mna ham-
tende na miye mazuwa yose.
8 Mvyele yuno kadamanya
viya adahile. Kanijela
mavuta mo mwili wangu
nyumani ko kuhambwa
kwangu.
9 Nawagambilani ichindedi,
hohose Mbuli Yedi ikunga
ilongwe mwe isi yose, chino
adamanye nachilongwe,
niyo chatenda lukumbusa
lwakwe.”

Yuda azumila kumhituka Yesu

Matayo 26:14-16; Luka 22:3-6

10 Niyo Yuda Isikaliyote,
yumwenga mwe wadya
wanampina mlongo na
waidi aita kwa walavyan-
tambiko wakulu akamhituke
Yesu.
11 Welelwa vidala kwiva
viya alongile, niyo walagana
kugamba nawamwinke hela.
Niyo Yuda akonga kulonda
luhenyo lwa kumhituka
Yesu.

Yesu adya nkande ya Pasaka na wanampina wakwe

Matayo 26:17-25; Luka 22:7-14, 21-23; Yohana 13:21-30

12 Mwe idizuwa dya
nkongo dye Pasaka heya-
jeligwe hamila, zuwa dyo
kuchinja mwana ngoto ywe
Pasaka, wanampina wa Yesu
niyo wamuza, “Waunga
chite kuhi chikaike hantu ho
kudila nkande ye Pasaka?”
13 Niyo Yesu awasigila
wanampina wakwe waidi,
awagamba, “Hitani ko
mzi, namdugane na mgosi
etwikile biga dya mazi.
Mtimileni,
14 kubula kaya akunga en-
gile, niyo mgambileni mta
ikaya iyo kugamba, mhinya
auza, chikuhi ichumba cha
wajeni chani nidye nkande
ya Pasaka na wanampina
wangu?,
15 Naye nawalagiseni
chumba chikulu chikulanga
chikigwe vitana, chiikiyeni
aho.”
16 Wanampina niyo waita,
wabwila chila chintu saviya
Yesu awagambile. Niyo
waika inkande ye Pasaka.
17 Mwe ichisingi, Yesu niyo
abula na wanampina wakwe
mlongo na waidi.
18 Umo we mwe
ndala wakadya, Yesu
awagamba, “Nawagambila

chindedi, yumwe ywenyu
chikudyanya, nanihituke.”
19 Wadya wanampina
niyo wengilwa ni chinyulu,
niyo wamuuza Yesu yumwe
yumwe, “Hegu ni miye?”
20 Yesu awahitula, “Ni
yumwenga mgati mwenyu
nyuwe wose mlongo na
waidi, yudya natweze
mgate wakwe mwe bakuli
hamwenga na miye.
21 Mwana Mntu naa-
banike saviya Mawandiko
yakulonga. Mna nkondo
yakwe mntu uyo akunga
amhituke. Naviwagila mntu
uyo asekwelekwa!”

Nkande ya Zumbe
Matayo 26:26-30; Luka 22:14-20; 1Wakolinto 11:23-25

22 Umo wakadya, Yesu
niyo aguha mgate, aujim-
bika, aubesula na kuwenka
wanampina wakwe,
awagamba, “Guhani, uno nu
umwili wangu.”
23 Niyo aguha chikombe
cha divai, amhongeza
Chohile na kuwenka,
niyo wose wachinywela
hamwenga.
24 Awagamba, “Ino ni
sakame yangu ikwitika kwa
wantu walozize, itende
ni lagano dya wantu na
Chohile.
25 Nawagambila chindedi,
saninywe naho divai ino
yo mzabibu kubula zuwa
heza kunywa divai mpya mo
Useuta wa Chohile.”
26 Weze waheze kuchema
nchemo, niyo waita ko
lugulu lwa Mizeituni.

Yesu alotela kugamba Petulo namlemele
Matayo 26:31-35; Luka 22:14-20; 1Wakolinto 11:23-25

27 Yesu awagamba,
“Nyuwe wose namnisumke,
saviya viwandikwe mwa
Mawandiko Yakukile, nan-
imkome umdimi, ne zingoto
nazo nazimwaganikane.
28 Mna heza kuuyuka,
naniwalongwele kwita
Galilaya.”
29 Petulo amhitula, “Sah-
wase, hata hegu wose
nawakwase!”
30 Mna Yesu amgamba
Petulo, “Nakugambila
chindedi, zogolo hadinati
kwila kaidi chilo chino,
naunilemele nkanana ntatu
kugamba hunimanyize.”
31 Mna Petulo amhitula
naho kwa nguvu, “Hata
haungigwa chibanikanye,
sahwase!” Wanampina
wose wasigale walonga ivyo.

Yesu alombeza uko Gesemane
Matayo 26:36-46; Luka 22:39-46

32 Wabula hantu hakwi-
tangwa Gesemane, Yesu
awagamba wanampina
wakwe, “Ikalani hano, miye
halombeze.”
33 Awaguha Petulo na
Yakobo na Yohana. Akonga
kwingilwa ni chinyulu na
tumbwaziko.
34 Niyo awagamba, “Moyo
wangu una usungu vidala na
tumbwaziko. Ikalani hano,
naho mcheleze.”
35 Ajendajenda hadodo,
edula hasi na kulombeza

kugamba vikadahika asek-
wingila mwe chipindi cha
masulumizo.
36 Agamba, “Aba,
kugamba Tate, yose
yadahika kwako. Nusiza
ichikombe chino cha ma-
sulumizo. Mna vitende
sikunga miye, mna viya
ukunga weye.”
37 Auya na kuwabwila
wadya wanampina watatu
wagona. Amgamba Petulo,
“Simoni, kugona? Kudun-
duga kwikala na miye
kubula saa dimwenga du?”
38 Niyo awagamba
wanampina wose, “Mcheleze
naho mlombezese mnasek-
wingila mwe majezo. Muye
waunga, mna umwili
uhwa.”
39 Aita naho na kulombeza
saiviya.
40 Auya naho na kuwab-
wila wanampina wakwe
wagona, wadunduga
kufinyula, Hawamanyize
wamgeze.
41 Eze auye katatu,
awagamba, “Mchegonile na
mhumula? Ivyo! Chipindi
chibula, haluse Mwana
Mntu enkizwa mwe mikono
ya wata masa.
42 Chimalani! Chiteni!
Kaulani, yudya mntu akuni-
hituka nuyo.”

Yesu agwilwa

Matayo 26:47-56; Luka 22:47-53; Yohana 18:3-12

43 Yesu nachei akasimwila,
Yuda, yumwe ywa wadya
wanampina mlongo na
waidi niyo abula. Keza
na fyo dya wantu wata
mabamba na malungu,
wasigilwe ni walavyantam-
biko wakulu na wahinya
Sigilizi hamwenga na
wadalahala.
44 Yuda alavya chilagiso
kwe idifyo nakugamba,
“Hunga nimlamse kwa
kumsesa, nuyo mkunga.
Mgwileni naho mwigaleni
kwa kusinyisa anase kuwa-
sumka.”
45 Ahadya Yuda eze ab-
ule, kaita kwa Yesu na
kumgamba, “Mhinyi!” Niyo
amsesa.
46 Wadya wantu niyo
wamgwila Yesu na kumtal-
iza.
47 Mna yumwenga mgati
mwa wadya wachimale
aguha bamba dyakwe, am-
toa mtumwa wa mlavyan-
tambiko mkulu na kum-
senga idigutwi dyakwe.
48 Yesu niyo awagamba,
“Nimbwani mwiza na
mabamba hamwenga na
malungu kunigwila saviya
miye ni mbavi?
49 Chila zuwa nani-
hamwenga na nyuwe
hawahinyani mwe Nyumba
nkulu ya Chohile, hamnig-
wile. Mna leka Mawandiko
yachinte.”
50 Niyo wanampina wose
wamwasa, wanyilika.
51 Mbwanga yumwenga
egubike mgolole nakam-
timila Yesu. Weze waunge
kumgwila,
52 niyo asa mgolole wakwe
na kuguluka mwazi.

Yesu mwe chitala cha wadalahala wa Chiyahudi

Matayo 26:57-68; Luka 22:54-55, 63-71; Yohana

18:13-14, 19-24

53 Yesu niyo egalwa
mwe inyumba ya mlavyan-
tambiko mkulu, aho
nawadugana na walavya
ntambiko wakulu, wadala-
hala na wahinya sigilizi.
54 Petulo nakamtimila
Yesu kwa hale, niyo engila
kouwa we nyumba ya
mlavyantambiko mkulu.
Ekala hasi hamwenga na
wamizi we nyumba, akotela
moto.
55 Walavyantambiko
wakulu na wantu wose
hechitala cha Wayahudi
nawakaunga ukuzi ukudaha
kumtenda Yesu akomwe,
mna hawaubunkule.
56 Wantu walozize na
waka mukwila Yesu mbuli
za udanti, mna ukuzi wawo
hauligane.
57 Mna niyo kwachi-
mala wantu wamwenga
wakaukula udanti ukum-
langa Yesu.
58 "Chimwiva akagamba,
'Nanitule Nyumba nkulu ya
Chohile izengigwe ni wantu,
niyo yakajinka mazuwa
matatu nanizenge ntuhu
heizengigwe ni wantu.' "
59 Hamwenga na ivyo,
ukuzi wawo hauligane.
60 Mlavyantambiko mkulu
achimala kulongozi kwa
wadya wantu, amuza Yesu,
"Hukuhitula chino wakuku-
longa?"
61 Mna Yesu niyo anya-
mala dwi, halongile dyo-
dyose. Mlavyantambiko
mkulu amuza naho, "Togola
weye wi Kulisito, Mwana
ywa Chohile Ajimbikwe?"
62 Yesu amhitula, "Heye,
ni miye! Naho wose namu-
muwone, Mwana ywa Mntu
kekala kulume kwa Chohile
mta nguvu, naho asela ku-
laila kwembingu."
63 Mlavyantambiko mkulu
atatula suche zakwe na
kugamba, "Vino chaunga
ukuzi wani naho?
64 Mwiva ivyo akumhuluta
Chohile! Chimtende mb-
wani?"
Wose wamkantila
akomwe.
65 Wantu wamwenga
wakonga kumtwela mate,
wamgubika uso na kum-
towa maihi na kumgamba,
"Bunkula, akutoile ni yuhi!"
Wamizi nawo wamguha na
kumtowa maihi.

Petulo amlemela Yesu

Matayo 26:69-75; Luka 22:56-62; Yohana 18:15-18, 25-27

66 Umo Petulo nachei
kouwa, mvyele yumwenga
endile mndima ywa
Mlavyantambiko mkulu
niyo eza.
67 Eze amwone Petulo
akotela moto, amsinya na
kumgamba, "Weye nawe
na wi hamwenga na Yesu
Mnazaleti."
68 Mna Petulo niyo alemela
na kugamba, "Simanyize,
naho sikumanya idyo uku-
longa." Niyo afosa, kubula
he chifigwe, zogolo dyaila.
69 Yudya mtumwa eze
amwona naho, niyo akonga
kuwagambila wadya wachi-
male aho, "Yuno ne
hamwenga nawo!"
70 Mna Petulo alemela
naho.

Aho, wadya wachimale wambasa naho na kumgamba, “Chindedi hukudaha kudanta kugamba weye hwi yumwe ywawo kwa viya weye nawe wi Mgalilaya.”
71 Niyo Petulo akonga kwelisa, “Nalonga chindedi, Chohile nanidamanye vihiye uneva sikulonga chindedi! Simmanyize uyo mntu mkulonga izimbuli zakwe!”
72 Ahadya naho, zogolo dyaila nkanana ya kaidi, Petulo naye akumbuka Yesu viya amgambilaga, “Zogolo hadinati kwila kaidi chilo chino, naunihituke nkanana ntatu kugamba hunimanyize.” Agwa hasi na kutula ndilo.

15

Yesu kulonozi mwechitala cha Pilato
Matayo 27:1-2, 11-14; Luka 23:1-5; Yohana 18:28-38
1 Iviya mtondotondo, walavyantambiko wakulu wadugana na wadalahala na wahinya sigilizi na chitala chijima, waika ubala kumjela Yesu minyolo na kumwigala kwa Pilato.
2 Pilato amuza Yesu, “Weye wi Seuta ywa Wayahudi?”
Yesu amhitula, “Heye, ni sa ivyo ukulonga.”
3 Walavyantambiko wakulu wamlongeleza Yesu kwa mbuli zilozize,
4 ivyo Pilato amuza naho, “Hukunihitula? Tegeleza yose wakukulongeleza!”
5 Yesu naho alemela kulonga dyodyose, Pilato naye niyo ehelwa.

Yesu akantilwa kufa
Matayo 27:15-26; Luka 23:13-25; Yohana 18:39-19:16
6 Chila chipindi cha Sikunkulu ya Pasaka, Pilato na ana mazwela ya kulekela mfungwa yumwenga wantu waungile alekelwe.
7 Mwa mazuwa ayo, nahana mntu yumwenga akwitangwa Balaba ne mwe chifungo. Uyo hamwenga na weyawe, nawakoma wantu mwe nkumbizi umo kwatendaga mhigano.
8 Idifyo dya wantu weze wadugane hamwenga, niyo wakonga kumlombeza Pilato amchohwele mfungwa yumwenga saviya akutendaga.
9 Pilato awauza, “Mwaunga ni walekeile Seuta ywa Wayahudi?”
10 Nakamanya vyedi kugamba walavyantambiko wakulu nawamlavya Yesu kwa kumuwonela finju.
11 Mna walavyantambiko wakulu walafya na idifyo chani dimgambe Pilato amlekeile Balaba.
12 Pilato alonga vituhu na idifyo, “Mwaunga nimtende mbwani yuno mkwitanga Seuta ywa Wayahudi?”
13 Niyo idifyo diya dyagutila, “Msulumize mo msalaba!”
14 Pilato auza, “Mna katenda mbwani?”
Wose hamwenga wagutisa, “Msulumize mo msalaba!”

15 Pilato nakaunga adibwedeze idifyo dya wantu,
ivyo awalekeila Balaba. Akaheza, amlavya Yesu atoigwe
milugwa akajika wamsulumize mo msalaba.

Wankondo wambela Yesu
Matayo 27:27-31; Yohana 19:2-3

16 Wankondo wamwingiza
Yesu kouwa we nyumba ya
Pilato, mkulu we isi. Hadya
wachintana hamwenga ne
chitala chijima.
17 Wamvika suche izambalau, wamdamanyiza
chilemba cho useuta chidamanywe kwa miwa na
kumvika mo mtwi wakwe.
18 Wakalawa aho,
wakonga kumlamsa,
"Waacha, Seuta ywa
Wayahudi!"
19 Wamtowa na tete mo
mtwi na kumtwela mate,
niyo wamfikila madi na
kumfunamila.
20 Weze waheze kumtila,
wamvula isuche izambalau,
na kumvika suche yakwe
mwenye. Niyo wamlongoza
kokumsulumiza mo msalaba.

Yesu atungikwa mo msalaba
Matayo 27:32-44; Luka 23:26-43; Yohana 19:17-27

21 Mwe sila, wadugana
na mntu akwitangwa
Simoni, uyo nakengila
mo mzi akalaila kwe
nkonde. Wankondo
wamkunduganya enule
msalaba wa Yesu. Simoni na
nimntu wa si ya Kilene, naho
endaga tati yawo Alekizanda
na Lufo.
22 Niyo wamwigala Yesu
hantu hakwitangwa Goligota, kugamba, "Hantu ha
Ngobela."
23 Wajeza kumwinka divai ihanganywe na mti wa
kunywa ukwitangwa manemane, mna Yesu kalemela
kuinywa.
24 Niyo wamsulumiza mo
msalaba, vikaheza wazitoila
tegatega izisuche zakwe,
kugamba suche ihi aguhe
yuhi.
25 Yendaga saa ntatu ya
mtondo umo wakamsulumiza mo msalaba.
26 Halanga ho msalaba hawandikwa malema
yakwe, "Seuta ywa
Wayahudi."
27 Seivyo wasulumizagwa wapolaganyi waidi
hamwenga na Yesu,
yumwenga kulume kwa
Yesu na mtuhu naye kumoso
kwakwe.
28 Mawandiko Yakukile
yakugamba vino nayachinte,
"Nakatungikwa hamwenga
na wata wavu."
29 Wantu nawakajinka
mwe sila, nawakamhuluta kuno wakasingisa
imitwi yawo, wakagamba,
"Ha! Weye mta kuvuna
Nyumba nkulu ya Chohile
na kuizenga kwa mazuwa
matatu!
30 Kwehonye we mwenye,
usele kulaila mo msalaba!"
31 Ivyo walavyantambiko wakulu hamwenga
na wahinya sigilizi niyo
nawo wamtila, wakagamba,
"Nakahonya watuhu,

mna hakudaha kwehonya mwenye!
32 Goja chikaule Kulisito, Seuta ywa Waizulaeli asele mo msalaba, suwe nachimzumile!”
Wadya wantu waidi wasulumizwe hamwenga na Yesu nawo niyo wamhuluta.

Yesu abanika mo msalaba
Matayo 27:45-56; Luka 23:44-49; Yohana 19:28-30

33 Ize ibule sa mtandatu nomsi, isi yose igubikwa ni chiza chibwile kubula saa chenda nomsi.
34 Saa chenda nomsi, niyo Yesu aila kwa izwi kulu, “Eloi, Eloi, lama sabakitani?” Nivyo kugamba, “Chohile ywangu, Chohile ywangu, nimbwani ukunileka?”
35 Wantu wamwenga wamwivile wagamba, “Mwetegelezeni, amwitanga Eliya!”
36 Yumwenga aguluka na lendele dijeligwe mwe siki igwaduke nakwitundika mwe tete. Niyo ainula kubula komlomo wa Yesu na kugamba, “Gojani, chikaule hegu Eliya neze amseleze kulaila ko msalaba.”
37 Yesu alavya izwi kulu na kubanika.
38 Paziya dye Nyumba nkulu ya Chohile dyatatuka vihande vidi, kulaila kulanga kubula hasi.
39 Mnkondo mkulu achimale ho msalaba niyo amwona viya Yesu abanike. Agamba, “Mntu yuno ni chindedi ni Mwana Chohile.”
40 Kuna wavyele nawehadya wakasinya kulawa hale. Hamwenga nawo na ni Maliyamu Magidalena, Maliyamu nine dya Yakobo mdodo na Yusufu hamwenga na Salome.
41 Nawakamtimila Yesu umo E galilaya na kumwambiza. Wavyele watuhu walozize wezile Yelusalemu hamwenga naye nawo naweyaho.

Kuhambwa kwa Yesu
Matayo 27:57-61; Luka 23:50-56; Yohana 19:38-42

42 Umo chipindi chize chibule. Na ni zuwa dya kwe malanya, kugamba zuwa dikulongwela Zuwa dya kuhumula.
43 Niyo eza Yusufu mkaya ywa Alimataya, ni mntu akutunyiswa mwe Chitala Chikulu, uyo naye nakagoja kwiza kwa Useuta wa Chohile. Elo, kambasa Pilato hena woga, niyo amlombeza enkigwe umwili wa Yesu.
44 Pilato nakehelwa kugambilwa kugamba Yesu kabanika kale. Amwitanga mkulu ywa wankondo na kumuza hegu Yesu kabanika chikale.
45 Eze amwive uyo mkulu kugamba ni chindedi Yesu kabanika kale, amgamba Yusufu auguhe umwili wa Yesu.
46 Yusufu agula sanda, auseleza umwili wa Yesu hasi, auzinga mwe sanda na kuuhamba mwe mbila isongolwe mwe luwe. Niyo afingilisa yuwe kulu kugubika ulwivi lwe mbila idya.

47 Maliyamu Magidalena
na Maliyamu nine dya
Yusufu nawakasinya na
kuwona aho umwili wa Yesu
wikigwe.

16

Kuuyuka kwa Yesu

Matayo 28:1-8; Luka 24:1-12; Yohana 20:1-10

1 Zuwa dya Kuhumula
dize dijinke, Maliyamu
Magidalena, Maliyamu nine
dya Yakobo hamwenga na
Salome wagula mavuta
yakupwepweleka wakauku-
lugute umwili wa Yesu.
2 Mtondotondo zuwa dya
kuhumula mwe Chigiliki
ni zuwa dya nkongo dya
mazuwa mfungate. Kwize
kutandazuke, waita kwe
mbila.
3 Mwe sila wauzana, "Ni
yuhi akunga achifingilisize
diya idiyuwe dimo lwivi lwe
mbila?"
4 Mna eze wasinye wa-
wona kugamba yuwe diya
dyuswa kale yuwe idyo
dyendaga dikulisa.
5 Niyo wengila mndani
mwe mbila, wambwila mb-
wanga availe nkazu ing'aile
kekala kulume, niyo we-
helwa.
6 Mna mbwanga yudya
niyo awagamba, "Msekwe-
helwa," Simanya mwamzun-
gula Yesu ywa Nazaleti
asulumizwe mo msalaba.
Hahali hano, kauyuka!
Kaulani, ahantu wamwik-
aga.
7 Haluse hitani mkawagam-
bile wanampina wakwe
hamwenga na Petulo
kugamba, kawalongwelani
kwita Galilaya, uko nam-
muone saviya awagambila-
gani,.
8 Elo wavyele wadya
niyo waguluka kulaila kwe
mbila, kuno wazingiza naho
wakangawala. Hawamgam-
bile mntu yoyose mbuli idya
kwa viya nawakogoha.

Yesu amlaila Maliyamu Magidalena

Matayo 28:9-10; Yohana 20:11-18

9 Yesu eze auyuke
chilochilo zuwa dya kuhu-
mula, kamlaila Maliyamu
Magidalena, yudya abal-
azagwa mpepo mfungate
mndani mwakwe.
10 Yudya mvyele niyo aita
kuwagambila wambuyaze
wendile hamwenga na
Yesu. Nawo wendile wache
kuomboleza na kwila.
11 Weze weve kugamba
Yesu kauyuka ni mjima
naho mvyele uyo kamwona,
hawazumile.

Yesu awalaila wanampina waidi

Luka 24:13-35

12 Vikaheza, Yesu niyo
awalaila wanampina wakwe
waidi akatenda na mwili
mtuhu umo wendile mwe
sila wakaita mwe zikaya.
13 Nawo wauya na
kuwagambila wamtimile
Yesu watuhu, mna nawo
hawazumile.

Yesu awalaila wanampina mlongo na yumwe

Matayo 28:16-20; Luka 24:36-49; Yohana 20:19-23; Ntendwa 1:6-8

14 Vikajika, Yesu niyo
awalaila wanampina wakwe
mlongo na yumwe umo
wendile wakadya. Awak-
wahila kwa viya hawazu-
mile, naho kwa viya nawana
myoyo midala kuwazumila
wadya wamwonile.
15 Akaheza awagamba,
“Hitani kwe isi yose, mka-
longe Mbuli Yedi kwa chila
mntu.
16 Mntu yoyose akunga
azumile na kubatizwa
nakombolwe, mna mntu
yoyose hekuzumila nakan-
tilwe.
17 Na vilagiso vino na
vitimilane na wadya wazu-
mile, kwa zina dyangu na
waguluse mpepo, nawa-
longe kwa semo mpya,
18 nawatoze nyoka hegu
wanadya chintu chikukoma
hachiwakome, nawajeleke
mikono yawo mwe wany-
onje, nawo nawahone.”

Yesu enulwa kwita kwe mbingu

Luka 24:50-53; Ntendwa 1:9-11

19 Elo Zumbe Yesu eze
ajike kulonga ayo, niyo
enulwa kulanga kwita
kwembingu uko kekala
kulume kwa Chohile.
20 Wanampina waita
chila hantu na kulonga
Mbuli Yedi, Zumbe naye
asankanila hamwenga nawo
na kulagisa kugamba ku-
longa kwawo nichindedi
kwa sila ye vilagiso
wadamanye.

MBULI YEDI IWANDIKWE NI LUKA ULONGOZI

Chitabu cha Mbuli yedi chiwandikwe ni Luka ni chimwenga mwe vitabu vine mwe Lagano Hya chiya chikutamwila wikazi wa Yesu Kulisito. Chila chimwenga mwe ivyo chetangwa "Mbuli," kugamba "Mbuli Yedi" Vya wandikagwa ni Matayo na Mako na Luka na Yohana, Yesu eze kubanika. Naho Luka suyo uyodu awandike lugano lwo wikazi wa Yesu, mna awandikaga naho mwe mbuli wadamanyaga wasigilwa wa Yesu eze abanike no kuuyuka kwakwe, chitabu chikwitangwa Ntendwa za Wasigilwa. Hahana amanyize pwilili chipindi icho Mbuli yedi iwandikwe ni Luka chawandikagwa hegu ni kuhi chawandikagwa, mna wasomile walozize wazumila kugamba mafani chawandikagwa mo mhilimo wa milongo mfungate. 70 AD

(Eze elekwe Yesu) Mta kuwandika ni Luka, yudya endaga tabibu mkulu. Isila ivyo awandike na ulongi ajeseze walagisa kugamba endaga mntu mmanyi. Luka nakaunga awandike jejeje milosi yo wikazi wa Yesu, akalavyanya mwe sila ivyo vintu vilaile, chani kugamba watuhu wadahe kumanya kulaila mo kukisoma (Luka 1:1-3). Hendaga Myahudi (Wako 4:10-14) naho awandikaga mwe sila kugaba wantu sawo Wayahudi wadaha kukombaganya. Vino ni pwilili mwe sila idya alongile mwe mazwela ya Wayahudi (Luka 1:8).

Chitabu cha Mbuli yedi iwandikwe ni Luka chaliganisa ne vitabu vya Matayo na Mako, kwaviya vya vyatambalisa vintu iviya mwe sila iyo vyaligana. Mgati mwe vitabu vitatu, Luka alavya mbuli zilozize mo kwelekwa kwa Yohana Mta kubatiza. Luka naho atambalisa kulekeilwa (sula 3:3, 11:4, 17:3-4, 23:34, 24:47) na malombezo (sula 3:21, 5:16, 6:12, 11:1-12, 22:32).

Vimndani

- Mwe sula ya 1:1-4, Luka alonga Mbuli yawe na kutambalisa vilekile akawandika ichitabu icho.
- Akaheza atamalisa ukwelekwa kwa Yesu naivyo amalanyagwa mwe ndima (1:14-21:38),
- Mwe ntendele nkulu mbuli yedi isigale (4:14-1:8). Luka alonga mwe ndima idya Yesu adamanyaga, vitendese mpituko adamanye na mbuli ahinyize.
- Mo udumo, mwe zisula zimbili (22-24), katambalisa ivyo Yesu abanike, kuhambwa, na kuuyuka kwakwe.

1 Mkulu Teofilo,

Wantu walozize wajezaga kuwandika mbuli

ziya zadamanyagwa mgati mwetu.
2 Wawandikaga saviya chigambilwe ni wadya waukuzi naho wavionaga, na wandima wa udya ulosi kukongela nkongo,
3 Ivyo mkulu Teofilo siwona vyawagila nikaule uchindedi we zimbuli izo zose kukongela nkongo, siwona ni vyedi niwandike kwa untanda mbuli izo ivyo zilaile.
4 Sidamanya ivyo chani nawe umanye uchindedi we izimbuli ziya uhinyigwe.

Kwelekwa kwa Yohana Mta kubatiza kwalongwa

5 Mwe dizuwa hadya Helode endaga seuta ywa Yudeya, hendaga na mlavyantambiko yumwenga akwitangwa Zakaliya, endaga ywa bunga dya walavyantambiko wa lukolo lwa Abiya. Na mkaziwe naketangwa Elizabeti naye endaga wo lukolo lwa mlavyantambiko mkulu akwitangwa Haluni.
6 Wose waidi wendaga wawoneka wedi kulongozi kwa Chohile, nawatoza kwa ukanuni miko na malagizo yose ya Zumbe.
7 Mna wendaga hawena mwana, kwaviya Elizabeti nendile hana cheleko, naho wose waidi wendaga wadalahala.
8 Zuwa dimwenga, Zakaliya endaga akamsankanila Chohile, akadamanya ndima yakwe ya ulavyantambiko kwaviya yendaga zamu ye dibunga dyakwe.
9 Kulawana na mazwela ya walavyantambiko, uyo asagulagwa kwa sila ya kumtoila tegatega kwa kwingila mndani mwe nyumba yo kuvikila ya Zumbe, chani akafunkize ubani.
10 Fyo kulu dya wantu nendile dikuse dikalombeza mwe saa idya Zakaliya awoka ubani.
11 Niyo mndima ywa kwembingu ywa Zumbe amlaila Zakaliya, kachimala ntendele ya kulume ye nchanja yo kufunkiziza ubani.
12 Zakaliya eze amwone, niyo ehelwa na kwingilwa ni woga.
13 Mna yudya mndima ywa kwembingu niyo amgamba, Zakaliya, “Use kogoha! Kwaviya Chohile keva malombeza yako, na mkaziwo Elizabeti nakwelekele mwana ywa chilume. Wenawe naumwitange Yohana.
14 Wenawe na utende na mbwedo na chinyemi, na wantu walozize nawabwede mo kwelekwa kwakwe.
15 Kwaviya nauwazwe kutenda mntu mkulu kulongozi kwa Zumbe. Hanywe divai hegu mpombe, naho namemezwe Muye Ukukile kukongela mwe nda ya nine.
16 Nawahitule Waizulaeli walozize kwa kumuwiya Zumbe Chohile ywawe.
17 Namlongweile Zumbe, naho na atende na nguvu na

udahi wa Muye saviya mu-
woni Eliya. Na wevanye vi-
tuhu watati zamntu na wana
wawo, na kuwahitula wehi
watendwe na umanyi saviya
wakuwoneka wedi, naho na
watende wantu wemalanye
kale kumhokela Zumbe.”
18 Zakaliya amuza yudya
mndima ywa kwem-
bingu, “Nanimanye vivihi
ichindedi che imbuli ino?
Miye sidalahala, mkazangu
naye kadalahala.”
19 Mndima ywa kwem-
bingu amgamba, “Miye ni
Gabulieli, akwikala haguhi
na Chohile, anisigile nize ku-
longa na weye na kukugam-
bila mbuli yedi ino.
20 Mna kwaviya huzumile
ulosi wangu, ukunga uch-
inte mwe chipindi chikigwe.
Kwaviya huzumile, haudahe
kulonga, naho naunyamale
kubula mwe dizuwa diya
dye ndagano nadichinte.”
21 Wantu wendile wakam-
goja Zakaliya wehelwa
kwaviya kekalisa mwe
nyumba yo kuvikila.
22 Eze afose, hakudaha
kulonga nawo, wantu
niyo wamanya kugamba
kawona uwoni mndani mwe
nyumba yo kuvikila. Niyo
alonga nawo kwa vilagiso
mwe mikono yakwe.
23 Eze abinde ndima
yakwe, Zakaliya auya kwe
kaya yakwe.
24 Yeze yomboke mazuwa
majeche, mkaziwe Elizabeti
niyo atenda msoka ekala
hekaya yakwe miezi mis-
hano.
25 Elongela, “Vino nivyo
anitendele Zumbe,” ak-
agamba. “Kanusiza soni
zangu za kuleka kweleka!”

*Kwelekwa kwa Yesu kwa-
longwa*

26 Mwezi wa mtandatu we
inda ya Elizabeti Chohile
amsigilaga mndima ywa
kwembingu Gabulieli aite
kwe isi ya Galilaya ikwi-
tangwa Nazaleti.
27 Nakasigilwa kwa
mwana chiche akwitangwa
Maliyamu henati kudugana
na mgosi. Mwana chiche
uyo nakalombwa ni mgosi
akwitangwa Yusufu, aku-
laila mo lukolo lwa Daudi.
28 Mndima ywa kwem-
bingu niyo amlaila
Maliyamu na kumlamsa,
“Utondowazi utende naw-
eye! Zumbe ehamwenga
na weye naye kakujimbika
vidala!”
29 Maliyamu niyo engilwa
ni chinyulu eze eve ulosi
uwo, niyo ehelwa mbuli idya
yagaze.
30 Akaheza mndima ywa
kwembingu amgamba,
“Maliyamu, usekogoha,
kwaviya Chohile kakufila
mbazi.
31 Nawinule nda, naho
naweleke mwana chilume,
namwitange zina dyakwe
Yesu.
32 Uyo natende mkulu
naho netangwe Mwana
Chohile Mkulu. Zumbe
Chohile namwinke chigoda
chakwe cho useuta, saviya
endaga mwelesi ywakwe
Daudi,

33 naho natende seuta ywa
lukolo lwa Yakobo mazuwa
yose, useuta wakwe hauna
udumo!”
34 Maliyamu niyo amuza
mndima ywa kwembingu,
“Navidahike, vivihi, mbuli
ino?” Miye simmanyize
mgosi.
35 Mndima ywa kwem-
bingu amhitula, “Muye
Ukukile nakwizile, na nguvu
za Chohile nazikugubike.
Kwa chausa icho mwana uyo
nomwitange Mwana ywa
Chohile.
36 Naho umanye mlukolo
ywako Elizabeti, yudya
wantu wamanyize hak-
weleka, mna haluse ana
nda ya myezi mtandatu,
hatahegu kadalahala.
37 Kwaviya hamna hediku-
dahika kwa Chohile.”
38 Maliyamu niyo agamba,
“Kaula, miye ni mtumwa
ywa Zumbe,” “navitende
saivyo ulongile.” Niyo
mndima ywa kwembingu
ahalawa.

Maliyamu amtalamkila Elizabeti

39 Mwa mazuwa yadya
Maliyamu kahalawa aita
kwa kuchinyinta kwita ko
mzi wendile kwa magulu ye
mwe si ya Yudeya.
40 Niyo engila mwe
nyumba ya Zakaliya na
kumlamsa Elizabeti.
41 Elizabeti eze eve in-
damsa yakwe Maliyamu,
kazana mwe inda yakwe
katugusa. Elizabeti niyo
amemezwa Muye Ukukile.
42 Niyo alonga kwa izwi
kulu, “Kujimbikwa weye
kujinka wavyele wose, na
umwana ukunga weleke
kajimbikwa!
43 Ilaila vivihi mbuli ino,
vikaleka mame ywa Zumbe
ywangu anitalamkile?
44 Nize nive indamsa yako,
kazana mwe nda yangu niyo
katugusa kwa chinyemi.
45 Chinyemi kwa weye
uzumile longa mbuli ziya
ugambilwe kulaila kwa
Zumbe nazichinte!”

Uchemi wa Maliyamu wa kumtogola Chohile

46 Maliyamu niyo alonga,
“Umoyo wangu wamtogola
Zumbe,
47 no muye wangu
wamwelelwa Chohile
Mwambula ywangu,
48 kwaviya kanikumbuka,
mtumwa wakwe
mnyanyahala!
Kukongela vino haluse na
kujendeleza,
vyeleko vyose navinitange
mjimbikwa,
49 kwaviya Chohile mta
Udahi anidamanyiza
vintu vikulu.
Zina dyakwe ni ukuka.
50 Mbazi zakwe zekala
vyeleko na vyeleko
kwa wadya wakumwogoha.
51 Kadamanya vintu vikulu
kwa mkono wakwe.
Kawasambalagasa wata
kweduvya fanyanyi
zawo mwe myoyo
yawo.
52 Kawaseleza maseuta wata
nguvu kulaila mwe
vigoda vyawo vyo
useuta,
na kuwakweza wachiwa.

53 Kawegusa wata sala kwa vintu vyedi,
na kuwabalaza wagoli mikono ibule.
54 Kamwambiza Izulaeli, mndima ywakwe,
naho kawafila mbazi wantu wakwe mazuwa yose.
55 Saviya alongile kwa wababa zetu Bulahimu
na lweleko lwakwe lose mazuwa yose!”

56 Maliyamu niyo ekala na Elizabeti myezi mitatu, niyo auya kaya.

Kwelekwa kwa Yohana Mta kubatiza

57 Mazuwa ya Elizabeti yo kwefungula yeze yabule, niyo efungula mwana chilume.
58 Wantu we haguhi hakwe hamwenga na walukolo wakwe weze weve ivyo Zumbe amfilise mbazi, niyo wose weleleswa hamwenga naye.
59 Mwana eze abule mazuwa mnane, weza kumjela ngasu. Niyo waunga wamwinke zina dya tati yakwe, etangwe Zakaliya.
60 Mna nine niyo agamba, “Bule! Zina dyakwe netangwe Yohana.”
61 Wamhitula, “Mna hahana mntu mo lukolo lwenyu akwitangwa zina idyo!”
62 Niyo walonga na Zakaliya kwa vilagiso chani wamanye ivyo akunga amwitange mwanawe.
63 Zakaliya niyo alombeza wamwinke chibawo awandike, niyo awandika vino, “Zina dyakwe netangwe Yohana.” Wose niyo wehelwa vidala!
64 Ahadya Zakaliya niyo adaha kulonga naho, niyo akonga kumjimbika Chohile.
65 Wantu we haguhi hakwe niyo wogoha, na mbuli za vintu ivyo niyo zalongwa kose kwa wagulu wose we isi ya Yudeya.
66 Chila evile mbuli izo, afanyanya mo moyo wakwe na kweuza, “Ivyo mwana uyo natende mntu ywani? Kwaviya udahi wa Zumbe wi hamwenga naye.”

Uwoni wa Zakaliya

67 Zakaliya, ise dya Yohana, amemezwa Muye Ukukile, naye kalonga mbuli ino kwa uwoni kulaila kwa Chohile.
68 Ajimbikwe Zumbe, Chohile ywa Izulaeli!
Kwaviya keza kuwambiza wantu wakwe na kuwambula.
69 Kachinka suwe Mwambula mta nguvu,
kulaila mo lukolo lwa Daudi, mtumwa ywakwe.
70 Saviya alongaga kukongela nkongo,
kujinkila kwa wawoni wakwe wakukile,
71 kugamba na chambulwe kulaila mwe wankondo wetu,
na kulaila mwe mikono ya wadya wose wakuchihiwa.
72 Alongaga nawawonele mbazi wadalahala wetu,
na kudikumbuka lagano dyakwe dikukile.

73 Elisaga kwa Bulahimu mkale ywetu,
74 kugamba nachambule kulaila mwa wankondo wetu.
Naho nachitende chidahe kumsankanila Chohile hehena kogoha,
75 kwa ukuka na kwa kuwoneka wedi kwakwe,
mazuwa yose yo ujima wetu.
76 “Nawe mwanangu, nawitangwe muwoni ywa Chohile Mkulu.
Kwaviya naulongole kubula kulongozi kwa Zumbe,
chani umdamanyize sila.
77 Kuwagambila wantu wakwe kugamba nawambulwe
kwa kulekeilwa masa yawo.
78 Kwaviya Chohile ywetu ni mta mbazi.
Nachigaile mmweko wa wambulwa kulaila kulanga,
79 na kuwalangaziza wadya wose wakwikala mwe chiza,
na chizuli cha file,
na kuvilongoza iviga vyetu mwe isila ya utondowazi.”
80 Yudya mwana niyo akula umwili no muye. Ekalaga mwe nyika kubula zuwa diya eze awalaile wantu wa Izulaeli.

2

Kwelekwa kwa Yesu
Matayo 1:18-25

1 Mazuwa yadya, Augusito, seuta ywa Lumi kalavya sigilizi kugamba wantu wose wo uzumbe wa isi ya Lumi waungigwa wawazwe.
2 Iyo nani nkanana ya nkongo kwa wantu kuwazwa umo Kileniyo endile mkulu ywe isi ya Siliya.
3 Wantu wose niyo waita wawazwe, chila mntu ko mzi wakwe elekwe.
4 Yusufu naye ahalawaga heisi ya Galilaya mo mzi wa Nazaleti, niyo aita kwe isi ya Yudeya, mo mzi wa Beselehemu, hantu elekagwa zumbe Daudi. Yusufu nakaita uko kwaviya nani mntu akulaila mo lukolo lwa Daudi.
5 Niyo aita wawazwe hamwenga na Maliyamu mchumbakwe, endile ni msoka.
6 Umo wecheyuko Betilehemu, zuwa dya Maliyamu dyo kwefungula niyo dyabula.
7 Niyo efungula mwanawe ywa nkongo, mwana chilume. Amvisa vibwende, amgoneza mwe hondo, kwaviya nahehena he kwikala mwe nyumba za kufikila wajeni.

Wadimi wa ngoto na wandima wa kwembingu

8 Mwe isi idya, kwendaga na wadimi wa ngoto mwe zinkonde, wakadima fyo dyawo dya ngoto kwa kuhokelezana neichilo.
9 Mndima ywa kwembingu ywa Zumbe awalaila, Ukulu wa Zumbe wawang'aziza kosekose, niyo wogoha vidala.

10 Mna mndima ywa
kwembingu awagamba,
“Msekogoha! Siwegailani
mbuli yedi ya chinyemi
vidala, ikunga iwatamile
wantu wose.
11 Dyelo ko mzi wa
Daudi, kelekwa Mwambula
ywenyu, nuyo Kulisito,[c]
Zumbe!
12 Chino ni chilagiso
chikunga chileke mkam-
manya, namumbwile
mwana mteke, kaviswa
vibwende, kagonezwa mwe
hondo.”

13 Ahadya, bunga kulu
dya wandima wa kwem-
bingu dyadugana na yudya
mndima ywa kwembingu,
wakamtogola Chohile na
kugamba.

14 “Ukulu una Chohile eyuko
kulanga kwembingu,
na utondowazi kwa wantu
mwe isi awaungile.”

15 Wandima wa kwem-
bingu wadya weze wauye
kulanga, wadya wadimi
wagambilana, “Haya,
chiteni uko Beselehemu
chikakaule idyo dilaile,
Zumbe achigambile.”

16 Ivyo waita kwa kunyag-
uliza, wambwila Maliyamu
na Yusufu hamwenga na
yudya mwana umteke
kagonezwa mwe hondo.

17 Weze wamwone yudya
mwana, niyo wawagam-
bila mbuli wagambilwe ni
mndima ywa kwembingu
zikumlanga umwana.

18 Wadya wose wevile, we-
helwa kwa yadya wagam-
bilwe ni wadya wadimi.

19 Mna Maliyamu niyo
ayaika yose mo moyo
wakwe, akayafanyanya
vitendese.
20 Vikaheza wadya wadimi
niyo wauya waka mtunya
Chohile na kumtogola kwa
chausa cha yose wevile
na kuyawona, kwaviya
yose yadamanyagwa saviya
mndima ywa kwembingu
endaga awagambilaga.

Umwana enkwa zina

21 Mwe zuwa dya mnane,
zuwa dyo kumjela ngasu
umwana, niyo umwana
etangwa Yesu saviya
mndima ywa kwembingu
alongaga umo nine nahenati
kwinula nda.

Yesu alavigwa kwa Zumbe mwe Nyumba inkulu ya Kuvikila

22 Yabula mazuwa ya
Maliyamu na Yusufu kulen-
guswa saviya mazwela ye
Sigilizi ya Musa ikulagiza,
niyo wamwigala umwana
Yelusalemu uleke wamlavye
kwa Zumbe,
23 saviya iwandikwe mwe
Sigilizi ya Zumbe, “Chila
mwana ywa nkongo wa
chilume aungwa aikwe kwa
Chohile.”
24 Niyo waita chani
wakalavye majeleko saviya
viungigwe mwe Sigilizi ya
Zumbe ikulonga, “Suwa
waidi hegu machinda maidi
ya wasuwamanga.”

---

[c] **2:11** ***Kulisito.*** Mwambuzi asagulwe ni Chohile atende Zumbe.

25 Mazuwa ayo, hadya
Yelusalemu nahana mntu
akwitagwa Simoni. Mntu
uyo nendile kawoneka
ywedi kulongozi kwa
Chohile. Naho nakagoja
vidala wambulwa wa Izu-
laeli, na Muye Ukukile ne
hamwenga naye.
26 Naye nakagambigwa ni
Muye Ukukile kugamba ha-
banike kubula eze amwone
Kulisito asagulwe ni Zumbe.
27 Welesi wa Yesu weze
wamwigale Yesu mwe
Nyumba nkulu ya Chohile
chani wamdamanyize
saviya vikungwa ni Sigilizi
ya Musa, niyo Muye Ukukile
amlongoza Simoni kubula
mwe Nyumba iyo.
28 Simoni amhokela
umwana mwe mikono
yakwe, amjimbika Chohile
agamba,
29 "Haluse Zumbe, mlekeile
mtumwa ywako,
aite kwa utondowazi saviya
ulongile.
30 Kwaviya kwa meso yangu
suuwona wambulwa
wako,
31 uutendile uwoneke mwa
wantu wose.
32 Langailo dikunga di-
wagubwile wantu
sawo Wayahudi yadya
ukuunga weye,
naho nadigale ukulu kwa
wantu wako wa Izu-
laeli."
33 Welesi wa Yesu wehelwa
ni izimbuli zilongigwe ni Si-
moni zo umwana.
34 Niyo Simoni awajimbika
na kumgambila Maliyamu,
nine dya Yesu, "Mwana
yuno kasagulwa ni Chohile
kutenda luhosa lwa kugwa
na kuuyuka kwa wantu
walozize mwe isi ya Izulaeli.
Naho natende chilagiso ku-
laila kwa Chohile, na wantu
walozize nawamlemele.
35 Naho fanyanyi za mwe
myoyo ya wantu walozize
nazigubulwe pwilili. Nawe
mwenye, usungu saviya
bamba dikutwa naukusenge
mo umoyo wako."
36 Hendaga na muwoni
yumwenga mvyele ak-
witangwa Ana, mwana
Fanueli, ywa kabila dya
Asheli. Mvyele uyo ekalaga
na mgosiwe kwa mihilimo
mfungate kukongela ku-
solwa kwakwe.
37 Niyo afilwa ni
mgosiwe. Naho nana
mihilimo milongo mnane
na mine. Chipindi
chose icho nakekala mwe
nyumba nkulu ya Chohile,
akalombeza kwa kufunga na
kulombeza chilo na msi.
38 Yuno nakalaila mwe sila
idya, akamtogola Chohile,
na kawagambila mbuli ya
yudya mwana wantu wose
nawakagoja wambulwa wa
Yelusalemu.

Kuya Nazaleti

39 Yusufu na Maliyamu
weze wabinde yose saviya
waungigwe ni Sigilizi ya
Zumbe, wauya Nazaleti, mo
mzi wa Galilaya.
40 Yudya mwana niyo
akula na kutenda na nguvu,
niyo atenda na umanyi,
na wedi wa Chohile navi-
hamwenga naye.

Mbwanga Yesu mwe Nyumba nkulu ya Kuvikila

41 Welesi wa Yesu nawa mazwela ya kwita Yelusalemu chila mhilimo mwe Pasaka.
42 Yesu eze abuze mihilimo mlongo na midi, niyo waita naye mwe sikunkulu iyo saviya nawakaungigwa ni mazwela.
43 Sikunkulu ize isile, wakonga kuya kaya. Mna yudya mwana Yesu niyo asigala ko mzi wa Yelusalemu, mna welesi wakwe hawavimanyize.
44 Nawakamanya emgati mwe difyo dya wantu, wajenda kubula zuwa diswa. Niyo wakonga kumlonda kwa walukolo wawo na wambuya wawo.
45 Weze wamswese, wauya Yelusalemu kumlonda.
46 Yeze yabule mazuwa matatu, wambwila mwe Nyumba nkulu ya Chohile, kekala mgati mwa wahinya wa Chiyahudi, awategeleza na kuwauza milosi.
47 Wose wamwetegeleze wehelwa ni zifanyanyi zakwe no umanyi ananawo.
48 Welesi wakwe weze wamwone wehelwa. Mami yakwe amgamba, “Mwanangu, ni mbwani ukuchitenda vino? Kaula, miye na iso nachikakulonda kwa chinyulu.”
49 Yesu awagamba, “Kwa mbwani mwanilonda? Hammanyize kugamba naungwa nikale mwe inyumba ya Tate?”
50 Mna wowo hawaimanyize imbuli idya awagambile.
51 Yesu niyo auyanya na welesi wakwe kubula Nazaleti, naye nakawevisa ise na nine. Nine azika izimbuli zose mo moyo wakwe.
52 Naye Yesu niyo akula na kongezeka chimo na kutenda na umanyi, na kujendeleza kumuwagila Chohile na wantu.

3

Ulongi wa Yohana Mta kubatiza

Matayo 3:1-12; Mako 1:1-8; Yohana 1:19-28

1 Mhilimo wa mlongo na mishano wo uzumbe wa zumbe Tibeliyo zumbe ywa Lumi, Pontiyo Pilato endaga mkulu ywa isi ya Yudeya, na Helode endaga chilongozi ywa Galilaya, na mlukolo ywakwe Filipo endaga chilongozi ywa si ya Ituleya hamwenga na Tilakoniti, Lisaniya naye endaga chilongozi ywa Abilene,
2 Anasi na Kayafa wendaga walavyantambiko wakulu. Chipindi icho mbuli ya Chohile yambwila Yohana mwana ywa Zakaliya kwedijangwa.
3 Yohana niyo abula chila hantu mwe si zose zihakane no mto Yolodani, akalonga, “Kweileni masa yenyu, mbatizwe, Chohile nawalekeileni masa yenyu.”
4 Saviya iwandikwe mwe chitabu cha muwoni Isaya
“Izwi dya mntu akwila kwe nyika,
‘Idamanyeni sila ya Zumbe,

mchumize hadya akunga ajinkile!
5 Chila kolongo nadigubikwe,
chila gulu na kagulu visalahazwe.
Sila zigonjize zichumizwe,
na sila zibanike zidamanywe vyedi.
6 Chila mntu nawone ivyo Chohile nachambule!’ ”

7 Yohana nakawagambila wadya wose wezile chani wabatizwe, “Nyuwe welekwa wa nyoka! Ni yuhi awagambileni mwadaha kusumka kanto dya Chohile dikwiza?
8 Elo lagisani kwa ntendwa kugamba mweila masa yenyu. Msekwelongela mwe myoyo yenyu, ‘Bulahimu ni tati yetu!’ Nawagambilani kugamba, Chohile adaha kuyahitula mayuwe yano kutende wana Bulahimu!
9 Mna haluse hoya imalanywa kale kukanta masina ye miti, chila mti haukweleka matunda yedi naukantwe na kudulwa mo moto.”
10 Wantu niyo wamuza, “Haluse chitende mbwani?”
11 Niyo awahitula, “Mta nkazu mbili amwinkage imwenga yudya hena, mta nkande atende saivyo.”
12 Wachisanya kodi nawo niyo weza chani wabatizwe, wamuza, “Mhinyi, suwe naswi chitende mbwani?”
13 Niyo awahitula, “Msekuguha vintu kujinka viya mpangilwe.”
14 Wankondo nawo niyo wamuza, wamgamba, “Suwe naswi chitende mbwani?”
Awagamba, “Msekuhoka vintu vya wantu, msekumlongela mntu kwa udanti, naho mzumile maliho mkulihwa.”
15 Mna kwaviya wantu nawakagoja kwiza kwa Kulisito, ivyo wakonga kufanyanya mwe myoyo yawo kugamba Yohana nuyo Kulisito.
16 Yohana niyo awahitula, “Miye nawabatizani kwa mazi, mna eza mntu mta udahi kujinka miye. Uyo akwiza miye sikuwagila hata kufungula izisigi ze vilatu vyakwe, uyo nawabatizeni kwa Muye Ukukile na kwa moto.
17 Ana lungo mo mkono wakwe, naye aheta ingano yakwe. Akajika naike ngano kwedigulu, mna makanka nayoke ko moto houkufa.”
18 Ivyo kwa mbuli ntuhu zilozize Yohana niyo awagambila wantu Mbuli Yedi na kuwagamba waleke wavu wawo.
19 Naho Yohana nakamkwahila Helode, mkulu ywa Galilaya kwaviya nakamsola Helodiya, mkaza mlukolo ywa Filipo mwe mbuli ntuhu zihiye zilozize.
20 Vikajika Helode nakongezeza wavu wakwe hadya eze amjele Yohana mwe digeleza.

Yesu abatizwa
Matayo 3:13-17; Mako 1:9-11

21 Niyo wantu wose weze
wabatizwe, Yesu naye niyo
abatizwa. Umo akalombeza,
kulanga kwembingu niyo
kwagubuka,
22 Muye Ukukile niyo
asela mnanga mwakwe
mwe mligano uge suwa
manga. Niyo izwi kulaila
kwembingu dyevika, “Weye
nuyo mwanangu, hungisa.
Weye waniwagila.”

Lukolo lwa Yesu
Matayo 1:1-17

23 Yesu eze akonge ndima
yakwe, nakabula mihilimo
milongo mitatu. Wantu
nawakammanya kugamba
ni mwana Yusufu, mwana
Eli.
24 Eli nani mwana Matati,
endaga mwana Lawi,
mwana Meliki, mwana Yana,
mwana Yusufu,
25 endaga mwana
Matatiya, mwana Amosi,
mwana Nahumu, mwana
Hesili, mwana Nagayi,
26 endaga mwana Mati,
mwana Matatiya, mwana
ywa Semeni, mwana ywa
Yusufu, mwana ywa Yuda,
27 endaga mwana
Yohanani, mwana Lesa,
mwana Zelubabeli, mwana
Shealitieli, mwana Neli,
28 mwana Meliki, mwana
Adi, mwana Kosamu,
mwana Elimadamu, mwana
Eli,
29 endaga mwana
Yoshuwa, mwana Eliezeli,
mwana Yolimu, mwana
Matati, mwana Lawi,
30 endaga mwana Simoni,
mwana Yuda, mwana
Yusufu, mwana Yonamu,
mwana Eliakimu,
31 endaga mwana Meleya,
mwana Mena, mwana
Matati, mwana Natani,
mwana Daudi,
32 endaga mwana Yese,
mwana Obedi, mwana
Boazi, mwana Salimoni,
mwana Nashoni,
33 endaga mwana Ami-
nadabu, mwana Adimini
mwana Hesiloni, mwana
Pelesi, mwana Yuda, mwana
wa Alini,
34 endaga mwana Yakobo,
mwana Isaka, mwana
Bulahimu, mwana Tela,
mwana Naholi,
35 endaga mwana Selugi,
mwana Leyu, mwana Pelegi,
mwana Ebeli, mwana Sala,
36 endaga mwana Kenani,
mwana Alifakisadi, mwana
Shemu, mwana Nuhu,
mwana Lameki,
37 endaga mwana
Mesusela, mwana Henoko,
mwana Yaledi, mwana
Mahalaleli, mwana Kenani,
38 endaga mwana Enoshi,
mwana Seti, mwana Adamu,
endile mwana Chohile.

4

Kujezwa kwa Yesu
Matayo 4:1-11; Mako 1:12-13

1 Yesu kauya kulaila ko
mto Yolodani kamema Muye
Ukukile niyo alongozwa ni
Muye uyo kwita kwe nyika.
2 Uko niyo ajezwa ni
Mwavu kwa mazuwa mi-
longo mine. Mwe chipindi
icho chose hadile chochose,
ivyo eze yajinke mazuwa
ayo niyo alumwa nisala.

3 Mwavu amgamba, “Hegu
weye wi Mwana ywa
Chohile, digambe diyuwe
dino dihituke mgate.”
4 Yesu amhitula, “Iwandikwa
mwa Mawandiko Yakukile,
‘Mntu hakwikala kwa kudya
mgate uwodu.’ ”
5 Akaheza Mwavu amk-
weza hantu henukile ku-
langa na kumlagisa useuta
wi mwe isi yose.
6 Niyo Mwavu amgamba,
“Nahwike useuta wose uwo
una udahi wose na Ukuka
na ugoli wose,” “Kwaviya
vyose sinkigwa miye, nidahe
kumwinka yoyose saviya
hunga.
7 Elo una nifikila madi kwa
kunivikila miye, vyoseni
vino navitende vyako.”
8 Yesu niyo amhit-
ula, “Iwandikwa vino
mwa Mawandiko Yakukile,
‘Mvikile Zumbe Chohile
ywako na kumsankanila uyo
du!’ ”
9 Akaheza Mwavu
amwigala Yelusalemu na
kumkweza halanga ho lune-
nengwe he Nyumba nkulu
ya Chohile, niyo amgamba,
“Hegu weye wi Mwana
ywa Chohile, kwedule hasi
kulaila hano.
10 Kwaviya iwandikwa
mwa Mawandiko Yakukile
kugamba, ‘Chohile nawasig-
ile wandima wa kwembingu
wakwe wakudime.’
11 Naho viwandikwa
kugamba, ‘Nawakutoze
mwe mikono yawo, chani
unasekwebaja chiga chako
mwe diyuwe.’ ”
12 Mna Yesu niyo amhit-
ula, “Viwandikwa kugamba,
‘Usekumjeza Zumbe Chohile
ywako.’ ”
13 Mwavu eze abinde kum-
jeza Yesu kwa chila sila, niyo
amwasa kwa chipindi.

Yesu akonga ndima yakwe uko Galilaya

Matayo 4:12-17; Mako 1:14-15

14 Yesu niyo auya Galilaya,
atenda kamema nguvu za
Muye Ukukile. Mbuli zakwe
niyo zajendeleza mwe zi si
zose zi mjihi.
15 Nakahinya mwe zi
nyumba zo kuvikila zawo
naho nakatunyiswa ni
wantu wose.

Yesu alemelwa uko Nazaleti

Matayo 13:53-58; Mako 6:1-6

16 Yesu niyo aita Nazaleti,
hantu akwile, mwe zuwa
dya kuhumula, engila mwe
nyumba yo kuvikila saviya
azwele. Niyo achimala chani
asome Mawandiko Yakukile,
17 niyo enkigwa chitabu
cha muwoni Isaya.
Kachigubula na kusoma
hantu hawandikwe,
18 “Muye wa Zumbe wi
hamwenga na miye,
kwaviya kanisagula ni-
wagambile wachiwa
Mbuli Yedi.
Kanisigila niwagam-
bile wadya wa-
fungigwe kugamba
nawalekeilwe,
na wadya hawekuwona
nawawone naho,
kanisigila kuwalekeila
wadya wakusulu-
mizwa,

19 na kulonga kugamba chipindi chibula, Zumbe hadya nakombole wantu wakwe.”

20 Akaheza Yesu niyo agubika chiya chitabu, amvuziza mndima, na kwikala hasi. Wantu wose nawe mwe nyumba yo kuvikila wamng'oila meso,

21 niyo akonga kuwagambila, “Mawandiko yano dyelo yachinta, saviya mwivile yakasomwa.”

22 Wose niyo watamilwa na kwehelwa ni milosi yedi ya mbuli asimwile. Wagamba, “Yuno suyo mwana ywa Yusufu?”

23 Yesu awagamba, “Sivimanya kugamba namnigambile mliganyo, ‘Mganga, kwehonye mwenye.’ Naho namnigambe kugamba chiva mbuli zose udamanye uko ko mzi wa Kapelinaumu vidamanye hano he kaya yako.

24 Yesu ongezeza, chindedi nawagambilani vino,” kugamba, “Hahana muwoni natunywe kwe isi yakwe mwenye.

25 “Tegelezani chindedi, kwendaga na wavyele walozize mwe isi ya Izulaeli mwa mazuwa ya Eliya. Mwe chipindi chiya kwendaga hakuna fula kwembingu kwa mihilimo mitatu na myezi mtandatu naho niyo kwatenda na gumbo ditendese mwe si yose.

26 Hata ivyo Eliya hasigilwe kwe mntu mgati mwawo, ukaleka du kwa yudya mvyele abanikilwe ni mgosi Saleputa mwe si ya Sidoni.

27 Naho kwendaga na wantu walozize wata matana wakekala mwe isi ya Izulaeli mwa mazuwa ya muwoni Elisha, mna na hahana hata mtu yumwenga mgati mwawo alenguswe, mna Naamani uyodu we isi ya Siliya.”

28 Wantu wose nawe mwe idya nyumba yo kuvikila weze weve ivyo, niyo wengilwa ni maya.

29 Niyo wachimala, wamlavya Yesu kuse ko mzi, na kumwigala halanga ho lugulu hadya mzi wawo uzengigwe. Nawakaunga wamdule hasi kulaila mnkanda mo lugulu,

30 mna Yesu niyo ajinka mgati mwawo na kwita zakwe.

Mntu mta mpepo
Mako 1:21-28

31 Akaheza Yesu niyo aita Kapelinaumu, mwe mzi wa Galilaya. Na akahinya wantu we Zuwa dya Kuhumula.

32 Woseni niyo weheleswa eze wawone ivyo endile akawahinya, kwaviya nakahinya kwa udahi.

33 Mwe nyumba yo kuvikila kwendaga na mntu mta mpepo nchafu, niyo aguta kwa izwi kulu,

34 “Haa! Yesu ywa Nazaleti, waunga mbwani kwetu? Kwiza uchikome? Sikumanya weye wi yuhi,

wi Msigilwa Mkuka ywa
Chohile!”
35 Yesu niyo aikwahila
idya mpepo, “Nyamala naho
mlawe yuno mntu!” Mpepo
idya yamgwisa hasi yudya
mntu kulongozi kwawo,
yamlawa hemlumize.
36 Wantu wose weheleswa
na kugambilana, “Yano ni
mahinyo yani? Mntu yuno
ana udahi na nguvu za kuk-
wahila mpepo nchafu, nazo
zamwiva!”
37 Elo mbuli za Yesu niyo
zazagala chila hantu mwe isi
idya.

Yesu ahonya wantu walozize
Matayo 8:14-17; Mako 1:29-34

38 Yesu niyo afosa mwe
nyumba yo kuvikila aita kwe
nyumba ya Simoni. Mk-
wewe Simoni ywe chivyele
endaga akalumiswa homa,
wamlombeza Yesu amho-
nye.
39 Yesu aita na kuchimala
hajihi na yudya mvyele aik-
wamila idya ihoma imlawe.
Ihoma nayo niyo yamlawa,
aho akonga kuwasankanila.
40 Zuwa dize diswe,
wamwigaila Yesu wantu
wose wendile wakalumwa
ni manyonje yesimile, niyo
awajelekela mikono chila
yumwenga na kuwahonya
woseni.
41 Mpepo niyo zawafosa
wantu walozize, wakaguta
kugamba, “Weye wi Mwana
ywa Chohile!”

Mna Yesu kazikwahila
naho haungile zilonge,
kwaviya nawammanya
kugamba uyo nuyo Kulisito.

Yesu alonga uko Yudeya
Mako 1:35-39

42 Mtondo wakwe eze
kuche, Yesu afosa mo mzi na
kwita hantu hechedu. Fyo
kulu dya Wantu wakonga
kumbasa, weze wamuwone,
niyo waunga wamchinde
asekuhalawa aho hawo.
43 Mna awagamba,
“Naungigwa nilonge Mbuli
Yedi ya Useuta wa Chohile
mwe mizi mituhu nayo,
kwaviya icho nicho nisigilwe
ni Chohile kudamanya.”
44 Elo Yesu ajendeleza ku-
longa mwe isi ya Yudeya
mndani mwe zi nyumba zo
kuvikila ya Galilaya.

5

Yesu etanga wahinywa wa nkongo
Matayo 4:18-22; Mako 1:16-20

1 Zuwa dimwenga Yesu
achimalaga hankanda hedi
ziwa dya Genesaleti. Wantu
walozize nawammemela na
kufintana kwita kwakwe
kwetegeleza ulosi wa
Chohile.
2 Awona ngalawa mbili
zijeile nanga mpwani,
walowa wazasa nawaka-
sunta izinyavu zawo.
3 Yesu engila mwe
ngalawa imwenga yendaga
ya Simoni niyo amgamba
aigale hale hadodo na
mpwani. Akajika ekala mwe
ingalawa iyo na kuhinya fyo
dya wantu.

4 Eze abinde ukuhinya,
amgamba Simoni, “Igale
halehale ingalawa kwa
mazi amatali, niyo weye
hamwenga na mbuyazo
mziseleze izinyavu zenyu
mlowe samaki.”
5 Simoni amhitula,
“Zumbe,” “chilowa chilo
chijima mna hachipatile
chochose. Mna hegu weye
walonga seivyo, naniziseleze
izinyavu.”
6 Weze waseleze izinyavu
niyo walowa samaki zilozise
naho izinyavu niyo zakonga
kukantika.
7 Ivyo wawatagusa
weyawe wadya nawe mwe
ingalawa intuhu weza
wawambize. Weza na
kumemeza samaki mwe
zingalawa zoseni mbili
na zimeme niyo zakonga
kudidimila.
8 Simoni Petulo eze awone
ayo yalaile, amfikila madi
Yesu na kumgamba, Zumbe!
“Halawe hangu, miye ni mta
masa!”
9 Simoni na wose wendile
wehamwenga naye niyo we-
heleswa kwa chausa che
zisamaki walowile.
10 Seiviya weyawe dya Si-
moni, Yakobo na Yohana,
wana Zebedayo nawo we-
helewa. Yesu amgamba Si-
moni, “Usekogoha, kukon-
gela vino haluse nautende
mlowa wantu.”
11 Elo walavya izingalawa
zawo mwa mazi na kuzi-
buza mpwani. Waleka chila
chintu na kumtimila Yesu.

Yesu ahonya mntu
Matayo 8:1-4; Mako 1:40-45

12 Yesu hadya endaga
kwemzi umwenga mgati
mwe mizi idya kwalailaga
mntu endaga akuhuma
matana. Eze amwone Yesu,
edula hasi na kumlombeza,
“Zumbe, ukaunga, wadaha
kunilengusa!”
13 Yesu achumiza mkono
wakwe na kumdonta. Niyo
amgamba, “Lenguka!” Aho
unyonje wamlawa mntu
uyo.
14 Yesu amgamba,
“Usekumgambila mntu
yoyose, mna hita kwa
mlavyantambiko akuwone,
naho ukalavye jeleko kwa
chausa cho kulenguka
kwako saviya Musa asig-
ile, chani wantu waukule
kugamba kuhona.”
15 Mna mbuli za Yesu
niyo zajendesa vidala, na
mafyo ya wantu nayo niyo
yaita kumwetegeleza na
kuhonywa manyonje yawo.
16 Mna Yesu nakaita hantu
hechedu na kumlombeza
Chohile.

Yesu ahonya mntu aholo-
male
Matayo 9:1-8; Mako 2:1-12

17 Zuwa dimwenga Yesu
nakahinya. Mafalisayo
wamwenga na wahinya
Sigilizi walaile mwe chila
mzi wa Galilaya na Yudeya
na Yelusalemu hadya ekale
akahinya. Nguvu za Zumbe
nazimwingila ahonye wany-
onje.
18 Wantu wamwenga
naweza wamwinula mntu
mwe lusazi aholomale. Niyo

wajeza kumwingiza kun-
yumba wamwike kulongozi
kwa Yesu.
19 Mna kwachausa che
difyo dya wantu, wadun-
duga kumwingiza mndani.
Ivyo wamwinula no lusazi
na kumjisiza kulanga kwe
digulu, waponkola langa, na
kumseleza no lusazi lwakwe
mgati mwe difyo kulongozi
kwa Yesu. 20 Yesu eze
awone uzumizi wananawo,
niyo amgamba, “Mbuyangu,
kulekeilwa masa yako.”
21 Wahinya Sigilizi
hamwenga na Mafal-
isayo wakonga kulonga
wenye, “Yuno ni mntu
ywani akumhuluta Chohile?
Chohile nuyo ichedu aku-
daha kulekeila masa!”
22 Yesu kabunkula
zifanyanyi zawo na
kuwagamba, “Ni mbwani
mkufanyanya vino mwe
myoyo yenyu?
23 Vihufu ni vihi kugamba,
‘Masa yako yalekeilwa,’
hegu kugamba, ‘Chimala
ujende?’
24 Mna naunga mmanye
kugamba, Mwana ywa Mntu
ana udahi wa kulekeila
masa mwe isi yose.” Akajika
amgamba yudya mntu
aholomale, “Nakugamba,
chimala, guha ulusazi lwako
wite kukaya!”
25 Ahadya mntu yudya
achimala kulongozi kwawo
wose, etwika ulusazi
lwakwe endile akagonela,
aita kaya, kuno akamtunya
Chohile.
26 Wantu wose niyo
wehelweswa! Wengilwa ni
woga, wamtunya Chohile,
wakagamba, “Dyelo chi-
wona maula!”

Yesu amwitanga Lawi
Matayo 9:9-13; Mako 2:13-17

27 Aho vize viheze,
Yesu akafosa niyo am-
wona mchisanya kodi
yumwenga akwitangwa
Lawi, ekale mwe kazumba
ka kuchisanyiza kodi. Yesu
amgamba, “Nitimila.”
28 Lawi achimala, asa chila
chintu na kumtimila.
29 Akaheza Lawi niyo
amdamanyiza Yesu ngasu
nkulu mwe nyumba
yakwe, bunga kulu dya
wachisanya kodi na wantu
watuhu wendaga wakadya
hamwenga nawo.
30 Mafalisayo wamwenga
na wahinya sigilizi
wamwenga wa bunga dya
Mafalisayo wawagamba
wanampina wa Yesu. “Ni
mbwani mkudya na kun-
ywa na wachisanya kodi
hamwenga na wata masa?”
31 Yesu awahitula, “Wantu
hewekulumwa hawakunga
mgangana, mna wadya
wakulumwa.
32 Sizile kuwetanga waku-
woneka wedi weile, mna
wadya wata masa wadahe
kweila masa yawo.”

Mbuli ya kufunga
Matayo 9:14-17; Mako 2:18-22

33 Wantu watuhu
wamgamba Yesu, “Wanamp-
ina wa Yohana wafunga
kudya nkanana zilozize na
kumlombeza Chohile, na

wanampina wa Mafalisayo
nawo wadamanya seivyo,
mna wanampina wako
wadya na kunywa.”
34 Yesu awahitula,
“Mwafanyanya kugamba
mwadaha kuwachinda wa-
jeni wagonekwe kwe nyinka
wafunge wasekudya aho
msozi achei hamwenga
nawo? Havikudahika!
35 Mna mazuwa yeza umo
msozi aneza kusigwa mgati
mwawo, aho naho nawa-
funge.”
36 Yesu naho awagambila
mligano uno, “Hahana mntu
akutatula chilaka cha suche
mpya na kuchisuma mwe
suche isakale. Anadamanya
ivyo, nabalange isuche
impya, na chiya chilaka
che suche impya hachiivane
neidya isuche isakale.
37 Seivyo hahana mntu
akujela divai mpya mwe
mikwiji ya kale, kwaviya
anadamanya ivyo, divai
impya naitule idya mikwiji,
divai naitikile hasi, mikwiji
nayo naiwole vyabule.
38 Mna divai mpya yawag-
ila ijelwe mwe mikwiji mi-
hya!
39 Naho hahana mntu
naunge anywe divai mpya
anaheza kunywa divai ya
kale. Agamba, ‘Idya divai
ya kale ni yedi,’ vitendese.”

6

*Mbuli ya Zuwa dya Kuhu-
mula*
*Matayo 12:1-8; Mako
2:23-28*

1 Zuwa dimwe dya Kuhu-
mula Yesu na wanamp-
ina wakwe nawakajinka
mwe nkonde zo uhemba.
Wanampina wakwe niyo
wakonga kuhasula maiso,
wayahugusa ne mikono
yawo, na kudya uhemba.
2 Mafalisayo wamwenga
wauza, “Ni mbwani mku-
damanya mbuli ilemezwe
mwe sigilizi yetu ku-
damanywa mwe zuwa dya
Kuhumula?”
3 Yesu awahitula,
“Vino hamsomile viya
adamanyaga Daudi hamwenga
na weyawe umo nawana
sala?
4 Yeye nakengila mwe
nyumba nkulu ya Chohile,
niyo aguha migate ilavigwe
kwa chausa cha Chohile na
kuidya, niyo awapangila
weyawe. Naho Sigilizi
zilemeza mntu yoyose kudya
migate iyo, mna walavyan-
tambiko du.”
5 Akajika Yesu awagamba,
“Mwana ywa Mntu nuyo
Zumbe ywa Zuwa dya Kuhu-
mula.”

*Mntu aholomale mkono
Matayo 12:9-14; Mako
3:1-6*

6 Mwe Zuwa tuhu dya
Kuhumula Yesu aitaga kwe
kuhinya mwe nyumba yo
kuvikila. Mwe nyumba iyo
mwendaga na mntu aholo-
male mkono wakwe wa ku-
lume.
7 Wahinya Sigilizi
wamwenga na Mafalisayo
wamwenga nawakazungula
chintu chikunga chimhose
Yesu, elo wamsinyisa hegu

namhonye mntu yudya mwe
Zuwa dya Kuhumula.
8 Mna kwaviya Yesu naka-
manya izifanyanyi zawo
niyo amgamba yudya mntu
mta mkono uholomale,
“Souchimale hano.” Yudya
mntu enuka niyo achimala
hadya.
9 Akaheza Yesu niyo
awagamba, “Nawauzani,
Sigilizi yetu yachunga chi-
damanye yedi hegu yehiye
mwe Zuwa dya kuhumula?
Kuhonya ujima wa mntu
hegu kukoma?”
10 Niyo ahituka na
kuwakaula wantu woseni
wendile hadya, niyo
amgamba yudya mntu,
“Chumiza umkono wako.”
Naye niyo adamanya seivyo,
mkono wakwe niyo wahona.
11 Mna wadya wantu
niyo wengilwa niyo wehiwa
wafanyanya wamtende
chisimo chani Yesu.

Yesu asagula wasigilwa mlongo na waidi
Matayo 10:1-4; Mako 3:13-19

12 Mwa amazuwa ayo
Yesu akwelaga ko lugulu
akucheleza chilo chijima
akamlombeza Chohile.
13 Eze kuche, niyo etanga
wanampina wakwe, na
kusagula mlongo na waidi
mgati mwawo, na kuwe-
tanga wasigilwa,
14 Simoni yudya amwinkile
zina dya Petulo na mlukolo
ywakwe Anduleya, Yakobo
na Yohana, Filipo na Batolo-
mayo,
15 Matayo na Tomaso,
Yakobo mwana ywa Alifayo,
na Simoni akwitangwa
Zelote,
16 Yuda mwana ywa
Yakobo na Yuda Isikaliyote
amhosize Yesu.

Yesu ahinya na kuhonya wantu
Matayo 4:23-25

17 Yesu eze asele kulaila
ko lugulu hamwenga na
wanampina wakwe, wachi-
mala hantu hachumile.
Wanampina wakwe walozi-
ze. Fyo kulu dya wantu
walaile ntendele zose za
Yudeya na wantu walaile
Yelusalemu na mpwani ya
Tilo na Sidoni,
18 Wantu awo naweza
kumwetegeleza Yesu na
kuhonywa manyonje yawo.
Wadya wendile wakasulu-
mizwa ni mpepo nchafu
nawahonywa.
19 Wantu wose nawaka-
jeza kumkufya, kwa idya
nguvu nendile ikalaila mn-
dani mwakwe na kuwaho-
nya wose.

Chinyemi na usungu
Matayo 5:1-12

20 Yesu kawasinya
wanampina wakwe agamba,
“Chinyemi china nyuwe
wachiwa,
kwaviya Useuta wa Chohile
ni wenyu!
21 Chinyemi china nyuwe
mkulumwa nisala
vino haluse,
kwaviya namwigute!
Chinyemi china nyuwe mk-
wila vino haluse,
kwa viya namseke!”

22 “Chinyemi china nyuwe
chipindi wantu wakawaihi-
wani, na kuwalemela, na
kuwahulutani, na kugam-
bigwa mwiha, kwa chausa
cha Mwana ywa Mntu!
23 Mbwedani aho
mbuli izo nazilaile,
kwaviya mwikiwa ntunyo
nkulu uko kwembingu.
Kwaviya wadalahala wawo
wawadamanyizaga saivyo
wawoni.”
24 “Mna na mvimanye
nyuwe mwi wagoli
vino haluse,
kwaviya mhokela kale
chinyemi chenyu!
25 Namvimanye nyuwe
mwigute vino haluse,
kwaviya namtende na sala!
Namvimanye nyuwe
mkuseka vino haluse,
kwaviya namwomboleze na
kwila!
26 “Namvimanye nyuwe
uneva wantu wakawato-
golani, kwaviya wadalahala
wawo watendaga saivyo
wawoni wadanti.

Kuwaunga wankondo
Matayo 5:38-48; 7:12a

27 “Mna nawagambi-
lani nyuwe mkunitegeleza,
waungeni wankondo
wenyu, wadamanyizeni
vyedi wadya wakuwehi-
wani.
28 Wajimbikeni wadya
wakuwaligita, naho
walombezezeni kwa Chohile
wadya wakuwadamanyiza
yehiye.
29 Uneva mntu anakutowa
mwe funda imwe, mleke
akutowe mwe funda ya
kaidi nayo, naho uneva
mntu anaguha inkazu yako,
mwinke ne shati nayo.
30 Mntu yoyose akuku-
lombeza chintu, naho mntu
yoyose akukuhoka chintu
chako, usekumgamba aku-
vuzize.
31 Saviya mkunga wantu
wawadamanyizeni nyuwe
nanywi muwadamanyize
seivyo.
32 “Uneva mwa waunga
wadya wakuwaungani
awodu, ni mbwani mkunga
mhokele ntogozi? Kwaviya
hata wata masa wawaunga
wadya wakuwaunga!
33 Naho uneva mkawadamany-
iza yedi wadya wakuwadamany-
izani yedi, na mhokele
ntunyo yani? Kwaviya
hata wata masa wadamanya
seivyo!
34 Naho uneva mwawakope-
sha wadya mmanyize
kugamba nawawaliheni, ni
mbwani mkunga mhokele
ntogozi? Hata wata
masa wawakopesha wata
masa, wakatenda na msuhi
wakulihwa chiyasi ichiya!
35 Mna nyuwe waun-
geni wankondo wenyu
naho wadamanyizeni
yedi, wakopesheni naho
msekwika fanyanyi za
kuvuzizwa. Mkaheza
namwinkigwe jeleko kulu,
na mtende chindedi wana
wa Chohile Mkulu ywa
kwembingu Kwaviya uyo ni
ywedi kwa wantu wehiye
hewena ntogozi.
36 Mtende wata mbazi
saviya Tati yenyu ana mbazi.

Kuwakantila watuhu
Matayo 7:1-5

37 “Mse kukantila watuhu,
na Chohile naye hawakan-
tile nyuwe, mse kuwalaha
watuhu, na Chohile naye
hawalaheni, walekeileni
watuhu, na Chohile naye
nawalekeile nyuwe.
38 Wenkeni watuhu, na
Chohile nawenkeni nyuwe.
Kwaviya na mhimilwe
chihimo chimemile na kus-
intwa mwe mikono yenyu.
Naho chihimo mkunga
muwahimile watuhu nicho
Chohile naajeseze kuwahim-
ila nyuwe.”
39 Yesu naye niyo awagam-
bila mligano uno akawauza,
“Tuntu hakudaha kum-
longoza ntutu mnyawe,
anadamanya ivyo, wose
waidi nawagwele mwe
bome.
40 Hahana mwanampina
akumjinka mhinya wakwe,
mna chila mwanampina
umo akakomeleza mahinyo
yakwe, natende saviya
mhinya ywakwe.
41 “Ni mbwani ukusinya
kabasi kemwe ziso dya
mlukolo ywako, mna huku-
wona msomo wi mwe diziso
dyako?
42 Hegu naudahe vivihi
kumgamba mlukolo ywako,
‘Hake, mlukolo ywangu, goja
huuse kabasi mwe diziso
dyako,’ mna hukuwona
msomo wi mwe diziso dyako
mwenye? Msongaganyi
weye! Konga kuusa msomo
wi mwe diziso dyako
mwenye, nivyo naudahe
kuwona pwilili na kudaha
kuusa msomo wi mwe diziso
dya mlukolo mnyawo.

Mti na matunda yakwe
Matayo 7:16-20; 12:33-35

43 “Mti wedi haukweleka
matunda yaihiye, naho
mti wihiye haukweleka
matunda yedi.
44 Kwaviya chila mti
umanyika kulawana na
matunda yakwe ukweleka,
wantu hawakwaha tini
mwe saka dya miwa hegu
kutunda zabibu mwe mis-
ongoma.
45 Mntu ywedi alavya
yedi kulaila mwe mpamba
imwakwe, na mntu ehiye
alavya yehiye kulaila mwe
mpamba yakwe ya mbuli
zihiye. Kwaviya mntu
alonga chiya chimemile mo
moyo wakwe.

Wazesi waidi wa nyumba
Matayo 7:24-27

46 “Ni mbwani mkuni-
tanga, ‘Zumbe, Zumbe,’
mna hamkudamanya yadya
huwagambilani?
47 Chila mntu akwiza
kwangu na kwiva mbuli
zangu na kuzitimila, nani
walagise ivyo eli.
48 Uyo kekela enga mntu,
mo kuzenga nyumba yakwe,
asimbisa na kwika msingi
wakwe mwe luwe. Fula
nkulu ize inye yabohola mo
mto yaisingisa inyumba iyo
mna haisingisike, kwaviya
izengwa vyedi.
49 Mna mntu yoyose ak-
wiva izimbuli zangu akaleka
kuzitoza aliganywa na mntu
azengile nyumba mlanga
mwe msanga hesimbile

msingi, mazi ya bohole mwe
mto yakeisingisa inyumba
iyo yagwa hasi, naho
yabogozoka!”

7

Yesu amhonya mtumwa ywa mkulu ywa wankondo wa Lumi
Matayo 8:5-13

1 Yesu eze abinde kulonga
yoseni yano kwa wantu,
niyo aita Kapelinaumu.
2 Mkulu yumwenga ywa
wankondo gana wa Chilumi
nana mtumwa amungise,
mtumwa uyo nani mnyonje
gaja. 3 Yudya mkulu eze eve
mbuli za Yesu, niyo awasig-
ila wadalahala wamwenga
wa Chiyahudi waite wakam-
lombeze akamhonye um-
tumwa ywakwe.
4 Weze wambwile Yesu,
niyo wamlombezesa,
“Ichindedi mntu yuno
aungigwa umwambize
5 kwaviya awaunga wantu
wose, naho kachizengela
nyumba yo kuvikila.”
6 Akaheza Yesu niyo
ajesanya nawo. Eze abule
haguhi ne nyumba ya yudya
mkulu ywa wankondo, niyo
yudya mkulu awasigilaga
wambuyaze kumgamba
Yesu, “Zumbe, usekwehosa
kwiza kuno, kwaviya miye
sikuwagila kukuhokela mwe
nyumbangu.
7 Naho miye nami
sikuwagila kwiza kwako.
Mna longa ulosi du, na
mtumwa ywangu nahone.
8 Kwaviya miye mwenye
nami ni mntu mta udahi,
naho nina wankondo we
hasi yangu. Ninamgamba
yumwenga, ‘Hita!’ Naye
aita, na ninamgamba
mtuhu, ‘So!’ Naye eza,
na ninamgamba mtumwa
ywangu, ‘Damanya vino!’
Naye adamanya.”
9 Yesu eze eve ivyo niyo
ehelwa, niyo ahitukila idi-
fyo dya wantu dikumtimila
na kugamba, “Nawagambi-
lani, sinati kuwona uzumizi
sauno mwe isi yose ya Izu-
laeli!”
10 Wadya wantu wasig-
ilwe wauya kukaya kwa
yudya mkulu na kumbwila
mtumwa ywakwe kahona.

Yesu auyusa mwana mvyele afilwe ni mgosiwe

11 Zuwa dikutimila, Yesu
hamwenga na wanampina
wakwe waita he mzi ukwi-
tangwa Nayani. Fyo kulu
dya wantu niyo dyawabasa.
12 Umo wehaguhi ne
nchili yo umzi, niyo kwa
laila wantu wenule chimba
cha mbwanga yumwenga
endile ni mwana ichedu ywa
mvyele afilwe ni mgosiwe,
na fyo kulu dyo mzi udya
nendile dikamsindikiza
yudya mvyele kokuhamba.
13 Zumbe eze amwone uyo
umvyele, niyo amfila mbazi,
na kumgamba, “Usekwila.”
14 Niyo asogela na ku-
ditoza idijeneza, wadya
wagosi nawadinule niyo
wachimala. Yesu agamba,
“Mbwanga! Nakugamba,
inuka!”

15 Yudya mbwanga abanike enuka, ekala na kukonga kulonga. Yesu amwigala kwa mami yakwe.
16 Wantu wose niyo wengila woga na kumtunya Chohile. Niyo wagamba, “Muwoni mkulu kachilaila mgati mwetu! Chohile keza kwambiza wantu wakwe!”
17 Mbuli zino za Yesu zijenda mwe si yoseni ya Yudeya na si zoseni zi mguhi.

Wasigilwa kulaila kwa Yohana Mta kubatiza
Matayo 11:2-19

18 Wanampina wa Yohana niyo wamgambila Yohana izimbuli zino zose. Naye niyo etanga waidi mgati mwawo
19 na kuwasigila kwa Zumbe wakamuze, “Vino weye nuyo alongigwe ni Yohana kugamba neze, hegu chimgoje mtuhu?”
20 Weze wabule kwa Yesu, wamgamba, “Yohana Mta kubatiza kachisigila chize chikuze kugamba ni weye nawize, hegu chimgoje mtuhu.”
21 Chipindi ichiya Yesu nendile akawahonya wantu walozize wendile wanyonje na wata mpepo nchafu na kuwatenda mantuntu walozize wawone.
22 Ivyo Yesu awahitula wanampina, “Hitani mkamgambile Yohana yadya muwone na kwiva, mantuntu wawona, viwete wajenda, wadya wakuhuma matana walenguka, hewekwiva weva, wabanike wauyuswa, na Mbuli Yedi ya Chohile yalongwa kwa wachiwa.
23 Chinyemi china wadya hewena nkama na miye!”

24 Wanampina wa Yohana weze wahalawe, Yesu niyo akonga kuwasimwila wantu mbuli za Yohana, “Umo mwitile kwenyika, namwita kusinya mbwani? Vino namwita kusinya nyasi ikusingiswa ni mpeho?
25 Vino mlaila kuse mkasinye mbwani? Mntu avikile suche zedi? Bule! Wantu wakuvika suche za chiseuta naho wekala wikazi wa chigoli we mwe nyumba za chiseuta!
26 Nigambilani, mwakusinya mbwani kuse? Muwoni? Chindedi, mna muwona akujinka muwoni.
27 Kwaviya Yohana nuyo alongigwe mwa Mawandiko kugamba, ‘Chohile kagamba, nanisigile msigilwa ywangu akulongwele kukudamanyiza sila.’
28 Yesu ajendeleza kulonga,” Nawagambilani, “Yohana ni mkulu kujinka mntu yoyose elekwe ni mvyele. Mna mntu mdodo kujinka wose mo Useuta wa Chohile ni mkulu kujinka Yohana.”

29 Wantu wose weze weve ayo, na hata wachisanya kodi, niyo nawazumila wedi wa Chohile kwaviya na wakabatizwa ni Yohana.
30 Mna Mafalisayo hamwenga na wahinya Sigilizi walemela kumwiva Chohile naho nawalemela kubatizwa ni Yohana.

31 Yesu niyo ajendeleza ku-
longa, “Vino wantu wa dyelo
nadaha kuwaliganya na mb-
wani? Waligana na mb-
wani?
32 Waligana na wana
wekale he gwilo. Bunga
dimwenga dyagutila kwa
tuhu, ‘Chawachemelaga
wila wa nyinka, mna
hamwavinaga! Chachemaga
wila wa ndilo, mna hamwi-
ile!’
33 Yohana Mta kubatiza
nakeza hekudya naho
hakunywa divai, mwagam-
baga, ‘Ana mpepo!’
34 Mwana Mntu ezaga,
naakadya na kunywa, niyo
mwagamba, ‘Mkauleni yuno
mntu! Aungisa kudya,
naho ni mkozi, mbuya ywa
wachisanya kodi na wata
masa!’
35 Mna ubala wa Chohile
uwoneka wedi naho
wachindedi kwa wadya
woseni wakuuzumila.”

Yesu mnyumba mwa Simoni Mfalisayo

36 Mntu yumwenga Mfal-
isayo amgoneke Yesu mwe
nkande ya chisingi. Niyo
Yesu aita kwe kaya ya Mfal-
isayo uyo, ekala na kudya.
37 Mwo umzi udya,
nakuna mvyele mta masa.
Keva kugamba Yesu
naakadya mwe kaya ya
Mfalisayo uyo, ivyo aguha
kasupa kamemile mavuta ya
kupwepweleka vitana.
38 Achimala haguhi na
Yesu kuno akaila, akach-
abaza iviga vya Yesu na
mesozi yakwe. Niyo avifuta
kwa fili zakwe, vikajika
asesa na kuvikuluguta
mavuta.
39 Yudya Mfalisayo eze
awone ivyo, afanyanya
mo moyo wakwe, “Uneva
chindedi mntu yuno nani
muwoni, nakabunkula
kugamba mvyele yuno
akumtoza evivihi, naka-
manya kugamba ni mta
masa!”
40 Yesu amgamba Mfal-
isayo uyo, “Simoni, nonga
hugambile chintu.”
Simoni niyo agamba,
“Haya Mhinyi, nigambila.”
41 Yesu niyo akonga
kulonga, “Nahana wantu
waidi wakopaga hela ku-
laila kwa mntu akukope-
sha. Yumwenga nakakopa
matundu magana mashano
na mtuhu naye akopaga
matundu milongo mishano.
42 Hahana adahile kuliha
matundu ayo, ivyo yudya
mntu awakopeshaga niyo
awalekeila awagamba wose
wasekumliha. Haluse ni
yuhi namungise mgati mwa
wadya waidi?”
43 Simoni ahitula,
“Nafanyanya kugamba ni
yudya alekeilwe mta deni
dya matundu yalozize.”
Yesu amgamba, “Ni
chindedi.”
44 Niyo amhitukila yudya
mvyele na kumgamba Si-
moni, “Wamwona mvyele
yuno? Siza mwe kaya yako,
huninkile mazi ya kuhaka
iviga vyangu, mna mvyele
yuno kanihaka iviga vyangu
kwa mesozi yakwe na kuv-
ifuta kwa fili zakwe.

45 Hunihokele kwa kunisesa, mna yuno kukongela
hadya nizile halekile kunisesa mwe viga vyangu.
46 Huukulugute mavuta
mtwi wangu, mna mvyele
uyu kakuluguta mavuta
matana iviga vyangu.
47 Nakugambila, kwaviya
kausizwa masa yakwe
yalozize, ivyo naye aungisa.
Mna mntu yeyose alekeilwe
masa majeche naye aunga
kidodo."
48 Niyo Yesu amgamba
yudya mvyele, "Kulekeilwa
amasa yako."
49 Wantu watuhu wekale
mwe meza wakonga kulonga wenye, "Yuno ni yuhi
akudaha kulekeila masa?"
50 Mna Yesu amgamba
yudya mvyele, "Uzumizi
wako ukuhonya. Jenda kwa
utondowazi."

8

Wavyele nawakamwambiza Yesu

1 Akajika, Yesu katamba
kwe mizi na kaya kulonga
Mbuli Yedi yo Useuta
wa Chohile. Wanampina
mlongo na waidi niyo waita
naye,
2 wavyele wamwenga
wahonyigwe manyonje na
kulavigwa mpepo ni Yesu
nawo wawabasa. Wavyele
awo wendaga ni Maliyamu
akwitangwa Magidalena,
yudya alavigwe mpepo
nchafu mfungate,
3 Yona, mkaza Kuza
endaga mkulu mwe chitala
cha Helode, Suzana, wavyele
watuhu walozize. Wavyele
awo wajesezaga ugoli
wawo kumsankanila Yesu
hamwenga na wanampina
wakwe.

Mliganyo wa mhandi
Matayo 13:1-9; Mako 4:1-9

4 Wantu wajendeleza
kwiza kwa Yesu kulaila chila
mzi. Umo fyo kulu dya
wantu dize didugane, Yesu
nakasimwila mliganyo uno.
5 "Hendaga na mntu aitile
kuhanda mbeyu. Umo
akamyaga izimbeyu mwe
nkonde, zimwenga zigwela
mwe sila. Aho zijatwa,
wadege wa kulanga nawo
wazidya.
6 Izimwenga zigwela mwe
luwe. Zize zikonge kuhota,
zinyala kwaviya ulongo
uswesa mazi.
7 Izimwenga zigwela mwe
miwa, zikula hamwenga
ne miwa, miwa niyo yazifintafinta.
8 Mbeyu ntuhu zigwela
mwe ulongo wedi. Zakula
na kweleka, chila imwenga
nkanana gana."
Yesu naye abindiliza, "Mta
magutwi neve!"

Vikuleka akuhinya kwa miliganyo
Matayo 13:10-17; Mako 4:10-12

9 Wanampina wakwe wa-
muza Yesu mliganyo uno ni
mbwani,
10 Niyo ahitula, "Nyuwe
ugubwilwa kumanya
chinyele cho Useuta wa
Chohile, mna kwa wantu
watuhu vyalongwa kwa
miliganyo, chani wanasinya

wasekuona, wanategeleza
wasekukombaganya.

Yesu atambalisa mliganyo wa mhandi
Matayo 13:18-23; Mako 4:13-20

11 “Mliganyo uno
nikugamba, mbeyu ni Mbuli
ya Chohile.
12 Izimbeyu zigwele mwe
sila zaligana na wantu
wakwiva Mbuli ya Chohile,
mna Mwavu eza na kuiguha
Mbuli iyo mwe myoyo yawo
chani wasekuzumila na
kukombolwa.
13 Izimbeyu zigwele mwe
luwe zaligana na wantu
wakwiva Mbuli ya Chohile
na kuihokela kwa chinyemi,
mna haikwingila mwe
myoyo yawo. Waizumila
hadodo, mna wanajezwa
waileka.
14 Izimbeyu zigwele mwe
miwa ni mliganyo wa wantu
wakwiva Mbuli ya Chohile,
mna wafintwa ni nkunto
na ugoli na mbwedo wa
mwe isi vyaleka wadunduga
kweleka matunda.
15 Izimbeyu zigwele mwe
ulongo wedi zaligana na
wantu wakwiva Mbuli ya
Chohile, waizumila na kuika
mwe myoyo yawo, naho
waitoza kubula kweleka
matunda.

Taa igubikwe mwe nyungu
Mako 4:21-25

16 “Wantu hawakuwasha
taa na kuigubika na nyungu
hegu kuika kwe divungu.
Mna waika mnanga mwe
chiya cha kwikiya taa, chani
wantu walangazwe umo
wakengila mnyumba.
17 “Chochose chifisigwe
nachilavyanywe kung'aile,
naho chochose chigubikwe
nachigubulwe na kwikwa
kung'aile.
18 “Elo msinyise, saviya
mkwiva, kwaviya mta
chintu nongezezwe, mna
yudya hena chintu nahokwe
chiya ichidodo akufanyanya
ananacho.”

Nine na walukolo wa Yesu
Matayo 12:46-50; Mako 3:31-35

19 Nine na walukolo wa
Yesu wambasaga, mna
hawadahile kumbwila kwa
chausa che idifyo kulu dya
wantu.
20 Mntu yumwenga
amgamba Yesu, “Mamiyako
na walukolo wako wachi-
mala heise waunga waku-
wone.”
21 Yesu awagamba wantu
wose, “Mnala na walukolo
wangu ni wadya wakwiva
Mbuli ya Chohile na kuitim-
ila.”

Yesu aikwahila nkung'unto
Matayo 8:23-27; Mako 4:35-41

22 Zuwa dimwenga Yesu
nakakwela mwe ngalawa
hamwenga na wanampina
wakwe. Niyo awagamba,
“Chiteni ntendele ntuhu ye
idiziwa.” Ivyo wakonga
kwita.
23 Umo wendile mwe
ngalawa wakaita, Yesu
niyo agona ntongo. Aho
nkung'unto nkulu yavumila
mwe diziwa, niyo ingalawa
yakonga kumema mazi,

woseni nawe mwe chilozo chikulu.
24 Elo wanampina wakwe niyo wamwinula wakamgamba, “Zumbe, Zumbe! Chafa!”

Yesu eze enuke, niyo akwahila idya inkung'unto na amawimbi ya mazi, niyo vya nyamala.
25 Niyo awagamba wanampina wakwe, “Uzumizi wenyu nuhi?”

Mna wehelwa na kogoha kuno wakagambilana, “Yuno ni mntu ywani? Alonga na nkung'unto namawimbi navyo vyamwiva!”

Yesu ahonya mta mpepo
Matayo 8:28-34; Mako 5:1-20

26 Yesu hamwenga na wanampina wakwe wajendeleza ne ntambo. Niyo wabula kwe isi ya Gelasi imwe ntendele ntuhu ye diziwa dya Galilaya.
27 Yesu eze alawe mwe ingalawa, niyo adugana na mntu kudya ko mzi yudya endaga na mpepo. Mntu yudya nendile hakuvika suche kwa chipindi chitali, naho nendile hakwikala mwe nyumba, mna nakekala kwe zimbila.
28 Eze amwone Yesu, kaguta kwa izwi kulu, kedula hasi mwe viga vya Yesu, na kugamba, “Yesu, Mwana Chohile ekulanga! Waunga mbwani kwangu? Nakulombeza, usekusulumiza!”
29 Mntu uyo nakalonga ivyo kwaviya Yesu kamlagiza mpepo nchafu imlawe. Nkanana zilozize mpepo uyo nakamwizila uyo, hatahegu wantu nawakamvugaila mntu yudya, nakanyinywa mikono yakwe ne viga vyakwe kwa minyolo, mna nakaikanta minyolo iyo, na mpepo nakamwigala kwe nyika.
30 Yesu amuza, “Zina dyako niweye yuhi?”

Amhitula, “Zina dyangu nuyo ‘Nimiye Fyo’,” nakahitula ivyo kwaviya nendile na mpepo zilozize.
31 Mpepo zamlombeza Yesu asekuzigala kwe dibome hedina uhelo.
32 Nahana fyo dya nguluwe hajihi, dikadya hankanda he kagulu. Ivyo izimpepo zamlombeza Yesu azigale zikengile mwe izinguluwe, naye azumila.
33 Ivyo mpepo zamlawa yudya mntu, niyo zengila mwe izinguluwe. Idifyo dyose dye zinguluwe digulukila ntendele ya kagulu kwe diziwa na kudidimila mwa mazi.
34 Wantu nawakadima izinguluwe weze wawone chilaile, niyo waguluka na kulonga izimbuli izo mo mzi na mwe zinkonde.
35 Wantu niyo waita wakakaule ni chibwani chilaile. Weze wabule kwa Yesu, wambwila yudya mntu alavigwe mpepo kekala he viga vya Yesu, kavika suche, na ana fanyanyi zakwe zedi.

Niyo woseni wengila ni woga.
36 Wadya wawone imbuli idya, wawagambila wantu yudya mntu mta mpepo viya ahonyigwe.
37 Niyo wantu woseni wa si ya Gelasi wamwunga Yesu aite kwaviya nawakogoha vidala. Ivyo Yesu engila mwe ngalawa na kuhalawa.
38 Yudya mntu alavigwe izimpepo amlombeza Yesu waitanye. Mna Yesu amgamba,
39 "Uya kukaya naho ukawagambile wantu chiya udamanyizwe ni Chohile."
Yudya mntu niyo aita ko umzi wose, awagambila wantu viya adamanyizwe ni Yesu.

Mndele abanike na mvyele mnyonje
Matayo 9:18-26; Mako 5:21-43

40 Yesu eze auye kwe ntendele ntuhu ye diziwa, wantu wamhokela, kwaviya woseni nawakamgoja.
41 Akaheza niyo eza mntu yumwenga akwitangwa Yailo, nani mntu mkulu mwe nyumba yo kuvikila. Kedula hasi mwe viga vya Yesu na kumlombeza aite kwakwe,
42 kwaviya mwanawe ywa chiche ywe ichedu mta mihilimo mlongo na midi, na akabanika.
Umo Yesu akaita uko, fyo dya wantu na dikamfinta.
43 Mgati mwawo nakuna mvyele akulawigwa sakame kwa mihilimo mlongo na midi, alavyaga vyoseni ananavyo kwa wagangana, mna hahana hata yumwenga adahile kumhonya.
44 Mvyele uyo kalaila mwe difyo hanyuma ha Yesu nakukufya lepe dye suche yakwe, aho sakame niyo ileka kumlawa.
45 Yesu auza, "Sikufywa ni yani?"
Chila yumwenga kalemela, niyo Petulo agamba, "Zumbe, wantu woseni wakuzunguluka nakukufintafinta.
46 Mna Yesu agamba, "Kuna mntu yumwenga anikufize, sibunkula kwaviya nguvu zinilawa."
47 Yudya mvyele kawona kugamba kabunkulwa, Elo eza akazingiza nakwedula hasi he viga vya Yesu. Mwa meso ya chila mntu, akamgambila ivyo vilekile akamkufya na vilekile kahonywa aho.
48 Yesu niyo amgamba, "Mwanangu, uzumizi wako ukuhonya. Jenda na utondowazi."
49 Umo Yesu achei akulonga mbili izo, msigilwa yumwenga eza kulaila kwa yudya mkulu akwitagwa Yailo we nyumba yo kuvikila. Amgamba Yailo, "Mwanawo kabanika," "usekumjela kivuzovuzo mhinya naho."
50 Mna Yesu eze eve ivyo, amgamba Yailo, "Usekogoha, zumila du, nahone."
51 Yesu eze abule kwe nyumba ya Yailo, haungile engile kunyumba na mntu

mna Petulo, Yohana, na
Yakobo, na tati ya mtu na
mami ywa mwana.
52 Wantu wose nendile
wakaila nakulomboleza kwa
chausa cho mwana. Yesu
agamba, “Usekwila, mwana
habanike katakutongomala
du!”
53 Wose niyo wamseka,
kwaviya nawamanya
kugamba kabanika.
54 Mna Yesu niyo am-
toza umkono na kumwi-
tanga kwa izwi, “Chimala,
mwanangu!”
55 Muye wakwe umuwiya,
niyo achimala ahadya, Yesu
niyo awaunga wamwinke
chintu cha kudya.
56 Welesi wakwe wehe-
leswa, mna Yesu kawalag-
isa wasekugambila mntu
yeyose chilaile.

9

*Yesu awasigila wanamp-
ina Mlongo na waidi*
*Matayo 10:5-15; Mako
6:7-13*

1 Yesu awetanga hamwenga
wanampina mlongo na
waidi niyo awenka nguvu
za kugulusa mpepo na udahi
wa kuhonya manyonje.
2 Niyo awasigila kulonga
Useuta wa Chohile na kuho-
nya wanyonje,
3 akawagamba, “Msekuguha
chochose mwe ntambo
yenyu, msekuguha nkome,
hegu mkwiji hegu nkande
hegu hela, naho hata suche
mbili.
4 Hohose mkuhokelwa,
ikalani umo mnyumba
kubula mumlawe mo mzi
uwo,
5 hohose hemkuhokelwa,
halaweni houmzi uwo,
mpugute tifili mwe viga
vyenyu vitende ukuzi
kwawo.”
6 Wanampina niyo wa-
jinka mwe vijiji wakalonga
Mbuli yedi nakuhonya
wantu chila hantu.

*Mkanganyo wa Helode
Matayo 14:1-12; Mako
6:14-29*

7 Helode, chilongozi wa
Galilaya eze eve mbuli
zoseni nazikalaila, kaza-
ganywa vidala, kwaviya
wantu wamwenga nawak-
agamba kugamba Yohana
Mta kubatiza kauyuka.
8 Watuhu nawakagamba
Eliya kalaila, watuhu
nawakagamba yumwenga
mwa wawoni wa chikale
kauyuka.
9 Helode agamba, “Sikanta
umtwi wa Yohana, mna
yuno mntu ni yuhi hwiva
izimbuli zino?” Niyo
ajendeleza kujeza kumwona
Yesu.

*Yesu alisa Fyo Kulu
Matayo 14:13-21; Mako
6:30-44; Yohana 6:1-14*

10 Wasigilwa weze wauye
niyo wamgambila Yesu chila
chintu wadamanye. Niyo
ahalawa nawo, waita wenye
kwe mzi ukwitangwa Beti-
saida.
11 Idifyo dya wantu
dize dive imbuli iyo, niyo
wamtimila. Kawahokela,
alonga nawo mbuli za

Useuta wa Chohile, nakuhonya wadya waungile kuhonywa.

12 Umo zuwa dikakonga kuswa, wadya wanampina wakwe mlongo na waidi wambasa nakugamba, “Lagana na wano wantu chani waite, kwe imizi na kwezinkonde zimjihi wakalonde nkande na hantu ha kugona kwa viya hano chili hechedu.”

13 Mna awagamba “Wenkeni nyuwe wenye chintu cha kudya.”

Wahitula, “Chinanayo ni migate mishano na wasamaki waidi. Waunga chikagule nkande ya fyo jima?”

14 Nahana wantu wakubula magana milongo mishano

Yesu awagamba wanampina wakwe, “Wagambeni wantu wekale mwe mabunga ya wantu milongo mishano shano.”

15 Wanampina weze wabinde kudamanya niyo wantu wekale hasi,

16 Yesu niyo aiguha idya imigate mishano na wadya wasamaki waidi, asinya kulanga, amjimbika Chohile, aibesula, awenka wanampina wawasangile wantu.

17 Woseni wadya niyo weguta, wanampina walogota ntangulu mlongo na mbili za viya visigazwe.

Kweila kwa Petulo kwa Yesu

Matayo 16:13-19; Mako 8:27-29

18 Zuwa dimwenga umo Yesu akamlombeza Chohile echedu, wanampina wambasa. Awauza, “Idifyo dyanigamba miye ni yuhi?”

19 Wamhitula “Wamwenga wagamba wi Yohana Mta kubatiza, watuhu wagamba wi Eliya, watuhu nawo wagamba wiyumwenga ywa wawoni wa chikale kauyuka.”

20 Awauza, “Nanywi mwagaze?, Mwanigamba miye ni yuhi?”

Petulo ahitula, “Wi Kulisito ywa Chohile.”

Yesu asimwila masulumizo na file yakwe

Matayo 16:20-28; Mako 8:30-9:1

21 Yesu niyo awalemeza wasekumgambila mntu yoyose imbuli iyo.

22 Alonga naho kwawo, “Mwana ywa Mntu aungigwa asulumizwe na kulemelwa ni vilongozi wadalahala na mlavyantambiko mkulu na wahinya Sigilizi. Nakomwe, mna mazuwa matatu yakutimila nauyuke.”

23 Niyo alonga kwa woseni, “Yoyose akunga anitimile aungigwa elemele, aguhe msalaba wakwe chila zuwa, nakunitimila.

24 Kwaviya yoyose akunga ahonye ujima wakwe nawaze, mna yoyose akunga awaze ujima wakwe nauhonye.

25 Kuna wedi wani kwa mntu kuhokela isi njima, mna aho aza ujima wakwe?

26 Mntu ananiwonela soni
na amahinyo yangu, Mwana
ywa mntu naye namwone
soni umo akeza mo ukuka
wakwe na Ukulu wa Tate
na wandima wa kwembingu
wakukile.
27 Nawagambilani chindedi,
watuhu hano hawabanike
kubula wauwone Useuta wa
Chohile.”

Mwili wa Yesu wahitukila
Matayo 17:1-8; Mako 9:2-8

28 Mazuwa mfungate eze
alonge mbuli izo, Yesu
awaguha Petulo na Yohana
na Yakobo niyo waita
he kagulu kumlombeza
Chohile.
29 Umo akalombeza, uso
wakwe uhitukila, suche za-
kwe nazo niyo zang'alisa.
30 Aho wantu waidi nawe-
hadya wakasimwila naye.
Nani Musa na Eliya,
31 wantu waidi Musa na
Eliya walaila wakaoneka
mgati mo langazi wo
ukuka ukulaila kwembingu.
Nendile wakalonga na Yesu
mwa yadya nayamlaile
kudya Yelusalemu. Chani
achintize yawandikwe
mwakwe.
32 Petulo na weyawe
nawadotwa ni ntongo, mna
niyo wenuka nakuwona
ukulu wa Yesu na wantu
waidi wachimale naye.
33 Wadya wantu weze
wamwase Yesu, Petulo
amgamba, “Zumbe,
utana wani uno wi-
hano! Nachizenge ma-
hema matatu, dimwenga
dyako, dimwenga dya Musa
na dimwenga dya Eliya.”
Hamanyaga vitendese chiya
akutamwila.
34 Iviya akajendeleza
kutamwila, ingu dyalaila
na kuwagubika kwa
chizuli chakwe, wanamp-
ina wogoha umo idingu
dikawezila.
35 Izwi dyevika ku-
laila mwe dingu, “Yuno
nuyo Mwanangu, nisagule
mwetegelezeni!”
36 Idizwi dize dinyamale,
wamwona Yesu ichedu.
Wanampina wanyamala
kusimwila imbuli ino,
chipindi chiya hawamgam-
bile yoyose chochose wa-
wone.

Yesu amhonya mwana
mta mpepo
Matayo 17:14-18; Mako 9:14-27

37 Zuwa ditimile Yesu na
wadya wanampina watatu
wasela kulaila kwa kagulu,
fyo kulu dyadugana na Yesu.
38 Mntu yumwenga aguta
kulaila mwe difyo, “Mhinya!
Nakulombeza, msinye
mwanangu echedu!
39 Mpepo nchafu in-
amwingila aho atula lwasu,
kuno yamgwisa chifutu,
malovu nayo yalawa mo
mlomo, ijendeleza kum-
lumiza naho haikunga
kumlekela aite!
40 Nawalombezaga
wanampina wako waigu-
luse, mna waidunduga.”
41 Yesu ahitula, “Nyuwe
lweleko helwikumzumila
Chohile naho lwagile!
Nanikale nanyuwe kubula
ini? Nanikale na nyuwe
kubula ini?” Niwajijimizeni

kubula ini? Niyo amgamba
yudya mntu, “Mlete mwawo
hano.”
42 Umo yudya mbwanga
akeza, mpepo nchafu img-
wisa hasi nakumjela chifutu.
Yesu aikwamila impepo
iyo, amhonya umbwanga,
nakumvuza kwa tatiyakwe.
43 Wantu woseni wehelwa
mo udahi mkulu wa Chohile.

Yesu asimwila naho mbuli ye file yakwe
Matayo 17:22-23; Mako 9:30-32

Wantu nawechei we-
helwa kwa chila chintu
naakadamanya Yesu, umo
alongaga kwa wanampina
wakwe,
44 “Mnasekujala chino
hunga nilonge nanywi!
Mwana ywa Mntu nenkizwe
mo udahi wa wantu.”
45 Mna wanampina
hawakombaganye mbuli
iyo manakwe ni mbwani.
Naifiswa kwawo chani
wasekuikombaganya, naho
nawakogoha kumwuza mwe
mbuli iyo.

Mkulu kujinka woseni ni yuhi?
Matayo 18:1-5; Mako 9:33-37

46 Malosano yakonga
mgati mwe wanampina
wakauzana ni yuhi mkulu
kujinka woseni.
47 Yesu niyo abunkula
viya nawakafanyanya mwe
myoyo yawo, ivyo aguha
mwana, amchimalisa han-
kanda hakwe,
48 nakuwagamba, “Yoyose
akunga amhokele mwana
yuno mwe zina dyangu,
anihokela miye, naho aku-
nihokela, iviya amhokela
yudya anisigile. Kwaviya
yoyose wa hasi mwenyu
wose nuyo mkulu kujinka
woseni.”

Yoyose hekuhingana nanyuwe ni kwa chausa chenyu
Mako 9:38-40

49 Yohana alonga, “Zumbe,
chiwona mntu akugulusa
mpepo kwa zina dyako, niyo
chamgamba aleke, kwaviya
hemwe dibunga dyetu.”
50 Yesu niyo awagamba,
“Msekumlemeza, kwaviya
yoyose ehamwenga na
nyuwe ni mnyenyu.”

Wantu wa Samaliya walemela kumhokela Yesu

51 Chipindi chikasogela
umo Yesu naguhigwe
kwigalwa kwembingu,
kaviwona akonge ntambo
kubula Yelusalemu.
52 Kasigila wantu wam-
longweile, waitile kwe kaya
ya Samaliya kumdamany-
iza chila chintu kwa chausa
chakwe.
53 Mna wantu wo mzi udya
hawamhokele, kwaviya
ni pwilili kugamba emwe
ntambo kwita Yelusalemu.
54 Umo wanampina
Yohana na Yakobo weze
wawone vino, wagamba,
“Zumbe waunga chisigile
moto kulaila kwembingu
uwabalange?”*

* **9:54** Mawandiko matuhu wajeleka *saviya adamanyaga Eliya.*

55 Mna Yesu niyo awahi-
tukila na kuwakwahila.
56 Wakaheza waita kwe
mzi mtuhu.

Wakunga watende wakumtimila Yesu
Matayo 8:19-22

57 Umo wakajenda mwe
isila, mntu yumwenga
amgamba Yesu, “Nahutimile
hohose ukunga wite.”
58 Yesu amgamba, “Mauzi
yana mabome, wadege
nawo wana masasa, mna
Mwana ywa Mntu hana
hantu hekugona.”
59 Amgamba mntu mtuhu,
“Nitimila.”
Mna yudya mntu agamba
“Zumbe, ndakunileka nuye
hamhambe tate.”
60 Yesu ahitula, “Waleke
wabanike wahambe wa-
banike wawo. Wite uka-
longe Useuta wa Chohile.”
61 Mtuhu naho agamba,
“Zumbe, nahutimile, mna
ndakunileka nite halage
kukaya kwangu.”
62 Yesu amgamba, “Yoyose
akukonga kutoza jembe
niyo ajendeleza kusinya
kunyuma hakuwagila ko
Useuta wa Chohile.”

10

Yesu awasagula milongo mfungate na waidi

1 Eze yajike ayo, Zumbe
niyo asagula wantu watuhu
milongo mfungate na waidi.
Awasigila waididi wamlong-
wele kujinkila chila mzi
na chila hantu endile uyo
mwenye nakaunga aite.
2 Awagamba, “Ulozo
utendesa, mna wata kuvuna
ni wajeche. Mlombezeni
Zumbe ywenkonde egale
wavuni mwe nkonde yakwe.
3 Hitani! Mkaulise
nawasigilani saviya ngoto
mgatigati mwe mauzi.
4 Msekwinula hela hegu
mkwiji hegu vilatu, naho
msekumlamsa mntu yoyose
mwe sila.
5 Mkengila mwe nyumba,
kongani kugamba, ‘Uton-
dowazi utendeke mwe
nyumba ino.’
6 Uneva akwikala umo ni
mntu akunga utondowazi,
utondowazi wenyu neikale
hamwenga nauyo, hegu
bule, ndamsa yenyu yo
utondowazi ne iwawiyeni
wenye.
7 Ikalani mwe nyumba
iyo, mkadya na kunywa
vyo vyose wakuwenkani,
kwaviya wandima waugwa
wenkigwe maliho yawo.
Msekujenda jenda kulaila
nyumba imwenga kwita
ntuhu.
8 Mkengile mwe mzi
wowose niyo wantu wawa-
hokeleni, dyani viya
wakuwenkani,
9 honyani wanyonje we
mo mzi uwo, naho wagam-
beni wantu wa uko, ‘Useuta
wa Chohile wiza haguhi
henyu.’
10 Mna mkengila mwe mzi
niyo hamhokelwe, fosani mo
lwazo kuno mkagamba,
11 ‘Hata tifili dikulaila mo
mzi wenyu dimamatile mwe
viga vyetu chadikung'untila
mwenyu. Mna mkumbuke
kugamba Useuta wa Chohile
wiza haguhi henyu!’

12 Nawagambilani chindedi
kugamba mwe dizuwa dyo
kukantilwa ni Chohile mzi
uwo nawafile mbazi kujinka
mzi wa Sodoma!

Mizi heikumzumila
Matayo 11:20-24

13 "Nauluwone weye,
Kolazoni! Nauluwone
weye mzi wa Betisaida!
Uneva mpituko zidamanywe
kwenyu zadamanywe uko
Tilo na Sidoni, wantu wa
uko na weila chikale, wavala
suche za majuniya, na
kwehaka maivu, kulagisa
kugamba waleka masa
yawo!
14 Chohile nawafile mbazi
Tilo na Sidoni mwe dizuwa
dyo kukantilwa kujinka
kwenyu.
15 Na kwachausa chako
weye Kapelinaumu!
Waunga wekweze wenye
kwembingu? Naudulwe hasi
kwe bome hedina uhelo!"
16 Yesu alonga kwa
wanampina wakwe,
"Akuwategelezani nyuwe
anitegeleza miye, na
akuwalemelani nyuwe
anilemela miye, na aku-
nilemela miye amlemela
yudya anisigile."

Kuya kwa wadya milongo
mfungate na waidi

17 Wadya wantu mi-
longo mfungate na waidi
wauya weleleswa vidala.
Wagamba, "Zumbe," "hata
mpepo zichiva hadya chize
chizikwahile kwe dizina
dyako!"
18 Yesu niyo awahitula,
"Simuwona Shetani akagwa
kulaila kwembingu saviya
lumwemwe.
19 Tegelezani! Siwenkani
udahi, chani mdahe ku-
jata nyoka na visuse na
nguvu zose za kumhuda
yudya mwihi, naho hahana
chikunga chiwalumize.
20 Hata ivyo msekwelelwa
kwaviya mpepo zawevani,
mna mwelelwe kwaviya
mazina yenyu yawandikwa
kwembingu."

Yesu elelwa
Matayo 11:25-27; 13:16-
17

21 Mwe chipindi ichiya
Yesu niyo amemezwa
chinyemi kwa udahi wa
Muye Ukukile, niyo agamba,
"Tate, Zumbe dya kwem-
bingu ne isi! Nakuhongeza
kwaviya mbuli ufisize kwa
wantu wata ubala na
umanyi. Kuzivugula kwa
wadodo. Heye Tate, zose
izo ni kulawana neivyo
vikuwagile.
22 "Tate kaninka vintu
vyoseni. Hahana akumanya
Mwana ukaleka Tate, naho
hahana amanyize Tate
ukaleka Mwana na yoyose
yudya Umwana akunga
amlagise kwakwe."
23 Akaheza Yesu niyo
awahitukila wanamp-
ina wakatenda wechedu,
awagamba, "Watogolwe ni
wantu wakuwona mbuli
ziya mkuziwona!
24 Nawagambilani kugamba
wawoni na maseuta walo-
zize nawakaungisa waya-
wone yadya mkuyawona
nyuwe, mna hawayawone,

nakuyeva yadya mkwiva,
mna hawayevile.”

Mliganyo wa Mfambazi ywedi

25 Akaheza mhinya
yumwenga ywa Sigilizi
niyo achimala amuza Yesu
kwa kumjeza. Akamuza,
“Mhinya,” “naungwa ni-
tende mbwani chani ni-
hokele ujima wa mazuwa
yose?”
26 Yesu amhitula,
“Iwandikwa mbwani mwe
Sigilizi? Wamanya mbwani
ukaisoma?”
27 Yudya mntu ahitula,
“ ‘Munge Zumbe Chohile
ywako kwa moyo wako
wose, kwa muye wako
wose, hamwenaga na nguvu
zako, na kwa fanyanyi zako
zose,’ ” naho “ ‘Munge
mnyawo saviya ukweunga
we mwenye.’ ”
28 Yesu ahitula, “Kuhitula
vikungwa,” “damanya ivyo
nawe nawikale.”
29 Mna yudya mhinya
Sigilizi nakaunga awoneke
ywedi, niyo amuza Yesu,
“Mnyangu ni yuhi?”
30 Yesu ahitula, “Handaga
na mntu yumwenga akulaila
ko mzi wa Yelusalemu
akasela kwita Yeliko mwe-
sila adugana na wapo-
laganyi wamhuta, niyo
wamwasa ehaguhi na
kubanika.
31 Niyo kwalaila mlavyan-
tambiko yumwenga naka-
jinka mwe sila idya, mna eze
amwone yudya mntu, niyo
ajinkila mnkanda.
32 Seivyo Mlawi yumwenga
naye kabula aho, kajinka
nakumsinya yudya mntu,
niyo ajinkila mnkanda.
33 Mna Mfambazi
yumwenga endile akatamba
mwe sila iyo kabula
hayudya mntu, naye eze
amwone, moyo wakwe
wingilwa ni mbazi.
34 Amsogeila, amwitila
mavuta na divai mwe
zinkwenje zakwe na
kumzingiliza katambala,
niyo amkweza mnanga mwe
mpunda yakwe amwigala
mwe nyumba ya kufikila
wajeni, na kumuuguza.
35 Zuwa ditimile alavya
matundu maidi ya hela
nakumwinka yudya msinya
idya inyumba. Amgamba
yudya msinya inyumba,
‘Msinye,’ umo haogola
nanuye ne sila ino, ‘nahulihe
chochose ukunga ujeseze mo
kumsinya,’ ”
36 Yesu niyo amuza yudya
mhinya Sigilizi, “Mwezi-
fanyanyanyi zako, niyuhi
mwa wano watatu am-
wonele mbazi yudya mntu
atoigwe na wapolaganyi?”
37 Yudya mhinya sigilizi
amhitula, “Ni yudya afile
mbazi.”
Yesu ahitula, “Jenda, naho,
na ukadamanye saivyo.”

Yesu awatalamkila Masa na Maliyamu

38 Umo Yesu na wanamp-
ina wakwe we mwe ntambo,
kengila mwe mzi umwenga
kudya na kuna mvyele
yumwenga akwitagwa

Matha kamhokela mwe
nyumba yakwe.
39 Masa na ana lumbudye
akwitagwa Maliyamu ekale
hasi mwe viga vya Zumbe
na kwetegeleza mahinyo
yakwe.
40 Matha endaga na
ndima zilozize mnyumba,
ivyo kambasa Yesu na
kumgamba, “Zumbe, huku-
viwona vino lumbu dyangu
anasize nisankane ichedu?
Mgambe eze anambize!”
41 Zumbe amhitula,
“Matha, Matha! Wangadika
na kwevinya mwe mbuli
zilozize,
42 mna kuna chintu
chimwenga du chikungwa.
Maliyamu kasagula chintu
chikungiswa, na chiya
hahana mntu namhoke.”

11

Mahinyo ya Yesu mwe Kumlombeza Chohile
Matayo 6:9-13; 7:7-11

1 Zuwa dimwenga
Yesu nakalombeza hantu
hamwenga. Eze abinde,
yumwenga mwe wanamp-
ina wakwe amgamba,
“Zumbe, chihinye kum-
lombeza Chohile, saviya
Yohana awahinyaga
wanampina wakwe.”
2 Yesu awagamba,
“Mkalombeza, gambani
vino,
‘Tate,
Zina dyako ditunywe,
Useuta wako wize.
3 Chinke nkande yetu ya
chila zuwa.
4 Chilekeile masa yetu,
kwaviya suwe chawalekeila
wadya wachidamany-
ize vihihe.
Naho usekuchijela mwe ma-
jezo.’ ”
5 Niyo Yesu awagamba
wanampina wakwe,
“Fanyanyani yumwenga
mgati mwenu aite kukaya
kwa mbuyaye chilogati
nakugamba, ‘Mbuyangu,
nikopesha migate mitatu.
6 Kwaviya sizilwa ni
mbuyangu emwentambo
mna sina nkande yoyose ya
kumwinka!’
7 Fanyanya mbuyayo
akuhitula kulaila kun-
yumba, ‘Use kunilonda
ulosi! Lwivi luvugalwa
kale, miye hamwenga na
wanangu chimwe zisazi.
Sikudaha kwinuka hwinke
chochose.’
8 Ni vyedi, chikutimila
ni chihi? Nawagambi-
lani kugamba hata hegu
henuke nakukwinka um-
gate kwaviya wi mbuyaye,
mna nenuke na kukwinka
vyoseni ukunga kwaviya
huna soni kujendeleza
kulombeza.
9 “Na ivyo nalonga
kwenyu, lombeza, nauhokele,
londa, namwinkwe, towani
hodi, na uvugwilwe ulwivi.
10 Kwaviya woseni
wakulombeza nawa-
hokele, wadya wakulonda
nawenkwe, lwivi nalwo
naluvugulwe kwa yoyose
akutowa hodi.
11 Mwana anamlombeza
tatiyakwe samaki, togola
namwinke nyoka siyo
samaki?

12 Hegu wamwinka chis-
use uneva kalombeza tagi?
13 Wihi wenyu mnanawo,
mvimanya kuwenka wana
wenyu vintu vyedi. Haluse
chihimo chani Tati yenyu
ywa kwembingu na wenke
Muye Ukukile kwa wadya
wakumlombeza!”

Yesu na Baizebuli
Matayo 12:22-30; Mako 3:20-27

14 Yesu nakagulusa mpepo
heikulonga, mpepo ize ite,
yudya mntu niyo akonga ku-
longa. Idifyo dyehelwa,
15 mna wantu wamwenga
wagamba, “Ni Belize-
buli, mkulu ywa mpepo,
amwinkile udahi wa kuzigu-
lusa.”
16 Watuhu nawakaunga
wamhime Yesu, ivyo
wamlombeza awadamany-
ize vilagiso kulagisa
kugamba udahi wakwe
ulaila kwembingu kwa
Chohile.
17 Mna Yesu nakamanya
viya nawakafanyanya, ivyo
awagamba, “Wantu wa
useuta wowose wakalemana
wowo wenye useuta uwo
naugwe. Naho wantu wa
lukolo lumwenga wakalema
wowo wenye, lukolo ulo
lwagwa.
18 Ivyo uneva useuta
wa Shetani wepanga
wenye mwe mafyo yaku-
towana, nawikale vivihi?
Mwagamba Nagulusa
mpepo kwaviya Belize-
buli aninka udahi wa
kudamanya ivyo.
19 Uneva nagulusa mpepo
kwa udahi wa Belizebuli,
ivyo wantu we difyo dyenyu
wazigulusa kwa udahi
wayuhi? Wantu awo
nawawone kwa sila ya
ntendwa zawo kugamba
nyuwe mkantilwa!
20 Sivyo, nagulusa mpepo
kwa udahi wa Chohile,
vino vyalagisa kugamba
Useuta wa Chohile wiza kale
kwenyu.
21 “Mntu mta nguvu,
akadima ikaya yakwe kwa
viziha, ugoli wakwe wose
wikala mpeho.
22 Mna mta nguvu
kumjinka aneza nakum-
towa, ataha viziha vyakwe
na ananavyo nakuvilavya
viya abaile.
23 “Yoyose hehamwenga
namiye ahigana namiye,
yoyose hekunambiza
kuchisanya amwaganisa.

Kuya kwa Mpepo
Matayo 12:43-45

24 “Mpepo nchafu ikam-
lawa mntu, yatamba mwe
si nkavu ikalonda hantu
hakuhumula. Uneva in-
alonda haiwone, yelongela,
‘Nanuye kwe nyumba
yangu.’
25 Ivyo yauya nakub-
wila inyumba ihagilwa na
kuhambwa.
26 Akaheza yahalawa
yakuguha mpepo ntuhu
zihise mfungate kujinka
yoyo yenye, niyo zeza
nakwikala aho. Vyoseni
vikaheza, yudya mntu
nalumiswe kujinka ivyo neli
aho nkongo.”

Chinyemi cha chindedi

27 Yesu eze alonge vino,
mvyele yumwenga alaila
kulonga mwe diya idifyo
nakumgamba, “Chinyemi
chivivihi cha mvyele ak-
weleke nakonkeza!”
28 Mna Yesu ahitula,
“Iviya, chinyemi chivivihi
kwa wadya wakwiva mbuli
ya Chohile nakuitimila!”

Kunga mpituko
Matayo 12:38-42

29 Umo wantu wamemile
wamzunguluke Yesu, ka-
jendeleza kulonga, “Wantu
wa dyelo wana wihi wi
vivihi! Waunga vilagiso,
hawenkigwe yoyose mna
mpituko ya Yona.
30 Mwe ivyo kugamba mu-
woni Yona nani chilagiso
kwa wantu wa Ninawi, ivyo
Mwana ywa Mntu natende
chilagiso kwa wantu wa
dyelo.
31 Mwe dizuwa dyo kukan-
tila Seuta ywa chivyele
ywa Sheba nachimale
nakuwalaha wantu wa
dyelo, kwaviya atambaga
kulaila kwe isi yakwe
kwita kwetegeleza milosi ya
chimanyi ya Seuta Sulemani,
naho nawagambilani hano
hana mkulu kumjinka
Solomoni.
32 Mwe dizuwa dyo kukan-
tilwa wantu wa Ninawi
nawachimale hamwenga na
wantu wa dyelo na kuwala-
hani, kwaviya weilaga masa
yawo weze wamwive Yona
akalonga, naho nawagam-
bilani chindedi hano hana
yudya mkulu kumjinka
Yona!

Ulangazi wa mwili
Matayo 5:15; 6:22-23

33 “Hahana akuwasha
taa niyo aifisa he ntangulu
hegu kuika hasi hedivungu,
Mawandiko matuhu hayana
hegu kuika hasi hedivungu.
Mna aika he chiya cha
kwikiya taa, chani wantu
wawone ulangazi umo
wakengila.
34 Meso yako yekala saviya
taa kwachausa cho mwili.
Uneva meso yako ni yedi,
umwili mjima niwedi, mna
hegu meso yako sayo yedi,
umwili wako mjima naut-
ende nachiza.
35 Haluse, kaulisa
kugamba ulangazi wi
mwako unase kutenda
chiza.
36 Ivyo uneva umwili wako
mjima niwedi, naung'aile
mazuwa yoseni, saviya
taa ikulangaza na ulangazi
wakwe.”

Yesu Akantila Mafalisayo na Wahinya Sigilizi
Matayo 23:1-36; Mako 12:38-40

37 Yesu eze akomeleze ku-
longa, Falisayo yumwenga
amgonekaga akadye
hamwenga naye, ivyo
kengila nakwikala hasi
kudya.
38 Falisayo uyo nakehelwa
eze awone kugamba Yesu
hahakile henati kudya.
39 Ivyo Zumbe amgamba,
“Kaula, nyuwe Mafalisayo
mwelengusa kuse mwe
vyampa na sahani, mna

mndani mwenyu mmema
wihi na finju.
40 Wahezi nyuwe! Suyo
Chohile adamanye kuse
naho nuyo adamanye mn-
dani?
41 Mna lavyani viya
vimwevyampa vyenyu na
sahani kwa wachiwa, chila
chintu nachitende chilen-
guka kwachausa chenyu.
42 “Namluwone nyuwe
Mafalisayo! Mwamlaviza
Chohile fungu dya mlongo
dya wabwanga vintu saviya
nkande na chila mboga zes-
imile, mna mwabela wedi
wa Chohile. Mbuli saizo
nizo nendile mkaungwa
mzitozese mkaleka kujala
ntuhu.
43 “Namluwone nyuwe
Mafalisayo! Mwaunga
vigoda vikigwe koso mwe
nyumba zo kuvikila naku-
lamswa kwa ntunyo mwa
magwilo.
44 Namluwone! Mwi
saviya mbila hezikuwoneka
na zikujendelwa ni wantu
hewekuvimanya.”
45 Yumwenga mgati mwa
wahinya Sigilizi amgamba,
“Mhinyi, kwa kulonga ivyo,
wachihuluta suwe naswi!”
46 Yesu ahitula, “Naho
namluwone nyuwe wahinya
Sigilizi! Mwaika mizigo
mwe migongo ya wantu
heikwinulika, mna nyuwe
wenye hamchuluse kadole
kuwambiza kwinula imizigo
iyo.
47 Namluwone! Mwadamany-
iza wawoni mbila zedi
wadya wawoni wakomigwe
ni wadalahala wenyu.
48 Nyuwe wenye mwaukula
kugamba, kuzumila wababa
zenyu, kwaviya wowo
wawakomaga wadya wa-
woni, niyo mwazenga
izimbila zawo.
49 Kwachausa chino
Umanyi wa Chohile
wagamba, ‘Nanisigile
kwenyu wawoni na wasig-
ilwa, nawakome wamwenga
mgati mwenyu nawawasu-
lumize watuhu.’
50 Ivyo wantu wa chipindi
chino nawakantilwe kwa
ukomi wa wawoni woseni
wakomagwa kukongela
uumbi we isi,
51 Kukongela ukomi wa
Habili kubula ukomi wa
Zakaliya, akomigwe hagati
he Nyumba ya Chohile mwe
nchanja yo kulaviza ntam-
biko na Hantu Hakukile.
Chindedi nawagambilani,
wantu wa chipindi chino
nawakantilwe kwachausa
cha woseni!
52 “Namluwone wahinya
Sigilizi! Mtoza dikomwelo
dikuvugula ulwivi lwe
nyumba yo umanyi, nyuwe
wenye hamwingile mndani,
naho mwahiga wadya waku-
jeza kwingila mndani!”
53 Umo Yesu akahasa
hadya hantu, wahinya Sig-
ilizi na Mafalisayo wakonga
kumvinya kwa usungu
nakumuza mbuli zilozize,
54 wakajeza kumtegela
wamgwile akalonga chintu
chihiye.

12

Mwiko kwa wasongaganyi
Matayo 10:26-27

1 Umo milongo mlongo
ya wantu wamemile
hamwenga kubula wa-
jatana, Yesu niyo akonga
kulonga na wanampina
wakwe, “Msinyise mahinyo
ya Mafalisayo kugamba ni
wasongaganyi.”
2 Hahana chintu cho-
chose chifisigwe nachiswese
kubunkulwa, naho hahana
chinyele nachiswese ku-
manywa.
3 Kwaivyo, chila mchi-
longile mwe chiza nachivike
nomsi, naho mbuli zozose
na mtakalisane mwi wenye
mwe chumba nazimp-
winkulwe namlonge kulaila
kwedigulu.

Wakogohigwa
Matayo 10:28-31

4 “Nawagambilani,
wambuya zangu, msekuwogoha wadya wakudaha kukoma umwili mna hawakudaha kudamanya chochose chihise.”
5 Naniwalagiseni yudya
mkungwa mumogohe,
mwogoheni Chohile, yudya,
akaheza kukoma, nuyo mta
udahi wa kumdula mntu
kwe bome hedina uhelo.
Chindedi nawagambilani,
nuyo mkungwa mumogohe!
6 “Togolani! Wadege
washano hawakutagwa kwa
matundu maidi? Naho ha-
hana yumwenga akujalwa
ni Chohile.”
7 Mna hata fili zimwe
mitwi yenyu ziwazwa. Elo
msekogoha, nyuwe mna
yombe kujinka wadege
walozize!

Kumhitukila Chohile na kumlemela Yesu.
Matayo 10:32-33; 12:32; 10:19-20

8 “Nawagambilani
kugamba kwa wadya waku-
longa mwa wantu kugamba
we kwangu, Mwana ywa
Mntu nawadamanyize ivyo
mwa meso ya wandima wa
kwembingu wa Chohile.
9 Mna wadya waku-
nilemela mwa wantu,
Mwana ywa Mntu nawalemele
mwa meso ya wandima wa
kwembingu wa Chohile.”
10 “Mntu yoyose akusimwila
vihiye mwa Mwana ywa
Mntu adaha kulekeilwa,
mna chila mntu akuhuluta
Muye Ukukile halekeilwe.”
11 “Umo wakawegala
mkalahwe mwe nyumba zo
kuvikila hegu mwa meso
ya wakulu we vilongozi,
msekwogoha chiya mkunga
mhitule hegu mkunga
mlonge.
12 Kwaviya Muye Ukuk-
ile nawahinye aho chiya
mkunga mlonge.”

Mliganyo wa mgoli mhezi

13 Mntu mwe difyo
amgamba Yesu, “Mhinya,
mgambile mlukolo ywangu
chipangane ulisi chasizwe ni
tatiyetu.”
14 Yesu amhitula,
“Mbuyangu, niyani aninkile
kulamula hegu kwinkiza
ugoli mgati mwenyu nyuwe
waidi?”
15 Naho ajendeleza
kuwagambila wose, “Mkaulise

naho mwesinye wenye mwe
chila tama ya ugoli, kwaviya
wikazi wa chindedi wa
mntu haukulawana na vintu
ananavyo, hata akatenda na
ugoli wi vivihi.”
16 Niyo Yesu awagambila
mliganyo uno, “Hendaga
na mntu yumwenga mgoli
endaga na mgunda una
ulozo utendese.
17 Akonga kwefanyanya
mwenye, ‘Sina hohose
hakwika ulozo wangu wose.
Nitende mbwani?’
18 Egamba mwenye, ‘vino
nivyo nanidamanye,’ ‘Nani-
tule magulu yangu niyo
nazenga matuhu makulu
yatendese, umo nanike
nkande yangu na vintu
vituhu vyose.
19 Niyo elongela mwenye,
Mntu atendile mbafu! Una
chila vintu vyedi vyose
ukunga kwa mihilimo
ilozize. Ikala wikazi wedi,
dya, nywa, naho ubwede
mwenye!’
20 Mna Chohile niyo
amgamba, ‘Mhezi weye!
Dyelo dino nechilo walavya
ujima wako, haluse ni yuhi
akunga aguhe vintu vino
vyoseni weikiye?’ ”
21 Yesu niyo akomeleza
kugamba, “Vino nivyo vili
kwa wose wakweikiya ugoli
utendese mna sawo wagoli
mwa meso ya Chohile.”

Mzumile Chohile
Matayo 6:25-34

22 Akaheza Yesu awagamba
wanampina wakwe, “Nivyo
vilekile huwagambani msek-
wehelwa mwe nkande
mkunga iwenkeni ujima
hegu mwe suche mkunga
kwachausa che mili yenyu.
23 Ujima ni wedi kujinka
nkande, na mwili nawo
waungiswa kujinka suche.
24 Kaulani wadege
hawakuhanda hegu
hawakuvuna, hawana mag-
ulu hegu vihenge, Chohile
awalisa! Nyuwe mwawagila
vidala kujinka wadege!
25 Niyuhi mgati mwenyu
akudaha kweongezeza hata
zuwa dimwenga kujinka
chipindi cho wikazi wakwe?
26 Uneva hamkudaha
kudamanya chintu chidodo
enga chino, ni mbwani una
nkama na vintu vituhu?
27 Kaula maluwa ya
kumbago ivyo yakusuka,
hayakudamanya ndima
hegu kwesumila suche. Mna
nawagambilani kugamba
hata Zumbe Sulemani
na ugoli wakwe woseni
hendaga na suche ntana
saviya yano maluwa.
28 Ni Chohile akuvisa
mani ya kumbago mani
yakutenda hano dyelo
nakwaga luvi, yakokwa
mwe moto. Hatendese
na ukanuni wakuwavisa?
Ujeche wani wa uzumizi
mnanawo!
29 “Elo msekwehanganya,
chila nkanana mfanyanye
chiya namdye na kunywa.
30 Kwaviya wantu sawo
Wayahudi mno mwe isi
nawo wakulonda vintu
vyoseni ivyo. Tati
yenyu kavimanya kugamba
mwavyunga vintu ivyo.”
31 Mna, mwevinye no

Useuta wakwe, naye
nawenkeni vino vintu.

Ugoli wi kwembingu
Matayo 6:19-21

32 “Msekogoha, nyuwe
bunga dodo, kwaviya Tati
yenyu kelelwa kuwenka
Useuta.”
33 Tagani vintu vyenyu
vyose na muwenke wachiwa
izihela. Kweikiyeni
hela hezikusakala, naho
mweikiye ugoli wenyu
kwembingu, kudya heku-
daha kuhunguka, kwaviya
hakuna mbavi akudaha ku-
ubwila, na matele hayaku-
daha kuubalanga.
34 Kwaviya myoyo yenyu
chila nkanana naitende
kudya ugoli wenyu wili.

Wandima wakanuni

35 “Mwikale enga
wandima wakumgoja mkulu
ywawo kwa ntendwa
hamwenga na taa zenyu
zikaka,
36 mtende saviya wandima
wakumgoja mkulu ywawo
auye kulaila kwembwedo
wa nyinka. Umo akeza
nakugong'onda ulwivi,
nawamvugwile aho.”
37 Chinyemi chivivihi kwa
wadya wandima wakunga
wabwilwe ni mkulu ywawo
wakacheleza chipindi
akuwiya! Nawagambilani
chindedi, nahambule suche
yakwe, awaunge wekale
hasi wadye nkande, na
kuwasankanila.
38 Nawatende na chinyemi
wandima wadya nawab-
wile wakacheleza kubula
nechilogati hegu nyumani
mwe saa idya!
39 Naho mvimanya
kugamba hegu mta nyumba
anamanya muda akwizila
mbavi, hamlekele avune
nakwingila mnyumba.
40 “Nyuwe, nanywi,
mwaungwa mwemalanye,
kwaviya Mwana ywa
Mntu neze mwe chipindi
hemwikuifanyanya.”

Mndima mchindedi na
suyo mchindedi
Matayo 24:45-51

41 Petulo agamba, “Zumbe,
mliganyo uno ni wetu
suwe, hegu ni kwa chila
yumwenga?”
42 Zumbe ahitula, “Ni yuhi,
naho, mzumizi na mmanyi
na msankani? Ni yudya
aikigwe ni mkulu ywakwe
achimaile weyawe, na kum-
lagiza awenke nkande mwe
chipindi chikigwe.”
43 Mndima uyo natende
na chinyemi chivivihi hegu
zumbe dyakwe anambwila
akadamanya vino umo
akauya kukaya!
44 Chindedi, nawagam-
bilani, mkulu namtende
mndima uyo achimaile vintu
vyakwe vyose.
45 Mna hegu mndima
uyo akelongela mo moyo
kugamba mkulu ywakwe
akawa kuya niyo akonga
kuwatowa wandima
watuhu, wagosi na wavyele,
na kudya na kunywa
nakukolwa,
46 ivyo mkulu ywo
mndima uyo neze mwe
zuwa hemanyize na saa

heimanyize. Naho namtowe
enga wantu sawo wazumizi.
47 “Mndima akumanya
chiya mkulu ywakwe
akunga adamanyizwe,
mna hakwemalanya kuchi-
damanya, na asulumizwe
kwa kutoigiswa.
48 Mna yudya mndima
hemanyize mbuli hekunga
mkulu ywakwe, na aku-
damanya mbuli zikuwagila
nkanto, natoigwe nkome
njeche. Kwaviya chila
mntu enkigwe vilozise, naho
enkigwe ukulu utendese
nauzwe vitendese.”

Yesu nkongelo ya kwene-
gana
Matayo 10:34-36

49 “Siza kuchulika moto
isi, nasivyungisa vyatendile
uchuikwa kale!
50 Nina ubatizo wa
kuhokela, nkunto yani
ninanayo kubula uchinte!
51 Mwafanyanya kugamba
nasiza kwigala utondowazi
mwe si? Sivyo ivyo,
siyo utondowazi, mna
mwenegano.
52 Kukongela haluse
wantu washano wa lukolo
lumwenga nawenegane,
watatu nawahigane na
waidi na wahigane na
watatu.
53 Watate nawahigane na
wanawawo, wana nawo
na watati zawo, wavyele
nawahigane na wanachiche
wawo, na wanachiche
mwe mamizawo, wakwe
wa chivyele nawahigane
na wakaza wana wawo,
wakaza wana nawo mwe
wakwe zawo wa chivyele.”

Kukombaganya chipindi
Matayo 16:2-3

54 Yesu alonga naho kwa
wantu, “Umo mkawona
ingu kulaila ntendele za
mwingilo wa zuwa, aho
mwalonga kugamba fula
yaunga inye naho yavitenda.
55 Naho umo mkeva
mpeho ikavumila, mwa-
longa kugamba kwatenda na
chivuguto naho chalaila.
56 Nyuwe wasongaganyi!
Mmanya kubunkula ivyo
isi ili no ulanga, nimbwani
hamkudaha kubunkula
chipindi cha haluse?

Mwivane na mlemanyi
ywako
Matayo 5:25-26

57 “Nimbwani nyuwe
wenye hamkwelamwila
wedi?
58 Uneva ukaita kwe
chitala na mlahi ywako,
mwivane mwe isila hemnati
kubula kwechitala. Hegu
sivyo nakwigale kwe chitala
mkanti, akunga awenke
wankondo, naho namjelwe
mndani.
59 Uko nawikale, nawagam-
bilani, mkabula kuliha hela
ya udumo kwa maliho yenyu
ya malaho.”

13

Lekani Masa yenyu na
Mbanike

1 Chipindi icho wantu
wamwenga nawehadya
wamgambilaga Yesu mbuli
za Wagalilaya wakomagwa
ni Pilato umo nawakachinja
wanyama chani walavye
ntambiko zawo kwa Chohile.

2 Yesu niyo awagamba, “Mwafanyanya kugamba
Wagalilaya awo wendaga
na masa yatendese kujinka
watuhu, hambwe kwaviya
wasulumizwa saivyo?
3 Ichindedi sivyo ivyo!
Naho nawagambilani
kugamba hegu hamnaeile
masa yenyu, nyoseni nam-
banike saviya wabanike.
4 Hegu mwafanyanya
kugamba wadya wantu
mlongo na mnane wagwe-
lagwa nu mnala kudya ko
mzi wa Silowamu niyo wa-
banika wana masa kujinka
wekazi wose nawakekala
Yelusalemu?
5 Ichindedi sivyo ivyo!
Naho nawagambilani
kugamba hamneile masa
yenyu, nyose nambanike
saviya wabanike.”

Mliganyo wa mtini hewina hokweleka

6 Yesu niyo awasimwila
mliganyo uno, “Hendaga na
mntu yumwenga mta mti wa
mtini mwe nkonde yakwe.
Mntu uyo aitaga chani
akazungule tini mo mtini
uwo, mna niyo aubwila mti
uwo haweleke hata ntunda
dimwenga.
7 Niyo amgamba yudya
msinya inkonde, ‘Kaula! Ni
mihilimo mitatu neza hano
kuzungula tini mo mtini
uno, mna silondole cho-
chose. Ukante! Nimb-
wani ukujendeleza kujeseza
isanga vya bule?’
8 Mna yudya msinyi wo
mgunda ahitula, ‘Zumbe,
ndakuuleka, ujinke mhilimo
umwenga, naniuhaile naku-
ujeila mboleya.
9 Hegu uneva un-
eleka mhilimo ukutimila,
navitende vyedi vidala,
hegu sivyo ivyo, wadaha
kuukanta.’ ”

Mvyele mta mpepo aho-nywa mwe Zuwa dya kuhu-mula

10 Zuwa dimwenga dya
kuhumula Yesu na kahinya
mwe nyumba yo kuvikila.
11 Mvyele yumwenga
endaga mnyonje, engi-
lagwa ni mpepo zihiye
kwa chipindi cha mihilimo
mlongo na mnane, mgongo
wakwe wendaga uhinda
hakudaha kuchuluka.
12 Yesu eze amwone niyo
amwitanga, “Mnala, kuho-
nywa unyonje wako!”
13 Amwikiya mikono
yakwe, ahadya echulusa
mwenye na kumtunya
Chohile.
14 Mkulu ywe nyumba yo
kuvikila kehiwa kwaviya
Yesu kahonya mwe Zuwa
dya kuhumula, ivyo alonga
kwa wantu, “Kuna mazuwa
mtandatu yakudamanya
ndima, ivyo wize mwe
mazuwa ayo chani uho-
nywe, siyo mwe Zuwa dya
kuhumula!”
15 Zumbe amhitula,
“Nyuwe wasongaganyi!
Chila yumwenga ywenyu
mwe Zuwa dya kuhumula
hakukomweila njeku yakwe
au mpunda kulaila mwe
didewa na kuigala ko
kuinywesa mazi?

16 Haluse mwelekwa yuno
ywa Bulahimu nuyo avu-
gailagwa ni Shetani kwa
mihilimo mlongo na mine,
hakungigwa alekeilwe chi-
fungo chakwe mwe Zuwa
dya kuhumula?”
17 Hitulo dyakwe ditenda
wahigani wakwe wahuze,
mna wantu watuhu niyo
welelwa mwe mbuli zose
zikwehela adamanye.

Mliganyo wa Mbeyu ya Haladali
Matayo 13:31-32; Mako 4:30-32

18 Yesu kauza, “Useuta wa
Chohile wi savihi? Nadaha
kuuliganya na mbwani?
19 Wikala savino. Mntu
aguha mbeyu nddo ikwi-
tangwa haladali nakuihanda
mwe nkonde yakwe. Yakula
na kutenda mti, na wadege
wo ulanga wazenga masasa
mwa matambi yakwe.”

Mliganyo wa Hamila
Matayo 13:33

20 Yesu kauza naho,
“Useuta wa Chohile naniuli-
ganye na mbwani?
21 Wekala savino. Mvyele
aguha hamila njeche na kui-
hanganya na madebe maidi
na nusu ukajika unga wose
niyo wagwaduka.”

Lwivi lufinyu
Matayo 7:13-14, 21-23

22 Yesu niyo ajendeleza
na ntambo yakwe kwita
Yelusalemu, kajinkila kwe
mizi na kaya, akahinya
wantu Mbuli Yedi.
23 Yumwenga kamwuza,
“Zumbe, nawahonywe
wantu wajeche du?”
Yesu kawahitula,
24 “Damanyani viya mku-
daha kwingila mwe lwivi
lufinyu, kwaviya wantu
walozize nawajeze kwingila
mna hawadahe.
25 Mkulu ywa nyumba
nenuke nakuvugala ulwivi,
niyo umo mkachimala
kuse nakukonga kulonga
mo ulwivi nakugamba,
‘Zumbe chivugwile ulwivi!’
Nawahituleni, ‘Sivimanyize
mwalawahi!’
26 Niyo mwahitula,
‘Chidya na kunywa
hamwenga na nyuwe
kuhinya mo mzi wetu!’
27 Mna nagambe naho,
‘Simanyize uko mkulaila.
Halaweni hangu, nyuwe
wose mkudamanya yehiye!’
28 Namwile vivihi nakusig-
ina meno yenyu umo mkam-
wona Bulahimu, Isaka na
Yakobo na wawoni woseni
mo Useuta wa Chohile, umo
nyuwe mduligwe kuse!
29 Wantu na weze ku-
laila ulailo wa zuwa na
uswelo wa zuwa, na ku-
laila kwa mwenye mzi na
chibula, nakwikala he ngasu
mo Useuta wa Chohile.
30 Niyo wadya we
waudumo haluse nawa-
tende wankongo, na wadya
wankongo haluse nawa-
tende wa udumo.”

Yesu ayunga Yelusalemu
Matayo 23:37-39

31 Mwe chipindi icho
Mafalisayo wamwenga weza
kwa Yesu na kumgamba,

"Waungwa uhalawe hano
wite hantu hatuhu, kwaviya
Helode aunga akukome."
32 Yesu awahitula, "Hitani
mkadigambe diya uzi, 'Nag-
ulusa mpepo nakuhonya
dyelo na luvi, mwe dizuwa
dya katatu nanibindilize
ndima yangu.'
33 Havinati naungwa ni-
tende mwe sila dyelo, luvi,
nachisindo siyo vyedi kwa
muwoni kukomwa hatuhu
mna Yelusalemu.
34 "Yelusalemu, Yelusalemu!
Weye ukuwakoma wawoni
na wasigilwe ni Chohile
kwenyu kwa kuwaduila
mayuwe! Nkanana zilozize nasunga niwachisanye
wekazi wako saviya nguku
akufugasila wanawe hasi
mwa mawawa yakwe, mna
nyuwe hamnungile!
35 Na kwaivyo Nyumba
yenyu nkulu ya kuvikila
nailekwe. Nawagambilani
kugamba hamniwone naho
kubula umo namgambe, 'Ka-
jimbikwa uyo akwiza kwa
zina dya Zumbe.' "

14

Yesu Ahonya Mntu Mnyonje

1 Zuwa dimwenga dya
kuhumula Yesu nakaita
kudya nkande mwe nyumba
ya chilongozi yumwenga
ywa Mafalisayo, wantu
nawo nawakamsinya Yesu
kwa hajihi.
2 Mntu yumwenga mta
viga na mikono ivimbile
kamwizila Yesu,
3 Yesu naye awauza
wahinya Sigilizi na Mafa-
lisayo, "Sigilizi yaunga
kuhonya mwe Zuwa dya
kuhumula hegu bule?"
4 Mna wowo niyo wanya-
mala. Yesu niyo amtoza
uyo umnyonje na kumho-
nya, amleka aite zakwe.
5 Niyo awagamba, "Uneva
yoyose yumwenga ywenyu
mta mwana hegu njeku ig-
wele mwe bome mwe Zuwa
dya kuhumula, hamvilavye
aho mwe Zuwa dya kuhu-
mula?"
6 Mna hawadahile kumhi-
tula mwe vino.

Untu na Wikazi wedi

7 Yesu nakabunkula
viya wajeni wamwenga
nawakasagula hantu hedi,
ivyo kawagambila woseni
umliganyo uno.
8 "Umo yumwenga
anakugoneke kwe nyinka,
usekwikala hantu hedi.
Vyadahika kagonekwa
yumwenga wa awagile
kujinka weye,
9 mkaya wako, awagoneke
woseni waidi, neze naku-
longa kwenyu, 'Mlekeni
ekale hano.' Niyo nawingile
soni nakwikala hantu hasi.
10 Mna, ukagonekwa,
jenda ukekale hantu hasi,
chani mkaya ywako akeza
kulonga kwako, 'Mbuyangu,
so hantu hedi,' Ino naik-
winke ntunyo mwa wajeni
woseni.
11 Kwa wadya woseni wak-
wetenda wakulu nawase-
lezwe, na wadya wakwese-
leza nawatendwe wakulu."

12 Niyo Yesu amgamba
mkaya ywakwe, “Ukalavya
nkande ya msi hegu
ya chisingi, usekugoneka
mbuyazo hegu walukolo
wako wakwelekwa hegu
wehaguhi wagoli kwaviya
nawakugoneke, usekunga
kulihwa kwa chiya
udamanye.
13 Ukadamanya ngasu,
wagoneke wachiwa, vilema
na waholomale na man-
tuntu,
14 naujimbikwe, kwaviya
hawadahe kukuliha.
Chohile nawalihe mwe zuwa
dya uyuso kwa wantu wedi.”

Mliganyo wa Ngasu Nkulu
Matayo 22:1-10

15 Yumwenga mwa wadya
wekale mwe meza eze
eve vino, amgamba Yesu,
“Chinyemi chivivihi kwa
wekale he ngasu mo Useuta
wa Chohile!”
16 Yesu amgamba,
“Kwendaga na mntu
yumwenga nana ngasu
nkulu niyo agonekaga
wantu walozize.
17 Chipindi che ngasu
chizechibule, kasigila
wandima wakwe kugambila
wajeni wakwe, ‘Soni, chila
chintu chajika!’
18 Mna woseni wakonga
kulavya uzulu yumwenga
kutimila mtuhu. Wankongo
kamgamba uyo mndima,
‘Sigula mgunda naungwa
nite haukaule, hake
netegeleza.’
19 Mtuhu agamba, ‘Sigula
jozi shano za njeku ivyo
nimwesila kwita hazijeze,
hake netegeleza.’
20 Mtuhu agamba, ‘Nivyo
silawa mwe kusola, kwa
ivyo sikudaha kwiza.’
21 “Yudya mndima niyo
auya nakumgambila zumbe
dyakwe yoseni yano. Zumbe
kehiwa nakumgamba
mndima ywakwe, ‘Guluka
wite kwe zisila nkulu na
ndodo zo umzi, walete
wachiwa na vilema na
mantuntu na waholomale.’
22 Aho mndima agamba,
‘Zumbe, viya ungile vi-
damanyika kale, mna hechei
na hantu ha kwikala.’
23 Ivyo zumbe amgamba
mndima, ‘Jenda wite kwe
zisila nkulu na ndodo ze
isi uwalete wantu, chani
nyumba yangu imeme.
24 Nawagambilani kugamba
hamna hata yumwenga
mwe wadya wagonekwe
nalume nkande yangu ya
chisingi!’ ”

Maliho ya kutenda Mwanampina
Matayo 10:37-38

25 Aho mafyo makulu
ya wantu nayakatim-
ilizana na Yesu, kahituka
nakuwagamba,
26 “Wadya wakwiza
kwangu hawakudaha ku-
tenda wanampina wangu
hegu wakanungisa miye
kujinka tati zawo na mami
zawo, mvyele na wanawe,
walukolo wawo na walumbu
zawo, na kujinka ujima
wawo wenye.
27 Wadya hewekwinula
misalaba yawo wenye na

kunitimila hawakudaha
kutenda wanampina wangu.
28 “Uneva yumwenga
ywenyu afanyanya kuzenga
mnala, wakonga kwikala
hasi nakukaula kugamba
wonga uzengwe kwa yombe
dyani, kukaula hegu una
hela ya kuchinta kubindiliza
indima iyo.
29 Huna vitendile ivyo,
haudahe kukomeleza um-
nala uwo ukaheza kuzenga
msingi, woseni wakuwona
chilaile nawakuseke.
30 Nawagambe, ‘Yuno
mntu kakonga kuzenga
mna hakudaha kubindiliza
indima!’
31 “Uneva Seuta yumwenga
anafosa na wantu mlongo
magana mlongo kutowana
na seuta mtuhu akwiza na
wantu milongo midi magana
mlongo, nandekwikala hasi
nakukaula hegu ana udahi
wa kudaha kuhigana na
zumbe mtuhu uyo.
32 Hegu hakudaha, nasigile
wantu kudugana na zumbe
uyo, kulombeza utondowazi
umo yeye achei hale.
33 Mwe ivyo,” Yesu
akomeleza, “Hahana
yumwenga mwenyu aku-
daha kutenda mwanampina
ywangu uneva hana lekile
chila chintu ananacho.

Munyu Ubanike
Matayo 5:13; Mako 9:50

34 “Munyu ni wedi, mna
hegu unaza umunyu wakwe,
hakuna sila yakuvuza
umunyu wakwe naho.
35 Suwo wedi kwa
ulongo hegu zala, wadulwa.
Tegelezani, hegu mna
magutwi!”

15

Ngoto yagile
Matayo 18:12-14

1 Zuwa dimwenga umo
wachisanya kodi na
wata masa watuhu weza
kumwetegeleza Yesu,
2 Mafalisayo na wahinya
Sigilizi wakonga kung'ung'uzika,
“Yuno mntu ahokela wata
masa naho adya hamwenga
nawo!”
3 Ivyo Yesu awagambila
mliganyo uno.
4 “Fanyanya yumwenga
mwenyu ana ngoto gana
niyo imwenga mwe izo yaga
natende mbwani? Wasa
ntuhu mlongo chenda na
chenda zikadya nakwita
ukalonde iyo imwenga yag-
ile kubula aho nailondole.
5 Unailondola, watenda
na chinyemi nakwihagata
mayega yako,
6 nakuivuza kukaya. Niyo
wetanga wambwiyazo na
wajihi wako hamwenga na
kuwagamba, ‘Nina chinyemi
vidala silondola ngoto yangu
yagaga. Nachivineni!’
7 Mwe ivyo, nawagambi-
lani, nakutende na chinyemi
vidala kwembingu mwe mta
masa yumwenga akweila
masa kujinka wantu mi-
longo chenda na chenda
wakuwoneka wedi kulon-
gozi kwa Chohile.

Tundu dyagile

8 “Hegu fanyanya mvyele
mta matundu mlongo ya
hela aza dimwenga mwe ayo

natende mbwani? Awasha
taa, ahagila nyumba yakwe,
nakusinyisa chila hantu
kubula aho nadilondole.
9 Anadilondola, etanga
wambuya zakwe na wa-
jihi wakwe hamwenga,
nakuwagamba, ‘Nina
chinyemi vidala silondola
tundu dyangu dyagaga.
Nachivineni!’
10 Mwe ivyo, nawagambi-
lani, wandima wa kwem-
bingu wa Chohile wa-
tenda na chinyemi mwe
yumwenga akweila masa
yakwe.”

Mwana Agile

11 Yesu ajendeleza ku-
longa, “Kwendaga na mntu
mta wana waidi.
12 Umdodo amgamba,
‘Tate, ninka hantu ho ugoli
wangu haluse.’ Ivyo yudya
mntu enkiza vintu vyakwe
mwa wanawe waidi.
13 Mazuwa majeche yeze
yakajinke mwana umdodo
niyo ataga ntendele ya
ugoli wakwe nakuhalawa
hanyumba na hela. Kaita
kwe si ya hale, uko kajeseza
hela zakwe mwe wikazi
wihiye.
14 Kajeseza chila chintu
nananacho. Niyo kwengila
gumbo kulu mwe si yose,
naye kasigwa hena chintu.
15 Ivyo aita kwa mkaya
yumwenga mwe isi iyo
kwe kudamanya ndima,
amwigale kwe nkonde
yakwe akalise nguluwe.
16 Nakaunga hegu
nakadaha kudya mwe zae
dye zinguluwe, mna hahana
amwinkile chochose cha
kudya.
17 Ko udumo ezilwa
ni fanyanyi na kugamba,
‘Wandima woseni wa tate
wana chimemile cha kudya,
miye hano nonga kukomwa
nisala!
18 Nanihalawe na kwita
kwa tate nakumgamba,
Tate, sidamanya masa
kwembingu na kwa Chohile
hamwenga na weye.
19 Sikuwagila kwitangwa
mwanawo, nitenda saviya
yumwenga ywa wandima
wako.’
20 Ivyo achimala nakukonga
ntambo kuya kwa tati
yakwe.
“Nachei hale kulaila
kukaya umo tati yakwe
amwone, moyo wakwe
naumema mbazi, niyo
aguluka, edula mwe mikono
yakwe kumzunguluka
mwanawe nakumsesa.
21 Yudya mwana agamba,
‘Tate,’ ‘Sidamanya masa
kwa Chohile hamwenga
na weye na kwembingu.
Sikuwagila kwitangwa
mwanawo.’
22 Mna tati yamntu ke-
tanga wandima wakwe.
Agamba, ‘Sunguzani!’.
‘Igalani suche yedi vidala
mumvise. Mviseni mpete
mwa kadole kakwe na vilatu
mwe viga vyakwe.
23 Mkaheza mwite mk-
aguhe ndama idamane mch-
inje, chivineni ngasu!
24 Kwaviya yuno mwanangu
nakabanika, mna haluse ni
mjima, nakaga, mna haluse
kalondoka.’ Aho ngasu
yakonga.

25 “Mwe chipindi icho
mwana ywa yudya mdala-
hala nekwenkonde. Umo
emwe sila akauya, eze
abule hajihi na hakaya, eva
nchelejele na ngoma.
26 Ivyo etanga yumwenga
mwa wandima nakumuza,
‘Ni chibwani chikujen-
deleza?’
27 Yudya mndima ahitula,
‘Mlukolo ywako kauya
kukaya, tati yako naye
kachinja ndama idamane,
kwaviya kamhokela
emjima.’

28 “Yudya mwana umkulu
nakehelwa vidala vilekile
hengile kunyumba, ivyo
tati yakwe afosa na kum-
lombeza engile.
29 Mna kamhitula tati
yakwe, ‘Kaula, mihilimo ino
yoseni sikusankanila enga
mtumwa, naho salemelaga
lagizo dyako. Kuninka
mbwani? Hata mbuzi
hadamanye ngasu na
wambuya zangu!
30 Mna mwanawo yuno
kaza ugoli wako kwa
uchilanga, naho eze auye
kaya, wamchinjiza ndama
idamane!’
31 Tati yamntu ahit-
ula, ‘Mwanangu, wi hano
mazuwa yose hamwenga
na miye, chila chintu
ninanacho ni chako.
32 Mna chaungwa chi-
damanye ngasu naho chi-
tende na chinyemi, kwaviya
mlukolo ywako nakabanika,
mna haluse ni mjima nak-
aga, mna haluse kalondoka.’
”

16

Mliganyo wa Mchimaila ugoli

1 Yesu niyo awagamba
wanampina wakwe mli-
ganyo uno, “Kwendaga na
mgoli yumwenga endaga
akachimaila ugoli wakwe.
Yudya mchimaila niyo
alongelezwa kwa mkulu
ywakwe kugamba abalanga
ugoli wa mkulu ywakwe,
2 Akaheza mkulu ywakwe
amwitanga niyo amgamba,
‘Ni mbuli zani nizivile
kulawana na weye? Lavya
mahokelo yose yo ugoli
wangu kulawana na viya
wingize na viya vifosize,
naho hukudaha kutenda
mchimaila ywangu naho.’
3 Yudya mchimaila niyo
elongela mwenye kugamba,
‘Zumbe dyangu aunga
anilavye mo chimaila ugoli.
Na nitende mbwani? Kulima
sikudaha, naho kwita kwe
kulombeza enga mchiwa
nawona soni.
4 Haluse simanya dyo
kudamanya, chani umwo
habalazwa mo uchimaila
wantu wadahe kunihokela
kwe zikaya zawo.’

5 “Niyo awetanga wadya
wose wakutigizwa ni mkulu
ywakwe. Kamuza ywa
nkongo, ‘Watigizwa chiyasi
chani ni mkulu ywangu?’
6 Niyo amhitula, ‘Mavuta
ya nyonyo mapila gana,’
yudya mchimaila ugoli
niyo amgamba. ‘Guha
ibaluwa yako ye ntigizo,’
mkulu amgamba, ‘ikala hasi

uwandike watigizwa mapila
milongo mishano.’
7 Akaheza amwuza
mtigizwa mtuhu, ‘Weye
watigizwa chiyasi chani?’
Niyo amhitula, ‘Majuniya
gana ya ngano,’ yudya
mchimaila niyo amgamba.
‘Guha ibaluwa yako ya
ivyo mwivane,’ ‘Uwandike
milongo mnane.’
8 “Mna mkulu ywakwe
niyo amtogola yudya
mchimaila ugoli kwaviya
adamanye kwa umanyi, kwa
viya wantu wa mwe isi ino
ni wabala vitendese kujinka
wantu wakunga kwikala mo
ng'azi.”
9 Yesu niyo ongezeza
kugamba, “Nami nawagam-
bilani, jesezani ugoli we
isi ino kwa kutenda na
wambuya, chani ugoli
uwo ukasila, mhokelwe
mo wikazi wa ujima wa
mazuwa yose.
10 Mntu yeyose akunga
atende mzumizi mwe mbuli
ndodo naatende mzumizi
mwe mbuli nkulu, na
mntu yoyose yudya hatende
mzumizi mwe mbuli ndodo,
hakudaha kutenda mzumizi
mwe mbuli nkulu.
11 Hegu nyuwe sawo
wazumizi mwe ugoli we isi
ni yuhi akunga awenkeni
ukanuni na kuwatunyani
mwe ugoli wa chindedi?
12 Hegu hwimkanuni na
ugoli wa mntu mtuhu kwa
uzumizi, ni yuhi akunga
awenkeni ugoli wenyu we
ichedu?
13 “Hahana mndima aku-
daha kusankanila wakulu
waidi, kwa viya na mwihiwe
yumwenga na kumungisa
mtuhu. Hamkudaha kum-
sankanila Chohile no ugoli.”

Milosi yesimile ya Yesu
Matayo 11:12-13; 5:31-32;
Mako 10:11-12

14 Mna mafalisayo weze
weve ayo yose, kwa viya
wowo na wakaungisa
hela niyo wamona Yesu
hakuwagila chintu.
15 Yesu niyo awagamba,
“Nyuwe mwi wantu mk-
wetenda kugamba mwa-
woneka wedi kulongozi
kwa wantu, mna Chohile
kamanya ye mwe myoyo
yenyu. Kwaviya yakuto-
golwa ni wantu ni maihizo
kulongozi kwa Chohile.
16 “Sigilizi ya Musa na
mawandiko ya wawoni
yalongwa kubula kwiza kwa
Yohana, kukongela chipindi
icho Mbuli Yedi ya Useuta
wa Chohile yalongwa, naho
chila mntu engiza kwa
nguvu mo useuta uwo.”
17 Mna ni vihufu viten-
dese imbingu ne isi ku-
jinka, ukaleka kubula helufi
imwenga ya Sigilizi yuswe.
18 “Mntu yoyose akumwasa
mkaziwe niyo asola mntu
agonya, yoyose nasole
mvyele asigwe agonya.”

Mgoli na Lazalo Mchiwa

19 “Hendaga na mntu
yumwenga mgoli vidala, na
akavala suche zina langi ya
zambalau na chitani zina
yombe kulu na kudamanya
ngasu chila zuwa.”

20 Naho nahana mchiwa
yumwenga akwitangwa
Lazalo, mchiwa uyo naana
nkwenje mwili mjima wantu
na wakamgoneza ho lwivi
lwe nyumba ya yudya mgoli.
21 Yudya mchiwa na
akaungisa adye nkande
ikulagala mnanga mwe
imeza hadya akudila
yudya mgoli, naho makuli
na yakeza yakamlambita
mwezi nkwenje ahadya
agonile.
22 "Yudya mchiwa niyo
abanika, wandima wa
kwembingu niyo wamguha
wakwikala naye haguhi na
Bulahimu." Yudya mgoli
naye niyo abanika, niyo
ahambwa,
23 Elo, kudya kwedibome
hedina uhelo akasulumizwa
niyo asinya kulanga niyo
amwona Bulahimu, kwa
luhale, na Lazalo akatenda
ehankanda hakwe.
24 Elo niyo etanga kwa
izwi nkulu, Tate Bu-
lahimu! Nifila mbazi, naho
mgambe Lazalo atweze
akadole kakwe mwa mazi
anitwekeze hata twen-
twe dimwenga mo lulimi
lwangu, kwaviya nasulumila
vidala mo umoto uno!
25 "Mna Bulahimu niyo
amhitula, 'Kumbuka,
mwanangu, kugamba mo
wikazi wako mwe isi wenk-
agwa yedi, Lazalo niyo
ahokela yehiye.' Haluse
Lazalo atondowazwa, weye
wasulumizwa."
26 Ukaleka ayo, mgati
mwenyu na suwe hana
bome kulu, chani wakunga
kwiza kwenyu kulaila kuno
wasekudaha, na wauko
wasekudaha kwiza kuno.
27 Yudya mgoli agamba,
Elo, nakulombeza weye, tate
Bulahimu, msigile Lazalo
aite kwe nyumba ya tate,
28 Kwaviya nina walukolo
washano. Chani awagambe
wanase kwiza kuno kwa ma-
sulumizo.
29 "Bulahimu niyo
amgamba, 'Walukolo wako
wana mawandiko ya
Musa na ya wawoni ya
kuwafunda, waleke way-
ategeleze.'
30 Mna yudya mgoli niyo
agamba, 'siyo ivyo, tate
Bulahimu! Mna uneva
mntu yumwenga anauyuka
nakuwabasa, naweile ku-
laila mwa masa yawo.'
31 Mna Bulahimu niyo
amhitula, 'Uneva hawanaw-
evile Musa na wawoni, hata
anauyuka mntu anawabasa
hawamwive.' "

17

Masa
Matayo 18:6-7, 21-22;
Mako 9:42

1 Yesu niyo awagamba
wanampina wakwe,
"Vintu naviwahose wantu
vyaungwa vilaile, mna
namanye mwenye mntu
yudya akunga avitende
vilaile!
2 Na vita vyedi mntu
uyo atalizwe yuwe kulu
dya kusigintila mwe singo
akadulwe mwe bahali
ukaleka akahosa yumwenga
ywa wadodo wano wakole
masa."

3 Kwaivyo mwedime vyedi!
Uneva mlukolo ywako anakola masa, mkwahile, na uneva aneila, mlekeile.
4 “Uneva ana kola masa nkanana mfungate kwa zuwa, na chila nkanana auya kwako akagamba ‘neila kwako,’ mlekeile.”

Uzumizi

5 Wasigilwa niyo wamgamba Zumbe, “Chongezeze uzumizi wetu.”
6 Zumbe niyo ahitula, “Uneva mna uzumizi saviya kapuluzi ka mbeyu ikwitangwa haladali, na mkadaha kuugamba umti uno wo mkuyu, ‘Ng'oka na ukehande mwe bahali!’ Nawo na uweveni.”

Vikungwa mndima

7 “Chigambe kwa mliganyo yumwenga ywenyu ana mndima ywakwe akulima kwe nkonde hegu akudima ngoto, togolani akauya kulaila kwe nkonde, namumgambe uyo mndima sunguza so udye nkande?
8 Bule! Mna, namgambe, ‘nikiya nkande, naho wikale ahano kubula nibinde ukudya na kunywa, vikaheza wenawe nivyo na udye.’
9 Togola, haumtogole uyo mndima kwa viya kadamanya yadya malagizo, bule?
10 Nivyo vili kwenyu nyuwe, uneva mdamanya yadya yose mgambigwe mdamanye, gambani, ‘Suwe chiwandima du, chibinda yadya chungigwe chidamanye.’ ”

Yesu ahonya wadya wantu mlongo wata matana

11 Umo Yesu nemwe ntambo ya kwita Yelusalemu, nakajinka mwe mihaka ya Samaliya na Galilaya.
12 Umo akengila mwe kaya imwenga niyo adugana na wantu mlongo wata matana. Wachimala kwa luhale,
13 waguta wakagamba, “Yesu! Zumbe! Chifile mbazi!”
14 Yesu eze awawone niyo awagamba, “Hitani kwa walavyantambiko mkelagise chani wawakauleni.”
Mwesila wakajenda niyo walenguswa.
15 Yumwenga ywawo eze awone kahonywa, niyo auya, kuno akamtunya Chohile kwa izwi kulu.
16 Niyo amfikila madi Yesu kuno akamtunya. Uyo mntu nani Mfambazi.
17 Aho Yesu agamba, “wantu walenguswe hawendile mlongo, awatuhu wekuhi?
18 Hawoneke mtuhu awiye kumtogola Chohile mna yuno mjeni uyodu?”
19 Akaheza Yesu amgamba yudya mntu, “Chimala wite zako, uzumizi wako ukuhonya.”

Kwiza kwa Useuta wa Chohile
Matayo 24:23-28, 37-41

20 Mafalisayo weza wamuze Yesu useuta wa Chohile nawize ini. Awahitula, “Useuta wa Chohile

hawize kwa kuwoneka pwilili.
21 Naho hahana yumwenga nagambe, ‘Kaula, wihano!’ Hegu, ‘Wihadya!,’ Kwaviya useuta wa Chohile wi mgati mwenyu.”

22 Niyo awagamba wanampina wakwe, “Mazuwa yeza ayo mkunga munge muwone zuwa dimwe dya Mwana ywa Mntu, mna hamdiwone.
23 Wantu nawawagambeni, ‘Kaulani, ekudya!’ Mna nyuwe msekufosa naho mkawabasa.
24 Kwaviya enga lumwemwe viya lukwaka kwembingu na kumulika uko na uko, nivyo Mwana ywa Mntu akunga eze mwe dizuwa dyakwe.
25 Mna aungwa nkongo asulumiziswe na kulemelwa ni wantu wa dyelo.
26 Saviya mwe dizuwa dya Nuhu nivyo vikunga vitende mwe chipindi cha Mwana ywa Mntu.
27 Mwa mazuwa yadya wantu na wakadya na kunywa, naho kusola na kusolwa, kubula zuwa diya Nuhu eze engile mwe safina na fula nkulu niyo yanya na kuwakoma wose.
28 Nivyo vyendaga mwa mazuwa ya Lutu. Wantu na wakadya na kunywa, kugula na kutaga, kuhanda na kuzenga.
29 Mna zuwa diya Lutu eze akulawe Sodoma, niyo kwalaila moto wa chibiliti usela kulaila kwembingu na kuwakoma woseni.
30 Ivyo nivyo vikunga vitende zuwa diya akwizila Mwana ywa Mntu.
31 “Mwe dizuwa idyo mntu yudya aungagwa aselezwe hasi kulaila mnanga mwe nyumba asekusela kwita kwe nyumba yakwe akaguhe vintu vyakwe, seivyo mntu ekwenkonde asekuya kaya.
32 Kumbukani yadya yamlaile mkaza Lutu!
33 Yoyose nadime ujima wakwe nawaze, mna yudya nalavye ujima wakwe na audime.
34 Nawagambilani nyuwe, mwe dizuwa idyo, wantu waidi nawatende wagona mwe lusazi lumwenga, yumwenga aguhigwa, yumwenga asigwa.
35 Wavyele waidi nawatende wabunda hamwenga, yumwenga naguhigwe, yumwenga nasigwe.”
36 Wantu waidi nawatende mwenkonde imwenga, yumwenga naguhigwe, yumwenga asigwa.
37 Wanampina niyo wamuza, “Zumbe, mbuli zino nazidamanyike kuhi?”

Yesu niyo awahitula, “Hadya hana chimba chiwoile, naho hakuchima magushu.”

18

Mliganyo wa mvyele abanikilwe ni mgosi na mlamuzi

1 Akaheza Yesu awagambila wanampina wakwe

mliganyo uno kwa kuwalag-
isa kugamba mazuwa yose
waungigwa wamlombeze
Chohile naho wasekufa
chevu.
2 Agamba, “Mwe mzi
msiku kwendaga na mkanta
yumwenga hekumogoha
Chohile hegu hekumtunya
mntu yoyose.
3 Seivyo kwendaga na
mvyele abanikilwe ni mgosi
mo umzi uwo nakajen-
deleza kumbasa akalombeza
enkigwe vintu vyakwe
vikumuwagila, akagamba,
‘Nambiza mwe vikuniwagila
mwa mhiga ywangu!’
4 Kwa chipindi chitali
yudya mkanta kalemela
kudamanya, mna keuza
mwenye akagamba, ‘Hata
hegu sikumwogoha Chohile
hegu sikutunya mntu
yoyose,
5 mna kwaviya yudya
mvyele abanikilwe ni
mgosiwe mwe chivuzovuzo
akuninka, nani kaule
kugamba ahokela viku-
muwagila. Hegu saniviten-
de, najendeleze kwiza
kunijela maya!’ ”

6 Akaheza Zumbe agamba,
“Tegelezani ivyo mkanta uyo
aihiye ivyo alongile.”
7 Elo, Chohile hawenke
wadya wedi kulongozi kwa
Chohile wantu wakumwila
chilo na msi wambizwe?
Nakawe kuwambiza?
8 Nawagambilani nyuwe,
hakawe kuwenkani viku-
woneka vyedi kulongozi
kwa Chohile. Mna Mwana
ywa Mntu aho akwizila
nabwile wazumile mwe isi?

Mliganyo wa Mafalisayo na wachisanya kodi

9 Yesu awagambila naho
mliganyo uno kwa wantu
wewone kutenda wedi na
kubela chila mntu mtuhu.
10 “Nakuna wantu
waidi wakweile kwita
kwe kulombeza mwe
Nyumba nkulu ya Chohile,
yumwenga nani Falisayo,
mtuhu ni mchisanya kodi.”
11 “Yudya Falisayo kachi-
mala hankanda mwenye
akalombeza zavino, weye
Chohile, ‘Nakuhongeza
weye, Chohile, kugamba
miye suyo mbafu, naho
nimchindedi naho si mgonyi
hegu mbunyanyi, sayuno
mchisanya kodi ehadya
hankanda hekwiva.
12 Nafunga mazuwa maidi
chila juma, naho nalavya
fungu dyangu dya mlongo
dya vintu vyose ni nanavyo.’
13 “Mna yudya mchisanya
kodi kachimala kwa luhale
naho haungile hata kwinula
uso wakwe kwembingu,
mna kutowa mwe chi-
fuwa chakwe nakugamba,
‘Chohile, nifila mbazi, miye
ni mkola masa!’
14 Yesu niyo agamba,
Nawagambilani,” “mchisanya
kodi, kauya kaya akatenda
kalekeilwa masa yakwe mna
suyo Falisayo, akuoneka
ywedi kulongozi kwa
Chohile. Kwaviya woseni
wakwekweza nawaselezwe,
woseni nawo wakunyanya-
hala nawatendwe wakulu.”

Yesu Ajimbika Wana Wadodo

Matayo 19:13-15; Mako

10:13-16

15 Wantu wamwenga
nawamwila Yesu chani
awajelekele mikono yakwe.
Wanampina weze wawone
niyo wawakwahila kwa
kudamanya ivyo,
16 mna Yesu kawetanga
wadya wana kwakwe
nakugamba, “Walekeni
wana weze kwangu
msekuwachinda, kwaviya
Useuta wa Chohile wikwa
wadodo sawano.
17 Chindedi nawagambila
vino! Yoyose hekuhokela
Useuta wa Chohile enga
mwana hawingile.”

Mntu mgoli

Matayo 19:16-30; Mako 10:17-31

18 Chilongozi yumwenga
ywa Chiyahudi amuza Yesu,
“Mhinya Ywedi, nidamanye
mbwani nihokele ujima wa
mazuwa yose?”
19 Yesu amuza, “Ni mb-
wani ukunitanga ywedi?”
“Hakuna mntu ywedi
ukaleka Chohile du.
20 Kuyamanya malagizo,
‘Usekugonya, usekukoma,
usekubawa, usekulonga
udanti, watunye iso na
nyokwe.’ ”
21 Yudya mntu ahitula,
“kukongela ni mdodo, sitim-
ila malagizo yano yoseni.”
22 Yesu eze eve vino,
amgamba, “Kuchei nachintu
chimwenga ukungigwa
udamanye. Taga vyoseni
unanavyo uwenke wachiwa
izihela, nawe nautende na
ugoli kwembingu, ukaheza
wize unitimile.”
23 Mna yudya mntu eze
eve vino, kengilwa ni
chinyulu vidala, kwaviya
nanimgoli vitendese.
24 Yesu kawona kugamba
nana chinyulu vitendese,
“Udala wi vivihi kwa mntu
mgoli kwingila mo Useuta
wa Chohile!
25 Ni vidala vitendese
kwa mntu mgoli kwingila
mo Useuta wa Chohile
kujinka ngamiya kujinka
mwe ntundu ya singano.”
26 Wantu wamwivaga wa-
muza, “Ni yuhi, naho, aku-
daha kukombolwa?”
27 Yesu ahitula, “Hechiku-
dahika kwa mntu chadahika
kwa Chohile.”
28 Niyo Petulo agamba,
“Kaula! Suwe chileka kaya
zetu nakukutimila weye.”
29 Yesu awagamba,
“Chindedi,” naho nawagam-
bilani kugamba yoyose ak-
wasa nyumba hegu mvyele
hegu mlukolo hegu welesi
hegu wana kwachausa cha
Useuta wa Chohile,
30 nahokele vilozese mwe
chipindi chino na wikazi wa
ujima wa mazuwa yose mwe
mihilimo ikwiza.

Yesu asimwila nkanana ya katatu ye file yakwe na kuuyuka kwakwe

Matayo 20:17-19; Mako 10:32-34

31 Yesu awaguha han-
kanda wadya wanamp-
ina mlongo na waidi
nakuwagamba, “Tegelezani!
Chaita Yelusalemu kudya
chila chintu chiwandikwe ni
wawoni mwe Mwana ywa
Mntu nachitende chindedi.

32 Kwaviya nalavigwe
mwe mikono ya wantu sawo
Wayahudi, wadya wakunga
wamtile, wamhulute na
kumtwela mate.
33 Nawamhute na
kumkoma, mna mazuwa
matatu yakutimila nauyuke.”
34 Mna wadya wanampina
hawakombaganye chochose
mwe vino vintu, nikugamba
ulosi ufisizwa wowo, naho
hawamanyaga nichibwani
Yesu nakakisimwila mwe
mbwani.

Yesu Ahonya tuntu Mlombezi
Matayo 20:29-34; Mako 10:46-52

35 Hadya Yesu eze
atende haguhi no mzi wa
Yeliko, kwendaga na mntu
yumwenga tuntu ekale han-
kanda he sila, akalombeza.
36 Eze eve fyo dya wantu
wakajinka, auza, “Kuna mb-
wani?”
37 Wamgamba, “Yesu wa
Nazaleti ajinkila hano.”
38 Aguta, “Yesu! Mwana
ywa Daudi! Nifila mbazi!”
39 Wantu walongole
wamkwahila nakumgamba
anyamale. Mna niyo agutisa,
“Mwana ywa Daudi! Nifila
mbazi!”
40 Elo Yesu niyo achimala
nakuwalagiza wamwigale
yudya tuntu kwakwe. Eze
abule hajihi, Yesu amuza,
41 “Waunga hudamanyize
mbwani?”
Ahitula, “Zumbe,”
“Naunga niwone naho.”
42 Yesu amgamba,
“Kwaivyo wana! Uzumizi
wako ukuhonya.”
43 Ahadya yudya tuntu
niyo adaha kuwona, niyo
amtimila Yesu, kuno
akamhongeza Chohile. Fyo
dize diwone ivyo, wose
wamtunya Chohile.

19

Yesu na Zakayo

1 Yesu kajendeleza
kwingila Yeliko naho naka-
jinkanya.
2 Nakuna mchisanya kodi
mkulu kudya akwitangwa
Zakayo, endaga mgoli.
3 Nakajeza kusinya Yesu
nani yuhi, mna nani mntu
mjihi naho hadahile kum-
wona Yesu kwachausa che
difyo.
4 Ivyo kalongola kulon-
gozi kwe difyo nakukwela
kulanga kwe mkuyu am-
wone Yesu, kwaviya Yesu
nakaunga ajinkile mwe sila
iyo.
5 Umo Yesu eze abule
hadya hantu, kasinya ku-
langa nakumgamba Zakayo,
“Zakayo sunguza usele,
kwaviya naungwa dyelo
nikale mwe nyumba yako.”
6 Zakayo kasunguza
kusela na kumhokela kwa
chinyemi.
7 Wantu wose wa-
wone ivyo wakonga
kung'ung'uzika wakagamba,
“Mntu yuno kaita na
kwikala na mntu mta masa!”
8 Mna Zakayo niyo achi-
mala nakumgamba Zumbe,
“Zumbe! Tegeleza, nani-
wenke wachiwa nusu yo
ugoli wangu, naho hegu
namhokaga mntu yoyose

chakwe, nanilihe nkanana
nne kujinka.”
9 Yesu amgamba, “Dyelo
wambulwa wingila mwe
nyumba ino, kwaviya mntu
yuno, naye, ni mwelekwa
ywa Bulahimu.
10 Kwaviya Mwana ywa
Mntu keza kuzungula na
kwambula wagile.”

Mliganyo wa matundu ya Zahabu
Matayo 25:14-30

11 Umo wantu waketegeleza
yano, Yesu kajendeleza
na kuwagambila mliganyo.
Kwaviya nehaguhi no mzi
wa Yelusalemu, nawo
nawakafanyanya kugamba
mazuwa yo Useuta wa
Chohile nawihajihi na ku-
laila.
12 Ivyo agamba, “Kwendaga
na mntu yumwenga mkulu
atambaga kwita mwe si ya
hale vidala chani akatendwe
seuta, akaheza auye kukaya.
13 Umo henati kuha-
lawa, kawetanga wandima
wakwe mlongo nakuwenka
chila yumwenga tundu
dya zahabu nakuwagamba,
‘Kaulani mwadaha ku-
damanya mbwani mwe
chino chani mwingize umo
miye sihali.’
14 Mna, wantu wa kwawo
niyo wamwihiwa, ivyo
wasigila wantu kwakwe
kugamba, ‘Hachikunga
mntu atende seuta ywetu.’
15 “Yudya mntu niyo
atendwa seuta nakuya.
Akaheza alagiza wadya
wandima wakwe enkile
yadya matundu weze, chani
akaule chila yumwenga icho
engize.
16 Ywa nkongo keza naku-
longa, ‘Zumbe, miye singiza
matundu ya zahabu mlongo
mwe imwenga waninkaga.’
17 Agamba, ‘Kudamanya
vyedi,’ ‘wimndima ywedi!
Kwaviya na wi mka-
nuni kwa vintu vidodo,
nahutende mchimaila ywa
mizi mlongo.’
18 Mndima ywa kaidi keza
nakugamba, ‘Zumbe, miye
singiza matundu mashano
ya zahabu mwe imwenga
waninkaga.’
19 Uyo naye amgamba,
‘Nahutende mkulu mwe
mizi mishano.’ ”
20 “Mndima mtuhu keza
nakugamba, ‘Zumbe, tundu
dyako dya zahabu dino di-
hano, nasidifisa mwe katam-
bala ka mo mkono.
21 Nahakogoha, kwaviya
wi mntu mdala. Waguha
sicho chako naho wavuna
hwihandile.’
22 Amgamba, ‘Wimndima
ehiye! Nahukantile kwa
ulosi wako mwenye! Kuvi-
manya kugamba ni mdala,
kuguha sicho changu naku-
vuna sihandile.
23 Nivyedi, elo, nimbwani
hwikiye hela zangu kwa
wakulavya vyongezekele?
Niyo nahokela chongezekele
umo ukanivuziza.’
24 “Niyo alonga kwa
wadya nawachimale hadya,
‘Guhani idyo iditundu dye
zahabu kulaila kwakwe
mmwinke mndima yudya
mta matundu mlongo.’

25 Mna wamgamba,
‘Zumbe, ana matundu
mlongo kale!’
26 Awahitula, ‘Nawagam-
bilani,’ ‘kugamba mtu mta
chintu, nongezezwe, mna
wadya hewena chintu, hata
chiya chidodo wananacho
nawahokwe.
27 Haluse, kwa wadya
wankondo wangu hawaungile
miye nitende seuta ywawo,
waleteni hano muwakome
mwa meso yangu!’ ”

Mwingilo wa kwe ngasu uko Yelusalemu

Matayo 21:1-11; Mako 11:1-11; Yohana 12:12-19

28 Yesu eze alonge
vino, kawalongweila kwita
Yelusalemu.
29 Umo akabula hajihi
na Betifage na Besaniya
ho lugulu lwa Mizeituni,
kasigila wanampina waidi
walongole,
30 awasigila vino, “Hi-
tani kudya ko mzi wiku-
longozi kwenyu, umo
mkengila, namlondole
mwana mpunda atal-
izwe henati kukwelwa.
Mchohweleni mumwigala
hano.
31 Uneva mntu anawauzani
ni mbwani mwamchohola,
mgambeni kugamba Zumbe
amunga.”
32 Waita intambo yawo
nakubwila chilachintu
saviya Yesu awagambile.
33 Umo wakamchohola
yudya mwana mpunda,
umwenye awauza, “Ni
mbwani mkumchohola?”
34 Wahitula, “Zumbe,
amunga,”
35 niyo wamwigala mwana
mpunda uyo kwa Yesu.
Wadula suche zawo mwe
mpunda iyo nakumwambiza
Yesu kukwela.
36 Umo akajendeleza,
wantu watandaza suche
zawo mwe sila.
37 Eze abule haguhi na
Yelusalemu, hantu hana
seleza kwita kolugulu lwe
Mizeituni, fyo kulu dya
wanampina wakwe welelwa
na kukonga kumhongeza
Chohile na kumtogola kwa
izwi kulu kwa mpituko zose
wawone.
38 Wakagamba, “Ajim-
bikwe seuta akwiza kwa
zina dya Zumbe! Uton-
dowazi kwembingu na
ukuka kwa Chohile!”
39 Niyo Mafalisayo
wamwenga mwe difyo
walonga wamgamba Yesu.
Wagamba, “Mhinya,” “wak-
wahile wanampina wako
wanyamale!”
40 Yesu awahitula,
“Nawagambilani kugamba
uneva wananyamala,
mayuwe nayagute.”

Yesu awila Yelusalemu

41 Yesu eze abule haguhi
no umzi, na eze auwone,
kawila,
42 akagamba, “Hegu du
wamanyize dyelo dino
chintu chikudaha kuk-
wigaila utondowazi! Mna
haluse hukudaha kuchi-
wona!
43 Kwaviya mazuwa yeza
umo wankondo wenyu
nawawazunguluke kwa
nkondo, aho nawazenge chi-
wambaza cha kuwachinda

nakuwavugaila ntendele zose.
44 Nawawakomeni vitendese na wantu we mwe viwambaza vyenyu, hahana yuwe dikunga disigazwe hantu hakwe, kwaviya hawakombaganye chipindi umo Chohile akunga eze awambuleni!”

Yesu engila kwe Nyumba ya Kuvikila

Matayo 21:12-17; Mako 11:15-19; Yohana 2:13-22

45 Yesu niyo engila mwe Nyumba nkulu ya Chohile nakukonga kugulusa wakutaga mayombe,
46 akawagamba, “Iwandikwa mwa mawandiko kugamba Chohile kagamba, ‘Nyumba nkulu ya Chohile ya Kuvikila naitende nyumba ya kulombezeza.’ Mna nyuwe mwihitula hantu hakwefisiza wabavi!”
47 Yesu na kahinya chila zuwa mwe Nyumba nkulu ya Chohile. Walavyantambiko wakulu, wahinya Sigilizi, na vilongozi wa wantu nawakaunga wamkome,
48 mna hawabunkule sila yakumkoma, kwaviya wantu wose nawakamwetegeleza, wasekuleka kwiva ulosi wowose.

20

Mbuli ya udahi wa Yesu

Matayo 21:23-27; Mako 11:27-33

1 Zuwa dimwenga umo Yesu nakahinya wantu mwe Nyumba nkulu ya Chohile na kulonga Mbuli Yedi, walavyantambiko wakulu na wahinya Sigilizi, hamwenga na wadalahala, weza
2 nakumgamba, “Chigambile, Wadamanya mbuli zino kwa udahi wa yuhi? Ni yuhi akwinkile udahi uno?”
3 Yesu awahitula, “Gojani niwauze mbuli. Nigambilani,
4 Udahi wa Yohana wo kubatiza ulaila kwembingu hegu kwa mntu?”
5 Niyo wafanyanya chalumwe, “Chigeze? Uneva chinagamba, ‘Ulaila kwembingu,’ nagambe, ‘Nimbwani, hamumzumile Yohana?’
6 Mna uneva chinagamba ‘Ulaila kwa wantu,’ dino difyo dyose nadichitowe mayuwe, kwaviya wabunkula kugamba Yohana endaga muwoni.”
7 Ivyo wahitula, “Hachivimanyize uko ulaile.”
8 Yesu awagamba, “Saniwagambileni, ni kwa udahi wani nadamanya mbuli zino.”

Mliganyo ywa Mkodisha nkonde ya mizabibu

Matayo 21:33-46; Mako 12:1-12

9 Yesu niyo ajendeleza kuwagambila mligano uno, “Kwendaga na mntu yumwenga nakalima nkonde yakwe ya mizabibu, niyo aikodisha kwa walimizi, niyo atamba kwita si ya hale kakwikala uko kwa chipindi chitali.
10 Umo chipindi cho uvuni we zabibu chize chibule, niyo amsigila mndima

ywakwe yumwenga kwa wadya walimizi chani wamwinke ntendele yakwe yo ulozo. Mna wadya walimizi niyo wamtowa yudya mndima na kumvuza mikono bule.
11 Yudya mntu niyo amsigila mndima mtuhu, mna naye niyo wamtowa saiviya na kumtendela vihiye na kumvuza mikono bule.
12 Niyo asigila mtuhu ywa katatu, yuno naye weze wamtowe na kumlumiza niyo wambalaza.
13 Vikaheza yudya zumbe mta inkonde ye mizabibu niyo agamba, 'Nitende zeze? Nani msigile mwanangu hungisa, wadaha wakamwiva.'
14 Wadya walimizi weze wamuwone yudya mwana niyo wagambilana, 'Yuno nuyo mlisi, haluse chimkome chani uno ulisi utende wetu.' "
15 Niyo wamlavya mweidya inkonde ye mizabibu, wamkoma.

Yesu niyo auza, "Yuno zumbe mta inkonde nawatende mbwani wadya walimizi?"
16 "Neze awakome wadya walimizi na kuwenka walimizi watuhu idya inkonde ye mizabibu."

Wantu weze weve ziya izimbuli, niyo wamhiga wagamba "Havikudahika!"
17 Mna Yesu niyo awasinya, awagamba, "Mawandiko yano Yakukile manakwe ni mbwani?
'Yuwe dilemelwe ni wazesi, haluse ditenda yuwe kulu dya msingi.'
18 "Mntu yoyose anagwa mnanga mwe diya diyuwe nakantike vihandehande, naho dinamgwela mntu yoyose nadimtiginte enga unga."

Mbuli ya kuliha kodi
Matayo 22:15-22; Mako 12:13-17
19 Wahinyi wa Sigilizi na walavyantambiko wakulu na wamanya kugamba mligano uwo wawalanga wowo, ivyo na wakaunga wamgwile ahadya, mna nawakawogoha wantu.
20 Ivyo niyo wakonga kumhanga Yesu, niyo wasigila wazuza waketenda ni wantu wedi chani wamgwile mo ulosi wakwe, na mwe sila iyo wadahe kumlavya mwe mikono ye vilongozi we isi.
21 Awo wazuza niyo wamgamba, "Mhinyi, chimanya kugamba walonga na kuhinya mbuli za chindedi, chimanya weye hukupagula, weye wahinya ichindedi chenye che sila ya Chohile.
22 Elo chigambile hegu ni vyedi hegu sivyo vyedi mwe sigilizi yetu kuliha kodi kwa mkulu ywa Chilumi!"
23 Yesu niyo amanya viya wamtegile, niyo awagamba,
24 "Nilagisani ivyo hela iyo ili, nauza iyo isula ne chapa ni yayuhi?"

Niyo wamhitula, "Niya Mkulu ywa Chilumi"
25 Yesu niyo awagamba, "Elo mwinkeni mkulu ywa

Chilumi ivyakwe na Chohile
ivyakwe.”
26 Elo wadya wantu
niyo wadunduga kumgwiza
mwe mbuli yoyose, niyo
wehelwa hawahitule, niyo
wanyamala dwii.

Mbuli ya Kuyuka
Matayo 22:23-33; Mako 12:18-27

27 Mna Masadukayo
wadya wakugamba wa-
banike hawakudaha
kuyuka, niyo wamhitula
Yesu wagamba,
28 “Mhinyi, Musa kachi-
wandikila vino hegu mntu
anabanika kuno kasa
mkaziwe heleke wana,
vyongigwa mlukolo ywakwe
amsole yudya mvyele, chani
amwelekele wana yudya
mlukolo abanike.
29 Mna na kuna walukolo
mfungate. Ywankongo aso-
laga mvyele niyo abanika
heleke mwana,
30 mlukolo ywa kaidi niyo
ampala yudya mvyele naye
niyo abanika,
31 ywakatatu seivyo vi-
laile kwa wose mfungate,
wose na wabanika heweleke
wana.
32 Weze wabanike wose
yudya mvyele naye niyo
abanika.
33 Nauza mwe dizuwa
idyo dyo kuuyuka, mvyele
uyo natende mkaza yuhi?
Kwaviya na kasolwa ni wose
mfungate.”
34 Yesu niyo awagamba,
“Wantu we mihilimo ino wa-
sola na kusolwa,
35 mna wadya nawafanyanywa
kugamba wawagila kuyuswa
na kwikala mwe mihilimo
ikwiza hawasole hegu ku-
solwa.
36 Naho hawabanike vi-
tuhu, kwa viya na watende
saviya wandima wa kwem-
bingu, na watende wana
Chohile. Kwa viya wauyuka.
37 Mna mbuli yo kuyuka
ni chindedi, hata Musa
ailongaga mwa Mawandiko
yakwe Yakukile, hadya
awandikaga mbuli ya saka
dikwaka moto niyo amtaja
Zumbe saviya Chohile ywa
Bulahimu na Isaka na
Yakobo.
38 Uyo suyo Chohile ywa
wabanike, mna ni Chohile
ywa wajima, kwaviya kwa
uyo woseni wekala.”
39 Wahinyi Sigilizi watuhu
wagamba, “Mhinyi, kuhitula
vyedi vidala!”
40 Niyo hawamuzize vi-
tuhu.

Mbuli ya Mesiya
Matayo 22:41-46; Mako 12:35-37

41 Yesu niyo awauza, “Kwa
mbwani wantu wagamba
Kulisito ni mwana ywa
Daudi?
42 Kwa viya Daudi
mwenye nakalonga mwe
chitabu chakwe cha zabuli,
‘Zumbe na kamgamba
zumbe ywangu.
Ikala kwe ntendele ya ku-
lume kwangu.
43 Kubula aho naniwaike
wadya wakukwihiwa
enga fumbi dya
kwikiya viga vyako.’
44 Elo ni vivihi Daudi
akumwitanga Yesu ‘Zumbe’,
nivivihi naho, Kulisito adaha

kutenda mwelekwa ywa
Daudi?”

Yesu Awafunda Wahinya Sigilizi
Matayo 23:1-36; Mako 12:38-40

45 Yesu niyo awagambila
wanampina wakwe ahadya
ha wantu wose.
46 “Mwedime na wahinya
Sigilizi, wakunga ku-
jinka jinka wavika nkazu,
wakungisa kulamswa ni
wantu kwa kutunywa
kwa magwilo, wongisa
kwikala hantu na hedi mwe
midugano mwa nyumba yo
kuvikila na kuguha hantu
hedi mwe zingasu,
47 Wawahoka ugoli wadya
wafilwe ni wagosi zawo
mwe zi nyumba zawo,
na kulombeza malombezo
matali chani wawoneke
kulongozi kwa wantu.
Kwaviya nawakantilwe
vitendese!”

21

Malavyo ya Mvyele abanikilwe ni mgosi
Mako 12:41-44

1 Yesu eze enule meso awa-
wona wagoli waidi waka-
jela malavyo mwe shanduku
mndani mwe nyumba nkulu
ya Chohile.
2 Niyo amona mvyele
yumwenga afilwe ni
mgosiwe, ajeleka wahela
waidi mndani mwe chiya
ichiya.
3 Yesu niyo agamba,
“Nawagambilani chindedi,
mvyele yuno afilwe ni
mgosiwe kajeleka majeleko
makulu mwe ino mpamba
kujinka wose.
4 Kwa viya wantu wose
walavya malavyo yawo
mwe hela ziya zisigale mwe
zimbuli zawo. Mna yuno
mvyele na uchiwa ananawo
kalavya chiya chikunga
chimwambize mo wikazi
wakwe.”

Yesu Asimwila mwe Uvuni wa Nyumba nkulu ya ku-vikila
Matayo 24:12; Mako 13:1-2

5 Mna wanampina watuhu
na wakalonga mwe mbuli
ze Nyumba nkulu ya
Chohile, ivyo ihambigwe
kwa mayuwe ya zahabu,
hamwenga na majeleko
yalavigwe kwa chausa cha
Chohile. Mna Yesu niyo
agamba,
6 “Yose mkuyawona sicho
chintu, nayeze mazuwa
hamuwone hata yuwe
dimwenga, mnanga mo
mnyawe, chila chintu
nachibanangwe.”

Nkunto na Masulumizo
Matayo 24:3-14; Mako 13:3-13

7 Mna niyo wamwuza,
“Mhinyi, mbuli izo na zilaile
ini? Naho ni chilagiso chani
chikunga chilagise mbuli izo
zihaguhi kulaila,”?
8 Yesu niyo awahitula,
“Kaulani, sima mnadantwe.
Wantu walozize naweze
waketanga zina dyangu,
wakagamba, ‘Miye nuyo
Kulisito!’ ‘Chipindi chibula!’
Mna nyuwe msekuwatimila.

9 Mna mkeva mbuli za
nkondo na nkunto ze isi
msekogoha, ayo yaungwa
yakonge kulaila, mna
udumo wa yose haunati.”
10 Akaheza Yesu niyo
ajendeleza kulonga agamba,
“Si naitowane na si ntuhu,
naho useuta nautowane na
useuta.
11 Chila hantu na kulaile
chisingisa chikulu mwe isi,
nakutende na sala na many-
onje ya kwinkilizana, na ku-
tenda na mbuli za kutisa
na vilagiso vikulu kulaila
kwembingu.
12 Mna nyumani mbuli
izo hezinati kulaila, namg-
wilwe na kusulumizwa, na
mwigalwe kwe kukantilwa
mwe nyumba zo kuvikila
na kuwagwilani, naho
namwigalwe kulongozi kwa
maseuta na wakulu kwa
chausa che dizina dyangu.
13 Ivyo namlavye ukuzi
wangu kulongozi kwawo.
14 Mna mwekambe mn-
dani mwe myoyo kugamba
ivyo mkunga mweile hem-
nati kulahwa.
15 Kwa viya naniwenke
mbuli zedi zo kulonga
zikunga zileke wakuwei-
hiwa hawadahe kulemela
hegu kuhigana na nyuwe.
16 Welesi wenyu, walukolo
wenyu na wambuya zenyu
nawawalemele, na watuhu
na mkomwe.
17 Wantu wose nawawai-
hiwe kwa chausa cha zina
dyangu.
18 Mna hata luvili
lumwenga mwe mitwi
yenyu halwage.
19 Kwa viya yo uijimizi
mnanawo, wikazi wenyu
hawage.

Yesu Asimwila mwe Uvuni wa Yelusalemu
Matayo 24:15-21; Mako 13:14-19

20 “Chipindi namuwone
umzi wa Yelusalemu uzun-
gulukwa ni wankondo,
aho manyani kugamba
kubalangwa kwakwe kwih-
aguhi.
21 Aho wadya nawatende
Yudeya wagulukile kwe
milima, wadya we komzi
wafose, na wadya wekwe
zinkonde wasekuya komzi
wa Yelusalemu.
22 Kwa viya mazuwa
ayo ‘Na yatende ya
nkunto’, chani yadya
yose yawandikwe mwa
Mawandiko Yakukile yach-
inte.
23 Wavyele wasoka na
wakonkeza nawaluwone
mwa mazuwa ayo! Kwa viya
nakutende na nkunto nkulu
mwe isi na maya ya Chohile
nayawagwele wantu wano.
24 Watuhu nawakomwe
kwa mabamba, watuhu na
waguhigwe mateka kulaila
mwe chila si na mzi wa
Yelusalemu na uguhigwe ni
wantu wa si ntuhu kubula
chipindi chawo chize chisile.

Kwiza kwa Mwana ywa Mntu
Matayo 24:29-31; Mako 13:24-27

25 “Nakutende na vilagiso
mwedizuwa na mo mnenge
na mwezintondo. Mwe zisi
zose nazitende na nkunto
wantu na welelwe kulawana
na mawimbi makulu kwe
bahali.

26 Wantu na wafe kififimbazi kwa chausa cha woga
wakagoja mbuli zikunga zilaile mwe isi yose, kwaviya
vyose vina nguvu kwembingu navisingiswe.
27 Nawamwone mwana
ywa Adamu akasela mwa
maingu kulaila kwa Chohile,
kamema nguvu na ukuka.
28 Umo izimbuli izo
zikakonga kulaila, chimalani
niyo mwenule mitwi yenyu
kulanga kwa viya ukombolwa wenyu wihaguhi.”

Hinyo dya mtini
Matayo 24:32-35; Mako 13:28-31

29 Yesu niyo awagambila
mligano ukugamba, kaulani
ivyo wili mtini na miti mituhu yose.
30 Mkawona kugamba
mani yo mtini yakonga
kusuka bunkulani wenye
kugamba chipindi cha zuwa
kali chihaguhi.
31 Saivyo, mneza kuwona
mbuli izo zikalaila mmanye
kugamba Useuta wa Chohile
wihaguhi.
32 Nawagambilani chindedi,
cheleko chino cha haluse
hachijinke, izimbuli izo zose
hazinati kulaila.
33 Mbingu ne isi vyose na
vijinke, mna ulosi wangu
haujinke.

Ungi wa Kusinya

34 “Mkaulise myoyo yenyu
inase kuzamilwa ni mbuli
zimwe isi ino, saviya ukozi
na kutumbwazikila wikazi,
mkaulise kwa viya zuwa
idyo nadiwezile kwa kuwetukizani.
35 Kwaviya zuwa idyo na
diwezile saviya mtego ukufyuka kwa wose wakwikala
mwe isi.
36 Elo, nagamba mcheleze
mkalombeza chila zuwa
chani mwinkwe nguvu za
kwenega mbuli zose izo
nazilaile nanywi mchimale
kulongozi kwa Mwana ywa
Mntu.”
37 Yesu nomsi nakekala
mwe Nyumba nkulu ya
Chohile akahinya, nechilo
nakaita kugona ko lugulu
lwe Mizeituni.
38 Mtondo wantu wose
nawakaita kwe Nyumba
nkulu ya Chohile chani
wakamwetegeleze.

22

Njama za kumkoma Yesu
Matayo 26:1-5; Mako 14:1-2; Yohana 11:45-53

1 Zuwa kulu dye mi-
gate heijeligwe hamila, ik-
witagwa Pasaka nadisogela.
2 Walavyantambiko
wakulu na wahinya sig-
ilizi nawakalonda mbuli
ya kumkoma Yesu mna
nawakogoha wantu.

Yuda azumila kumhituka Yesu
Matayo 26:14-16; Mako 14:10-11

3 Shetani amwingila Yuda
akwitangwa Isikaliyote,
yumwenga mgati mwa
wadya wasigilwa mlongo na
waidi wa Yesu.
4 Yuda aita akulonga na
Walavyantambiko wakulu
na wadya wadimi we
nyumba nkulu yo kuvikila,

ivyo akunga amhituke Yesu chani wamgwile.

5 Niyo welelwa wamgamba nawamwinke hela anadamanya ivyo.

6 Yuda azumila, niyo akonga kulonda hantu hedi hakumhituka Yesu chani wamgwile, mna wantu wasekumanya.

Yesu Emalanya Kudya nkande ya Pasaka

Matayo 26:17-25; Mako 14:12-21; Yohana 13:21-30

7 Niyo dyabula zuwa dya migate heijeligwe hamila, zuwa idyo nidyo idizuwa dyo ukuchinjwa mwanangoto we Pasaka.

8 Ivyo Yesu awasigila Petulo na Yohana awagamba, Hitani mkachikiye vintu vye ngasu chani chidahe kudya Pasaka.

9 Mna niyo wamuza, “Waunga chikaikiye kuhi?”

10 Yesu awahitula, Tegelezani umo mkaita ko mzi namdugane na mgosi ketwika biga dya mazi, mtimileni kubula aho he nyumba akunga engile.

11 Mgambileni mta inyumba iyo mhinyi akuza chikuhi icho ichumba hunga nidile Pasaka hamwenga na wanampina wangu?

12 Naye nawenkeni chumba chikulu cha kulanga chihambigwe vyedi, ikani umo ivintu.

13 Niyo waita wabwila saviya wagambilwe ni Yesu, niyo waika ivintu vye ingasu ye dizuwa dye Pasaka.

Nkande ya Chisingi ya Zumbe

Matayo 26:26-30; Mako 14:22-26; 1Wakolinto 11:23-25

14 Ichipindi chize chibule Yesu niyo ekala adye inkande hamwenga na wasigilwa wakwe.

15 Yesu niyo awagamba, siungisa chidye hamwenga mwe ingasu ino ye dizuwa dye Pasaka umo sinati kusulumizwa.

16 Nawagambilani ichindedi sanidye vituhu kubula ize idamanyike mwe idizuwa idyo dyo useuta wa Chohile hadinati kubula.

17 Niyo achiguha ichikombe amtogola Chohile agamba, “Guhani chino ichikombe mhokelezane kunywa.

18 Nawagambilani chindedi kukongela haluse saninywe naho divai ino ikudamanywa na zabibu, kubula Useuta wa Chohile nawizile.”

19 Niyo aguha umgate, amtogola Chohile niyo aubesula, awenka, awagamba, uno nuwo umwili wangu, ukulavigwa kwa chausa cha nyuwe, mdamanye savino chani mnikumbuke chila mkadamanya.

20 Niyo adamanya saivyo ne ichikombe nacho, weze wabinde ukudya, niyo agamba, chikombe chino ni lagano hya dya Chohile dikuukulwa kwa sila ya sakame yangu, ikwitika kwachausa cha nyuwe.

21 Mna kaulani yudya
akunga anihituke ehano he
meza.
22 Chindedi Mwana ywa
mntu aita akukomwa saviya
vikigwe, mna hangi mwenye
yudya mntu akunga amhi-
tuke.
23 Ahadya niyo wakonga
kuuzana wo wenye ni yuhi
akunga amhituke Zumbe
ywawo.

Kuhigana mwe Ukulu

24 Wadya wasigilwa niyo
wakonga kuhigana wo
wenye ni yuhi mgati mwetu
akunga atende chilongozi
mwa weyawe.
25 Yesu niyo awagamba,
“Maseuta wa si ntuhu
wawalongoza wantu wawo
kwa nguvu, na wadya
wakulongoza ‘Wakwetanga
wambuya wachila mntu’.
26 Mna visekutenda ivyo
mwenyu mna yudya akunga
atende mkulu mwenyu
aungwa atende mdodo
kujinka wose akunga atende
chilongozi aungwa atende
mndima.
27 Nauza mkulu ni yuhi
ni yudya akwikala mwe
meza akagoja nkande hegu
ni yudya akumwigaila?
Nafanyanya ni yudya ekale
he meza akagoja inkande
hegu miye sikala hano enga
mndima ywenyu.
28 “Nyuwe namwi-
hamwenga na miye umo
hasulumila.
29 Saviya Tate aninkile
Useuta saivyo miye nami
naniwenkeni nyuwe Useuta.
30 Nidye na kunywa he
meza yangu mwe useuta
wangu naho namwikale
mwe vigoda vyenyu vyo
useuta mkayakantila mak-
abila mlongo na maidi ya
izulaeli.

Yesu alotela Ukani wa Petulo

Matayo 26:31-35; Mako 14:27-31; Yohana 13:36-38

31 “Simoni, Simoni!
Tegeleza! Shetani kalekelwa
chipindi cha kuwajezani
nyuwe, saviya mntu akuheta
ngano.
32 Mna miye siku-
lombezeza kwa Chohile
chani uzumizi unanawo
usekuhunguka naunihituke
mna unauya uwajele moyo
walukolo wako.”
33 Petulo niyo amhitula
amgamba, “Zumbe, miye se-
malanya kale nite na weye
kwedigeleza hata habanika
sina mbuli.”
34 Yesu amhitula,
“Nakugambila, Petulo,” “Zo-
golo hadinati kwila neichilo
naunilemele nkanana ntatu
kugamba hunimanyize.”

Mkwiji na Sime

35 Yesu niyo awauza
wanampina wakwe “Umo
nawasigilagani msekutoza
hela hegu mkwiji hegu
vilatu mwahungukilagwa ni
chibwani?”
Niyo wamhitula. “Bule,”
36 Yesu awagamba mna
yudya mta mkwiji wa hela
naguhe, mta mkwiji we
vintu naye naguhe. Seivyo
hene bamba natage isuche
yakwe chani agule.
37 Nawagambila im-
buli ino ya mawandiko
yano Yakukile yekigwa

hamwenga na wata ubanasi
yongigwa yadamanywe.
Yadya hungigwa nidamanye
yehaguhi kubula
38 Wanampina wakwe
niyo wamgamba, “Zumbe,
kaula hano!” Yesu niyo
awahitula, “Vichinta!”.

Yesu Alombeza Chohile ko lugulu lwa Mizaituni
Matayo 26:36-46; Mako 14:32-42

39 Yesu niyo ahalawa enga
viya nakadamanya niyo aita
ko lugulu we imizaituni mna
wanampina wakwe niyo
wambasa.
40 Eze abule uko niyo
awagamba mkalombeza
sima mwingile mwe majezo.
41 Niyo awasa aita hale
hadodo utali wa mntu
akudula yuwe hadya dikug-
wela. Niyo afika madi
alombeza.
42 “Tate,” uneva hegu
ukaunga, unusize chikombe
cha masulumizo. Mna
visekutenda viya hunga
miye, mna “Ivyo ukunga
navitendeke.”
43 Aho mndima ywa
kwembingu kulaila kwa
Chohile niyo eza amjela
moyo.
44 Umo emwe masulumizo
makulu niyo ajendeleza
kulombeza niyo alawa
chiluke saviya madwentwe
ya sakame niyo yajuluzika
kubula hasi.
45 Eze abinde ukulombeza
niyo auya hadya hantu
awasize wanampina wakwe
niyo awambwila wagona,
kwaviya nawana chinyulu.
46 Niyo awagamba
kwambwani mgona?
Inukani mlombeze chani
msekwingila mwe majezo.

Kugwilwa kwa Yesu
Matayo 26:47-56; Mako 14:43-50; Yohana 18:3-11

47 Umo hanati kubinda
ukulonga fyo dya wantu
niyo dyeza dikalongozwa
ni Yuda yumwenga mwe
wadya wasigilwa mlongo na
waidi, Yuda niyo ambasa
Yesu chani amlamse kwa
kumsesa.
48 Mna Yesu niyo
amgamba vino Yuda,
wamhituka Mwana ywa
mntu kwa kumsesa?
49 Wadya wanampina
wakwe weze wawone
izimbuli zikudamanywa,
niyo wagamba Zumbe
chiwasenge mabamba?
50 Yumwenga mwe wadya
wanampina niyo am-
senga bamba mndima ywa
Mlavyantambiko Mkulu,
niyo amsenga idigutwi
dyakwe dya kulume
51 Aho Yesu niyo
amgamba, leka, “Vyach-
inta!” Niyo adonta idigutwi
dya yudya mntu na kumho-
nya.
52 Yesu niyo awagamba
wadya Walavyantambiko
wakulu, wadalahala wa
wadimi we nyumba nkulu
ya Chohile na wantu wakulu
wose wezile kumgwila vino
mwiza mtoza mabamba na
makome mwiza kunigwila
enga miye ni mbavi?
53 Umo nanihamwenga
na nyuwe mwe nyumba
nkulu ya Chohile kwa

chila zuwa hamnigwile
mna chindedi chino nicho
ichipindi chenyu, chino
nicho chipindi cho udahi wa
shetani.

Petulo amhituka Yesu
Matayo 26:57-58, 69-75; Mako 14:53-54, 66-72; Yohana 18:12-18, 25-27

54 Niyo wamgwila
wamguha wamwigala
kubula kwe inyumba ya
Mlavyantambiko mkulu
mna Petulo nakamtimila
Yesu kwa kunyuma luhale-
hale.
55 Moto naujimbwa hagati
ho uwa wo mdugano wose
nawekala hamwenga, Petulo
naye nehadya.
56 Mndima yumwenga
mvyele eze amwone Petulo
kekala haguhi ho moto, niyo
amng'oila meso amgamba,
Yuno mntu nehamwenga na
Yesu.
57 Mna Petulo niyo alemela
agamba, We mvyele miye
simmanyize.
58 Chize chijinke chipindi
chidodo mntu mtuhu niyo
amwona Petulo amgamba,
Weye wiyumo mwe wano
wagwiligwe,
Mna Petulo niyo amhitula
amgamba we mbwawe suyo
miye.
59 Enga saa dimwinga di-
jinkile mntu yumwenga niyo
eza kumvilikiza chindedi
yuno ne ehamwenga na
Yesu, hambwe kalaila
Galilaya.
60 Mna Petulo niyo
amgamba, we mbwawe
simanyize icho ukulonga,
Ahadya umo achekulonga
zogolo niyo dyaila.
61 Zumbe Yesu niyo ahi-
tuka na kumsinya Petulo,
ahadya Petulo niyo akum-
buka yadya agambilwe
ni Zumbe, dyelo zogolo
hadinati kwila naunihituke
nkanana ntatu.
62 Aho Petulo niyo afosa
kweise, na kwila vidala.

Yesu atilwa na kutoigwa
Matayo 26:67-68; Mako 14:65

63 Wadya wantu nawakamdima
Yesu niyo wamtila nakum-
towa.
64 Wamgubiga ameso niyo
wamuza, “Akutoile ni yuhi?
Hebu bunkula chikaule?”
65 Niyo wamhuluta vidala.

Yesu egalwa mwa meso ye Chitala
Matayo 26:59-66; Mako 14:55-64; Yohana 18:19-24

66 Kwize kuche, wakulu
wo mzi na wantu niyo
wekala chitala, Wahinya
Sigilizi na walavyantambiko
wakulu naweyumo mwe
icho chitala, Yesu niyo
egalwa he chitala.
67 Niyo wamuza, “Chigam-
bile,” “Weye nuyo masiya?”
Kulisito niyo awagamba,
“Uneva nina wagambilani,
nyuwe hamnizumile,
68 naho hegu ninawauzani
hamnihitule.
69 Mna kukongela vino
haluse Mwana ywa Mntu
nekale haguhi na Chohile
Mta nguvu.”
70 Wose niyo wamuza,
“Elo, chigambile weye nuyo
Mwana ywa Chohile?”

Yesu niyo awagamba,
“Nyuwe mlonga mwagamba
miye nuyo.”
71 Niyo wagamba,
“Hachikunga ukuzi mtuhu
mwakwe! Suwe wenye
chimwiva ivyo alongile!”

23

Yesu Egalwa kulongozi kwa Pilato

Matayo 27:1-2, 11-14; Mako 15:1-5; Yohana 18:28-38

1 Akaheza wantu wose
niyo wachimala, wamwigala
Yesu kulongozi kwa Pilato,
2 Wakonga kumlongeleza
wakagamba, “Yuno mntu
nachimbwila akawadanta
wantu wose, walemele
kuliha kodi kwa Seuta ywa
Lumi na kwetanga hambwe
nuyo Kulisito, Seuta.”
3 Pilato amuza Yesu,
“Weye wi seuta ywa
Wayahudi?”
Yesu amhitula. “Niweye
ukulonga,”
4 Akaheza Pilato awagamba
walavyantambiko wakulu
hamwenga ne difyo dya
wantu, “miye sikuwona
wavu wowose wakumkan-
tila yuno mntu.”
5 Mna wowo walahiliza
wakagamba, “Kwa sila ya
mahinyo yakwe awaluvya
wantu wadamanye wavu
mwe isi yose ya Yudeya.
Kakongela Galilaya haluse
kubula hano.”

Yesu Egalwa kwa Helode

6 Pilato eze eve ayo, niyo
auza, “Vino mntu yuno ni
mkaya wa Galilaya?”
7 Eze amanye kugamba
Yesu ne mo mkowa uku-
longozwa ni Helode, niyo
amwigala kwa Helode,
kwaviya Helode naye
nendile eyuko Yelusalemu.
8 Helode eze amwone
Yesu niyo eleleswa, kwaviya
nakeva kale izimbuli za-
kwe, ivyo nakamgoja kwa
chipindi chitali. Nana msuhi
amwone Yesu akadamanya
vilagiso.
9 Ivyo niyo amuzisa, mna
Yesu hahitule dyodyose.
10 Walavyantambiko
wakulu na wahinya Sigilizi
wendaga aho walavyaga
malaho makulu mwa Yesu.
11 Ivyo Helode hamwenga
na wankondo wakwe
wambasa Yesu na kum-
jela soni, niyo wamvisa
suche zikale za chiseuta na
kumvuza kwa Pilato.
12 Mwe dizuwa diya
Helode na Pilato wendaga
hawekwivana, mna kukon-
gela dizuwa idyo niyo
watenda wambuya.

Yesu Akantilwa file

Matayo 27:15-26; Mako 15:6-15; Yohana 18:39-19:16

13 Ivyo Pilato niyo etanga
chitala cha wakulu wa
walavyantambiko, vilon-
gozi, na wantu wawo,
14 awagamba, mnigaila
mntu yuno mwagamba
nakawadanta wantu.
Haluse tegelezani, nize
nimuze imbuli iyo mwa
meso yenyu simuwone na
lema dyodyose mwa ayo
mkumlaha.
15 Naho Helode ham-
wone lema dyodyose, nivyo

vilekile kamvuza kwetu. Mntu yuno hadamanye dyodyose dikuleka ankantilwe kukomwa.
16 “Ivyo nanilagize atoigwe nkome niyo namlekela.”
17 Chila zuwa dya Pasaka Pilato na kaungwa alekele mfungwa yumwenga.
18 Mna wose hamwenga watula lwasu, “Muse yuno mntu! Chifungwile Balaba!”
19 Balaba nakajelwa mndani kwa wavu wa nkumbizi mwe kaya, naho nakakoma wantu.
20 Pilato nakaunga amlekele Yesu, ivyo niyo alonga nawo vituhu.
21 Mna wowo niyo watula lwasu vituhu, “Mtungike! Mtungike!”

22 Pilato awagamba nkanana ya katatu, “Kabalangani? Sikuwona ubanasi wowose mwakwe vikuleka akomwe! Nanilagize atoigwe nkome vikaheza nimlekele.”
23 Mna wowo wajendeleza kutula lwasu vidala kugamba Yesu aunngwa atungikwe mo msalaba, na mo udumo wo lwasu lwawo niyo wahudwa.
24 Ivyo Pilato kamkantila Yesu saviya nendile wakaunga.
25 Amvugwila kulaila kwedijeleza yudya waungile, yudya ajeligwe kwedijeleza kwa wavu wa nkumbizi na kukoma wantu, amwinkiza Yesu kwawo wamdamanye ivyo wakunga.

Yesu Atungikwa mo Msalaba

Matayo 27:32-44; Mako 15:21-32; Yohana 19:17-27

26 Umo wakamwigala ko kumtungika mwe sila, wadugana na mntu yumwenga akwitagwa Simoni wa si ya Kilene endaga akalaila kwe kaya zihaguhi. Wamchimalisa, wamkankalisa etwike msalaba wa Yesu, na kumtimila mnyuma.
27 Fyo kulu dya wantu dimtimila, mgati mwawo namna wavyele nawakalomboleza na kwila.
28 Yesu awahitukila awagamba, “Nyuwe wavyele wa Yelusalemu! Msekuniila miye, mna kweileni nyuwe wenye na wana wenyu.
29 Kwaviya mazuwa nayeze aho wantu wakunga walonge, ‘Chinyemi china wadya hewakweleka, wadya hawajezaga kweleka hegu konkeza!’
30 Chipindi icho wantu nawakonge kuyagamba magulu, ‘Chigweleni!’ Na wagulu, ‘Chigubikeni!’
31 Kwaviya uneva wantu wautendela mti mbisi seivyo, naitende zeze kwa mti unyaile?”

32 Kwendaga na wantu watuhu waidi, wendaga weihiye, wegalagwa hamwenga na Yesu ko kutundikwa.
33 Weze wabule hantu hakwitangwa, “Gobela dya mtwi”, niyo wamtungika Yesu mo msalaba, na hamwenga na

wadya wabanasi waidi, yumwenga ntendelo ya kulume yumwenga kumoso kwakwe.
34 Akaheza Yesu agamba, “Walekeile, Tate kwaviya hawamanyize diya wakudamanya.”

Niyo wapangana izisuche za Yesu kwa kuzitoila tegatega.
35 Wantu nawachimala hadya wakakaula kuno vilongozi wa Wayahudi wakamtila wakagamba, “Ambulaga wantu watuhu, haluse neambule mwenye hegu nuyo Kulisito yudya asagulwe ni Chohile!”
36 Wankondo nawo niyo wamtila, wamwigaila divai igwaduke,
37 na kumgamba, “Kweambule mwenye hegu weye wi seuta ywa Wayahudi!”

38 Ulahi na uwandikwa savino kulanga kwakwe, “Yuno nuyo Seuta ywa Wayahudi.”
39 Yumwenga mwa wadya wabanasi atundikwe mo msalaba amhuluta, akamgamba, “Weye hwi Kulisito? Elo kweambule mwenye ukaheza uchambule naswi!”
40 Mna yudya mnyawe niyo amkwahila, amgamba, “Weye hukumogoha Chohile? Hata hegu waungwa uhokele kanto seiyo.
41 Suwe, ivyovili, vyachiwagila, kwaviya chongigwa chinkigwe kanto kwa yadya chidamanye, mna yuno mntu hana icho abalange.”
42 Niyo amgamba Yesu, “Unikumbuke, Yesu, mo Useuta wako!”
43 Yesu niyo amhitula amgamba, “Chindedi dyelo dino nautende hamwenga nami hantu hahoile.”

Kubanika kwa Yesu
Matayo 27:45-56; Mako 15:33-41; Yohana 19:28-30

44 Yendaga saa mtandatu vino no msi, umo zuwa dilekile kulangaza isi, niyo kwatenda na chiza kubula saa chenda.
45 Paziya dyendile ditungikwa mwe Nyumba ya Chohile ditatuka vihande vidi.
46 Yesu niyo aguta kwa izwi kulu, “Tate! Mwe mikono yako naika muye wangu!” Kalonga vino nakubanika.
47 Yudya mnkondo kawona chiya chilaile, niyo amtunya Chohile, akagamba, “Chindedi nani mntu ywedi!”
48 Umo fyo dya wantu nawadugane hadya kukaula yose yalaile, wose niyo wauya kukaya, waketowa mwe vifuwa vyawo kwa chinyulu.
49 Wadya wantu woseni wammanyaga Yesu, hamwenga na wadya wavyele wamtimilaga kulaila Galilaya, wachimala kwa hale wakakaula.

Kuhambwa kwa Yesu
Matayo 27:57-61; Mako 15:42-47; Yohana 19:38-42

50 Kwendaga na mntu yumwenga akwitangwa

Yusufu, mwelekwa ywa mzi
umwenga wa Wayahudi
ukwitangwa Alimataya.
Endaga mntu ywedi akutun-
yiswa.
51 Nendile akagoja
kwiza kwa useuta wa
Chohile. Hata hegu endaga
yumwenga mwe Chitala
Chikulu cha Wayahudi,
endaga hevanaga nawo
mwe ntendwa yawe.
52 Yusufu aitaga kwa Pi-
lato nakulombeza mwili wa
Yesu.
53 Niyo auseleza umwili
hasi, auvisa sanda,
nakuwika mwe mbila
yadamanyagwa mwe luwe
naho hayadamanyaga
ndima.
54 Dyendaga zuwa dya
kuhumula nadyo dihajihi
nakukonga.
55 Wadya wavyele wezaga
na Yesu kulaila Galilaya
wamtimila Yusufu naku-
wona imbila na ivyo mwili
wa Yesu nauhambwe umo.
56 Niyo wauya kukaya
kudamanya malihamu na
mavuta yakupwepweleka
wauhake umwili.
Wahumula mwe Zuwa dya
kuhumula, saviya Sigilizi
ikunga.

24

Kuyuka wa Yesu

Matayo 28:1-10; Mako 16:1-8; Yohana 20:1-10

1 Zuwa dya kuhumula dya
nkongo dya juma chilo chilo
wadya wavyele niyo waita
kwembila, nawenula yadya
mavuta wadamanye.
2 Wadya wavyele mo
kulomboleza wabwila diya
diyuwe difingiliswa hale
ne mbila. 3 Mna weze
wengile mndani mwe mbila
hawauwone umwili wa
Zumbe Yesu.
4 Umo wachei kwehelwa
mwe mbuli iyo, niyo walaila
wantu waidi wavaile suche
zing'alise wachimala haguhi
na wowo.
5 Wadya wavyele niyo
wengilwa ni woga na
kwinama chifudifudi kubula
hasi. Wadya wantu
wawagamba, “Kwambwani
mwamlonda mntu mjima
mwe wantu wabanike?
6 Hahali hano kauyuka,
kumbukani ivyo awagambi-
lagani viya achei Galilaya.
7 ‘Yongigwa mwana ywa
mntu alavigwe mwe wantu
wata masa na kusulumizwa
na kuyuka zuwa dya katatu.’
”
8 Aho wadya wavyele niyo
wakumbuka ulosi wakwe.
9 Weze wauye kulaila kwe
mbila, niyo wawagambila
mbuli zose wadya wasigilwa
mlongo na yumwe na wadya
nawakamtimila Yesu.
10 Awo walongile iz-
imbuli kwa wasigilwa
ni Maliyamu Magidalena,
Yona, na Maliyamu nine
dya Yakobo, hamwenga na
wadya wavyele wendile
wehamwenga.
11 Awo nawo niyo
wawagambile wasigilwa
mbuli izo. Wasigilwa
hawatolotoze imbuli iyo,
niyo hawaizumile.
12 Mna Petulo niyo afosa
aguluka kubula kwembila,

eze afuname nakusungila mndani mwakwe aona sanda iyodu. Niyo auya kukaya kuno kehelwa ni mbuli izo zilaile.

Kutalamka kwita Emau
Mako 16:12-13

13 Mwe diziwa idyo, wantu waidi mgati mwa wanampina wakwe na wakaita mwe kaya imwenga ikwitagwa Emau, kaya iyo ihale no mzi wa Yelusalemu enga lujendo lwa masa maidi.
14 Nawakatamwila wenye mwe mbuli zose zilaile.
15 Umo nawakatamwila na kuzana wowo wenye, Yesu mwenye niyo alaila alongozana nawo.
16 Nawamona kwa meso mna hawammanyize kugamba ni Yesu.
17 Yesu awauza, “Mwatamwila mbuli zani hano he sila?”
Wowo niyo wachimala, kuno wana chihovu.
18 Yumwenga akwitangwa Kilopa, amhitula agamba, “Weye ichedu wi mjeni mo mzi uno wa Yelusalemu, vitende humanjize mbuli zilaila mwa mazuwa yano?”
19 Yesu awauza, kulaila mbwani? Wamhitula, mbuli za Yesu ywa Nazaleti, yudya nani muwoni, mta udahi wa kudamanya na kulonga ko uso wa Chohile na wantu wose.
20 Wakulu wa walavyantambiko hamwenga na vilongozi wetu wamlavya chani akantilwe file, niyo wamsulumiza mo msalaba.
21 Mna suwe nachina msuhi kugamba uyo nuyo akunga aikombole Izulaeli, elo dyelo ni zuwa dya katatu kukongela hadya izimbuli izo zilaile.
22 Ukaleka ayo wavyele watuhu mwe bunga dyetu wachitusa, nawaita chilochilo kwembila.
23 Hawaubwile umwili wakwe, wauya na kugamba walailwa ni wandima wa kwembingu niyo wawagambila kugamba ni mjima.
24 Wetu watuhu nawaita kwe mbila wawona ivyo walongile wadya wavyele, mna yeye hawamuwone.
25 Niyo Yesu awagamba, “Nyuwe wahezi na wata myoyo midala ya kuzumila mbuli zose za wawoni walongile!
26 Elo havyungigwe Kulisito asulumizwe akaheza engile mwe ukuka wakwe?”
27 Niyo awagambila mbuli zose ziwandikwe mwa Mawandiko Yakukile, kukongela muwoni Musa kubula wose.
28 Weze wabule hajihi ne idya ikaya nawakaita, Yesu enga ajendeleza ne ntambo awasa.
29 Mna wowo wamlombeza wamgamba, usekwita kwaviya zuwa diswa chilo chengila. Ivyo engila he ikaya na kwikala nawo.
30 Eze ekale na kudya nkande hamwenga nawo, aguha mgate aujimbika, aubesula awenka.
31 Ahadya meso yawo niyo yagubulwa, wambunkula kugamba ni Yesu, mna ahadya niyo ahalawa kuno wakasinya.

32 Niyo wagambilana to-
golani "Myoyo yetu haisan-
gale vidala umo akatamwila
na suwe mwe sila na
kuchigambila Mawandiko
Yakukile?"
33 Niyo wahalawa
isa idya, niyo wabula
Yelusalemu niyo wawabwila
wadya mlongo na yumwe
wadugana hamwenga na
wantu watuhu we dibunga
dyawo.
34 Wakalonga, Zumbe
kauyuka chindedi, naye
kamlaila Simoni.
35 Niyo wawagambila
mbuli zose mbuli zose
zilaile mwe sila neivyo
wambunkule Yesu umo
akabesula umgate.

*Yesu Alaila kwa Wanamp-
ina wakwe*
*Matayo 28:16-20; Mako
16:14-18; Yohana 20:19-23;
Ntendwa 1:6-8*
36 Umo nawakawagambila
ayo, Yesu mwenye alaila
achimala hagati hawo,
awagamba, Mtende na
utondowazi.
37 Wasetuka na kwingilwa
ni woga, nawamanya wa-
wona mpepo.
38 Mna yeye awagamba,
kwambwani mnankama?
Kwambwani mwatenda na
nkama mwe myoyo yenyu?
39 Kaulani imikono ne
viga vyangu, chani mmanye
ni miye, nitozanitozani
muwone, kwa viya mpepo
haina mwili na mavuha
enga vino mkuniwona.
40 Eze alonge iyo, awalag-
isa imikono yakwe ne viga
vyakwe.
41 Umo hawenati kuzumila
kwa chinyemi wananacho
kuno wakehelwa, awauza,
hano mna nkande yoyose?
42 Niyo wamwinka chi-
hande cha samaki yokigwe.
43 Aiguha, aidya kuno
wose wakamsinya.
44 Niyo awagamba, "Uno
nuwo ulosi nahawagambi-
lani umo nendaga nichei
hamwenga na nyuwe,
kugamba vyaungwa nichin-
tize mbuli zose niwandik-
ilwe mwe Sigilizi ya Musa,
na mwamawandiko ya
wawoni na Zabuli."
45 Niyo agubula fanyanyi
zawo chani wamanye
Mawandiko Yakukile,
46 awagamba, "Ivyo
nivyo viwandikwe kugamba
Kulisito nasulumizwe zuwa
dya katatu nauyuke.
47 Naho kugamba kwa zina
dyakwe wantu wose kukon-
gela Yelusalemu nawagam-
bilwe Mbuli Yedi weile chani
walekeilwe masa yawo.
48 Nyuwe namtende
waukuzi wangu mwe mbuli
zino.
49 Miye mwenye naniwe-
gaileni yudya Tate ekiye
ndagano kugamba namsigile
kwenyu, mna ikalani muno
mo mzi kubula mwinkigwe
idya nguvu ikulaila ku-
langa."

*Yesu Aguhigwa kwita
Kwembingu*
*Mako 16:19-20; Ntendwa
1:9-11*
50 Niyo awalongoza
kubula Besaniya, enula
imikono yakwe awajimbika.

51 Umo akawajimbika,
awasa, aguhigwa kulanga
kwembingu.
52 Wamvikila, niyo wauya
Yelusalemu kuno wana
chinyemi vidala.
53 Nawo nawakekala kwe
nyumba nkulu ya Chohile
chila zuwa, wakamjimbika
Chohile.

MBULI YEDI IWANDIKWE NI YOHANA ULONGOZI

Chitabu cha Mbuli Yedi iwandikwe ni Yohana ni chimwenga mgati mwe vitabu vine vya Lagano hya vikutambalisa wikazi wa Yesu Kulisito. Chila chimwenga mgati mwe vino chetangwa "Mbuli," nuko kugamba "Mbuli Yedi." Chawandikagwa hadya Yesu eze abanike ni Matayo na Luka na Yohana. Mbuli Yedi iwandikwe ni Yohana chindedi yawandikagwa ni msigilwa Yohana hajihi na mhilimo wa 90 AD. Hata hegu chitabu chino hachikulonga kugamba Yohana nuyo mwandisi, ivyo chiwandikwe chaligana ne ibaluwa ya nkongo ya Yohana na baluwa ya kaidi ya Yohana na baluwa ya katatu ya Yohana. Wamwenga mwa wakale wawandika hantu Yohana ekale ni ko mzi wa Efeso mwe chipindi icho, elo vyalagisa kugamba chitabu chawandikagwa ko mzi wa Efeso.

Yohana kakonga pwilili mwalo we chitabu kwa kuwambiza wantu wazumile kugamba Yesu ni Kulisito, ni Mwana ywa Chohile akwikala (20:31). Kwa kuzumila vino nawatende na wikazi mwe dizina dyakwe. Chitabu chawandikagwa kwa wakusoma wose Wayahudi na sawo Wayahudi. Mbuli Yedi iwandikwe ni Yohana unaikaulisa yesimana na ziya izintuhu izintatu. Alongesa mwe mpituko adamanye Yesu mna hawandikise mwe zisimo zakwe. Mbuli ntuhu zilaile saviya kubatizwa kwa Yesu na kujezwa kwe nyika ivyo haviwandikwe mwe ino Mbuli yedi.

Vimndani

- Yohana kakonga Mbuli Yedi mwe sula 1:1-18.
- Ukajika niyo awandika mpituko zimwenga Yesu adamanye (1:19-12:50).
- Ukajika atambalisa mbuli zilozize mo wikazi wa Yesu zimbuzize mwe file na kuuya kwakwe (13:1-20:31).
- Yohana abindiliza Mbuli Yedi mwe sula 21 achigambila chipindi chimwenga Yesu awalailaga wantu eze auyuke ukajika akonga mwalo wakwe kwa kuwandika ichitabu.

Ulosi ukuchinka ujima

1 Aho nkongo hendaga na mntu akwitangwa Ulosi,
Ulosi uyo endaga na Chohile, naye endaga Chohile.
2 Kukongela nkongo Ulosi endaga hamwenga na Chohile.
3 Chila chintu chaumbwaga kombokela uyo, hendile uyo, Chohile haumbile chintu chochose.
4 Uyo endaga nkongelo ya ujima, na ujima uwo wendaga ulangazi wa wantu.

5 Ulangazi uwo walangaza
mwe chiza, mna ichiza na-
cho chidunduga kuudaha.
6 Chohile amsigilaga
msigilwa yumwenga zina
dyakwe Yohana,
7 yudya ezaga kuwagam-
bila wantu watimile
ulangazi uwo. Ezaga
chani wantu wose weve na
kuzumila ulosi wakwe.
8 Yohana hendaga uwo
ulangazi, mna ezaga du
kuwaukuila wantu mbuli yo
ulangazi uwo.
9 Uno nuwo ulangazi we
chindedi, ulangazi ukwiza
mwe isi na kuwamulikila
wantu wose.
10 Ivyo Ulosi uyo endaga
uko kwe isi. Hata kugamba
Chohile aumbaga isi kom-
bokela uyo wantu woseni we
isi hawamzumile.
11 Ezaga mwe isi yakwe
mwenye, mna wendile
wakwe hawamhokele.
12 Mna wantu wamwenga
wamhokela na kumzumila,
ivyo awenka udahi wa ku-
woneka wedi kulongozi kwa
Chohile.
13 Hawatendile wana wa
Chohile kwa fanyanyi za
chimntu mna nguvu za
chimwili, mna kwa udahi
wa Chohile mwenye.
14 Naye Ulosi niyo etenda
mntu, ekala kwetu, suwe
naswi chiuwona ukuka
wakwe, ukuka wakwe uyo
endile Mwana ichedu ywa
Tate, kamema mbazi na
chindedi.
15 Yohana awaukwilaga
wantu mbuli zakwe, ak-
aguta, “Uyo nuyo nilongile
hadya nalongaga, ‘Eza mntu
yumwenga anomboke miye,
uyo ni mkulu kujinka miye,
kwaviya endaga uko sinati
kwelekwa.’ ”
16 Mo ujejeje we izimbazi
zakwe zose, suwe chose chi-
hokela mazi kujinka mbazi.
17 Kwaviya Chohile
kalavya Sigilizi kwombokela
Musa, mna Yesu Kulisito
kegala mbazi na chindedi.
18 Hahali mntu amuwone
Chohile chipindi chochose
mna Mwana ichedu, aligane
na Chohile, yudya alungane
na Tate, nuyo amtendile
chimmanye Chohile.

Uukuzi wa Yohana Mta kubatiza

Matayo 3:1-12; Mako 1:1-8; Luka 3:1-18

19 Uno nuwo ukuzi Yohana
aukule mwe Vilongozi wa
Chiyahudi uko Yelusalemu
wawasigila walavyantam-
biko na Walawi wamuze,
“Weye wiyuhi?”
20 Yohana halemele
kuwahitula, niyo alonga
pwipwipwi, “Miye suyo
Kulisito Mkombola.”
21 Aho niyo wamuza,
“Haluse weye wi yuhi?
Togola, weye ni Eliya?”
Yohana niyo ahitula,
“Bule! Miye suyo.”
Wamuza, “Togola, weye ni
yudya muwoni?”
Yohana awahitula, “Bule!”
22 Wowo wamuza, “Haluse
weye niweye yuhi? Wegaze
we mwenye? Chigam-
bile chani chikawagambile
wadya wachisigile.”
23 Yohana awahitula,
“Miye ni yudya muwoni

Isaya alongaga izimbuli zakwe kugamba,
‘Izwi dya mntu dikwivika kwe nyika,
chumizani sila ya Zumbe.’ ”
24 Awo wantu nawasigilwa ni bunga dikwitangwa Mafalisayo.
25 Niyo wamuza Yohana, “Uneva weye suyo Kulisito hegu Eliya hegu yudya muwoni, kwa mbwani wabatiza wantu?”
26 Yohana niyo awahitula, “Miye nabatiza kwa mazi, mna eyuko yumwenga mgati mwenyu hamummanyize.
27 Uyo neze umo hajika komboka, mna miye sikuwagilwa hata kufungula luzigi lwe vilatu vyakwe.”
28 Mbuli zino zoseni zitamwilwa uko Besaniya, ng'ambo yo mto wa Yolodani uko Yohana endaga akababatiza.

Yesu ni ngoto ya Chohile

29 Zuwa dikutimila, Yohana amwona Yesu akamwizila. Niyo agamba, “Yuno nuyo Mwanangoto ywa Chohile ikusa masa ya wantu we isi!
30 Yuno nuyo nilongile umo hagamba, ‘Homboka miye neze mntu yumwe mkulu kujinka miye, kwaviya endaga uko miye sinati kwelekwa!’
31 Miye mwenye sammanyize, mna siza kubatiza wantu kwa mazi chani wantu wa Izulaeli wammanye.”
32 Yohana nakaukula kugamba, “Simwona Muye Ukukile akasela kulaila kulanga enga suwa manga na kuchima mlanga mwakwe.
33 Miye sammanyize, mna Chohile anisigile ukubatiza wantu kwa mazi na kanigambila, ‘Mntu yudya noumuwone Muye Ukukile akamseila kulaila kulanga na kwikala mnanga mwakwe, uyo nuyo akubatiza kwa Muye Ukukile.’
34 Yohana agamba, miye siwona,” “naho siukula kugamba yuno nuyo Mwana Chohile.”

Wanampina wankongo wa Yesu

35 Zuwa dikutimila Yohana nendile naho ehadya hantu aho hamwenga na wanampina wakwe waidi.
36 Eze amwone Yesu akajinka, agamba, “Kaulani! Yuno nuyo Mwanangoto ywa Chohile.”
37 Awo wanampina wamwiva Yohana akalonga izimbuli izo, niyo wamtimila Yesu.
38 Yesu ahituka eze awawone awo wanampina wamtimila, awauza, “Mwaunga mbwani?”
Wamgamba, “Labi, wekala kuhi?” Labi nuko kugamba mhinyi.
39 Yesu awagamba, “Soni, nanywi namwone.” Awo wanampina wamtimila, wawona hantu endaga akekala. Wasinda naye zuwa idyo. Nayo neikabula saa mlongo nechisingi.
40 Anduleya mlukolo ywakwe Simoni Petulo nendile ni yumwenga mgati

mwa awo awaidi wendile
wamwivile Yohana aho aka-
longa ivyo. Niyo wamtimila
Yesu.
41 Anduleya ambwila
Simoni nkongo, mlukolo
ywakwe. Amgamba, “Chim-
wona Masiya.” Masiya
nu nukokugamba Kulisito
Mkombola.
42 Niyo amwigala Simoni
kwa Yesu.
Yesu amsinya nakumgamba,
“Zina dyako nuyo Simoni
mwana ywa Yohana, mna
nawitangwe Kefa.” Zina
dino diligana na Petulo
nadyo nu nukokugamba
Luwe.

Yesu awetanga Filipo na Nasanieli

43 Zuwa dikutimila Yesu
akonga kwita Galilaya.
Uko ambwila Filipo na
kumgamba, “Nitimila!”
44 Filipo nani mkaya ywa
Betisaida, mzi nawakekala
Anduleya na Petulo.
45 Filipo ambwila
Nasanieli nakumgamba,
“Chimwona yudya alon-
gagwa ni Musa mwe chitabu
che zisigilizi, naho alon-
gagwa ni wawoni. Nuyo
Yesu mwana Yusufu, mntu
ywa Nazaleti.”
46 Nasanieli auza, “Vino
vyadahika chintu chedi chi-
laile Nazaleti?”
Filipo ahitula, “Soo
ukaule.”
47 Yesu eze amuwone
Nasanieli akamwizila, am-
longela, “Uyo ni Muizulaeli
toti, hena lema!”
48 Nasanieli amuza, “Kuni-
manya vivihi?”
Yesu ahitula, “Nakuwon-
aga umo nawihasi ho mtini,
umo Filipo hanati kukwi-
tanga.”
49 Nasanieli ahitula,
“Mhinyi, weye wi Mwana
Chohile! Weye wi Seuta ywa
Izulaeli!”
50 Yesu agamba, “Wazu-
mila kwaviya du nakugam-
bilaga kugamba na siku-
wona hasi ho mtini? Nau-
wone mbuli nkulu kujinka
zino!”
51 Awagamba, “Nawagam-
bilani chindedi, namwone
mbingu zikagubuka na
wandima wa kwembingu
wa Chohile wakakwela na
kusela mlanga mwe Mwana
ywa Mntu.”

2

Nyinka mo mzi wa Kana

1 Zuwa dya katatu nakuna
nyinka mo mzi wa Kana uko
Galilaya. Mamiyakwe Yesu
endaga aho,
2 Yesu hamwenga na
wanampina wakwe nawo
wagonekagwa mwe inyinka
iyo.
3 Divai eze isile, nine Yesu
amgamba, “Divai iwasila!”
4 Yesu ahitula, “Mnala,
usekunigambila dya ku-
damanya, chipindi changu
hachinati.”
5 Aho mamiyakwe
awagambila wandima,
“Damanyani dyodyose
nawagambileni.”
6 Aho na hana mabiga
mtandatu yadamanywe kwa
mayuwe, chila dimwe nadik-
aguha madebe mashano

vino, mazwela yakutimilwa
ni Wayahudi mwe kwelen-
gusa.
7 Yesu awagamba
wandima, “Memezani
mazi amabiga yano.”
Wayamemeza,
8 niyo awagamba, “Tekani
mazi mmwigaile mkulu ywe
ngasu”. Wamwigaila mazi,
9 mkulu ywe ngasu eze
ayalume yahitukila kutenda
divai. Havimanyaga mazi
yano uko yalaile, kwaviya
wandima watekile amazi
nawavimanya, ivyo niyo
amwitanga umwali,
10 amgamba, “Chila mntu
alavya divai yedi nkongo,
hadya wagonekwe waka-
tenda wanywelesa, alavya
idya isokele. Mna weye
kuika idivai iyedi kubula
vino haluse!”
11 Yesu kadamanya chi-
lagiso icho cha nkongo uko
Kana, mzi wa Galilaya,
uko kalagisa ukuka wakwe,
wanampina wakwe niyo
wamzumila.
12 Vize viheze, Yesu
na mamiyakwe, walukolo
wakwe na wanampina
wakwe wasela kwita
Kapelinaumu nakwikala uko
kwa mazuwa majeche.

Yesu aita kwe Nyumba ya Chohile

Matayo 21:12-13; Mako 11:15-17; Luka 19:45-46

13 Pasaka ya Wayahudi
neihaguhi, ivyo Yesu niyo
aita Yelusalemu.
14 Umo mwe Nyumba
nkulu ya Chohile awab-
wila wantu watamayombe
wakulu wakataga ng'ombe,
ngoto na wasuwa manga,
wavunja hela wekala mwe
izimeza zawo.
15 Elo niyo apilika luzigi
saviya msipi na kugulusa
ng'ombe hamwenga na
ngoto zawo kumlawa mwe
Nyumba nkulu ya Chohile,
akaheza ahitula meza za
wadya wata yombe dya hela
na kwitila matundu yawo
hasi.
16 Niyo awagamba
nawakataga suwamanga,
“Usani vintu vino hano!
Mleke kuitenda Nyumba ya
Chohile Tate gwilo!”
17 Wanampina wakwe
wakumbuka kugamba
Mawandiko Yakukile
yagamba, “Chohile, kuyungisa
kwangu Nyumba ya Chohile
kwanoka saviya moto.”

18 Vilongozi wa Wayahudi
wahitula, “Wadaha ku-
damanya mpituko yani ku-
lagisa kugamba una uwagila
wa kudamanya vino?”

19 Yesu ahitula “Vunani
Nyumba nkulu ya Chohile,
nami naniizenge naho kwa
mazuwa matatu.”

20 Aho wayahudi wamuza,
“Waunga wiizenge kwa
mazuwa matatu? Iguha
mihilimo milongo mine na
mtandatu kuzenga Nyumba
nkulu ya Chohile!”

21 Mna Nyumba nkulu ya
Chohile naikalongwa ni Yesu
nuumwili wakwe.
22 Ivyo umo eze auyuke,
wanampina wakwe wakum-
buka kugamba alon-
gaga ayo, niyo wazumila

Mawandiko Yakukile viya alongaga Yesu.

Umanyi wa Yesu mwe myoyo ya wantu

23 Yesu umo endaga Yelusalemu kwe zuwa Pasaka wantu walozize wamzumila weze wawone vilagiso adamanyaga.

24 Mna Yesu nendile hana uzumizi nawo, kwaviya nakawamanya wose.

25 Havyungigwe yoyose amukuile mbuli zawo, kwaviya uyo mwenye nakavimanya vimwe myoyo yawo.

3

Yesu na Nikodemo

1 Kwendaga kuna chilongozi yumwenga Myahudi akwitangwa Nikodemo, wa bunga dya Mafalisayo.

2 Chilo chimwenga ambasaga Yesu nakumgamba, “Labi, chimanya kugamba weye wi mhinya usigilwe ni Chohile. Hahali akudaha kudamanya vilagiso ukudamanya uneva Chohile he hamwenga naye.”

3 Yesu ahitula, “Nakugambila chindedi, hahali akudaha kuuwona Useuta wa Chohile henati kwelekwa nkanana ya kaidi.”

4 Nikodemo auza. “Mntu mjima adaha vivihi kwelekwa vituhu?” “Havikudahika kwingila vituhu mweinda ya mami yakwe na kwelekwa vituhu!”

5 Yesu ahitula. “Nakugambila chindedi,” “Hahana akudaha kwingila mo Useuta wa Chohile henati kwelekwa kwa mazi na kwa Muye.

6 Chikwelekwa ni mntu ni cha chimwili ni tati yakwe na mami yakwe, mna chikwelekwa ni Muye ni muye.

7 Usekwehelwa kwaviya sikugambila kugamba nyuwe mwaungwa mwelekwe uhya.

8 Mpeho yavumila kuhinga kudya ikunga, waiva idizwi dyakwe, mna hukuvimanya uko ikulaila hegu uko ikwita. Ni saivyo kwa chila mntu akwelekwa kwa Muye.”

9 Nikodemo auza. “Vino vyadahika vivihi?”

10 Yesu ahitula, “Wi mhinya mkulu mwe Izulaeli, naho huvimanyize vino?

11 Nakugambila chindedi, suwe chalonga yadya chimanyize na kuukula milosi chiwone, mna nyuwe hamkunga kuhokela ukuzi wetu.

12 Uneva hamkuzumila umo hawagambilani mbuli ze isi, namdahe vivihi kunizumila, naho. Umo hawagambilani mbuli za kwembingu?

13 Na kujinka idi hahali mntu akweile kwembingu ukaleka Mwana ywa Mntu, aseile hasi kulaila kwembingu.”

14 Saviya Musa enule kulanga nyoka idamanywe kwa shaba uko kwenyika, saivyo Mwana ywa Mntu nenulwe kulanga,

15 chani chila mntu akumzumila enkigwe ujima wa mazuwa yose.

16 Kwaviya Chohile
kaungisa isi vilekile amlavye
Mwanawe ywe ichedu,
chani chila mntu namzumile
asekwaga mna enkwe ujima
mazuwa yose.
17 Chohile hamsigile
Mwanawe mwe isi chani
akantile wantu, mna atende
mkombola ywawo.

18 Mntu yoyose akumzu-
mila Mwana hakantilwe,
mna yudya hekumzumila
kakantilwa kale, kwaviya
hamzumile Mwana ywa
ichedu ywa Chohile.
19 Kanto dyalawana
savino, ung'azi wiza mwe isi,
mna wantu waunga chiza
waleka ung'azi, kwaviya
ntendwa zawo ziha.
20 Chila yumwe aku-
damanya wavu ehiwa
ung'azi naho haunge
kwiza ko ung'azi, kwaviya
hakunga wavu wakwe
ulangazwe.
21 Mna akudamanya
chindedi eza ko ung'azi
chani ntendwa za-
kwe ziwoneke kugamba
zadamanywa saviya Chohile
alagize.

*Yesu na Yohana Mta kuba-
tiza*

22 Vikaheza, Yesu na
wanampina wakwe waita
kwe isi ya Yudeya, uko
kekala nawo hamwenga
kuno akabatiza wantu.
23 Yohana naye naaka-
batiza uko Ainoni, haguhi
na Salimu, kwaviya uko
kwendaga na mazi yalozize.
Wantu nawakaita kwakwe
naye kawabatiza.
24 Yano yalaila umo
Yohana henati kujelwa
mndani.
25 Kulaila mahigano
mgati mwa wanampina
wa Yohana na Myahudi
yumwenga mwe mbuli ya
mazwela yawo ya kwelen-
gusa.
26 Ivyo waita kwa Yohana
nakugamba, “Mhinya,
wakumbuka yudya mntu
endaga hamwenga na weye
ng'ambo yo mto Yolodani,
yudya waukulaga mbuli
zakwe? Kaula, haluse
abatiza, naho chila mntu
amwitila!”
27 Yohana ahitula, “Hahali
akudaha kutenda na chintu
hanenkigwe ni Chohile ywa
kwembingu.
28 Nyuwe wenye mwi
waukuzi wangu wa yadya
nalongaga, ‘Miye suyo
Kulisito, mna sisigilwa chani
nimlongweile.’
29 Mta mwali wa chiche
nuyo mwali we chilume,
mna mmbuya wo mwali
we chiche, yudya akum-
chimala haguhi na uyo na
kumwetegeleza, eleleswa
umo akeva izwi dyo umwali
we chivyele. Vino nivyo
mbwedo wangu uchinta.
30 Aungwa amanyikise
miye nami nisinywe
hadodo.”

*Akwiza kulaila kwem-
bingu*

31 Akwiza kulaila kwem-
bingu ni mkulu kujinka
wose. Akulaila kwe isi ni
ywa mwe isi naho alonga
mbuli za chiisi, mna akwiza

kulaila kwembingu ni mkulu
kujinka wose.
32 Asimwila yadya awone
na kuyeva, mna hahana
mntu akuzumila ukuzi
wakwe.
33 Mna yoyose akuzu-
mila ulosi wakwe atogola
kugamba ukuzi wa Chohile
wabunkula chindedi.
34 Yudya asigilwe ni
Chohile alonga mbuli za
Chohile, kwaviya Chohile
amwinka umemo wa Muye
wakwe.
35 Tati ywa mntu amunga
Mwanawe naho kamwinka
vintu vyose vitende mwe
mikono yakwe.
36 Akumzumila Mwana
ana ujima wa mazuwa yose,
hekumwiva Mwana hatende
na ujima wa mazuwa yose,
mna naasigale mwe maya ya
Chohile.

4

Yesu na mvyele Mfambazi

1 Mafalisayo naweva
kugamba Yesu nakahokela
nakubatiza wanampina
walozize kujinka Yohana.
2 Mna ichindedi, ni
kugamba Yesu haba-
tizaga mntu yoyose,
nawakadamanya ivyo ni
wanampina wakwe.
3 Ivyo umo Yesu eze eve
ayo nayakalongwa, akulawa
Yudeya na kuya Galilaya.
4 Mwe ntambo iyo im-
tenda ajinkile Samaliya.
5 Uko Samaliya abula
kwe mzi ukwitangwa Sikali,
wendaga wihaguhi ne
nkonde idya ya Yakobo
amwinkaga mwanawe
Yusufu.
6 Hantu aho hendaga na
sima dya Yakobo, na Yesu,
nakasokezwa ni ntambo,
ekala hasi haguhi ne disima.
Nani saa chenda vino za
nomsi.
7 Mvyele yumwenga
Mfambazi keza kuteka mazi,
niyo Yesu amgamba, “Ninka
mazi ninywe.”
8 Chipindi icho wanamp-
ina wakwe nawaita komzi
kwe kugula nkande.
9 Uyo mvyele Mfam-
bazi amgamba, “Weye wi
Myahudi, miye nami ni
Mfambazi ivyo wadaha
vivihi kunilombeza mazi?”
Wayahudi hawakudaha
kudya ndala na Wafambazi.
10 Yesu amhitula, “Uneva
hegu wamanyize ntunyo ya
Chohile akukwinka naho ni
yuhi akukulombeza mazi
anywe, nakumlombeza,
naye nakakwinka mazi
yakukwinka ujima.”
11 Uyo mvyele agamba,
“Zumbe, huna chiya cha
kutekela mazi, disima
dyenye ni tali. Naupatehi
mazi ya ujima?
12 Ni mkale ywetu Yakobo
achinkile idisima dino,
wanawe na wanyama
wakwe wose wanywela
idisima dino. Haluse
weye wi mkulu kumjinka
Yakobo?”
13 Yesu ahitula, “Wose
wakunywa mazi ye idisima
dino nawatende na nchilu
naho,
14 mna nanywe mazi nan-
imwinke miye hatende na
nchilu naho. Mazi hunga

nimwinke nayatende mn-
dani mwakwe mfajo ukunga
umwinke mazi yakumwinka
ujima. Naho nayamwinke
ujima wa mazuwa yose.”
15 Uyo mvyele amgamba,
“Zumbe, ninka amazi ayo!
Chani nise kuwona nchilu
vituhu, naho ninasekwiza
vituhu hano kuteka mazi.”
16 Yesu amgamba, “Hita
ukamwitange mgosiwo
mwizanye.”
17 Uyo mvyele ahitula,
“Sina mgosi.”
Yesu ahitula, “Kulonga
chindeni, ukagamba huna
mgosi.
18 Nauna wagosi washano,
yuno naye ukwikala naye
vino haluse suyo mgosiwo.
Kulonga chindedi.”
19 Uyo mvyele agamba,
“Zumbe, nawona kugamba
weye wi muwoni.”
20 “Wakale wetu wa
Chisamaliya nawamvikila
Chohile mo lugulu luno,
mna nyuwe Wayahudi
mwagamba kugamba
Yelusalemu ni hantu
chikungwa chimvikile
Chohile.”
21 Yesu amgamba,
“Wemvyele nizumila,
chipindi nachibule wantu
hawamvikile Tate mo
lugulu luno hegu kudya
Yelusalemu.
22 Nyuwe Wasamaliya
mwamvikila hemwim-
manyize, mna suwe
Wayahudi chimmanya uyo
chikumvikila, kwaviya
wambulwa walaila kwa
Wayahudi.
23 Mna chipindi cheza,
naho chibula kale, umo
wakumvikila Tate nawa-
longozwe ni Muye mwe
chindedi mo kumvikila
Tate. Kwaviya Tate awaunga
wakumvikila saivyo.
24 Chohile ni Muye, wantu
wakumvikila waungwa
wamvikile kwa kulongozwa
ni Muye na chindedi.”
25 Uyo mvyele amgamba,
“Sivimanya kugamba
Masiya akwitangwa Kulisito
neze. Umo akeza nachigam-
bile chila chintu.”
26 Yesu ahitula, “Miye hu-
longa na weye nuyo.”
27 Aho wanampina wa
Yesu wauya, niyo we-
helwa vidala kumwona
asimwila na mvyele. Mna
hahana amuzize mvyele
uyo kugamba, “Waunga
mbwani?” Hegu kumuza
Yesu, “Nimbwani wasimwila
na mvyele yuno?”
28 Uyo mvyele niyo asa
idibiga dyakwe hadya, aita
komzi na kuwagambila
wantu,
29 “Soni mkamwone mntu
anigambile mbuli zose
nidamanye. Vyadahika
kutenda nuyo Kulisito?”
30 Ivyo wantu walawa
umzi na kwita kwa Yesu.
31 Ichipindi icho wanamp-
ina wakwe nawakamhem-
beleza Yesu, “Mhinyi, udye
chochose!”
32 Mna Yesu awahit-
ula, “Nina nkande nyuwe
hemwimanyize.”
33 Ivyo wanampina wakwe
wauzana, “Vyadahika kuna
mntu amwigaile nkande?”

34 Yesu awagamba, “Nkande yangu ni ku-
damanya yadya akunga
yudya anisigile, na ku-
bindiliza ndima yakwe
anisigile.
35 Mna lusimo lukugamba,
‘Isigala myezi mine,
chikutimila nu uvuni.’
Mna nawagambilani,
kaulani izinkonde zaungwa
zivunwe!
36 Mvuni alihwa naho
achisanya nkande kwa
ujima wa mazuwa yose,
ivyo mtuhu akuhanda na
yudya akuvuna nawelelwe
hamwenga.
37 Lusimo ulo ni chindedi,
‘Yumwenga ahanda mtuhu
avuna.’
38 Siwasigilani mkavune
mwe nkonde hamwidamany-
ize ndima, watuhu na
wadamanya ndima hano,
nyuwe mwahokela mwe
ndima yawo.”
39 Wasamaliya walozize
we kaya idya wamzumila
Yesu kwaviya yudya mvyele
amukwilaga, “Kanigambila
zose nidamanye.”
40 Ivyo umo Wasamaliya
wambwile Yesu wamlombeza
ekala nawo. Yesu niyo ekala
aho mazuwa maidi.
41 Wantu walozize niyo
wazumila kwa ulosi wa
Yesu,
42 wamgamba yudya
mvyele, “Haluse hachizu-
mile, siyo kwaviya wa-
longaga, mna kwaviya
chimwiva wenye, naho
chivimanya kugamba nuyo
chindedi Mwambula ywa
wantu we isi.”

Yesu amhonya mwana ywa chilongozi

43 Yesu eze abinde
mazuwa maidi, niyo aita
Galilaya,
44 kwaviya Yesu mwenye
aukulaga, “Muwoni haku-
tunywa kwe isi yakwe.”
45 Eze abule Galilaya,
wantu walozize wa uko
wamhokela kwaviya wa-
wonaga yose adamanyaga
umo waitile Yelusalemu kwe
nkande ye Pasaka.
46 Yesu niyo auya mo
mzi wa Kana uko Galilaya,
uko ahitule mazi yakatenda
divai. Kwendaga na mkulu
yumwenga ywa selikali
endaga na mwanawe mny-
onje uko Kapelinaumu.
47 Eze eve kugamba
Yesu kakulawa Yudeya
kabula Galilaya, kamwitila
na kumlombeza aite
akamhonye mwanawe wa
chilume endaga mnyonje wa
kubanika.
48 Yesu amgamba, “Nyuwe
hamnawone mpituko na vi-
lagiso hamzumile.”
49 Mkulu uyo ahit-
ula, “Zumbe, chitanye
mwanangu hanati abanike.”
50 Yesu amgamba, “Jenda,
mwanawo natende na
ujima!”
Uyo mntu niyo azumila
ulosi wa Yesu, niyo ahalawa.
51 Achei mwe sila
wandima wakwe wadugana
naye, wamgamba, “Mwanawo
kahona!”
52 Awauza isa umwana
ahonile, nawo wamhitula,
“Gulo saa mfungate nomsi,
unyonje umlekela.”

53 Niyo akumbuka nendile
nidya isa Yesu amgambile,
“Mwanawo nahone.” Ivyo
yeye hamwenga na wantu
mwe nyumba yakwe wose
niyo wazumila.
54 Chino ni chilagiso cha
kaidi adamanyaga Yesu eze
auye kulaila Galilaya kubula
Yudeya.

5

Uhonyi he bwawa dya mazi

1 Vikaheza Yesu niyo aita
Yelusalemu kwe ngasu ya
Chiyahudi.
2 Kudya Yelusalemu hajihi
ne nchili yo mzi uwo ik-
witangwa lwivi lwa ngoto,
nakuna ndiwa ya mazi ik-
witangwa kwa Chiebulaniya
Betisaza, naina balaza shano
zina mizeze.
3 Wanyonje walozize
nawalambala mwe zibalaza,
matuntu na viwete na
waholomale nawakagoja
mazi yatibulwe,
4 kwaviya mndima ywa
kwembingu nakasela chila
nkanana mndani mwe
ndiwa atibule amazi. Mny-
onje ywa nkongo kwingila
mndani mwa mazi umo
yatibulwe, nakahonywa
unyonje wose nendile
ananawo.
5 Nahana mntu mnyonje
kwa mihilimo milongo mi-
tatu na mnane.
6 Yesu eze amwone kag-
ona nakumanya kugamba
katenda mnyonje kwa
mazuwa yalozize, niyo
amuza, “Waunga uhone?”
7 Mnyonje ahitula,
“Zumbe, sina mntu ywa
kuningiza mwe ndiwa ya
mazi umo yakatibulwa,
chila hajeza kwingila, mntu
mtuhu anilongwela.”
8 Yesu amgamba, “Chi-
mala, guha umcheka wako
wite.”
9 Aho mntu uyo niyo
ahona, niyo aguha mcheka
wakwe, akonga kujenda.
Mbuli iyo idamanyika
mwe Zuwa dya kuhumula,
10 ivyo vilongozi wa
Wayahudi wamgamba
yudya mntu ahonyigwe,
“Dyelo ni Zuwa dya
kuhumula, kwa Sigilizi
zetu havikungwa wetwike
mcheka wako dyelo.”
11 Ahitula, “Yudya mntu
anihonyize nuyo anigam-
bile, guha umcheka wako
ujende.”
12 Wamuza, “Uyo mntu
akugambile ivyo ni yuhi?”
13 Mna yudya mntu aho-
nyigwe hammanyaga Yesu
ni yuhi, kwaviya nahana
wantu walozize, Yesu naye
kahalawa kale.
14 Vize vyajike, Yesu amb-
wila yudya amhonyize mwe
Nyumba nkulu ya Chohile
na kumgamba, “Tegeleza,
haluse kuhona. Ivyo usek-
udamanya masa vituhu unase
kubwilwa ni mbuli ihise.”
15 Yudya mntu niyo aha-
lawa na kuwagambila vilon-
gozi wa Wayahudi kugamba
Yesu nuyo amhonyize.
16 Ivyo Wayahudi niyo
wakonga kumsunkasunka
Yesu kwaviya nakadamanya

ivyo mwe zuwa dya Kuhumula.
17 Yesu awahitula, “Tate adamanya ndima chipindi chose, miye nami nadamanya ndima.”
18 Ulosi uno uwatenda vilongozi wa Wayahudi waungise kumkoma. Siyo kwaviya nakabalanga Sigilizi ya zuwa dya kuhumula du, mna kwaviya kagamba Chohile ni Ise, ivyo ketenda kaligana na Chohile.

Udahi wa Mwana Chohile

19 Ivyo Yesu awahitula, “Nawagambilani ichindedi, mwana hakudaha kudamanya chintu ichedu, adaha kudamanya chiya akumwona Ise adamanya. Chiya akudamanya Tati ya mntu, Mwana naye achidamanya.
20 Kwaviya Tati ya mntu amunga Mwanawe amlagisa chila chintu akudamanya mwenye. Namlagise mbuli nkulu zikujinka zino, nanywi namwehelwe.
21 Saviya Tate akuuyusa wabanike na kuwenka ujima, mwe ivyo Mwana naye awenka ujima wadya akunga.
22 Tate hakukantila yoyose. Kamwinka Mwanawe udahi wose wa kukantila,
23 chani wose wamwive Mwana saviya wakumwiva Tati yamntu. Hekumwiva Mwana hakumwiva Tati ya mntu yudya amsigile.
24 “Nawagambilani ichindedi, akwiva ulosi wangu, na kumzumila yudya anisigile, ana ujima wa mazuwa yose. Hakantilwe, mna kajinka kale kulaila mo kubanika na kwingila mo ujima.
25 Nawagambilani chindedi, chipindi cheza, naho chibula kale, umo wabanike na weve izwi dya Mwana ywa Chohile, na wadya wakudiva nawatende na ujima.
26 Saviya Tate mwenye nuyo nkongelo yo ujima, nivyo amtendile Mwanawe nkongelo yo ujima.
27 Naho kamwinka Mwanawe udahi wa kukantila, kwaviya ni Mwana ywa Mntu.
28 Msekwehelwa mwe vino. Chipindi cheza umo wabanike wemwezimbila naweve izwi dyakwe,
29 na kulaila mwe zimbila zawo. Wadya wadamanye yedi nawauyuke na kutenda na ujima, mna wadya wadamanye yehiye nawauyuke na kukantilwa.

Uchindedi mwa Yesu

30 “Sikudaha kudamanya chintu kwa udahi wangu mwenye. Nakantila saviya hugambilwa ni Chohile kugamba kanto dyangu dyawagila, kwaviya sikudamanya viya hunga, mna viya du yudya anisigile.
31 “Uneva heukuila mwenye, hunga nilonge hachihokelwe saiya chindedi.
32 Mna hana mtuhu akunukuila, naho simanya kugamba yose akunilongela ni chindedi.

33 Nyuwe msigila wantu
kwa Yohana, naye kaukula
ichindedi.
34 Suko kugamba miye
naunga ukuzi wa mntu; Na-
longa vino chani mdahe
kwambulwa.
35 Yohana endaga saviya
taa ikwaka na kupulika,
naho namkaunga mbwede
hadodo ulangazi wakwe.
36 Mna miye nina ukuzi
ukulise kujinka udya
alavyaga Yohana. Yadya
hudamanya, nizo ndima
aninkile Tate nizidamanye,
zino zanilongela na kulagisa
kugamba Tate kanisigila.
37 Naye Tate anisigile nuyo
aniukuile kale, nyuwe ham-
nati kwiva idizwi dyakwe na
kumwona,
38 naho ulosi wakwe hauk-
wikala mndani mwenyu
kwaviya hamkumzumila
yudya amsigile.
39 Nyuwe nanywi
mwakaula Mawandiko
Yakukile, kwaviya mwafanyanya
kugamba mndani mwakwe
namwinkwe ujima wa
mazuwa yose. Mawandiko
ayo nayo yakunukwila!
40 Hata ivyo nyuwe
hamkunga kwiza kwangu
chani mhokele ujima.

41 “Sikulonda ntogozi ku-
laila kwa mntu.
42 Mna siwamanya nyuwe
kugamba mwi wantu
hemkumunga Chohile.
43 Miye siza kwa udahi wa
Tate, mna hamkunihokela,
mna mntu mtuhu akeza kwa
udahi wakwe mwenye, na-
mumhokele.
44 Mwadaha vivihi kuzu-
mila kuno nyuwe mwaunga
kuhokela ntogozi kulaila
kwenyu nyuwe wenye, mna
hamkunga ntogozi zikulawa
kwa Chohile uyodu.
45 Msekufanyanya kugamba
miye naniwalahe nyuwe
kwa Tate. Sigilizi za Musa
mkwikiya msuhi.
46 Uneva chindedi
mwamzumila Musa mnizu-
mile nami kwaviya
awandikaga mbuli zangu.
47 Mna hegu hamyazumile
yadya Musa awawandik-
ileni, namdahe vivihi kuzu-
mila mbuli hulonga?”

6

Yesu awenka nkande wantu magana milongo mishano
Matayo 14:13-21; Mako 6:30-44; Luka 9:10-17

1 Yeze yajinke ayo, Yesu
aita ntendele ya kaidi ye
diziwa dya Galilaya hegu
ziwa dya Tibeliya seivyo
nendile hamwenga dike-
tangwa.
2 Lukudidi lwa wantu
lwamtimila kwaviya wantu
awo nawawona vilagiso
nakadamanya kwa kuwaho-
nya wanyonje.
3 Yesu niyo akwela
kolugulu, ekala hamwenga
na wanampina wakwe.
4 Ngasu ya Pasaka ya
Wayahudi yendaga ihaguhi.
5 Yesu eze akaule na ku-
wona lukudidi lwa wantu
lukeza kwakwe, amgamba
Filipo, “Chikagulehi nkande
chani wantu wano wadye?”

6 Kalonga ivyo chani
amjeze Filipo, kwaviya
nakavimanya mwenye ivyo
nadamanye.
7 Filipo amhitula, “Hata
chendile na matundu yak-
witangwa dinali yakubula
magana maidi, hayaku-
daha kugula migate chila
yumwenga adye egute.”
8 Yumwenga mwa
wanampina wakwe, akwi-
tangwa Anduleya, yudya
endaga mlukolo ywa Simoni
Petulo, amgamba,
9 “Hano hana mbwanga
yumwenga mta migate mis-
hano ya shaili na samaki
waidi, mna vino navich-
inte mbwani wantu walozi-
ize savino?”
10 Yesu amgamba.
“Wekazeni wantu hasi,”
Hendaga na mani yalozize
ahantu aho. Ivyo wantu
niyo wekala hasi, wagosi
awodu nawakabula magana
milongo mishano.
11 Yesu niyo aiguha idya
migate, amtogola Chohile,
awapangila wantu wadya
wekale. Atenda saivyo mwe
ziya samaki, na chila mntu
kapata saviya aungile.
12 Wantu weze wegute,
Yesu awagamba wanampina
wakwe, “Logotani vibesulo
visigale visekwaga.”
13 Wowo nawo walogota
vibesulo vya migate mis-
hano ye shaili wasigaze
wadya wantu wadile
niyo wamemeza ntangulu
mlongo na mbili.
14 Wantu weze wa-
wone chilagiso icho Yesu
adamanye, wagamba,
“Chindedi yuno nuyo Mu-
woni akwiza mwe isi.”
15 Yesu niyo amanya
kugamba wantu na
wakaunga wamguhe
wamtende seuta kwa nguvu,
niyo aita vituhu kolugulu
ichedu.

Yesu ajenda mlanga mwa mazi

Matayo 14:22-33; Mako 6:45-52

16 Ize ibule chisingi,
wanampina wakwe Yesu
wasela kubula kwediziwa,
17 niyo wakwela mwe
ngalawa, wakonga kudeluka
idiziwa wahinge Kapelin-
aumu. Chiza nachingila,
Yesu nendile hanati kuwab-
wila.
18 Chipindi icho ziwa niyo
dyakonga kutibukila kwa
chausa cha luzimu lukulu.
19 Wanampina kudya wait-
ile utali wa chilometa shano
hegu mtandatu wamwona
Yesu akajenda mlanga mwa
mazi, akeisogeila ingalawa,
niyo wogoha vidala.
20 Yesu awagamba, “Ni
miye!” “Msekogoha,”
21 Nawakaunga wamguhe
Yesu mwe ngalawa, aho in-
galawa niyo yabula kwe isi
nawakaita.

Wantu wamlonda Yesu

22 Mtondo wakwe fyo
dya wadya wasigale
nkanana ya kaidi ye diziwa.
Niyo wabunkula kugamba
nakuna ngalawa imwenga
du hadya, naho Yesu hengile
mwe ngalawa hamwenga na
wanampina wakwe, mna

wanampina awo nawaita
wowo wenye.
23 Ngalawa ntuhu, zikulaila Tibeliya, niyo zabula
aho wantu wadile imigate
Zumbe amtogolaga Chohile.
24 Umo awo wantu weze
wabunkule kugamba Yesu
na wanampina wakwe
hawahali aho, niyo wakwela
ngalawa waita Kapelinaumu, wakamlonda.

Yesu kande ya ujima.

25 Wadya wantu weze
wambwile Yesu ntendele ya
kaidi ye diziwa, wamuza,
"Mhinyi, kubula ini hano?"
26 Yesu awahitula,
"Nawagambilani chindedi,
mwanilonda siyo kwaviya
muwona vilagiso, mna
kwaviya mdile idya imigate
niyo mweguta.
27 Msekwevinya kwa
nkande ikubanika, mna,
kwevinyeni kwa nkande ya
ujima wa mazuwa yose. Ino
niyo natende Mwana ywa
Mntu nawenkeni, kwaviya
Chohile, Tate, kajela hula
kugamba kamsagula na
kumzumila."
28 Wowo niyo wamwuza,
"Chitende mbwani chani
chisankanile ndima ya
Chohile?"
29 Yesu awahitula, "Ino
niyo ndima ya Chohile
mumzumile yudya amsigile."
30 Aho wamgamba, "Naudamanye chilagiso chani chiwone chani chikuzumile?
Nautende chibwani?
31 Wakale wetu wadyaga
mana kudya kwedijangwa,
saviya viwandikwe mwa
mawandiko Yakukile,
'Kawalisa nkande ilaile
kwembingu.' "
32 Yesu awagamba.
"Nawagambilani chindedi,"
"Musa hawenkileni nkande
ilaile kwembingu, mna Tate
nuyo akuwenkani nyuwe
nkande ya chindedi ikulaila
kwembingu.
33 Kwaviya nkande ya
Chohile ni yudya akusela
kulaila kwembingu na
akwinkiza ujima kwa wantu
we isi."
34 Niyo wamgamba,
"Zumbe, chinke mgate uwo
kalenakale."
35 Yesu awagamba, "Miye
nuwo mgate ukujela ujima.
Mntu akwiza kwangu
halumwe ni sala, yoyose
akunizumila halumwe ni
nchilu naho.
36 Nasiwagambilani
kugamba mniwona mna
hamkunizumila.
37 Wose akuninka Tate
naweze kwangu, mntu
yoyose akwiza kwangu,
sanimdule kuse,
38 kwaviya sisela kulaila
kwembingu siyo kwaviya
hweungila miye, mna
kwaviya vikungwa ni yudya
anisigile vino.
39 Vino nivyo akunga
yudya anisigile, nisekumwaza
hata yumwenga mgati
mwa wadya aninkile, mna
niwauyuse wose zuwa dya
udumo.
40 Kwaviya akunga Tate
nicho chino, chila namwone
Mwana na kumzumila
atende na ujima wa mazuwa

yose, nami nanimuuyuse
zuwa dya uhelo.”
41 Wayahudi wakonga
kumng'ung'uzikila Yesu
kwaviya nakagamba, “Miye
ni mgate useile kulaila
kwembingu.”
42 Wagamba, “Togola,
yuno suyo Yesu mwana
ywa Yusufu? Ise na nine
Chiwamanya! Ivyo adaha
vivihi kulonga kugamba
kasela kulaila kwembingu?”
43 Yesu awagamba,
“Lekani kung'ung'uzikilana.
44 Hahana mntu akudaha
kwiza kwangu, ukaleka
wadya wakwesigwe kwangu
ni Tate anisigile hana
mkwesize kwangu, nami
nanimuyuse mwedizuwa
dyo udumo.
45 Mwa mawandiko ya
wawoni muwandikwa vino,
wantu wose nawatende
wahinywa ni Chohile,
chila mntu akumwiva Tate
na kuhina kwakwe eza
kwangu.
46 Ivyo hulonga ni vino,
hahana mntu amwone Tate,
yudya alaile kwa Chohile
nuyo du amwone Tate.
47 Nawagambilani chindedi,
mntu akuzumila ana ujima
wa mazuwa yose.
48 Miye nuyo mgate uku-
jela ujima.
49 Wakale wenyu wadyaga
nkande ikwitangwa mana
kudya kwedijangwa, mna
niyo wabanika.
50 Mna ino ni nkande
ikusela kulaila kwem-
bingu chani yoyose naidye
asekubanika.
51 Miye nuyo mgate
ukujela ujima useile kulaila
kwembingu. Mntu yoyose
na adye nkande ino nekale
mazuwa yose. Nkande nan-
imwinke nu mwili wangu
huulavya kwa chausa cha
ujima wa wantu we isi.”
52 Naho wayahudi
wakonga kuhigana mgati
mwawo; “Yuno adaha vivihi
kuchinka umwili wakwe
chiudye?”
53 Yesu awagamba,
“Nawagambilani chindedi,
hamnadile mwili wa Mwana
ywa Mntu na kunywa
isakame yakwe, hamtende
na ujima mndani mwenyu.
54 Nadye umwili wangu
na kunywa sakame yangu
ana ujima wa mazuwa yose,
nami nanimuuyuse mwe
zuwa dya uhelo.
55 Kwaviya mwili wangu
ni nkande ya chindedi, na
sakame yangu ni chikuny-
wegwa cha chindedi.
56 Nadye umwili wangu
na kunywa isakame yangu,
ekala mndani mwangu,
nami nekala mndani
mwakwe.
57 Saviya Tate anisigile
eli mjima, nami nekala
kwa chausa cha nguvu
zakwe; Seivyo akudya
umwili nekale kwa chausa
cha nguvu zangu.
58 Uno ni mgate useile
kulaila kwembingu, siyo
saviya mana wadile wadala-
hala wenyu, niyo wabanika.
Akudya umgate uno natende
mjima mazuwa yose.”
59 Yesu alongaga ayo

umo endile akahinya mwe nyumba yo kumvikila Chohile kudya Kapelinaumu.

Mbuli ikuleta ujima wa mazuwa yose

60 Ivyo, wanampina walozize weze weve ivyo, wagamba "Yano ni mahinyo madala! Ni yuhi akudaha kuyategeleza?"

61 Yesu nakamanya hegambilwe ni mntu kugamba wanampina wakwe na wakang'ung'uzika mwe mbuli iyo, niyo awauza, "Togolani mbuli ino ni ndala?

62 Navitende vivihi hegu hadya namumwone Mwana ywa Mntu akakwela kwita kudya endaga nkongo?

63 Muye wa Chohile nuyo ukuleta ujima, mna nguvu za mntu hazikutenda chintu. Mbuli zino niwagambileni ni za Muye Ukukile zikuleta ujima.

64 Mna weyaho mgati mwenyu hewekuzumila." Yesu nakalonga ivyo kwaviya nakamanya kukongela nkongo ni wahi hawamzumile, naho ni yuhi namhituke.

65 Akaheza agamba, "Nivyo vikuleka nasiwagambilani kugamba hahana akudaha kwiza kwangu hanadahizwe ni Tate."

66 Kulawana na ayo, watendile wanampina wakwe walozize wauya kunyuma, wasekutimilizana naye vituhu.

67 Ivyo, Yesu niyo awauza wadya mlongo na waidi, "Togolani nanywi mwaunga mwite kwenyu?"

68 Simoni Petulo amhitula, "Zumbe, chite kwa yuhi? Weye una ulosi ukujela ujima wa mazuwa yose.

69 Suwe chazumila, naho chimanya kugamba weye nuyo Mkuka ywa Chohile."

70 Yesu niyo awagamba, "Togolani siwasagulani nyuwe mlongo na waidi? Mna yumwe ywenyu ni Mwavu!"

71 Yesu nakalonga ayo kwachausa cha Yuda Isikaliote, mwana Simoni Isikaliyote kwaviya nuyo akunga amhituke, hata uneva nendile yumwe ywa wadya wanampina mlongo na waidi.

7

Yesu na wanduguze

1 Eze viheze, Yesu na akatalamka uko Galilaya. Haungile kutalamka ko mkoa wa Yudeya kwaviya Wayahudi nawakaunga wamkome.

2 Ngasu ya Wayahudi ikwitangwa ngasu ya makumbi naihaguhi.

3 Walukolo wa Yesu niyo wamgamba, "Halawe hano wite Yudeya chani wanampina wako waziwone ndima ukudamanya.

4 Hahana mntu akudamanya mbuli kwa chefiso kuno aunga amanyike mwa wantu. Elo Kwaviya wadamanya mbuli sazino,

kwelagise mwa wantu we isi
yose.”
5 Hata walukolo wakwe
welekanywe hawamzumile.

6 Yesu awagamba,
“Chipindi changu chili-
gane hachinati kubula.
Mna kwenyu nyuwe chila
chipindi chaligana.
7 Wantu wa mwe isi
ino hawakudaha kuwai-
hiwa mna wanihiwa miye
kwaviya naukuila mbuli
zakwe kugamba ziha.
8 Nyuwe hitani kwe ngasu
iyo, miye sikwita, kwaviya
saa yangu iligane hainati
kubula.”
9 Kalonga ayo akaheza asi-
gala uko Galilaya.

Yesu Kwe ngasu ya wakumbi

10 Walukolo wa Yesu weze
waite kwe ngasu, Yesu naye
niyo aita, mna haitile mo
lumpe mna kwa kwefisa.
11 Vilongozi wa Wayahudi
nawakamlonda kwe ngasu
iyo wauza, “Ekuhi?”

12 Nakuna ntakalisi zilozize mwedifyo dya wantu. Wamwe wawo wagamba, “Ni mntu ywedi.”

Watuhu wagamba, “Bule! Awaza wantu.”
13 Mna hahana mntu ajez-
ize kulonga mbuli zakwe
mwolumpe kwa kogoha vi-
longozi wa Chiyahudi.

14 Ngasu iyo ize ibule
mgati, Yesu naye niyo aita
mwe nyumba nkulu ya
Chohile, akonga kuhinya.

15 Wayahudi wehelwa
nakugamba, “Mntu yuno ka-
manya vivihi naye hasomile
mwe shule?”

16 Aho Yesu awahitula,
“Mahinyo huhinya sayo
yangu, mna ni yayudya
anisigile.
17 Mntu akunga adamanye
yadya akunga Chohile,
namanye kugamba mahinyo
yangu yalaila kwa Chohile,
hegu yalaila kwangu
mwenye.
18 Mntu akulonga kwa
udahi wakwe mwenye
elondela ntogozi yakwe
mwenye. Mna yudya
akulonda ntogozi ya yudya
amsigile ni mkanuni, naho
mndani mwakwe hamna
wihi wowose.
19 Togolani, Musa
hawenkile Sigilizi? Hata
ivyo hahana hata yumwenga
ywenu akuitoza. Ni mbwani
mkunga mnikome?”

20 Aho fyo dya wantu
wamhitula, “Una mpepo
weye! Ni yuhi akunga
akukome?”

21 Yesu awahitula, “Kuna
mbuli imwenga nidamanye,
nanywi mwayehelwa.
22 Musa awenkagani sig-
ilizi ya kujela ngasu mwe
zuwa dya kuhumula, Kwa
chindedi sigilizi iyo hailaile
kwa Musa mna kwa wababa
zenyu.
23 Mna hegu mntu
ajelwa ngasu hata mwe
zuwa dyo Kuhumula chani
msekubalanga Sigilizi ya
Musa, ni mbwani mwani-
hiwa kwa chausa cha

kumhonya mntu mwe zuwa
dya Kuhumula?
24 Msekukantila kwa
kukaula mbuli za kuse du.
Lavyani kanto dikuwagila.”

Togola yuno ni Kulisito?

25 Wantu wamwenga wa
Yelusalemu walongaga, “To-
gola yudya mntu wakum-
londa wamkome suyo yuno?
26 Kaulani haluse! Awa-
funda mo lumpe, hahali
mntu wa kumgambila
ulosi. Vyadahika vilon-
gozi wabunkula chindedi
kugamba yuno nuyo
Kulisito?
27 Kulisito aho akwizila ha-
hana mntu na amanye hantu
alaile, mna suwe chimanya
uko alaile mntu yuno!”
28 Umo Yesu nakahinya
mdya mwe nyumba nkulu
ya Chohile, niyo alonga kwa
kuguta, agamba, “Hambwe
mnimanya naho uko nilaile
mkumanya? Sizile kwa
udahi wangu mwenye,
uyo anisigile miye ni ywa
chindedi!
29 Mna miye simmanya
kwaviya silaila kwakwe, uyo
nuyo anisigile.”
30 Wantu nawakaunga
wamgwile, mna hahana
mntu ajezize kumgwila
kwaviya saa yakwe na-
hainati kubula.
31 Wantu walozize mwe
idifyo wamzumila, niyo
wagamba, “Togola, Kulisito
akeza nadamanye chilagiso
chikulu chitendese chiku-
jinka adamanye yuno?”

Wankondo wasigilwa kumgwila Yesu

32 Mafalisayo nawaweva
wantu wa katakalisana
mbuli zawo zikumlanga
Yesu. Wowo hamwenga na
walavyantambiko wakulu
niyo wawasigila wankondo
wamgwile.
33 Yesu agamba, “Nichei
na nyuwe kwa chipindi chi-
dodo, haheza nanite kwa
yudya anisigile.
34 Namnilonde mna ham-
niwone, na hadya hwita
nyuwe hamdahe kubula.”
35 Vilongozi wa Wayahudi
walonga wowo wenye,
“Mntu yuno naite kuhi
kudya hachikudaha kum-
wona? Naite kwa Wagi-
liki wazagale mgati mwa
Wayunani, na kuwahinya
Wayunani?
36 Uyo alonga kugamba,
nachimlonde mna hachimu-
wone, naho kugamba hachi-
dahe kwita kudya naten-
deke. Alonga vivihi?”

Mito ya mazi ya ujima

37 Mwe zuwa dya uhelo
naho zuwa kulu dya ngasu
Yesu nakachimala, akaguta,
“Mntu yoyose mta nchilu
neze kwangu anywe.
38 Saviya Mawandiko
Yakukile yawandikwe, aku-
nizumila miye, mito ya
mazi yakwinkiza ujima
naijuluzike kulaila mo moyo
wakwe!”
39 Nakalonga ayo kwa
Muye Ukukile yudya
nahokelwe ni wadya
nawamzumile Yesu. Mwe
chipindi icho Muye Akukile
nendile hanati kusigilwa,

kwaviya nendile hanati
kutogolwa.

Mswesano mgati mwa wantu kwa mbuli ya Yesu

40 Wantu wamwenga
mgati mwe difyo weze weva
izimbuli izo, niyo wagamba,
“Chindedi mntu yuno ni
muwoni aungigwe eze!”
41 Wantu watuhu
wagamba, “Yuno nuyo
Kulisito Mwambula!”
Mna watuhu wagamba,
“Togola, naidahike vivihi
Mkombozi alawe Galilaya?
42 Mawandiko Yakuk-
ile hayagambile kugamba
Kulisito nelekwe Besele-
hemu, mzi wa Daudi!”
43 Niyo kwalaila maswe-
sano mwe idifyo kwa mbuli
ya Yesu.
44 Wantu wamwenga
nawakaunga wamgwile,
mna hahana ajezize kumg-
wila.

Vilongozi wa Wayahudi hawakuzumila

45 Wakaheza wadya
wamizi niyo wauya kwa
walavyantambiko wakulu
na Mafalisayo. Niyo
wawauza, “Nimbwani
hammwigale?”
46 Wamizi wawahitula,
“Hahana mntu ajezaga
kulonga savino akulonga
mntu yuno!”
47 Mafalisayo wawauza,
“Togolani, nanywi mdan-
tika?
48 Togolani, mumwona
kale yumwenga mwe vi-
longozi wa wantu hegu
yumwenga mwa Mafalisayo
amzumile?
49 Mna wantu hewemany-
ize Sigilizi ya Musa, walig-
itwa!”
50 Yumwenga ywa Mafal-
isayo endaga aketangwa
Nikodemo, yudya aho
nkongo amwitilaga Yesu.
Niyo awagamba,
51 “Togolani, Sigilizi zenyu
zamkantila mntu henati
kumwiva na kumanya
adamanya mbwani?”
52 Wowo wamhitula,
“Togola, weye nawe kulaila
Galilaya? Haya, kayakaule
Mawandiko Yakukile weye
nawe nauwone kugamba
Galilaya hakukulawa mu-
woni!”
53 Niyo chila yumwenga
aita kwe kaya yakwe.

8

Mvyele agwiligwe mwe ugonyi

1 Yesu niyo aita ko lugulu
lwa Mizeituni.
2 Mtondo wakwe niyo aita
vituhu kwe Nyumba nkulu
ya Chohile, wantu wose niyo
wambasa, naye niyo ekala
awahinya.
3 Wahinya sigilizi na
Mafalisayo wamwigaila
mvyele yumwenga afin-
gigwe mwe ugonyi, wamchi-
malisa hagatigati hawo.
4 Wamgamba Yesu,
“Mhinya! Mvyele yuno
kafingwa akagonywa.
5 Mwe Sigilizi yetu Musa
achilagizaga mvyele esavino
atoigwe mayuwe. Haluse
weye wagaze?”
6 Walonga ivyo chani
wamtegele, chani wamlahe.

Mna Yesu enama hasi,
awandika hasi nedidole
dyakwe.
7 Umo wachimale aho
wakamuza, Yesu enuka,
awagamba, “Mntu hena
masa mgati mwenyu nam-
towe yuwe dya nkongo.”
8 Akaheza enama vituhu,
awandika hasi.
9 Weze weve ivyo,
niyo wakonga kuhalawa
yumwe yumwe, wakalon-
gola wadalahala. Yesu niyo
asigala ichedu, na yudya
mvyele, kachimala ahadya.
10 Yesu eze enuke, amuza
yudya mvyele, “Wadya
wantu wekuhi? Togola,
hahali hata yumwenga
akukantile?”
11 Uyo mvyele niyo amhi-
tula, “Zumbe, hahali hata
yumwenga!”
Yesu naye amgamba,
“Miye nami sahukantile.
Hita kwako, na kukongela
vino haluse usekudamanya
masa vituhu.”

Yesu Ulangazi we isi

12 Yesu eze alonge nawo
vituhu, awagamba, “Miye
nuyo ulangazi we isi. Mntu
yoyose akunitimila miye
hajende mwechiza, mna
natende na ulangazi wa
ujima.”
13 Mafalisayo wamgamba,
“Weye weukwila mwenye,
kwaivyo kwelongela kwako
siyo chindedi.”
14 Yesu awahitula,
“Hata hegu nelongela
mwenye, ulongelo wangu ni
wachindedi kwaviya miye
simanya kudya nilaile na
kudya hwita. Mna nyuwe
hammanyize uko hulawa
hegu kudya hwita.
15 Nyuwe mwakanta kwa
fanyanyi za chimtu, mna
miye sikumkantila mntu.
16 Hata hakanta, nkanto
dyangu ni dya chindedi
kwaviya miye sichedu, Tate,
anisigile ehamwenga na
miye.
17 Iwandikwa mwe Isigilizi
yenyu kugamba ukuzi wa
wantu waidi ni wachindedi.
18 Miye neukwila mwenye,
Tate naye anisigile, anuk-
wila ivyo.”
19 Aho niyo wamwuza,
“Tati yako ekuhi?”
Yesu awahitula, “Uneva
nyuwe hamnimanyize miye
iviya hamummanyize Tate.”
20 Yesu alongaga milosi
iyo mwe chumba che haz-
ina endaga akahinya mwe
Nyumba nkulu ya Chohile.
Naho hahali mntu amgwile,
kwaviya chipindi chakwe
chendaga hachinati kubula.

Hamkudaha kwita kudya miye hwita

21 Yesu niyo awagamba
vituhu, “Naita, nanywi nam-
nilonde, mna nambanike
mwe masa yenyu. Uko hwita
miye nyuwe hamkudaha
kubula.”
22 Vilongozi wa Wayahudi
niyo wagamba, “Togola,
nekome mwenye? Ni
mbwani agamba, ‘Uko hwita
nyuwe hamkudaha kubula?’
”
23 Yesu niyo awagamba,
“Nyuwe mlawa ahano hasi,
miye silaila kulanga, nyuwe

ni we isi ino, miye suyo we
isi ino.
24 Nivyo vikuleka si-
wagambilani nambanike
mwe masa yenyu. Uneva
hamnazumile kugamba
'Miye Nuyo', nambanike
mwa masa yenyu."
25 Wowo niyo wamwuza,
"Weye ni yuhi?"
Yesu ahitula, "Siwagambi-
lani kukongela nkongo!
26 Nina yalozize ya ku-
longa, na kuwakantila.
Yudya anisigile ni chindedi,
miye nami nawagambila
wantu wose we isi mbuli
ziya du nivile kulaila
kwakwe."
27 Hawavimanyaga
kugamba Yesu endaga aka-
longa nawo ya Tati yakwe.
28 Yesu awagamba,
"Umo namheze kumwinula
Mwana ywa Mntu, aho
naho nammanye kugamba,
'Miye Nuyo', naho kugamba
sikudamanya chochose kwa
udahi wangu, mna nalonga
du yadya Tate anihinyize.
29 Yudya anisigile
ehamwenga na miye, uyo
hanilekile ichedu kwaviya
mazuwa yose nadamanya
yadya yakumwelela."
30 Eze alonge ayo wantu
walozize niyo wamzumila.

Chindedi nachikutende ulekeilwe

31 Yesu niyo awagamba
wadya Wayahudi wamzu-
mile, "Uneva mnayatoza
mahinyo yangu, nam-
tende wanampina wangu
chindedindedi.
32 Ivyo nammanye
chindedi, naho chindedi
nachiwalekeileni."
33 Wowo wamhitula,
"Suwe ni welekwa wa
Bulahimu, naho hachinati
chitende watumwa wa mntu
yoyose yudya. Ni mbwani
ukugamba namlekeilwe?"
34 Yesu awahitula,
"Nawagambilani chindedi,
chila mntu yoyose aku-
damanya masa ni mtumwa
ywa masa.
35 Mtumwa hana wikazi
wa mnyumba mazuwa yose,
mna Mwana ana wikazi wa
mazuwa yoseni.
36 Uneva Mwana
awalekeileni namtende
mlekeilwa chindedi.
37 Simanya kugamba
nyuwe mwi lukolo lwa
Bulahimu. Mna mwaunga
mnikome kwaviya hamnati
kuzumila mahinyo yangu.
38 Miye nalonga yadya
anisigile Tate, mna nyuwe
mwadamanya yadya mgam-
bilwe ni tati yenyu."
39 Wowo wamhitula,
"Suwe chi wana wa Bu-
lahimu!"
Yesu awagamba, "Uneva
nyuwe mwendile wana wa
Bulahimu namdamanya
saviya adamanye Bulahimu.
40 Miye siwagambi-
lani ichindedi nivile kwa
Chohile, mna nyuwe
mwaunga mnikome. Bu-
lahimu hatendile ivyo!
41 Nyuwe mwadamanya
mbuli iziya adamanye tati
yenyu."
Wowo niyo wamgamba,
"Suwe hachi wana wa
halamu! China Tati

yetu yumwenga du nuyo
Chohile.”
42 Yesu awagamba, “Uneva
Chohile endile Tati yenyu
chindedi, namkanunga
miye, kwaviya miye nasi-
lawa kwa Chohile haluse
ni hano. Sizile kwa udahi
wangu miye mwenye, mna
kwa uyo anisigile.
43 Ni mbwani hammanyize
ayo hulonga? Ni kwaviya
hamkudaha kwetegeleza
ulosi wangu.
44 Nyuwe mwi wana wa
tati yenyu Mwavu naho
mwonga du kudamanya
tama za tati yenyu. Uyo
endaga mkomi kukongela
nkongo, hana uchimailo
mwe chindedi, kwaviya
chindedi hachimuli mn-
dani mwakwe. Chila aho
akulongela lulimi, alonga
kulawana na ihali yakwe
yo kumbigwa, kwaviya
mwenye ni mlulimi naho tati
yamntu ywa udanti wose.
45 Mna kwaviya miye
nalonga chindedi, nivyo
vikuleka nyuwe hamkunizu-
mila.
46 Ni yuhi mgati mwenyu
akudaha kulagisa kugamba
miye sidamanya masa? Un-
eva nalonga chindedi, ni mb-
wani hamkunizumila?
47 Mntu ywa Chohile
ategeleza mbuli za Chohile,
mna nyuwe hamkutegeleza
kwaviya nyuwe hamwi
wantu wa Chohile.”

Yesu neyaho Bulahimu henati kwelekwa

48 Wayahudi wamhu-
luta Yesu wamgamba,
“Togola, hachilongile
chindedi kugamba weye
wi Msamaliya, naho una
mpepo?”
49 Yesu ahitula, “Miye sina
mpepo. Miye namtunya
Tate, mna nyuwe hamkuni-
tunya.
50 Miye sikwelondela
ntunyo yangu mwenye,
eyuko yumwenga mta
kuilonda ntunyo iyo, uyo ni
mkanti.
51 Nawagambilani chindedi,
mntu yoyose akutozesa
mahinyo yangu habanike
mazuwa yose.”
52 Wayahudi wagamba,
“Weye una mpepo! Bu-
lahimu abanikaga, na wa-
woni nawo wabanikaga.
Nawe wagamba, akutozesa
mahinyo yangu habanike
mazuwa yose!
53 Togola, wetenda mkulu
kujinka tati yetu Bulahimu
yudya abanikaga, hata wa-
woni wabanikaga. Weye we-
tenda wi yuhi?”
54 Yesu awahitula,
“Hegu nasetunya miye
mwenye, ntunyo yangu siyo
chintu. Tate yudya nyuwe
mkugamba ni tati ywenyu,
Chohile nuyo akunitunya.
55 Nyuwe hamwammanyaga,
mna miye simmanya. Mna
ninagamba simmanyize,
nanitende mlulimi saviya
nyuwe. Miye simmanya
naho natoza ulosi wakwe.
56 Bulahimu, tati yenyu
endaga na chinyemi awone
idizuwa dyangu dyokwizila,
adionaga, niyo elelwa.”
57 Wayahudi wamgamba,
“Weye hunati kubuza mi-

hilimo milongo mishano,
weye nawe kumwona Bu-
lahimu?”
58 Yesu awagamba,
“Nawagambilani chindeni,
Bulahimu hanati kwelekwa,
‘Miye Niyaho’ ”
59 Aho niyo walogota
mayuwe chani wamtowe,
mna Yesu niyo agila, alawa
mwe Nyumba nkulu ya
Chohile.

9

Yesu amhonya mntu elekwe tuntu

1 Yesu umo akajinka, niyo
amwona mntu yumwenga,
tuntu ivyo elekwa.
2 Wanampina wamuza,
“Mhinyi, ni yuhi adamanye
masa, mntu yuno, hegu we-
lesi wakwe vilekile elekwe
tuntu?”
3 Yesu ahitula, “Mbuli
ino hailaile kwa chausa
cha masa yakwe uyo, hegu
masa ya welesi wakwe.
Mna elekagwa tuntu chani
ndima za Chohile ziwoneke
zikadamanya ndima mndani
mwakwe.
4 Kuche nomsi chongigwa
chijendeleze kudamanya
ndima ya yudya anisigile.
Kwaviya chilo cheza hadya
mntu hadahe kudamanya
ndima.
5 Chipindi nichei mwe isi,
miye ni ulangazi we isi.”
6 Eze alonge ayo, niyo atwa
mate hasi, adamanya nta-
gata, amhaka yudya tuntu
mwa meso.
7 Amgamba, “Hita uka-
hake mwe ndiwa ya
Silowamu.” Silowamu
kugamba ni asigilwe.
Aho uyo tuntu niyo aita,
akuhaka, akaheza auya
akawona.
8 Wantu we haguhi naye
na wadya wammanyize
kugamba aho nkongo
nanimchiwa akulombeza,
wagamba, “Togola, yuno
suyo yudya mchiwa
nakekala na kulombeza?”
9 Wamwenga wawo
wagamba, “Nuyo.” Mna
wamwenga wagamba,
“Suyo uyo, mna wata
kufanana du.”
Yudya endile tuntu
agamba, “Ni miye!”
10 Wamuza, “Haluse meso
yako yafungulwa vivihi?”
11 Uyo naye awahitula,
“Yudya mntu akwitangwa
Yesu kadamanya ntagata,
anihaka mwa meso, niyo
anigamba nite nikahake
mwe ndiwa ya Silowamu.
Aho miye naita, nahaka,
niyo nawona.”
12 Wamuza, “Uyo ekuhi?”
Awahitula, “Miye simany-
ize!”

Mafalisayo wauza mbuli ya kuhonywa mntu tuntu

13 Akaheza wamwigala
uyo mntu endaga tuntu kwa
Mafalisayo.
14 Zuwa idyo Yesu
adamanye ntagata na
kumfumbula ameso mntu
uyo nendile ni zuwa dya
Kuhumula.
15 Mafalisayo niyo wa-
muza mntu uyo, “Kutenda
vivihi niyo wawona?”
Mntu uyo awagamba,
“Kanihaka ntagata mwa

meso, miye nami niyo
nahaka haluse nawona.”
16 Mafalisayo watuhu
wagamba, “Mntu yuno
adamanye ivyo halaile kwa
Chohile, kwaviya hakutoza
sigilizi ya zuwa dya Kuhu-
mula.”
Mna watuhu wagamba,
“Mntu mta masa adaha
vivihi kudamanya vilagiso
savino?” Niyo kwatenda na
mahigano mgati mwawo.
17 Mafalisayo wamuza
vituhu uyo mntu endaga
tuntu, “Weye wamgaze
mntu uyo akufumbule
ameso yako?”
Mntu uyo awagamba,
“Mntu uyo ni muwoni!”
18 Vilongozi wa Wayahudi
hawakuzumila kugamba
mntu uyo endaga tuntu
aho nkongo vino haluse
awona, kubula hadya weze
wawetange welesi wakwe.
19 Ivyo wawauza awo we-
lesi, “Togolani, yuno nuyo
mwana wenyu mkugamba
nakelekwa tuntu? Haluse
katenda vivihi awona?”
20 Welesi wakwe wahi-
tula, “Suwe chimanya ni
mwanetu, naho nakelekwa
tuntu.
21 Mna hachimanyize ka-
wona vivihi, naho hachim-
manyize yudya amfumbule
ameso. Muzeni mwenye,
uyo ni mntu mjima, adaha
kwelongela mwenye.”
22 Welesi wakwe walonga
ivyo kwaviya nawaka-
wogoha vilongozi wa
Wayahudi kwaviya vi-
longozi awo nawevana
kugamba mntu yoyose
nazumile Yesu ni Kulisito na-
balazwe kuse kwe nyumba
yo kumvikila Chohile.
23 Nivyo vilekile we-
lesi wakwe walongaga
kugamba, “Uyo ni mntu
mjima, muzeni mwenye.”
24 Niyo wamwitanga
vituhu yudya endaga
tuntu, wamgamba, “Mtogole
Chohile! Suwe chimanya
kugamba mntu yuno ni mta
masa.”
25 Mntu uyo niyo ahitula,
“Uneva ni mta masa, miye
simanyize. Mna chintu
chimwenga nimanyize,
nendaga tuntu, haluse
nawona!”
26 Wamuza, “Kaku-
damanya chibwani? Kaku-
fumbula vivihi ameso
yako?”
27 Uyo mntu awahitula,
“Siwagambilani kale, nyuwe
nanywi hamkwiva. Ni
mbwani hamkunga kwiva
vituhu? Togolani nyuwe
nanywi mwaunga mtende
wanampina wakwe?”
28 Mna wowo niyo wamhi-
tula wakagamba, “Weye
wi mwanampina ywakwe,
suwe chi wanampina wa
Musa.
29 Suwe chimanya
kugamba Chohile alongaga
na Musa, mna mntu yuno
hachimmanyize kalawahi!”
30 Mntu yudya awahitula,
“chino ni chilozo! Nyuwe
hammanyize uko alaile, mna
kanifumbula ameso yangu!
31 Chivimanya kugamba
Chohile hakuwetegeleza
wantu wata masa, mna
amwetegeleza yoyose mta

kumzumila na kudamanya viya akunga.
32 Kukongela kumbwa kwe isi hainati kwivika kugamba mntu kamhonya meso mntu elekwa tuntu.
33 Uneva mntu uyo halaile kwa Chohile, nahekudaha kudamanya chochose!”
34 Wowo wamhitula, “Weye kwelekwa na kukwila mwe masa. Vino wadaha vivihi kuchihinya suwe?” Niyo wambalaza mwe nyumba yo kumvikila Chohile.

Utuntu wa Chimuye

35 Yesu eva kugamba wambalaza mwe nyumba yo kuvikila yudya mntu amhonyize. Eze amwone, amuza, “Togola, weye wamzumila Mwana ywa Mntu?”
36 Uyo mntu ahitula, “Zumbe, nigambila ni yuhi chani nimzumile!”
37 Yesu amgamba, “Kuheza kumwona, uyo akulonga na weye haluse nuyo.”
38 Uyo mntu agamba, “Zumbe, nazumila!” Niyo amvikila Yesu.
39 Yesu agamba, “Miye siza mwe isi kuwakantila wantu, chani matuntu wawone, na wadya wakufanyanya wawona watende matuntu.”
40 Mafalisayo wamwenga wendaga hamwenga weze weve izimbuli izo, wamuza, “Togola, wachigamba suwe naswi chi matuntu?”
41 Yesu awahitula, “Uneva mwendile matuntu, hamwatendile na masa. Mna haluse nyuwe mwagamba, ‘Suwe chawona!’ Ivyo yalagisa kugamba mche na masa.”

10

Mliganyo wa mdimi

1 Yesu awagamba, “Nawagambilani chindedi, mntu yoyose hekwingila mwe didewa dye zingoto kwa kujinkila ko lwivi, mna afifinya na kwingila kwa sila ntuhu, uyo ni mbavi, naho ni mpolaganyi.
2 Mna mntu akwingila kujinkila ko lwivi, uyo nuyo mdimi we zingoto.
3 Mdima lwivi lwa dewa amvugwila, na ngoto zeva mluzi wa mdimi, naye azitanga izingoto zakwe chila imwenga kwa zina dyakwe na kuzilongoza kuse.
4 Akaheza kuzilavya kuse, azilongwela, izingoto nazo zamtimila, kwaviya zimanya umluzi wakwe.
5 Ngoto izo hazikudaha kumtimila mjeni, mna zamsumka kwaviya hazimanyize umluzi wakwe.”
6 Yesu nakawagambila umliganyo uwo, mna wowo hawamanyize viya nakaunga awagambile.

Yesu mdimi ywedi

7 Yesu niyo awagamba vituhu, “Nawagambilani chindedi, miye ni lwivi lwa dewa dya ngoto.
8 Wantu wose wezile sinati kwiza ni wabavi na wapolaganyi, mna izingoto haziwategeleze.

9 Miye ni lwivi. Mntu
yoyose akwingila kwa ku-
jinkila kwangu nambulwe,
nengile na kufosa naho
nenkigwe nkande.
10 Mbavi eza kwa chausa
cha kubawa, kukoma na
kubalanga. Miye siza
mtende na ujima, ujima
uchintile.
11 "Miye ni mdimi ywedi.
Mdimi ywedi alavya ujima
wakwe kwa chausa cha
ngoto zakwe.
12 Mntu wa kulihwa uyo
suyo mdimi, naho ngoto siyo
zakwe. Hadya akudiwona
ngugwa dyeza, azasa izin-
goto na kuguluka, akaheza
ngugwa dyazigwila na kuz-
imwagalisa.
13 Mdimi uyo hasinye izin-
goto, nanyilike kwaviya ni
mta kulihwa du.
14 Miye ni mdimi ywedi we
izingoto. Sizimanya ngoto
zangu, nazo zanimanya.
15 Saviya Tate animany-
ize, nami nivyo nimmanyize.
Miye nalavya ujima wangu
kwa chausa che zingoto.
16 Naho nina ngoto ntuhu
hazimuli mwe didewa
dino. Vyanunga nizilete izo
nazo, nazo nazive umluzi
wangu, naho nakutendeke
fyo dimwe dya mdimi
yumwenga.
17 "Tate anunga kwaviya
nalavya ujima wangu chani
niuhokele vituhu.
18 Hahali mntu aku-
nihoka ujima wangu,
miye naulavya kwa kunga
mwenye. Nina udahi
wa kulavya na udahi wa
kuuguha vituhu. Ivyo nivyo
Tate anisigile nitende."
19 Naho kwatenda na
mihigano mgati mwa
Wayahudi kwa chausa cha
milosi ino Yesu alongile.
20 Wantu walozize
wagamba, "Ana mpepo,
naho ni mchilalu! Ni
mbwani mkumwetegeleza?"
21 Mna wantu watuhu
wagamba, "Ino siyo milosi
ya mta mpepo. Togolani,
vino mpepo zadaha kufum-
bula meso ya matuntu?"

Yesu alemelwa

22 Uko Yelusalemu
kwendaga na ngasu ya
kukumbuka usuntwa wa
Nyumba nkulu ya Chohile.
Chipindi icho ni chipindi cha
mpeho.
23 Yesu naye nakatalamka
mwe nyumba nkulu ya
Chohile mwe balaza ya
Sulemani.
24 Wayahudi wamzungu-
luka, wamuza, "Nauchase
na nkama kubula ini?
Uneva weye ni weye Kulisito
Mkombola, chigambile
pwipwipwi."
25 Yesu awahitula, "Si-
wagambilani, mna hamzu-
mile. Ndima hudamanya
kwa zina dya Tate nizo
zikunukwila.
26 Mna nyuwe hamkunga
kuzumila kwaviya nyuwe
hamwi ngoto zangu.
27 Ngoto zangu zategeleza
izwi dyangu, miye siz-
imanya, nazo zanitimila.
28 Miye nawenke ujima wa
mazuwa yose, nawo hawage
mazuwa yose, naho hahali

mntu nadahe kuwausa mwe
mikono yangu.
29 Tate aninkile awo
ni mkulu kujinka wose,
naho hahali mntu akudaha
kuwalavya mwe mikono
yakwe.
30 Miye na Tate
chiyumwe.”

31 Wayahudi niyo waguha
mayuwe chani wamtowe.
32 Yesu awagamba, “Si-
walagisani ndima zilozize
kulaila kwa Tate. Ni ihi
mgati mwe izo ikuwaten-
dani mnitowe mayuwe?”

33 Wayahudi wamhitula,
“Hachikukutowa mayuwe
kwa chausa cha ndima zedi
udamanye, mna kwa chausa
cha kumhuluta Chohile.
Weye mwenye wi mntu du
mna wetenda Chohile.”
34 Yesu awahitula, “To-
golani, haiwandikwe mwe
chitabu cha Sigilizi zenyu
kugamba, ‘Miye silonga
nyuwe ni milungu?’
35 Chohile kawetanga
‘milungu’ wantu wadya
wenkigwe ulosi wakwe,
na suwe naswi chimanya
kugamba Mawandiko
Yakukile yalonga chindedi
mazuwa yose.
36 Saviya Tate kanisagula
miye, naho kanisigila kwe
isi. Nimbwani, mkugamba
namhuluta Chohile kwaviya
sigamba miye ni Mwana
ywa Chohile?
37 Uneva sikudamanya
ndima ziya Tate akununga
nidamanye, msekunizumila.
38 Mna uneva nazi-
damanya, hata uneva
hamkunizumila miye, zu-
milani izo izindima, chani
mmanye na kukombaganya
kugamba Tate ekala mndani
mwangu, nami nekala
mndani mwa Tate.”
39 Wajeza kumgwila naho,
mna acholopoka mwe
mikono yawo.
40 Yesu niyo aita vituhu
ntendele ya kaidi yo umto
wa Yolodani, hadya hantu
Yohana endaga akabatiza
wantu. Niyo ekala uko.
41 Wantu walozize
wamwitila wakagamba,
“Yohana hadamanye vilag-
iso vyovyose. Mna yadya
yose alongile ya mntu yuno
ni chindedi vitendese.”
42 Wantu walozize aho
niyo wamzumila Yesu.

11

File ya Lazalo

1 Mntu yumwenga akwi-
tangwa Lazalo, mkaya wa
Besaniya endaga mnyonje.
Besaniya wendaga mzi ekale
Maliyamu na lumbudye
Matha.
2 Maliyamu nani lum-
budye dya Lazalo. Naho
nuyo amkulugute Zumbe
mavuta ya kupwepweleka
mwe viga na kumhangusa
ne zifili zakwe. Nani
mlukolo ywawo Lazalo
endaga mnyonje.
3 Ivyo awo walumbuze
dya Lazalo wasigila ulosi
kwa Yesu kugamba, “Zumbe,
mbuyaye ukumunga ni mny-
onje.”
4 Yesu eze eve ivyo,
agamba, “Unyonje uwo

suwo wa file, mna ulaila
chani Chohile atogolwe,
kalumwa chani kwa sila iyo
Mwana Mntu atogolwe.”
5 Yesu nakamunga Matha,
lumbudye Maliyamu,
hamwenga na Lazalo.
6 Eze eve imbuli kugamba
Lazalo ni mnyonje, Yesu
ajendeleza kwikala hantu
aho endaga kwa mazuwa
maidi yongezekele.
7 Akaheza awagamba
wanampina wakwe,
“Chiteni vituhu Yudeya!”
8 Wanampina wamgamba,
“Mhinyi, chipindi chijihi
du chijinkile Wayahudi
nawaunga wakukome kwa
mayuwe, weye nawe
waunga wite uko vituhu?”
9 Yesu ahitula, “Togola, saa
za msi sizo mlongo na mbili?
Mntu akajenda nomsi haku-
daha kukowadika, kwaviya
awona ulangazi we isi ino.
10 Mna mntu aka-
jenda nechilo nakowadike,
kwaviya ulangazi haumuli
mndani mwakwe.”
11 Yesu eze abinde ku-
longa milosi iyo, awagamba,
“Mbuyangu Lazalo kagona,
mna miye nanite hamwin-
ule.”
12 Wanampina wakwe
wamgamba, “Zumbe, uneva
kagona, nahone.”
13 Yesu nakalonga
kugamba Lazalo kabanika,
mna wanampina wakwe
nawakagamba nakalonga
mwe kugona ntongo.
14 Yesu niyo awagambila
pwipwipwi, “Lazalo ka-
banika.
15 Mna selelwa kwa
chausa chenyu kugamba
sendile uko, chani mzumile.
Haluse chiteni kwakwe.”
16 Tomaso, yudya akwi-
tangwa pacha awagamba
wanampina weyawe,
“Chiteni naswi chikabanike
hamwenga naye!”

Yesu nuyo uyuso na ujima

17 Yesu eze abule uko,
kabwila umwili wa Lazalo
wikwa mwe mbila kwa
mazuwa mane.
18 Ikaya ya Besaniya neih-
aguhi na Yelusalemu, uhale
ukubula maili ntatu vino.
19 Wayahudi walozize
nawabula kwa Matha na
Maliyamu wawahongeze
kwa kubanika mlukolo
ywawo.
20 Matha eze eve kugamba
Yesu eza, niyo aita akum-
singila, mna Maliyamu kasi-
gala kukaya.
21 Matha amgamba Yesu,
“Zumbe, hegu wendile wi-
hano, mlukolo ywangu ha-
banike!
22 Mna simanya kugamba
hata vino haluse cho-
chose noumlombeze Chohile
nakwinke.”
23 Yesu amgamba,
“Mlukolo ywako nauyuke.”
24 Matha niyo amhit-
ula, “Simanya,” “kugamba
nauyuke mwe zuwa dya
udumo.”
25 Yesu amgamba, “Miye
nuyo uyuso na ujima. Aku-
nizumila miye nekale, hata
hegu kabanika,
26 naho chila akwikala
na kunizumila habanike
mazuwa yose, Togola
wayazumila ayo?”

27 Matha amgamba, “Heye Zumbe!” Ahitula
“Nazumila kugamba weye
nuyo Kulisito, Mwana ywa
Chohile, yudya akwiza mwe
isi.”

Yesu aila

28 Matha eze alonge ayo,
niyo aita akumwitanga
lumbudye Maliyamu kwa
chinyele, na kumgamba,
“Mhinyi ehano,” “naho
akwitanga.”
29 Maliyamu eze eve ivyo,
niyo asunguza kwinuka am-
basa Yesu.
30 Yesu nahanati kwingila
mwe kaya, mna nachei
ahadya hantu Matha amb-
wile.
31 Wayahudi nawem-
ndani hamwenga na
Maliyamu wakamhongeza,
weze wamwone kenuka
akumpukila kuse. Wamtim-
ila wakagamba akwila kwe
mbila.
32 Maliyamu eze abule
hantu hadya Yesu endile, eze
amwone, amgwela heviga.
Amgamba, “Zumbe,” “hegu
wandile wihano, mlukolo
ywangu habanike!”
33 Yesu eze amwone
aila, naho eze awawone
wadya Wayahudi wendile
hamwenga naye nawo
waila, niyo engilwa ni mbazi
na chinyulu, niyo engilwa ni
tumbwaziko mo moyo.
34 Niyo awauza. “Mumhamba
hahi?”
Wamgamba. “Soo uwone,
Zumbe,”
35 Yesu niyo aila.
36 Wayahudi wagamba.
“Kaulani ivyo amungile!”
37 Mna wantu watuhu
wagamba, “Togola yuno am-
fumbule ameso yudya tuntu,
vino hakudaha Kumtenda
Lazalo asekubanika?”

Lazalo auyuka

38 Ivyo Yesu engilwa ni
tumbwaziko vituhu mo
moyo, abula kwe mbila,
mbila yenye neimwe bome
naho naigubikwa na yuwe
mwe nchili.
39 Yesu agamba. “Usani
idiyuwe!”

Matha, lumbudye dya
yudya abanike, amgamba,
“Zumbe, akonga kulavya
mpofa, kekala mwe mbila
mazuwa mane!”
40 Yesu amgamba, “To-
gola sikugambile kugamba
ukazumila nauwone ukulu
wa Chohile?”
41 Niyo wadyusa diya
idiyuwe. Yesu niyo asinya
kulanga kwembingu na
kugamba, “Nakutogola
weye, Tate, kwaviya weye
waniva.
42 Simanya kugamba
waniva mazuwa yose, mna
silonga ivyo kwaviya wantu
wano we hano, chani
wazumile kugamba weye ni
weye unisigile.”
43 Eze alonge ivyo, niyo
etanga kwa izwi kulu,
“Lazalo, fosa kuse!”
44 Niyo afosa kuse, kuno
katalizwa sanda mwe viga
na mwe mikono, naho uso
wakwe ugubikwa na ka-
suche. Yesu awagamba,
“Mfunguleni,” “Mumlekeni
aite.”

Ubala wa kumkoma Yesu
Matayo 26:1-5; Mako 14:1-2; Luka 22:1-2

45 Ivyo Wayahudi walozize wendile wamtalamkile Maliyamu weze wawone mbuli iyo adamanye Yesu, niyo wamzumila.
46 Mna wamwenga wawo waita kwa Mafalisayo na kuwagambila mbuli Yesu adamanye.
47 Kwa ivyo Mlavyantambiko mkulu na Mafalisayo waika chitala na kugamba, “Chitende vivihi? Mntu yuno adamanya vilagiso vilozese! 48 Chinamleka du ajendeleze, wantu wose nawamzumile, naho vilongozi wa Walumi nawo naweze kuibalanga inyumba yetu ya Chohile na wantu wetu wose!”
49 Aho yumwenga ywawo, akwitangwa Kayafa, endaga Mkulu ywa walavyantambiko mo mhilimo uwo, awagamba, “Nyuwe hammanyize chintu!
50 Hammanyize kugamba ni vyedi kwenyu mntu yumwenga abanike kwa chausa cha wantu, ukuleka wantu we isi njima wakomwe?”
51 Uyo halongile ivyo kwaviya akunga mwenye, mna kwaviya endile Mkulu wa walavyantambiko mo mhilimo uwo, ivyo nakabunkula kugamba Yesu nabanike kwachausa cha hewemzumile Chohile,
52 naho ukubanika kwakwe siyo kwa chausa cha wantu we isi ino du, mna seiviya kwa chausa cha wana wa Chohile wazagale chani waikwe mwe umwe.
53 Kulaila zuwa idyo vilongozi wa Chiyahudi walonda sila ya kumkoma Yesu.
54 Yesu niyo hajendile vituhu mo lumpe mwe isi ya Yudeya, mna kahalawa aho na kwita hantu haguhi na jangwa, mwe mzi ukwitangwa Efulaimu, ekala uko hamwenga na wanampina wakwe.
55 Ngasu ye Pasaka ya Wayahudi naihaguhi, ivyo wantu walozize kulaila mwe kaya waita Yelusalemu chani wakelenguse Pasaka hainati.
56 Nawakamlonda Yesu, weze wadugane hamwenga mwe nyumba nkulu ya Chohile, wauzana, “Mwafanyanya vihi? Heze mwe ingasu?”
57 Wakulu wa walavyantambiko na Mafalisayo nawasigila kugamba mntu namanye hantu eli Yesu, awagambile chani wamgwile.

12

Yesu ahakwa mavuta uko Besaniya
Matayo 26:6-13; Mako 14:3-9

1 Mazuwa mtandatu ye dizuwa dye Pasaka, Yesu niyo abula Besaniya, endaga akekala Lazalo, yudya mntu Yesu amuyusaga.
2 Uko na wamwikiya nkande ya chisingi, uyo Matha nendile akawasankanila, Lazalo

nendile ni yumwe wa wadya
wendaga hamwenga na Yesu
hemeza.
3 Maliyamu niyo aguha
nusu lita ya mavuta matana
ya yombe kulu, amku-
luguta Yesu mwe viga, na
kumhangusa kwa fili zakwe.
Nyumba yose niyo yamema
malashi yedi.
4 Yuda Isikaliyote,
yumwenga mwe wadya
wanampina mlongo na
waidi yudya akunga amtage
Yesu, agamba,
5 “Ni mbwani malashi
ayo yasekutagwa kwa hela
zilozize na kuwapangila
wachiwa?”
6 Kalonga ivyo, siyo
kwaviya naakawaungisisa
wachiwa, mna kwaviya na
ni mbavi. Nkanana zilozize
nakabawa kulaila mndani
mwe mpamba iyo.
7 Mna Yesu agamba,
“Mlekeni! Mlekeni ayaike
kwa chausa che dizuwa dyo
kuhambwa kwangu.
8 Wachiwa na mtende
nawo mazuwa yose, mna
hamtende na miye mazuwa
yose.”

*Njama za kumkoma
Lazalo*

9 Wayahudi walozize
naweva kugamba Yesu
nendile Besaniya, wabula
uko, siyo kwa chausa
cha kumuwona Yesu
mna seivyo nawakaunga
kumkaula Lazalo, yudya
Yesu amuuyuse.
10 Ivyo walavyantam-
biko wakulu wadamanya
mzungu wamkome Lazalo
naye,
11 kwaviya kwa chausa
cha Lazalo wayahudi walo-
zize wawahituka vilongozi
wawo, niyo wamzumila
Yesu.

*Yesu engila Yelusalemu
kwa chinyemi*

*Matayo 21:1-11; Mako
11:1-11; Luka 19:28-40*

12 Zuwa dya kaidi, fyo
kulu dya wantu wezile kwe
zuwa kulu dye Pasaka weva
kugamba Yesu nendile mwe
sila kwiza Yelusalemu.
13 Waguha matambi ya mi-
tende wafosa wakamsingile,
waguta wakagamba,
“Chohile ajimbikwe! Ajim-
bikwe yuno akwiza
kwa zina dya Zumbe!
Ajimbikwe Seuta ywa Izu-
laeli!”
14 Yesu niyo akwela
mwana mwe mpunda,
saviya mawandiko yaku-
longa,
15 “Msekogoha, wantu wa
mzi wa Sayuni!
Kaula Seuta ywenyu eza,
kakwela mwana mpunda.”
16 Wanampina wakwe
hawabunkule izi mbuli
izo nkongo, mna chipindi
Yesu eze aheze kutunywa,
niyo wakumbuka kugamba
mbuli ziya ziwandikwa mwa
uyo na viya wamtendile.
17 Fyo dya wantu wadya
wendile hamwenga na Yesu
umo amwitangaga Lazalo
kulaila mwe mbila niyo
amuuyusa waukula mbuli
zilaile.
18 Ivyo nivyo vilekile
fyo dya wantu wam-
singila, kwaviya wose weva

kugamba Yesu nendile
kadamanya chilagiso icho.
19 Mafalisayo niyo
wagambilana, “Mwawona,
Hachikudaha ng'o! Kaulani,
isi yose wamtimila!”

Wayahudi wamwenga wamlonda Yesu

20 Hendaga na Wagiliki
wamwenga mgati mwa
wantu waitile Yelusalemu
kuvika mwe ngasu iyo.
21 Awo niyo wamwitila
Filipo mkaya ywa Beti-
saida mwe isi ya Galilaya,
wagamba, “Mkulu, chaunga
chimwone Yesu.”
22 Filipo aita, amgambila
Anduleya, wowo nawo
waidi waita wamgambila
Yesu.
23 Yesu awagamba, “Saa ya
kutunywa kwa Mwana ywa
Mntu ibula.
24 Nawagambilani chindedi,
mpuluzi ya ngano yasi-
gala mpuluzi du mna
hadya ikugwela mo ulongo
nakubanika. Uneva ina-
banika, yeleka matunda
yalozize.
25 Akunga wikazi wakwe
nawaze, akwihiwa wikazi
wakwe mwe isi ino nawike
kwa chausa cho ujima wa
mazuwa yose.
26 Akunga anisankanile
aungwa anitimile, ivyo nuko
kugamba hohose hadya na
nitendeke miye naho no
mndima ywangu natende.
Na Tate namtunye mntu
yoyose akunisankanila.

Yesu alonga mbuli ye file yakwe

27 “Haluse muye wangu
wehelwa, nanigambe mb-
wani? Nigambe, ‘Tate, nam-
bula mwe mbuli na zinizile
mwe saa ino’? Mna nivyo
vikuleka siza chani nijinke
mwe isaa ino.
28 Tate, ditunye idizina
dyako!”
Aho izwi dyevika kulaila
kwembingu, “Situnya, naho
naniditunye vituhu.”
29 Fyo dya wantu wendile
wachimala aho weva izwi
idyo, wamwenga wawo
wagamba ni mlulumo,
wamwenga wagamba,
“Mndima ywa kwembingu
kalonga naye!”
30 Mna Yesu niyo
awagamba, “Izwi idyo
hadivike kwa chausa changu
miye, mna kwa chausa
chenyu.
31 Haluse nicho chipindi
che isi ino kukantilwa,
haluse Ibilisi, zumbe ywe isi
ino naalagazwe.
32 Miye nami naninu-
lwe kulanga kulaila hasi
he isi nanimkwese chila
yumwenga kwangu.”
33 Kwa kulonga ivyo kalag-
isa nabanike vivihi.
34 Fyo idyo niyo dyamhi-
tula, “Suwe chagambilwa
ni sigilizi yetu kugamba
Kulisito nekale mazuwa
yose, haluse wadaha vivihi
kugamba Mwana Mntu
aungwa enulwe? Uyo
Mwana Mntu ni yuhi?”
35 Yesu awagamba,
“Ung'azi uchei na nyuwe
kwa chipindi chiguhi, ta-
lamkani mche mnanawo
uwo ung'azi chani chilo

chise kuwabwila, kwaviya
akutalamka mwe chiza
hamanyize uko akwita.
36 Umo mnanawo uwo
ung'azi uzumileni chani
mtende wantu wa ung'azi.”
Eze alonge imilosi iyo,

Wantu hawakuzumila

Yesu niyo ahalawa heku-
manya aita hekukumanyika.
37 Hatahegu Yesu na
kadamanya mpituko ino
yose mwa meso yawo, wowo
hawamzumile.
38 Ivyo milosi alongile mu-
woni Isaya niyo yalaila;
“Zumbe ni yuhi auzumile
ulosi wetu?
Naho udahi wa Zumbe
ugubulwa kwa yuhi?”
39 Ivyo hawadahile kuzu-
mila kwaviya Isaya naka-
longa vituhu,
40 “Chohile kajela utuntu
ameso yawo,
kazibalanga izifanyanyi
zawo,
wasekuwona kwa meso
yawo,
wasekumanya kwa fanyanyi
zawo,
naho wasekunihitukila,
alonga Zumbe,
chani niwahonye.”
41 Isaya kalonga imilosi
ino kwaviya kauwona ukulu
wa Yesu, niyo alonga mbuli
zakwe.
42 Mna vilongozi walozize
Wayahudi niyo wamzumila
Yesu, mna kwachausa cha
Mafalisayo, hawalongile
holumpe kwa kogoha
kugamba na wasentwe ne
nyumba yo kuvikila.
43 Nawaungisa kutogolwa
ni wantu kujinka kutogolwa
ni Chohile.

Ulosi wa Yesu naukantile wantu

44 Aho Yesu aguta, “Mntu
akunizumila miye, haku-
nizumila miye du, mna
amzumila yudya anisigile.
45 Akuniwona miye am-
wona na uyo anisigile.
46 Miye ni ung'azi nami
siza mwe isi chani wose
wakunizumila wasekusigala
mwe ichiza.
47 Akwiva ulosi wangu
mna hakuutoza, miye san-
imkantile kwaviya sizile
nikantile wantu we isi mna
kwikombola.
48 Hekutoza ulosi wangu
ananaye wakumkantila,
ulosi udya nilongile ni
mkanti ywakwe zuwa dyo
udumo.
49 Miye silongile kwa
udahi wangu mwenye, mna
Tate nuyo anisigile nilonge
mbwani naho nilonge vivihi.
50 Miye nami simanya
kugamba sigilizi yakwe
yegala ujima wa mazuwa
yose. Miye nalonga du
yadya Tate anisigile niya-
longe.”

13

*Yesu awahaka wanamp-
ina wakwe iviga*

1 Nendile ni zuwa heinati
kubula ngasu ya Pasaka.
Yesu nakamanya kugamba
chipindi chakwe cho kuha-
lawa he isi kwita kwa
Ise chibula, nakawaungisa
mazuwa yose wantu wakwe

we mwe isi, chindedi na
nakawaungisa.
2 Yesu na wanampina
wakwe nawekala wakadya
nkande ya chisingi. Mwavu
nakamjela kale Yuda mo
moyo wakwe, mwana Si-
moni Isikaliyote nkwina ya
kumtaga Yesu.
3 Yesu nakamanya
kugamba Tati ywakwe
nendile kamwinka udahi
woseni, nakugamba uyo
mwenye alailaga kwa
Chohile naho auya kwa
Chohile.
4 Niyo ahalawa hemeza,
avula isuche yakwe ya kuse,
efunga mkumbulu mwe
chigudi.
5 Akaheza ajela mazi mwe
lwiga akonga kuwahaka
wanampina wakwe iviga
na kuwahangusa kwa udya
mkumbulu efungile mwe
chigudi.
6 Ambwila Simoni Petulo,
uyo amgamba, “Zumbe,
weye wanihaka iviga
vyangu miye?”
7 Yesu amhitula, “Huku-
manya haluse chino hu-
damanya, mna nauvimanye
aho nyumani.”
8 Petulo amgamba, “Weye
honihake iviga ng'o!”
Yesu amhitula, “Sinakuhak-
ile iviga vyako.” “Hotende
na umbuya na miye.”
9 Simoni Petulo amhit-
ula, “Zumbe, use kunihaka
iviga ivyodu, naho! Nihaka
imikono yangu no mtwi,
nawo!”
10 Yesu amgamba, “Ahak-
ile kale hakungwa ahake,
mna mwe viga du. Kwaviya
mwili wakwe mjima ulen-
guka, nyuwe mlenguka mna
sawo nyoseni.”
11 Yesu nakammanya
yudya akunga amtage, nivyo
vikuleka akagamba, “Nyuwe
woseni, ukaleke yumwenga,
Mlenguka.”
12 Yesu eze aheze kuwa-
haka iviga, niyo avala vi-
tuhu isuche yakwe ekala
mwe meza, awauza, “To-
golani, mbunkula yano ni-
watendileni?”
13 “Nyuwe mwanitanga
Mhinyi na Zumbe, nanywi
mwalonga vyedi, kwaviya
nivyo nili.
14 Iviya miye ni Zumbe
na Mhinyi wenyu, siwa-
hakani nyuwe iviga. Nyuwe
mwaungwa mhakane wenye
iviga.
15 Siwenkani mliganyo,
chani nyuwe nanywi
mdamanye savino ni-
wadamanyizeni.
16 Nawagambilani chindedi,
mtumwa suyo mkulu ku-
jinka mkulu wakwe, naho
msigilwa suyo mkulu ku-
jinka yudya amsigile.
17 Haluse mmanya imbuli
ino, mnaidamanya namjim-
bikwe.
18 “Sikulonga mwa nyuwe
woseni, siwamanya wadya
nisagule. Mna yaungwa
yano yakulongwa mwa
Mawandiko Yakukile yach-
inte, ‘Yudya endile hadya
hamwenga naye kanihi-
tuka.’
19 Nawagambilani nyuwe
vino haluse mbuli zino

hazinati kulaila, chani umo
zikeza kulaila, mzumile
kugamba 'Miye Nuyo.'
20 Nawagambilani chindedi,
akumhokela yudya humsig-
ila anihokela miye, naho
akunihokela miye amhokela
yudya anisigile."

Yesu alonga mbuli yo kuhitukwa kwakwe
Matayo 26:20-25; Mako 14:17-21; Luka 22:21-23

21 Yesu eze aheze kulonga
ivyo, niyo engilwa ni
tumbwaziko ditendese mo
moyo, alonga ho lumpe,
"Nawagambilani chindedi,
yumwe ywenyu nanihi-
tuke!"
22 Wanampina niyo
wasinyana, kwaviya hawa-
manyize amlonga yuhi.
23 Mwanampina yumwenga,
yudya Yesu nendile
akamungisa, nendile
kamwegamila Yesu hadya he
nkande.
24 Simoni Petulo amdakula
na kumgamba, "Muze, am-
longa yuhi."
25 Mwanampina uyo aso-
gela haguhi vitendese na
Yesu amuza, "Zumbe, ni
yuhi?"
26 Yesu amhitula, "Yudya
nanimwinke kabesu ka
mgate nitwezize mwe chiya,
nuyo." Ivyo aguha kabesu
ka mgate, akatweza mwe
chiya, amwinka Yuda,
mwana ywa Simoni Isikaliy-
ote.
27 Yuda Isikalioti eze
ahokele akabesu ako
ko mgate, Shetani niyo
amwingila. Yesu amgamba,
"Chiya ukunga udamanye
sunguza uchidamanye!"
28 Mna hahali hata
yumwenga mwe wadya
wekale hadya hemeza
amanyize ni mbwani Yesu
kamlonga ivyo.
29 Kwaviya Yuda nuyo
endile akaika mkwiji we
mpamba, wamwe wawo
nawakafanyanya kugamba
Yesu nakamgamba agule
vikungwa mwe dizuwa
idyo, hegu kugamba
nakamgamba akalavye
chochose kwa wachiwa.
30 Yuda Isikalioti eze
aguhe kadya akabesu ko
mgate niyo afosa kuse aho.
Nendile ni nechilo.
31 Yuda Isikalioti eze aha-
lawe, Yesu agamba, "Haluse
ukulu wa Mwana ywa Mntu
ulagiswa, haluse ukulu wa
Chohile nawo ulagiswa kwa
sila yakwe.
32 Naho uneva ukulu wa
Chohile ugubulwa kwa sila
yakwe, ivyo Chohile nau-
gubule ukulu wa Mwana
ywa Mntu mndani mwakwe
mwenye, na adamanye ivyo
aho.
33 Wanangu, nichei na
nyuwe kwa chipindi chi-
jihi du. Na mnilonde,
mna haluse nawagambilani
yadya nihezize kuwagam-
bila vilongozi wa Wayahudi,
'Nyuwe hamdahe kwita uko
hwita miye.'
34 Nawenkani sigilizi
mpya, unganani. Saviya
miye niwaungileni nyuwe,
chani mungane wenye.
35 Wantu wose nawa-
manye kugamba nyuwe mwi

wanampina wangu, uneva mkaungana wenye."

Yesu alonga viya Petulo akunga amhituke
Matayo 26:31-35; Mako 14:27-31; Luka 22:31-34

36 Simoni Petulo amuza, "Zumbe, waita nahi?"
Yesu amhitula. "Hukudaha kunitimila uko hwita," "Mna na unitimile nyumani."
37 Petulo amgamba, "Zumbe, ni mbwani sikudaha kukutimila haluse?" "Miye semalanya kale nilavye ujima wangu kwa chausa chako!"
38 Yesu amhitula, "Togola, wadaha chindedi ulavye ujima wako kwa chausa changu? Nakugambila chindedi, zogolo hadinati kwila nonihituke nkanana ntatu!"

14

Yesu ni sila ya kwita kwa Chohile

1 Yesu niyo awagambila wanampina wakwe. "Msekwehelwa mwe myoyo yenyu," "Mwamzumila Chohile ni zumilani miye.
2 Mwe nyumba ya Tate mna wikazi ulozize, hegu havyatendile ivyo sawagambileni seivyo. Nakuwaikiani hantu.
3 Miye haheza kwita kuwaikiyani hantu, nanuye niwaguhani, chani nanywi mtende hadya nili.
4 Sila ikwita uko hwita muimanya."
5 Tomaso amgamba, "Zumbe, hachimanyize uko ukwita, Nachimanye vivihi isila yo kwitila uko?"
6 Yesu amhitula, "Miye niyo isila, chindedi, na ujima, hahana akudaha kwita kwa Tate hanajinkile kwangu.
7 Awagamba, Uneva mwanimanyize miye," "namummanya Tate naye, kukongela haluse mummanya naho mumwona kale."
8 Filipo amgamba, "Zumbe, chilagise Tate, icho nicho chikunga."
9 Yesu amgamba, "Sikala na nyuwe chipindi chitali chose, nawe Filipo hunati kunimanya, Filipo? Mntu yoyose aniwone miye kamwona Tate. Haluse ni mbwani, naho, ukugamba, 'Chilagise Tate'?
10 Togola, hukuzumila, Filipo, kugamba miye ni mndani mwa Tate naye Tate emndani mwangu? Yesu awagamba, Milosi huwagambilani," "sikuilonga kwa udahi wangu. Tate, emndani mwangu, adamanya ndima yakwe.
11 Mwaungwa mnizumile halonga kugamba miye nimndani mwa Tate naye Tate emndani mwangu. Uneva sivyo ivyo, zumilani kwa ndima hudamanya.
12 Nawagambilani chindedi, akunizumila nadamanye mbuli hudamanya miye heye, nadamanye hata nkulu kujinka, kwaviya naita kwa Tate.

13 Chochose nam-
lombeze kwa zina dyangu,
nanidamanye chani Tate
atunywe kujinkila ko
Mwana.
14 Mkanilombeza cho-
chose kwa zina dyangu,
nanidamanye.

Yesu nawenke Muye Ukukukile

15 “Uneva mkanunga,
namtoze malagizo yangu.
16 Miye nami nanim-
lombeze Tate, ivyo naye
nawenkeni mwambizi
mtuhu, yudya nekale
nanyuwe mazuwa yose.
17 Uyo ni Muye Ukukile
akugubula chindedi cha
Chohile. Wantu we isi
hawakudaha kumhokela,
kwaviya hawakudaha kum-
wona hegu kummanya.
Mna nyuwe mummanya,
kwaviya ekala na nyuwe
naho emndani mwenyu.
18 “Saniwaseni ichedu,
naniwawiyeni.
19 Hasigala hadodo wantu
we isi ino hawaniwone vi-
tuhu, mna nyuwe namni-
wone, na kwaviya miye ni
mjima, nyuwe nanywi nam-
tende wajima.
20 Zuwa diya dikabula,
nammanye kugamba miye
ni mndani mwa Tate
nanyuwe nanywi mwi
mndani mwangu, na miye
nimndani mwenyu.
21 “Wantu wakuhokela
malagizo yangu na kuyatoza
awo nawo wakununga miye.
Tate nawamunge wadya
wakununga, miye nami
naniwaunge na kwegubula
kwawo.”
22 Yuda nuyo Yuda
Isikaliyote awagamba,
“Zumbe, neidahike vivihi
weye kwelavyanya kwetu
siyo kwa wantu we isi?”
23 Yesu amhitula, “Mntu
akununga natoze mahinyo
yangu. Tate namunge,
naho Tate na miye nachize
kwakwe kwikala naye.
24 Mntu he kununga
hakutoza mahinyo yangu.
Naho mahinyo mwivile sayo
yangu, mna ni ya Tate,
anisigile.
25 “Siwagambilani mbuli
zino nichei hamwenga na
nyuwe.
26 Mwambizi, Muye Ukuk-
ile, yudya Tate namsig-
ilaga kwa zina dyangu,
nawahinyeni chila chintu
na kuwakumbusani yadya
niwagambileni.
27 “Nawasizani uton-
dowazi, nawenkani uton-
dowazi wangu mwenye.
Sikuwenkani nyuwe saviya
wantu we isi wakutenda.
Msekutumbwazika mwe my-
oyo yenyu, naho msekogoha.
28 Mniva hawagambani,
‘Naita zangu, mna nani
wawiyeni vituhu.’ Uneva
mwanungile, namwelelwa
kugamba naita kwa Tate,
kwaviya Tate ni mkulu
kujinka miye.
29 Siwagambilani imbuli
ino haluse hainati kulaila,
chani umo ikalaila, mzu-
mile.
30 Sanilonge nanywi vi-
tuhu mbuli zilozize, kwaviya
mkulu ywe isi eza. Hana
udahi mwangu,

31 mna wantu we isi
ino waungwa wamanye
kugamba namunga Tate,
nivyo vikuleka nadamanya
chila chintu saviya anisigile.
“Chimalani, chihauke
hano.

15

Yesu nuyo mzabibu we chindedi

1 “Miye ni mzabibu wa
chindedi, Tate nuyo mlimi.
2 Chila tambi mndani
mwangu hedikweleka
matunda uyo adyusa, chila
tambi dikweleka, adisas-
wila dikale hatana chani
dyelekese.
3 Nyuwe mlenguka kale
kwa chausa cha yadya
mahinyo niwagambileni.
4 Ikalani mndani mwangu,
miye nami nikale mndani
mwenyu. Tambi hadiku-
daha kweleka matunda
hadinasigale mo mzabibu.
Seivyo nyuwe nanywi
hamkudaha kweleka
matunda hamnekale mn-
dani mwangu.
5 “Miye ni mzabibu,
na nyuwe mwi matambi.
Akwikala mndani mwangu,
nami hekala mndani
mwakwe, eleka matunda
yalozize, kwaviya hamku-
daha kudamanya chochose
hamnatendile na miye.
6 Mntu yeyose hanekale
mndani mwangu adulwa
kuse saviya tambi dikudulwa
kuse niyo dyanyala, tambi
saidyo wadilogota na ku-
didula mo moto, chani
dihye.
7 Mnekala mndani
mwangu, na milosi
yangu inekala mndani
mwenyu, lombezani cho-
chose mkunga, nanywi
namwingwe.
8 Tate atunywa uneva
mkeleka matunda yalozize,
na kutenda wanampina
wangu.
9 Saviya Tate akununga,
miye nawaungani saivyo,
ikalani mwe ungi wangu.
10 Uneva mkatoza malag-
izo yangu, namwikale mwe
ungi wangu, saviya miye
hutoza malagizo ya Tate na
kwikala mwe ungi wakwe.
11 “Siwagambilani izim-
buli izo chani chinyemi
changu chikale mndani
mwenyu na chinyemi
chenyu nacho chichinte.
12 Ino niyo sigilizi
yangu, mungane, saviya
niwaungileni nyuwe.
13 Hahana mta ungi mkulu
ukujinka ungi wa mntu
akulavya ujima wakwe
kwa chausa cha wambuya
zakwe.
14 Na nyuwe mwi
wambuya zangu uneva
mkadamanya yadya ni-
wasigileni.
15 Nyuwe sikuwetangani
wandima vituhu, kwaviya
mndima hamanyize chiku-
damanywa ni zumbe
dyakwe. Mna, miye siwe-
tangani nyuwe wambuya,
kwaviya siwagambilani yose
yadya nimwivile Tate.
16 Nyuwe hamnisagule
miye, mna miye siwasagu-
lani nyuwe na kuwasigila

mwite mkeleke matunda,
matunda yadya yakwikala.
Tate naye nawenkeni cho-
chose namlombeze kwa zina
dyangu.
17 Dino, nidyo, lag-
izo dyangu huwenkani,
Mungane.

Wihi wa wantu we isi

18 “Uneva wantu we
isi ino wanawaihiwani
nyuwe, mmanye kugamba
nawakonga kunihiwa miye.
19 Hegu mwendile ni
wantu we isi, isi nai-
wawaungani nyuwe sa
wantu wakwe. Mna miye
siwasagulani mgati mwe isi,
nivyo vikuleka wantu we isi
wakuwaihiwani.
20 Kumbukani yadya
niwagambileni, ‘Mtumwa
suyo mkulu kujinka
zumbe dyakwe.’ Uneva
wantu wanisulumiza miye,
nawawasulumize nyuwe
nanywi, naho uneva watoza
mahinyo yangu, nawatoze
mahinyo yenyu.
21 Mna nawawadamany-
izeni nyuwe kwaviya
mwi wangu, kwaviya
hawammanyize yudya
anisigile.
22 Uneva sezile na kulonga
nawo nahewana masa, mna
haluse hawakudaha kwe-
gombela kugamba hawana
masa.
23 Mntu akunihiwa miye
amwihiwa na Tate.
24 Uneva sadamanye
kwawo mbuli ziya hehali
mntu mtuhu azidamanye
nkongo, nahawena masa,
mna haluse wayawona
yadya nidamanye, niyo
wanihiwa miye hamwenga
na Tate.
25 Yano, yalaila chani
yadya yawandikwe mwe
Sigilizi yawo yachinte,
‘Wanihiwa vya bule.’
26 “Aho akwizila Mwambizi
Muye, nikunga nimsigile
kwenyu kulaila kwa Tate.
Muye Ukukile wa chindedi
akulaila kwa Tate, naukule
chindedi chikununga miye.
27 Nyuwe nanywi, ivyo
namukule chindedi chiku-
nunga miye kwaviya namna
miye kukongela nkongo.

16

1 “Siwagambilani ayo,
chani msekuleka uzumizi
wenyu.
2 Wantu nawawabalazeni
mwe zinyumba zawo za
kumvikila Chohile, naho
chipindi cheza hadya
chila akuwakomani nyuwe
nagambe amsankanila
Chohile.
3 Nawawadamanyizeni
mbuli zino kwaviya
hawammanyize Tate hegu
hawanimanyize miye.
4 Mna siwagambilani
mbuli zino, chani umo
wakakonga kudamanya
ayo, mkumbuke kugamba
nawagambilagani.
“Siwagambileni mbuli
zino kukongela nkongo,
kwaviya nanihamwenga na
nyuwe.
5 Mna haluse naita kwa
yudya anisigile, naho hahali
yumwe ywenyu akunuza,
waitahi?
6 Kwaviya siwagambilani
mbuli zino, myoyo yenyu
imema chinyulu.

7 Mna nawagambilani
chindedi, nanivyedi miye
nite, kwaviya sinaitile,
Mwambizi heze kwenyu.
Mna uneva ninaita nan-
imwigale kwenyu.
8 Uyo aho akwizila,
nawalavyanyize wantu we
mwe isi kugamba fanyanyi
zawo sizo za chindedi mwa
masa yawo na kanto dya
Chohile akunga akantile
wantu.
9 Waga mwe mbuli ya
masa, kwaviya hawanizu-
mile,
10 waga mwe mbuli
iwoneke yedi kulongozi kwa
Chohile, kwaviya naita kwa
Tate na nyuwe hamniwone
vituhu,
11 waga mwe mbuli ya
kanto, kwaviya mkulu ywe
isi ino kaheza kale kukan-
tilwa.
12 "Nina yalozize
yakuwagambilani, mna
kwa haluse hamkudaha
kuyajijimiza.
13 Mna seivyo, aho,
akwizila uyo Muye Ukuk-
ile, akugubula chindedi
cha Chohile, nawalongoze
mmanye chindedi chose.
Uyo halonge kwa udahi
wakwe mwenye, mna na-
longe ayo neve na kuwagam-
bilani yadya nayeze.
14 Uyo nanitunye miye,
kwaviya nawagambileni
yadya nahokele kulaila
kwangu.
15 Vyose ananavyo Tate
ni vyangu, nivyo vikuleka
silonga kugamba uyo Muye
Ukukile nawagambileni
yadya yakulaila kwangu.

Chinyulu na Chinyemi

16 "Chipindi chidodo
hamniwone, na vikajinka
chipindi chidodo namni-
wone."
17 Wamwenga wa
wanampina wakwe wauzana,
"Agaze? Akachigamba
chipindi chidodo hachim-
wone, na vikajinka chipindi
chidodo nachimwone, naho
agamba, 'Kwaviya naita kwa
Tate.'
18 Ivyo wauzana,
agaze? 'Chipindi chidodo'?
Hachikumanya alonga mb-
wani!"
19 Yesu nakamanya
kugamba nawakaunga wa-
muze, ivyo awagamba,
"Mwauzana mbuli ya ziya
nilongile, 'Chipindi chidodo
hamniwone, na chipindi
chidodo na mniwone.'
Vino nivyo mkuzana mgati
mwenyu?
20 Nawagambilani chindedi,
nyuwe namwile na ku-
lomboleza, mna wantu
we isi nawelelwe, nam-
wone chinyulu, mna
chinyulu chenyu nachihi-
tuke chinyemi.
21 Hadya mvyele akunga
efungule, eva usungu
kwaviya chipindi chakwe
cho kwefungula chibula.
Mna akaheza kwefungula,
hakukumbuka usungu
wakwe, kwaviya ana
chinyemi kugamba katiti
kelekwa mwe isi.
22 Nyuwe nanywi mna
usungu haluse, mna nani-
wezileni vituhu, nanywi
nammeme chinyemi mwe
myoyo yenyu, na chinyemi

icho hahali mntu nadahe
kuchusa kwenyu.
23 “Zuwa idyo dikabula,
hamnilombeze chochose.
Nawagambilani chindedi,
chochose namumlombeze
Tate kwa zina dyangu
nawenkeni.
24 Hata vino haluse ham-
nati kulombeza chochose
kwa zina dyangu, lombezani
nanywi namhokele, chani
chinyemi chenyu chichinte.

Yesu ana udahi mwe Isi

25 “Siwagambilani mbuli
izo kwa miliganyo. Mna
chipindi nachize umo sani-
longe nanyuwe vituhu kwa
miliganyo, mna naniwagam-
bileni pwipwipwi mbuli ya
Tate.
26 Zuwa idyo aho dik-
wizila, namumlombeze
Tate kwa zina dyangu,
miye sikulonga kugamba
naniwalombezeze kwa Tate,
27 kwaviya Tate mwenye
awaungani nyuwe. Awaunga
kwaviya nyuwe mnunga
miye naho mzumilani
kugamba silawa kwa
Chohile.
28 Miye nalawaga kwa
Tate, niyo neza mwe isi,
haluse nayasa isi nauya kwa
Tate.”
29 Elo wanampina wakwe
wamgamba, “Haluse wa-
longa pwipwipwi vitendese,
hwikujela mliganyo.
30 Haluse chimanya
kugamba weye kumanya
chila chintu, hachunge
mntu akuze mbuli yoyose.
Vino vyachitenda chizumile
kugamba walawaga kwa
Chohile.”
31 Yesu awahitula, “Haluse
mwazumila?
32 Chipindi cheza, naho
chibula kale, hadya nyuwe
nyose namwaganikane,
chila mntu kwakwe, miye
nami nanasigwe ichedu.
Mna miye sichedu, kwaviya
Tate ehamwenga na miye.
33 Siwagambilani mbuli
zino chani mtende na
utondowazi mo kulungana
na miye. Wantu we isi
nawawatende mkunte. Mna
kwenkeni moyo! Miye isi
siihuma!”

17

Yesu awalombezeza wanampina wakwe

1 Yesu eze alonge ivyo,
kenula ameso kulanga
kwembingu, na kugamba,
“Tate, chipindi chibula!
Mtunye Mwanawo, chani
naye akutunye.
2 Kwaviya nakumwinka
udahi mwa wantu wose,
chani awenke ujima wa
mazuwa yose wadya wose
umwinkile.
3 Ujima wa mazuwa
yose ni kukumanya weye,
Chohile ywa chindedi, naho
wammanye Yesu Kulisito
umsigile.
4 Miye sikutunya muno
mwe isi, sibinda indima
uninkile niidamanye.
5 Haluse Tate, nitunya ku-
longozi kwako, ntunyo sei-
dya nendile ninanayo hadya
isi heinati kumbwa.
6 “Sikutenda umanyike
kwa wantu wadya uninkile
mwe isi. Nendile ni wako,
niyo waninka watende

wangu. Nawo watoza ulosi
wako,
7 haluse wavimanya
kugamba chila uninkile
chilaila kwako.
8 Miye siwenka udya
ulosi uninkile, nawo wauzu-
mila, wamanya kugamba
chindedi silawa kwako,
naho wazumila kugamba
weye nakunisigila.
9 “Nawalombezeza wowo.
Sikulombezeza isi mna
wadya wantu uninkile,
kwaviya ni wako.
10 Yose ninanayo ni yako,
na yose unanayo ni yangu,
naho ntunyo yangu iwoneka
mwa awo uninkile.
11 Haluse miye neza
kwako, simuli muno mwe
isi, mna wowo wachei mwe
isi. Tate Mkuka! Wadime
kwa udahi wa zina dyako,
diya zina uninkile, chani
watende umwe saviya suwe
chi umwe.
12 Hadya nendile ni
hamwenga nawo, miye
nasiwadima kwa udahi wa
zina dyako, zina uninkile.
Miye siwadima, naho hahali
hata yumwenga ywawo
agile, mna yudya mntu
asagulwe chani age chani
Yakukile yachinte.
13 Haluse neza kwako,
nasilonga mbuli zino nichei
mwe isi chani chinyemi
changu chichinte mwe
myoyo yawo.
14 Miye siwenka ulosi
wako, nawo wantu we isi
wawehiwani, kwaviya sawo
wantu we isi, saviya miye
suyo ywe isi.
15 Sikulombeza uwause
mwe isi, mna nalombeza
uwadime na yudya Mwavu
Shetani.
16 Wowo sawo we isi,
saviya miye nami suyo ywe
isi.
17 Uwalenguse mwe
chindedi, ulosi wako ni
chindedi.
18 Saviya unisigile mwe isi,
miye nami siwasigila wowo
mwe isi.
19 Nelengusa mwenye
chindedi kwako kwachausa
chawo, chani wowo, nawo,
welavye kwako.

20 “Sikuwalombezeza awo
du, mna nawalombezeza
wose nawanizumile kwa
ulosi wawo.
21 Nalombeza chani wose
watende wamwenga. Tate!
Nalombeza wekale mndani
mwetu, saviya weye uk-
wikala mndani mwangu
miye nami nekala mndani
mwako. Nalombeza wa-
tende wamwenga, chani
wantu we isi wazumile
kugamba ni weye unisigile.
22 Miye siwenka ntunyo
idya uninkile miye, chani
watende wamwenga, saviya
suwe chi wamwenga.
23 Miye mndani mwawo
na weye mndani mwangu,
chani umwenga wawo
uchintise, wantu we isi
wamanye kugamba weye
nakunisigila naho kugamba
wawaunga saviya ukununga
miye.

24 “Tate! Naunga awo
uninkile, naho naunga
watende hamwenga namiye
hantu hadya nili, chani wa-
wone ntunyo yangu, ntunyo
idya uninkile, kwaviya

nakununga kukongela isi
hainati kumbwa.
25 Tate Ywedi, wantu we isi
hawakumanyize, mna miye
sikumanya, naho wamanya
kugamba ni weye unisigile.
26 Sikutenda wakumanye,
naho nanijendeleze kutenda
ivyo, chani ungi udya
ukununga utende mndani
mwawo, nami nikale mn-
dani mwawo."

18

Yesu agwilwa
Matayo 26:47-56; Mako 14:43-50; Luka 22:47-53

1 Yesu eze alonge ivyo,
niyo ahalawa na wanamp-
ina wakwe na kudeluka mto
wa Kediloni. Naho wose
wengila mwe chibuta cha
miti, Yesu niyo engila umo
hamwenga na wanampina
wakwe.
2 Yuda, yudya amhituke
Yesu, nakamanya ahantu
aho, kwaviya nkanana
zilozize Yesu nakadugana na
wanampina wakwe aho.
3 Yuda niyo engila
hechibuta, aguha fyo dya
wankondo wa Chilumi,
hamwenga na wamizi
wasigilwe ni walavyantam-
biko wakulu na Mafalisayo,
weza wenula taa na magala
na viziha.
4 Yesu nendile kavi-
manya vyose navimlaile,
awalaila kulongozi kwawo
na kuwauza, "Mwamlonda
yuhi?"
5 Nawo wamhitula. "Yesu
ywa Nazaleti,"
Yesu awagamba, "Ni
miye,"
Yuda, amhituke Yesu,
nendile kachimala aho
hamwenga na awo.
6 Yesu eze awagambe, "Ni
miye" wauya kunyuma niyo
wafika madi.
7 Yesu awauza vituhu,
"Mwamlonda yuhi?"
Wamhitula. "Yesu ywa
Nazaleti,"
8 Yesu awagamba. "Si-
wagambilani kugamba ni
miye," "Uneva mwanilonda
miye, walekeni wano
watuhu waite."
9 Kalonga ivyo chani yadya
alongile yachinte, "Tate,
wadya uninkile sazize hata
yumwenga."
10 Simoni Petulo, endaga
na bamba, niyo adisomola
amsenga idigutwi dya ku-
lume mndima ywa Mlavyan-
tambiko Mkulu,. Mndima
uyo naketangwa Maliko.
11 Yesu amgamba Petulo,
"Bamba dyako divuze mwe
yala yakwe! Togola, nisekuj-
inkila sila ya masulumizo
ninkigwe ni Tate?"

Yesu kulongozi kwa Anasi

12 Fyo dya wankondo
wa Chilumi hamwenga
na mkulu ywawo ywa
wamizi wa Chiyahudi niyo
wamgwila Yesu, wamtaliza,
13 niyo wamwigala kwa
Anasi. Anasi endaga ni
mkwewe dya Kayafa, yudya
endaga Mlavyantambiko
Mkulu mo umhilimo uwo.
14 Uyo Kayafa nuyo
awagambilaga Wayahudi
kugamba ni vyedi mntu
yumwe abanike kwa chausa
cha wantu wose.

Petulo amlemela Yesu
Matayo 26:69-70; Mako 14:66-68; Luka 22:55-57

15 Simoni Petulo hamwenga na mwanampina mtuhu niyo wamtimila Yesu. Kwaviya yudya mwanampina nendile kamanyika kwa Mlavyantambiko Mkulu, ivyo kengila hamwenga na Yesu mwebalaza ye nyumba ya Mlavya ntambiko Mkulu,
16 mna Petulo nendile kachimala kuse kwe nchili. Naho yudya mwanampina mtuhu endaga amanyike kwa Mlavyantambiko Mkulu niyo afosa kuse, alonga na mndima yumwenga ywa chiche mwamizi ywo lwivi, niyo ambasa Petulo mnyumba.
17 Mndima uyo mwamizi ywo lwivi amuza Petulo, "Togola, weye nawe hwi mwanampina ywa mntu yuno?"

Petulo amgamba. "Bule, Suyo miye,"
18 Wandima na wamizi wajimbaga moto kwaviya nakuna mpeho, nawakotela moto. Ivyo Petulo naye nakachimala hamwenga nawo akotela moto.

Mlavyantambiko Mkulu amuza Yesu
Matayo 26:59-66; Mako 14:55-64; Luka 22:66-71

19 Mlavyantambiko Mkulu amuza Yesu mbuli za wanampina wakwe hamwenga na mbuli za mahinyo yakwe.
20 Yesu amhitula, "Silonga na wantu wose mazuwa yose mo lumpe mwe isi, naho sihinya mahinyo yangu mwe nyumba zo kuvikila na mwe nyumba nkulu ya Chohile, hantu Wayahudi wose wakudugana. Silongile chintu chochose kwa chinyele.
21 Ni mbwani, naho, ukunuza miye? Wauze wadya wanivile. Wauzeni kugamba wamanya icho niwagambile."
22 Yesu eze alonge ivyo, yumwenga ywa wamizi achimale aho niyo amhuta ihi akagamba, "Togola, nivyo ukumhitula Mlavyantambiko Mkulu!"
23 Yesu amhitula, "Uneva silonga vihiye, mgambile chila mntu wihi wangu. Mna uneva silonga vyedi wanitoilani?"
24 Anasi niyo amwigala Yesu, kwa Kayafa Mlavyantambiko Mkulu achei atalizwe.

Petulo amlemela Yesu vituhu
Matayo 26:71-75; Mako 14:69-72; Luka 22:58-62

25 Simoni Petulo nachei achimale akotela moto. Wantu watuhu niyo wamuza, "Togola, weye nawe hwi mwanampina ywa yuno mntu?"

Mna Petulo niyo alemela. Agamba. "Bule, suyo miye,"
26 Mndima yumwenga ywa Mlavyantambiko Mkulu, mlukolo ywa yudya akantigwe digutwi ni Petulo, amuza Petulo. "Togola,

miye sikuwone kwechibuta
hamwenga na yuno mntu?”
27 Petulo alemela vituhu.
“Bule” Aho zogolo dyaila.

Yesu egalwa he chitala cha Pilato
Matayo 27:1-2, 11-14; Mako 15:1-5; Luka 23:1-5

28 Chilo chilo vilongozi wa
Wayahudi wamguha Yesu
kulaila mwe nyumba ya
Kayafa na kumwigala kwe
nyumba ya mkulu ywe isi.
Mna vilongozi wa Wayahudi
hawengile mwe nyumba yo
mkulu ywa Yudeya, kwaviya
wanase kujelwa uzavu,
chani wadahe kudya inyinka
ye Pasaka.
29 Elo, Pilato niyo
awabasa kuse awagamba,
“Mwamlaha mbwani mntu
yuno?”
30 Niyo wamhitula,
“Hachamletile kwako uneva
hakoile masa.”
31 Pilato awagamba,
“Hayani, mguheni nyuwe
wenye mkamkantile vikuli-
gana ne sigilizi zenyu.”
Wayahudi wamhit-
ula, “Suwe hachikungwa
kumkantila mntu yoyose
file.”
32 Ivyo vitendeka chani
ulosi alongile Yesu uchinte,
kugamba nabanike vivihi.
33 Pilato niyo engila vituhu
mwe nyumba yo Mkulu ywa
Yudeya amwitanga Yesu.
Amuza. “Weye nuyo Seuta
ywa Wayahudi?”
34 Yesu amhitula, “Vino
zimbuli ukunuza ni fanyanyi
zako mwenye hegu ni mbuli
utile kugambilwa ni wantu
watuhu?”
35 Pilato amhitula, “Togola,
vino miye ni Myahudi? Ni
wantu wako mwenye na
Walavyantambiko Wakulu
wakwinkize kwangu. Ku-
damanya mbwani?”
36 Yesu amhitula, “Useuta
wangu suwo we isi ino, un-
eva useuta wangu wendile
we isi ino, wandima wangu
nawanigombela nisek-
winkizwa kwa vilongozi wa
Wayahudi. Bule, useuta
wangu suwo wa hano!”
37 Elo Pilato amuza,
“Haluse weye wi seuta?”
Yesu amhitula, “Ni weye
ukulonga kugamba miye
ni seuta. Miye nelekagwa
na kwiza mwe isi kwa
chausa chimwe, kulonga
chindedi. Chila mntu
akuzumila chindedi aniva.”
38 Pilato amuza. “Chindedi
ni mbwani?”

Yesu akantilwa kukomwa
Matayo 27:15-31; Mako 15:6-20; Luka 23:13-25

Pilato niyo awabasa
vituhu Wayahudi kuse,
awagamba, “Miye siwone
masa yoyose kwa yuno
mntu.”
39 “Mna mazwela
yenyu kugamba vyaungwa
niwalekeile mfungwa
yumwenga mwe Pasaka.
Haluse mwaunga ni-
walekeileni Seuta ywa
Wayahudi?”
40 Aho waguta, “Bule, suyo
uyo! Chaunga uchilekeile
Balaba!” Uyo Balaba endaga
mpolaganyi.

19

1 Pilato niyo asigila Yesu
aguhigwe, atoigwe nkome.
2 Wankondo waluka
chilemba cha miwa,
wamvika komtwi, niyo
wamvika nkazu ya chiseuta.
3 Niyo wamwizila kulon-
gozi kwakwe na kugamba,
"Ndamsa, Seuta ywa
Wayahudi!" Niyo wamhuta
maihi.
4 Pilato niyo afosa kuse vi-
tuhu, awagamba, "Kaulani,
nanimwigale hano heise,
chani mmanye kugamba
miye sina wihi niwone
mwakwe."
5 Yesu afosa kuse, kavika
chilemba cha miwa na
nkazu ya chiseuta. Pilato
awagamba, "Kaulani, mntu
mwenye ni nuyo."
6 Walavyantambiko
wakulu na wamizi we
nyumba nkulu ya Chohile
weze wamwone niyo
waguta, "Mtundike mo
msalaba! Mtundike mo
msalaba!"
Pilato awagamba, "Elo
mguheni, nyuwe wenye
mkamtungike mo msalaba,
kwaviya miye sina wihi
niwone mwakwe."
7 Wayahudi wa mhitula,
"Suwe china sigilizi, na
kwakutimila isigilizi iyo
aungwa abanike, kwaviya
ketenda ni Mwana ywa
Chohile."
8 Pilato eze eve imilosi iyo
engilwa ni woga vidala.
9 Niyo engila mwe
nyumba ya mkulu we isi ya
Yudeya vituhu, amuza Yesu,
"Walaila kuhi?"
Mna Yesu hamhitule dyo
dyose.
10 Pilato amgamba, "Huku-
longa na miye? Togola,
humanyize kugamba miye
nina udahi wa kukufungula
na udahi wa kukusulumiza
mo msalaba?"
11 Yesu amhitula,
"Hwendile na udahi wowose
mwangu hegu hwenkigwe
ni Chohile. Kwachausa icho,
yudya aninkize kwakwo ana
masa yatendese."
12 Kukongela aho Pilato
alonda sila ya kumlekela,
mna Wayahudi watula
lwasu, "Unamlekela mntu
uyo, weye hwi mbuyaye dya
Zumbe ywa Lumi. Chila
mntu akwetenda zumbe
amhiga Zumbe ywa Lumi!"
13 Pilato eze eve imilosi iyo
amleta Yesu kuse, niyo ekala
mwe chigoda cho mkanti,
hantu hakwitangwa, "Lwazo
lwa mayuwe." Kwa Chiebu-
laniya, Gabata.
14 Na ni saa mtandatu
nomsi, zuwa dye kweika
mwe ngasu ye Pasaka. Pi-
lato awagamba Wayahudi,
"Kaulani Zumbe ywenyu!"
15 Wowo waguta, "Mkome!
Mkome! Mtungike mo msal-
aba!"
Pilato awauza, "Togolani,
nimtundike mo msalaba
Zumbe dyenyu?"
Walavyantambiko wakulu
wamhitula, "Suwe hachina
seuta mtuhu mna Kaisali!"
16 Aho Pilato amjela Yesu
mwe mikono yawo chani
atungikwe.

Yesu awambwa mo Msalaba

Matayo 27:32-44; Mako 15:21-32; Luka 23:26-43

Ivyo wamguha Yesu.

17 Niyo alawa kuno kenula
Msalaba wakwe kwita hantu
hakwitangwa Gobela dya
Mtwi. Mwe Chiebulaniya ni
Goligota.

18 Aho niyo wamtungika
mo msalaba, hamwenga na-
hawambwa wantu watuhu
waidi. Yumwenga kulume
kwakwe yumwenga kumoso
kwakwe. Yesu ne hagati.

19 Pilato nakawandika
mwe chibao lagiso niyo
aika halanga ho msalaba,
"Yesu Mnazaleti, Seuta ywa
Wayahudi."

20 Wantu walozize wa-
somaga, kwaviya hantu
aho Yesu atungikagwa mo
msalaba hendaga haguhi no
mzi. Ivyo Wayahudi walozize wasomaga idiwandiko
idyo dyawandikagwa kwa
Chiebulaniya na Chilatini na
Chigiliki.

21 Niyo walavyantambiko
wa Wayahudi wamgamba
Pilato, "Usekuwandika,
'Seuta ywa Wayahudi,' mna
wandika vino mntu yuno
nakagamba, 'Miye ni Seuta
ywa Wayahudi.' "

22 Pilato ahitula, "Yadya
niwandike, siwandika kale."

23 Wankondo weze
wamtungika Yesu, niyo
waguha izisuche zakwe,
wazika machisa mane,
kwa chila yumwenga chisa
dyakwe. Naho niyo waguha
suche yakwe ntuhu, suche
iyo nahaina msumo.

24 Wadya wankondo niyo
wagambilana, "Chisekuitatula, mna chiitoile tegatega
naimgwele yuhi." Mbuli ino
naidamanyika chani yachinte Mawandiko ya Kukile
ivyo yakulanga,

"Wapangana izisuche zangu,
na isuche yangu waitoila
tegatega."

Ivyo nivyo wadamanye
wankondo awo.

25 Haguhi no msalaba
wakwe Yesu wendaga
wachimala mamiyakwe na
lumbudye dya mamiyakwe
na Maliyamu mkaza Kilopa
na Maliyamu Magidalena.

26 Yesu eze amwone
mamiyakwe, ne haguhi
hakwe kachimala yudya
mwanampina amungile,
amgamba mamiyakwe,
"Mnala, kaula, yuno nuyo
mwanawo."

27 Vikaheza amgamba
yudya mwanampina,
"Haluse yuno nuyo
mamiyako." Kukongela aho
yudya mwanampina niyo
amguha ekale naye kukaya
kwakwe.

File ya Yesu

Matayo 27:45-56; Mako 15:33-41; Luka 23:44-49

28 Yesu niyo amanya
kugamba yose yachinta,
chani Mawandiko Yakukile
yachinte, agamba, "Nina
nchilu."

29 Aho na hana chiya
chimemile siki. Niyo
watweza lendele mwe
divai igwaduke, waika
mlanga mwe tete, niyo
wamwinkiliza mo mnomo.

30 Yesu eze afyose iyo idi-
vai, agamba, “Yachinta.”
Akaheza enamiza umtwi
abanika.

Yesu atungwa guha mo lubavu

31 Yendaga zuwa dya
kwemalanya, chani mili
isekwikala mo msalaba
mwe zuwa dyo kuhu-
mula, kwaviya Zuwa idyo
dya Kuhumula dyendaga
zuwa kulu, Wayahudi
wamlombeza Pilato viga
vya wadya watundikwe mo
msalaba vivunwe, mili yawo
yuswe mo msalaba.
32 Ivyo wankondo waita,
wavivuna iviga vya yudya
mntu wa nkongo na yudya
wa kaidi wadya wendile
watungikwe mo msalaba
hamwenga na Yesu.
33 Mna weze wamwitile
Yesu wabwila kabanika kale,
ivyo hawamvunile iviga.
34 Mnkondo yumwenga
niyo amtunga mo lubavu
na guha, aho niyo yalaila
sakame na mazi.
35 Yudya awone imbuli
iyo, kawona chani naywi
mzumile yadya alongile
ni chindedi, naho uyo
kamanya kugamba alonga
chindedi.
36 Mbuli iyo idamanywa
chani Mawandiko Yakukile
yachinte, “Hahana hata
vuha dyakwe dimwenga
nadivunwe.”
37 Mawandiko naho
yagamba, “Nawamsinye
yudya wamtungile.”

Kuhambwa kwa Yesu

Matayo 27:57-61; Mako 15:42-47; Luka 23:50-56

38 Yeze yajike, nahana
mntu yumwenga akwi-
tangwa Yusufu, nakekala ko
mzi wa Alimataya, niyo aita
kwa Pilato na kumlombeza
umwili wa Yesu. Mntu uyo
endaga mwanampina ywa
Yesu kwa chinyele kwaviya
nakawogoha vilongozi wa
Wayahudi. Pilato niyo
amzumila chani auguhe
umwili wa Yesu, Yusufu niyo
aita na kuguha umwili wa
Yesu.
39 Nikodemo aho nkongo
ambasaga Yesu nechilo, niyo
aita hamwenga na Yusufu,
naho nakaguha manemane
hamwenga na udi ukubula
madebe maidi.
40 Waidi awo wauguha
umwili wa Yesu, wautal-
iza sanda hamwenga na
manukato kutimilana na
viya wazwele wayahudi mo
kuhambwa.
41 Hantu aho atungikagwa
Yesu hendaga na chibuta,
naho mwe chibuta icho
mwendaga na mbila mpya
heinati kuhambwa mntu
yoyose mndani mwakwe.
42 Kwaviya yendaga mwe
kwemalanya vyedi mwe
Zuwa dya Kuhumula, niyo
wawika umwili wa Yesu
mwe imbila idya.

20

Yesu auyuka

Matayo 28:1-8; Mako 16:1-8; Luka 24:1-12

1 Chilo chilo kuchei
mavukuvuku mwe zuwa
dya kuhumula, Maliyamu
Magidalena nakaita kwe
mbila, niyo awona diya

idiyuwe dyusigwa holwivi
lwe mbila.
2 Niyo aguluka kwa Simoni
Petulo na yudya mwanamp-
ina mtuhu aungagwa ni
Yesu, akuwagambila, “Wa-
musa Zumbe mwe mbila,
naho hachimanyize uko
wamwikiye.”
3 Ivyo Petulo hamwenga
na yudya mwanampina
mtuhu niyo waita kwembila.
4 Wose waidi waguluka
mna yudya mwanampina
mtuhu kagulukisa kumjinka
Petulo, kalongola kubula
kwembila.
5 Eze ename, asungila mn-
dani niyo awona isanda,
mna hengile mndani.
6 Simoni Petulo naye eze
amtimile, engila mwe mbila,
umo kawona isanda,
7 na isuche azingigwe
Yesu mo mtwi. Iyo isuche
nandile haihamwenga ne
sanda, mna naizingwa
saviya naili mo mtwi, ikwa
hantu hakwe.
8 Vikaheza yudya
mwanampina mtuhu alon-
gole kubula kwe mbila, niyo
engila mndani. Awona niyo
azumila.
9 Nahawenati kumanya
Mawandiko Yakukile
yawandikwe kugamba
vyaungwa auyuke.
10 Niyo wanampina wauya
kaya.

Yesu amlaila Maliyamu Magidalena

Matayo 28:9-10; Mako 16:9-11

11 Maliyamu nakachimala
kuse kwembila. Kuno achei
kwila, kafunama asungila
kwe mbila.
12 Niyo awona wandima
wa kwembingu waidi
wavikile suche zing'aile,
wekala hadya umwili
wa Yesu wagonezagwa,
yumwenga ko mtwi ywa
kaidi kweviga.
13 Awo wandima wa
kwembingu wamwuza,
“Mnala, ni mbwani ukwila?”

Naye awagamba, “Wa-
musa Zumbe dyangu, naho
simanyize uko wamwikiye!”

14 Eze alonge ivyo, niyo
ahituka kunyuma, amwona
Yesu kachimala ahadya,
mna asekumanya kugamba
ni Yesu.
15 Yesu amuza, “Mnala ni
mbwani ukwila? Wamlonda
yuhi?”

Maliyamu nakafanyanya
kugamba uyo ni mwamizi
ywe chibuta, amgamba,
“Mkulu, uneva ni weye
umusize, nigambila uko
umwikiye miye nimguhe.”

16 Yesu amgamba,
“Maliyamu!”

Naye Maliyamu ahituka,
amgamba kwa Chiebu-
laniya, “Laboni.” Nuko
kugamba “Mhinyi.”

17 Yesu amgamba, “Usek-
unikufya kwaviya sinati
kwita kulanga kwa Tate.
Mna hita kwa walukolo
wangu uwagambile, naita,
kulanga kwa Tate nanywi
nuyo Tati yenyu, Chohile
ywangu nanywi nuyo
Chohile ywenyu.”

18 Ivyo Maliyamu Magidalena niyo aita akuwagambila wadya wanampina, awagamba, “Simwona Zumbe”. Nakugamba nakamgambila ivyo.

Yesu awalaila wanampina wakwe
Matayo 28:16-20; Mako 16:14-18; Luka 24:36-49

19 Yendaga chisingi cha zuwa dya kuhumula wanampina nawadugana hamwenga mndani mwe nyumba, nyivi nazivugalwa kwaviya nawakawogoha vilongozi wa Chiyahudi. Yesu niyo eza, achimala hagati hawo, awagamba, “Utondowazi utende kwenyu!”

20 Eze alonge ivyo, niyo awalagisa imikono yakwe no lubavu lwakwe. Awo wanampina weleleswa kumwona Zumbe.

21 Yesu awagamba vituhu, “Utondowazi utende kwenyu! Saviya Tate anisigile miye nami nawasigilani nyuwe.”

22 Eze alonge ivyo niyo awavila awagamba, “Hokelani Muye Ukukile.

23 Hegu mnawalekeila wantu masa yawo, masa yawo nayalekeilwe. Mna hamnawalekeile, hawalekeilwe masa yawo.”

Yesu na Tomaso

24 Mna Tomaso zina tuhu naketangwa pacha nendile hahali umo Yesu akeza.

25 Ivyo wadya wanampina watuhu wamgamba, “Chimwona Zumbe.”

Tomaso awagamba, “Sinawone nkwasulo ze mitunga mwe mikono yakwe, na kupampasa umkono wangu mo lubavu lwakwe, sanizumile.”

26 Yeze yajinke mazuwa mnane awo wanampina nawehamwenga mudya mnyumba, Tomaso naye nehamwenga nawo, nyivi nazivugalwa, mna Yesu niyo eza, achimala hagati hawo, akalonga, “Utondowazi utende kwenyu!”

27 Niyo amgamba Tomaso, “Ika ididole dyako hano, ukaule mikono yangu, ninka umkono wako ukaule ulubavu lwangu. Usekutenda na nkama, mna zumila.”

28 Tomaso amhitula, “Weye wi Zumbe dyangu!, Weye wi Chohile ywangu!”

29 Yesu amgamba, “Togola, wazumila kwaviya kuniwona? Ujimbiko wimwe wadya wakuzumila mna hawaniwone.”

Vilekile Ichitabu chino chikawandikwa

30 Yesu kadamanya vilagiso wituhu vilozize kulongozi kwa wanampina wakwe mna havinati kuwandikwa mwe chitabu chino.

31 Mna zino ziwandikwa chani mzumile kugamba Yesu ni Kulisito Mwambula, Mwana ywa Chohile, mzumile mtende na ujima kwa udahi wa zina dyakwe.

21

Yesu awalaila wanampina mfungate

1 Ivyo vize viheze, Yesu niyo awalaila naho wanampina wakwe mpezo mwe diziwa dya Tibeliya. Kawalaila vino;

2 Simoni Petulo na Tomaso akwitangwa pacha na Nasanieli mkaya ywa mzi wa Kana mwe isi ya Galilaya, wana waidi wa Zebedayo hamwenga na wanampina watuhu waidi wa Yesu wendile wose wehamwenga.

3 Simoni Petulo awagamba, “Nakulowa samaki.”

Nawo wamgamba, “Suwe naswi chaitanya na weye.” Niyo waita, wakukwela ngalawa, mna nechilo icho hawapatile chochose.

4 Kwize kukonge kucha, Yesu nakachimala mpezo mwe diziwa, mna wanampina hawamanyize kugamba ni Yesu.

5 Yesu awauza, “Wabwanga, hamnati mpate samaki?”

Wowo wamhitula, “Bule! Hachinati kupata chintu.”

6 Yesu awagamba, “Dulani ulwavu ntendele ya kulume ye ngalawa, nanywi namlowe samaki.” Wadula ulwavu, mna hawadahile kuluvuta vituhu kwaviya samaki nazilozesa.

7 Aho yudya mwanampina aungiswe ni Yesu amgamba Petulo, “Ni Zumbe!” Simoni Petulo eze eve kugamba mntu yudya ni Zumbe, ahadya evika suche yakwe, kwaviya nahavikile niyo apilikila mwa mazi.

8 Wadya wanampina watuhu naweza na ngalawa kuno wakalukwesa ulwavu lumemile izisamaki. Naho nendile hawehale na kwe isi kunyaile, nazikabula nkacho gana kulaila kudya kunyaile.

9 Weze wabule kunyaile, wawona nkala za moto ujimbigwe, mlanga mwakwe mwikwa samaki na mgate.

10 Yesu awagamba, “Zileteni hano izisamaki izimwenga mlowile.”

11 Simoni Petulo akwela mwe ngalawa, akweseza kunyaile ludya ulwavu lumemile izisamaki nkulu gana na milongo mishano na ntatu. Samaki nazilozesa, mna ulwavu halukantike.

12 Yesu awagamba, “Soni mdye.” Hahana hata mwanampina ajezize kumuza, “Weye wi yuhi?” Kwaviya nawavimanya ni Zumbe.

13 Yesu eza, aguha mgate awenka akajika aguha samaki naho awenka.

14 Iyo yendaga nkanana ya katatu Yesu kuwalaila wanampina wakwe eze auyuke.

Yesu asimwila na Petulo

15 Weze wajike ukudya, Yesu amuza Simoni Petulo, “Simoni mwana ywa Yohana! Togola, wanunga miye kujinka wano?”

Naye amhitula, “Heye Zumbe, weye kuvimanya kugamba miye nakunga.”

Yesu amgamba, “Lisa ngoto zangu.”

16 Akaheza amgamba
nkanana ya kaidi, “Simoni
mwana ywa Yohana! Togola,
wanunga?”

Petulo amhitula, “Heye
Zumbe, kuvimanya nakunga.”

Yesu amgamba, “Dima
izingoto zangu.”
17 Yesu amuza nkanana ya
katatu, “Simoni mwana ywa
Yohana! Togola, wanunga?”

Aho Petulo kengilwa ni
chinyulu kwaviya kamuza
nkanana ntatu, “Wanunga?”
Niyo amgamba, “Zumbe,
weye kumanya yose. Weye
kuvimanya kugamba miye
nakunga.”

Yesu amgamba, “Lisa izin-
goto zangu!
18 Nakugambila chindedi,
hadya wendaga wi mb-
wanga nakuzwela kwe-
visa mwenye na kwita
kokose ukunga. Mna
aho ukunga udalahaile,
nochumize mikono yako na
mntu mtuhu nakuvike na
kukwigala hwikunga.”
19 Kwa kulonga ivyo,
Yesu nakalagisa viya Petulo
akunga abanike nakwigala
ntunyo kwa Chohile. Aka-
heza amgamba, “Nitimila.”

Yesu na Mwanampina Mtuhu

20 Aho Petulo eze ahituke,
amwona yudya mwanamp-
ina nakaungiswa ni Yesu
atimila. Yuno ni yudya
mwanampina ekalaga hajihi
na Yesu mwe nkande ye
Pasaka na kumuza, “Zumbe
ni yuhi nakuhituke?”

21 Petulo eze amuwone
uyo, amuza Yesu, “Zumbe,
togola yuno naye?”
22 Yesu amhitula, “Un-
eva haunga asigale kubula
aho hwizila, wavyungilani?
Weye nitimila miye.”
23 Ivyo imbuli iyo niyo
yazagala mgati mwa
wadya walukolo kugamba
mwanampina uyo haa-
banike. Mna Yesu hamgam-
bile kugamba mwanampina
uyo habanike, mna nak-
agamba, “Uneva haunga
asigale kubula aho hwizila,
wavyungilani?”
24 Uyo mwanampina
nuyo aukule izimbuli zino
na kuziwandika. Naswi
chimanya kugamba alongile
ni chindedi.

Nkomelezo

25 Kuna mbuli ntuhu
zilozize adamanye Yesu,
hegu uneva zawandikwe
zose, chindedi isi yose
hayachintile kwika ivitabu
vyawandikwe.

NTENDWA ZA WASIGILWA ULONGOZI

Chitabu cha Ntendwa ni lugano lwa nkongelo ya bunga dya wamzumile Kulisito na ivyo dizagale kukongela ko mzi wa Yelusalemu kubula Yudeya kubula Samaliya na Uhelo we isi, saviya Kulisito awagambile wanampina wakwe henati kwita kwembingu (Nten 1:8). Chiwandikwa ni Luka uyudya awandike Mbuli Yedi iwandikwe ni Luka. Endaga tabibu naho nakakaulisa mo kutundulia na kwika kuwaza. Kelagisa mwe vitabu vyose vidi, Mbili Yedi iwandikwe ni Luka, na Ntendwa kwa Teofilo uyo endaga Mgiliki, mna vitabu vino iviya vyawagila mwa Wakulisito wose Wagiliki na Wayahudi (1:1).

Vyafanyanywa kugamba chitabu cha Ntendwa chawandikagwa 60-64 AD kwaviya chibindilizwa umo Paolo henati kulekeilwa kulaila kwechifungo. Naho Luka atambaga na msigilwa Paolo vyafanyanywa chawandikagwa komzi wa Antiyokiya. Chitabu cha Ntendwa ni mjendelezo wa Mbuli Yedi iwandikwe ni Luka yakongela na kwita kwa Yesu kwembingu. Mwalo wa Luka mo kuwandika ni umwenga na udya wa Mbuli Yedi iwandikwe ni Luka. Nakaunga Teofilo awahinye wakulisito wakujenyela saviya amhinyize, ivyo kawandika pwilili vikumlanga Yesu, wikazi na kuzagala kwa Ukulisito.

Chitabu cha Ntendwa chachilaviza mliganyo wa bunga dya wamzumile Kulisito we nkongo na viya wamkaule saviya kwikala kwa kumzumila Yesu. Mliganyo wa wasigilwa wachilagisa jejeje ivyo nguvu za Muye Ukukile mwe ujenyeza ulosi wa Mbulli Yedi kwa watuhu.

Vimndani

- Nkongo Muye Ukukile wawezila wanampina na bunga dya wamzumile Kulisito dyakonga kukula (1:1-8:1).
- Ukajika masulumizo ya bunga dya wamzumile Kulisito na kuzagala kubula Yelusalemu (8:2-12:23).
- Ukajika aho utafi wa nkongo wa Paolo kumsankanila Chohile (12:24-14:28).
- Ukajika chitala chadugana komzi wa Yelusalemu wafanyanye vikungwa mwa wantu wahya wakumzumila Yesu (15:1-35).
- Utafi wa kaidi wa Paolo mo kumsankanila Chohile (15:36-18:22).
- Ukajika aho atamba katatu mo kumsankanila Chohile (18:23-20:38).
- Ukajika Paolo agwilwa komzi wa Yelusalemu (21-26).

Uhelo Paolo egalwa komzi wa Lumi (27:28).

1 Kwa mkulu Teofilo,

Mwe chitabu changu cha nkongo nawandikaga mbuli zose Yesu adamanyaga na kuhinya kukongela akongile indima yakwe,

2 kubula idizuwa aguhigwe kwigalwa kulanga. Umo henati kwinulwa, kalavya sigilizi kwa udahi wa Muye Ukukile kwa wantu asagule watende wasigilwa.

3 Mazuwa milongo mine file yakwe ize ijinke kawalaila nkanana zilozize wadya asagule vyatenda wazumile kugamba kauyuka. Wamwona niyo wasimwila naye mbuli za Uzumbe wa Chohile.

4 Umo wendaga hamwenga awenka sigilizi ino, “Msekuhalawa Yelusalemu, mna mgoje jeleko, Tate agambaga nawenke, jeleko mwanivaga halonga.

5 Yohana abatizaga kwa mazi mna nyuwe mazuwa majeche yakwiza nambatizwe kwa Muye Ukukile.”

Yesu enulwa kwita kwe mbingu

Mako 16:19-20; Luka 24:50-53

6 Umo wasigilwa weze wadugane na Yesu, wamuza, “Zumbe togola, nauvuze uzumbe kwa wantu wa Izulaeli chipindi chino?”

7 Yesu awagamba, “Chipindi na ntendwa izo vikwa ni udahi wakwe Tate mwenye, siyo mbuli yenyu kumanya navilaile ini.

8 Mna umo Muye Ukukile akunga awezile, namhokele nguvu naho namtende waukuzi wangu mo mzi wa Yelusalemu, na mo mkowa wa Yudeya woseni hamwenga na Samaliya na ntendele ze isi.”

9 Eze alonge ivyo aguhigwa kulanga kwembingu kuno wakamsinya niyo ingu dyamgubika wadunduga kumwona.

10 Nawechei wakasinya kulanga kwa maingu umo Yesu akaita, aho walaila wagosi waidi wachimala mnkanda mwawo wavaile suche zing'aile chwee.

11 Wagamba “wantu wa Galilaya, nimbwani mchimale aho kuno mkasinya kulanga kwa maingu? Yuno Yesu aguhigwe mwenyu kwita kwembingu nauye mwesila ino mumwone akaita kwembingu.”

Matiya asagulwa hantu ha Yuda

Matayo 27:3-10

12 Wasigilwa niyo wauya komzi wa Yelusalemu wakalaila Lugulu lwa Mizeituni uhale wa chilomita imwenga vino kulaila komzi uwo.

13 Niyo wengila mo umzi na kwita hanyumba nawakekala wakina Petulo na Yohana na Jemsi na Anduleya na Filipo na Tomaso na Batolomayo na Matayo na Yakobo mwana ywa Alifayo, Simoni Mgombela si

yakwe na Yuda mwana ywa
Yakobo.
14 Chila nkanana
nawakadugana hamwenga
mwe fyo wakalombeza
kwa Chohile, kwa moyo
umwenga umo namna
wavyele na Maliyamu
mamiyakwe dya Yesu
hamwenga nawalukolo
wakwe.
15 Mazuwa majeche ha-
laila mdugano wa wazumile
wakubula gana na milongo
midi, Petulo achimala na ku-
longa,
16 agamba, “Wazumile
weyangu, Mawandiko
yachinta, Muye Ukukile
nakayasimwila kwa Daudi,
kulotela mbuli za Yuda,
atendile chilongozi ywa
wadya wamgwile Yesu.
17 Yuda nehamwenga na
suwe, asagulagwa atende
mnyetu mwe ndima yetu.”
18 Kagula nkonde kwe
hela idya ahokele moku-
damanya ntendwa zihiye
niyo abanikila umo mwe
nkonde, katulika izinda,
utumbo wose ulaila kuse.
19 Wantu woseni wak-
wikala Yelusalemu weva
imbuli iyo, niyo mwe semo
yawo waitanga “Akelidama”
nuko kugamba “Nkonde ya
sakame.”
20 “Iwandikwa mwe
chitabu che zabuli kugamba,
‘Nyumba yakwe itende
heina chintu,
yoyose asekuikala.’
Naho iwandikwa,
‘Mntu yoyose mtuhu atoze
hantu he ndima
yakwe.’
21 “Elo, mntu yumwenga
mgati mwa wadya chaje-
sanyaga mwe chipindi china
Zumbe asagulwe atende
mlongi ywa uyuko wa
Zumbe Yesu.
22 Mntu uyo aungwa
atende nachiwose hamwenga
umo Yesu nakatamba naswi
kukongela viya Yohana
ambatizaga kubula kuuyuka
kwa Yesu akaguhigwe
kwigalwa kwembingu.”
23 Ivyo waika wantu waidi,
Yusufu naketangwa Balisaba
naho Yusito ywa kaidi ni
Matiya.
24 Niyo walombeza kwa
Chohile, “Zumbe, ku-
manya fanyanyi za chila
yumwenga, chilagise wantu
waidi wano ni yuhi usagule
25 kutenda msigilwa hantu
ha ndima ya Yuda, alaile
kwita hantu hakumwagila.”
26 Niyo wadamanya
tegatega kumsagula
yumwenga mwa wadya
awaidi, asagulwa Matiya
kwingila mwe idifyo dya
wasigilwa mlongo na
yumwenga.

2

Kwiza kwa Muye Ukukile

1 Dize dibule zuwa dya
Pentekosite, nuko kugamba
zuwa dya milongo mis-
hano Yesu eze enulwe
kwita kwembingu wazumile
woseni wadugana hantu
hamwenga.
2 Aho, halaila izwi kulaila
kulanga dikuvumila saviya
nkung'unto, niyo yamema

mwe nyumba yose umo nawekale.
3 Niyo wawona chintu chikale savia myale ya moto izagale nakumdonta chila neyaho.
4 Woseni niyo wamemezwa ni Muye Ukukile nakukonga kutamwila lugha ntuhu viya Muye Ukukile awadahize kulonga.

5 Nahana wantu walozize wa chiyahudi wakumvikila Chohile walaile kwe si zose nawekala Yelusalemu.
6 Weze weve lwasu ulo, fyo kulu dyadugana. Wose wehelwa kwaviya chila yumwenga kaweva wadya wazumile wakalonga mwe zisemo zawo wenye.
7 Mokwehelwa kwawo, wagambana, "Togola wantu wano wakusimwila vino sawo Wagalilaya!
8 Vyatenda vivihi naho chose chaweva wakasimwila mwe semo zetu?
9 Chalawa Patiya na Mediya na Elamu, kulaila Mesopotaniya na Yudeya na Kapadokiya, kulaila Ponto na Asiya,
10 Kulaila Filigiya na Pamfiliya, kulaila Misili na mizi ya Libiya hajihi na Kilene. Watuhu chiwajeni chilaila Lumi,
11 woseni Wayahudi hamwenga na sawo Wayahudi watimile sila ya Chiyahudi ya kumlonda Chohile, watuhu chilaila Kilete na Uwalabuni, suwe choseni chaweva wakalonga mwe ntendwa zetu wenye mbuli nkulu Chohile adamanye."
12 Wehelwa na kususuhala, wauzana chila yumwenga, Vino nivyo mbwani?
13 Mna watuhu nawakawabela kuwagamba, "Wantu wano wakolwa mpombe pya."

Ulosi wa Petulo

14 Petulo niyo achimala hamwenga nawasigilwa mlongo na yumwenga kwa izwi kulu, akonga kugutila idifyo dya wantu. Wayahudi weyangu na wose mkwikala Yelusalemu netegelezani niwagambile imbuli ino yagaze.
15 Wantu wano hawakoligwe, mwawafanyanya vihiye, mtondo wa sa ntatu ino.
16 Vino nivyo muwoni ywa Chohile Yoweli alongaga
17 Chohile agamba vino nivyo hunga nitende mwa mazuwa yo uhelo,
Nanilavye Muye wangu kwa chila yumwenga.
Wana wenyu wa chilume na wachiche nawalonge ulosi wangu,
wana wenyu wa chilume nawawone uwoni,
wadalahala nawo nawalote sozi.
18 Hata mwa watumwa wangu wose wachigosi na wachivyele,
naniwenke Muye Ukukile mwa mazuwa ayo,
nawo nawalonge ulosi wangu.
19 Nanidamanye vilagiso kulanga
na mpituko hasi heisi.

Nakutende na sakame, moto
na mosi uzamile,
20 zuwa nadijelwe chiza,
mnenge nawo nauhitukile
winkundu saviya
sakame,
umo zuwa dikulise naho
zuwa dyo kwiz-
ila Zumbe hadinati
kwiza.
21 Akajika, wantu wose
nawalombeze kwa
zina dya Zumbe
nawakombolwe.
22 Nyuwe wagosi wa
Waizulaeli tegelezani, Yesu
ywa Nazaleti nani mntu
udahi wakwe kulaila kwa
Chohile wikwa holumpe
mwenyu kwa vilagiso na
mpituko Chohile adamanye
mwakwe. Nyuwe wenye
muimanya imbuli iyo
kwaviya ilaila mwenyu.
23 Chohile amanyaga
mzungu wakwe mwenye,
kugamba Yesu kenkizwa
mwe imikono yenyu,
mumkoma kwa kuwalekela
wantu wavu wamkome kwa
kumtundika mo msalaba.
24 Mna Chohile kamuyusa,
kamtenda udahi wa file
usekumdaha, kwaviya
kalekeilwa mwa masulu-
mizo ya file.
25 Daudi kamlongela vino,
“ ‘Namwonaga Zumbe
nkanana zose mwa
meso yangu,
ehajihi na miye naho
sanisingisike.
26 Ivyo selelwa vidala,
ulosi wangu umema
chinyemi.
Miye hata uneva umwili
naubanike,
nanikale na msuhi,
27 kwaviya weye Chohile
honase mwe si ya wa-
banike.
Homwase mtumwa ywako
mkuka awoile kuz-
imu.
28 Kunilagisa sila ikunigala
ko ujima,
uwiyaho wako wanib-
wedeza.’
29 “Walukolo weyangu,
naungwa niwagambile
pwilili ichindedi mwa tate
mkulu Daudi. Kabanika na
kuhambwa, mbila yakwe
chinanayo hano mwa
mazuwa yano.
30 Nani muwoni naho
nakavimanya Chohile along-
gaga namwinke mbwani,
Chohile elisaga kugamba
nanimwinke yumwenga mo
lukolo lwa Daudi chigoda
cho useuta saviya Daudi
neli.
31 Daudi nakawona viya
Chohile akunga atende, ivyo
alonga mbuli za kuyuka kwa
Zumbe Yesu Kulisito umo ak-
agamba,
‘Hasigwe kuzimu,
mwili wakwe hauwoile mwe
mbila.’
32 Chohile kamuyusa yuno
Yesu, suwe chose chaukula
ichindedi chino.
33 Kenulwa koudahi wa
Chohile, Tati yakwe, naho
kahokela Muye Ukukile
kwakwe saviya Chohile
alongaga. Vino mkuwona
na kwiva haluse nivyo Muye
Ukukile awajuluzize.
34 Suyo Daudi aitile kwem-
bingu, mna nuyo agambaga,
‘Zumbe alongaga kwa
Zumbe dyangu,
Ikala halume hangu

35 kubula niwatende wehi
wako wekale hasi he
viga vyako.'
36 "Niyo wantu wose we
nyumba ya Izulaeli wa-
manya kugamba yuno Yesu
wamtungikaga mo msalaba
nuyo atendigwe Zumbe
naho Kulisito Mkombola
asagulwe ni Chohile."
37 Umo wantu weze weve
imbuli ino niyo wengilwa
ni chinyulu mwe myoyo
yawo na kulonga kwa
Petulo na wasigilwa watuhu,
"Walukolo wetu chitende
mbwani?"
38 Petulo awagamba,
"Chila yumwenga ywenyu
eile masa yakwe naho
abatizwe kwa zina dya
Yesu Kulisito, naho mkunga
mlekeilwe masa yenyu niyo
mwahokela Muye Ukukile
uyo ntunyo.
39 Chiya Chohile alongaga
nawenke nyuwe hamwenga
na wana wenyu, na kwa
wose wehale, wose Zumbe
Chohile ywetu awetange
kwakwe mwenye."
40 Petulo kawalombezesa
naho kwa milosi ilozese
akawafunda, "Kwehonyeni
mwa maya ya Chohile
yakwiza mwa wantu wano
wata masa!"
41 Wazumile ulosi walozize wakwe niyo wabatizwa, wantu wakubula magana milongo mitatu wongezwa mwe idifyo dya wazumile.
42 Wekala welavize kwa wasigilwa, wekala kwa kulungana, naho wakadya ndala na kumlombeza Chohile.

Wikazi mwa Wazumile

43 Vilagiso vilozize na mpituko nazikadamanywa ni wasigilwa, chila yumwenga niyo amema woga.
44 Wazumile wose nawekala hamwenga wakajesa mbuli zawo chimwe mwe chila chintu nawananacho.
45 Wakataga vintu na ugoli wawo nakuwenka wantu hela viya chila yumwenga akunga.
46 Zuwa hata zuwa wadugana mwe bunga hamwenga kwe Nyumba nkulu ya Chohile, naho wakadya ndala mwe zinyumba zawo, wakadya kwa mwile na myoyo ihoile,
47 wakamhongeza Chohile na kubweda untu wedi wa wantu wose. Chila zuwa Zumbe nakajenyeza wakuhonywa mwe idifyo dyawo.

3

Aholomale ahonywa.

1 Zuwa dimwenga Petulo na Yohana waita kwe Nyumba nkulu ya Chohile sachenda nomsi chipindi cha kumlombeza Chohile.
2 Hadya he nchili Ikwitangwa Nchili ntana, nahana aholomale kukongele kwelekwa. Chila zuwa nakegalwa aho akalombeze hela kwa wantu wakwingila mwe Nyumba nkulu ya Chohile.
3 Eze awawone Petulo na Yohana wakengila mwe nyumba nkulu ya Chohile niyo alombeza wamwinke chochose.

4 Wamtowa ziso, Petulo
amgamba, “Chisinye”.
5 Awasinya, akagoja
kwinkigwa chintu.
6 Mna Petulo amgamba,
“Sina hata tundu, mna nah-
winke ninanacho, kwa zina
dya Yesu Kulisito ywa Naza-
leti chimala ujende!”
7 Amwinula nomkono
wakwe wa kulume
kumwambiza enuke.
Ahadya nyayo na nkungu
zakwe zatoga,
8 enuka niyo apilika
nakukonga kujenda jenda.
Niyo engila mwe Nyumba
nkulu ya Chohile hamwenga
nawo, akajenda na kupilika
kumtogola Chohile.
9 Wantu naweyumo
wamwona akajenda na
kumtogola Chohile,
10 weze wabunkule
kugamba ni yudya
nakalombeza, ekale hadya
he Nchili ye nyumba nkulu
ya Chohile, wose wehelwa
na kuwona ni mpituko ni
chibwani chimlaile.

Ulosi wa Petulo mwe Nyumba nkulu ya Chohile.

11 Umo uyo mlombezi aka-
tenda na Petulo na Yohana
mwe tao dikwitangwa tawo
dya Sulemani, wantu we-
helwa nakuwagulukila.
12 Petulo eze awawone
awantu, awagamba, “Waizu-
laeli weyangu, nimbwani
mkwehelwa vino, naho
nimbwani mkuchisinya?
Mwafanyanya ni nguvu zetu
wenye hegu wedi china
nawo nuwo ulekile mntu
yuno ajende?
13 Chohile ywa Bulahimu,
Isaka na Yakobo, Chohile
ywa wadalahala wetu,
kamtunya mtumwa ywakwe
Yesu. Mna mumwinkiza
mwe mikono ya maseuta,
naho mumlemela mwa meso
ya Pilato, hata Pilato eze
ajise kanto dyakwe dya
kufungulwa.
14 Uyo endaga mkuka
na ywedi kulongozi kwa
Chohile, mna mumlemela,
niyo mwamgamba Pilato
awalekeileni mkomi.
15 Mumkoma yudya
akuwalongoza ko ujima,
mna Chohile kamuyusa,
suwe chiwaukuzi mwe
mbuli ino.
16 Ni udahi we idizina
dyakwe dimwinkile aholo-
male yuno kudaha kujenda.
Icho muwone na kumanya
vitendeka kwa uzumizi ye
idizina dyakwe, uzumizi
mwa Yesu nuwo umtendile
mjima, vino mkuwona wose.
17 “Haluse, Waizu-
laeli weyangu, sivimanya
kugamba nyuwe hamwenga
na vilongozi wenyu mum-
damanya Yesu ivyo kwaviya
mwendaga hamvimanyize.
18 Chohile nakalonga
chikale mwe wawoni
kugamba Kulisito Mkombola
ywakwe na asulumizwe,
kadamanya vino chani
vitendeke mwe sila ino.
19 Kweileni masa yenyu,
naho mumhitukile Chohile,
awausize masa yenyu. Ten-
dani ivyo,
20 mnatenda ivyo chipindi
nachize aho Chohile
nawenkeni udahi mhya.
Kulaila kwa Zumbe, naye

namsigile Yesu Kulisito
Mkombola asagulwe.
21 Nekale kwembingu
kubula chipindi chiya chila
chintu chadamanywa uhya,
viya Chohile alongaga kwa
wawoni wakukile chikale.
22 Musa kagamba, 'Zumbe
Chohile ywenyu nawegaileni
muwoni saviya anisigile
miye, nalaile mwenyu.
Mwivise yose akunga
awagambile mdamanye.
23 Chila hemwive muwoni
uyo nenegwe ni wantu wa
Chohile nakukomwa.'
24 Wawoni wose kukon-
gela Samwilu na wose
wakumtimila, walongaga
izimbuli zino yakulaila mwa
mazuwa yano.
25 Viya Chohile alongaga
nawenke kwa wawoni
wakwe ni yenyu, naho mwa-
hangana mwe idilagano
Chohile aikiye na wadala-
hala wenyu. Saviya alongile
kwa Bulahimu, 'Mo lweleko
lwako naniwajimbike wantu
wose mwe isi.'
26 Ivyo Chohile kasagula
mtumwa ywakwe nakum-
sigila kwenyu nkongo kuwa-
jimbika kwa kuwatenda
wose mleke masa yenyu."

4

Petulo na Yohana mwe Chitala.

1 Petulo na Yohana
nawachei wakalonga na
wantu walavya ntambiko
wamwenga na mkulu ywa
wamizi wa nyumba nkulu
ya Chohile na masadukayo
wamwenga wengile.
2 Nawehiwa vitedese
kwaviya wasigilwa waidi
wadya nawakahinya wantu
kugamba Yesu kauyuka, chi-
lagiso kugamba wabanike
nawauyuke.
3 Ivyo wawagwila na
kuwajela mndani kubula
zuwa ditimile kwaviya
nadiswa kale.
4 Mna walozize wevile
ulosi uwo niyo wazumila,
mligano wawo uloza kubula
magana milongo mishano.

5 Zuwa ditimile vilongozi
wa Chiyahudi, wadalahala
na wahinya Sigilizi za Musa
wadugana Yelusalemu.
6 Wadugana na Anasi
mkulu ywa Walavya ntam-
biko na Kayafa, Yohana,
Alekizanda na watuhu we
mo lukolo lwa Mlavyantam-
biko mkulu.
7 Wawachimalisa wasig-
ilwa nakuwauza, "Mtenda
vino kwa nguvu zani na kwa
zina dya?"

8 Petulo, akatenda
kamema Muye Ukukile
awahitula, "Vilongozi wa
wantu na wadalahala,
9 uneva dyelo mwachuza
mwe mbuli zedi adamany-
izwe yudya chiwete na viya
ahonyigwe,
10 ivyo wose mvimanye,
naho wantu wose wa Izu-
laeli wavimanya kugamba
mntu yuno kachimala mwa
meso yenyu vyedi vidala
kujinkila udahi wa Zina dya
Yesu Kulisito ywa Nazaleti,
yudya mumtungike mo
msalaba, Chohile naye niyo
amuyusa.

11 Yesu nuyo alongigwe
mwa Mawandiko kugamba,
‘Yuwe dilemelwe ni wazesi,
dihituka dikungwa vidala
mwa yose.’
12 Wambulwa walondwa
kwakwe du, hahali mntu
mwe isi yose alavigwe ni
Chohile kuchihonya.”

13 Wantu wa chi-
tala wehelwa kuwa-
wona Petulo na Yohana
wamemile ukankalu, wantu
hewena ukulu na umanyi.
Wabunkula kugamba nawe-
hamwenga na Yesu.
14 Mna weze wamwone
yudya mntu ahonyigwe
kachimala hamwenga na
Petulo na Yohana hawa-
longile chochose.
15 Ivyo wawagamba
wafose mwe chitala niyo
wakonga kuwalafya wenye
kwa wenye.
16 Wauza, “Wantu wano
chiwatende mbwani? Chila
yumwenga mwe Yelusalemu
kaimanya mpituko ino
nkulu idamanywe niwowo,
hachikudaha kuvilemela.
17 Mna chani ulosi uno
usekujendesa mwa wantu,
chiwafunde wantu wano
wasekulonga kwa mntu
yoyose kwa Zina dya Yesu.”

18 Ivyo wawetanga naho
nakuwagamba wasekulonga
hegu kuhinya naho mwe
Zina dya Yesu.
19 Mna Petulo na Yohana
wawahitula, “Lamulani
wenye ni chihi chedi mwa
meso ya Chohile. Kuweva
nyuwe hegu kumwiva
Chohile.
20 Kwaviya hachikudaha
kuleka kulonga chintu chi-
wone wenye na kwiva.”
21 Ivyo Ichitala chawa-
fundisa na kuwalekela.
Waviwona kugamba
havikudahika kuwakantila
kwaviya wantu nawakam-
togola Chohile kwa yudya
aholomale kuhona.
22 Yudya mntu ahonyigwe
endaga na mihilimo milongo
mine.

Wazumile walombeza ukankalu kwa Chohile

23 Petulo na Yohana
weze walekelwe niyo
wauya kwedifyo dyawo
kuwagambila chilongigwe
ni walavyantambiko wakulu
hamwenga na wadalahala.
24 Wazumile weze weve
wahangana na kumlombeza
Chohile, “Mkulu na Mumbi
ywe mbingu, si na bahali na
vyose viyumo.
25 Kwa sila ya Muye Ukuk-
ile kulonga kwa tati yetu
Daudi mtumwa ywako, umo
ukagamba,
‘Nimbwani sawo Wayahudi
mwingila maya,
ni mbwani wantu nawadamanya
vya bule?
26 Mazumbe we isi we-
malanya,
vilongozi nawo wadugana
kwa kumhiga Zumbe na
Kulisito Mkombola
ywakwe.’
27 Ichindedi Helode na
Pontiyo Pilato wadugana
hamwenga na sawo
Wayahudi mo mzi uno
wakatenda na wantu wa Izu-
laeli kumhiga Yesu, mtumwa

ywako akukile, umtendile
Kulisito Mkombola.
28 Wadugana chani
wadamanye chila chintu
chiya weye kwa udahi wako
na kunga kwako, kugamba
na vilaile.
29 Haluse, Zumbe, kaula wa-
chitisa, chidahize watumwa
wako chilonge ulosi wako
kwa ukankalu wose.
30 Chulusa umkono wako
chani uhonye wantu,
damanya mpituko na vi-
lagiso kwa Zina dya Yesu
mtumwa ywako akukile."

31 Weze wabinde uku-
lombeza kwa Chohile, hantu
naweli hasingisika. Wose
niyo wamemezwa Muye
Ukukile nakukonga kulonga
ulosi wa Chohile kwa
ukankalu.

Wazumile wahangana mwe vintu vyawo.

32 Fyo dya wazumile
nawekevana mwe zi-
fanyanyi na mwe myoyo.
Hahali hata yumwenga
mwawo agambile chintu
ananacho ni chakwe
mwenye, mna wahanganila
vintu vyawo wananavyo.
33 Kwa nguvu nkulu wasig-
ilwa waukula kuyuka kwa
Zumbe Yesu, Chohile naye
kawajimbika wose.
34 Mwedifyo dyawo nahe-
hena mntu akaunga chintu.
Wadya wata nkonde hegu
nyumba wazitaga, hela wa-
hokele wegala kwedifyo,
35 nakuwenka wasigilwa,
izihela izo zipangilwa
kwa chila yumwenga viya
akunga.
36 Ivyo Yusufu, mlawi
elekwe Sipulasi etangwe
ni wasigilwa Banaba, nuko
kugamba "Akujela moyo",
37 kataga nkonde yakwe
niyo awenka wasigilwa iz-
ihela.

5

Anania na Safila

1 Mntu yumwenga
akwitagwa Ananiya,
hamwenga na mkaziwe
Safila wataga nkonde yawo.
2 Mna nawevana na
mkaziwe wekiye hamwenga
hela niyo wenkiza zisigale
kwa wasigilwa.
3 Petulo amgamba,
"Ananiya nimbwani
ukamwinka Shetani luhenyo
na kumdanta Muye Ukukile
kwa kusigaza hela uhokele
mo kutaga inkonde yenyu?
4 Nkonde naniyako umo
hunati kuitaga, izihela
izo nanizako umo utagile
kale. Nimbwani naho
ukudamanya imbuli ino?
Humdantile mntu, kum-
danta Chohile."
5 Aho, Ananiya eze eve
imbuli iyo, agwa hasi na
kubanika, woseni wevile im-
buli iyo niyo wengilwa ni
woga.
6 Wabwanga weza na kuu-
visa sanda umwili wakwe na
kuuhamba.
7 Yeze yabule masaa
matatu vino, mkaziwe
akatenda haimanyize imbuli
ilaile, engila.
8 Petulo amuza, "Nigam-
bila, vino chino nichi-
himo chose mhokele weye

na mgosiwo kwa kutaga inkonde yenyu?”

Safila ahitula, “Nichindedi, ni chihimo chijima.”

9 Petulo amgamba, “Nimbwani weye na mgosiwo mwaujeza Muye wa Chohile? Wantu wamhamba mgosiwo we ho lwivi, nawakuguhe weye nawe”

10 Aho naye agwa nakubanika. Wadya wabwanga wengila na kumbwila kabanika, wamlavya wakumhamba hankanda he mbila ya mgosiwe.

11 Wantu wose we nyumba yo kuvikila na wantu watuhu wevile imbuli iyo niyo wengilwa ni woga.

Mpituko na vilagiso

12 Wasigilwa wadamanya mpituko na vilagiso vilozize mwa wantu. Wazumile wose niyo waduganaga hamwenga holwazo lwa Sulemani.

13 Mntu suyo kanuni hajezize kulungana nawo, wantu watuhu sawo wo uzumizi umwe wawatogola.

14 Wantu walozize niyo wakonga kwingila mweidifyo, fyo dya wagosi na wavyele wamzumila Zumbe.

15 Wantu nawakegala wanyonje mwezisila na kuwagoneza mwezisazi na micheka chani chizuli cha Petulo chiwagubike wamwe wawo umo akajinka.

16 Mafyo ya wantu kulaila mwemizi ikuzunguluka Yelusalemu wegala wanyonje na wata mpepo nchafu, nawo wose niyo wahonywa.

Wasigilwa wajelwa mndani.

17 Niyo Mlavyantambiko mkulu naweyawe wose, wantu wa bunga dya Masadukayo, wengila finju.

18 Wawagwila wasigilwa na kuwajela mndani.

19 Mna ichilo icho mndima ywa kwembingu ywa Zumbe niyo awavugwila ulwivi wafose, nakuwagamba,

20 “Kachimaleni kwe Nyumba nkulu ya Chohile nakuwagambila wantu mbuli za ujima uno mhya”.

21 Dikaswa wasigilwa wengila mwe Nyumba nkulu ya Chohile nakukonga kuhinya.

Mlavyantambiko mkulu na weyawe wawetanga hamwenga wantu wakulu wose Wayahudi mwe mdugano we Chitala, niyo wasigila wasigilwa wadya wegalwe kulongozi kwawo.

22 Mna wamizi wasigilwe weze wabule kwedijeleza, hawawabwile wasigilwa, ivyo wauya kwe chitala kuilonga imbuli iyo,

23 “Chize chibule kwedijeleza chibwila ulwivi luvugalwa, naho wamizi nawo wemwendima yawo, mna chize chivugule ulwivi, hachibwile mntu mndani”.

24 Walavyantambiko wakulu na vilongozi we Nyumba nkulu ya Chohile weze weve imbuli iyo, wehelwa, ni chibwani chiwalaile wasigilwa.

25 Niyo alaila mntu, engila kuwagamba, “Tegelezani,

wadya wantu mjeile mndani
mwe nyumba nkulu ya
Chohile wahinya wantu.”
26 Ivyo yudya mkulu
na wantu wakwe waita
wakuwavuza wamizi awo.
Hawawagwile kwa nguvu
kwaviya nawakogoha
wanasekutoigwa mayuwe.
27 Wawachimalisa wasig-
ilwa mwe chitala chikulu,
Mlavyantambiko Mkulu
niyo awauza.
28 “Chiwaunga msekuhinya
kwa zina dya yuno
mntu, mna kaulani icho
mdamanye, mahinyo yenyu
yazagala Yelusalemu yose,
naho mwaunga mchitende
suwe chimkoma yuno
mntu.”
29 Petulo na wasig-
ilwa weyawe wahitula,
“Chaungwa chimwive
Chohile, mna sawo wantu.
30 Chohile ywa watati
zetu kamuuyusa Yesu mwize
mumkome kwa kutundikwa
mo msalaba.
31 Chohile kamwinula
komkono wakwe wa ku-
lume atende chilongozi na
mhonyi kuwenka wantu
wa Izulaeli chipindi cha
kulombeza kulekeilwa masa
yawo, naho masa yawo
nayauswe.
32 Suwe chiwaukuzi
we zimbuli zino, Chohile
kawenka Muye Ukukile
wadya wakumwiva naye
aukula imbuli iyo.”
33 Wantu chitala weze
weve niyo wehiwa kubula
waunge wasigilwa wadya
wakomwe.
34 Mna yumwenga
mwawo, Falisayo akwi-
tangwa Gamalieli, mhinyi
ywa Sigilizi akutunyiswa ni
wantu wose, niyo achimala.
Awaunga wasigilwa waten-
degezwe hadodo,
35 niyo alonga kwechi-
tala, “Waizulaeli weyangu,
msinyise chino mkunga
muwadamanyize wano
wantu.
36 Mwakumbuka kugamba
Teuda aho chikale alailaga
akagamba yeye ni mntu
mkulu, wantu wakubula ma-
gana milongo mine niyo
wahangana naye. Mna
niyo akomwa, wadya wose
nawakamtimila watimkana,
imbuli yakwe nayo ifila aho.
37 Yuda wa Galilaya naye
niyo alaila chipindi cha
kuwazwa, naye atimilwa ni
fyo, mna naye kakomwa,
wose nawakumtimila niyo
watimkana.
38 Haluse mwe imbuli
ino, nawagambila msekuwa-
tenda chintu wantu wano.
Walekeni wenye, hegu chino
wakutenda ni chamntu,
nachagile,
39 mna hegu uneva cha-
laila kwa Chohile hamku-
daha kuchihinga. Mwadaha
kutenda mwamhiga
Chohile.”
Ichitala niyo chatimila
yadya alongile Gamalieli.
40 Wawetanga wasigilwa
nakuwahuta hamwenga
nakuwaunga wasekuhinya
naho kulonga kwa zina dya
Yesu niyo wawalekela.
41 Wasigilwa weze walawe
mwechitala weleleswa
kwaviya Chohile kawa-
wona wawagilwa wakunte

kwachausa cha Yesu.
42 Chila zuwa mwe
Nyumba nkulu ya Chohile
na mwe izikaya za wantu
nawakahinya na kulonga
mbuli zedi za Yesu Kulisito
Mkombola.

6

Wambizi Mfungate

1 Mazuwa ayo, umo
wanampina wakajenyela,
kwendaga na mang'ung'uziko
mgati mwa wadya
Wayahudi wakulonga chig-
iliki na wadya wakulonga
Chiebulaniya. Wadya
wendaga akalonga Chigi-
liki na wakang'ung'uzika
kugamba wavyele wa-
banikilwe ni wagosi zawo
nawakajalwa mo kuwa-
pangila mwe viya wakunga
chila zuwa.
2 Ivyo wadya wasigilwa
mlongo na waidi niyo
wetanga hamwenga na
wanampina na wazumile
nakuwagamba, “Siyo vyedi
suwe chileke kulonga mbuli
yedi ya Chohile chisinye
mbuli za hela.
3 Ivyo, walukolo, sag-
ulani wantu mfungate
mgati mwenyu mkumanya
wamema Muye Ukukile
na umanyi chiwatende
wakunga watimile imbuli
ino.
4 Suwe wenye chitende
na chipindi chitali cha
kulombeza kwa Chohile
na kulonga mbuli zedi za
Chohile.”
5 Idifyo jima dya wazumile
dibweda viya waungile
awasigilwa, elo wamsagula
Sitefano, mntu amemile
uzumizi na Muye Ukukile,
watuhu ni Filipo, Plokolo,
Timoni, Pamena na Niko-
lawo mhituki wa Antiyokiya
ahitukile kutimila dini ya
Chiyahudi.
6 Idifyo diwegala kwa
wasigilwa, wawalombezeze
kwa Chohile nakuwajelekela
mikono.
7 Mbuli ya Chohile
niyo yajendeleza kuzagala.
Wanampina wajenyela vi-
tendese, walavya ntambiko
walozise wahokela uzumizi.

Sitefano agwilwa.

8 Sitefano, ajimbikiswe
ni Chohile, naho amemile
nguvu, kadamanya mpituko
na vilagiso vilozize mwa
wantu.
9 Mna wantu wasiku
walaila chani wahigane na
Sitefano. Mgati mwa wantu
awo wendaga ni wantu
wanyumba ya kuvikila
ikwitangwa Mahulu, naina
Wayahudi wakulaila Kilene
na Wasikandaliya. Wawo
hamwenga na watuhu
wakulaila Silisiya na Asiya
nawakamlaha Sitefano.
10 Mna wadunduga
kumhuma kwachausa
cha umanyi wakwe na
kwachausa cha Muye Ukuk-
ile amlongoze Sitefano
kulonga, hawamlemele.
11 Ivyo wawafum-
basa wantu wamwenga
wagambe, “Chimwiva
akamhiga Musa na Chohile.”
12 Elo niyo wawasonga-
ganya wantu na wadalahala,

na wahinya Sigilizi. Wamg-
wila Sitefano nakumwigala
kwechitala.
13 Niyo wegala wantu
waukule udanti kugamba,
“Mntu yuno chila nkanana
nakahuluta Nyumba ya
Chohile, na Sigilizi ya Musa.”
14 Chimwiva akagamba,
Yesu ywa Nazaleti nagwise
Nyumba ya Chohile nakuhi-
tula mazwela yatendigwe ni
Musa.
15 Wose wekalaga mwe
Chitala wamsinya Sitefano
nakumwona uso wakwe
wikala saviya mndima ywa
kwembingu.

7

Ulosi wa Sitefano

1 Mlavyantambiko mkulu
amuza Sitefano, “Vino ni
chindedi?”
2 Sitefano ahitula,
“Walukolo na watate,
netegelazani, umo mkale
ywetu Bulahimu henati
kwita kwikala Halani,
Chohile atakate kamlaila
Bulahimu uko Mesopotaniya
3 nakumgamba, ‘Yase
ikaya yako na isi wite kwe
si hunga hulagise.’
4 Niyo ayasa isi yakwe niyo
aita Halani. Tati yakwe Bu-
lahimu eze abanike, Chohile
kamsamiza amwigala kwe
isi mkwikala vino haluse.
5 Chohile hamwinkile
Bulahimu hantu hohose
hatende ulisi wakwe
mwenye, henkigwe hata
ntendele, mna Chohile
amgambilaga namwinke
itende yakwe hamwenga
na lukolo lwakwe. Chohile
akadamanya ivyo Bulahimu
nahena mwana.
6 Vino nivyo Chohile
amgambaga, ‘Cheleko chako
nachikale kwe si ya wenye,
uko nawatende watumwa
nakudamanywa vihiye kwa
mihilimo magana mnane.
7 Mna naniwakantile
wadya wantu wose wakunga
wawatendeni watumwa.
Akajika naniwalavye
mwe isi iyo chani weze
wanisankanile hantu hano.’
8 Niyo Chohile amwinka
lagano dya ngasu. Bulahimu
niyo amjela ngasu Isaka
mazuwa mnane eze elekwe.
Isaka naye amjela ngasu
mwanawe Yakobo, Yakobo
naye awajela wanawe
mlongo na waidi, tati yetu
chizwele we ichipindi chino
chinanacho.”
9 “Wana Yakobo wengila
finju kwa mlukolo ywawo
Yusufu na kumtaga atende
mtumwa uko Misili. Mna
Chohile endaga hamwenga
na Yusufu,
10 nakamusiza nkunto
zose adugane nazo. Yusufu
eze alaile mwa meso ya
Falao zumbe ywa Misili,
Chohile amjimbika na
kumwinka umanyi, zumbe
naye amwinka Yusufu
uzumbe we isi na ukulu wo
ugoli wose.
11 Niyo kwagwa gumbo
mwe isi yose ya Misili
na Kanani, itendile watati
zetu wanyale vidala kwa
kuswesa nkande,
12 Yakobo eze eve
kugamba Misili kuna
nkande niyo awasigila
wanawe, watati zetu, mo

kutalamka kwawo nkanana
ya nkongo.
13 Mwe ntambo ya kaidi,
Yusufu niyo etambalisa kwa
walukolo wakwe, Seuta ywa
Misili naye amanya ulukolo
lwa Yusufu.
14 Yusufu niyo amsig-
ila tati yakwe Yakobo,
kugamba, ulukolo lose
lukubula wantu milongo
mfungate na washano vino,
wabule Misili.
15 Yakobo niyo aita Mis-
ili, uko yeye hamwenga na
wanawe wabanikila uko.
16 Wakuzikilwa Shekemu
mwe mbila agwile Bulahimu
kulawa mwe lukolo lwa
Hana kwa chiyasi cha hela.

17 “Wantu nendile
wongezeka kudya Misili
umo Chohile akadamanya
ndagano amgambilaga Bu-
lahimu.
18 Niyo kwalaila zumbe
hemmanyize Yusufu
akongile kuilongoza Misili.
19 Awadamanyiza chi-
jilajila watati zetu na
kuwadamanya vihiye,
kuwaunga wawaike kuse
watiti wawo wabanike.”
20 “Musa, mwana mtana
vidala, elekagwa mwe
chipindi chino, kasinywa
vyedi kwawo kwa myezi
mitatu,
21 eze alavigwe kuse niyo
mwana chivyele ywa Seuta
Falao amlogota na kumlela
akule.
22 Musa niyo ahinywa
umanyi wose wa Chimisili,
naye niyo atenda mntu
mkulu mwe milosi na
ntendwa.”

23 “Musa eze abule
mihilimo milongo mine
awona akaule ntendwa
wakudamanywa Waizulaeli
weyawe.
24 Awona yumwenga
akadamanywa vihiye ni
Mmisili, niyo akumwambiza
na kumvuziza Mmisili uyo
kwa kumkoma.
25 Nakamanya wantu
wakwe nawamanye
kugamba Chohile namjeseze
awatende walekeilwe mna
hawabunkule.
26 Zuwa ditimile awona
Waizulaeli waidi watowana,
niyo ajeza kuwalamwila
na kuwagamba, ‘Wagosi
tegelezani, nyuwe mwi
wamwe, ni mbwani mku-
damanyizana yehiye?’
27 Mna yudya na kamtowa
mnyawe niyo amsindika
Musa hankanda, na kumuza,
ni yuhi akutendile mkanti
ywetu uchilamwile?
28 Wonga unikome saviya
umkomile yudya Mmisili
gulo?
29 Musa eze eve ivyo,
aisumka isi ya Misili
na kwita si ikwitangwa
Midiyani, uko keleka wana
waidi.
30 “Mihilimo milongo mine
ize ijinke mndima ywa
kwembingu ywa Zumbe
amlaila Musa heluwala mwe
moto wa kasaka kakuhya
hajihi na lugulu lwa Sinai.
31 Musa kehelwa chiya
awone niyo akasogeila
akasaka ako asinye vyedi
chikulaila. Mna niyo eva
izwi dya Zumbe,
32 ‘Miye ni Chohile ywa

watati zenyu, Chohile ywa
Bulahimu na Isaka na
Yakobo'. Musa azingiza
kwa woga naho haungile
kuhasinya.
33 Zumbe amgamba, vula
ivilatu vyako, hano uchi-
male hakukile.
34 Siwona viya wantu
wangu wadamanyizwe
vihiye uko Misili, siva viya
wakung'ung'uzika, ivyo siza
husigile wite Misili, nonga
walekeilwe.
35 "Musa nakalemelwa ni
wantu wa Izulaeli, waka-
muza, ni yuhi akutendile
chilongozi na mlamuzi?
Nuyo asigilwe ni Chohile
kulongoza wantu na kuwa-
tenda walekeilwe kwa
kwambizwa ni mndima ywa
kwembingu ywa Zumbe am-
laile mwa kasaka kakuhya.
36 Kawalongoza wafose
mwe isi ya Misili,
kadamanya vilagiso na
mpituko uko Misili na bahali
inkundu na kwa mihilimo
mine koluwala.
37 Musa nuyo agambile
wantu wa Izulaeli kugamba,
Chohile nasigile muwoni
saviya miye, naho natende
yumwenga mwenyu.
38 Umo Waizulaeli
wadugane ho luwala, Musa
neyuko saviya msigilwa
hamwenga na watati
zetu, mndima ywa kwem-
bingu naye alongaga naye
ho ulugulu lwa Sinai
nakuhokela ulosi wa Chohile
achigaile.
39 "Mna watati zetu
walemela kumwiva,
wamsenta hankanda
waunga wauye Misili.
40 Wamgamba Haluni, chi-
damanyize mlungu akunga
achilongoze, hachikumanya
chimlaile Musa achilongoze
kulaila Misili ni chibwani.
41 Niyo wadamanya tukulu
dya njeku, nakuivikila wak-
abweda chiya wadamanye.
42 Ivyo Chohile awahituka
na kuwatenda wavikile
ntondo za kwembingu
saviya iwandikwe mwe
vitabu vya wawoni, Wantu
wa Izulaeli, nasuyo miye
mnichinjize na kunilaviza
nyama zenyu kwa mviko
kwa mihilimo milongo mine
kwenyika.
43 Nadyo idihema dya
Nuwe namwinula kumbi
dwa mlungu Moleki
hamwenga na tukulu dya
ntondo mlungu ywenyu
Lefani yumwe, matukulu
mdamanye nayo ifile. Nani-
wegale hale na Babeli.
44 "Watati zetu nawadamanya
hema dya ukuzi wa Chohile
uko koluwala. Nadi-
damanywa viya Chohile
aungile, viya Musa alagiswe.
45 Aho kale watati zetu
wahokelega idihema kulaila
kwa watati zawo wadigale
kwa Yoshuwa nakuguha
si mwemikono ya wanasi
naweyumo waguluswe ni
Chohile mo lujendo. Niyo
dyekala uko kubula mwe
chipindi cha Daudi.
46 Daudi ankagwa kuhin-
gizwa ni Chohile, niyo am-
lombeza amzengele hantu
hakwikala uyo Chohile ywa
Yakobo.
47 Mna nani Sulemani
amzengele nyumba.

48 “Chohile ywa kulanga
hakudaha kwikala mwe
nyumba izengigwe ni
mikono ya wantu, saviya
muwoni akulonga,
49 ‘Mbingu ni chigoda
changu cho uzumbe,
alonga Zumbe, isi
nayo naika iviga
vyangu.
Ni nyumba ihi ukunga
unizengele?
Nihahi hunga nikale?
50 Vintu vino vyose sivi-
damanya mwenye?’ ”
51 Sitefano ajendeleza
kulonga, “Nyuwe hemk-
wiva, myoyo yenyu ivivihi!
Nimbwani hemkwiva ulosi
wa Chohile, mwikala saviya
wadalahala wenyu, nyuwe
nanywi mwamlemela Muye
Ukukile.
52 Togolani! Kuna mu-
woni yoyose wawadalahala
wenyu hawamsulumize?
Wakoma wasigilwe ulosi ni
Chohile, walongaga chikale
wizilo wa mtumwa wakwe
wa chindedi. Nyuwe nanywi
mumhituka na kumkoma.
53 Ninyuwe mwahoke-
laga sigilizi ya Chohile
mwinkigwe kwa sila ya
wandima wa kwembingu,
mna hamkuzitimila.”

Sitefano atoigwa mayuwe

54 Wadya wemweichitala
weze wamwetegeleze Site-
fano, niyo wengila maya vi-
dala.
55 Mna Sitefano amemile
Muye Ukukile, asinya ku-
langa nakuwona ukuka wa
Chohile, Yesu naye kachi-
mala halume ha Chohile.
56 Awagamba, “Kaulani,
nawona mbingu igubuka
naho Mwana ywa Adamu
ehalume ha Chohile.”
57 Woseni mwe chitala
waguta wagubika magutwi
nemikono yawo wakamgu-
lukila.
58 Wamlavya mo mzi
niyo wamtowa mayuwe.
Waukuzi niyo wasa suche
zawo kwe mbwanga akwi-
tangwa Sauli.
59 Wajendeleza kumhuta
mayuwe Sitefano umo
akamwitanga Zumbe,
“Zumbe Yesu, hokela umuye
wangu”
60 Afika madi akamgutila,
“Zumbe, usekufanyanya
masa yano wakudamanya,
naye niyo abanika.”

8

Sauli avinya wantu

1 Sauli mwa amazuwa ayo
wantu we mwe Nyumba
yo kuvikila wakonga kusu-
lumizwa. Wazumile wose,
ukaleka wasigilwa wamwa-
ganikana mwe mizi ya
Yudeya na Samaliya.
2 Wantu welavize kwa
Chohile wamhamba Sitefano
wamwombolezeza kwa
ndilo nkulu.
3 Mna Sauli nakonga
abinde wantu wose wa
bunga dya wamzumile
Kulisito, kaya kwa kaya
kuwabuluza wazumile wag-
osi kwa wavyele kuse na
kuwajela mwedijeleza.

*Mbuli yedi ya Chohile
yasimwilwa Samalia.*

4 Wazumile wazagale wabula chila hantu wakulonga mbuli ya Chohile.
5 Filipo kaita komzi mkulu wa Samaliya na kulonga mbuli za Kulisito Mkombola kwa wantu wauko.
6 Mafyo ya wantu wamwetegelezesa Filipo nakukaula mpituko nakadamanya.
7 Mpepo nchafu ziwalawa wantu walozize kwa kugutisa, viwete nawaholomale walozize wahonywa.
8 Ivyo nakuna chinyemi chikulise mo mzi uwo.
9 Nahana mgosi yumwenga akwitangwa Simoni akwikala mo mzi uwo, Wasamaliya nawakamwehelwa kwausai wakwe. Nakegamba ni mntu mkulu,
10 chila yumenga mo mzi nawakamsinyisa mgosi uyo wagamba "Ni mntu mta udahi wa Chohile ukwitangwa 'Nguvu nkulu.' "
11 Nawakamwona ivyo kwaviya nawakamwehelwa tangu chikale kwausai wakwe.
12 Mna weze wazumile Filipo mwe mbuli yedi ya Uzumbe wa Chohile ya Yesu Kulisito niyo wagosi kwa wavyele wabatizwa.
13 Simoni naye kazumila, eze abatizwe ekala hajihi na Filipo, niyo ehelwa mpituko nkulu na vilagiso vikudamanywa ni Filipo.
14 Uko Yelusalemu wasigilwa weva kugamba wantu wa Samaliya wahokela ulosi wa Chohile, ivyo wawasigila Petulo na Yohana wawabwile.
15 Weze wengile wamlombeza Chohile awengize Muye Ukukile wazumile.
16 Kwaviya nahahana hata yumwenga engilwe ni Muye Ukukile, nawabatizwa du kwa Zina dya Zumbe Yesu.
17 Petulo na Yohana niyo wawajelekela mikono wahokele Muye Ukukile.
18 Simoni niyo alavya hela kwa wasigilwa eze awone wazumile wahokela Muye Ukukile weze wajelekelwe mikono ni Petulo na Yohana,
19 nakuwagamba, "Ninkani udahi uno chani nami hajelekela mntu mikono ahokele Muye Ukukile."
20 Mna Petulo amhitula, "Weye hamwenga neizihela zako mkadulwe kwe bome hedina uhelo kwaviya wafanyanya kugamba jeleko dya Chohile dyagulwa kwa hela.
21 Weye huna ntendele yoyose naho wedi mwe mbuli ino, kwaviya moyo wako hauchumile kulongozi kwa Chohile.
22 Leka ubala wako wihiye, naho mlombeze Chohile nakulekeile kwa fanyanyi zako za chintu sachino.
23 Kumema finju naho wimfungwa ywa masa."
24 Simoni awagamba Petulo na Yohana, "Nilombezezani kwa Zumbe, chani mbuli zino zose mlongile zisekunilaila."
25 Weze wajike kuukula na kulonga mbuli ya Zumbe, Petulo na Yohana waogola

kuya Yelusalemu. Mweisila wakauya walonga mbuli zedi za Chohile mwekaya zilozize za Samaliya.

Filipo na mkulu ywa Kushi

26 Mndima ywa kwembingu ywa Zumbe kalonga na Filipo akamgamba, "Kwemalanye wite kwamwenye mzi, kwesila ikwita Gaza kulaila Yelusalemu."
27 Filipo emalanya, akonga ntambo. Chipindi icho mntu Mwisiopiya towashi mdamanya ndima mwa zumbe mkulu ywa Kushi nakatamba kuya kaya kwakwe. Nakalaila Yelusalemu kwekumvikila Chohile.
28 Umo akatamba nemwelingisha dyakwe. Nakasoma chitabu cha muwoni Isaya.
29 Muye Ukukile alonga na Filipo, "Sogela hajihi nedilingisha utende hajihi nadyo."
30 Filipo adigulukila nakumwiva akasoma chitabu cha muwoni Isaya. Amuza, "Kuchimanya icho ukusoma?"
31 Mntu uyo amhitula, "Nanimanye vivihi hehena mntu wakunivilikiza?" Niyo amunga Filipo akwele mwedilingisha wekalanye.
32 Mawandiko nakasoma nayakagamba,
"Saviya ngoto ikunga ichinjwe,
saviya mwanangoto anyamale akumonywa mazoya,
hasimwile ulosi.
33 Wamtila na kunyimwa wedi.
Hahali nadahe kulongela mwe cheleko chakwe,
kwaviya ujima wakwe usigwa mwe isi."
34 Mkulu uyo amuza Filipo, "Nigambila, muwoni yuno alonga kumlanga yuhi? Elongela mwenye hegu mntu mtuhu?"
35 Filipo niyo akonga kulonga, kukongela hantu hano hamawandiko, amgambila mbuli yedi ya Yesu.
36 Umo wakatamba mwesila wabwila hantu hana mazi, mkulu uyo agamba, "Hano hana mazi, nichibwani chikunichinda nisekubatizwa?"
37 Filipo amgamba, "Wadaha kubatizwa uneva wazumila kwa moyo wako wose." Ahitula, "Nazumila, nazumila kugamba Yesu Kulisito ni Mwana ywa Chohile"
38 Mkulu uyo achimalisa idilingisa, niyo Filipo hamwenga naye waita kwa mazi, Filipo ambatiza.
39 Weze walawe mwa mazi Muye wa Zumbe amguha Filipo. Mkulu uyo hamwone naho, mna niyo ajendeleza noutafi wakwe kuno amemile mbwedo.
40 Filipo awonekana Azota, aita Kaisaliya mwesila chila mzi asimwila na wantu Mbuli Yedi ya Chohile.

9

Kuhitukila kwa Sauli
Ntendwa 22:6-16; 26:12-18

1 Sauli nakajendeleza kuwatisa kunga kuwakoma wanampina wa Zumbe. Niyo aita kwa Mlavyantambiko mkulu
2 nakulombeza baluwa abule Damesiki engile mwe nyumba zo kuvikila akalonde Wayahudi nawakamtimila Zumbe awagwile wagosi kwa wavyele awavuze Yelusalemu.
3 Sauli akabula hajihi nomzi wa Damesiki, aho atoigwa nilumwemwe kulaila kulanga kwembingu.
4 Niyo agwa hasi nakwiva izwi dikumgamba, “Sauli, Sauli nimbwani ukunijela maya?”
5 Amuza, “Zumbe weye wiyuhi?”

Idizwi dyagamba, “Nimiye Yesu ukunijela maya.”
6 “Mna chimala ubule komzi, naugambilwe ivyo ukungwa udamanye.”
7 Wantu nawakatamba na Sauli nawachimala, hawalongile dyodyose, weva idizwi mna hawawone yoyose.
8 Sauli achimala nakugubula meso, mna nahakuwona. Wamtoza mkono nakumwigala Damesiki.
9 Kwa mazuwa matatu hawone, hadile naho hanywele chintu.
10 Nakuna mwanampina uko Damesiki akwitangwa Ananiya, nakalota nomsi Zumbe asimwila naye, “Ananiya” Ahitula, “Zumbe nihano.”
11 Zumbe amgamba, “Hita hesila ikwitangwa ichumile, mwe nyumba ya Yuda uza mntu akulaila Taso akwitangwa Sauli vino haluse amlombeza Chohile,
12 mo uwoni kawona mntu akwitangwa Ananiya akengila na kumjelekela mikono chani awone naho.”
13 Ananiya ahitula, “Zumbe wantu walozize wanigambila mbuli za mntu yuno, naho mweviya awadamanyize vihiye wantu wako wa Yelusalemu.
14 Naho keza Damesiki asigilwe ni walavyantambiko wakulu kuwagwila wose wakukuvikila.”
15 Zumbe amgamba, “Hita, kwaviya simsagula mtu uyo anisankanile, chani Zina dyangu dimanyike mwa sawo Wayahudi na maseuta na wantu wa Izulaeli.
16 Naho nanimlagise vyose akunga asulumizwe kwa chausa che dizina dyangu.”
17 Ivyo Ananiya aita, engila mwekaya neli Sauli nakumjelekela mikono. Agamba, “Sauli, Zumbe Yesu, akulaile mwesila ukeza kuno kanisigila. Kanisigila uwone naho nakumemezwa Muye Ukukile.”
18 Aho, vintu vikale saviya magome ya samaki yalagala kulaila mwameso ya Sauli, niyo awona naho. Achimala nakubatizwa,
19 eze adye, niyo apata nguvu vituhu.

Sauli alonga uko Damesiki.

Sauli niyo ekala kwa mazuwa majeche hamwenga

na wanampina wendile uko Damesiki.
20 Kaita kwenyumba zo kumvikila Chohile nakukonga kumlonga Yesu kugamba ni mwana ywa Chohile.
21 Woseni wamwivile wehelwa wakauza, “Suyo yudya nakawakoma wadya wakumvikila Yesu uko Yelusalemu? Naho habasize kugwila nakuwavuza wantu awo kwa walavyantambiko wakulu?”
22 Mna Sauli kajendeleza kutende na nguvu, naviya alongile pwilili kugamba Yesu ni Kulisito kutenda Wayahudi nawakekala Damesiki wasekumhitula.
23 Mazuwa yalozize yeze yajinke, Wayahudi wekala hamwenga nakudamanya ubala wa kumkoma Sauli,
24 mna Sauli agambilagwa ubala wawo. Chilo na msi nawakadima izinyivi chani wamkome.
25 Mna zuwa dimwenga nechilo wanampina wa Sauli wamguha na kumsumsa kwa kumjisiza mwe lupwapwazi lwa chiwambaza, na kumseleza mwe gahu na luzigi kuse kwe chiwambaza.

Sauli uko Yelusalemu

26 Sauli nakaita akahangane na wanampina. Mna nawakamwogoha, hawamzumile kugamba naye ni mwanampina.
27 Niyo Banaba niyo eza amguha Sauli amwigala kwa wasigilwa Awagambila viya Sauli amwone Zumbe mwesila, na viya asimwile naye. Naho awagambila viya Sauli asimwile mbuli zedi za Chohile kwa ukankalu uko Damesiki mwe Zina dya Yesu.
28 Ivyo Sauli ekala hamwenga nawo niyo aita mwe Yelusalemu yoseni wakalonga ulosi wa Zumbe kwa ukankalu.
29 Naho kalonga na kuhigana na Wayahudi wakusimwila Chigiliki, mna nawakonga wamkome.
30 Wazumile weze weve imbuli iyo, wamwigala Sauli Kaisaliya wamleka aite Taso.
31 Chipindi icho bunga dya wamzumile Kulisito dya Yudeya na Galilaya na Samaliya nadizengwa na kukula mwe kumvikila Zumbe, nakujenyela dikajelwa moyo ni Muye Ukukile.

Petulo uko Lida na Jopa.

32 Petulo katamba chila hantu, niyo awatalamkila wantu wa Chohile wakwikala Lida.
33 Uko abwila mntu yumwenga aholomale akwitangwa Aineya, hedahile kwinuka mo lusazi kwa mihilimo mnane.
34 Petulo amgamba, “Aineya,.” “Yesu Kulisito akutende mjima. Inuka utandike ulusazi lwako.” Aho Aineya enuka.
35 Wantu woseni nawekala Lida na Shaloni wamwona nakumhitukila Zumbe.

Doka ahonywa

36 Uko Yafa nakuna mvyele akwitangwa Tabita, nanimzumizi. Zina dyakwe Chiyunani ni Dokasi nuko

kugamba “mpala”. Kajeseza chipindi chakwe choseni kudamanya yedi na kwambiza wachiwa.
37 Ichipindi icho katenda mnyonje niyo abanika. Umwili wakwe uhakwa mazi niyo wagonezwa kwegolofa.
38 Yafa nasiyo hale kulaila Lida, wanampina uko Yafa weva kugamba Petulo eyuko Lida, niyo wasigila wantu waidi wakamgambe abule kwawo.
39 Ivyo Petulo niyo aita, eze abule egalwa kwegolofa, uko wavyele woseni wabanikilwe ni wagosi wamlagisa suche adamanyaga Dokasi umo emjima.
40 Petulo awalavya woseni kuse, afika madi nakulombeza kwa Chohile, niyo auhitula umwili nakugamba, “Tabita, chimala” Agubula ameso yakwe, eze amwone Petulo niyo ekala.
41 Petulo amsogeila nakumwambiza enuke. Niyo awetanga wazumile woseni hamwenga na woseni wabanikilwaga ni wagosi, wamwone ni mjima.
42 Mbuli izo zizagala Yafa yose, niyo wantu walozize wamzumila Zumbe.
43 Petulo kekala uko Yafa mazuwa yalozize mwekaya ya mntu akwitangwa Simoni, msuma mikota.

10

Petulo na Koneliyo

1 Nakuna mntu yumwenga akwitangwa Koneliyo, nakekala Kaisaliya, nanimkulu ywa bunga dya wankondo wa Chilumi chikwitangwa “Bunga dya Italiya”.
2 Nanimtu ywa dini, uyo hamwenga nekaya yakwe nawakamvikila Chohile. Naho nakawambizisa Wayahudi wachiwa nakumlombeza Chohile chipindi choseni.
3 Yendaga sachenda yamsi, umo awonaga uwoni nomsi, amwona mndima ywa kwembingu ywa Chohile pwilili akamgamba, “Koneliyo!”

4 Amsinya uyo mndima ywa kwembingu kwa woga na kumuza, “Zumbe, kunambwani?”

Mndima ywa kwembingu ahitula, “Chohile kahokela malombezi yako na malavyo yako kuwambiza wachiwa, havijale.
5 Haluse sigila wantu waite Yafa wakamwitange mntu yumwenga akwitangwa Simoni zina dyakwe tuhu etangwa Petulo.
6 Uyo emwenyumba ya msuma mikota akwitangwa Simoni, akwikala hajihi ne bahali.”
7 Mndima ywa kwembingu niyo ahalawa, Koneliyo ewetanga wandima wakwe waidi wa kukaya na mnkondo, mntu akutoza sila ya kumvikila Chohile yumwenga mwa wandima wakwe mwenye.

8 Kawagambila chilaile nakuwasigila uko Yafa.

9 Zuwa ditimile, umo wemwe sila wakasogeila Yafa, Petulo akwela kulanga kwedigulu mwesa mtandatu nomsi akamlombeze Chohile.

10 Nakalumwa ni sala, nakonga adye nkande, umo nkande ikadamanywa, niyo engilwa ni uwoni.

11 Awona mbingu ikagubuka nakuwona chintu saviya suche nkulu ikuselezwa kulaila kulanga kuno itozwa mwe ntendele nne.

12 Umo namna chila namna ya nyama na vikutambala na wadege wo ulanga.

13 Izwi dyamgamba, “Petulo chimala, chinja udye.”

14 Mna Petulo agamba, “Zumbe havikudahika, sinati kudya chintu hachikuwagila kudigwa hegu chizavu.”

15 Izwi dyamgamba naho, “Usekulonga chochose hachikuwagilwa kudigwa icho Chohile aungile chidigwe.”

16 Vino vilaila nkanana ntatu, chintu icho niyo chavuzwa kwembingu.

17 Umo Petulo akatenda kehelwa kuno akazungula amawono yagaze, wadya wantu wasigilwe ni Koneliyo wabunkula ikaya akwikala Simoni, niyo wachimala holwivi.

18 Wetanga nakuza, “Hano hana mjeni akwitangwa Simoni Petulo?”

19 Petulo nachei akajeza kukombaganya amawono ayo nayakagaze, aho Muye amgamba, “Tegeleza, hana wantu watatu wakukuzungula.

20 Sunguza sela usekutenda na nkama kwita nawo kwaviya nimiye niwasigile.”

21 Ivyo Petulo niyo asela akulonga nawo, “Nimiye mkuzungula. Mbasani?”

22 Wahitula, “Mnkondo mkulu Koneliyo kachisigila. Ni mntu ywedi akumvikila Chohile naho atunyiswa ni Uyahudi wose. Mndima ywa kwembingu ywa Chohile kamgamba akugoneke mwe kaya yakwe, etegeleze chochose ukunga ulonge.”

23 Petulo niyo awahokela wantu awenka hantu hakugona ichilo chiya.

Zuwa ditimile enukila nawo, hamwenga nawazumile wamwenga kulaila Yafa.

24 Zuwa ditimile engila Kaisaliya mzi nakagojwa ni Koneliyo, hamwenga nawandugu nawambuya wahajihi agoneke.

25 Umo Petulo akengila, Koneliyo amhokela, afika madi kulonozi kwakwe.

26 Mna Petulo niyo amwinula. Amgamba, “Chimala, miye ni mntu du saviya weye.”

27 Petulo ajendeleza kulonga na Koneliyo umo wakengila mnyumba abwila wantu walozize wechisanya hamwenga.

28 Petulo awagamba, “Nyuwe wenye mvimanyisa vyedi kugamba Myahudi mwe sila yakwe yo kumlonda Chohile hakungwa kutalamkila hegu kuhangana na mntu suyo Myahudi. Mna Chohile kanilagisa kugamba nisekumwitana mntu yoyose mzavu hegu mta masa.
29 Elo wize unisigile silemele. Haluse, nakuza kunitangilani?”
30 Koneliyo agamba, “Mazuwa matatu yajinkile chipindi sachino, sachenda nomsi nendile hamlombeza Chohile mwe nyumba yangu. Aho mntu avikile suche ikung'ala achimala halongozi hangu
31 anigamba, ‘Koneliyo, Chohile keva amalombezo yako naho kawona untu wako wedi.
32 Sigila mntu aite Yafa ambase mntu akwitangwa Simoni Petulo. Nimjeni mwekaya ya Simoni mdamanya mikota akwikala mnkanda mwebahali.’
33 Elo ahadya niyo nasigila wantu, wenawe kutenda ywedi, kwiza. Haluse wose chihano halongozi ha Chohile, chagoja chitegeleze dyodyose Zumbe akusigile uchigambile.”

Ulosi wa Petulo.

34 Petulo akonga kulonga, “Haluse nabunkula kugamba, nichindedi Chohile hakupagula amdamanyiza chila yumwenga saviya akudamanya kwa mtuhu.
35 Wadya wakumvikila nakudamanya yedi hakukaula walaila mwe si yani.
36 Mwimanya mbuli asigile kwa wantu wa Izulaeli, ikulonga Mbuli Yedi ikwigala utondowazi mwa Yesu Kulisito Mkombola Zumbe ywa wose.
37 Myamanya mabuli makulu yalaile mwe si yose ya Izulaeli kukongela Galilaya, Yohana eze alonge ulosi wa ubatizo.
38 Mmanya viya Yesu ywa Nazaleti, naviya Chohile amwitile Muye Ukukile na nguvu. Kabula chila hantu akadamanya yedi na kuhonya wose nawakazilwa ni yudya mwavu, kwaviya Chohile nehamwenga naye.
39 Suwe chiwaukuzi mwe chila chilaile mwe si ya Izulaeli na Yelusalemu. Wamkoma kwa kumtungikwa mo msalaba.
40 Mna Chohile kamuuyusa mazuwa matatu yatimile nakumtenda alaile,
41 siyo kwa chila yumwenga, mna kwa waukuzi wa Chohile asagulaga, adyaga na kunywa nawo hamwenga eze auyuke.
42 Nakuchunga chilonge mbuli yedi za Chohile kwa wantu na kuwagambila chindedi kugamba uyo nuyo asagulwe ni Chohile kuwakantila wajima na wabanike.
43 Wawoni wose waukula mbuli zakwe wakagamba, wose wakuzumila nawalekeilwe masa yawo

kwa udahi wa Zina dyakwe.”

Sawo Wayahudi wahokela Muye Ukukile.

44 Umo Petulo echei akalonga, Muye Ukukile awaseila wose nawaketegeleza ulosi wakwe.
45 Wayahudi wazumile walaile Yafa hamwenga na Petulo wehelwa kwaviya Chohile ketila ntunyo yakwe ya Muye Ukukile hata kwa sawo Wayahudi nawo.
46 Kwaviya waweva wakatamwila lugha heikumanyika wakatogola ukulu wa Chohile. Petulo niyo alonga,
47 “Wantu wano wahokela Muye Ukukile saviya vyatendaga kwetu. Niyuhi akudaha kuwachinda wasekubatizwa kwa mazi?”
48 Niyo awaunga wabatizwe kwa Zina dya Yesu Kulisito. Wantu awo wawaunga wekale hamwenga nawo kwa mazuwa majeche.

11

Ulosi wa Petulo kwa Nyumba ya kuvikila uko Yelusalemu

1 Wasigilwa na wazumile watuhu wakudya Yudeya yose weva kugamba sawo Wayahudi nawo waihokela mbuli ya Chohile.
2 Umo Petulo aitile Yelusalemu, wadya nawakaunga wantu wajelwe ngasu wahingana naye wakamgamba,
3 “Nawimjeni mwe si ya hawajeligwe ngasu naho kudya nawo.”
4 Petulo niyo awagambila vyose vilaile kukongela nkongo.
5 “Umo hamlombeza Chohile mo umzi wa Yafa nasiwona uwoni. Siwona chintu chikusela hasi chikale saviya suche nkulu ikuselezwa mwe ntendele nne kulaila kwembingu, niyo chachimala hajihi namiye.
6 Sisungila mndani kwa hajihi nakuwona nyama zikufugwa na nyama za kumbago nawakutambala na wadege wo ulanga.
7 Niyo neva izwi dikunigamba, ‘Petulo chimala, chinja udye!’
8 Mna sigamba, ‘Sikuvidaha Zumbe, hachihali hechilenguke hegu nkande nchafu ingile mo mlomo wangu.’
9 Izwi idyo dyalonga naho kulaila kwembingu dikagamba, ‘Vintu vilenguswe ni Chohile, usekuitenda ni vizavu.’
10 Imbuli ino ilaila nkanana ntatu, ko uhelo ichintu icho chavuzwa naho kwembingu.
11 Ichipindi icho, wantu watatu wasigilwe kwangu wakulaila Kaisaliya wengila hekaya nahekala.
12 Naho Muye Ukukile kanigambila kugamba nite hamwenga nawo haleka nkama. Wano walukolo anfungate mkuwona wakunisindikiza, choseni niyo chaita chengila mwe nyumba ya Koneliyo.
13 Kachigambila viya amwone mndima ywa kwem-

bingu achimale mwekaya yakwe nakumgamba asigile mntu aite Yafa akamwitange mntu akwitangwa Simoni Petulo.
14 Nalonga na weye vikunga vileka weye hamwenga nekaya yako mhonywe.
15 Nize nikonge kulonga, Muye Ukukile awaseila saviya aselaga kwetu nkongo.
16 Niyo nakumbuka Zumbe alongaga mbwani, akagamba, 'Yohana kabatiza kwa mazi, mna nyuwe nambatize kwa Muye Ukukile.'
17 Ni pwilili kugamba Chohile kawenka sawo Wayahudi ntunyo idya achinkaga chize chizumile kwa Zumbe Yesu Kulisito, miye ni yuhi hunga nimchinde Chohile!"
18 Weze weve imbuli iyo, waleka uhigani wawo nakumtogola Chohile wakagamba, "Chohile kawenka sawo Wayahudi nawo luhenyo lwa kweila masa yawo watende naujima."

Nyumba ya kuvikila uko Antiyokiya

19 Wazumile wamwenga wazagalaga kwa masulumizo wayawonaga umo Sitefano akakomwa wabula hale uko Foinike na Sipulasi na Antiyokiya kulonga mbuli iyo kwa Wayahudi awodu.
20 Mna wazumile watuhu walailaga Sipulasi na Kilene waita Antiyokiya nakuilonga mbuli yedi kwa swo Wayahudi wakawagambila mbuli yedi ya Zumbe Yesu.
21 Nawana nguvu ya Chohile, wantu walozize wazumila na kumhitukila Zumbe.
22 Mbuli iyo iwabwila wantu wa bunga dya wamzimile Kulisito uko Yelusalemu, niyo wamsigila Banaba aite Antiyokiya.
23 Eze abule na kuwona viya Chohile awajimbike wantu, kelelwa nakuwaunga wose wekale mwe ukanuni wawo kwa Zumbe mwe myoyo yawo yose.
24 Banaba nanimntu mtana amemile Muye Ukukile na uzumizi na wantu walozize wamhokela Zumbe.
25 Niyo Banaba ahalawa kubula Taso kumzungula Sauli.
26 Eze amlondole aita naye Antiyokiya, uko kwa mhilimo mjima wantu waidi awo wadugana na wantu wa Nyumba yo kuvikila nakuhinya fyo kulu dya wantu. Nani uko Antiyokiya wanampina walozize wetangwe Wakulisito kwa nkanana ya nkongo.
27 Mweichipindi icho wawoni wamwenga wabula kulaila Yelusalemu kwita Antiyokiya.
28 Yumwenga mwawo akwitangwa Agabo kachimala naho kwa udahi wa Muye Ukukile kulotela kugamba nakulaile gumbo ditendese mweisi yose. Naho nailaile mo ulongozi wa Useuta wa Kilaudiyo.

29 Wanampina wawona kugamba chila yumwenga egale chiya akudaha kuwambiza wazumile weyawe wakwikala uko Yudeya.

30 Wadamanya ivyo, naho wawasigila Banaba na Sauli wegale hela kwa wadalahala we nyumba yo kuvikila.

12

Kujenyela kwa masulumizo

1 Mwa mazuwa yadya, Zumbe Helode akonga kuwasulumiza wantu Wazumile.

2 Kamkoma Yakobo mlukolo ywa Yohana kwa bamba.

3 Eze awone mbuli iyo iwelela Wayahudi niyo ajendeleza kumgwila Petulo. Mbuli ino ilaila chipindi cha zuwa kulu dya migate haijeligwe ugwadu.

4 Eze agwilwe niyo Petulo ajelwa kundani kuno akasinywa ni mafyo mane ya wankondo wane chila dimwenga. Helode nakaika ubala wa kumchimalisa mwe chitala mwa meso ya wantu Pasaka ikajika.

5 Ivyo Petulo niyo ajelwa mndani, mna wantu wa Nyumba yo kuvikila nawakamlombezesa Chohile kwa chausa chakwe.

Petulo alekelwa kulaila kwechifungo

6 Chilo chimwenga Helode henati kumwigala kwechitala, Petulo nakagona mgati mwa wankondo waidi. Kanyinywa na minyololo midi, wamizi nawakamila ulwivi lwe dijeleza.

7 Aho mndima ywa kwembingu ywa Zumbe achimala, ulangazi niyo walangaza mwakachumba. Mndima ywa kwembingu amsingisa Petulo mweidiyega, amwinula nakumgamba, “Sunguza chimala wite!” Aho, minyolo naimwemikono yakwe yamlagala.

8 Niyo mndima ywa kwembingu agamba, “Nyinya umsipi wako niyo wavika ivilatu vyako.” Petulo adamanya ivyo, mndima ywa kwembingu agamba, “Vika isuche yako unitimile.”

9 Petulo amtimila na kufosa mwe idijeleza, hemanyize kugamba chikudamanywa nuyo mndima ywa kwembingu ni cha chindedi hegu ni uwoni.

10 Wajinka lindo dya nkongo na dya kaidi, niyo walaila mwe lwivi lwa chuma lukwingila koumzi. Ulwivi lwevugula lwenye niyo wafosa. Wajenda mwesila, aho mndima ywa kwembingu amwasa Petulo.

11 Petulo abunkula chimlaile agamba, “Haluse sivimanya chilaile nichindedi, Zumbe kasigila mndima ywa kwembingu ywakwe eze anambule kulaila mo udahi wa Helode na chintu wantu wa Uyahudi waungile chilaile.”

12 Eze amanye mbuli ziya zilaile, aita kwekaya ya Maliyamu nine dya Yohana Mako, uko wantu walozize

wadugana wakamlombeza Chohile.
13 Petulo atunta ul-
wivi kwa kuse, mtumwa
akwitangwa Loda aita
akumwitika.
14 Niyo abunkula kugamba
izwi idyo nidya Petulo
niyo elelwa vidala vyaleka
aguluka auya havugulwe
ulwivi na kuwagambila
weyawe kugamba Petulo
kachimala heise.
15 Wamgamba, “Wimchi-
lalu!” Mna alahila kugamba
ni chindedi. Wamhitula,
“Uyo ni mndima ywa kwem-
bingu ywakwe.”
16 Mwechipindi icho,
Petulo nakajendeleza ku-
tunta ulwivi. Niyo wavugula
ulwivi, weze wamwone
wehelwa.
17 Awalagisa kwa
mkono wakwe wanyamale,
awagambila viya Zumbe
amlavize kulaila kwechi-
fungo. Awagamba, “Wagam-
bileni Yakobo na wazumile
wasigale,” Niyo ahalawa aita
hantu hatuhu.
18 Kwize kuche, nakuna
mkanganyiko mkulu kwa
wadimi wedijeleza wehelwa
ni chibwani chilaile kwa
Petulo?
19 Helode alagiza Petulo
azungulwe, mna hawamlon-
dole. Niyo awaunga
awamizi wakomwe.
Vize viheze, Helode niyo
ahalawa Yudeya akwikala
Kaisaliya.

File ya Helode

20 Helode nakehizwa vi-
tendese ni wantu wa Tilo na
Sidoni, ivyo wambasa kwa
fyo wakamwone. Wakonga
kumkola umbuya Bilasito,
mkulu ywa aho hantu,
awambize. Niyo waita
kwa Helode wakamlombeze
wevane, kwaviya isi yawo
naikahokela nkande kulaila
kwe isi ya zumbe Helode.
21 Mwe zuwa disagulwe
Helode nakavika suche
zakwe zo uzumbe, kekala
mwe chigoda chakwe
cho uzumbe, nakusimwila
nawantu.
22 Waguta, “Suyo mntu
akutamwila, mna ni
yumwenga mwa milungu.”
23 Aho, mndima ywa
kwembingu ywa Zumbe
amhuta Helode, kwaviya
kalemele kumwinka ntogozi
Chohile, niyo engilwa ni
sango abanika.
24 Chipindi icho, ulosi wa
Chohile ujendeleza kuzagala
nakukula.
25 Banaba na Sauli
wakomeleza indima
yawo nakuogola kulaila
Yelusalemu wakatenda
hamwenga na Yohana Mako.

13

*Banaba na Sauli Wasag-
ulwa na Kusigilwa*

1 Kwedibunga dya wazu-
mile uko Antiyokiya na kuna
wawoni na wahinyi. Ban-
aba na Simoni akwitangwa
mtitu na Lukiyo mkilene na
Sauli na Manaeni akuzigwe
hamwenga na Helode.
2 Umo wakamsankanila
Zumbe na kufunga, Muye
Ukukile awagamba, “Nisen-
telani Banaba na Sauli
wadamanye ndima niwe-
tangile.”

3 Wafunga nakulombeza,
nakuwajelekela mikono
nakuwasigila waite.

Uko Kipulo

4 Banaba na Sauli waka-
tenda wasigilwa ni Muye
Ukukile waita Seleukiya,
watamba mwebahali kulaila
uko kubula chisiwa cha
Sipulasi.
5 Weze wabule Salami,
walonga ulosi wa Chohile
mwe nyumba zo kuvikila za
Chohile. Nawehamwenga
na Yohana Mako kuwambiza
indima.
6 Wajenda mwechisiwa
chose kubula Pafo, uko wab-
wila msai akwitangwa Bali
Yesu, Myahudi akwegamba
ni muwoni mdanti.
7 Nani mbuya ywa zumbe
ywa chisiwa chikwitangwa
Segiyo Paolo, mgosi mta akili
zilozize, kawetanga Banaba
na Sauli kwaviya nakaunga
etegeleze ulosi wa Chohile.
8 Mna nawakahigwa ni
yudya msai akwitangwa
Elima idyo ni zina dyakwe
Chiyunani chani wanase
kumhitula zumbe ahitukile
uzumizi wa chikulisito.
9 Niyo Sauli zina
tuhu naketangwa Paolo,
nakamema Muye Ukukile,
amsinya yudya msai,
10 nakumgamba, "Weye
mwana Mwavu, mnkondo
ywa chila chintu chedi.
Kumema chila ubala wa
wihi naho chila nkanana
wajeza kuhitula ichindedi
cha Zumbe kuchitenda ni
lulimi.
11 Mkono wa Zumbe
naukukantile vino haluse,
nautende tuntu usekuwona
ulangazi wa zuwa kwa
chipindi."

Aho Elima awona chiza
chikatanda mwa meso
yakwe, ajeza kuzungula
mntu ywa kumlongoza kwa
mkono.
12 Zumbe eze awone
chiya chilaile, niyo azumila,
kwaviya kehelwa vidala
amahinyo ya Zumbe.

*Uko Antiyokiya uko Pi-
sidia*

13 Paolo na weyawe
watamba mwe bahali
kulaila Pafo nakubula
Peliga, mzi wa Pamfiliya,
uko Yohana Mako kawasa
nakuya Yelusalemu.
14 Wajenda kulaila Peliga
nakwingila Antiyokiya
uko Pisidiya, mwe zuwa
dya kuhumula wengila
mwe nyumba yo kuvikila
nakwikala umo.
15 Yeze yasomwe masomo
yakulaila mwe Sigilizi ya
Musa na mawandiko ya
wawoni, wakulu we nyumba
yo kuvikila wasigila mntu
akawagambe, "Walukolo,
uneva mna ulosi wa kuwa-
jela moyo wantu mlonge."
16 Paolo achimala akonga
kulonga,

"Waizulaeli weyangu na
sawo Wayahudi wose mwi-
hano mkumvikila Chohile,
netegelazani!
17 Chohile ywa wantu wa
Izulaeli kasagula watati zetu
nakuwatenda si nkulu umo
wakekala saviya wajeni uko
Misili. Chohile kawalavya
Misili kwa udahi wakwe
mkulu,

18 naho kwa mihilimo
milongo mine kawajijimiza
wakatenda kwejangwa.
19 Kabalanga wantu wa si
mfungate we isi ya Kanani
nakuwatenda wantu wakwe
watahe isi iyo.
20 Yose yano yaguha
kubula mihilimo magana
mane na milongo mishano.

"Vikaheza vino kawenka
walamuzi kubula chipindi
cha muwoni Samwilu.
21 Weze walombeze,
Chohile niyo awenka Sauli
mwana Kisi akulaila mwe
kabila dya Benjamini ku-
tenda mlamuzi kwa mi-
hilimo milongo mine.
22 Eze amuse, Chohile
amtenda Daudi Zumbe
ywawo. Vino nivyo Chohile
amlongele, 'Sibunkula
kugamba Daudi mwana ywa
Yese nuyo hunga, mntu
akunga adamanye yose
hunga adamanye.'
23 Kulaila mo lukolo
lwa Daudi, Chohile saviya
alongaga kawegaila Yesu
mwambula ywa wantu wa
Izulaeli.
24 Umo Yesu henati
kukonga ndima yakwe,
Yohana kawagambila wantu
wose wa Izulaeli weile masa
wawo naho wabatizwe.
25 Umo Yohana akakomeleza
ndima yakwe, kauza wantu,
'Mwanifanyanya miye ni
yuhi? Miye suyo yudya
mkugoja. Mna tegelezani,
Anitimila, naho sikuwaila
kuchohola sigi ze vilatu
vyakwe mwe viga.'

26 "Waizulaeli weyangu,
walukolo wa Bulahimu na
sawo Wayahudi wose mwi-
hano mkumvikila Chohile,
ulosi uno wa uhonyi uchizila
suwe!
27 Kwaviya wantu wak-
wikala Yelusalemu na vilon-
gozi wawo hawammanyaga
kugamba ni mkombola naho
hawakombanyaga ulosi
wa wawoni ukusomwaga
mwe zuwa dya kuhumula.
Wachei wautenda ulosi wa
wawoni utende chindedi
kwa kumkantila Yesu.
28 Hamwenga neivyo
hawalondole mbuli yakumkan-
tila abanike, wamunga
Pilato amkome.
29 Weze waheze ku-
damanya chila chiya
chimwamawandiko chikum-
longa wamseleza kulaila
mo msalaba na kumwika
mwembila.
30 Mna Chohile kamuyusa,
31 kwa mazuwa yaloz-
ize kalaila kwa wadya
nakatamba nawo kulaila
Galilaya kubula Yelusalemu.
Vino haluse ni waukuzi
wakwe kwa wantu wa
Izulaeli.
32 Naswi chihano chi-
wegailani mbuli zedi za
Chohile, mbuli idya Chohile
alongaga kwa watati zetu
kugamba naidamanye,
33 kaidamanya vino
haluse, walukolo wawo
kwa kumtenda Yesu auyuke
saviya iwandikwe mwe
zabuli ya kaidi,

'Wi mwanangu ywa
chilume,

dyelo sitenda Tati yako.'
34 Vino navyo nivyo Chohile
alongaga kulawana no

kuyuka kwa Yesu kugamba,
hawoile mwembila.
‘Naniwenkeni yakukile nayajimbikwe chindedi,
yadya nayalongaga kwa Daudi.’
35 Hatuhu hagamba chindedi,
‘Homleke mndima ywako awoile mwe mbila.’
36 Kwaviya Daudi kamsankanila Chohile mwamazuwa yakwe, niyo abanika, kahambwa hamwenga nawatati zakwe, mwili wakwe uwoila mwembila.
37 Mna yano hayalaile kwa yudya Chohile amuyuse.
38 Wambuya zangu Waizulaeli, chaunga mmanye kugamba, kujinkila Yesu, ulosi wa kulekeilwa masa walongwa kwenyu.
39 Chila akunga amzumile nalekeilwe masa yakwe, mbuli heijesigwe ni sigilizi ya Musa.
40 Msinyise, yalongigwe ni wawoni yasekulaila kwenyu kugamba.
41 ‘Kaulani, nyuwe mkubela! Mwehelwe na kubanika!
Kwaviya chiya hudamanya dyelo
ni chintu hamwizumile,
hata hegu mntu akawagambilani!’ ”
42 Umo Paolo na Banaba wakafosa kulaila kwe nyumba yo kumvikila Chohile, wantu wawagoneka wauye naho mwe zuwa tuhu dya kuhumula dikutimila wawagambile mbuli izo.
43 Wantu weze wahalawe homdugano, Paolo na Banaba watimilwa ni Wayahudi walozize na sawo Wayahudi walozize wahitulwe kutimila sila ya kumlonda Chohile ya Chiyahudi. Wasigilwa wasimwila nawo nakuwajela moyo wajendeleze kwikala kwa wedi wa Chohile.
44 Zuwa dya kuhumula ditimile chila yumwenga mo mzi kabula kwetegeleza ulosi wa Zumbe.
45 Wayahudi weze wawone fyo dya wantu niyo wamema maya nakuhigana na yose yalongigwe ni Paolo na kumhuluta.
46 Mna Paolo na Banaba nawakalonga kwa ukankalu mkulu, nanivyedi ulosi wa Chohile ukonge usimwilwe kwenyu. Mna kwaviya muulemela naho hamkuutenda wa wakusinywa kwa kwikala kwenyu mazuwa yose, nachiwaleke nakuwaitila sawo Wayahudi.
47 Ino niyo sigilizi chinkigwe ni Zumbe,
“Siwatenda ulangazi kwa wantu sawo Wayahudi,
chani wigale wambulwe mwe isi yose.”
48 Sawo Wayahudi weze weve imbuli iyo, welelwa na kuutogola ulosi wa Zumbe, wadya nawo wasagulwe kwa wikazi wa mazuwa yose wazumila.
49 Ulosi wa Zumbe niyo wazagala chila hantu mo mzi.

50 Mna Wayahudi nawawatibilinkanya vilongozi wa chilume womzi na wavyele sawo Uyahudi wakweika kulanga nawakamvikila Chohile. Wakonga kuwasulumiza Paolo na Banaba nakuwadula kuse nomzi wawo.
51 Wasigilwa niyo wapuguta tifili mweviga vyawo kwa chausa cha mahigano ayo ditende kanyo kwawo, nakwita Ikoniya.
52 Wanampina wa Antiyokiya welelwa vidala naho wamema Muye Ukukile.

14

Uko Ikonia

1 Chintu saicho chilaila uko Ikoniya. Paolo na Banaba waita kwe nyumba yo kuvikila kulonga kwa ukankalu vya watenda wantu walozize Wayahudi na sawo Wayahudi wazumile.
2 Mna Wayahudi hewezumile wawasongaganya sawo Wayahudi kuwahitula kuhigana na wazumile.
3 Wasigilwa wekala uko chipindi chitali, wakasimwila kwa ukankalu mbuli za Zumbe, awaukuile chindedi kugamba ulosi wawo ni wachindedi kwa kuwenka udahi wa kudamanya mpituko na vilagiso.
4 Wantu womzi nawepagula mabunga maidi, wamwenga nawentendele ya Wayahudi watuhu nawo kwa wasigilwa.
5 Wantu wamwenga sawo Wayahudi na Wayahudi, hamwenga na vilongozi wawo, wawona wawadamanye vihiye wasigilwa na kuwatowa mayuwe.
6 Wasigilwa weze wamanye imbuli iyo, niyo wasumkila kwemizi ya Lisitila na Debe uko Likoniya na mwe izisi zihajihi.
7 Uko walonga mbuli zedi za Chohile.

Uko Lisitila na Debe

8 Uko Lisitila nakuna mntu chiwete ivyo elekagwa, hadahaga kujenda.
9 Kekala nakwetegeleza ulosi akulonga Paolo. Paolo amwona kazumila naho kahonywa, niyo amsinya,
10 niyo aguta, “Chimala mwenye”. Mntu uyo achimala nakukonga kujendajenda.
11 Fyo dya wantu dize diwone chiya adamanye Paolo, wakonga kuguta kwa ulosi milongi ya Kilikoniya, “Milungu itenda saviya wantu na kuchiseila!”
12 Wamwinka Banaba zina dya Zeu, na Paolo zina dya Heme, kwaviya nanimsimwila mkulu.
13 Mlavyantambiko ywa mlungu Zeu, nyumba yakwe ya mlungu nemnkanda mo mzi, kegala njeku ihambigwe na maluwa kwenchili, kwaviya yeye hamwenga nedifyo nawakonga walavye majeleko kwa wasigilwa.

14 Banaba na Paolo weze
weve chiya nawakaunga
wadamanye, watatula
izisuche zawo kulagisa
kugamba hawevane na viya
vyendaga vikatendwa mgati
mwe difyo wakaguta,
15 “Nimbwani mku-
damanya vino? Suwe
naswi chiwantu sevyo
nyuwe mwili! Chihano
kulonga mbuli za Chohile,
kuwatenda mhituke msekudamanya mbuli zino heziligane kwa Chohile mta ujima,
aumbile imbingu, ne isi,
bahali na vyose vikwikala
umo.
16 Aho kale kaunga wantu
woseni kudamanya mbuli
zawo.
17 Hata hegu halekile
kwelagisa kwa sila ya
kudamanya yedi, awegailani
fula kulaila kwembingu
naho awenkani ulozo kwa
chipindi chakwe chedi,
awenkani nkande na
kuwamemeza mbwedo.”
18 Hata koulosi uwo,
wasigilwa wadunduga
kuhiga idifyo wasekulavya
majeleko kwawo.

19 Wamwe wa Wayahudi
walaila Antiyokiya na
Ikoniya uko Pisidiya na
kulaila Ikoniyo, waluvya idifyo nakumtowa
mayuwe Paolo niyo wambuluza kunkanda komzi
wakafanyanya kugamba
kabanika.
20 Mna umo wanampina
weze wamzunguluke, achimala nakuya komzi. Zuwa
ditimile uyo hamwenga na
Banaba waita Debe.

Kuya Antiyokiya uko Siliya.

21 Paolo na Banaba walonga mbuli zedi za Chohile
uko Debe na kuwatenda
wanampina walozize. Niyo
wauya Lisitila na Ikoniya na
Antiyokiya uko Pisidiya.
22 Wawajela nguvu
wanampina na kuwajela
moyo wekale mo uzumizi.
Wahinya, “Chaungwa chisulumile kwingila mo Uzumbe
wa Chohile”.
23 Mwe chila nyumba yo
kuvikila wasagula vilongozi
wadalahala, nakuwenkiza
kwa Zumbe kwa malombezi
na kufunga, wawaika mwe
wamizi wa wadya wazumile.
24 Weze wabinde si yose ya
Pisidiya, wabula Pamfiliya.
25 Uko walonga ulosi
Peliga nakwita Ataliya,
26 kulaila uko waogola na meli wauya Antiyokiya, hantu aho nkongo
walombeze wadimwe ni
Chohile kwa chausa cha
ndima wakudamanya
haluse.
27 Weze wengile Antiyokiya, wachisanya wantu
we nyumba yo kuvikila
hamwenga nakuwagambila
yose Chohile adamanye
nawo naviya avugule sila
kwa sawo Wayahudi kuzumila.
28 Niyo wekala na
wanampina chipindi chitali.

15

Mdugano uko Yelusalemu

1 Wantu wamwenga
kulaila Yudeya wabula

Antiyokiya nakuhinya wazumile, “Hamkudaha kuhonywa kubula mjelwe ngasu saviya sigilizi ya Musa ikunga.”

2 Paolo na Banaba wahigana nawo vidala, niyo vyaungwa Paolo na Banaba hamwenga na watuhu uko Antiyokiya waite Yelusalemu wakawawone wasigilwa na wadalahala mwe mbuli iyo.

3 Niyo wegalwa ni wazumile, umo wakajinka Foinike na Samaliya, wagambila wantu viya sawo Wayahudi wamhitukile Chohile, mbuli ino iwatenda wazumile weleleswe vidala.

4 Umo wakengila Yelusalemu wahokelwa ni wantu wazumile, wasigilwa na wadalahale nakuwagambila adamanye Chohile kujinkila mwawo.

5 Mna wamwe wa wazumile wa bunga dya Mafalisayo wachimala na kugamba, “sawo Wayahudi waungwa wajelwe ngasu na kuhinywa watimile sigilizi za Musa.”

6 Wasigilwa na wadalahale wadugana hamwenga kufanyanya imbuli iyo.

7 Weze wajike ntamulizi ntali Petulo achimala na kugamba, “Walukolo weyangu, mvimanya kugamba chikale chijinkile Chohile anisagulaga mwenyu kulonga Mbuli yedi ya Chohile kwa sawo Wayahudi chani weve niyo wazumila.

8 Chohile amanyize fanyanyi za chila yumwenga kalagisa kuwetikila sawo Wayahudi kwa kuwenka Muye Ukukile saviya achitendile suwe.

9 Haungile chesimane nawo, kawausiza masa yawo kwaviya wazumila.

10 Ivyo haluse, ni mbwani mkunga mumjeze Chohile kwa kuwajelekela wanampina mizigo mwe migongo haikudahika kwinulwa ni wadalahala wetu na suwe wenye?

11 Sivyo ivyo! Chizumila naho chihona kwa mbazi za Zumbe Yesu, saviya weli wowo.”

12 Fyo jima nadinyamala umo wakawetegeleza Banaba na Paolo wakasimwila mpituko na vilagiso adamanye Chohile kujinkila mwawo mwa sawo Wayahudi.

13 Weze wabinde kulonga, Yakobo awagamba, “Walukolo weyangu netegelazani!

14 Simoni kalavyanya viya Chohile akongile kulagisa kuwaunga sawo Wayahudi kwa kumsagula mntu kulaila mwawo watenda wakwe.

15 Ulosi uno waligana na ulosi wa wawoni na mawandiko yakukile yakugamba,

16 ‘Mbuli izo zikajika nanuye, Zumbe alonga,
nanizenge uhya hema dya Daudi.
Nanizenge naho hema dyangu dichakuke

nakuyatenda mahame yatoge naho.
17 Ivyo wantu wose wasigale weze kwangu,
na wantu wa sizose ntuhu woseni awo siwetanga watende wangu.
18 Ivyo alonga Zumbe, atendile vino vimanyike chikale chijinkile.'
19 "Ni fanyanyi zangu," Yakobo ajendeleza, "kulonga chisekuwavinya sawo Wayahudi wakumhitukila Chohile.
20 Mna, chiwawandikila kuwagambila wasekudya nkande yoyose heilenguke kwaviya ilavigwa kwe matukulu, wagosi wasekugonya wavyele wawenye wavyele nawo wasekugonywa ni wagosi wa wenye, naho wasekudya nyama ihogotolwe, hegu sakame yoyose.
21 Kwaviya Sigilizi za Musa zisomwa kwa chipindi chitali mwe nyumba zo kuvikila za Chohile chila mwe Zuwa dya kuhumula na mbuli zakwe zilongwa chila mzi."

Mawandiko kwa sawo Wayahudi wazumile

22 Niyo wasigilwa na wadalahala hamwenga na wantu wazumile, wawona wagule wantu kulaila mwedifyo na kuwasigila waite Antiyokiya hamwenga na Paolo na Banaba. Wasagula wantu waidi nawaketegelezeswa ni wazumile, Yuda akwitangwa Basaba na Sila,
23 niyo wegala mawandiko yano,
"Suwe, wasigilwa na wadalahala, walukolo wenyu wasigila ndamsa kwa walukolo wose welekwe sawo Wayahudi wakwikala Antiyokiya, Siliya na Silisiya.
24 Chiva kugamba wamwenga walaile mwe idifyo dyetu wawavinya kwa ulosi wawo, mna hachiwasigile.
25 Kwaivyo chidugana hamwenga nakwivana chisagule wantu wakuwasigila kwenyu. Nawaite hamwenga na walukolo wetu Banaba na Paolo,
26 welavize ujima wawo kumsankanila Zumbe dyetu Yesu Kulisito.
27 Chawasigila kwenyu Yuda na Sila, wakunga wawagambileni wowo wenye milosi iyo kwa milomo yawo idya chikuwawandikilani.
28 Muye Ukukile na suwe chizumila chisekuwenkani mzigo mtuhu wowose kujinka vino vikungwa,
29 msekudya nkande ilavigwe kwe matukulu, msekudya sakame, msekudya nyama ihogotolwe, naho wagosi msekugonya wavyele wa wenye wavyele nawo msekugonywa ni wagosi wa wenye. Namdamanye vitana hegu mnenega ivintu ivyo. Mpeho yedi."
30 Wenkigwe izisigilizi wahalawa na kwita Antiyokiya, uko waduganya nedifyo dya wazumile nakuwenka idya ibaluwa.

31 Wantu weze waisome
weleleswa ni mbuli ikuwa-
jela moyo.
32 Yuda na Sila wendaga
wawoni wasimwila nawo
chipindi chitali kuwajela
moyo na nguvu.
33 Weze wekale kwa
chipindi chisiku, wawalaga
na kuwalombezeza uton-
dowazi ikaheza wauya kwa
wadya wawasigile.
34 Mna Sila kawona ekale
hadya.
35 Paolo na Banaba
wahumula hadodo uko
Antiyokiya, hamwenga na
watuhu walozize wahinya
nakulonga mbuli ya Zumbe.

*Paolo na Banaba wahi-
gana*

36 Hadodo Paolo amgamba
Banaba, “Chuye chiwata-
lamkile walukolo wetu mwe
chila mzi chawagambila
mbuli ya Zumbe, naho
chikaule wajenda vivihi.”
37 Banaba nakaunga wait-
anye na Yohana Mako,
38 mna Paolo hafanyanye
kugamba nanivyedi
wamguhe kwaviya hekalaga
nawo kubula udumo we
ndima yawo, mna ahitukaga
na kuwasa uko Pamfiliya.
39 Nahalaila mahigano
makulu, Banaba amguha
Mako niyo aita naye Sipu-
lasi,
40 Paolo kamsagula Sila
nakuhalawa, akalombezezwa
ni wazumile ahokele mbazi
za Zumbe.
41 Kajinka Siliya na Sil-
isiya, akatogeza nyumba za
kuvikila.

16

*Timoseo aita na Paolo na
Sila*

1 Paolo katamba kubula
Debe na Lisitila, uko
mwanampina yumwenga
endaga akekala uko
akwitangwa Timoseo.
Mamiyakwe nani Myahudi
mkanuni mna tatiyakwe
nani Myunani.
2 Wazumile woseni uko
Lisitila na Ikoniya waukula
vyedi vya Timoseo.
3 Paolo nakonga amguhe
waitanye mwe ntambo,
niyo amjela ngasu kwaviya
Wayahudi nawakela hantu
aho, nawamanya tatiyakwe
ni Myunani.
4 Umo wakatamba kujinka
mwemizi, wawagambila
wazumile sigilizi zisig-
ilwe ni wasigilwa na
wadalahala uko Yelusalemu
nakuwagamba watoze isig-
ilizi.
5 Ivyo wazumile niyo
wajelwa moyo mo uzumizi
nakujenyela chila zuwa.

*Uwoni wa msi wa Paolo
uko Tilowa*

6 Watamba kujinka si ya
Filigiya na Galatiya kwaviya
Muye Ukukile hawaungile
walonge mbuli mwe isi ya
Asiya.
7 Weze wabule mo mhaka
wa Misiya, wajeza kwita
kwe si ya Besaniya mna
Muye Ukukile wa Yesu
hawaungile waite.
8 Niyo wajinka Misiya
kubula Tilowa.
9 Chilo icho Paolo nana
uwoni nomsi nakumwona
mntu ywa Makedoniya

kachimala akamlombeza, “So Makedoniya uchambize!”
10 Aho Paolo eze awone uwoni uwo, nachemalanya vyedi chite Makedoniya, kwaviya nachiwona kugamba Chohile kachitanga chikalonge mbuli zedi za Chohile kwa wantu wa kudya.

Uko Filipi, ulafyo wa Lidiya

11 Chihalawa Tilowa kwa meli kubula Samtilaki na zuwa ditimile chengile Nekapoli.
12 Kulaila uko chitamba kubula Filipi, mzi wa wilaya ya nkongo ya Makedoniya, naho ni koloni dya Lumi. Chikala mazuwa yalozize kudya.
13 Mwe zuwa dya kuhumula chifosa mo umzi kubula hankanda ho mto, hantu nachikafanyanya Wayahudi waduganaga kulombeza. Chikala hasi na kulonga na wavyele wadugane hadya.
14 Yumwenga mwe wadya wachivile endaga Lidiya kulaila Tiyatila, mtaga suche za langi ya zambalau. Nani mvyele akumvikila Chohile, Zumbe naye kamgubuila umanyi wakwe kusinya viya Paolo nakalonga.
15 Yeye hamwenga na wantu wa kaya weze wabatizwe, kachigoneka, “Soni mwikale mkaya mwangu hegu mviwona kugamba miye ni mkanuni kwa Zumbe.” Kachitintisa chite.

Mwe Dijeleza uko Filipi

16 Zuwa dimwenga umo chikaita hantu hokulombezeza, chihokelwa ni mndima mdodo ywa chivyele mta mpepo yamtendaga adahe kuwona yakwiza. Nakawapatila hela zilozize wagoli wakwe kwa kuwawonela yakwiza kuwalagula wantu.
17 Kamtimila Paolo na suwe akaguta, “Wantu wano niwandima wa Chohile akulise! Wakugambila viya mkudaha kuhonywa!”
18 Kadamanya ivyo kwa mazuwa yalozize, vimlekile Paolo aihiwe niyo aihutukila impepo kuigamba, “Kwa zina dya Yesu Kulisito nakunga umlawe!” Aho mpepo iyo niyo yamlawa.

19 Wagoli wakwe weze wabunkule kugamba isila yawo yo kwingiza hela ita, wawagwila Paolo na Sila na kuwegala kwevilongozi mo lumpe.
20 Wawegala kwa wakulu wa Chilumi na kugamba, “Wantu wano ni Wayahudi, naho wachigaila nkondo mo mzi.
21 Wahinya mazwela yakuhigana na sigilizi zetu, chiwakaya wa Lumi, naho hachikudaha kuzihokela na kuzitimila.”
22 Idifyo nadyo dyengila mo kuwahuta Paolo na Sila.

Niyo wakulu wawaunga Paolo na Sila wahambulwe izisuche nakuhutwa.
23 Weze wahutishwe, wadulwa kwedijeleza,

msinyi ywe idijeleza naye aungwa avugalise ulwivi.

24 Eze ahokele isigilizi iyo, mchimaila uyo awadula kundani hale nakuwanyinya iviga vyawo mwe magoda yazamile.

25 Chilogati Paolo na Sila nawakalombeza nakumchemela Chohile, wavugailwe watuhu nawakawategeleza.

26 Ahadya kwalaila chisingisa chikulu chisingise umsingi we idijeleza. Aho nyivi zose zakomoka, minyololo nayo iwalawa wavugailwa woseni.

27 Msinyi wedijeleza enuka, eze akaule nyivi zedijeleza zikomoka, niyo afanyanya kugamba wavugailwa wasumka, niyo aguha bamba dyakwe chani ekome.

28 Mna Paolo kagutisa, “Usekwekoma! Woseni chihano!”

29 Msinyi asigila taa zigalwe, engila kundani, agwa kuno akazingiza mwe viga vya Paolo na Sila.

30 Niyo awalongoza kuse na kuwauza, “Mazumbe, nidamanye chibwani nihonywe?”

31 Wahitula, “Mzumile Zumbe Yesu, nawe nauhonywe, weye hamwenga nekaya yako.”

32 Niyo walonga mbuli yedi ya Zumbe na kwa watuhu wemwekaya yakwe.

33 Mwechilo chiya msinyi kawaguha nakuwasunta nkwenje zawo, yeye hamwenga ne nyumba yakwe yose niyo wabatizwa.

34 Niyo awegala Paolo na Sila kwekaya yakwe na kuwenka nkande wadye. Uyo hamwenga nekaya yakwe yose weleleswa kwa viya wamzumila Chohile.

35 Mtondo wakwe wakulu wa Lumi wasigila wankondo, wakagamba “Walekeni wantu awo waite.”

36 Ivyo msinyi amgamba Paolo, “Wakulu wasigila weye na Sila mlekelwe. Mwadaha kuhalawa, naho mjende mpeho.”

37 Mna Paolo awagamba wadya wankondo, “Hachawonekaga wabanasi, mna chihutwa mwa meso ya wantu, naho chiwakaya wa Lumi! Niyo wachijela mwedijeleza. Vino haluse wachunga chihalawe chinyele. Sivyo ivyo! Wakulu wa Lumi wenye weze hano wachilekele.”

38 Wakulu wa wankondo wegala imbuli iyo kwa wakulu wa Lumi, weze weve kugamba Paolo na Sila ni wakaya wa Lumi, wogohesa.

39 Ivyo waita wakawafikile madi, niyo wawalongoza kulaila kuse kwedijeleza na kuwalombeza wahalawe homzi.

40 Paolo na Sila wahalawa hedijeleza na kwita kwe kaya ya Lidiya. Uko wadugana na wazumile, wasimwila nawo mbuli za kuwajela moyo na kuhalawa.

17

Uko Sesalonike

1 Paolo na Sila watamba kujinka Amfipoli na Apoloniya na kubula Sesalonike, uko nakuna nyumba yo kuvikila.

2 Kulawana na viya azwele Paolo kaita kwe nyumba yo kuvikila. Uko mwe mazuwa matatu ya kuhumula katamwila na wantu kwa milosi ya mawandiko,

3 kulonga mawandiko nakuwagambila kugamba Kulisito Mkombola aungwa asulumizwe nakuuyuka. “Yuno Yesu huwagambileni,” Paolo agamba, “nuyo Kulisito Mkombola.”

4 Wamwenga wahokela na kutenda hamwenga na Paolo na Sila, nivyo navyo watendile wavyele vilongozi na fyo kulu dya Wayahudi wakuvika kwa Chohile.

5 Mna Wayahudi wamwenga wengila finju, wachisanya wantu wehiye mwamagwilo, wadamanya bunga nakukonga nkumbizi mo mzi. Waguluka kwe kaya ya mntu yumwenga akwitangwa Yasoni mokuwazungula Paolo na Sila wawegale kwedibunga.

6 Mna weze wadunduge kuwalondola, wambuluza Yasoni na wazumile wamwenga nakuwegeila wakulu wa mzi kuno wakaguta, “Wantu wano wegala nkondo chilahantu! Haluse wengila homzi wetu,

7 naye Yasoni nakawaika mwe kaya yakwe. Woseni wahigana naizisigilizi za mkulu ywa Lumi, wakagamba kuna zumbe mtuhu, zina dyakwe nuyo Yesu.”

8 Kwa ulosi uno wajela nkama idifyo na wakulu womzi.

9 Wakulu wawaunga Yasoni na watuhu walihe hela zikungwa walekelwe waite.

Uko Beloya

10 Chilo chize chingile, wazumile wawegala Paolo na Sila Beloya. Weze wengile niyo waita kwe nyumba yo kuvikila.

11 Wantu kudya nawakeva kujinka wa Sesalonike. Wetegeleza ulosi kwa kuungisa, naho chila zuwa nawakasoma mawandiko kukaula hegu viya Paolo nakalonga nichindedi.

12 Wazumile walozize, na wavyele wakulu walozize wa Chiyunani na wagosi walozize wa Chiyunani wazumila.

13 Mna umo Wayahudi uko Sesalonike weze weve kugamba Paolo nakalonga mbuli ya Chohile uko Beloya, wengila kudya nakukonga kutisa na kutibilinkanya idibunga.

14 Aho wazumile wamwigala Paolo mpwani, mna Sila na Timoseo wekala Beloya.

15 Wantu wamwigalaga Paolo wabula Aseni niyo wawogola kuya Beloya wakatenda nasigilizi kulaila kwa Paolo kugamba Sila na Timoseo wasunguze kumtimila.

Uko Aseni

16 Umo Paolo akawagoja
Sila na Timoseo uko Aseni,
vimwihiya vidala eze awone
umzi umema matukulu.
17 Ivyo niyo alafya na
Wayahudi mwe zinyumba
zo kuvikila na sawo
Wayahudi wakuvika kwa
Chohile, namwo lumpe chila
zuwa mwa wantu woseni
wakujinka mjihi.
18 Wamwenga mwa
Waepikulo na Wasitoiko
wahinyi wahigana naye.
Wamwenga wauza, "Yuno
mhezi aunga achigeze?"

Watuhu wahitula,
"Awoneka akalonga mbuli
za milungu mijeni." Wa-
longa ivyo kwaviya Paolo
nakalonga mbuli za Yesu na
uyuso.
19 Ivyo niyo wamguha
Paolo, wamwigala kwe-
chitala cho umzi chik-
witangwa Aleopago, ak-
agamba, "Chaunga chi-
manye mahinyo yano
mahya ukulonga.
20 Vimwenga chikukwiva
ukulonga nivijeni kwetu,
chaunga chimanye yagaze."
21 Kwa wekazi woseni wa
Aseni nawajeni nawakekala
hadya waguha chipindi
chawo choseni wakalonga
nakwetegeleza chintu chi-
hya.
22 Paolo achimala mwe
chitala chomzi nakulonga,
"Nawawona kwa chila sila
nyuwe wantu wa uko Aseni
mwatoza dini.
23 Kwaviya umo hajinka
mo mzi wenyu siwona
nchanja yo mkuvikila,
siwona vikilo diwandikwe,
'Kwa mlungu heku-
manyika'. Mwamvikila,
mna hamummanyize, uyo
nuyo huwagambilani.
24 Chohile, aumbile
isi navyoseni vimndani
mwakwe, nuyo Zumbe
ywa kwembingu neisi naye
hakwikala mwe nyumba
za mlungu zidamanywe ni
mikono ya wantu.
25 Naho hakunga chochose
chikudaha kumwinka kwa
kumdamanyiza, kwaviya
uyo mwenye nuyo akulavya
wikazi na nkande na chila
chintu kwa chila yumwenga.
26 Kulaila kwa mntu
yumwenga kaumba wantu
wa si zose mwe isi nakuwa-
tenda wekale mwe isi
yoseni. Uyo mwenye
kawaikiya chipindi na hantu
wakunga wekale.
27 Kadamanya ivyo
chani wamtiile, vikadahika
wamlonde kwa kupampasa.
Mna Chohile he hale na hata
yumwenga mwetu,
28 saviya yumwenga alon-
gaga,
'Mndani mwakwe chekala
nakujenda nakuhu-
mula.'
Ni saviya mashaili yenyu
yamwenga yakugamba,
'Suwe naswi chiwanawe.'
29 Kwaviya chiwana wa
Chohile, chisekufanyanya
kugamba kekala saviya
umbo dya zahabu hegu
dya hela hegu dya yuwe,
vidamanywe kwa umanyi
wa mntu.
30 Chohile umo chikale
nakatenda saviya hakuwona
uhezi naukadamanywa

kwaviya wantu na
hawammanyize, mna vino
haluse awaunga chila
yumwenga chila hantu weile
masa yawo.
31 Kaika zuwa dyakukantila
isi njima kwa wedi kujinkila
mntu asagule. Kailavyanya
imbuli ino kwa chila
yumwenga kwa kumuuyusa
umntu uyo!”
32 Umo wakamwiva Paolo
akalonga mbuli za kuuyuka,
wamwenga wamseka kwa
kumbela, mna watuhu
wagamba, “Chakunga
usimwile imbuli ino naho.”
33 Paolo naye ahalawa
homdugano.
34 Wantu wamwenga
wamwitikila nakuzumila,
mgati mwawo nani Diy-
onisiyo, mntu ywa chitala,
naho nakuna mvyele akwi-
tangwa Damali, na wantu
watuhu.

18

Uko Kolinto

1 Eze ajike aho, Paolo aha-
lawa Aseni kwita Kolinto.
2 Uko kadugana na
Myahudi akwitangwa Akila,
elekwe Ponto, alaile Italiya
mazuwa majeche yajinkile
hamwenga na mkaziwe
Pilisiliya, kwaviya Kilaudiyo
kawaunga Wayahudi waku-
lawe Lumi. Paolo kaita
akawakaule,
3 nakuhumula ku-
damanya ndima nawo,
kwaviya nakekala kwa
kudamanya mahema, saviya
nawakadamanya.
4 Alafyaga nawo mwe
nyumba zo kuvikila chila
mwe mazuwa dya kuhu-
mula, kujeza kuwakwesa
Wayahudi na Wayunani.
5 Sila na Timoseo weze
wengile kulaila Makedoniya,
Paolo kaguha chipindi
chakwe choseni kulonga
imbuli idya, kuwagambila
Wayahudi kugamba Yesu
nuyo Kulisito Mkombola.
6 Weze wamhige na
kumhuluta, kakupuguta
iditifili mwe suche
yakwe saviya kanyo
nakuwagamba, “Uneva
mkaga, ni lwenyu wenye!
Miye simuli. Kukongela
vino haluse naita kwa sawo
Wayahudi.”
7 Ivyo niyo ahalawa
kwita kwikala mwe kaya
ya Hemkaya ywa Uyahudi
akwitangwa Tito Yusito,
nakamvikila Chohile, kaya
yakwe na ihakana na
nyumba yo kuvikila.
8 Kilisipo, chilongozi ywa
nyumba yo kuvikila, kamzu-
mila Zumbe, hamwenga
nekaya yakwe yoseni, wantu
walozize watuhu wa Kolinto
weva imbuli iyo, wazumila
niyo wabatizwa.
9 Chilo chimwenga Paolo
kezilwa ni uwoni wa Zumbe
kumgamba, “Usekogoha,
mna longa, naho usekuleka,
10 kwaviya nihamwenga
naweye. Hahali akudaha
kukulumiza, kwaviya walo-
zize we mwomzi uno ni
wantu wangu.”
11 Ivyo Paolo ekala uko
kwa mhilimo umwenga na
nusu akahinya wantu mbuli
za Chohile.

12 Umo Galiyo eze
atendwe mkulu ywa Chilumi
ywa Akaya, Wayahudi
wa kudya wadugana
hamwenga, wamgwila Paolo
nakumwigala kwe chitala.
13 Wagamba "Mntu yuno
ajeza kuwakwesa wantu
wamvikile Chohile mwe sila
ikuhigana na sigilizi!"
14 Paolo nakaunga alonge
umo Galiyo akalonga kwa
Wayahudi, "Uneva ino nani
mbuli ihiye hegu ubanasi
udamanywe, navitende
vyedi kwa miye kuwaguhila
nyuwe Wayahudi.
15 Mna kwaviya ni
mahigano ya ulosi na maz-
ina na sigilizi zenyu wenye,
nyuwe wenye mwaungwa
msinyise. Sanitende mkanta
wa vintu saivyo!"
16 Niyo awausa mwechi-
tala.
17 Woseni niyo wamgwila
Sosiseni, chilongozi ywa
nyumba yo kuvikila, niyo
wamtowa mwechitala. Mna
Galiyo hawone ni mbuli.

Kuogola kuya Antiyokiya

18 Paolo kekala hamwenga
nawazumile uko Kolinto
kwa mazuwa alozize, niyo
awasa nakwita kwa meli
Pilisiliya na Akila kwita
Siliya. Umo hewenati
kulawa Kenikileya kamoga
umtwi wakwe kwaviya
nakaika nazili.*
19 Wengila Efeso, uko
Paolo kakulawa Pilisila na
Akila. Kaita kwe nyumba
yo kuvikila kulafya na
Wayahudi.
20 Wantu wamlombeza
ekalekale, mna havyungile.
21 Mna kawagambila umo
akahalawa, "Uneva Chohile
akaunga nanuye kwenyu."
Ivyo niyo ahalawa Efeso.
22 Eze engile Kaisaliya,
aita Yelusalemu nakulamsa
wantu wa nyumba yo ku-
vikila, niyo aita Antiyokiya.
23 Eze ekalekale uko,
ahalawa nakujinka mzi
wa Galatiya na Filigiya,
akawajela moyo wanampina
wose.

Apolo uko Efeso na Kolinto

24 Mwechipindi icho
Myahudi akwitangwa Apolo,
elekagwa Isikandaliya, ab-
ulaga Efeso. Nani mntu
asomile naho amanyize
mawandiko.
25 Nakahinywa sila ya
Zumbe, kwa kungisa
kwakwe kahinya kulonga
vyedi ichindedi cha Yesu.
Mna nakamanya mbuli za
ubatizo wa Yohana uwodu.
26 Kakonga kulonga kwa
ukankalu mwe nyumba zo
kuvikila. Pilisiliya na Akila
weze wamwive, waita naye
kukaya nakumhinya vyedi
sila ya Chohile.
27 Apolo niyo awona aite
Akaya, ivyo wanampina wa
Efeso wamwambiza kwa
kuwagambila wanampina
uko Akaya, kuwaunga
wamhokele. Eze engile
katenda mwambizi mkulu

* **18:18** ***kaika chilagiso, Kumoga umtwi kwa Chiyahudi ni chilagiso kugamba kuna cheliso chikigwe.***

kwa wadya wazumile kwa
wedi wa Chohile.
28 Kwaviya kwa mahigano
makulu kawahuma Wayahudi
mwe lafyo holumpe lwa
wantu kwa kuwalavyanyiza
mwa mawandiko kugamba
Yesu nuyo Kulisito Mkom-
bola.

19

Paolo uko Efeso

1 Umo Apolo ne Kolinto,
Paolo katamba kujinka mn-
dani mwe si kwingila Efeso.
Uko kabwila wanampina
wamwenga
2 wawauza, “Namhokela
Muye Ukukile umo mwazu-
milaga?”
Wahitula, “Hachinati hata
kwiva kuna Muye Ukukile.”
3 Paolo auza, “Nivyedi,
mhokela ubatizo wi vivihi?”
Wahitula, “Ubatizo wa
Yohana.”
4 Paolo agamba, “Ubatizo
wa Yohana nawiyaho kwa
wadya weile masa yawo,
naho kawagambila wantu
wa Izulaeli kumzumila
yudya akunga amtimile,
nuko kugamba, Yesu.”
5 Weze weve ivyo, waba-
tizwa kwa zina dya Zumbe
Yesu.
6 Paolo kawajelekela
mikono yakwe, Muye Ukuk-
ile awenjila, wasimwila kwa
milosi mijeni na kulongela
mbuli ya Chohile.
7 Nawakabula wagosi
mlongo na waidi.
8 Paolo enjila mwe
nyumba zo kuvikila na
mwe myezi mitatu kalonga
na wantu kwa ukankalu,
akalafya hamwenga nawo
kuno akajeza kuwalagisa
ichindedi mo Uzumbe wa
Chohile.
9 Mna wamwenga wawo
wawona ni uhezi naho
hawazumile, na mwe idifyo
dyoseni walonga vihiye
mwe sila ya Zumbe. Ivyo
Paolo awasa nakuwaguha
wadya wanampina, naho
chila zuwa nakalafya nawo
mwe chumba chikulu cha
mntu akwitangwa Tilanosi.
10 Vino vijendeleza kwa
mihilimo midi, vitendile
wantu woseni nawakekala
mo umzi wa Asiya,
woseni Wayahudi na sawo
Wayahudi, waiva mbuli ya
Zumbe.

Wana Sikewa

11 Chohile nakadamanya
mpituko hezizweleke ku-
jinkila mwa Paolo.
12 Hata vitambala vya
mwe mikono na suche
nakavika nazikenkigwa
wanyonje, manyonje
yawalawa, mpepo nchafu
nazo ziwalawa.
13 Wayahudi wamwenga
nawakatamba nakugulusa
mpepo nawo wajeza kwa
zina dya Zumbe Yesu
kudamanya vino. Wa-
longa mwe mpepo nchafu,
“Nakunga kwa zina dya
Yesu, dilongwe ni Paolo.”
14 Wana mfungate wa
Sikewa, Mlavyantambiko
mkulu ywa Chiyahudi
wendaga mgati mwa awo
wendile wakadamanya ivyo.
15 Mna mpepo nchafu
yawagamba, “Simmanya

Yesu, naho simmanya Paolo,
mna nyuwe, mwiwahi?”
16 Uyo mntu mta mpepo
nchafu kawapilikila niyo
awahuma nguvu. Wasumka
kulaila kweikaya yakwe,
walumile na suche zawo
zitatulwe, wemwazi.
17 Wayahudi na Wagiliki
woseni na sawo Wayahudi
nawakekala Efeso weva im-
buli iyo, wengilwa ni woga,
zina dya Zumbe Yesu niyo
dyatunyiswa.
18 Wazumile walozize weza, wakazumila mo lumpe lwa wantu walekeilwe masa wadamanyaga.
19 Waozize na wakaloga
wegala vitabu vyawo
vikokwe moto mwa meso.
Samani yakwe ibula
matundu yakulihwa mntu
zuwa dimwenga, magana
mlongo milongo mishano.
20 Mweisila ino ulosi wa
Chohile uzagala na kutenda
na nguvu.

Ngavungavu uko Efeso

21 Yano yeze yaheze
kulaila, Paolo awona aite
Yelusalemu kugwila Make-
doniya na Akaya. Agamba,
“Hajika kwita uko, nitalamk-
ile Lumi nako.”
22 Kasigila wambizi
wakwe waidi, Timoseo na
Elasito waite Makedoniya,
yeye kahumula mazuwa
majeche mo mkowa wa
Asiya.
23 Nani mwe ichipindi
chino nakulaila nkunto
nkulu uko Efeso kwa chausa
cha sila ya Zumbe.
24 Msana heza yumwenga
akwitangwa Demetiliyo
kadamanya miliganyo ya
wazumba wa heza wa ku-
vikila mlungu Atemi, ndima
yakwe iyo naikawenka
wandima wakwe vilozize.
25 Ivyo awetanga woseni
hamwenga na watuhu
nawakadamanya ndima
saiyo nakuwagamba, “Wag-
osi, Mvimanya kugamba
ugoli wetu walaila
mwendima ino.
26 Haluse, mwaviwona
nakwiva nyuwe wenye
vino yuno Paolo aku-
damanya. Agamba milungu
ikudamanywa kwa mikono
ya wantu siyo milungu, naho
kadaha kukwesa walozize,
woseni wa hano Efeso
namjihi mo mkowa mjima
wa Asiya.
27 Kuna nkondo ino,
kugamba, ndima yetu ino
naibelwe. Sivyo ivyo du,
naho kuna nkondo kugamba
nyumba ya mlungu Atemi
naitende siyo chintu naho
ukulu wakwe naubalangwe.
Ulungu kuvikilwa ni chila
yumwenga mwe Asiya na isi
njima!”
28 Idifyo dize dive ulosi
uwo, wehiwa nakukonga
kuguta, “Atemi ywa Efeso
ni mkulu!”
29 Mzi mjima umema
ngavungavu. Bunga
dimgwila Gayo na Alisita-
liko, Wamakedoniya waidi
nawakatamba na Paolo,
niyo wakuguluka nawo he
nyumba ya misezigo.
30 Paolo nakaunga engile
mwe difyo, mna wanampina

wamlemeza.
31 Wakulu wamwenga
wa Asiya, wambuyaze,
nawo nawasigila wakam-
lombezesa asekwelagisa
kwe nyumba yemisezigo.
32 Chipindi icho fyo
jima nadimwe ngavungavu,
wantu wamwenga nawak-
agutila chintu chimwenga,
watuhu nawakagutila chi-
tuhu, kwaviya walozize
nahawavimanyize chi-
waduganye.
33 Wantu watuhu wavi-
wona kugamba Isikanda
naana chakusimwila,
kwaviya Wayahudi wamwika
moso. Niyo Alekizanda
ahungila wantu mikono
wanyamale, niyo ajeza
kwehonya.
34 Mna weze wabunkule
kugamba ni Myahudi,
woseni wagutila hamwenga
mwe chimwe kwa masa
maidi, “Atemi ywa Efeso ni
mkulu!”
35 Kubindilikila, kalani
wo umzi anyamaza idi-
fyo. Agamba, “Waefeso
weyangu, chila yumwenga
kavimanya kugamba mzi wa
Efeso ni mwika nyumba ya
mlungu Atemi na ya yuwe
dikuvikilwa digwele kulaila
kwembingu.
36 Hahali akudaha
kulemela yano. Kwaivyo,
mnyamale dyii naho msekudamanya
chochose kwa
nguvu.
37 Muwaleta wano wantu
hano hewebaile chintu
kulaila mwe nyumba ya
mlungu hegu kumhuluta
mlungu ywetu.
38 Uneva Demetiliyo na
wandima wakwe wana dy-
odyose mwa mntu yoyose,
china udahi na mazuwa ya
chitala, masa yadaha ku-
lahwa uko.
39 Mna hegu mna chochose
chikujinka viya mkunga,
chilamulwe mwe midugano
dya wekazi.
40 Kwaviya chino chize
chilaile dyelo, kuna nkondo
nakulaile ngavungavu.
Havikanike kwetu kwe
ingavungavu iyo, naho
hachidahe kwegombela
vyedi.”
41 Eze alonge ivyo, avugala
umdugano.

20

Kubula Makedoniya na Ugiliki

1 Ingavungavu idya ya
Efeso ize inyamale, Paolo
kawetanga hamwenga
wanampina na kuwafunda
kwa kuwenka moyo. Niyo
ahalawa aita Makedoniya.
2 Ajinka imizi idya
nakuwenka moyo wantu
kwa losi ulozize. Niyo abula
Ugiliki,
3 kekala uko kwa myezi
mitatu. Nakemalanya
vyedi kwita Siliya eze
abunkule nakuna Wayahudi
wakumtegela, awona auye
kugwila Makedoniya.
4 Sopatilo mwana Pilo
kulaila Beloya, kaita naye,
ivyo naho Alisitaliko na
Sekundo, kulaila Sesalonike,
Gayo kulaila Debe, Tikiko na
Tilofimo, kulaila mkowa wa
Asiya na Timoseo.

5 Walongolaga nakuchigoja
Tilowa.
6 Chitamba mwe meli ku-
laila Filipi ize iheze in-
gasu ye migate heijeligwe
hamila, mazuwa mashano
yatimile chihangana nawo
uko Tilowa, uko chikala
mazuwa mfungate.

Udumo wa Paolo wa kuta-
lamkila Tilowa

7 Mwe zuwa dya nkongo
dya mazuwa mfungate
chisingi chidugana kudya
ndala. Paolo asimwila na
wantu, kwaviya nakaunga
ahalawe zuwa dikutimila,
kajendeleza kusimwila
kubula chilo gati.
8 Taa zilozize nazikalangaza
kulanga mwe chumba kwe
golofa chadugane.
9 Mbwanga yumwenga ak-
witangwa Eutiko nakekala
hedidilisha, Paolo nakajen-
deleza kusimwila, Eutiko
nakasinka vidala, vimlekile
akatowa mgono niyo alagala
kulaila kwegolofa ya katatu
kubula hasi. Weze wamwin-
ule kabanika kale.
10 Mna Paolo kasela niyo
edula mlanga mwakwe
akamkumbatila. Agamba,
“Msekogoha, achei mjima!”
11 Niyo auya kulanga,
abesula mgate, nakudya.
Eze asimwile nawo kwa
chipindi chitali, kubula
chisingi, Paolo niyo ahalawa.
12 Wamwigala yudya mb-
wanga kukaya emjima kuno
welelwa.

Kulaila Tilowa kwita Miti-
lene

13 Suwe nachilongola
na meli kwita Aso,
uko nachimguha Paolo.
Kachigamba kudamanya
ivyo, kwaviya nakaita uko
kwa kujinkila si inyaile.
14 Umo achibwile Aso,
chimkweza mwe meli kwita
Mitilene.
15 Chilawa kudya kwingila
Chiyo zuwa ditimile. Zuwa
dimwenga ditimile chingila
Samo, zuwa ditimile chingila
Mileto.
16 Paolo kawona aite
kujinka Efeso, chani
asekwaza chipindi cho-
chose mo mkowa wa
Asiya. Nakaunga asunguze
kwingila Yelusalemu mwe
zuwa dya Pentekoste uneva
vikadahika.

Ulosi wa Paolo kulaga
wa vilongozi wadalahale wa
Efeso.

17 Paolo kasigila ulosi
kulaila Mileto kwita Efeso,
akawaunga vilongozi
wadalahale wa nyumba yo
kuvikila wamhokele.
18 Weze wengile, awagamba,
Mvimanya viya nidamanye
chipindi choseni ni-
hamwenga nanywi, kukon-
gela zuwa dya nkongo
ningile mwe mkowa wa
Asiya.
19 Nadamanyaga saviya
mndima ywa Zumbe kwa
untu woseni na mesozi
yalozize chipindi chi-
dala chezaga kwa chausa
cha ubala wa Wayahudi
wamwenga.
20 Mvimanya kugamba
silekile kuwalonga cho-
chose chakuwambiza mna
siwahinya mo lumpe na
mwe izikaya zenyu.

21 Silonga kwa woseni
Wayahudi na sawo
Wayahudi kugamba wamhi-
tukile Chohile kwa kweila
masa yawo wamzumila
Zumbe ywetu Yesu.
22 Vino haluse, kwa
kumwiva Muye Ukukile
naita Yelusalemu, simanyize
chikunga chinilaile kudya.
23 Sivimanya du kugamba
mwe chila mzi Muye Ukuk-
ile kanilonga kugamba chi-
fungo na nkunto vyanigoja.
24 Mna sikufanyanya
ujima wangu ni chintu cha
kusinya kwangu, saviya
kubindiliza ndima nihokele
kulaila kwa Zumbe Yesu,
ndima ya kulonga mbuli
yedi ya wedi wa Chohile.
25 "Sijinkila mwa nyuwe
woseni, halonga Uzumbe wa
Chohile. Haluse sivimanya
kugamba hahali mwenyu
naniwone naho.
26 Kwaivyo nawaukwilani
vino dyelo, yumwenga
mwenyu anaga, miye simuli.
27 Kwaviya silekile
kuwagambilani viya vyoseni
akunga Chohile.
28 Ivyo mwesinyise mwed-
ifyo dyoseni Muye Ukukile
awaikiye nyuwe mtende
wasinya wakwe. Tendani
wadimi wa wantu wa
nyumba yo kuvikila Chohile,
adamanye mwenye kwa
sakame ya Mwanawe.
29 Sivimanya kugamba
hajika kuhalawa, mauzi
nayeze kwenyu, nayo
hayasigaze mntu mwedifyo.
30 Chipindi cheza wantu
wamwenga mwe difyo
dyenyu nawadante na
kuwagulusa wanampina
wawatimile.
31 Msinyise, naho mkum-
buke kugamba kwa mesozi
yalozize, chilo na msi,
sihinya chila yumwenga
wenyu kwa mihilimo mitatu.
32 "Haluse nawaika mwe
ludimo lwa Chohile na wa
ulosi wakwe wa mbazi,
ukudaha kuwazenga mwe
uzumizi nakuwenkani ujim-
biko Chohile akuwenka
wantu wakwe woseni.
33 Saungaga hela zenyu
hegu zahabu hegu suche.
34 Nyuwe mvimanya
kugamba nadamanyaga
ndima kwa mikono yangu
kuhokela chochose miye na
mbuya zangu chaungaga.
35 Siwalagisani mwe vintu
vyoseni kugamba kwa
kudamanyisa ndima savino
chiwambize hewekwedaha,
kukumbuka ulosi alongaga
Yesu mwenye akagamba,
'Kuna mwile utendese mwe
kulavya kujinka kuhokela.'
"
36 Paolo eze akomeleze,
afika madi nawo naku-
lombeza.
37 Woseni nawakaila
wakamkumbatila wamlage.
38 Wengila chinyulu vidala
kwaviya alongaga kugamba
hawamwone naho. Niyo
waita naye kwe meli.

21

Paolo aita Yelusalemu

1 Chiwalaga wekale mpeho
niyo chahalawa. Chize cha-
jike kutamba mwa mazi
chibula Kosi, zuwa ditimile

chingila Lodo, kulaila hadya chijendeleza kubula Patala.

2 Uko chibwila meli ikwita Foinike, chingila nakutamba nayo.

3 Chingila hantu hakudaha kuiwona Sipulasi, niyo naho chatamba kwamwenye mzi mwa Siliya. Chibula Tilo, imeli naikaseleza mizigo yakwe.

4 Kudya chibwila wanampina wamwenga na kwikala nawo kwa mazuwa mfungate. Kwa udahi wa Muye wamgamba Paolo asekwita Yelusalemu.

5 Mna chipindi chetu cho kwikala nawo chize chibule, chihalawa kujendeleza ne ntambo yetu. Woseni hamwenga na wavyele wawo na wana wawo, chitanya kuse komzi mnkanda mwe bahali, uko woseni chifika madi kumlombeza Chohile.

6 Niyo chalagana woseni, chengila mwemeli wowo nawo wauya kukaya.

7 Chijendeleza ne ntambo yetu, kulaila Tilo kubula Tolemayi, uko chiwalamsa wazumile niyo chekala nawo hamwenga kwa zuwa dimwenga.

8 Zuwa ditimile chihalawa kwingila Kaisaliya. Kudya chikala mwe kaya ya mlonga wa ulosi wa Chohile akwitangwa Filipo, yumwenga mwa wantu mfungate wasagulagwa wambizi uko Yelusalemu.

9 Mntu uyo nana wana wane wa chivyele hewenati kusolwa wakulonga ulosi wa Chohile.

10 Nachikudya kwa mazuwa yalozize umo muwoni akwitangwa Agabo engilaga akalaila Yudeya.

11 Kachibasa, aguha msipi wa Paolo, enyinya mweviga vyakwe nemikono, akagamba, “Vino nivyo Muye Ukukile akulonga, Mta umsipi uno nanyinywe savino ni Wayahudi wa Yelusalemu, naho nawamlekele kwa Sawo Wayahudi.”

12 Chize chive vino, suwe hamwenga nawatuhu chimlombezesa Paolo asekwita Yelusalemu.

13 Mna kahitula, “Mwadamanya mbwani, kwila savino nakunusa tama? Sikala vyedi siyo kwa kunyinywa du uko Yelusalemu mna hata kubanika kwa chausa cha Zumbe Yesu.”

14 Chidunduga kumgamba usekwita, ivyo chamleka nakugamba, “Viya akunga Zumbe navidamanyike.”

15 Chize chiheze kuhumula hadodo, chamalanya vyedi vintu vyetu kwa kwita Yelusalemu.

16 Wamwenga wa wanampina kulaila Kaisaliya nawo chijesanya niyo wachigala hekaya ya mntu chikunga chikale naye. Mnasoni, nanimntu akulaila Sipulasi, azumile mwe mazuwa ya nkongo.

Paolo amtalamkila Yakobo

17 Chize chingile Yelusalemu, wazumile wachihokela welelwa.

18 Zuwa ditimile chijesanya na Paolo kwa

kumkaula Yakobo, vilongozi wadalahale woseni wa nyumba yo kuvikila naweyaho.

19 Paolo kawalamsa nakuwenka ulosi uchintile wa chilachintu Chohile adamanye mwa sawo Wayahudi kwa ndima yakwe.

20 Weze wamwive, woseni wamtogola Chohile. Niyo wagamba, “Mlukolo ywetu Paolo, waviwona viya magana milongo ya Wayahudi wazumile, na viya wakutongela izisigilizi.

21 Wagambilwa kugamba naukahinya Wayahudi woseni nawekekala kwe si za sawo Wayahudi kuleka sigilizi za Musa, kuwagamba wasekujela ngasu wana wawo hegu kutimila viya vikungwa ni Wayahudi.

22 Weva chindedi kugamba kwingila. Togola, chidamanye mbwani naho?

23 Vino nivyo chikunga chidamanye. Hana wantu wane hano waikiye nazili.

24 Jesanya nawo utende nawo hamwenga mwe ngasu yo kulenguswa nakuwalihila, wamogwe fili zawo. Mwe isila ino chila yumwenga namanye kugamba hahana chindedi mwe ayo wagambilwe mwako, mna weye mwenye wekala kutimila sigilizi za Musa.

25 Mna kwa sawo Wayahudi wazumile, chiwegaila mawandiko kuwagambila chiviwona wasekudya nkande yoyose ilavigwe majeleko kwe matukulu, hegu sakame yoyose, hegu nyama yoyose ihogotolwe, naho wasekudamanya uchilanga.”

26 Zuwa ditimile Paolo kaguha wadya wantu niyo elengusa hamwenga nawo. Niyo aita kwe Nyumba nkulu ya Chohile kuwagambila yaungwa mazuwa mengahi kubula ukomelezo wa ulenguswa, umo majeleko nayalavigwe kwa chila yumwenga.

Paolo agwilwa mwe Nyumba nkulu ya Chohile

27 Mna iviya mazuwa mfungate yakonga kusila, Wayahudi wamwenga kulaila mkowa wa Asiya wamwona Paolo mwe Nyumba nkulu ya Chohile. Wadijela maya idifyo jima niyo wamgwila Paolo.

28 Wagutila, “Wantu wa Izulaeli! Chambizeni! Yuno nuyo mntu akwita chila hantu akahinya chila yumwenga kuhigana na wantu wa Izulaeli, sigilizi za Musa na Nyumba nkulu ya Chohile. Vino haluse kaleta sawo Wayahudi mwe Nyumba ya Chohile na kuhajela uzavu hantu hano hakukile!”

29 Walonga vino kwaviya wamwona Tilofimo kulaila Efeso na Paolo mwomzi, nawo wafanyanya kugamba Paolo kamwingiza mwe Nyumba nkulu ya Chohile.

30 Mzi mjima wingilwa ningavungavu, wantu nawo waguluka hamwenga,

wamgwila Paolo niyo wambuluziza kuse kwe Nyumba nkulu ya Chohile. Aho nyivi ze Nyumba ya Chohile zavugalwa.

31 Idibunga nadikajeza kumkoma Paolo, umo ulosi ukambwila mkulu ywa wankondo wa Chilumi kugamba wantu woseni wa Yelusalemu wana ngavungavu.

32 Aho mkulu ywa wankondo aguha wakulu wamwenga na wankondo kuguluka kwedifyo. Wantu weze wamwone nawadya wankondo, waleka kumtowa Paolo.

33 Mkulu ywa wankondo ambasa Paolo, amgwila, nakunga anyinywe na minyolo midi. Niyo auza, “Mntu yuno ni yuhi, naho katenda mbwani?”

34 Wamwenga wa mwedifyo wagutila chimwenga, watuhu nawo chituhu. Nakuna mtibilinkanyo umtendile mkulu ywa wankondo asekumanya ichindedi chilaile, ivyo niyo awaunga wantu wakwe wamwigale Paolo kundani kwe dijeleza.

35 Waita naye kubula hezintantilo, wankondo niyo wamwinula kulawana ne zingavungavu za wantu.

36 Woseni nawakamtimila kuno wakagutila, “Mkome!”

Paolo egombela

37 Iviya wankondo wakonga kumwigala Paolo mndani mwe dijeza, asimwila na mkulu ywa wankondo, “Nadaha kusimwila dyodyose kwenyu?”

Mkulu ywa wankondo auza, “Wasimwila Chiyunani?”

38 “Weye hwi Mmisili yudya alongozaga wantu milongo mlongo mine nakuwasongaganya vino mazuzi mo luwala?”

39 Paolo ahitula, “Miye ni Myahudi, selekwa Taso uko Silisiya, mkaya ywa mzi umanyike. Nalombeza nilekani nilonge na wantu.”

40 Mkulu ywa wankondo amzumila, niyo Paolo achimala mwezintantilo akahunga mkono wakwe wantu wanyamale. Weze wanyamale, Paolo alonga nawo kwa Chiebulaniya,

22

1 “Wayahudi weyangu, netegelezani hegombela kwenyu!”

2 Weze wamwive asimwila Chiebulaniya kwawo, wanyamalisa, Paolo naye ajendeleza,

3 Miye ni Myahudi, nelekwe Taso uko Silisiya, mna sikwila hano Yelusalemu saviya mwanampina ywa Gamalieli. Nahokelaga mahinyo makali ya sigilizi za wadalahala wetu naho naselavya kwa Chohile saviya nyuwe woseni mwili dyelo.

4 Siwajela maya hata kuwakoma wantu nawakatimila isila ino. Sigwila wagosi kwa wavyele nakuwajela mwedijeleza.

5 Mlavyantambiko Mkulu
hamwenga ne chitala chose
cha wachimaila wantu
wadaha kuukula kugamba
nalonga chindedi. Nahoke-
laga baluwa kulaila kwawo
iwandikwe kwa chausa cha
walukolo Wayahudi wa uko
Damesiki, ivyo sita kudya
hawagwile wakumzumila
wendaga wekudya na kuwe-
gala kubula Yelusalemu
wakakantilwe.

Paolo asimwila uhituko wakwe
Ntendwa 9:1-19; 26:12-18

6 "Umo hatamba kubula
hajihi na Damesiki, mwe
saa mtandatu za msi, aho
ulangazi mkali kulaila
kwembingu wanimulika
kunizunguluka.
7 Sigwa hasi niyo neva izwi
dikunigamba, 'Sauli, Sauli!
Nimbwani ukunijela maya?'
8 Nauza, 'Weye wiyuhi
Zumbe?' Anigamba, 'Ni
miye Yesu ywa Nazaleti,
ukunijela maya.'
9 Wantu nachihamwenga
wawona ulangazi, mna haw-
evile idizwi dya uyo na ha-
longa naye.
10 Nauza, 'Nitende mb-
wani, Zumbe?' Zumbe naye
anigamba, 'Chimala wite
Damesiki, uko naukagam-
bilwe chilachintu Chohile
aungile udamanye.'
11 Nasihituka tuntu
kwachausa cho ukuka
mkulu, ivyo niyo weyangu
wanitoza mkono kunilon-
goza kwita Damesiki.
12 "Mo mzi udya nakuna
mntu akwitangwa Ananiya,
mntu akumtimila Chohile
kwasila ya Chiyahudi
nakatongela sigilizi zetu
naho nakevika vidala ni
Wayahudi woseni wak-
wikala kudya.
13 Keza kwangu, anichi-
maila na kugamba, 'Mlukolo
ywangu Sauli, wana naho!'
Ahadya siwona naho niyo
namsinya.
14 Agamba, 'Chohile ywa
wadalahala wetu kakusag-
ula weye kumanya viya
akunga, kusinya mndima
mta wedi, nakumwiva
akasimwila kwa izwi
dyakwe.
15 Kwaivyo nautende
mukuzi ywakwe kugambila
chila yumwenga chiya
uwone nakwiva.
16 Elo haluse, wagoja mb-
wani? Chimala ubatizwe
chani masa yako yauswe
ukalombeza kwa zina dya
Zumbe.'

Mwitango wa Paolo ku-
longa kwa sawo Wayahudi

17 "Nasuya Yelusalemu,
umo halombeza mwe
Nyumba nkulu ya Chohile,
nasilota sozi ya msi,
18 umo simwona Zumbe,
akanigambila, 'Sunguza
uhalawe Yelusalemu,
kwaviya wantu wa hano
hawauzumile ukuzi wako.'
19 Sihitula, 'Zumbe,
wavimanya vyedi vidala
kugamba nasita kwe
nyumba zo kuvikila kug-
wila nakuwatowa wadya
nawakakuzumila.
20 Naho umo mukuzi wako
Sitefano akakomwa, miye
mwenye naniyaho, kuwona

file yakwe nakusinya suche
za wakomi wakwe.’
21 Zumbe anigamba, ‘Hita,
na husigile hale vidala kwa
sawo Wayahudi.’ ”
22 Wantu wamwetegeleza
Paolo kubula akalonga vino,
mna niyo wakonga kuguta
kwa izwi dya kulanga,
“Mlavyeni! Mkomeni!
Hakungwa ekale!”
23 Nawakaguta, wakadula
suche zawo, nakudula tifili
kulanga.
24 Mkulu ywa wankondo
wa Chilumi awaunga wantu
wakwe wamwigale Paolo
kundani kwe dijeleza,
nakuwagambila wamtowe
milugwa chani abunkule
ni mbwani Wayahudi
nawakamgutila saviya.
25 Mna weze wamnyinye
chani atoigwe milugwa,
Paolo amgamba mkulu achi-
male hadya, “Havikungwa
weye kumtowa milugwa
mkaya ywa Lumi hejezize
hata kudamanya masa?”
26 Umo yudya mkulu eze
eve viya, ambasa mkulu
ywa wankondo nakumuza,
“Wadamanya chibwani?
Yudya ni mkaya ywa Lumi!”
27 Ivyo mkulu ywa
wankondo aita kwa Paolo
nakumuza, “Nigambila,
weye wi mkaya wa Lumi?”
Paolo ahitula, “Heye.”
28 Mkulu ywa wankondo
agamba, “Nahokelaga ukaya
kwa hele zilozize.”
Paolo ahitula, “Mna miye
ni mwelekwa ywa Chilumi.”
29 Ahadya wantu
nawakaunga wamuze Paolo
wauya hanyuma, mkulu
ywa wankondo naye kogoha
eze abunkule kugamba
Paolo nani mkaya ywa Lumi
naho kamnyinya minyolo.

Paolo mwe chitala

30 Mkulu ywa wankondo
nakaunga amanye ichindedi
cha kutenda Wayahudi
wamlahe Paolo, ivyo zuwa
ditimile amfungula Paolo
iminyolo nakuwaunga
mlavyantambiko mkulu ne
chitala chijima wadugane.
Niyo amguha Paolo nakum-
chimalisa mwa meso yawo.

23

1 Paolo asinya ichitala
nakugamba, “Waizulaeli
weyangu! Udahi wangu
wa kusagula yedi vitendese
mwe sila hwikala mwa meso
ya Chohile kubula mwe
dizuwa dino.”
2 Mlavyantambiko mkulu
Ananiya awaunga wadya
wachimale hajihi na Paolo
wamtowe mo mlomo.
3 Paolo amgamba,
“Ichindedi Chohile naku-
towe, weye chiwambaza chi-
hakigwe chokaa! Kwikala
aho kunilaha kwa sigilizi,
uchei hukutimila sigilizi kwa
kuwaunga wanitowe!”
4 Wantu nawehajihi na
Paolo wamgamba, “Wam-
longela vihiye Mlavyantam-
biko Mkulu ywa Chohile!”
5 Paolo ahitula, “Waizu-
laeli weyangu, savimanyize
kugamba nuyo Mlavyantam-
biko Mkulu. Mawandiko
yagamba, ‘Msekulonga

yehiye ya vilongozi wa wantu.’ ”

6 Paolo eze awone kugamba wamwenga mwe difyo ni Masadukayo na watuhu nawo ni Mafalisayo, aguta mwe chitala, “Waizulaeli weyangu! Miye ni Mfalisayo, mwana Falisayo. Nakantilwa hano kwa chausa cha msuhi ninanawo kugamba wabanike nawauyuke!”

7 Eze alonge vino, Mafalisayo na Masadukayo wakonga kulemana, idifyo nadyo dyepagula.

8 Kwaviya Masadukayo wagamba wantu hawauyuke naho hahana wandima wa kwembingu hegu muye, mna Mafalisayo wazumila kwa vyoseni vitatu.

9 Lwasu longezekela vitendese, wamwenga wa wahinyi wa sigilizi wa ntendele ya Mafalisayo wachimala kugombela kwa nguvu, “Hachikuwona dihiye mo umntu yuno! Tankani muye hegu mndima ywa kwembingu chindedi kalonga naye!”

10 Mahigano yatendesa makali vitendile mkulu ywa wankondo ogohe na kufanyanya kugamba Paolo natatulwe. Ivyo niyo awaunga wankondo wakwe kwita kwe difyo wakamguhe Paolo kulaila kwawo wamwigale kundani kwe dijeleza.

11 Chilo chiya Zumbe amchimaila Paolo nakumgamba, “Usekogoha! Kulavya ulongi wako kwa chausa changu hano Yelusalemu, waungwa udamanye naho ivyo uko Lumi.”

Wayahudi wadamanya mzungu wa kumkoma Paolo

12 Mtondo utimile Wayahudi wamwenga wadugana niyo waika mwalo. Waika nazili kugamba hawadye hegu kunywa chochose kubula wamkome Paolo.

13 Nawakajinka milongo mine waikiye umwalo uno hamwenga.

14 Niyo waita kwa mlavyantambiko mkulu na wadalahale wakagamba, “Chika nazili hamwenga chisekudya chintu kubula chimkome Paolo.

15 Haluse, nyuwe hamwenga nechitala sigilani ulosi kwa mkulu ywa wankondo ywa Chilumi kumwigala Paolo kwenyu, mketenda mwonga mbuli zakwe za chindedi. Mna nachemalanye vyedi kumkoma henati kubula hano.”

16 Mna mwihwawe dye Paolo kawiva umwalo uwo, niyo aita akumgambila Paolo kwedijeleza.

17 Niyo Paolo amwitanga yumwenga mwa wakulu awagamba, “Mwigale mbwanga yuno kwa mkulu ywa wankondo, ana chintu cha kumgambila.”

18 Mkulu amguha nakumlongoza kwa mkulu ywa wankondo, agamba, “Mvugailwa Paolo kanitanga kunilombeza nimbuze

mbwanga yuno kwako,
kwaviya anachintu chaku-
longa kwako."
19 Mkulu ywa wankondo
amtoza mkono, esenta
hamwenga naye niyo
amuza, "Una chibwani cha
kunigambila?"
20 Agamba, "Uzumbe wa
Uyahudi wivana luvi waku-
lombeze umwigale Paolo
kwe chitala, waketenda
kugamba ichitala chaunga
ulosi wedi wakwe.
21 Mna usekuwetegeleza,
kwaviya kuna wantu waku-
jinka milongo mine wefizize
wakamgoja. Waika nazili
wasekudya na kunywa
kubula wamkome. Vino
haluse wemalanya vyedi
wagoja weye viya ukunga
ulonge."
22 Mkulu ywa wankondo
agamba, "Usekugambila
yoyose kunigambila." Am-
leka mbwanga yudya aha-
lawe.

Paolo egalwa kwa Mkulu ywa Chilumi Feliki

23 Niyo mkulu ywa
wankondo etanga wakulu
waidi akawagamba,
"Malanyani wankondo ma-
gana maidi waite Kaisaliya,
hamwenga na wakwela
falasi milongo mfungate na
wata maguha magana maidi
wemalanye mhalawa saa
ntatu ya chilo.
24 Lavyani falasi akwele
Paolo naho mumbuze
mpeho kwa liwali Feliki."
25 Niyo mkulu ywa
wankondo awandika
mawandiko yakugamba,
26 "Kilaudiyo Lisiya kwa
mtunywa, liwali Feliki,
Ndamsa.
27 Wayahudi wamg-
wila yuno mntu naho
nawehajihi na kumkoma.
Sibunkula kugamba ni
mkaya ywa Lumi, ivyo
nasita na wankondo kwa
kumwambula.
28 Nasunga nimanye
nichibwani wakumlaha
niyo namwigala kwechitala
chawo.
29 Sibunkula kugamba
hadamanye dyodyose
dyakumtenda akomwe hegu
kujelwa mwe chifungo,
ulahi ukumgwela waton-
gelana na izisigilizi zawo
wenye.
30 Nize nigambilwe kuna
mwalo ukujeswa kwa
chausa chakwe, aho nawona
nimsigile kwako. Siwagam-
bila wakumlaha wavilonge
mwa meso yako."
31 Wankondo watim-
ila viya wagambilwe.
Wamguha Paolo chilo chiya
kubula Antipatili.
32 Zuwa ditimile wadya
wankondo wakujenda lwa
viga waogola kuya kwen-
gome nakuwalekela wak-
wela falasi waite naye.
33 Wambuza Kaisaliya,
wamwinka liwali mawandiko
na kumlekela Paolo
kwakwe.
34 Mkulu ywa Chilumi
kasoma mawandiko niyo
amuza Paolo kalaila mzi
wani. Eze abunkule kalaila
Silisiya,
35 agamba, "Nah-
wetegeleze umo wakuku-
laha waneza." Niyo amunga

Paolo asinywe mwe kaya ya liwali.

24

Ulahi mwa Paolo

1 Mazuwa mashano yatimile Mlavyantambiko mkulu Ananiya kaita Kaisaliya na wadalahale wamwenga na mchimaila akwitangwa Tetulo. Walaila kwa Feliki nakumwigaila ulahi mwa Paolo.

2 Niyo Paolo etangwa, Tetulo akonga kulavya ulahi wakwe savino,

"Mtunywa! Ulongozi wako wedi uchigaila chipindi chitali cha utondowazi, mahituko yalozize yadamanyika kwawedi we si yetu.

3 Chihokela vino chila hantu na chipindi choseni, naho chakuhongeza vitendese.

4 Sikunga kukwaziza muda ulozize mna nakulombeza chifile mbazi chetegeleze hadodo.

5 Chimbunkula mntu yuno niwakusinyisa, kakonga nkumbizi mgati mwa Wayahudi wose mwe isi naho uyo ni mkulu ywa Nazaleti.

6 Naho kajeza kujela uzavu mwe Nyumba nkulu ya Chohile niyo chamgwila.

7 Chaviwonaga chimlahe kwa sigilizi yetu wenye, mna Lisiya mkulu ywa wankondo kabula niyo amusa kwetu kwa udahi mkulu. Niyo Lisiya alavya sigilizi kugamba wakumlaha wabule kwako.

8 Uneva unamuza yuno mntu weye mwenye nabunkule yadya yoseni chikumlaha."

9 Wayahudi wazumila ulahi nakugamba yano yoseni ni chindedi.

Kwegombela kwa Paolo kwa Feliki

10 Mkulu ywa Chilumi niyo amsogeila Paolo kulonga naye Paolo agamba,

"Sivimanya kugamba kutenda mlamuzi mwe isi ino kwa mihilimo ilozize, kwa ivyo selelwa kwegombela kwako.

11 Wadaha kuviwona mwenye, hayajinkile mazuwa mlongo na maidi nasita Yelusalemu kwakuvika.

12 Wayahudi hawaniwone hatamwila na mntu yoyose mwe Nyumba nkulu ya Chohile, hegu kuniwona haluvya wantu, mwe nyumba za kuvikila hegu hatuhu hohose mo umzi.

13 Iviya hakudaha kukwinka ichindedi cho ulahi wawo mwangu.

14 Chintu huzumila mwako, Miye namvikila Chohile ywa wadalahala wetu kwa kutimila sila wowo wakugamba siyo ya chindedi. Mna nazumila mwe chila chintu chiwandikwe mwe sigilizi za Musa na mawandiko ya wawoni.

15 Nina msuhi kwa Chohile saviya wowo wenye wananayo, kugamba wantu woseni, watana na wehiye, nawauyuke.

16 Kwaivyo nadamanya viya hudaha nitende na udahi wa kusagula yedi kwa Chohile na wantu.

17 “Nize nitende hale na Yelusalemu kwa mihilimo ilozize, sita kudya kuguha hela kwa wantu wangu kulavya majeleko.

18 Umo hadamanya vino wanibwila mwe Nyumba nkulu ya Chohile nize niheze ngasu ya ulenguso. Nahekwine fyo dya wantu hegu ngavungavu.

19 Mna Wayahudi wamwenga kulaila si ya Asiya nawehadya, wowo wenye waungwa weze mwako kulavya ulahi wawo kwangu.

20 Hegu waleke wano wehano walonge masa waniwone nayo miye hadamanya umo nichimale mwechitala,

21 mna nalongaga chintu chimwenga umo nachimalaga mwawo, ‘Mwanilaha dyelo kwa kuzumila kugamba wafile nawauyuke.’ ”

22 Feliki mwenye amanyize vyedi isila iyo, niyo awikiya zuwa tuhu ulahi uwo, awagamba, “Umo mkulu ywa wankondo Lisiya aneza nanilamule ulahi wenyu.”

23 Amunga mkulu amsinye Paolo, mna enkigwe luhenyo naho wawalekele wambuyaze wamwinke chiya akunga.

Paolo mwa Feliki na Dulusila

24 Yeze yajinke mazuwa majeche Feliki keza hamwenga na mkaziwe Dulusila, yeye nani Myahudi. Asigila Paolo egalwe akamwetegeleze akasimwila mbuli za kumzumila Kulisito Yesu.

25 Mna Paolo umo akajendeleza kulonga mwe wedi, kutenda na chihimo, nedizuwa dikwiza dye nkanto, Feliki noyo ogoha agamba, “Wadaha kwita. Nahwitange naho hatenda na luhenyo.”

26 Umo nakafanyanya kugamba Paolo namwinke hela, kwaivyo kamsigila chila nkanana nakusimwila naye.

27 Ize ijinke mihilimo midi, Feliki kahokelwa ni Pokiyo Fesito kutenda liwali. Feliki nakaunga abwedwe ni Wayahudi niyo amjela Paolo mwe chifungo.

25

Paolo egombela kwa Zumbe ywa Lumi

1 Mazuwa matatu Fesito eze engile mwe isi, kalaila Kaisaliya kwita Yelusalemu,

2 uko mlavyantambiko mkulu na vilongozi wa Chiyahudi wegala ulahi mwa Paolo. Wamlombeza Fesito

3 kuwegaila Paolo Yelusalemu, kwaviya wamdamanyiza mwalo wa kumkoma mwe sila.

4 Fesito ahitula, “Paolo kajelwa mwechifungo uko Kaisaliya, miye mwenye

nanuye uko mazuwa ma-
jeche yakwiza.
5 Walekeni vilongozi
wenu chijesanye Kaisaliya
chikamlahe mntu uyo hegu
kadamanya dyodyose di-
hiye.”

6 Fesito kekala mazuwa
matuhu mnane hegu mlongo
hamwenga nawo niyo aita
Kaisaliya. Mwedizuwa
ditimile kekala mwe chitala
cha ulamuzi akamunga
Paolo egalwe.
7 Umo Paolo eze en-
gile, Wayahudi walaile
Yelusalemu wachimala
wamzunguluka na kukonga
kumlahisa, ulahi udunduge
kulagisa ichindedi.
8 Mna Paolo egombela
mwenye, “Sidamanye dihiye
mwe izisigilizi za Wayahudi
hegu Nyumba nkulu ya
Chohile hegu Uzumbe wa
Chilumi.”

9 Mna Fesito nakaunga
ekombe mwa Wayahudi,
ivyo amuza Paolo, “Naunge
wite Yelusalemu kulahwa
mwa meso yangu uko?”

10 Paolo agamba, “Sichi-
mala mwa meso ye chitala
cha ulamuzi cha Zumbe
mwenye, hungwa nilahwe.
Siwadamanyize dyodyose
dihiye Wayahudi, saviya
wenye umanyize vyedi.
11 Uneva sihigana ne
isigilizi naungwa nikantilwe
kubanika, sikuvilemela.
Mna uneva sicho chindedi
mwe mbuli ino wakunilaha,
hahali akudaha kuninkiliza
kwawo. Negombela kwa
seuta ywa Chilumi.”

12 Fesito eze ajike kulafya
na walangilizi wakwe, ahi-
tula, “Wonga ukegombele
kwa Mkulu ywa Chilumi,
hita kwa Mkulu ywa Chi-
lumi.”

Paolo kwa Agilipa na Benike

13 Mazuwa yatimile
Zumbe Agilipa na Benike
waita Kaisaliya kutalamka
wamlamse Fesito.
14 Weze watende uko kwa
mazuwa yalozize, Fesito
asimwila viya Paolo eli kwa
Zumbe, “Hana mntu hano
afungagwa ni Feliki,
15 umo naitaga Yelusalemu,
mlavyantambiko mkulu ywa
Chiyahudi na wadalahale
wanigaila ulahi mwakwe
nakunilombeza nimkantile.
16 Mna siwagamba
kugamba suwe Walumi
hachina mazwela kumlavya
yoyose akulahwa hewe-
nati wadya wakumlaha
kudugana naye akegombela
mwenye mwe yadya
wakumlaha.
17 Umo wengile hano, saz-
ize muda, mna mwe zuwa
ditimile sikala mwe chitala
kumunga uyo mntu egalwe.
18 Wakuhigana nawo
wachimala, mna hawamlahile
yehiye nahafanyanya
nawamlahe.
19 Wananavyo ni
mahigano majeche mwe sila
ya chiyahudi ya kumlonda
Chohile na mwe mntu
yumwenga akwitangwa
Yesu abanikaga, mna Paolo
agamba echei mjima.
20 Nasina ulamuzi wa
viya hunga nihokele

chindedi cheimbuli ino, ivyo namlombeza Paolo hegu akaunga aite Yelusalemu akalahwe uko mo ulahi uwo.
21 Mna Paolo konga egombele, kalombeza asinywe nakumlekeila Mkulu ywa Chilumi kulamula imbuli yakwe. Ivyo nalavya sigilizi asinywe kubula umo nanidahe kumsigila kwa Mkulu ywa Chilumi.”
22 Agilipa amgamba Fesito, “Naunga nimwive mntu yuno mwenye.”

Fesito ahitula, “Naumwive luvi.”
23 Zuwa ditimile Agilipa na Benike wengila kwa chinyemi mwe ngasu kuno wakengila mwe nyumba ye ngasu ya mkulu ywa chinkondo na vilongozi wo mzi. Fesito amunga Paolo egalwe.
24 Fesito agamba, “Zumbe Agilipa na woseni mwihano naswi, Mwamwona mntu yuno akuhigana na wantu wose wa Uyahudi, woseni wa hano na wa Yelusalemu, wanigaila ulahi. Wagutila kugamba akomwe asekutenda mjima naho.
25 Mna sibunkule chikumtenda akantilwe kukomwa. Kwaviya yeye mwenye konga ekegombele kwa Mkulu ywa Chilumi, siviwona nimsigile.
26 Mna sina chakindedi cha kumwandikila Mkulu ywa Chilumi. Ivyo simwigala kulongozi kwenyu na kwako zumbe Agilipa! Chani ukaheza uzuza wako mwe mbuli yakwe nadaha kutenda nachintu cha kuwandika.
27 Kwaviya sivyo vyedi kwangu kusigila mfungwa hehena icho chikumlaha.”

26

Paolo egombela mwenye kwa Agilipa

1 Agilipa amgamba Paolo, “Wadaha kwegombela mwenye.” Paolo achulusa mikono yakwe egombela savino,
2 “Zumbe Agilipa! Nefanyanya sitenda mpafu dyelo negombela mwa yoseni yano hulahwa ni Wayahudi,
3 vitendese kwaviya weye kumanya vyedi mazwela ya Wayahudi. Haluse, nakulombeza unetegeleze ukanijijimiza.
4 “Wayahudi woseni wavimanya viya nahekala kukongela ni mwana. Wamanya viya nikale vyoseni, nkongo mwe isi yangu vikaheza Yelusalemu.
5 Wavimanya mazuwa yoseni, uneva wakaunga waukule kugamba kulaila nkongo sikala saviya mntu ywa bunga dya sila ya Chiyahudi ya kumlonda Chohile, kugamba bunga dya Mafalisayo.
6 Vino haluse sichimala hano halahwa kwa chausa cha msuhi ninanawo mwe viya alongile Chohile kwa wadalahala wetu,
7 chintu ichiya makabila mlongo na maidi ya wantu wetu yakusinya kuhokela,

umo wakavika kwa Chohile chilo na msi. Zumbe, ni kwachausa cho msuhi uwo, nalahwa ni Wayahudi wano!

8 Nimbwani nyuwe mwihano mwawona havikudahika kuzumila kugamba Chohile auyusa wabanike?

9 "Miye mwenye nafanyanya kugamba naungwa kudamanya chila hudaha kwa yadya yakuhigana na Yesu ywa Nazaleti.

10 Icho nicho nidamanye uko Yelusalemu. Sihokela udahi kwa mlavyantambiko mkulu nakujela wantu wa Chohile mwechifungo, naho umo wakakantilwa file nahazumila.

11 Nkanana zilozize ziwakantila mwe nyumba zo kuvikila nakujeza kuwatenda waleke kuzumila kwawo. Nawakanijela maya vidala nahaita kuwalonda kwemizi ya wajeni kuwajela maya.

Paolo asimwila ukuhitukila kwakwe
Ntendwa 9:1-19; 22:6-16

12 "Elo mwembuli ino sita Damesiki na udahi na malagizo kwa walavyantambiko wakulu.

13 Mtunywa umo nimwesila msi, saa mtandatu, siwona ung'azi ukung'alisa ujinkile idizuwa, ukulaila kwembingu ung'ala kunizunguluka na wantu chikutambanya.

14 Woseni chigwa hasi, niyo neva izwi dikulonga kwangu kwa Chiebulaniya, 'Sauli, Sauli! Nimbwani ukunijela maya? Welumiza mwenye kwa kwetowa, saviya njeku ikutowa mateke nkome ya mdimi ywakwe.'

15 Namuza, 'Zumbe weye ni yuhi?' Zumbe naye ahitula, 'Ni miye Yesu, ukunijela maya.

16 Mna chimala. Sikulaila hutende mndima ywangu. Uwagambile watuhu chino uwone kwangu dyelo na icho hunga hulagise mazuwa yakutimila.

17 Nahwambule na wantu wa Izulaeli na sawo Wayahudi hunga husigile kwawo.

18 Gubula ameso yawo wahitule kulaila kwechiza na uwengize mo ung'azi wamlawe mo udahi wa Shetani na kumhitukila Chohile, walenguswe kwa sila ya kunizumila wenkigwe kulekeilwa masa yawo nakuhokela hantu hawo mwa wantu wasagulwe ni Chohile.'

Paolo asimwila ndima yakwe

19 "Kwaivyo, Zumbe Agilipa, sungile nihigane na uwoni wa msi nihokele kulaila kwembingu.

20 Kukongela Damesiki na Uyahudi ukajika mwe Yudeya yoseni na mwa sawo Wayahudi, silonga kugamba weile wausizwe masa yawo kumhitukila Chohile kudamanya viya vikunga vilagise kwa ntedwa kugamba wausizwa masa.

21 Ni kwavino wano
Wayahudi wanigwila umo
nanimwe Nyumba nkulu
ya Chohile, niyo wajeza
kunikoma.
22 Mna vino dyelo sam-
bizwa ni Chohile, ivyo
nachimala hano kulavya
ukuzi wangu kwa wose,
kwa wadodo na wakulu.
Chino hulonga nicho ichintu
nawakalongaga wawoni na
Musa nachilaile,
23 kugamba Kulisito
Mkombola aungwa asulu-
mizwe na kutenda ywa
nkongo kuuyuka, kulonga
ung'azi wa wambulwa
kwa Wayahudi na sawo
Wayahudi"
24 Umo Paolo akegombela
mweivyo, Fesito amgutila,
"Paolo wi mchilalu! Uku-
somesa kwako kwakujela
chilalu!"
25 Paolo ahitula, "Miye
suyo mchilalu, Zumbe!
Nasimwila ichindedi chiten-
dese.
26 Zumbe Agilipa! Nadaha
kusimwila naweye kwa
ukankalu, kwaviya kuz-
imanya izimbuli zino.
Nina chindedi kugamba
kumsinya chila yumwenga,
kwaviya chintu chino hachi-
laile chifisigwe hankanda.
27 Zumbe Agilipa, wawazu-
mila wawoni? Sivimanya
wawazumila!"
28 Agilipa amgamba Paolo,
"Wafanyanya mwe chipindi
chino chijihi wadaha kuni-
tenda Mkulisito?"
29 Paolo ahitula, "Chi-
tende chipindi chitali hegu
chijihi, malombezi yangu
kwa Chohile ni kugamba
weye na woseni msi-
gale mkunetegeleza dyelo
mwadaha kutenda savino
miye nili, mna ukausa
iminyolo ino!"
30 Niyo zumbe mkulu
Benike na watuhu woseni
wachimala,
31 weze wahalawe
wagambilana, "Mntu yuno
hadamanye dyodyose
dikumtenda akomwe hegu
kufungwa."
32 Agilipa amgamba Fes-
ito, "Mntu yuno nakaungwa
alekelwe hegu hakunga kwe-
gombela kwa Mkulu ywa
Chilumi."

27

Paolo aita Lumi

1 Ize ilamulwe kugamba
chite Italiya, wamlekela
Paolo na watumwa watuhu
kwa Yuliyo, mndima mwe
bunga dya chilumi dikwi-
tangwa "Bunga dya Mkulu
ywa Chilumi".
2 Chikwela meli kulaila
Adilamitiyo, yemalanye
kuhalawa kubula mizi ya
mpwani ya Asiya, niyo
chahalawa. Alisitaliko
Mmakedoniya kulaila Sesa-
lonike nehamwenga na
suwe.
3 Zuwa ditimile chingila
Sidoni. Yuliyo endaga
mntu ywedi kwa Paolo
kamlekela aite akawakaule
wambuyaze, enkigwe cho-
chose akunga.
4 Chijendeleza kulaila aho,
kwaviya mpeho naikahi-
gana na suwe, chita ntendele
ye chisiwa cha Sipulasi.

5 Chikanta bahali ya Silisiya na Pamfiliya kubula Mila uko Likiya.

6 Kudya yudya mndima kawona meli ikulaila Isikandaliya, naikaita Italiya, ivyo niyo achikweza.

7 Chijenda mpalahole kwa mazuwa yalozize, kwa udala mkulu uhelo chingila mo mzi wa Chido. Nkun'ginto haichitendile chijendese mwe ntendele iyo, ivyo niyo chajenda kubula mpwani ye chisiwa cha Kilete, kujinkila Salimone.

8 Chijinkila mnkanda mwe mpwani kwaudala mkulu chingila hantu hakwitangwa Bandali yedi, saho hale kulaila mo mzi wa Laseya.

9 Chihumula chipindi chitali aho, vihosize kutisa kujendeleza netambo, kwa viya zuwa dya kufunga nadijinka kale. Ivyo Paolo awagamba vino,

10 “Wagosi, naviwona kugamba ntambo yetu kulaila hano nakujendeleza naitende yatisa, chadaha kwaza mizigo nemeli, naho wantu kwaza ujima nawo.”

11 Mna mndima ywa wankondo nakevana na mkulu ywe meli na mta imeli mweviya walongile, sivyo viya Paolo alongile.

12 Ibandali nasiyo yedi mwe nyota, ivyo wantu walozize nawakaunga kutamba kujeza kubula Foinike, uneva vikadahika, chani wahumule uko mwe nyota. Foinike ni bandali iyuko Kilete ikusinya kwamwenye mzi. Uswelo we dizuwa na chibula, Uswelo we dizuwa.

Nkung'unto mwe bahali

13 Mpeho ikuvumila chidogo kulaila kwamwenye mzi ukonga kuvumila, wantu wadya nawo wafanyanya kugamba wadaha kukonga ntambo, ivyo niyo wausa inanga na kujenda mnkanda vikudahika mwe mpwani ya Kilete.

14 Mna aho nkung'unto nkulu, ikwitangwa “Kwa mwenye mzi chibula” Uvumila ukasela kulaila kwe chisiwa.

15 Ijubwanisa imeli, naho kwaviya chidunduga kuhigana nayo niyo chaileka imeli igalwe ni mpeho.

16 Chipata hantu ha kuhumula umo chikajinka ntendele ya kwamwenyemzi mwe chisiwa chidodo cha Kauda. Uko kwa udala chidogo, chidaha kuitenda ingalawa yendaga mwe meli ikale vyedi.

17 Wantu wendaga mwa mazi waikwesa ingalawa mndani na kuinyinya sigi mwe imeli. Nawakogoha wanasekutoga mwe vigulu vya msanga vya mpwani ya Libiya, ivyo waichimalisa nakuilekela imeli iguhigwe ni kung'unto.

18 Nkung'unto ijendeleza, ivyo niyo mwe zuwa ditimile wakonga kudula kuse mizigo naimwe imeli,

19 niyo mwe zuwa ditimile
wadula viya vimwenga vye
meli kuse.
20 Kwa mazuwa yaloz-
ize hachiwone zuwa
hegu ntondo, mpeho
nayo ijendeleza kuhutisa.
Kokukomeleza chikanta
tama ya kuhonywa.

21 Wadya nawe mwe meli
weze watambe kwa chipindi
chitali hewakudya nkande,
Paolo achimaila akagamba,
“Wagosi, mwanetegeleze
hachalaile Kilete, hachazize
chochose.
22 Mnalo haluse nawalombezani,
tozani myoyo! Hahali
mwenyu akunga age, ni meli
iyodu ikunga yage.
23 Kwaviya chilo chijinkile
mndima ywa kwembingu
ywa Chohile humsankanila
kanizila
24 anigamba, ‘Paolo!
Usekogoha, waungwa uchi-
male mwa meso ya Mkulu
ywa Chilumi. Chohile
mo utana wakwe kwako
kawahonya woseni mku-
tambanya.’
25 Kwa ivyo wagosi, tozani
myoyo! Kwaviya namzu-
mila Chohile kugamba navi-
tende saviya anigambile.
26 Mna nachigalwe
mpwani mwe chisiwa
chimwenga.”

27 Nani chilo cha mlongo
na mine, nachikajub-
waniswa uko na uko mwe
bahali ya Meditelaniya ni
mawimbi. Mwe chilogati
vino wandima we meli
nawakafanyanya nachikab-
ula hajihi na si nkavu.

28 Ivyo niyo waseleza
sigi inyinyigwe uzami niyo
wabunkula kugamba amazi
kwita hasi yabula vinko
milongo mine, hadodo
chidogo naho wadamanya
ivyo wabwila yabula vinko
milongo mitatu.
29 Nawakogoha kugamba
meli naite mwe luwe,
ivyo waseleza nanga nne
kulaila kunyuma kwe meli
nakulombeza kwa Chohile
ulangazi wa msi.
30 Niyo awandima wajeza
kusumka kulaila mwe meli,
waiseleza ngalawa mwa
mazi waketenda kugamba
wakujela nanga ko uso we
meli.
31 Mna Paolo amgamba
mkulu ywa wankondo
na wankondo, “Uneva
wandima we imeli hawekale
mndani mwe meli, hautende
na msuhi wa kuhonywa.”
32 Ivyo wankondo
wakanta sigi yatozize in-
galawa kuileka ite.

33 Iviya hakunati kukun-
guzuka Paolo awalombeza
woseni wadye nkande,
“Namkagoja kwa mazuwa
mlongo na mane haluse,
chipindi choseni icho
hamdile chochose.
34 Nawalombezani mdye
chochose, mwaungwa mdye
mhone. Hahana nachage
hata luvili lumwenga lwe
imitwi yenyu.”
35 Eze alonge ivyo, Paolo
aguha mgate, amhongeza
Chohile mwa woseni, aube-
sula nakukonga kudya.
36 Watoza imyoyo, chila

yumwenga adya nkande.
37 Nachibula wantu mag-
ana maidi milongo mfungate
na mtandatu mwe imeli.
38 Chila yumwenga eze
atende keguta, waihunguza
uzami imeli kwa kudula
ngano yoseni mwe bahali.

Meli yadidimila

39 Kwize kukunguzuke,
wandima we imeli
hawabunkule ipwani, mna
wabunkula chisiwa niyo
waviwona kugamba, uneva
vikadahika, waigale imeli
ikachimale aho.
40 Ivyo niyo wazitohola iz-
inanga kuzilekeila zitotohele
mwa mazi, umo wakazito-
hola izisigi zitozize usukani.
Niyo wenula tanga kulon-
gozi kwe meli chani mpeho
ivumile kulongozi kwe meli,
niyo chahinga mpwani.
41 Mna meli niyo yakwama
mwe dunda dya msanga
niyo yatubwilisa ikatenda
haikusingisika, mna nten-
dele ya kunyuma niyo
yavunika kwa kutweigwa ni
ng'ung'unto kwa nguvu.
42 Wankondo wevana
wawakome wafungwa
woseni, chani hata mntu
yumwenga mgati mwawo
asekusumka kwa kogela.
43 Mna mndima mkulu
ywa wankondo nakaunga
amhonye Paolo, ivyo niyo
awachinda wasekudamanya
viya wakunga. Niyo alagiza
wadya wamanyize kogela
wedule nkongo mwa mazi
watambuke wabule mp-
wani,
44 wasigale watimile, wa-
toza mbao hegu vihande vye
meli vitulike. Nivyo wose
chibwile vyedi mpwani.

28

Uko Malita

1 Chize chingile vyedi mp-
wani, chabunkula kugamba
chisiwa chiya nachike-
tangwa Malita.
2 Wakaya wa hadya
nawachidamanyiza vyedi
vidala. Fula naikonga kunya
naho nakuna mpeho, ivyo
niyo wachijimbila moto
nakuchihokela suwe woseni.
3 Paolo nakachisanya chisa
dya nkuni akadika mo moto
umo nyoka ilaile ikatim-
ila joto niyo yezingiliza mo
mkono wakwe.
4 Wakaya weze wawona
inyoka ikanemanema mo
mkono wa Paolo, niyo
wagambana, “Mntu yuno
ni mkomi, mna udahi wa
kusagula yedi umtenda
mjima, hata uneva kaho-
nywa kubanika kwe bahali.”
5 Mna Paolo kaisingisa in-
yoka igwele mo moto helu-
migwe.
6 Nawakamgoja avimbe
hegu agwe hasi abanike.
Mna weze wagoje kwa
chipindi chitali hawawone
chochose chimlaile, wahi-
tula fanyanyi zawo wak-
agamba, “Yuno ni mlungu!”
7 Hajihi na hadya hantu
nahana nkonde za Pubu-
liyo, mkulu ywe chisiwa.
Kachihokela vyedi niyo kwa
mazuwa matatu chitenda
wajeni wakwe.

8 Tati yakwe Pubuliyo nemolusazi, mnyonje ywa homa na misango. Paolo aita kwechumba chakwe, alombeza kwa Chohile, amjelekela mikono naye ahonywa.
9 Vize vilaile ivyo, wanyonje watuhu woseni mwe chisiwa weza nakuhonywa.
10 Wachinka majeleko yalozize, umo chikahalawa wachijeila mwe meli vyoseni nachunge mwe ntambo.

Kulaila Malita kwita Lumi

11 Ize ijinke myezi mitatu chijenda mwe meli kulaila Isikandaliya, ikwitangwa "Vyohile Vidi", chipindi che nyota chahumulaga mwe chisiwa icho.
12 Chingila mzi wa Silakusa nakuhumula aho kwa mazuwa matatu.
13 Kulaila hadya chijenda kwingila mzi wa Legiyo. Zuwa ditimile mpeho ikonga kuvumila kulaila kwamwenyemzi kwa mazuwa maidi chingila mzi wa Puteyoli.
14 Chibwila wazumile hadya wachungile chihumule nawo hamwenga kwa mazuwa mfungate. Nivyo chengila Lumi.
15 Wazumile wa Lumi wachiva na kwiza kuchisingila hajihi na mizi ya Gwilo dya Apiyo na migahawa mitatu. Paolo eze awawone, amhongeza Chohile kuno engile moyo vidala.

Paolo uko Lumi.

16 Chize chingile Lumi, Paolo kazumilwa kwikala mwenye kuno akasinywa ni mnkondo.
17 Yeze yajinke mazuwa matatu Paolo awetanga vilongozi wakaya wa Chiyahudi komdugano. Weze wadugane, awagamba, "Waizulaeli weyangu, hamwenga sidamanye dyodyose dikuhigana na wantu wetu hegu yadya chizwele chihokele kwa watatizetu, sitendwa mfungwa uko Yelusalemu nakwinkizwa kwa Walumi.
18 Weze waheze kunilaha, Walumi nawaunga wanilekele, kwaviya hawawone chikunitenda nikomwe.
19 Mna Wayahudi weze walemele imbuli ino, nasungwa kwa nguvu hegombele kwa Mkulu ywa Chilumi, hata hegu nasina dyakuwalongela wantu wangu.
20 Nivyo vilekile sunga ni wawone nakulonga na nyuwe. Ichindedi, nasinyinywa minyolo savino kwa chausa cho msuhi wakwe uyo wantu wa Izulaeli wakumsinya."

21 Wamgamba, "Hachihokele mawandiko yoyose kulaila Yudeya ukunga weye, naho hahali mntu ywetu yoyose kulaila uko, mbuli hegu chochose chihiye mwako.
22 Mna chonga chive fanyanyi zako, kwaviya chimanya chila hantu wantu wasimwila vihiye mwe idifyo wili."

23 Ivyo waika zuwa dya
kudugana na Paolo, wantu
walozize mwe idizuwa idyo
wabula hadya nakekala.
Kukongela mtondo kubula
nechilo nakawagambila
ulosi wakwe wa Uzumbe
wa Chohile, naho kajeza
kuwaunga wamanye mbuli
za Yesu kwa kulonga viya
zilongile Sigilizi za Musa na
mawandiko ya wawoni.
24 Wamwenga wazumila
kwa ulosi wakwe, mna
watuhu hawazumile.
25 Ivyo niyo wahalawa,
hawevane mgati mwawo,
Paolo eze alonge mbuli
ino, “Muye Ukukile kalonga
vyedi kujinkila muwoni
Isaya kwa wadalahala
wenyu!
26 Kwaviya nakagamba,
‘Jenda kalonge kwa wantu
wano,
Namwetegeleze na kwetegeleza,
mna hamkomba-
ganye,
namsinye na kusinya, mna
hamwone,
27 kwaviya fanyanyi za
wantu wano zaganika,
magutwi yawo hayakwiva
naho wafinya ngohe ameso
yawo.
Wanasekusinya kwa meso
yawo,
nakwiva kwa magutwi
yawo,
mitwi yawo naikombaganye,
nakunihitukila, Chohile
alonga,
nami naniwahonye.’ ”
28 Paolo akomeleza, “Mvi-
manye kugamba, ulosi wa
uhonyi wa Chohile wigalwa
kwa sawo wakaya wa
Uyahudi. Naweve!”
29 Paolo eze alonge
vino, Wayahudi wahalawa,
wakahigana wenye.
30 Kwa mihilimo midi
Paolo nehantu apangile
mwenye, aho nakahokela
woseni nawakeza kumta-
lamkila.
31 Kalonga mwe Uzumbe
wa Chohile nakuhinya mbuli
za Zumbe Yesu Kulisito,
akasimwila kwa ukankalu
hehena kuchindwa.

BALUWA YA PAOLO KWA WALUMI ULONGOZI

Chitabu cha Walumi chawandikagwa ni Msigilwa Paolo chipindi mafani mwe mhilimo wa milongo mishano na mine na milongo mishano na mnane AD. Paolo nahenati kuwatalamkila Walumi, ivyo egalaga ibaluwa ino kuwahinya wazumizi wa Lumi Wayahudi na sawo Wayahudi. Awandikaga ibaluwa ino kulaila mo mzi wa Kolinto kudya nakekala mwe chipindi icho. Paolo awandikaga chani wantu wa si zose wammanye na kumtimila Yesu Kulisito. (16:26).

Chitabu cha Walumi ni chitabu chiwagilise kwa bunga dya wazumile chila hantu na mwe chila chipindi kwaviya Paolo akutambalisa pwilili viya chikwinkigwa wambulwa kujinkila Yesu Kulisito. Seivyo Paolo kalunganya Mbuli Yedi ya Yesu Kulisito kwa Lagano dya Kale. Wata kusoma walozize wagamba msitali wo kukaulisa ni 1:16 udya ukugamba, "Sikuwona soni mwe Mbuli Yedi, kwaviya ni nguvu ya Chohile ya wambulwa wa chila yumwenga yudya akuzumila, nkongo kwa Wayahudi, vikaheza kwa sawo Wayahudi." Ntendele imwe ya Walumi 1-12 yalonga vimndani mo uzumizi na ntendele ya kaidi 13-15 ina ntendwa zilozize za malagiso ya wikazi wa bunga dya wazumile.

Vimndani,

- Ibaluwa ya Paolo ikongela kwa kwe lagisa uyo mwenye endile akawandika kwa 1:1-15.
- Vikaheza kawandika mwe untu na vikadahika wambulwa kujinkila Yesu Kulisito 1:16-11-36.
- Eze aheze Paolo kalavya malagiso yalozize ya wikazi wa chibunga dya wazumizi. 12:1-15:13.
- Kakomeleza Walumi kwa kulavya ndamsa zesimile kwa wantu wa bunga wazumile we Lumi

1 Miye Paolo, mtumwa ywa Yesu Kulisito, Chohile kanisagula nitende msigilwa naho kanitanga nilonge Mbuli yakwe Yedi.

2 Mbuli Yedi ino ni idya Chohile alaganaga hadya kale kwa kujinkila sila ya wawoni wakwe mwa Mawandiko Yakukile.

3 Mbuli ino Yedi yamlanga Mwana ywa Chohile, Zumbe dyetu Yesu Kulisito, uyo mo untu wakwe, endaga mwelekwa ywa lukolo lwa Daudi.

4 Mna Muye Ukukile, ulagisa kugamba Zumbe dyetu Yesu Kulisito ni Mwana ywa Chohile mta nguvu hadya amuuyuse.

5 Kujinkila uyo chihokela mbazi za kutenda wasigilwa, chani chiwagambile wantu wa si zose wazumile

na kutimila kujinkila zina
dyakwe.
6 Nyuwe mwi mgati
mwitangwe mtende wantu
wakwe Yesu Kulisito.
7 Elo nawawandikilani
nyuwe nyose mkwikala
Lumi, wadya Chohile
akuwaungani, niyo awasag-
ula mtende wantu wakwe.
Nawalombezezani mbazi
na utondowazi kulaila kwa
Chohile Tati yetu na Zumbe
dyetu Yesu Kulisito.

Malombezo ya Kuhongeza

8 Nakonga kumhongeza
Chohile ywangu kombokela
Yesu Kulisito, kwachausa
chenyu nyose, kwaviya
uzumizi wenyu wevika mwe
si yose.
9 Chohile, humsankanila
kwa moyo wangu wose kwa
sila ya kulonga Mbuli Zedi
za Mwanawe ni mukuzi
ywangu kugamba chila
nkanana nawakumbukani
mwa malombezo yangu,
10 mazuwa yose ham-
lombeza Chohile, nalombeza
kugamba aninke luhenyo
lwedi lwa kwiza kwenyu
uneva nivyo vikumwagila.
11 Kwaviya najelejezesa
niwawone chani niwa-
pangileni jeleko dya udahi
wa chimuye chani mtoge.
12 Icho hulonga ni chino,
miye niwajele moyo kwa
uzumizi wangu miye nami
nijelwe moyo kwa uzumizi
wenyu.
13 Walukolo weyangu,
naunga mvimanye kugamba
chila nkanana nasunga ni-
watalamkileni mna kubula
haluse kuna vintu viku-
nichinda. Nahaunga kulaila
mwenyu niwatende wantu
wamtimile Yesu Kulisito
saviya niwatendile wantu
wa si ntuhu.
14 Miye natigizwa ni-
wagambile wantu wose,
Wayahudi hamwenga na
sawo wayahudi, wamanyi
hamwenga na sawo wa-
manyi.
15 Nivyo vikuleka,
naungisa kulonga Mbuli
Yedi kwenyu nyuwe mk-
wikala Lumi.

Nguvu ya Mbuli Yedi ya Kulisito

16 Sikuona soni kulonga
Mbuli Yedi ya Kulisito,
iyo ni nguvu ya Chohile
ikuwambula wose wazu-
mile. Nkongo Wayahudi, na
sawo Wayahudi nawo.
17 Kwaviya Mbuli Yedi
ya Kulisito yalagisa viya
Chohile akuwatenda wantu
wedi kulongozi kwakwe.
Mbuli ino yadamanywa kwa
uzumizi kubula uzumizi,
wakongele nawo wadumile
nawo, saviya iwandikwe.
“Mntu akuwoneka ywedi
kulongozi kwa Chohile
nekale kwa uzumizi.”

Wantu wose mwa meso ya Chohile wana masa

18 Maya ya Chohile yalag-
iswa kulaila kwembingu
yawagwela wata masa na
ubanasi wose wa wantu
wadya kwa sila zawo
zihiye wachinda ichindedi
chisekumanyika.
19 Kwaviya, yose yakudaha
kumanyika kwa Chohile

ye pwilili kwawo, kwaviya
Chohile mwenye kawagub-
wila.
20 Kukongele kumbwa
kwe isi, udahi wakwe
wa mazuwa yose no
Uchohile wakwe, hata hegu
haukuoneka kwa meso,
vimanyika pwilili. Wantu
wadaha kuvimanya ivyo
kwe vintu ivyo adamanye
Chohile. Ivyo hawana sila
yoyose ya kwegombela!
21 Wammanya Chohile
mna hawakumntunya
saviya vikuligana, naho
hawakumhongeza. Mna
fanyanyi zawo zitenda uhezi
naho umanyi we myoyo
yawo we chihezi ugubikwa
ni chiza.
22 Wetenda ni wamanyi,
mna ni wahezi,
23 waleka kumvikila
Chohile akwikala mazuwa
yose, wavikila matukulu
yakwinga wantu nawa-
banike hegu wanyama hegu
wadege hegu vikutambala.
24 Kwachausa icho Chohile
kawaleka wantu wadya
wadamanye vihiye saviya
myoyo yawo ikunga, na
kudamanyizana mbuli
zikuwajela uzavu mwe mili
yawo wowo wenye.
25 Wahitula ichindedi
kumlanga Chohile chitende
udanti, wavikila na ku-
tunya adamanye Chohile
wamleka Muumbi mwenye,
yudya akuligana na ntogozi
mazuwa yose! Taile.
26 Kwaivyo, Chohile
kawaleka watimile viya
mili yawo ikunga. Hata
wavyele waleka kujenda na
wagosi wajenda na wavyele
weyawe.
27 Seivyo wagosi waleka
kujenda na wavyele
wakonga kumeila mate
wagosi weyawe. Wag-
osi wadamanyizina mbuli
za soni, ivyo wegaila
wenye maliho yakuligana
na ntendwa zawo zihiye
wadamanye.
28 Kwaviya wantu wadya
walemela kumbunkula
Chohile, Chohile kawaleka
mwe fanyanyi zawo zihiye,
wadamanya yadya heyeli-
gane wayadamanye.
29 Nendile wamema
chila masa, upolaganyi na
ubafu na fanyanyi zihiye.
Wamema wihi na ukomi
na nkumbizi na udantilizi
na makambo yaihiye na
kulongelana yehiye,
30 wantu kutwilana lulimi,
wakumwihiza Chohile,
wakuhulutana, wata kwedu-
vya, wakungisa kudamanya
yehiye, naho hewekuweva
welesi wawo,
31 ni wahezi naho hawana
uzumizi hegu mbazi hegu
wedi kwa watuhu.
32 Wavimanya kugamba
sigilizi ya Chohile yagamba
wantu wakwikala seivyo,
waligana na file. Ukaleka
ayo, sukodu kugamba
wadamanya mbuli izo wowo
wenye, mna wawatogola
wadya wakudamanya mbuli
saizo.

2

Nkanto ya Chohile

1 Elo mbuyangu, uneva
walaha watuhu, hukudaha

kwegombela, hata hegu weye wi yuhi. Kwaviya kwa kuwalaha watuhu, wekantila wemwenye kwaviya wadamanya vintu iviya ukulaha.

2 Chimanya kugamba Chohile kachuma mo kukantila wadya wakudamanya vintu saivyo.

3 Mna weye mbuyangu ukulaha wadya wakudamanya vintu seivyo kuno wenawe wavidamanya, togola nawenege kanto dya Chohile?

4 Hegu wabela wedi wakwe mkulu, na ujijimizi wakwe na ugoji wakwe, togola humanyize kugamba wedi wa Chohile nuwo ukulongoza chani weile?

5 Mna una moyo mdala hewina kuleka masa, ivyo watenda maliho yako yatendese makulu mwe dizuwa Chohile akunga alagise nkanto dyakwe dya chindedi.

6 Chohile namlihe chila mntu kuligana na viya adamanye.

7 Wadya wakujendeleza kudamanya ntendwa zedi kulonda ukulu na ntunyo na wikazi wa mazuwa yose Chohile nawenke ujima wa mazuwa yose.

8 Mna wadya watuhu wabafu na wakulemela yadya ye chindedi ya Chohile na kutimila yehiye, Chohile nawafile maya na kuweihiwa.

9 Wadya wantu wose wakudamanya masa, nawakunte na kusulumila, nkongo Wayahudi vikaheza wantu sawo Wayahudi.

10 Mna Chohile nawenke ukulu na ntogozi na utondowazi wadya wakudamanya mbuli zedi, nkongo Wayahudi ukajika wantu sawo Wayahudi.

11 Kwaviya mwa meso ya Chohile hakupagula wantu wose ni wamwe.

12 Wadya wakudamanya masa hehena Sigilizi Chohile amwinkile Musa, nawage hehena Sigilizi. Wadya wakudamanya masa kuno walongozwa ni Sigilizi ya Chohile amwinkile Musa nawakantilwe ni Sigilizi.

13 Kwaviya siyo kugamba wakwetegeleza isigilizi nawo nawawoneke wedi kulongozi kwa Chohile, mna wakutoza isigilizi nawo nawatende wedi.

14 Uneva wantu sawo Wayahudi hewena Sigilizi Chohile amwinkile Musa, mna wakadamanya vikulongozwa ni myoyo yawo ni sigilizi kwawo hata hegu hahana Sigilizi.

15 Kwaviya walagisa kugamba malagiso ya Sigilizi yawandikwa mwe myoyo yawo. Fanyanyi zawo zawalaha hegu zawagombela.

16 Ivyo nivyo navilaile mwe dizuwa diya Chohile akunga akante mbuli za wantu zefisize mwe myoyo, kwa sila ya Yesu Kulisito, saviya Mbuli Yedi ya Kulisito nilongile.

Wayahudi na Sigilizi ya Musa

17 Elo togola weye? Wemwenye wegamba wi Myahudi, naho kwikiya msuhi Sigilizi, na kweduvya kugamba wi ywa Chohile,
18 kuvimanya viya Chohile akunga kwa sila ya Sigilizi naho wadaha kusagula vintu vyedi,
19 weye wewona kugamba chindedi wi chilongozi ywa matuntu na ulangazi kwa wadya we mwe chiza,
20 wewona mhinyi ywa wahezi na mhinyi ywa wachei kutoga. Kuvimanya kugamba mwe Sigilizi mna umanyi uchintile na chindedi.
21 Elo, weye wahinya watuhu, ni mbwani hukwehinya mwenye? Walonga watuhu wasekubawa, mna weye mwenye wabawa.
22 Wagamba, “Usekugonya mvyele ywa mwenye” Mna weye mwenye wagonya mvyele ywa mwenye? Wehiwa matukulu mna weye mwenye watenda mgoli kwa kubawa mwe nyumba za matukulu?
23 Wetunya kugamba kutoza sigilizi ya Chohile, mna hukuviwona kugamba wamjela soni Chohile kwa kuhigana na sigilizi yakwe?
24 Saviya viwandikwe mwa Mawandiko Yakukile, “Wantu wa si ntuhu wahuluta zina dya Chohile kwachausa cha nyuwe Wayahudi.”
25 Kujelwa ngasu kwako nakutende kwedi uneva watoza Sigilizi. Mna hegu hukuitoza Sigilizi, kujelwa ngasu kwako hakukukwambiza ng'o.
26 Uneva mntu hejeligwe ngasu atimila viya sigilizi zikunga, Chohile hamfanyanye saviya kajelwa ngasu?
27 Elo nyuwe Wayahudi namkantilwe ni sawo Wayahudi kwaviya hamtimile Sigilizi, hata hegu mnanayo mawandiko ya Sigilizi naho mjelwa ngasu, kuno wowo watimila Sigilizi, hata hegu hawajeligwe ngasu.
28 Nuko kugamba, suyo chila akwelagisa Myahudi kwa kuse ni Myahudi toti, naho mntu hakutenda Myahudi toti hambwe kwa kujelwa ngasu chimwili du.
29 Mna, Myahudi toti ni yudya mntu Myahudi kwa kundani, ajeligwe ngasu ko moyo ni Muye Ukukile, siyo mbuli ya mawandiko ya sigilizi. Mntu sauyo ahokela utogozi ulaile kwa Chohile, siyo ulaile kwe wantu.

3

1 Elo Myahudi ana chihi chitendese kujinka wantu sawo Wayahudi? Hegu kujelwa ngasu kuna utana wani?
2 Kwawagila vidala kwa chila sila. Nkongo, Chohile kawenka Wayahudi ulosi wakwe.
3 Mna navitende vivihi uneva wamwenga wawo hawazumile? Kuleka kuzumila kwawo nakuhunguze ukanuni wa Chohile?

4 Bule! Chohile nasigaile kutenda mchindedi
mazuwa yose, hata hegu
chila mntu ni mdanti,
saviya viwandikwe mwa
Mawandiko Yakukile,
“Weye, umanyike kugamba
wi mta wedi mwe
milosi yako.
Ukakantilwa weye we wi
mhumi.”
5 Mna, uneva wihi
wetu walagisa pwilili
kugamba Chohile adamanya
wedi, nachigeze? Togola,
nachigambe kugamba hana
wedi akachilaha? Hano
nalonga chimntu.
6 Bule! Hegu Chohile
hendile mchindedi nakadaha
vivihi kukantila wantu we
isi?
7 Mna “Uneva udanti
wangu walagisa pwilili
uchindedi wa Chohile, elo ni
mbwani naho miye nikan-
tilwe saviya mta masa?”
8 Chigeze! “Chidamanye
vihiye chani kulaile vyedi”?
Chindedi kuna wantu
wamwenga wakunihuluta
vihiye kugamba silonga
ivyo. Wantu awo nawakan-
tilwe saviya vikuwawagila.

*Hahali achumile Kulon-
gozi kwa Chohile*

9 Chigeze? Suwe Chi-
wayahudi wedi kujinka
wantu wa si ntuhu?
Bule! Siwalagisa kale
kugamba Wayahudi na sawo
Wayahudi wose walon-
gozwa ni masa.
10 Saviya viwandikwe
kugamba.
“Hahali awoneke ywedi ku-
longozi kwa Chohile,
11 Hahali mntu mta umanyi,
hegu mntu akumlonda
Chohile.
12 Wose wamhituka Chohile,
wose watenda wavu,
hahali akudamanya
vyedi, hahali hata
yumwenga.
13 Milosi yawo imema wihi,
limi zawo zimema udanti,
walonga mbuli zikutisa
saviya usungu wa
nyoka,
14 milomo yawo imema ma-
ligito na ukali.
15 Viga vyawo vyagulukila
kukoma wantu,
16 aho nawaite wahosa ndilo
na masulumizo.
17 Sila ya utondowazi
hawaimanyize,
18 Hawakumogoha Chohile.”
19 Chivimanya kugamba
Sigilizi ni ya wadya waku-
longozwa ni Sigilizi iyo, ha-
hana hata yumwenga na-
tende nachakwegombela isi
yose naikantilwe ni Chohile.
20 Kwaviya hahali mntu
yeyose akuwoneka ywedi
kulongozi kwa Chohile kwa
kudamanya viya Sigilizi za-
kwe zikunga. Ndima ya Sig-
ilizi ni kumlagisa du mntu
kugamba kadamanya masa.

*Mizungu ya Chohile ya
Ukombolwa*

21 Mna haluse, sila
ya Chohile ya kuwazu-
mila wantu kutenda wedi
igubulwa kale, naho siyo
kwa sila ya sigilizi, hata ivyo
mawandiko ya Sigilizi na ya
wawoni yaukula mwe mbuli
ino.
22 Chohile awatenda
wantu wawoneke wedi

kwa sila ya uzumizi mwa
Yesu Kulisito. Chohile
adamanya vino kwa woseni
wakumzumila Kulisito,
kwaviya hahana vyesimile
mgati mwawo,
23 kwaviya wose wadamanya
masa naho wehale na ukulu
wa Chohile.
24 Mna kwa mbazi za
Chohile ziya ni majeleko
du, wantu woseni watendwa
wawoneke wedi kulongozi
kwa Chohile kwa sila ya Yesu
Kulisito, akuwakombola.
25 Chohile kamlavya
lavyo Yesu, chani kujinkila
uzumizi wa sakame yakwe
atende sila ya kuwausiza
wantu masa kwa uzumizi
wawo kwakwe. Chikale
icho Chohile nanimjijimizi
nakulekela masa ya wantu,
mna haluse asinya masa
yawo, chani alagise wedi
wakwe.
26 Chohile kadamanya
vino chani alagise kugamba
kawoneka ywedi. Mwe isila
ino Chohile mwenye elagisa
kugamba ni ywedi naho am-
tenda mntu yoyose kutenda
ywedi chila akumzumila
Yesu.
27 Elo, chadaha kwe-
fenyeza mbwani? Hahana!
Vino viletwa nini? Kwaviya
chatimila Sigilizi? Bule. Mna
kwa uzumizi.
28 Kwaviya chawoneka
wedi kulongozi kwa Chohile
kwa sila ya uzumizi, siyo
kwa kutimila vikulagizwa ni
Sigilizi.
29 Hegu, Chohile ni Chohile
ywa Wayahudi awodu?
Suyo Chohile ywa sawo
Wayahudi? Heye, ichindedi
ni ywawo nawo.
30 Chohile ni yumwenga
du, naho nuyo nawatendile
Wayahudi na wantu sawo
Wayahudi kuwoneka wedi
kulongozi kwakwe kwa
sila ya uzumizi wa chila
yumwenga.
31 Elo nuko kugamba kwa
uzumizi uno chaleka kuton-
gela Sigilizi? Bule, mna
chaitunya Sigilizi vichintile.

4

Mliganyo wa Bulahimu

1 Chigeze naho, mwa Bu-
lahimu, tati yetu chilukolo?
2 Uneva Bulahimu
atendagwa ywedi mwa
Chohile kwa sila za tendwa
zakwe, nendile ana chintu
cha kwefenyeza mna siyo
kulongozi kwa Chohile.
3 Mawandiko yagamba,
“Bulahimu amzumilaga
Chohile na kwachausa cho
uzumizi Chohile amtendaga
ywedi.”
4 Mntu akudamanya
ndima maliho yakwe
hayakuwazwa saviya ma-
jeleko mna alihwa viya
vimuwagile.
5 Mna kwa mntu
hanegamile ntendwa zakwe
mwenye, mna amzumila
Chohile akuwalekeila wantu
wavu na kuwatenda wedi,
Chohile asinya uzumizi wa
mntu uyo, na kumtenda
ywedi.
6 Vino nivyo Daudi
alongaga mwe mntu mta
chinyemi azumilwe ni
Chohile kutenda ywedi,

ukaleka kusinya ntendwa za
mntu uyo.
7 “Wata chinyemi ni wadya
walekeilwa masa
yawo,
wadya masa yawo
yausigwa!
8 Mta chinyemi ni
yudya amasa yakwe
hayakukumbukwa ni
Zumbe!”
9 Togola, chinyemi icho
chikulongwa ni Daudi ni
kwa wadya du wajeligwe
ngasu hegu na wadya hewe-
jeligwe ngasu? Kwaviya
chitimila Mawandiko, “Bu-
lahimu kamzumila Chohile,
naho kwachausa cho uzu-
mizi wakwe Chohile kam-
wona ni ywedi.”
10 Togola! Bulahimu
nakazumilwa umo henati
kujelwa ngasu, hegu eze
ajelwe ngasu? Umo henati
kujelwa ngasu, sivyo eze
aheze kujelwa ngasu.
11 Bulahimu ajelagwa
ngasu enga chilagiso cha
wedi kulongozi kwa Chohile
ahokelaga kujinkila uzumizi
chipindi henati kujelwa
ngasu chani kumtenda
uyo atende tate ywa wose
wadya nawazumile hehena
kujelwa ngasu. Elo, yose
yadamanyika chani Bu-
lahimu atende tati ywa wose
wakumzumila Chohile awo
wawoneke wedi kulongozi
kwa Chohile hata hegu
hawajeligwe ngasu.
12 Naho ni tati ywa wadya
wajeligwe ngasu, mna siyo
kwaviya wajelwa ngasu,
mna kwaviya watongela sila
idya ya uzumizi tati ywetu
Bulahimu azumilaga umo
henati kujelwa ngasu.

Chohile aika lagano na wadya wakumzumila

13 Chohile aikaga ndagano
na Bulahimu na welekwa
wakwe kugamba isi
yose naitende yakwe.
Kadamanya ivyo, siyo
kwaviya Bulahimu naka-
timila Sigilizi, mna kwa
uzumizi niyo atendwa ywedi
ni Chohile.
14 Uneva wakunga walisi
yadya Chohile alaganaga na
wadya watimilaga Sigilizi,
ivyo uzumizi ni wa bule
naho viya Chohile alaganaga
ni vya bule.
15 Sigilizi yegala maya ya
Chohile, mna uneva ha-
hana sigilizi, kubalanga sig-
ilizi hakuhali.
16 Elo, mbuli ino yegamila
uzumizi, ivyo ndagano iyo
yegalwa kwa mbazi za
Chohile naho ni chindedi
kugamba ndagano iyo ni
kwa wantu wose siyo kwa
wadya du wakutimila Sig-
ilizi, mna seivyo kwa wadya
wakwikala kwa uzumizi
saviya Bulahimu, kwaviya
Bulahimu ni tati yetu suwe
chose,
17 saviya Mawandiko
Yakukile yakulonga, “Siku-
tenda tati ywa si zilozize.”
Bulahimu nuyo tati ywetu
kulongozi kwa Chohile
yudya amzumile. Chohile
akuwenka wantu wabanike
ujima, na kuvitenda vintu
hevihali vitende viyaho.
18 Bulahimu azumilaga
na kutenda na msuhi, hata

hegu nahehena chikumtenda atende na msuhi, kwaivyo katenda "tati ywa si zilozize." Saviya Mawandiko Yakukile yakulonga, "Cheleko chako nachitende chiloza."
19 Mna uzumizi wakwe hauhunguke hata hegu endaga na mihilimo gana vino nakamanya kugamba mwili wakwe nendile usokela enga ubanika, naho mkaziwe Sala hakudaha kutenda na wana.
20 Halekile uzumizi wakwe, naho hajeile nkama kugamba Chohile nachintize chiya alagane, mna uzumizi wakwe umjela nguvu, niyo amtogola Chohile.
21 Nakavimanya kugamba Chohile adaha kuchintiza idya indagano.
22 Nivyo vilekile Chohile kamwona Bulahimu ni ywedi.
23 Ikalongwa "Awoneke ywedi" haiwandikwe kwachausa chakwe du.
24 Naho yawandikagwa kwachausa chetu suwe chiwoneke wedi kulongozi kwa Chohile, yudya amuuyusa Yesu Zumbe dyetu.
25 Uyo alavyagwa akomwe kwachausa cha masa yetu, niyo auyuka chani chitendwe wachumile kwa Chohile.

5

Moyo uchumile kwa Chohile

1 Haluse kwaviya chitendwa wedi kwa Chohile kombokela uzumizi, china utondowazi na Chohile kombokela Zumbe dyetu Yesu Kulisito.
2 Uyo kwa sila ya uzumizi kachigala mwe mbazi za Chohile, umo chikwikala vino haluse. Elo chefenyeza msuhi chinanawo wa kwehanga na ukulu wa Chohile!
3 Sivyo ivyodu chefenyeza kusulumila kwetu, kwaviya chimanya kugamba kusulumila kwegala ujijimizi,
4 ujijimizi wegala lujendo lukumwagila Chohile, lujendo lukumwagila Chohile lwegala msuhi.
5 Msuhi uno suwo waudanti, kwaviya Chohile kajida ungi wakwe mndani mwe myoyo yetu kwa Muye Ukukile, udya achinkile.

6 Umo chendaga hachikwedaha, Kulisito abanikaga kwachausa chetu suwe wata masa.
7 Ni vidala mntu kubanika kwachausa cha mntu mta wedi. Hata hegu mntu adaha kubanika kwachausa cha mntu ywedi.
8 Mna Chohile kalagisa pwilili kwetu ungi wakwe, hadya chendaga china masa niyo Kulisito abanikaga kwachausa chetu!
9 Kwaviya haluse chitendwa wedi kwa Chohile kwa sakame ya Kulisito, ni chindedi pwilili kugamba na chambulwe na maya ya Chohile!
10 Hegu hadya chendaga wankondo wa Chohile, Chohile kachitenda chivane kwa file ya mwanawe. Vyatenda zeze haluse chiwambuya wa Chohile,

nachambulwe kwa ujima wa
Kulisito.
11 Mna sayo ayodu, china
chinyemi kwachiya Chohile
achivanye kombokela
Zumbe ywetu Yesu Kulisito,
achitendile wambuya wa
Chohile.

Adamu na Kulisito

12 Masa yengila mwe
isi kombokela mntu
yumwenga, nayo yegala file.
Ivyo file izagala mwa wantu
woseni kwaviya woseni
wana masa.
13 Umo Sigilizi hezi-
hali, masa nayendile mwe
isi, mna masa hayaku-
fanyanywa hekwina sigilizi.
14 Mna kukongela mwa
Adamu kubula kwa
Musa file iwatimila hata
hewedamanye masa yakuli-
gana na masa adamanye
Adamu umo hatimilaga
sigilizi ya Chohile.

Adamu ni mliganyo wa
yudya akutimila kwiza.
15 Mna jeleko hadikuli-
gana na masa, ni chindedi
kugamba yawegala wantu
walozize wabanike kom-
bokela masa ya mntu
yumwenga. Mna mbazi
za Chohile ni jeleko diya
dikwinkiza ujima kwa
wantu walozize, kujinkila
mbazi za mntu yumwenga,
Yesu Kulisito.
16 Naho, kuna kwesima
mgati mwe jeleko dya
Chohile na mbuli zilaile
kwachausa cha masa ya
yudya mntu yumwenga eze
adamanye masa. Chohile
niyo alavya nkanto, mna
kwa masa ya wantu walo-
zize, Chohile kawenka jeleko
dya kuwalekeila!
17 Ni chindedi kugamba
file ikonga kwikala kwa
sila ya mntu yumwenga,
kwachausa cha masa ya
mntu uyo yumwenga. Mna
yalagisisa kugamba yawe-
gala wadya wa kuwonelwa
mbazi za Chohile vilozize na
jeleko dya wedi wakwe, na
wikazi na kulongoza kwa
sila ya mntu yumwenga,
Yesu Kulisito.
18 Elo, ni saviya masa
ya mntu yumwenga yawe-
gaila wantu wose nkanto,
seivyo ntendwa ya wedi wa
mntu yumwenga iwalekeila
na kuwenka ujima.
19 Saviya wantu walozize
watendigwe wadamanya
masa kwa kuleka kwiva
kwa mntu yumwenga,
seivyo wantu walozize na
watendwa wedi kwa Chohile
kwa mntu yumwenga
kumwiva Chohile.
20 Sigilizi iza na kwigala
kongezekela kwa masa, mna
masa yeze yongezekele,
mbazi za Chohile zongezeke-
lesa.
21 Saviya masa yalongoze
na kwigala file, ivyo mbazi
za Chohile zalongoza kwa
wedi na kwigala ujima wa
mazuwa yose kombokela
Yesu Kulisito Zumbe dyetu.

6

Ujima mwa Kulisito

1 Chigeze naho? Chijen-
deleze kudamanya masa
chani mbazi Chohile zi-
jenyele?

2 Bule! Suwe chibanika
mwe masa, nachijendeleze
vivihi naho kwikala mwe
kudamanya masa?
3 Togola hamvimanyize
kugamba chabatizwaga
mwe file ya Yesu Kulisito?
4 Chize chibatizwe chi-
hambwa hamwenga na
uyo mwe file yakwe, chani
saviya Kulisito auyuke kwa
ukulu wa Tate, suwe naswi
chikale mwe ujima mhya.

5 Uneva suwe chilungana
naye mwe file, seivyo
nachilungane naye mo
kuuyuswa saviya auyukaga.
6 Naho chivimanya
kugamba wikazi wetu
we chikale utungikwa
hamwenga na Yesu mo
msalaba, chani udahi wa
mwili wa masa ubalangwe,
chisekutenda naho wa-
tumwa wa masa.
7 Kwaviya mntu abanike
kambulwa mwe nguvu za
masa.
8 Ivyo uneva chibanika
hamwenga na Kulisito,
chazumila kugamba
nachikale hamwenga naye.
9 Kwaviya chivimanya
kugamba Kulisito kauyuka,
habanike naho, file haim-
dahe naho.
10 Kabanika lumwenga
du kwachausa cha masa.
Habanike naho ekala kwa
kumwagila Chohile.
11 Mweivyo, mwefanyanye
saviya wabanike mwe
masa, mna mwekala kum-
sankanila Chohile kom-
bokela Kulisito Yesu.

12 Ivyo masa yaseku-
longoza naho mili yenyu
ikubanika, vikatenda mtim-
ile tama zakwe.
13 Naho msekujeza
kulavya vitago vyenyu
vidamanye mbuli za wihi
na masa. Mna vilavyeni
kwa Chohile saviya wantu
wata ujima, kwelavyeni kwa
wedi.
14 Masa yasekuwatenda
watumwa naho, kwaviya
hamkulongozwa ni sigilizi
mna kwa mbazi mlagiswe ni
Chohile.

*Chiwatumwa wa ku-
damanya yakumuwagila
Chohile*

15 Haluse chigeze? Chi-
damanye masa, kwaviya
hachikulongozwa ni sigilizi
mna chadimwa ni mbazi ya
Chohile? Bule!
16 Ichindedi mvi-
manya kugamba mnelavya
kumwiva mntu msiku
saviya watumwa wakwe,
ichindedi mwi watumwa
kwa yudya mkumwiva,
hegu watumwa wa masa,
chikutimila ni file, hegu
kumwiva Chohile, chikutim-
ila ni kutendwa wedi wa
myoyo.
17 Mna Chohile atogolwe!
Namwi watumwa wa masa
aho kale, mtimila chindedi
mbunkule mwa mahinyo
mhokele kwa myoyo yenyu
yose.
18 Mwakombolagwa mwe
masa na kutenda watumwa
wa wedi wa moyo kwa
Chohile.
19 Nalonga milongele
ya chiuntu ya wantu
wahwele mo utumwa.
Aho kale mwelavyaga

kutenda watumwa wakudamanya uzavu na wihi kwa kwikala mwe nkumbizi, seivyo kwelavyeni wenye mdamanye yedi kwa Chohile kwachausa cha ulenguswa.

20 Umo mwendaga watumwa wa masa mwendaga mwihale kutenda yadya yakumwagila Chohile.

21 Elo, mhokela chibwani kwa kudamanya viya mkuviwonela soni haluse? Usilo wa mbuli saizo ni file!

22 Mna haluse mkombolwa kale kulaila mwe masa naho mhitukila watumwa wa Chohile. Uvuni wenyu ni kwikala mwe ulenguso mo udumo kwinkigwa ujima wa mazuwa yose.

23 Kwaviya maliho ya masa ni file, mna jeleko dya Chohile ni ujima wa mazuwa yose mwe Kulisito Yesu Zumbe dyetu.

7

Sigilizi mwe kuguhana

1 Walukolo weyangu, sina nkama mmanye yano hunga nilonge, kwaviya nyuwe nyoseni mmanya mbuli za sigilizi. Sigilizi yamlongoza mntu achei mjima.

2 Chigambe, mvyele asoligwe atozwa ni sigilizi kwa mgosiwe umo mgosi uyo akatenda ni mjima, mna hegu akabanika, mvyele uyo kakombolwa mwe sigilizi imtozize.

3 Ivyo, uneva mvyele uyo akekala na mgosi mtuhu kuno mgosiwe ni mjima, nagambigwe mjenda na mntu ywa mweye, mna hegu mgosiwe kabanika, nachoholwe mwe sigilizi, akaguhigwa ni mgosi mtuhu hagambigwe mjenda na mtu ywa mwenye naho.

4 Walukolo weyangu, ivyo nivyo vili kwenyu. Nyuwe nanywi mwe sigilizi mbanika kujinkila mwili wa Kulisito, haluse mtenda wakwe auyuke chani mumdamanyize yedi Chohile.

5 Kwaviya umo nachikekala chimwili, tama zihiye zikasindikwa ni sigilizi, zidamanya ndima mwe mili yetu, vitendile chihele mwe file.

6 Mna haluse, chichohwelwa mwe sigilizi, kwaviya chibanika mwe mbuli idya ichitendile watumwa. Haluse chasankanila kulawana na wikazi mhya wa Muye, mna siyo kutimilana na mbuli idya ya chikale ya sigilizi iwandikwe.

Sigilizi na Masa

7 Togola, chigambe mbwani? Sigilizi ni masa? Bule! Mna Sigilizi initenda miye nimanye masa ni mbwani. Hegu Sigilizi hayalongaga, “Usekutenda na tama na chamnyawo,” Savimanyize kutenda na tama ihiye ni mbwani.

8 Komwiko uwo, masa yapata luhenyo lwa kwimula chila tama ihiye mndani mwangu. Hekwina sigilizi masa ni chintu chibanike.

9 Aho nkongo miye nani mjima umo samanyaga

sigilizi naikanigamba usekudamanya vintu vihiye savino, mna umwiko wize wingile, masa yauyuka,
10 nami niyo nabanika. Umwiko wasinyagwa kunigaila ujima, unigaila file.
11 Masa yapata luhenyo kombokela umwiko uwo, niyo yanidanta nakunikoma.
12 Ivyo, Sigilizi yenye ikuka, no mwiko nawo utondowala, uchuma kwa Chohile naho ni wedi.
13 Mna vino nikugamba wedi unigaila file yangu? Bule! Ivyo vili nikugamba, masa chani yatende chindedi ni masa, yajesa chiya ichedi kuhosa file yangu. Ivyo masa, kombokela mwiko, yalagisa vichintile viya yaihise.

Mahigano ye mndani mwangu

14 Chivimanya kugamba Sigilizi ni ya chimuye, mna miye ni ywa chimwili, sitagwa enga mtumwa ywa masa.
15 Sivimanyize nadamanya mbwani, kwaviya sikudamanya chiya hunga, mna nadamanya chiya sikunga.
16 Kwaviya hudamanya sicho hunga, vino nikugamba nazumila kugamba sigilizi ni yedi.
17 Ivyo suyo miye hudamanya vino, mna ni udahi wa masa ye mndani mwangu.
18 Sivimanya kugamba hadihali dyedi dyodyose mndani mwangu, kuligana no untu wangu. Kwaviya hata hegu naunga kudamanya dyedi, sikudaha kudidamanya.
19 Sikudamanya dyedi hunga nidamanye, mna nadamanya dihiye sikunga kudidamanya.
20 Elo, uneva nadamanya sikunga kudidamanya, ni kugamba suyo miye hudamanya, mna na amasa ye mndani mwangu.
21 Ivyo naviwona kugamba sigilizi yadamanya ndima. Haunga kudamanya dyedi, dihiye nidyo hudamanya.
22 Moyo wangu waibweda sigilizi ya Chohile.
23 Mna nawona kugamba kuna sigilizi ntuhu ikudamanya ndima mo mwili wangu, sigilizi iyo yahigana naidya ikuzumilwa numanyi wangu. Iyo yanitenda mtumwa ywa sigilizi ya masa ikudamanya ndima mo mwili wangu.
24 Mchiwa miye! Ni yuhi akunga anikombole no umwili uno ukunigala kwe file?
25 Chohile atogolwe, adamanye vino kombokela Zumbe Yesu Kulisito!

Elo, miye umanyi wangu watimila sigilizi ya Chohile, mna umwili wangu watimila sigilizi ya masa.

8

Kwikala mwe viya Muye ywa Chohile akunga

1 Ivyo, kwa wadya wose wakwikala kwa kulungana

na Kulisito Yesu hawakantilwe.
2 Kwaviya, Sigilizi ya Muye
ukuchinka ujima kwa kulungana na Kulisito Yesu, inichohola kulaila mwe Sigilizi
ya masa na file.
3 Mbuli idya Sigilizi ya
Musa enkigwe ni Chohile
idunduge kuidamanya
kwachausa cha usokezi
wa chimntu, Chohile
kaidamanya, Kwa kumsigila
mwanawe mwenye akatenda na mwili wa masa
kwachausa cha masa, chani
akantile masa mo mwili.
4 Chohile kadamanya ivyo
chani viya Sigilizi ikunga
viwagile vitimilwe vichinte
mndani mwetu suwe chikwikala kuligana na Muye
Ukukile, mna suko kuligana
na mwili una masa.
5 Wadya wakwikala saviya
mwili ukunga, walongozwa
ni fanyanyi za mwili. Mna
wadya wakwikala saviya
Muye Ukukile ukunga,
walongozwa ni fanyanyi za
Muye.
6 Kwaviya fanyanyi zikulongozwa ni mwili una masa
zegala file, mna fanyanyi
zikulongozwa ni Muye zegala ujima na utondowazi.
7 Elo fanyanyi zikulongozwa ni mwili zahosa
wantu wamwihiwe Chohile,
kwaviya hawakutimila sigilizi ya Chohile, ichindedi
hawakudaha kuitimila.
8 Wadya wakulongozwa
numwili hawakudaha kumuwagila Chohile.

9 Nyuwe mna Muye wa
Chohile unekala mndani
mwenyu hamkulongozwa ni
mwili, mna mwalongozwa
ni Muye Ukukile. Uneva
yoyose hana Muye wa
Kulisito suyo mntu ywa
Kulisito.
10 Mna uneva Kulisito
emndani mwenyu, Muye
awenkani ujima kwaviya
nyuwe mtendwa wedi
kulongozi kwa Chohile, hata
hegu mili yenyu ibanika
kwachausa cha masa.
11 Uneva Muye ywa
Chohile amuyuse Yesu ekala
mndani mwenyu, ivyo uyo
amuyuse Kulisito naijele
ujima imili yenyu ikubanika.
Nadamanye ivyo kwa Muye
wakwe emndani mwenyu.

12 Elo, walukolo weyangu,
china ndima, mna suko
kwa kwikala saviya mwili
ukunga.
13 Kwaviya, uneva
mkekala saviya mili ikunga,
chindedi na mbanike. Mna
kwa sila ya Muye mwakoma
ntendwa zenyu zihiye,
namtende na ujima.
14 Elo wadya wakulongozwa ni Muye wa Chohile
ni wana wa Chohile.
15 Kwaviya Muye
mwinkigwe ni Chohile
haukuwatenda watumwa na
kuwatenda mwogohe naho,
mna mhokela Muye ukuwatenda wana wa Chohile kwa
Muye uwo chetanga, “Aba!”
Nuko kugamba “Tate!”
16 Muye wa Chohile aukula
nemyuye yetu kugamba
suwe chi wana wa Chohile.
17 Elo, kwaviya suwe
chiwanawe, chiwalisi
wa Chohile, wa kulisi

hamwenga na Kulisito, kwaviya hegu chinatenda hamwenga mwe masulumizo ya Kulisito, nachitende hamwenga mo ukulu wakwe.

Ukulu ukwiza

18 Nafanyanya kugamba masulumizo ya vino haluse sicho chintu yakaliganywa na ukulu udya ukunga ugubulwe kwetu.
19 Elo vyumbe vyoseni vyagoja wana Chohile wagubulwe.
20 Kwaviya vyumbe vyoseni vitendwa viwoneke kugamba sicho chintu, siyo kwa kunga vyenye, navitendwa ivyo mwe viya Chohile aungile, akatenda na msuhi,
21 kugamba vyumbe vyenye navyo navichohoilwe kulaila mo utumwa wa kuwola, na kwingila mo ulekeilwa wo ukulu wa wana wa Chohile.
22 Kwaviya chivimanya kugamba kubula vino haluse vyumbe vyoseni vyaugula kwa usungu wa kwefungula.
23 Mna sivyo vyumbe ivyodu vikuugula, suwe naswi china malimbulo ya muye chaugula mndani mwetu, kuno chikagoja Chohile achitende wanawe kukombolwa kwe mili yetu.
24 Kwa msuhi uwo suwe chikombolwa, mna msuhi hauhali uneva chachiwona chiya china msuhi nacho. Kwaviya ni yuhi akwikiya msuhi chiya akuwona?
25 Mna uneva china msuhi na chiya hechikuchiwona, nachikigoje kwa kujijimiza.
26 Mweivyo Muye naye achambiza mwe usokezi wetu. Kwaviya hachidahile kulombeza seivyo vikungwa, Muye mwenye achilombezeza kwa Chohile kwa kuugula hekukulongeka.
27 Chohile akuwona mndani mwe myoyo, kazimanya fanyanyi za uyo Muye, kwaviya uyo Muye alombezeza wantu wa Chohile mwe mzungu wa Chohile.
28 Chivimanya kugamba vintu vyose vyadamanya ndima kwa mbuli zedi kwa wadya wakumunga Chohile, wadya etange wadamanye viya akunga.
29 Wadya Chohile awamanyaga kukongela nkongo, nawo awasentaga watende enga Mwanawe, chani Mwana atende mwelekwa ywa nkongo mwa walukolo walozize.
30 Elo, wadya Chohile asagule iviya nawo etange, wadya etange iviya nawo awatendile wedi kulongozi kwakwe, kawatenda wedi kulongozi kwakwe naho kehanga nawo mo ukulu wakwe.

Kulisito Yesu alagisa vivihi Chohile achunga

31 Mwe yano yoseni, chigeze? Uneva Chohile ekwe ntendele yetu, ni yuhi akudaha kuchihiga? Hahali hata yumwenga.

32 Chohile hamng'ang'anile
Mwanawe we ichedu, mna
kamlavya kwachausa chetu
woseni. Uneva kadamanya
ivyo, togola, mwafanyanya
hachinke vyose bule?
33 Ni yuhi akunga awa-
longeleze wantu asagule
Chohile? Hahali Chohile
mwenye kawausiza masa!
34 Ni yuhi naho akunga
awakantile? Hahali, Kulisito
Yesu abanikaga na kuyuka
naho kekala ko mkono
wa kulume wa Chohile
achilombezeza!
35 Ni yuhi akudaha
kuchisente na ungi wa
Kulisito? Togola ni nkunto
hegu ni chinyulu hegu ni
masulumizo hegu ni sala
hegu ni sakaza hegu ni
nkondo hegu file,?
36 Saviya Mawandiko
Yakukile yakugamba,
"Kwachausa chako chi mwe
nkondo ya file chilo na
msi,
chatendwa saviya ngoto ik-
wakuchinjwa."
37 Mna, mwezimbuli zino
zose chijinka wahuda kwa
wambizi wa uyo akuchunga!
38 Simanyisa kugamba siyo
file hegu ujima, hegu
wandima wa kwembingu
hegu udahi mtuhu wa
kwembingu hegu mbuli za
haluse hegu mbuli zikwiza,
hegu nguvu,
39 hegu ye kulanga hegu
ye hasi hegu chumbe chi-
tuhu chochose, havikudaha
kuchisenta na ungi wa
Chohile alagise kwetu kwa
sila ya Kulisito Yesu Zumbe
dyetu.

9

Chohile na wantu wakwe

1 Miye silungana na
Kulisito sikudaha kulonga
udanti, nalonga ichindedi
ichodu. Moyo wangu na
Muye Ukukile vyanukwila,
2 kugamba nina chinyulu
chikulu na ulumi heukusila
mo moyo wangu,
3 kwaviya nahajelejeza
kugamba niligitwe naho
nisentwe na Kulisito kwa
ulozo wangu wantu wa
kabila dyangu!
4 Awo ni Waizulaeli wantu
wadya Chohile kawatenda
wanawe, niyo awalagisa
ukulu na ndagano, kawenka
Sigilizi, wamvikila Chohile
viya vikungwa naho wa-
manya viya alagane nawo.
5 Walaila mwe wadalahala
wa Chiyahudi wamanyikise,
Kulisito kwa untu wakwe,
kalaila mo lukolo lwawo.
Chohile akulongoza vyose,
atogolwe mazuwa yose!
Taile.
6 Sikulonga kugamba viya
Chohile alongaga nalavye
havidamanyike, kwaviya
sawo wantu wose wa Izu-
laeli ni wantu wa Chohile.
7 Naho siyo kwaviya
ni welekwa wa Bulahimu
ni wana wa Chohile.
Chohile amgambaga Bu-
lahimu, "Welekwa wako
nawalawane na Isaka."
8 Ino ni kugamba wana
welekwe chimntu sawo
wana wa Chohile, mna
wana welekwe kuligana na
viya Chohile alongaga nawo
wakunga wetangwe wana
wakwe.

9 Kwaviya Chohile agambaga vino. “Mwe chipindi chiwagile nanuye, Sala naye natende na mwana.”

10 Naho sivyo ivyo du. Lebeka naye apataga wana chilume waidi wata tati yawo yumwenga, mkale ywetu Isaka.

11 Chohile kachintiza lusagulo lwakwe helukwegamila ntendwa mna lwegamila mwitango, kalagisa ayo kwaviya hata hegu hawanati kwelekwa awana awo, na kudaha kusagula yedi hegu yehiye,

12 Chohile amgambilaga Lebeka kugamba, “Mwana ywa nkongo namsankanile mvunawe.”

13 Saviya Mawandiko yakugamba, “Nasimunga Yakobo, mna nasimwihiwa Esau.”

14 Elo, chigambe mbwani, Chohile apagula? Bule.

15 Kwaviya amgambaga Musa, “Nanimfile mbazi mntu yoyose nungile nimfile mbazi, nanimwonele usungu yoyose hunga nimwonele usungu.”

16 Ivyo, chila chintu chegamila mbazi za Chohile, siyo kwa viya mntu akunga hegu kudamanya.

17 Kwaviya Mawandiko Yakukile yalonga mwa Falao ywa Misili yagamba, “Sikutenda seuta chani nguvu zangu zimanyike na zina dyangu dizagale mwe isi njima.”

18 Ivyo, Chohile afila mbazi mntu akunga na kumtenda mdala ywa moyo mntu akunga.

Maya ya Chohile na Mbazi

19 Mna yumwenga mwenyu adaha anuze, “Uneva mbuli nivyo zili, ni mbwani Chohile achei kuchiwona china wihi? Ni yuhi akudaha kuchinda viya Chohile akunga?”

20 Weye wi yuhi? Weye wi mntu du, wadaha vivihi kumhitula Chohile? Nyungu haikudaha kumuza ayumbile, “Ni mbwani ukanumba vino?”

21 Mufi ana udahi wa kuudamanya ulongo viya akunga kwa longo dimwenga dya ulongo adaha kumba chiya, chimwenga chitende chantunywa chituhu kwa mbuli za mazwela.

22 Mna uneva kugamba Chohile nakaunga alagise maya yakwe na kutenda udahi wakwe umanyike. Kajijimizisa viya viwagile kugwelwa ni maya vidamanywe kwachausa cha kubalangwa.

23 Naho kaunga agubule ukuka wakwe mkulu, achinkile suwe chikunga mbazi zakwe, achimalanye kale kuhokela ukuka wakwe.

24 Suwe chi wantu chitangwe siyo kulaila kwa Wayahudi awodu mna hata mwe sawo Wayahudi.

25 Saviya Zumbe alongaga mwe chitabu cha muwoni Hoseya.

“Wantu sawo wangu,
naniwetange ‘Wantu wangu.’

Si sayungaga,
naniitange 'Hunga.'
26 Hadya wagambilagwa, 'Nyuwe hamwi wantu wangu,'
aho nawetangwe wana wa Chohile emjima."
27 Isaya aweilaga Waizulaeli na kugamba. "Hata hegu wantu wa Izulaeli waloza saviya msanga wa mpwani, mna ni wajeche du wakunga wambulwe,
28 kwaviya Zumbe nasunguze kukantila vichintile mwa wantu wa si yose."
29 Ni saviya Isaya alongaga aho nkongo, "Hegu Zumbe mta udahi hasaga welekwa, nachitenda enga Sodoma, nachitenda enga Gomola."

Ulombezi wa Paolo kwa Izulaeli

30 Elo chigeze, wantu sawo Wayahudi, hawalondile kutendwa wedi kwa Chohile wenye, watendwa wachumile moyo kwa Chohile kwa kuzumila kwawo,
31 Mna Waizulaeli, wendaga wakalonda sigilizi ikunga iwenke wedi wa moyo kwa Chohile, mna hawailondole.
32 Ni kwa mbwani hawailondole? Kwaviya nawakasinya ntendwa zawo hawegamile uzumizi. Ivyo nawekobadika mwe yuwe dikukobadisa,
33 saviya Mawandiko yakulonga.
"Kaula, naika yuwe Sayuni
dikunga dikobadise wantu,
luwe lukunga luwagwise.
Mna yoyose akumzumila hajelwe soni."

10

1 Walukolo weyangu, naungisa kwa moyo wangu wose chani wantu wangu wambulwe! Naho nawalombezeza kwa Chohile!
2 Nadaha kuukula kugamba wahikiliza kumsankanila Chohile, mna umanyi wawo mwe kumsankanila Chohile hauna chindedi.
3 Hawamanyize viya Chohile akuwatenda wantu watende wedi, mna wajeza kwika sila yawo wenye, ivyo hawatimile sila ya Chohile ya kuwatenda wantu wachume myoyo kulongozi kwakwe.
4 Kwaviya Kulisito nuyo udumo we Sigilizi, chani chila na wazumile watendwe wachumile myoyo kwa Chohile.

Ukombolwa ni kwa wose

5 Musa awandikaga vino mwe kutendwa achumile moyo kwa Chohile kwa kutimila Sigilizi. "Yoyose akutimila lagiso dya Sigilizi nekale."
6 Mna mwe kutendwa achumile moyo kwa Chohile kwa kuzumila Mawandiko yagamba vino, "Usekweuza mo moyo wako, Ni yuhi akunga akwele kwembingu?" Uko ni kumseleza hasi Kulisito.
7 "Naho usekuza, Ni yuhi akunga asele kwe isi ya wabanike?" Uko ni kumuyusa Kulisito.

8 Mawandiko Yakukile
yagamba vino. "Ulosi wa
Chohile wi hajihi na weye,
wi mo mlomo wako na mo
moyo wako" Nuwo ulosi wa
uzumizi chikulonga.
9 Hegu unalonga kugamba
Yesu ni Zumbe na kuzumila
kwa moyo kugamba Chohile
kamuyusa, nawambulwe.
10 Kwaviya kwa moyo
mntu azumila na kutenda
achume myoyo kulongozi
kwa Chohile, naho kwa
mlomo mntu akulonga
chindedi mwa Kulisito
nambulwe.
11 Mawandiko Yakukile
yagamba, "Yoyose akumzu-
mila hajelwe soni."
12 Hahana kwesi-
mana Wayahudi na
sawo Wayahudi, Zumbe
yumwenga nuyo Zumbe dya
wose naho ajimbikisa wose
wakumwitanga.
13 Saviya Mawandiko
Yakukile yakugamba,
"Yoyose akwitanga zina dya
Zumbe nambulwe."
14 Mna nawetange vivihi
zina dya Zumbe uneva
hawamzumile? Naho
nawazumile vivihi uneva
hawanati kumwiva? Naho
nawamwive vivihi uneva
hahana wantu wawagam-
bile?
15 Naho wantu nawawagam-
bile vivihi uneva hawasig-
ilwe? Saviya Mawandiko
Yakukile yakugamba,
"Kwiza kwa wadya waku-
longa Mbuli Yedi kwawagila
vidala!"
16 Mna sawo wose wa-
hokele Mbuli Yedi. Isaya
mwenye agamba, "Zumbe,
ni yuhi azumile ulosi wetu?"
17 Elo, uzumizi walaila
kwa kwiva, kwiva nako
kwalaila kwa kugambilwa
mbuli za Kulisito.
18 Mna nauza, ni chindedi
kugamba hawawivile ulosi?
Bule wawiva, saviya
Mawandiko yakugamba.
"Izwi dyawo dizagala mwe
isi njima,
ne milosi yawo ijendesa
kubula kwe zinten-
dele ze isi."
19 Nauza naho, wantu wa
Izulaeli hawakombaganye?
Nkongo Musa agambaga,
"Kwa wantu hewena si
naniwatende muwonele
finju,
si ya wahezi
naniwatende mwihiwe."
20 Isaya alongaga kwa
kwekamba,
"Silondolwa ni wadya
nendile heweku-
nilonda,
selagisa kwa wadya nendile
hawakunitanga."
21 Mna kulanga wantu wa
Izulaeli agamba, "Msi mjima
siwachumiziza mikono
yangu kuwahokela wantu
wasi na hewekwiva."

11

*Mbazi za Chohile kwa Izu-
laeli*

1 Elo nauza, Chohile
alemelaga Wayahudi, wantu
wakwe mwenye? Bule!
Miye mwenye ni Muizulaeli,
mwelekwa ywa Bulahimu,
mntu ywa kabila dya
Benjamini.
2 Chohile hawalemele
wantu wakwe, awasagulaga

kukongela nkongo. Mvimanya viya Mawandiko Yakukile yakulonga umo Eliya akawalongeleza Waizulaeli kwa Chohile.

3 "Zumbe kaula, wawakoma wawoni wako na kubalanga nchanja zako, ni miye du nisigale naho wajeza kunikoma."

4 Mna Chohile amhitulaga mbwani? Agambaga, "Seikiya wagosi watuhu magana gana mfungate hewevikile milungu Baali,."

5 Nivyo vili hata vino haluse, kuna wantu wajeche wasigale wasagulwe ni Chohile kwachausa cha mbazi zakwe.

6 Usaguzi wakwe wigamila mwe mbazi zakwe, siyo mweviya wantu wadamanye. Kwaviya hegu usaguzi wa Chohile nawigamila mwe viya wantu wakudamanya, mbazi zakwe hazatendile mbazi.

7 Haluse togola? Wantu wa Izulaeli hawalondole chiya nawakazungula. Walondole nani kafyo kadodo du asagulaga Chohile, wasigale watendagwa na myoyo midala.

8 Saviya Mawandiko Yakukile yakulonga, "Chohile kaitenda myoyo yawo midala na fanyanyi zawo zigone, kubula mazuwa yano hawakudaha kuwona hegu kwiva."

9 Daudi naye agamba.

"Ngasu zawo nazitende mtego wa kuwagwiza,
wagwe na kulihwa kwa masulumizo!

10 Meso yawo yajelwe chiza chani wasekuwona,
migongo yawo iveduke kwa masulumizo mazuwa yose."

11 Elo nauza, Wayahudi weze wekobadike, wagwa wagwele? Bule! Kwaviya wadamanyaga masa, ukombolwa wingila kwa sawo Wayahudi, kuwajela finju Wayahudi.

12 Uneva masa ya Wayahudi yegala ujimbiko ulozize mwe isi, kuswesa uzumizi kwawo kwigala ujimbiko ulozize kwa sawo Wayahudi. Elo, ni chindedi chihala kugamba kuchintiza kwawo nakwigale ujimbiko ulozize!

Ukombolwa wa Sawo wayahudi

13 Haluse nalonga na nyuwe wantu sawo Wayahudi. Kwaviya nanejendeleza kutenda msigilwa kwa sawo Wayahudi, netunya ne ndima yangu.

14 Mafani nadaha kuwatenda wantu wa kwetu, awo Wayahudi, watende na finju, chani nidahe kuwambula wajeche.

15 Uneva walemelagwa, wantu we isi watenda wevana na Chohile. Elo navitende vivihi umo wahokelwe? Wabanike nawauyuke!

16 Uneva kabesu kankongo ko mgate kenkwa Chohile kalenguswa, ivyo mgate mjima nawo nautende ulenguswa. Naho maizi ya mti yenkigwa Chohile,

matambi nayo nayatende
yakwe.
17 Matambi yamwenga
ya mzaituni uhandigwe
yakantwa, na matambi ya
mzaituni mbago yahasik-
izwa mwakwe. Nyuwe sawo
Wayahudi mwi saviya mza-
ituni mbago, haluse mna
luhenyo lwa ujima chimuye
utogile mwa Wayahudi.
18 Elo, msekuwabela
wadya wakantigwe enga
matambi. Namwefenye
vivihi? Mwi matambi du,
hamkutoza maizi, maizi
yawatozani nyuwe.
19 Mna namgambe,
“Matambi yakantwa chani
miye nihasikizwe hantu
hakwe.”
20 Ni chindedi. Nayakantwa
kwaviya yaswesa kuzumila,
mna weye wachimala kwa
kuzumila kwako. Mna
usekwefenya, wogohe.
21 Uneva Chohile hawafile
mbazi Wayahudi, wekale
saviya matambi ya
chikolwa, seivyo hawafileni
mbazi?
22 Hano chawona viya
Chohile emtana naho mkali.
Ni mkali kwa wadya
wagwele, mna ni mtana
kwako, hegu wajendeleza
mo utana wakwe. Mna hegu
hukuvitenda, weye nawe
naukantwe.
23 Naho uneva Wayahudi
hawanajendeleze kuleka
kuzumila kwawo, nawa-
hasikizwe hadya naweli,
kwaviya Chohile avidaha
ivyo.
24 Nyuwe sawo Wayahudi
chikolwa mwi saviya
matambi ya mzaituni
mbago ukantigwe niyo
wahasikizwa mwe mzaituni
uhailwe. Uneva Wayahudi
chikolwa ni saviya mza-
ituni uhandigwe, navitende
vihufu Chohile kuhasikiza
naho matambi yakantike
mwe mti uwo.

Mbazi za Chohile kwa wose

25 Walukolo weyangu,
naunga mmanye chindedi
chino chefisize, mnasekwe-
fenya kugamba mwi wabala
vitendese. Kulemela kuzu-
mila kwa Waizulaeli ni kwa
mazuwa majeche du, kubula
aho ludongo naluchinte lwa
sawo Wayahudi wakunga
wambwile Chohile.
26 Vino nivyo Izulaeli
yose naikombolwe. Saviya
Mawandiko yakulonga.
“Mkombola neze kulaila Sayuni
nause wavu wose mwa welekwa wa Yakobo.
27 Nanike lagano dino nawo
umo hausa masa yawo.”
28 Kwaviya Wayahudi
walemela Mbuli Zedi za
Chohile, Wayahudi ni wehi
wa Chohile, kwa upati
wenyu nyuwe wantu sawo
Wayahudi. Mna kwaviya
Wayahudi nawasagulwa
wachei wambuya wa
Chohile kwachausa cha
wababa zawo.
29 Kwaviya majeleko na
mwitango wa Chohile
hayakuhitukila.
30 Aho nkongo nyuwe na-
hamkumwiva na Chohile,
mna haluse Chohile kawafila
mbazi kwaviya Wayahudi
walekile kumwiva.

31 Elo, kwaviya muwonelwa
mbazi, haluse Wayahudi
nawo hawakumwiva
Chohile, chani nawo haluse
wawonelwe mbazi ni
Chohile.
32 Kwaviya Chohile kawa-
tenda wantu wose watende
wafungwa mo kuhitukila
kwawo chani awawonele
mbazi.

Chohile atogolwe

33 Ugoli na ubala na
umanyi wa Chohile ni
vikulu vitendese! Malamuzi
yakwe hayakulongeka, sila
zakwe nazo hahali akudaha
kuzikombaganya.
34 Mawandiko yagamba.
"Ni yuhi akudaha kum-
langiliza Zumbe?
Ni yuhi akudaha kulafya
naye mwe chaku-
damanya?
35 Ni yuhi amwinkaga
Chohile chochose
chani amlihe?"
36 Kwaviya vintu vyose
vilaila kwakwe, vyose
viyaho kwa udahi wakwe na
kwachausa chakwe. Ukulu
kwa Chohile mazuwa yose!
Taile.

12

*Chikale vivihi chim-
sankanile Chohile*

1 Elo, walukolo weyangu,
kwaviya Chohile ni mta
mbazi zilozize kwetu,
nawalombezesani kwa
moyo wose. Lavyani mili
yenyu kwa Chohile saviya
ntambiko ikomelwe Chohile
mna ina ujima, ikukile naho
ikuwagila. Uno nuwo mviko
wa chindedi mkungwa
mdamanye.
2 Msekutimila viya wantu
we isi ino wakudamanya,
mna mlekeni Chohile ahitule
fanyanyi zenyu mndani
mwenyu. Aho naho mkunga
mmanye viya Chohile
akunga, chedi chikumwagila
Chohile naho chichintile.
3 Kulawana na mbazi
ninkigwe ni Chohile
nawagambilani nyuwe
wose, msekwefanyanya
kugamba mwi chintu ku-
jinka viya mkuwagilwa
kutenda. Fanyanyi zenyu
zitende na chihimo cha
uzumizi mwinkigwe ni
Chohile chila yumwenga.
4 Mili yetu ina vitago vilo-
zize, naho chila chitago china
ndima yakwe.
5 Seivyo suwe naswi hata
hegu chiloza, suwe chose chi
mwili umwenga mwe kulun-
gana na Kulisito, naho chila
yumwenga ni chitago cha
mnyawe.
6 Elo, chila yumwenga ana
jeleko dyakwe kuligana na
mbazi Chohile achinkile. Elo
mta jeleko dya uwoni aje-
seze kuligana na uzumizi
wakwe,
7 enkigwe jeleko dya ku-
sankanila, asankane. Un-
eva ni jeleko dya kuhinya,
ahinye.
8 Uneva kwenkigwa
jeleko dya kufunda watuhu,
afunde. Mta kumpangila
mnyawe ananacho, apangile
kwa moyo umwe. Mchi-
maila achimaile kwa nguvu
zose. Mta kufila mbazi, afile
mbazi kwa chinyemi.
9 Ungi wenyu utende
hewina udanti. Mwihiwe

chochose chihiye, mtozese
chiya ichedi.
10 Unganisanani saviya
walukolo, chila yumwenga
amjinke mnyawe kwa
kungisa kutunyana.
11 Damanyisani ndima,
msekulegela. Msankanileni
Zumbe kwa moyo wose.
12 Bwedani msuhi wenyu,
jijimizani mwe nkunto,
mlombezeni Chohile
mazuwa yose.
13 Sangilani wazumizi
wenyu mwe viya wakunga,
wahokeleni wajeni kwa
chisekwesekwe.
14 Wajimbikeni woseni
wakuwasulumizani, wajim-
bikeni mse kuwaligita.
15 Bwedani hamwenga
nawo wakubweda, ilani
hamwenga na wakwila.
16 Mwivane mgati
mwenyu. Msekwefenya,
mna nyanyahalani. Msek-
wewona wata umanyi
ulozize.
17 Uneva mntu kawadamany-
izani dihiye, msekumvuz-
iza dihiye. Damanyani
viya chila yumwenga aku-
fanyanya ni vyedi.
18 Damanyani chila chiku-
dahika mwenyu kutenda na
utondowazi kwa chila mntu.
19 Wambuya zangu,
msekuliha wihi, mna
mumlekeile Chohile.
Kwaviya Mawandiko Yakuk-
ile yagamba, “Nanilihe,
Nanivuze, Zumbe alonga.”
20 Kujinka ayo, Mawandiko
Yakukile yagamba. “Uneva
wehi wako wana sala,
walise, hegu wana nchilu
wenke cha kunywa, kwaviya
kwa kudamanya ivyo nowa-
jele soni.”
21 Usekuleka wihi
ukuhude, mna uhude wihi
kwa wedi.

13

Tegelezani wakulongoza

1 Chila mntu aungwa aw-
eve wata udahi kwaviya
udahi wowose walaila kwa
Chohile, wadya wata udahi
wasagulwa ni Chohile.
2 Yoyose akuhigana na
wata udahi ahigana na
viya aungile Chohile, naho
yoyose akudamanya ivyo
egaila nkanto mwenye.
3 Kwaviya wata kulongoza
hawakogohwa ni wadya
wakudamanya yedi, mna
wogoha ni wadya waku-
damanya yehiye. Elo,
waunga usekumwogoha
chilongozi? Damanya yedi,
nawo nawakutogole,
4 kwaviya ni wandima wa
Chohile wa kukudamany-
iza weye mwenye yedi.
Mna hegu ukadamanya
wavu, wogohe, kwaviya ni
chindedi wana udahi wa
kukantila. Ni wandima wa
Chohile wakulagisa maya
yakwe yatendese wadya
wakudamanya wavu.
5 Ivyo weveni wata udahi
siyo du kwachausa cha
kogoha maya yatendese ya
Chohile, mna kwaviya mwe
myoyo yenyu mvimanya
mwaungwa mdamanye
chibwani.

6 Nivyo vikuleka mwaliha kodi, kwaviya vilongozi awo wamdamanyiza Chohile naho wadamanya ndima viya wakungwa wadamanye.
7 Haluse waliheni wajeni wenyu, wakungwa kulihwa kodi waliheni kodi, wakungwa kulihwa ushulu waliheni ushulu, watunyeni wakungwa watunywe naho wogoheni wakungwa kogohigwa.

Kudamanyizana

8 Msekutigizwa chochose ni mntu, mna tigizwani ni kungana. Akumunga mnyawe kaitimila sigilizi.
9 Miko yagamba vino, “Usekugonya mntu ywa mwenye, usekukoma, usekubawa, usekunga cha mnyawo” Vyoseni vino, navituhu, vyahanganywa mwe mwiko umwenga, “Munge mnyawo saviya ukweunga mwenye.”
10 Akumunga mnyawe hakudaha kumdamanyiza wihi, elo Sigilizi yachintizwa ni ungi.
11 Mdamanye vino, kwaviya mvimanya kugamba chipindi chibula kwenyu kwinuka mwe zintongo. Kwaviya haluse chipindi cho kwambulwa chihajihi kujinka aho nkongo chazumilaga.
12 Chilo chihajihi na kusila, msi wi haguhi na kwingila. Chileke kudamanya vintu vya chiza, chiguheni viziha vya ulangazi.
13 Chikale vyedi vikuwagilana na msi, siyo kwa kungisa kudya na kunywa, siyo kukolwa hegu uchilanga hegu nkumbizi hegu finju.
14 Mna Zumbe Yesu Kulisito atende suche yenyu, msekutimila naho viya mili yenyu ikunga.

14

Msekukantilana

1 Wahokeleni wata uzumizi uhwele, mna msekuhigana mwe viya wakufanyanya kugamba vyawagila.
2 Uzumizi wa wantu watuhu wawaunga kudya chila chintu, mna mntu mta uzumizi uhwele adya mboga za mani du.
3 Wadya wakudya chila chintu wasekubela hawekudya, wadya nawo wakudya mboga izodu wasekukantila wakudya chila chintu, kwaviya Chohile kawazumila.
4 Weye wi yuhi ukujeza kukantila mndima ywa mtuhu? Akachimala hegu akagwa ni mbuli ya Zumbe dyakwe. Na wachimale watogile kwaviya Zumbe adaha kuwachimalisa.
5 Wantu wamwenga wafanyanya kugamba zuwa dimwenga dyajinka mazuwa matuhu, wantu watuhu wafanyanya kugamba mazuwa yoseni ni yamwenga. Chila yumwenga atende na ukanuni mwe viya akufanyanya.

6 Wadya wakutunya zuwa dimwenga, wadi-
tunya kwachausa cha Zumbe, nawo wakudya
chila chintu, wadya kwa kumtunya Zumbe, kwaviya
wamhongeza Chohile. Wadya hewekudya vintu
vituhu, wadamanya ivyo kwachausa cha Zumbe,
wowo nawo wamhongeza Chohile.
7 Hahali mntu akwikala kwachausa chakwe naho
hahali mntu akubanika kwachausa chakwe.
8 Uneva chekala ni kwachausa cha Zumbe,
uneva chikabanika ni kwachausa cha Zumbe. Elo,
hegu chekala hegu chika-
banika, suwe chi wantu wa Zumbe.
9 Kwaviya Kulisito ka-
banika niyo auyuka chani atende Zumbe ywa wajima
hamwenga na wabanike.
10 Ni mbwani wamkan-
tila mlukolo ywako? Naho ni mbwani wabela watuhu?
Suwe chose nachikantilwe ni Chohile.
11 Kwaviya Mawandiko
Yakukile yagamba.

"Saviya nina ujima, alonga Zumbe,
chila vindi nadinifikile madi,
naho chila lulimi nalulonge kugamba miye ni Chohile."

12 Ivyo chila yumwenga
mwetu nalavyanye mbuli zakwe mwenye mwa meso
ya Chohile.

Usekumhosa mnyawo agwe

13 Elo, chisekukantilana,
mna chisekudamanya cho-
chose na chimtende mlukolo akobadike na kugwela mwe
masa.
14 Kwaviya silungana
na Zumbe Yesu, nina chindedi kugamba hahana
chintu chochose chihiye viya chumbigwe, mna
mntu akafanyanya kugamba chintu chimwenga chiha,
kwakwe chatenda chiha.
15 Uneva wamjela chihovu
mlukolo ywako kwachausa cha nkande ukudya,
ivyo weye humuli mwe ungi. Usekutenda nkande
ukudya kumwaza mntu yudya Kulisito abanikaga
kwachausa chakwe!
16 Elo, msekuzumila
chintu mkuchiwona ni chedi kwenyu chihulutwe.
17 Kwaviya Useuta wa
Chohile siyo mbuli za kudya na kunywa, mna ni ku-
damanya wedi, utondowazi na mbwedo ukwigalwa ni
Muye Ukukile.
18 Wantu wakumsankanila
Kulisito mwe sila ino, wamwelelesa Chohile naho
awagilwa ni watuhu.
19 Ivyo, mazuwa yose
chisinyise mbuli zikwigala utondowazi na zikucham-
biza kuzengana.
20 Elo, usekubalanga
ndima ya Chohile kwachausa cha nkande. Chila chintu
chilenguka, mna viha kum-
tenda mntu yoyose agwe mwe wavu kwachausa cha
nkande.
21 Ni vyedi kuleka kudya
nyama, kunywa divai, hegu kudamanya chochose chiku-

daha kumkobadisa mlukolo
ywako agwe.
22 Tozesa chiya ukuzumila
mgati mwako na Chohile.
Ajimbikwe ni yudya mo
kufanyanya dyo kudamanya
hakukantilwa nu moyo
wakwe viya ukunga.
23 Mna mta nkama mwe
nkande akudya, akantilwa
uneva akadya, kwaviya icho
akudamanya hakukizumila.
Chochose ukudamanya
hehena uzumizi ni masa.

15

Chambize watuhu mna sawo suwe wenye

1 Suwe chitogile mo uzu-
mizi chaungwa chiwambize
mwe zinkunto zawo wadya
wahwele mo uzumizi,
chisekweunga wenye.
2 Mna chila yumwenga
ywetu amunge mnyawe kwa
yedi chani amzenge mo uzu-
mizi.
3 Kwaviya Kulisito he-
ungile mwenye. Mna, saviya
mawandiko yakugamba,
“Mahuluto yose wakuhulute
weye yanibwila miye.”
4 Kwaviya chila chintu
chiwandikwe mwe chikale
chawadikagwa chani chichi-
hinye suwe kuligana na
ugoji na ujelwa moyo
chikwinkwa na Mawandiko
Yakukile chitende na msuhi.
5 Chohile akulavya ugoji
na ujela moyo, awenkeni
muye wa umwe mgati
mwenyu umo mkamtimila
Kulisito Yesu,
6 chani wose hamwenga
mumtunye Chohile na Ise
dya Zumbe dyetu Yesu
Kulisito kwa izwi dimwenga.

Mbuli zedi kwa sawo Wayahudi

7 Elo, hokelanani
kwachausa cha ukulu wa
Chohile saviya Kulisito
awahokeleni.
8 Kwaviya nawagambilani
Kulisito kawasankanila
Wayahudi chani alagise
uchindedi wa Chohile na
kuchintiza ndagano na
wababa zetu,
9 Chani sawo Wayahudi
nawo wadahe kumtunya
Chohile kwachausa cha
mbazi zakwe. Saviya
mawandiko yakugamba.
“Ivyo nahutogole mwa sawo
Wayahudi,
nanicheme kutogola zina
dyako.”
10 Naho yagamba,
“Elelwani nyuwe sawo
Wayahudi hamwenga
na wantu wa
Chohile!”
11 Naho,
“Mtogoleni Zumbe, sawo
Wayahudi wose,
mtogoleni, wantu wose!”
12 Vituhu Isaya agamba,
“Nalaile mwelekwa mo
lukolo lwa Yese,
neze alongoze sawo
Wayahudi,
uyo natende msuhi wawo.”
13 Elo, Chohile sina dya
msuhi, awabwedezese na
kuwatondowaza kuligana
na kuzumila kwenyu, msuhi
wenyu ujenyele kwa nguvu
za Muye Ukukile.

Paolo alavyanya ni mbwani kawandika viya awandike

14 Walukolo weyangu, nina chindedi mwenyu kugamba mwi wedi vitendese, mna umanyi wose, naho mwadaha kuhinyana.
15 Mna mwe baluwa ino siwawandikilani hatenda sina woga, niwakumbuseni mwe mbuli zimwenga. Sidamanya ivyo kwachausa cha mbazi ninkigwe ni Chohile,
16 ya kutenda mndima ywa Kulisito Yesu kwa sawo Wayahudi. Nasankanila ndima ya ulavyantambiko kulonga Mbuli Yedi ya Chohile, chani sawo Wayahudi watende enga lavyo dizumilwe ni Chohile, lavyo dilenguswe ni Muye Ukukile.
17 Elo, kwa kulungana na Kulisito Yesu, nadaha kwefenyeza ndima yangu kwachausa cha Chohile.
18 Sikujeza kulonga chintu chituhu chochose mna chiya du adamanye Kulisito Yesu kugwila mwangu chani sawo Wayahudi wamwive Chohile. Kadamanya vino kwa ulosi na ntendwa,
19 kwa udahi wa mpituko na vilagiso, na kwa nguvu za Muye wa Chohile. Na kwakutamba sila yose kulaila Yelusalemu kubula Iluliko, silonga vichintile Mbuli Yedi ya Kulisito.
20 Mazuwa yose nahaungisa kulonga Mbuli Yedi hohose hadya zina dya Kulisito hedinati kwivika, ninasekuzenga mlanga mwe msingi wa mntu mtuhu.
21 Saviya Mawandiko Yakukile yakulonga.

“Wantu wose hawagambilwe mbuli zakwe nawawone,
na wadya hewevile nawakombaganye.”

Mzungu wa Paolo kutalamkila Lumi

22 Kwaivyo sichindwa kubula kwenyu nkanana zilozize.
23 Mna kwaviya haluse sibinda ndima yangu ntendele zino, naho kwaviya kwa mihilimo ilozize nahaunga kubula kwenyu,
24 nina msuhi wa kudamanya ivyo haluse. Nahaunga niwawone umo ni mwe sila haita Spaniya, nakwambizwa ni nyuwe kubula uko, umo hajika kubweda kutenda hamwenga hadodo na nyuwe.
25 Mna kwa vino haluse naita Yelusalemu kusankanila wantu wa Chohile uko.
26 Kwaviya mabunga ya wantu wakumzumila Kulisito uko Makedoniya na Akaya waviwona wachisanye hela kuwambiza wantu wa Chohile wachiwa uko Yelusalemu.
27 Wowo wenye waviwona wadamanye ivyo, mna ichindedi waungwa wadamanye iyo ni mbuli yawo. Kwaviya, uneva sawo Wayahudi watenda hamwenga mwe ujimbiko wa chimuye wa Wayahudi, nawo wawasankanile Wayahudi mwe mbuli za chimwili.

28 Umo habinda indima
ino na kuwenka hela zose
wachisanyizwe, naniwata-
lamkileni umo ni mwe sila
kubula Spaniya.
29 Sivimanya kugamba
umo heza kwenyu naniwe-
gaile ujimbiko ulozize wa
Kulisito.
30 Walukolo wangu,
nawalombezesani kwachausa
cha Zumbe dyetu Yesu
Kulisito na kwachausa cha
ungi wa Muye wa Chohile,
lunganani na miye kwa
kunilombezeza kwa Chohile.
31 Lombezani nilawe
mpeho mwa wadya hewezu-
mile we Yudeya. Ndima
yangu nayo uko Yelusalemu
izumilwe ni wantu wa
Chohile weyuko.
32 Ivyo, Chohile akaunga,
nanidahe kwiza kwenyu
kwa moyo ubwedile, hahu-
mule hamwenga na nyuwe.
33 Chohile, sina dya uton-
dowazi, atende hamwenga
na nyuwe nyose. Taile.

16

Ndamsa zangu

1 Naunga nilonge kwenyu
kugamba lumbu dyetu Fibi
ni mntu ywedi, mndima ywa
bunga dya wazumile uko
Kenikileya.
2 Mhokeleni kwa zina dya
Zumbe saviya wantu wa
Chohile wakungwa kutenda.
Mwambizeni kwa chochose
akunga kwenyu, kwaviya
katenda mbuya mtana kwa
wantu walozize kwangu.
3 Ndamsa zangu zi-
wabwile Pisika na Akila,
wandima weyangu mwe
ndima ya Kulisito Yesu,
4 wehosa ujima wawo
kwachausa changu. Nawa-
hongeza vidala, suyo miye
du, mna hata kulaila
kwa sawo wayahudi wa
mabunga ya wazumile.
5 Ndamsa naho kwa
wazumile wakudugana mwe
nyumba yawo.

Ndamsa kwa mbuyangu
vidala Epaineto, wankongo
mwe si ya Asiya kumzumila
Kulisito.
6 Ndamsa kwa Maliyamu,
awadamanyanyize ndima
vidala.
7 Ndamsa kwa walukolo
mwa Kulisito Anduloniko
na Yuniya, wambuya wa
Chiyahudi wendaga na miye
mwe chifungo, wamanyika
vyedi mwa wasigilwa, naho
watendaga Wakulisito umo
miye sinati.

8 Ndamsa zangu kwa
Ampliato, mbuyangu vidala
mwe kulungana na Zumbe.
9 Ndamsa naho kwa
Alubano, mndima mnyangu
mwe ndima ya Kulisito,
na kwa Sitakisi, mbuyangu
vidala.
10 Ndamsa kwa Apele,
uchindedi wakwe kwa
Kulisito uwagila. Ndamsa
kwa walukolo wa Alisitob-
ula.
11 Ndamsa kwa Helodi-
oni, mbuya ywa Chiyahudi,
na walukolo wa Nalikiso
wamzumile Zumbe.
12 Ndamsa zangu kwa
Tilifaina na Tilifosa, waku-
damanya ndima mwe
ndima ya Zumbe, na kwa

mbuyangu Pefusisi, am-
damanyizise ndima Zumbe.
13 Nilamsiza Lufo asag-
ulwe kudamanya ndima
ya Zumbe, na kwa mami
yakwe, yudya nami hum-
tunya saviya mnala.
14 Ndamsa zangu kwa
Asinikilito, Filegoni, He-
lime, Patiloba, Helima,
na walukolo woseni we
hamwenga nawo.
15 Ndamsa kwa Filologo na
Yuliya, Neleya na lumbudye
na Olimpa na wantu woseni
wa Chohile wehamwenga
nawo.
16 Lamsanani kwa kilagiso
cha kungana. Ndamsa
kwenyu zikulaila kwa
mabunga ya wantu wamzu-
mile Kulisito.

Sigilizi za kukomeleza

17 Walukolo weyangu
nawalombezesani. Wasinyiseni
wakubalanga umwenga
wenyu na kusa uzumizi wa
wantu na kuhiga mahinyo
mhinyigwe. Kwenegeni na
wantu awo!
18 Kwaviya wantu waku-
damanya mbuli saizo
hawakumsankanila Kulisito
Zumbe dyetu, mna
wadamanya zawo wenye.
Kwa losi zawo ntana na kwa
ulongi wawo wakuwadanta
waza myoyo ya wantu
wachumile.
19 Chila yumwenga ka-
manya ivyo mkumwiva
Zumbe, ivyo nelelwa
kwachausa chenyu. Mna
naunga mtende na umanyi
mdamanye yedi mwe mbuli
zedi, mna hemwina masa
mwe mbuli zihiye.
20 Chohile naye sina dyetu
dya utondowazi hakawe
kumhonda Shetani hasi
mwe viga vyenyu.

Mbazi za Zumbe dyetu
Yesu kulisito zitende na
nyuwe.
21 Timoseo, mndima
mnyangu, awalamsani,
Lukiyo na Yasoni na
Sosipateli weyangu wa
Chiyahudi nawo wawalam-
sani.
22 Miye, Telitilo, mta
kuwandika ibaluwa ino,
nawalamsa kwa zina dya
Zumbe.
23 Gayo mkaya ywangu,
hamwenga na bunga
dya wazumizi wose
wakudugana kwakwe,
wawalamsani, Elasito,
mchimaila ywa hela zo
mzi mkulu, hamwenga
na mlukolo ywetu Kwato
wawalamsani.
24 Mbazi za Zumbe dyetu
Yesu Kulisito zitende na
nyuwe. Taile

Paolo amtogola Chohile

25 Elo haluse chimhongeze
Chohile! Uyo adaha kuwato-
gezani mwe idya Mbuli
Yedi nawagambilaga mwa
Yesu Kulisito, mwe chinyele
chiya chigubulwe naho
chafisagwa kwa mihilimo
ilozize ijinkile.
26 Mna, haluse ichindedi
icho chigubulwa kwa sila
ya mawandiko ya wawoni,
na kwa mwiko wa Chohile
mta ujima mazuwa yose
umanyika mwe si zose chani
wose wazumile na kwiva.
27 Kwakwe Chohile mta
umanyi wedi ichedu. Ukulu

una uyo kwa sila ya Yesu Kulisito, mazuwa yose! Taile.

BALUWA YA NKONGO YA PAOLO KWA WAKOLINTO

ULONGOZI

Baluwa ya Wakolinto yawandikagwa ni msigilwa Paolo mo mhilimo wa 55 (1:1). Ni ya nkongo mwe zibaluwa zakwe mbili izo chinanazo Paolo ayawandikile mabunga ya wamzumile Kulisito we komzi wa Kolinto. Vyadahika awandikaga ibaluwa ino umo akekala Efeso henati kufanyanya kutalamkila umzi wa Kolinto umo emwe sila akalaila Mekadoniya (16:5-9).

Baluwa ino yalawana na ulosi Paolo ahokele kulaila kwa wazumizi wamwenga ukulanga ntendwa zihiye zikwesimana mwe idibunga dya wamzumile Kulisito, ukuchisanya kusentana na kugonyana. Mzi wa Kolinto wamanyikisaga kwe zimbuli zakwe zo kugonyana, ivo nahavikwehela bunga dya wamzumile Kulisito nawo wakabwilana ne izimbuli izo. Baluwa ya nkongo kwa Wakolinto iviya ichisanya sula imanyikise ya ungi (13).

Vimndani

Paolo awalamsa Wakolinto naho amtogola Chohile kwa chausa chawo (1:1-9).

Ukajika atambalisa ulosi ahokele ukalanga kusentana kwa wazumizi wa bunga dya wamzumile Kulisito wa Kolinto (1:10-4:21).

Ukajika atambalisa mbuli ya ugonyi na kuwagambila chila yumwenga aleke (5-6).

Ukajika alavya malagiso mwe mbuli za lusona, kuvikila matukulu, mviko mo lumpe na ntunyo za chimuye na uyuko (1-15).

Abindiliza kwa mazwela mazuwa na mbuli za chimntu (16).

1 Miye Paolo, msigilwa
ywa Kulisito Yesu uyo
Chohile aungile kwitanga,
na mlukolo ywetu Sositeni,
2 Chawawandikilani
nyuwe bunga dikumzumila
Chohile mwiyuko komzi
wa Kolinto. Nyuwe wadya
mlenguswe kwa sila ya
kulungana na Kulisito Yesu
na mwitangwe ni Chohile
mtende wantu wakwe
seivyo kwa wose chila hantu
hohose wakumvikila Zumbe
dyetu Yesu Kulisito uyo
Zumbe ywawo na ywetu,
3 Nawaungilani wedi wa
Chohile na utondowazi
ukulaila kwa Chohile Tati
yetu na Zumbe dyetu Yesu
Kulisito.

Ujimbiko wa Kulisito

4 Namhongeza Chohile
ywangu mazuwa yoseni
kwachausa chenyu kwaviya
mwinkigwa wedi wa Chohile
kwa sila ya Kulisito Yesu.
5 Kwaviya mlungana na
Kulisito mhokela vintu vyose
vyedi vilozize mwe umanyi
wose na udahi wose wa ku-
longa,

6 kwaviya ulosi mwa
Kulisito ukulwa mndani
mwenyu,
7 naho hamhungukilwe
ni ntunyo yoyose ikulaila
kwa Muye Ukukile, mkago-
jesa kwa nkwina kuyuswa
kwakwe Zumbe dyetu Yesu
Kulisito.
8 Uyo nawatogezeni
nyuwe kubula ko uhelo,
mtende hamwina lema mwe
idizuwa idyo dya Zumbe
dyetu Yesu Kulisito.
9 Chohile ni mkanuni,
uyo awetangeni nyuwe
mwingile mwe ndala
hamwenga na Mwanawe,
Yesu Kulisito Zumbe dyetu.

Bunga dya wazumile wa Kolinto wepagula

10 Walukolo mwa Kulisito,
nawailani kwa zina dya
Zumbe dyetu Yesu Kulisito,
kugamba ivanani nyoseni
kwa chila mbuli mkulonga.
Msekwepagula, mtende na
ulosi umwenga na fanyanyi
za chalumwe.
11 Walukolo weyangu,
mbuli nigambilwe ni wantu
wa kaya ya Kiloye, zalag-
isa pwilili kugamba mna
nkumbizi mgati mwenyu.
12 Icho hulonga ni chino,
kwaviya chila yumwenga
alonga, “Miye namtimila
Paolo” mtuhu, “Miye nam-
timila Apolo”, mtuhu, “Miye
namtimila Petulo*”, mtuhu,
“Miye namtimila Kulisito.”
13 Togola, Kulisito
kepanga? Togolani, Paolo
nuyo asulumizwe mo msal-
aba kwachausa chenyu?
Hegu togolani, Nambatizwa
mtende wanampina wa
Paolo?
14 Namhongeza Chohile
kugamba simbatize yoyose
mna Kilisipo na Gayo.
15 Elo hahali akudaha ku-
longa kugamba kabatizwa
kwa zina dyangu.
16 Heye, naho nabatizaga
wantu we kaya ya Site-
fana, mna kujinka awo sik-
ufanyanya hegu nabatizaga
mntu mtuhu yoyose.
17 Kulisito hanisigile ni-
batize, mna kuwagambila
Mbuli Yedi ya Kulisito,
naho siyo kwa milosi ya
chimtu, chani nguvu ya
file ya Kulisito mo msalaba
isekuswa.

Kulisito ni Nguvu na Ubala wa Chohile

18 Kwaviya ulosi wa file ya
Kulisito mo msalaba ni uhezi
kwa wadya wakwaga, mna
kwa suwe chikuhonywa ni
nguvu ya Chohile.
19 Kwaviya iwandikwa,
“Nanibalange ubala wawo
wata ubala,
na umanyi wawo wata
umanyi naniulemele.”
20 Uneva nivyo vili, nauza,
ekuhi mta ubala? Ekuhi
mhinya Sigilizi za Musa?
Ekuhi mhiga mbuli ywa
mazuwa yano? Togola,
Chohile hatendile umanyi
wa wantu we isi ni uhezi?
21 Kwaviya mwe umanyi
wa Chohile, wantu we isi
hawakudaha kummanya

* **1:12** Petulo nuyo Kefa kwa Chiyunani

Chohile kwa sila ya wowo wenye. Mna Chohile kaunga kuwahonya wadya wakumzumila kwa sila ya chiya wata ubala wakuchiwona ni uhezi, uhezi wa udya ulosi ukulongwa.

22 Wayahudi waunga wawone mpituko, Wagiliki walonda ubala.

23 Mna suwe, chamlonga Kulisito asulumizwe. Kwa Wayahudi mbuli ino ni nkobadiko, kwa wantu wa isi ntuhu ni uhezi,

24 mna kwa wadya wetangwe, Wayahudi kwa Wagiliki, Kulisito ni nguvu ya Chohile na umanyi wa Chohile.

25 Kwaviya chikuwoneka ni uhezi wa Chohile, chawagila kujinka ubala wa wantu, naho chikuwoneka chisokele kwa Chohile, china nguvu kujinka nguvu ya wantu.

26 Walukolo weyangu, kumbukani umo mwitangwe, kugamba, walozize wenyu nahewena ubala hata kwa fanyanyi za chiuntu, walozize nahewena nguvu hegu wantu wa chizumbe.

27 Mna Chohile kayasagula yadya isi ikuyawona ni uhezi, chani awajele soni wata ubala, naho kayasagula yadya isi ikuyawona yahwa, chani awajele soni wata nguvu.

28 Chohile kayasagula yadya kwa fanyanyi za isi ni mbuli zihwele naho zikubelwa, mbuli izo nahezikuli, chani kwa izo azuse ziya kwa fanyanyi za wantu wakuwona ni mbuli zedi.

29 Chani hasekutenda na mntu yoyose akudaha kweduvya ha meso ya Chohile.

30 Mna Chohile kawalunganyani nyuwe na Kulisito Yesu, naho Chohile kamtenda Kulisito atende umanyi. Kwa sila ya Kulisito chiwoneka wedi kulongozi kwa Chohile na kukombolwa.

31 Elo, saviya mawandiko yakukile yakugamba, “Mta kweduvya, eduvye mwe ndima ya Zumbe.”

2

Ulosi wa Kulisito asulumizwe

1 Walukolo weyangu, umo nezaga kwenyu sizile kuwagambila ulosi wa Chohile wefisize kwa milongele ya pwilili, hegu kwa ubala wa chimtu.

2 Umo nendaga kwenyu samanyaga chochose mna kummanya Yesu Kulisito, heye, Kulisito yudya atungikwe mo msalaba.

3 Umo nendaga kwenyu mwili wangu nauhwa, naho nazingiza vidala kwa luchenyenta.

4 Ulosi wangu na kulonga kwangu sivilavize kwa milosi ya ubala ikutamila, mna kwa ulagiso wa nguvu ikulaila kwa Muye wa Chohile,

5 chani kuzumila kwenyu kusekwegamila ubala wa mntu mna kwegamile nguvu ya Chohile.

Umanyi wa Chohile

6 Mna suwe chasimwila
ubala kwa wadya watogile
mwe uzumizi, mna siyo
ubala we isi ino, hegu ya
vilongozi we isi ino mwe
wadya wa kwaga.
7 Mna chalonga umanyi
wefisize wa Chohile, ubala
wefisize Chohile aikaga mo
moyo wakwe kudamanya
kukongela isi hainati
kumbwa, kwachausa cha
ukulu wetu.
8 Hahali chilongozi hata
yumwenga mwe isi ino
aimanyize. Kwaviya hegu
waimanyize, hawamtungike
Zumbe ywa ukulu mo
msalaba.
9 Mna ni saviya vi-
wandikwe,
“Mbuli ziya ziso haziwonaga
hegu gutwi kuziva,
mbuli ziya mntu hafanyanyaga
mo moyo,
mbuli Chohile awaikiye
wadya wakumunga.”
10 Mna Chohile kachigub-
wila izimbuli izo kwa Muye
wakwe. Kwaviya Muye
Ukukile azuza chila chintu
hata mbuli zimndani vidala
mwa Chohile.
11 Kwaviya ni yuhi aku-
daha kumanya mbuli za mn-
dani za mntu uneva siyo
Muye wakwe umntu uyo?
Mweivyo, hahana amanyize
mbuli za Chohile mna Muye
wa Chohile.
12 Hachihokele muye wa
wantu we isi ino mna
chihokela Muye ulaile kwa
Chohile, chani chimanye
mbuli chinkigwe bule du ni
Chohile.
13 Elo suwe hachikulonga
ulosi chihinyigwe kwa
umanyi wa chimntu, mna
kwa milosi chihinyigwe ni
Muye, chahinya chindedi
cha chimuye mbuli za
chimuye.
14 Mntu suyo ywa chimuye
hakuzumila mbuli za Muye
wa Chohile. Mbuli izo
kwa mntu ywa mazwela ni
uhezi, naho hakudaha kuz-
imanya kwaviya zamanyika
kwa wambizi wa Muye.
15 Mna mntu mta Muye
wa Chohile amanya yoseni,
naho yeye hakumanywa ni
mntu.
16 Saviya viwandikwe,
“Niyuhi akumanya fanyanyi
za Zumbe? Niyuhi akudaha
kumtenda amanye?” Mna
suwe china fanyanyi za
Kulisito.

3

Wandima wa Chohile

1 Walukolo weyangu, miye
sidahile kulonga na nyuwe
saviya na wantu wata Muye
wa Chohile, mna nalonga
na nyuwe wantu we isi
ino, saviya wana wachembe
mwe kumzumila Kulisito.
2 Siwanywesani mele,
siwalisizeni nkande itogile,
kwaviya nahamnati
kuidaha. Hata vino haluse
hamkuidaha,
3 kwaviya nyuwe mchei
mwekala mwe isi. Un-
eva wantu mchei na finju
na nkumbizi mwenyu, vino
havikulagisa kugamba mwi
wantu wa chimwili, mk-
wikala mwe viya isi ikunga?
4 Kwaviya mntu yumwenga
akagamba, “Miye namtimila
Paolo”, mtuhu agamba,

“Miye namtimila Apolo”,
togolani, iyo haikulagisa
kugamba mwekala saviya
wantu we isi ino?
5 Elo, Apolo ni yuhi?
Na Paolo ni yuhi? Suwe
chiwandima chiwalekileni
mzumile. Chila yumwenga
ywetu adamanya ndima
saviya enkigwe ni Zumbe.
6 Miye nahandaga mbeyu,
Apolo kaijeila mazi, mna ai-
tendile ihote niyo yakula ni
Chohile.
7 Elo, akuihanda suyo
chintu, hegu akuijeila mazi,
mna ichintu ni Chohile
akuileka ihote na kukula.
8 Yudya ahandile na yudya
ajeile mazi wose ni wamwe,
Chohile namtunye chila
yumwenga kuligana na viya
adamanye mwenye.
9 Kwaviya suwe chi-
wandima wa Chohile, chiku-
damanya ndima hamwenga,
nyuwe mwinkonde yakwe
mwizengo dya Chohile.
10 Kwa wedi wa Chohile
anihokele, sihuda saviya
mzesi mta ubala, na-
sizenga msingi udya mlanga
mwakwe mntu mtuhu
azenga. Mna chila mntu
asinyise ivyo akuzenga
mlanga mwakwe.
11 Kwaviya hahali mntu
akudaha kuzenga msingi
mtuhu akaleka udya
uzengigwe kale, kugamba,
Yesu Kulisito.
12 Uneva mntu yoyose mo
msingi uwo azenga kwa
zahabu, hegu hela hegu
mayuwe ya yombe kulu
hegu miti hegu mani hegu
nyasi,
13 ndima yakwe nailag-
iswe viya ili, kwaviya Msi
naulangaze. Naigubulwe
mwe moto, umoto nawo
nauhime wedi wa chila
ndima ya mntu.
14 Uneva ndima ya mntu
yoyose azengile mo msingi
uwo niyo yatoga mo moto,
umzesi uyo natunywe.
15 Uneva ndima iyo
inasila moto, natende kaza
ntunyo yakwe, mna uyo
mwenye nahonywe, saviya
ahonyigwe mwe nkondo yo
moto.
16 Togolani, hammany-
ize kugamba nyuwe mwi
nyumba ya kumvikila
Chohile, naho kugamba
Muye wa Chohile wekala
mndani mwenyu?
17 Elo, uneva mntu
anabalanga nyumba ya
kumvikila Chohile, Chohile
nambalange, kwaviya
nyumba ya kumvikila
Chohile ikuka, naho nyuwe
mwi nyumba iyo ya
kumvikila Chohile.
18 Msekwedanta! Mntu
yoyose mgati mwenyu akwe-
wona ni mta umanyi mwe
isi, viwagila atende hezi
chani atende na umanyi wa
chindedi.
19 Kwaviya, umanyi wa
wantu we isi ni uhezi ku-
longozi kwa Chohile. Saviya
viwandikwe, “Chohile awag-
wiza wata umanyi mo ubala
wawo.”
20 Naho, “Zumbe kamanya
kugamba fanyanyi za wata
umanyi sicho chintu.”
21 Elo, mntu asekweduvila
wantu. Kwaviya chila chintu

ni chenyu,
22 Paolo hegu Apolo hegu
Kefa, isi hegu ujima hegu
file, viya viyaho haluse
hegu viya navize, vyoseni ni
vyenyu.
23 Mna nyuwe mwi wantu
wa Kulisito, Kulisito naye ni
ywa Chohile.

4

Wasigilwa wa Kulisito

1 Mntu achiwone suwe
kugamba chiwandima wa
Kulisito, naho wachimaila
wa mbuli zefisize za Chohile.
2 Aho ikungwa mwa
wachimaila ni kutenda
wakanuni.
3 Mna kwangu miye
ni mbuli ndodo vidala
kukantilwa ni nyuwe, mna
kwa kukantilwa kwa vitala
vya wantu, hegu kwekantila
mwenye.
4 Moyo wangu hauku-
nilongela kwa mbuli
yoyose, mna iyo haikulagisa
kugamba sina cha kulahwa.
Zumbe nuyo akunikantila.
5 Elo, msekukantila mbuli
chipindi chakwe hachinati
kubula aho akwizila Zumbe.
Uyo na alangazize yefisize
mwe chiza, na kulaviza
kweise mbuli za myoyo. Aho
naho chila mntu akunga
ahokele ntogozi yakwe
kulaila kwa Chohile.
6 Walukolo, sidamanya
mbuli zino kwangu mwenye
na Apolo kwachausa
chenyu, chani kwa mliganyo
wetu mhine ulosi wagaze,
“Kaulisani yawandikwe.”
Chani mntu yoyose asek-
wemwefenyeza mntu
yumwenga na kumbela
mtuhu.
7 Niyuhi akutendile mkulu
kujinka mtuhu? Una chihi
hwihokele? Mna uneva
hegu kuhokela, ni mbwani
ukweduvya saviya kugamba
huhokele?

8 Mwigutakale! Mten-
dakale wagoli! Mtenda
Mazumbe suwe hechimuli!
Nivyedi, mwatendile
maseuta, chani suwe
naswi chitende maseuta
hamwenga na nyuwe.
9 Nafanyanya kugamba
Chohile kachitenda suwe
wasigilwa wantu wa kuzig-
ila, saviya wantu wakan-
tilwe file, kwaviya chitenda
chintu cha kwehelwa mwe
isi njima, kwa wandima wa
kwembingu na wantu.
10 Suwe chiwahezi
kwachausa cha Kulisito,
mna nyuwe mna ubala mwa
Kulisito! Suwe chiwahwele,
mna nyuwe mna nguvu.
Nyuwe mwatunywa, mna
suwe chabelwa.
11 Hata vino haluse,
suwe china sala na nchilu,
hachina cha kuvala, cha-
toigwa maihi, naho hachina
hekwikala.
12 Naho changadikisa
na kudamanya ndima
kwa mikono yetu wenye.
Chikahulutwa, chajimbika,
chika sulumizwa, chaji-
jimiza,
13 chikaligitwa, chahitula
vyedi. Chitendwa saviya
uzavu we isi, kwa chila mntu
suwe chi ntaka.

14 Sikuwandika mbuli zino
chani niwajeleni soni, mna

kuwafunda saviya wanangu hunga.
15 Kwaviya hata hegu mna magana mlongo ya welesi mwa Kulisito, hamna watate walozize. Kwaviya miye nuyo niwelekeni mwa Kulisito Yesu kwa sila ya Mbuli Yedi ya Kulisito.
16 Ivyo, nawalombezesani mnitimile viya hudamanya.
17 Ivyo simsigila Timoseo kwenyu, akwinga mwanangu mkanuni hunga mwa kulungana na Kulisito, akuzumilika mwa Zumbe. Nawakumbuseni sila hutimila mwe kulungana na Yesu, sila huhinya chila hantu mwa chila mabunga ya wamzumile Chohile.
18 Wamwenga wenyu weduvya saviya kugamba sikwiza kwenyu.
19 Mna, nanisunguze kwiza kwenyu umo Zumbe akaunga, naho miye nami nanibunkule, siyo chiya du wakudaha kulonga awo wakweduvya, mna hata chiya wakudaha kudamanya.
20 Kwaviya uzumbe wa Chohile suwo ulosi, mna ni nguvu.
21 Elo mwaunga vihi? Nize kwenyu na nkome, hegu na Muye umemile ungi na kuhola?

5

Ntendwa zihiye mwa Wakulisito wa Kolinto

1 Kuna milosi ikuzumilika kugamba kuna uchilanga naho uchilanga wihiye haunati kutendeka hata mwa hewemmanyize Chohile. Sivigambilwa kugamba mgosi amgonya mkaza ise!
2 Naho mwefenya vivihi? Navitenda vyedi mwingile chinyulu, mntu uyo naye adamanye imbuli iyo abalazwe mwenyu.
3 Ichindedi, hata hegu uneva kwa mwili ni hale na nyuwe, mna mo moyo nihamwenga na nyuwe, simkantila kale uyo adamanye imbuli iyo ya soni saviya niyaho.
4 Umo mkadugana hamwenga kwa zina dya Zumbe Yesu, nami hatenda hamwenga na nyuwe Chimuye kwa nguvu za Zumbe dyetu Yesu,
5 mwinkizeni mntu yuno kwa Shetani chani umwili wakwe ubalangwe, chani myuye wakwe udahe kuhonywa mwe dizuwa dya Zumbe akwizila kukantila wantu.
6 Kweduvya kwenyu suko kwedi! Togolani, hamvimanyize kugamba hamila chidogo yagwadusa tonge jima?
7 Elo, kwesunteni, mkailavye idya ihamila ya kale ya masa, chani mtende tonge hya hedijeligwe hamila, saviya ichindedi nimanyize mwili. Kwaviya, Kulisito, mwana ngoto ywetu ywa Pasaka, kalavigwa kale mviko.
8 Ivyo, chidamanyeni ngasu ya Pasaka, siyo ya mgate ujeligwe hamila ya

kale ya masa na wavu,
mna kwa mgate hewijeligwe
hamila, mgate wa utana na
chindedi.
9 Nawawandikilaga mwe
baluwa yangu ntuhu
kugamba msekutenda
hamwenga na wajenda
uyaga.
10 Sikugamba msekutenda
hamwenga vitendese na wa-
jenda uyaga we isi ino wantu
hewemmanyize Chohile,
hegu wata kunga vya
weyawe, hegu wabunyanya
hegu wavikila matukulu.
Hegu na nivyo naviwaunga
mwisame isi.
11 Mna nawawandiki-
lani kugamba, msekutenda
hamwenga na mlukolo
akwegamba mkulisito kuno
ni mjenda uyaga, hegu mta
kunga vya weyawe hegu
mtakuvikila matukulu hegu
mtakuhuluta hegu mkozi
hegu mbunyanya. Mntu
sauyo msekujeza hata kudya
naye.
12 Togolani, ni mbuli
yangu kuwakantila wantu
wekuse? Awo Chohile
nawakantile. Mna nyuwe
hamkungwa kuwakantila
wadya wemgati mwenyu
wenye.
13 Chohile nakan-
tile wadya wekuse.
“Mwingaseni mntu mwavu
mwenyu.”

6

Vitala mwe Wakulisito

1 Uneva mntu ywa kwenyu
kalemana na mkulisito
mnyawe mwatenda vivihi
kumlaha mzumizi mnyawe
mwechitala cha wantu
hewena kuvika, mkaleka
kumlaha kwa wantu wa
Chohile?
2 Hegu hamvimanyize
kugamba wantu wakukile
nawawakantile wantu we
isi? Hegu nivyo, isi naikan-
tilwe ni nyuwe, togolani!
Hamkuwagila kukantila
mbuli ndodo?
3 Hamvimanyize kugamba
nachiwakantile wandima
wa kwembingu? Uneva
hegu imbuli ino, sikugamba
chikantilise mbuli za
mazuwa yano?
4 Ivyo, uneva mkatenda
na nkumbizi mwe mbuli za
mazwela, togolani, mwawa-
tenda walamuzi wantu awo
hewekusinya bunga dya
wamzumile Chohile?
5 Nalonga ayo chani niwa-
jele soni! Togola, hahana
hata yumwenga mwenyu
mta ubala wa kulamula
nkumbizi mwe bunga dya
wamzumile Chohile?
6 Mna mwalahana,
mlukolo na mlukolo naho
walamuzi nawo hawezu-
mile.
7 Ichindedi uko kulahana
wenye yalagisa kugamba
mdundugisa! Havyatendile
vyedi mbunyanywe? Havy-
atendile vyedi mnkonywe
vyenyu?
8 Mna, kuhigana na ivyo,
nyuwe wenye mwankonya
wantu na kuwahoka vyawo,
naho, ayo mwawatendela
walukolo wenyu!
9 Hegu, hamvimanyize
kugamba wantu wavu
hawengile mo uzumbe wa
Chohile? Msekwedanta!
Sawo wajenda uyaga hegu

wavikila matukulu hegu
wajenda na wantu wa
wenye hegu wadyamapulu
hegu wagosi hegu wavyele
wakwesigina,
10 hegu wabavi hegu
wabafu hegu wakozi hegu
walulimi hegu wapolaganyi,
awo wose hawengile mo
uzumbe wa Chohile.
11 Wamwenga mgati
mwenyu wendaga seivyo
wowo. Mna mlenguswa
kulaila mwe masa, mtendwa
wedi kulongozi kwa Chohile
kwa zina dya Zumbe Yesu
Kulisito na kwa Muye wa
Chohile ywetu.

Jesezani mili yenyu kwa kumtunya Chohile

12 Mntu adaha kulonga,
"Chila chintu kwangu miye
chaligana naviya sigilizi
ikunga." Heye, mna
siyo chila chintu ni chedi
kwako. Nadaha kugamba
chila chintu chaligana na
sigilizi kwangu mna sikunga
kulongozwa ni chochose.
13 Yumwenga adaha
kulonga, "Nkande ni ya
nda, na nda nayo ni ya
nkande." Ni chindedi, mna
Chohile nabalange vyose
vidi. Mwili suwo wa uchi-
langa, mna kumsankanila
Zumbe, Zumbe naye ni
kwachausa cha mwili.
14 Ivyo, Chohile amuuyuse
Zumbe nachuyuse naswi
kwa nguvu yakwe.
15 Togolani! Hamvimany-
ize kugamba mili yenyu
ni vitago vya mwili wa
Kulisito? Ivyo niviguhe
vitago vya Kulisito nakuvi-
tenda vitago vya mchilanga?
Havikudahika!
16 Hegu hamvimany-
ize kugamba akulungana
na mchilanga atenda
mwili umwenga naye?
Saviya viwandikwe, "Waidi
awo nawatende mwili
umwenga."
17 Mna elungile na Zumbe
ni muye umwenga naye.
18 Enegani uchilaga. Masa
yose yadamanywa kuse
ko mwili mna mchilanga
adamanya masa mo mwili
wakwe mwenye.
19 Hegu hamvimanyize
kugamba mili yenyu ikala
saviya nyumba nkulu
ya kumvikila Chohile ya
Muye Ukukile emndani
mwenyu, uyo mumhokele
kwa Chohile? Nyuwe hamwi
ugoli wenyu wenye.
20 Kawagulani kwa yombe
kulu. Ivyo, mtunyeni
Chohile kwe mili yenyu.

7

Mbuli za nyinka

1 Haluse kwa mbuli ziya
muwandike. Ni vyedi uneva
mgosi hanasoile.
2 Mna kwachausa cha
uchilanga, chila mgosi
atende na mkaziwe
mwenye, na chila mvyele
atende na mgosiwe mwenye.
3 Mgosi ajende na
mkaziwe umo mvyele
akaunga, mvyele naye
ajende na mgosiwe umo
mgosi akaunga.
4 Mvyele hana udahi mo
mwili wakwe mwenye, mna

mta udahi mo mwili wakwe
ni mgosiwe, mweivyo mgosi
hana udahi no mwili wakwe,
mna mta udahi mo mwili
wakwe ni mkaziwe.
5 Msekunyimana, mna
hegu uneva mwivana ku-
damanya ivyo kwa chipindi
chidodo, chani mum-
lombeze Chohile ni vitana,
mkaheza muwiyane vituhu,
chani Shetani anasekuwa-
jeza kwa kwedunduga mili
yenyu.

6 Sikulonga ayo kugamba
ni malagiso, mna ni
fanyanyi.

7 Nasunga wantu wose wa-
tende saviya miye ivyo nili,
mna chila yumwenga ana
ntunyo yakwe enkigwe ni
Chohile, yuno vino mtuhu
vino.

8 Mna nawagambila
wadya wagane na wa-
banikilwe ni wagosi, nivyedi
wekale wagane.

9 Mna uneva hegu
hawakudaha kwechinda,
nivyedi wasolane ukaleka
kumelamate.

10 Mna wadya wasolane
kale nawenka mwiko uno,
aho elo suyo miye, mna ni
Zumbe, mvyele asekwasana
na mgosiwe,

11 mna uneva akasana
naye, asekuguhigwa, hegu
wevanywe na mgosiwe.
Mgosi naye asekumwasa
mkaziwe.

12 Kwa watuhu nawagam-
bila, ni miye mwenye
suyo Zumbe, uneva mgosi
Mlukolo ekala na mvyele
suyo mlukolo naho mvyele
uyo azumila kwikala naye,
asekumwasa.

13 Mvyele naye akwikala
na mgosi hekuzumila, mna
mgosi uyo azumila kwikala
naye, asekumwasa mgosi
uyo.

14 Kwaviya mgosi hekuzu-
mila alenguswa kwa sila
ya kulungana kwakwe na
mkaziwe, naho mvyele naye
hekuzumila alenguswa kwa
sila ya mgosiwe. Hegu
nendile sivyo ivyo, wana
wenyu hawatendile wedi
kwa Chohile.

15 Mna uneva yudya
hezumile aunga kumwasa
mnyawe azumile ni vyedi,
namwase du. Aho uyo
mkulisito mgosi hegu
mvyele, natende kamkom-
bola. Kwaviya Chohile
kawetangani mwikale
mpeho.

16 Wamanya vivihi weye
mvyele mlukolo hegu ho-
dahe kuhonya mgosiwo?
Hegu weye mgosi mkulisito,
wamanya vivihi hegu
nomhonye mkaziwo?

Ikala saviya witangwe ni Chohile

17 Mna chila yumwenga
ekale saviya adahizwe ni
Zumbe, viya aungigwe ni
Chohile adamanye. Uno ni
mwiko huhinya mwe bunga
dya wamzumile Chohile.

18 Uneva mntu ajeligwe
ngasu kazumila witango
wa Chohile, asekwetenda
kugamba hajeligwe ngasu.
Uneva mntu hejeligwe ngasu
azumila witango wa Chohile,
asekujelwa ngasu.

19 Kujelwa ngasu hegu
kuleka kujelwangasu sicho
chintu, imbuli ni kutoza
miko ya Chohile.
20 Chila yumwenga asi-
gale saviya endile umo hen-
ati kuzumila witango wa
Chohile.
21 Umo Chohile akwi-
tange na wi mtumwa?
Usekwesinya, mna uneva
hegu unenkwa luhenyo lwa
kulekelwa, ludamanyize
ndima.
22 Kwaviya etangwe ku-
tenda ywa Zumbe em-
tumwa, mntu uyo ni
mlekelwa ywa Zumbe.
Mweivyo etangwe kuno ni
mlekelwa, ni mtumwa ywa
Kulisito.
23 Mgulwa kwa yombe,
kwaivyo msekutenda naho
watumwa wa wantu.
24 Walukolo weyangu,
chila yumwenga ywenyu na
asigale kwikala na Chohile
saviya endaga chipindi
aketangwa.

Mbuli za hewesoligwe na wabanikilwe ni wagosi

25 Haluse, vikulanga
wantu hewenatikusolana,
sina lagiso dikulaila kwa
Zumbe, mna nalonga viya
huwona miye yudya kwa
mbazi zakwe Zumbe nitende
mkanuni.
26 Elo, koudala wiyaho,
nafanyanya kugamba ni
vyedi mntu ekale saviya eli.
27 Togola, kusola? Elo,
usekunga kwasana na
mkaziwo. Weye husoile?
Usekusola.
28 Mna uneva unasola,
hotende kukola masa,
naho mndele hesoligwe
anasolwa, hatende kakola
masa. Mna wakunga
wasolane nawadugane na
masulumizo ye isi, mna
miye nahaunga nyuwe
msekudugana nayo.
29 Mna walukolo, nagamba
vino, chipindi chisigale ni
chijihi. Naho kukongela
haluse wadya wasoile
wekale saviya hawasoile,
30 wata kwila watende
saviya hawakwila, na
welelwe watende saviya
hawelelwe, wakugula wa-
tende saviya hawana chintu,
31 wadya wakwevinya na
mbuli ze isi ino watende
saviya hawana mbuli nazo
vitendese. Saviya chimany-
ize isi ino yajinka.
32 Mna nahaunga nyuwe
msekutenda na nkama.
Mntu hesoile evinye na
ndima ya Zumbe, ivyo
namwelele Zumbe.
33 Mna mgosi asoile evinya
na mbuli ze isi ivyo na
mwelele mkaziwe,
34 naho vyesima. Mvyele
hesoligwe hegu chigoli
evinya na mbuli za Zumbe
chani atende mkuka wo
mwili na muye mwa Zumbe.
Mna mvyele asoligwe evinya
na mbuli ze isi ino ivyo na
mwelele mgosiwe.
35 Nawagambilani yano
kwaviya naunga ni-
wambizeni. Sikunga
kuwachinda, mna nawaun-
gani mdamanye viya
vikuwagila naho vikungwa,
mdamanye ndima ya Zumbe
kwa moyo umwenga.

36 Mwe waidi wevane
kusolana, uneva mntu
awona kugamba hakumten-
dela chigoli chakwe vyedi
hegu hana msoile, naho
adunduga kuhuma tama
zakwe, na adamanye viya
akunga. Hakukola masa,
waleke wasolane.
37 Mna uneva uyo mgosi
akaunga mwenye mo moyo
wakwe asekusola naho hegu
adaha kuzihuda tama zakwe
na viya vyo kudamanya,
ivyo, kulamula adamanya
vyedi vidala hanamsoile uyo
chigoli.
38 Elo, mntu akusola
chigoli adamanya vyedi,
mna hekunga kusola adama
vyedi vitendese.
39 Mvyele msolwa kavu-
gailwa ni mgosiwe umo
mgosi uyo emjima, mna
mgosi anabanika, mvyele
uyo kalekeilwa, adaha
kusolwa ni mgosi yoyose
akunga mwa Zumbe uyodu.
40 Mna, viya huwona miye,
nanivyedi uneva ekale iviya
eli. Ivyo nivyo huwona
miye. Nafanyanya kugamba
miye nina Muye wa Chohile.

8

Nkande Zilavigwe kwe Matukulu

1 Haluse chikaule mwe
nyama zivikilwe matukulu.
Suwe chose chimanya
kugamba, “Suwe chose
china umanyi”, umanyi uwo
watenda wantu wefenye,
mna ungi wazenga.
2 Akufanyanya kugamba
kamanya chintu, chindedi
hamanyize chochose saviya
vimligane amanye.
3 Mna akumunga Chohile,
kamanywa ni Chohile.
4 Elo, kwa mbuli za kudya
nkande zivikilwe matukulu,
chivimanya kugamba tukulu
sicho chintu mwe isi, chivi-
manya kugamba Chohile ni
yumwenga du.
5 Hatahegu vintu vikwi-
tangwa “milungu”, mwe
isi hegu kwembingu, hata
hegu weyuko “milungu” na
“mazumbe” walozize,
6 mna, kwetu suwe
Chohile ni yumwenga du,
Tate, Muumbi ywa vyose,
uyo kwachausa chakwe
suwe chiyuko, naho eyuko
Zumbe yumwenga du,
Yesu Kulisito, yudya kwa
sila yakwe vintu vyose
vyumbwa, na suwe chekala
kwa sila yakwe.
7 Mna suyo chila mntu ana
umanyi uno. Kwa viya kuna
wantu watuhu wazwele
kale diya iditukulu, wantu
awo kubula vino haluse
umo wakadya nkande
wazifanyanya zichei saviya
nkande zivikilwe matukulu.
Kwaviya fanyanyi zawo za
kumanya dyedi na dihiye
zihwa, watenda hawalen-
guswe.
8 Mna nkande haiku-
daha kuchisogeza hajihi
na Chohile. Chikaleka
kuidya hachi kuhungukilwa
ni chintu, chikadya hachi
kujenyezwa chintu.
9 Mna, msinyise, kuno
kulekelwa kwenyu kuse
kuwatenda wazumizi wah-
wele wakole masa.

10 Kwaviya, mntu yudya
udahi wakwe wo kumanya
dyedi na dihiye mo moyo
wakwe uhwele, akaku-
wona weye mta umanyi
wadya nkande izo mndani
mwe nyumba yo kuvikila
matukulu, togola, hengilwe
nitama ya kudya nkande
zivikilwe matukulu?
11 Elo, mlukolo ywako
yudya ahwele, Kulisito
abanikaga kwachausa
chakwe, nage kwachausa
cho umanyi wako.
12 Uneva mnawahosa
walukolo wenyu, na ku-
lumiza umanyi wawo wa
kumanya dyedi na dihiye
uhwele, namtende mumkola
masa Kulisito.
13 Kwaivyo, uneva nkande
yawengiza mwe masa
walukolo weyangu, sanidye
nyama ng'o, ninase kumkoza
masa mlukolo mnyangu.

9

Ndima za Msigilwa

1 Togola miye suyo mntu
alekelwe? Miye suyo msig-
ilwa? Samwonaga Yesu
Zumbe dyetu? Nyuwe ham-
lawane na ndima yangu
kwachausa cha Zumbe?
2 Hata hegu wantu watuhu
hawakunizumila kugamba
miye ni msigilwa, nyuwe
mwanizumila kugamba
ni msigilwa. Nyuwe
mwi chilagiso chikulagisa
kugamba miye ni msigilwa,
kwachausa cha kulungana
kwenyu na Zumbe.
3 Wantu wakunilaha, ne-
gombela vino,
4 Togola, hachina udahi wa
kudya na kunywa?
5 Togola, hachina udahi
wa kutamba hamwenga na
mvyele mkulisito saviya
wakudamanya wasigilwa
watuhu, walumbuze Zumbe
na Kefa?
6 Hegu ni miye du na Ban-
aba chikungwa kudamanya
ndima vikuleka chikekala?
7 Ni mnkondo yuhi akuli-
hila undima wakwe mwe
nkondo? Ni mlimi yuhi
hekudya matunda ye miti
yakwe ye mizabibu? Ni
mdimi yuhi hekunywa mele
ye difyo dyakwe akudima?

8 Sikwechinda mwenye
mwe mbuli zino za chimtu,
kwaviya Sigilizi ya Musa
haikulonga ivyo?
9 Iwandikwa mwe Sigilizi
ya Musa, “Usekuijela fuwo
njeku ukujeseza kuhulula
maiso.” Haluse, nivyo
kugamba Chohile asinya
mbuli za njeku?
10 Hegu, nendile hakuchi-
fanyanya suwe akalonga
ivyo? Heye, yano
nayawandikwa kwa chausa
chetu suwe, kwaviya yudya
akulima na yudya akuhul-
ula, wose waidi wana wedi
wa kutenda na msuhi wa
kuhokela ulozo.
11 Uneva hegu suwe
chihanda mbeyu ya chimuye
mgati mwenyu, togola, ni
mbuli nkulu chikasuma
vintu vyetu chikunga kulaila
kwenyu?
12 Uneva watuhu wana
udahi wa kuhokela vintu
saivyo kulaila kwenyu, ivyo,

suwe hachina udahi utendese kujinka awo?

Mna, suwe hachijesize udahi uwo. Vyesimane na ivyo, suwe chijijimiza chila chintu chani chinase kuichinda Mbuli yedi ya Kulisito.

13 Hamvimanyize kugamba, wakudamanya ndima mwe Nyumba nkulu ya Chohile nkande yawo waipatila mwe Nyumba nkulu ya Chohile, naho kugamba wakulaviza ntambiko mwe nchanja wahokela mwe viya wakulavya?

14 Mwe ivyo, Zumbe kasigila kugamba wadya wakulonga Mbuli yedi ya Kulisito wasinye mwe kupata viya vikuleka wakatenda na ujima.

15 Mna, miye sijeseze udahi wowose uwo. Naho sikuwandika nepatile udahi uwo, kwangu miye ni vyedi nibanike ukaleka kumtenda yoyose awone kugamba netunya vyabule.

16 Hegu nailonga Mbuli yedi ya Kulisito, iyo siyo mbuli ya kwefenyeza, iyo ni mbuli hungwa nidamanye. Naho, nkondo ni yangu hegu sinailongile Mbuli yedi ya Kulisito!

17 Hegu nahadamanya indima ino mweviya hunga mwenye, nanina msuhi wa maliho, mna naidamanya ndima hungwa, kwaviya Chohile kaninka indima ino niijese.

18 Elo Maliho yangu ni yahi? Maliho yangu ni kuilonga Mbuli yedi ya Kulisito bule, kuleka kunga udahi ukununga kwa kuilonga.

19 Miye suyo mtumwa ywa mntu yoyose, mna setenda mtumwa ywa chila yumwenga chani nimpatile Kulisito wantu walozize vikudahika.

20 Umo nendile hadamanya ndima kwa Wayahudi nasikala saviya Myahudi chani niwapate Wayahudi, hata hegu miye sikutongela Sigilizi ya Musa, mna chani niwapate awo wakutongela Sigilizi iyo, hatenda mwawo, nekala kutongela Isigilizi iyo.

21 Kwa wadya hewena Sigilizi, nekala saviya wowo, saviya sina Sigilizi, chani niwapate hewena Sigilizi. Kuno suko kugamba miye sikutongela Sigilizi ya Chohile, kwaviya natongela Sigilizi za Kulisito.

22 Mwe wahwele nekala saviya ahwele, chani niwapate awo wahwele. Setenda chila chintu mwa wantu wose chani wahonywe awamwenga kwa chila sila.

23 Nadamanya yano yose kwachausa cha Mbuli yedi ya Kulisito, chani nidahe kutendeka hamwenga na watuhu mwe ujimbiko wakwe.

24 Hegu, hamvimanyize kugamba hantu he kugulukila woseni wakuguluka waguluka, mna ni yumwenga du akuhokela ntunyo? Gulukani mweviya vikuleka mkahokela ntunyo.

25 Chila wakugombela ntunyo mwe misezigo wa-

tozesa mazwela na kwivisa
mwe yose, chani wahokele
ntunyo ikubanika, mna
suwe chadamanya ivyo
chani chihokele chilemba
hechikubanika.
26 Ivyo nivyo vikuleka
huguluka hatenda na niya
ya kuhuda, nivyo vikuleka
nikale saviya mtowana
ngumi, akudula ngumi
zakwe mwe hewa.
27 Nasulumiza umwili
wangu na kuuvinya,
mwenye ninase kulemelwa
haheza kuwagambila
watuhu.

10

Kanyo mwe matukulu

1 Walukolo weyangu,
naunga mkumbuke kugamba
wababa zetu wose wendaga
hasi mwe dingu, nawo
woseni wajinkaga mpeho
mgati mwe bahali.
2 Wose wabatizagwa wa-
tende wa Musa mwe dingu
na mwe bahali.
3 Woseni wadya inkande
idya ye chimuye.
4 Wanywa ichiya cho
chokunywa che chimuye.
Kwaviya wanywaga kulaila
mo luwe ludya lwe chimuye
lwendaga lukawatimila,
luwe ulo lwendaga ni
Kulisito mwenye.
5 Mna hata ivyo ludongo
lwawo hawamuwagilaga
Chohile, vimba vyawo vya
zagalaga mo luwala.
6 Haluse, mbuli zose izo ni
mliganyo kwetu, zachifunda
suwe chisekunga vintu vi-
hiye, saviya wadamanyaga.
7 Mse kuvikila matukulu
saviya wamwe wawo
wendaga. Saviya
vyawandikagwa, “Wantu
nawekala hasi wakadya na
kunywa, niyo wachimala
wavina.”
8 Chisekutenda wachi-
langa saviya wamwenga
wawo wadamanyaga, niyo
mwe zuwa dimwenga wantu
milongo midi na watatu
elufu wabanika.
9 Chise kumjeza Zumbe,
saviya watuhu wawo
wamjezaga, niyo wakomwa
ni nyoka.
10 Chise kufuzuma,
saviya awamwenga wawo
watendaga niyo wasila
kukomwa ni mndima ywa
kwembingu ywa File!
11 Vyoseni vino vyalailaga
kwawo ni miliganyo kwa
watuhu, naho vyawandik-
agwa ni mwiko kwetu.
Kwaviya chekala mwe
chipindi cha udumo chiha-
jihi.
12 Wadya wakwefanyanya
wachimala wasinyise
wanasekugwa.
13 Majezo mwapataga
yendaga mazwela kwa
wantu. Mna Chohile ni
mkanuni, hawalekeleni
mjezwe kujinkiliza udahi
wenyu, mna umo mkajezwa
nawenkeni nguvu ya kuji-
jimiza, na kuwenkani sila ya
kufoseza.
14 Elo, walukolo weyangu,
mse kuvikila matukulu.
15 Nalonga na nyuwe,
wamanyi, lamulani wenye
yano hulonga.

16 Chikombe chikunywela mwe nkande ya Zumbe naho chikumjimbika Chohile, umo chikachinywela, chasangila sakame ya Kulisito. No umgate chikubesula, umo chikaudya, ni ndala no mwili wa Kulisito.
17 Kwaviya mgate ni umwenga, suwe chi ludongo, chi mwili umwenga, kwaviya suwe choseni chasangila mgate uwo.
18 Kaulani wantu wa Izulaeli, wadya wakudya ntambiko walungana naiyo inchanja yo kulaviza ntambiko.
19 Elo, nigeze? Kugamba ntambiko ivikilwe tukulu ni chintu? Hegu tukulu ni chintu?
20 Bule! Icho hulonga ni kugamba ntambiko wakulavya wantu hewammanyize Chohile wawalaviza mpepo, siyo Chohile. Sikunga nyuwe msangilane na mpepo.
21 Hamkudaha kunywela chikomba cha Zumbe naho chikombe cha mpepo, hamkudaha kwelunga kudya mwe meza ya Zumbe naho mwe meza ya mpepo.
22 Hegu, chaunga chimtende Zumbe atende na finju? Mwafanyanya china nguvu zitendese kumjinka uyo?

23 Vintu vyose vyazumilwa, mna siyo vyose vikuwagila. Vintu vyose vyazumilwa mna siyo vyose vikuzenga.
24 Mntu asekwesinya mwenye, mna asinye na weyawe.
25 Dyani chochose chiya chikutagwa kwedigwilo mkaleka kuzauza na kutenda na nkama mwe myoyo yenyu,
26 kwaviya mawandiko yagamba, “Isi na vyoseni viyumo ni ugoli wa Zumbe.”
27 Uneva mntu hezumile akawagonekani mwe nkande niyo mwazumila, dyani vyose nawenkeni lekani kuzauza mwe myoyo yenyu.
28 Mna mntu akawagambani, “Nkande ino ivikilwa matukulu,” msekudya, kwachausa cha uyo awagambile na kwachausa cha nkama mwe myoyo.
29 Nagamba, siyo kwachausa cha vimwe myoyo yenyu, mna mwe viya vimwe myoyo ya watuhu.

“Nivyedi,” mntu adaha kuza, “Nimbwani ni kantilwe mwe moyo wa mntu mtuhu?
30 Uneva miye hajeseza nkande yangu kwa kumhongeza Chohile, nimbwani huhulutwa mwe nkande huhongezeza?”
31 Elo, chochose mkudamanya chitende ni kudya hegu kunywa, damanyani vyose kwachausa cha ukulu wa Chohile.
32 Msekutenda nkwazo kwa Wayahudi hegu kwa Wagiliki hegu kwa bunga dya wamzumile Chohile.
33 Tendani saviya miye, najeza kuwawagiza wantu

wose kwa chila sila, haleka kulonda wedi wangu mwenye mna wedi wa wose, chani wambulwe.

11

1 Nitimilani miye saviya humtimila Kulisito.

Kugubika umtwi mwe kuvika

2 Nawatogolani kwaviya mwanikumbuka naho mwatoza mahinyo niwenkileni.

3 Haluse nawaunga mmanye kugamba Kulisito ni mtwi wa chila mgosi, naye mgosi ni mtwi wa mkaziwe, naye Chohile ni mtwi wa Kulisito.

4 Ivyo, mgosi akumlombeza Chohile hegu akulonga ulosi kulaila kwa Chohile kuno kegubika umtwi wakwe, uyo ambela Kulisito.

5 Mvyele naye akumlombeza Chohile hegu kulonga ulosi wa Chohile mo lumpe kuno hegubike umntwi wakwe, ambela mgosiwe. Akudamanya ivyo ni saviya mvyele amogile mtwi wakwe chani ajelwe soni.*

6 Mvyele hekugubika umtwi wakwe, nanivyedi amonywe izifili. Mna kwaviya ni soni kwa mvyele kumonywa izifili zakwe hegu kumonywa, nanivyedi akagubika umtwi wakwe.

7 Sivyo vyedi mgosi kugubika mtwi wakwe, kwaviya yeye ni mligonyo naho ukuka wa Chohile. Mna mvyele ni ukuka wa mgosi.

8 Mgosi halaile kwa mvyele, mna mvyele alawaga kwa mgosi.

9 Mgosi haumbigwe kwachausa cha mvyele, mna mvyele aumbwaga kwachausa cha mgosi.

10 Kwa chausa cha wandima wa kwembingu nivyo vikuleka mvyele agubika mtwi wakwe, vitende lagiso dya uchimailwa mo mtwi wakwe.

11 Mokulungana kwetu mwa Zumbe, mvyele sicho chintu hehana mgosi, mgosi naye sicho chintu hehana mvyele.

12 Saviya mvyele aumbigwe kulaila kwa mgosi, nivyo mgosi naye elekwa ni mvyele, mna vyose vyalaila kwa Chohile.

13 Lamulani wenye, Togolani, ni vyedi mvyele kumlombeza Chohile mo lumpe hegubike chintu komtwi?

14 Hata ukumbwa kwenye kwalagisa pwilili kugamba mgosi kutenda na fili ntali ni soni kwakwe mwenye,

15 mna mvyele kutenda na fili ntali ni ntunyo kwakwe. Fili zakwe ntali kenkigwa chani zimgubike.

16 Mna uneva mntu akaunga kuleta nkani mwe mbuli ino, elo nammanye kugamba suwe hachina mazwela matuhu, naho mabunga ya wamzumile Chohile hayana mazwela

* **11:5** mwe chipindi cha Paolo mvyele amogigwe ni chilagiso kugamba kadamanya mbuli ya soni

matuhu.

Nkande ya lukumbusa lwa Zumbe
Matayo 26:26-29; Mako 14:22-25; Luka 22:14-20

17 Mwe malagizo yano, sikudaha kuwatogola, kwaviya kudugana kwenyu mwe kumvikila Chohile kwa balangisa kujinka wedi.
18 Aho nkongo, nevaga kugamba mkadugana hamwenga mwahigana, miye nami nazumila hadodo.
19 Viligana kukatenda na kuhigana mwenyu, chani wadya wazumilwe ni Chohile wadahe kumanyika kwenyu.
20 Umo mkadugana hamwenga, mwafanyanya kugamba mwadya nkande kwachausa cha Zumbe mna sivyo ivyo.
21 Kwaviya umo mkadya chila yumwenga adya nkande yakwe mwenye hakumgoja mnyawe, hata vyatenda kugamba watuhu wenyu wana sala, na watuhu wakolwa!
22 Togolani! Hamkudaha kudya na kunywa kwe zinyumba zenyu! Hegu togolani! Mwabela wantu wa Chohile na kuwajela soni awo hewena chintu? Nigeze niwatogoleni? Bule! Siyo kwa mbuli ino.
23 Kwaviya miye nahokelaga mahinyo kulaila kwa Zumbe, mahinyo ni wasizeni, kugamba, chilo chiya Zumbe Yesu alavyagwa mwa wankondo, aguhaga mgate,
24 niyo amhongeza Chohile, aubesula, akagamba, “Uno nuwo umwili wangu, wili kwachausa chenyu. Damanyani vino kwa lukumbusa lwangu.”
25 Aho naho, akaheza kudya nkande aguha chikombe nakugamba, “Chikombe chino ni lagano hya dya Chohile, mwe sakame yangu. Chila mkanywa, damanyani vino kwa lukumbusa lwangu.”
26 Kwaviya chila mkadya mgate uno na kunywela ichikombe chino, mwalonga ifile ya Zumbe, kubula aho akwizila vituhu.
27 Elo, chila akuudya umgate uwo hegu kunywela ichikombe cha Zumbe hekuwagila, natende akola masa mo mwili na sakame ya Zumbe.
28 Elo, chila mntu akonge kwekaula mwenye, nivyo adye umgate uwo na kunywela ichikombe icho.
29 Kwaviya akudya na kunywa akaleka kumanya vili umwili wa Zumbe, adya na kunywa kanto dyakwe mwenye.
30 Nivyo vikuleka walozize wenyu walegela na kulumwa na watuhu walozize wabanika na kukantilwa ni Chohile.
31 Uneva chesinyaga wenye hachakantilwaga.
32 Mna chikakantilwa ni Zumbe, chahinywa, chani chinase kukantilwa hamwenga na wantu we isi.
33 Elo, walukolo weyangu, umo mkadugana mokudya

nkande ya Zumbe, chila
yumwenga amgoje mnyawe.
34 Hegu kuna yoyose mta
sala, nadye kwe nyumba
yakwe, chani kudugana
kwenyu kunase kwigala
kanto dya Chohile. Mna,
mwembuli ziya ntuhu,
naniziliganye umo heza.

12

Ntunyo ikulaila kwa Muye Ukukile

1 Haluse, walukolo
weyangu mwe viya
muwandike mwe majeleko
ya Chimuye.

Naunga mmanye ichindedi
che zimbuli zino.
2 Mvimanya kugamba,
umo mwendaga watu wa
si ntuhu hamwammanyaga
Chohile, na mkalongozwa
na kwazwa ni matukulu
heyekulonga.
3 Elo, naunga mvimanye
kugamba mntu yoyose
akulongozwa ni Muye wa
Chohile hakudaha kulonga,
"Yesu aligitwe!" Naho ha-
hali akudaha kulonga, "Yesu
ni Zumbe," hanalongozwe ni
Muye Ukukile.

4 Kuna ntunyo zilozize zes-
imile, mna Muye wa Chohile
akwinkiza ni yumwenga.
5 Kuna sila hezikuli-
gana za kusankanila, mna
Zumbe akusankanilwa ni
yumwenga.
6 Kuna sila hezikuligana
za kudamanya ndima, mna
Chohile nuyo akutenda
ndima zose zidamanyike
kwa wose.
7 Muye Ukukile elag-
isa kwa chila yumwenga
kwa sila hezikuligana
chani vimuwagile chila
yumwenga.
8 Muye wa Chohile
amwinka mntu yumwenga
ulosi wa ubala, mtuhu udahi
wa umanyi, viya akunga
Muye uwo.
9 Muye Ukukile uyo
amwinka jeleko yumwenga
uzumizi, naho amwinka
mtuhu udahi wa kuhonya.
10 Muye Ukukile amwinka
yumwenga udahi wa ku-
damanya mpituko, mtuhu
ntunyo ya uwoni, mtuhu
udahi wa kubunkula ntunyo
zikulawana na Muye na
sizo za Muye. Amwinka
yumwenga udahi wa ku-
longa milongele heimanyike,
na mtuhu udahi wa
kulavyanya chilongigwe.
11 Izo zose ni ndima
za Muye Ukukile uyo
yumwenga, yudya akumwinka
chila mntu ntunyo heikuli-
gana nayamtuhu, saviya
akunga mwenye.

Mwili umwenga una vitago vilozize

12 Mwili nu mwenga,
hata hegu udamanywa kwa
vitago vilozize, naho hata
hegu vitago vyakwe vyoseni
viloza, vyadamanya mwili
umwenga. Nivyo vili kwa
Kulisito.
13 Kwaviya suwe, chika-
tenda Wayahudi hegu
Wagiliki, watumwa hegu
wantu sawo watumwa,
chose chibatizwa kwa Muye
umwenga mwe mwili uwo

umwenga, na chose niyo chanyweswa Muye uwo umwenga.

14 Mwili hauna chitago chimwenga du, mna vitago vilozize.
15 Hegu chiga nachikelongela, “Kwaviya miye suwo mkono, ivyo miye sicho chitago cha mwili,” ivyo havikuleka chisekutenda chitago cha mwili.
16 Naho hegu gutwi dyagamba, “Kwaviya miye suyo ziso, ivyo miye suyo chitago cha mwili,” ivyo havikuleka disekutenda chitago cha mwili.
17 Hegu mwili wose wendile ziso, mwili naukeva vivihi? Naho hegu mwili wose watendile gutwi, mwili nakanusa vivihi?
18 Mna ichindedi, Chohile aikaga vitago mo mwili, chila chimwenga hadya achungile chikale.
19 Hegu vitago vyoseni vyendile chimwenga, umwili nawihahi!
20 Chindedi nikugamba, kuna vitago vilozize mna umwili nu mwenga.

21 Elo, ziso hadikudaha kuugamba mkono, “Sikukunga.” Naho mtwi haukudaha kuvigambila iviga, “Sikuwaungani.”
22 Mna kongezeza ayo, vitago vya mwili vikuwoneka kugamba vihwa, nivyo vikusinyiswa.
23 Naho, vitago viya chikufanyanya kugamba sivyo vyakutunyiswa, nivyo chikutunyisa, vitago vya mwili hevina utana, vyadimiswa vyedi,
24 mna vitago vituhu havikungwa kudimwa. Chohile mwenye kalunganya ivitago vyo mwili niyo achitunyisa chitago chihungukilwe kutunywa,
25 chani visekwenegana mo mwili, mna vitago vyose vyambizane.
26 Uneva chitago chimwenga chalumila, vitago vyose navyo vyalumila hamwenga naicho. Chitago chimwenga chikatogolwa, vitago vyoseni navyo vyelelwa hamwenga naicho.

27 Elo, nyuwe woseni ni mwili wa Kulisito, chila yumwe ywenu ni chitago cho mwili uwo.
28 Chohile mwe bunga dya wazumile kakonga kuwaika wasigilwa, kaidi wawoni, katatu wahinyi, akaheza wadamanya mpituko, wahonya wanyonje, wambizi, vilongozi na wadya wakulonga milongele heimanyike.
29 Togolani, woseni ni wawoni hegu wasigilwa! Hegu woseni ni wahinyi. Woseni ni wadamanya mpituko!
30 Sawo woseni wana majeleko ya kuhonya? Togolani, woseni ni wata kulonga milongele heikumanyika, togolani, woseni walavyanya milosi?
31 Elo mtende na tama ya kuhokela ntunyo zikulise.

Miye haluse naniwalagiseni sila yedi kujinka zose.

13

Kunga

1 Hata hatenda na udahi
wa kulonga semo za wantu
na hata za wandima wa
kwembingu, mna uneva sina
ungi, kulonga kwangu ni
kwa bule ni saviya lwasu
lwa debe dibule dikuvumila
hegu nkengele.
2 Hata hatenda nina jeleko
dya uwoni na kumanya
fyambo zose na umanyi
wose, hata hatenda na
uzumizi mkulu ukudaha
kusamiza magulu, mna sina
ungi, miye ni ywabule.
3 Nadaha kulavya ugoli
wangu wose kwa kuwalisa
wachiwa, naho hata kulavya
umwili wangu wokwe mna
uneva sina ungi, haviniwag-
ile chintu.
4 Mta ungi ajijimiza naho
ambiza, mta ungi hana finju,
hakweduvya, naho hakwe-
fenya.
5 Mta kunga eva, hak-
wesinya mwenye, mta
kunga hakwika maya, naho
hakwika yehiye mo moyo
yadamanyike,
6 mta ungi hakwelelwa
ni wihi, mna elelwa ni
chindedi.
7 Mta ungi ajijimiza yose,
azumila yose, naho ana
ntunyo naho hakufachevu.
8 Ungi ni wa mazuwa
yoseni hauna udumo, mna
uwoni waga, jeleko dya ku-
longa kwa semo za maula
zaga, naho fanyanyi zajinka.
9 Kwaviya udahi wetu wa
umanyi hauchintile, naho
udahi wetu wa kulonga ulosi
wa Chohile hauchintile.
10 Mna aho chiya chich-
intile chikabula, vyose hev-
inati kuchinta navyage.
11 Umo nendaga mwana
mdodo nahalonga chizana,
nasimanya chizana, na-
hafanyanya chizana. Mna
haluse ni mntu mjima mbuli
za chizana sizileka.
12 Vino haluse chikuwona
ni saviya chizuli chifififye
mwe chelole, mna nachi-
wone uso na uso. Nimany-
ize vino haluse hachichin-
tile aho hwizila nanimanye
vichintile, saviya Chohile an-
imanyize vyedi.
13 Haluse matatu yano
yekala, uzumizi na msuhi na
ungi, mna chikulu kujinka
vino vituhu ni ungi.

14

Mbuli ntuhu za Muye Ukukile

1 Mwikale mwe ungi,
seivyo mungise kwinkigwa
jeleko dya Muye, vitendese
jeleko dya uwoni.
2 Mta kulonga semo
hezikumanyika hakulonga
na wantu mna alonga na
Chohile, kwaviya hahali
akumanya chiya akulonga.
Uyo alonga mbuli za
chindedi zefisize kwa nguvu
za Muye
3 Mna mta udahi wa
kulonga ulosi wa Chohile,
alonga na wantu chani
awazenge, awajele moyo na
kuwahoza.
4 Mta kulonga simo
hezikumanyika ezenga
mwenye. Mna mta udahi wa

kulonga ulosi wa Chohile, azenga bunga dya wamzumile Kulisito.

5 Nasunga nyuwe nyoseni mlonge kwa semo hezikumanyika, mna nahaungisa mtende na udahi wa kulonga ulosi wa Chohile. Mntu mta udahi wa kulonga ulosi wa Chohile ni mkulu kumjinka yudya akulonga kwa semo heikumanyika. Mna uneva hegu eyaho mntu akudaha kulavyanya izimbuli izo akulonga, chani bunga dya wazumile wazengwe.

6 Elo walukolo weyangu, hegu heza kwenyu na kulonga na nyuwe kwa semo hezikumanyika yawawagila mbwani? Haiwawagile chochose, mafani hegu hawagambilani ugubulo wa Chohile hegu umanyi, hegu ulosi wa Chohile hegu mahinyo.

7 Nivyo vili kwaviya viya hevine ujima vikulavya izwi saviya gunda hegu zeze. Mntu adaha kumanya vivihi nchemo ikuvinwa hegu viya ivyo havikulavya izwi vikatoigwa?

8 Uneva akutowa luhugu lwa nkondo akatowa hevikumanyika, ni yuhi akunga emalanye kwa nkondo?

9 Seivyo, uneva hegu hamkulonga chikumanyika, ni yuhi akunga amanye icho mkulonga? Milosi yenyu nayagile mo lumpe!

10 Kuna semo zilozize hezikuligana mwe isi, mna hamna hata imwenga heine loso.

11 Mna uneva simanyize milongele mntu akulonga, miye ni mjeni kwa mntu uyo naye ni mjeni kwangu.

12 Kwaviya mna nkwina ya kuhokela ntunyo ya Muye, ungasisani ntunyo ya kuzenga bunga dya wazumile.

13 Mta kulonga semo heikumanyika alombeze nguvu za kulavyanya chiya akulonga.

14 Kwaviya, uneva halombeza kwa milongele muye wangu nuwo ukulombeza mna fanyanyi zangu hazikuvimanya.

15 Elo nitende mbwani? Nanimlombeze kwa muye naho nanimlombeze kwa fanyanyi, nanicheme kwa muye, naho nanicheme kwa fanyanyi zangu.

16 Ukamjimbika Chohile kwa muye du, mntu hekumanya mwe wadya wakumanya netikile vivihi “Taile” kwa kumtogola kwako Chohile, kuno hamanyize chiya ukulonga?

17 Kumlombeza Chohile kwa kuhongeza kwadaha kutenda kwedi vidala, mna uyo mntu mtuhu hazengwe.

18 Namhongeza Chohile kugamba miye nalonga kwa semo heikumanyika kujinka nyuwe wose.

19 Mna mwe mviko wa bunga dya wamzumile naungisa kulonga milosi mishano kwa fanyanyi zangu chani niwahinye watuhu, ukaleka kulonga

milosi magana mlongo ya
milosi semo zilozize.
20 Walukolo weyangu,
msekutenda saviya wana,
mwe zifanyanyi zenyu, mna
mwe masa mtendwe saviya
wana wadodo, mna mwez-
ifanyanyi zenyu mtende
wantu wajima.
21 Viwandikwa mwa
mawandiko,
"Zumbe agamba, 'Nanilonge
na wantu wano kwa
semo njeni,
na kwa milomo ya wajeni,
nanilonge na wantu wano,
mna hata ivyo hawanive.' "
22 Ivyo naho, udahi wa
kulonga semo njeni ni
chilagiso, siyo kwachausa
cha wantu wata uzumizi,
mna kwachausa chawadya
hewezumile, mna udahi wa
kulonga ulosi wa Chohile
ni kwachausa cha wadya
wazumile siyo kwa hewezu-
mile.
23 Ivyo, bunga dya
wamzumile Kulisito dyose
dyadugana hamwenga,
naho wose wakakonga
kulonga semo njeni, uneva
wakeza wantu wamazwela
hegu hewezumile, togolani,
hawalonge kugamba nyuwe
mlaluka?
24 Mna uneva wose waka-
longa ulosi wa Chohile,
vikaheza eza mntu ywa
mazwela hegu hezumile,
hegu mhezi yose neve
nayamlagise kugamba ni
mta masa naho nayamwike
mwe kanto mwe yadya evile.
25 Yefisize mo moyo
wakwe nayabunkulwe mo
lumpe, elo nafike madi
na kumvikila Chohile ak-
agamba, "Chindedi Chohile
ehano mgati mwenyu."

Lagizo mwa bunga dya wazumile

26 Walukolo weyangu,
ivyo chigeze? Mkadugana
hamwenga kumvikila
Chohile, chila yumwenga
ana nchemo ya uchemi,
mtuhu ana hinyo, mtuhu
ugubulo kulaila kwa
Chohile, mtuhu udahi wa
kulonga semo njeni na
mtuhu kulavyanya yaku-
longwa. Yoseni yatendeke
kwachausa cha kuzenga
bunga dya wa zumile.
27 Uneva wantu wata semo
njeni, walonge waidi hegu
watatu, siyo kujinka, naho
yumwe yumwe, atendeke
aho mntu ywa kulavyanya
yakulongwa.
28 Mna uneva hahali
akudaha kulavyanya, ivyo,
mta kulonga simo njeni
anyamale mwe bunga dya
wamzumile Kulisito, elon-
gele mwenye na Chohile.
29 Mwe wadya wawoni
wata udahi wakulonga ulosi
wa Chohile, walonge waidi
hegu watatu na watuhu
wahime yadya wakulonga.
30 Uneva yumwenga
akalonga na mtuhu ak-
wetegeleza akagubwilwa ni
Chohile, elo yudya akulonga
anyamale.
31 Kwaviya nyose
mwadaha kulonga ulosi
wa Chohile, yumweyumwe,
chani nyose mhine na
kujelwa moyo.

32 Muye wa wawoni wa
Chohile waweva wawoni.
33 Kwaviya Chohile suyo
chohile ywa nkumbizi, mna
ni ywa utondowazi.

Seviya mwa mabunga ya
wazumile yose ya wantu wa
wakukile.
34 Wavyele wanya-
male mwe zinyumba zo
kumvikila Chohile. Wase
kulonga, mna watende
wakwiva saviya vikulongwa
mwe Sigilizi ya Musa.
35 Uneva mbuli za kuza
wawauze wagosi zawo
kwezi kaya zawo, kwaviya
ni soni kwa mvyele kulonga
mwe bunga dya wamzumile
Kulisito.
36 Togolani, mwafanyanya
ulosi wa Chohile walailaga
kwenyu nyuwe hegu uwab-
wilani nyuwe ichedu?
37 Uneva mntu yoyose
afanyanya kugamba ni
muwoni ywa Chohile hegu
kugamba ana ntunyo ya
chimuye, amanye kugamba
yano huwawandikilani
nyuwe ni mwiko wa Zumbe.
38 Mna mntu heyamanyize
ayo, elo mntu asekumsinya
uyo.
39 Elo, walukolo weyangu,
tendani na nkwina ya
kulonga ulosi wa Chohile,
mna msekumlemeza mntu
kulonga kwa semo njeni.
40 Mna yoseni yadamanyike
kwa wedi na vikuwagila.

15

Kuuyuka kwa Kulisito

1 Elo, walukolo weyangu,
nawakumbusani mbuli yedi
ya Kulisito idya niwagam-
bileni, niyo mwaihokela
naho uzumizi wenyu uku-
tozesa.
2 Kwa sila iyo mwambulwa,
uneva mkeva Mbuli yedi ni
longile, na uneva uzumizi
wenyu siyo wabule.
3 Miye siwenkani nyuwe
mbuli iligane vitendese,
idya miye nihokele,
kugamba Kulisito naka-
banika kwachausa cha masa
yetu, saviya viwandikwe
mwa Mawandiko Yakukile,
4 kugamba nakahambwa
naho nakauyuka zuwa dya
katatu, saviya Mawandiko
yawandikwe,
5 kugamba kamlaila
Petulo, akaheza awalaila
wadya wasigilwa mlongo na
waidi.
6 Akaheza awalaila
walukolo wa bunga dya
wazumile magana mashano
kwa nkanana imwenga,
walozize wawo wachei
wajima kubula vino haluse,
mna awatuhu wabanikaga.
7 Akajika amlaila Yakobo,
naho awalaila wasigilwa
wose.
8 Eze abinde wose, niyo
anilaila miye, hata hegu
nendaga saviya mntu
elekwe mwe chipindi sicho
chakwe.
9 Kwaviya miye ni mdodo
vitendese mgati mwa wasig-
ilwa naho siwagilwe kwi-
tangwa msigilwa, kwaviya
nadihizaga bunga dya
wamzumile Chohile.
10 Mna, kwa mbazi za
Chohile, vino nivyo nili,
naho mbazi zakwe zik-
wangu zitenda sizo za bule,

mna nongezekelaga vitendese kudamanya ndima kujinka woseni, mna suyo miye, mna ni mbazi za Chohile hamwenga namiye.
11 Mnalo, vitende ni miye hegu ni wadya, nivyo chikulonga, naho nivyo mzumile.

Mili yetu nayuyuswe

12 Haluse, hegu ulosi chikulonga kugamba Kulisito kauyuswa, ni mbwani wamwenga wenyu wagamba kuuyuka hakuhali?
13 Uneva kuuyuka hakuhali, Kulisito naye hauyuke,
14 uneva Kulisito hauyuke, kulonga kwetu mbuli ya Chohile ni kwabule, naho kuzumila kwenyu ni kwabule.
15 Elo suwe nachitenda wadanti kulongozi kwa Chohile, kwaviya na chilonga kugamba Chohile nakamuuyusa Kulisito. Mna kumbeke Kulisito hauyuke uneva ni chindedi kugamba wabanike hawakuuyuswa.
16 Kwaviya, uneva nichindedi kugamba wabanike hawakuuyuka, uyo Kulisito hauyuke.
17 Naho uneva Kulisito hauyuswe, kuzumila kwenyu ni kwabule, mchei mwe masa yenyu.
18 Elo wadya wose wabanike wakamzumila Kulisito waga.
19 Uneva msuhi wetu mwa Kulisito wegama mwe wikazi wa haluse du, suwe chi wantu wa kufiliswa mbazi kujinka watuhu wose mwe isi.
20 Mna ichindedi ni kugamba Kulisito kauyuswa, saviya mbuli ikuchinka msuhi kugamba wadya wabanikaga nawo nawauyuswe.
21 Kwaviya saviya file ikwigalwa ni mntu, kuuyuka nako kwigalwa ni mntu.
22 Saviya wantu wose wakubanika kwa kulungana na Adamu, niivyo wose nawauyuswe kwa kulungana na Kulisito.
23 Mna chila yumwenga chipindi chakwe, kakonga Kulisito, vikaheza wadya wakwe Kulisito mwe chipindi Kulisito neze.
24 Vikaheza uhelo naubule, Kulisito nabalange chila useuta wa chimuye na udahi wa nguvu za chiza naho na mwinke Chohile Tate Uzumbe.
25 Kwaviya Kulisito nalongoze kubula aho Chohile akunga awahume wankondo wakwe wose.
26 Mnkondo akukomelekela kubalangwa ni file.
27 Kwaviya, Mawandiko yagamba, “Chohile kaika vintu vyose hasi heviga vyakwe.” Ni chindedi kugamba ulosi ukugamba “vintu vyose”, haukumhanganya Chohile mwenye, akuvika vintu ivyo hasi ha Kulisito.
28 Mna aho vintu vyoseni vikunga vikwe mwe uzumbe wa Kulisito, naho uyo Mwana akunga eike ha Chohile, aikiye vyose hasi ho uzumbe wakwe, chani

Chohile atende Zumbe ywa
vyose.
29 Uneva uyuso hauhali,
togolani wantu wadya
wakubatizwa kwachausa
cha wabanike nawatende
mbwani? Uneva wabanike
hawakuuyuswa, ni mb-
wani wantu wakubatizwa
kwachausa chawo?
30 Suwe naswi, ni mbwani
chikwejela mwe nkondo
chila sa?
31 Walukolo weyangu,
miye nahangwa ni file chila
zuwa! Chinyemi ninanacho
mwa nyuwe mo kulungana
na Kulisito Yesu Zumbe
dyetu kwanitenda nilonge
mbuli ino.
32 Uneva viya nifanyanye
kudamanya ni kwa chi
mntu du, kudya kutowana
kwangu na makala yehiye
mwe Efeso nakukaninka
chibwani? Uneva wabanike
hawakuuyuka, elo, "Chidye
na kunywa, kwaviya luvi
nachibanike."
33 Msekudantwa! "Um-
buya wihiye wabalanga
untu wedi."
34 Inukani! Lekani ku-
damanya masa, wamwenga
wenyu hawammanyize
Chohile. Nawagambilani ino
ni soni nkulu kwenyu!

Mwili Uuyuswe

35 Mna mntu adaha
kuza, "Wabanike wadaha
kuuyuka vivihi? Nawatende
na mwili wani?"
36 Mse kutenda wahezi!
Ukahanda mbeyu, hainafile
haikuhota.
37 Ukuhanda ni mbeyu du,
saviya ngano hegu ntuhu,
mna suwo mmea mjima uk-
wiza kulaila.
38 Chohile ainka imbeyu
iyo mwili akunga mwenye,
chila mbeyu yatenda na mti
saviya yumbigwe yenye.
39 Mili ya vyumbe vyose
hailigane. Mili ya wantu
ni imwenga, ya wanyama
ivituhu, ya wadege ivituhu,
mili ya samaki nayo ivituhu.
40 Kuna mili ya kwem-
bingu na mili ya mwe isi,
ukuka wa mili ya kwem-
bingu ni mtuhu, na ukuka
we mili ye isi ni mtuhu.
41 Zuwa dina ukuka
wakwe, mnenge nawo
wakwe, na ntondo nazo zina
wakwe, hata mwe ntondo
zenye hazikuligana mwe
ukuka.
42 Nivyo vili mo kuyuswa
wabanike. Enga viya mbeyu,
mwili wahambwa hasi uka-
tenda mwe hali ya kubanika,
mna wauyuswa mwe hali
heukubanika.
43 Wahambwa mwe hali
nchiwa, wauyuswa mwe
hali ya ukulu, wahambwa
mwe hali isokele, wauyuswa
ukatenda na nguvu.
44 Ukahambwa ni mwili
wa kolwa, ukauuyuswa ni
mwili wa Chimuye. Un-
eva kuna mwili wa chim-
ntu nakutende na mwili wa
Chimuye.
45 Kwaviya mawandiko
yawandikwa, "Mntu ywa
nkongo, Adamu, nendile ni
chumbe china ujima", mna
Adamu akukomelekela ni
Muye ukuwenka ujima.
46 Ukulongola suwo udya
umwili we chimuye, mna
udya umwili we chimntu,

ukajika watimila umwili we
dikolwa.
47 Adamu ywa nkongo,
kaumbwa kwa ulongo,
kalaila mwe isi, Adamu ywa
kaidi kalaila kwembingu.
48 Wose wemwe isi wenga
uyo mntu aumbigwe kwa
ulongo, wadya wa kwem-
bingu wenga yudya alaile
kwembingu.
49 Saviya chikuligana
na yudya aumbigwe kwa
ulongo, nivyo nachiligane na
uyo mntu alaile kwembingu.
50 Elo walukolo, nagamba
vino, Chiya chumbigwe
kwa mwili na sakame
hakikudaha kutenda
hamwenga na Uzumbe
wa Chohile, na chiya
chikubanika hakikudaha
kutenda hechikubanika.
51 Tegelezeni, nawagam-
bilani mbuli yefisize, suwe
hachibanike chose, mna
chose nachihitulwe,
52 aho, kugubika na
kugubula meso, mwe di-
gunda dya udumo, kwaviya
gunda nadile, wabanike
nawauyuswe, wekale
hewekubanika naho, suwe
naswi nachihitulwe.
53 Kwaviya chila chikubanika
chahitukila hechikubanika,
mwili ukudaha kubanika
uvale mwili haubanika.
54 Elo mwili uno
ukubanika ukatenda
hakubanika, uhitukila
heukubanika, aho naho
nauchintizwe udya ulosi
uwandikwe, “File ya-
balangwa, uhumi uchinta!”
55 “File, uhumi wako
wikuhi?
File kulumiza kwako
kwikuhi!”
56 Kulumiza kwa file
kwalaila mwe masa, nguvu
ya masa nayo yalaila mwe
sigilizi ya Musa.
57 Mna chimhongeze Chohile
akuchinka uhumi kwa
sila ya Zumbe dyetu Yesu
Kulisito.
58 Elo walukolo weyangu,
mwekambe vyedi naho
mtoge. Msekuleka ku-
damanya ndima ya Zumbe
mazuwa yose, mkamanya
kugamba kusulumila
kwenyu kwachausa cha
Zumbe suko kwa bule.

16

Malavyo ya wantu wa Chohile

1 Haluse, mwe mbuli
za nchangizo za hela
kwachausa cha wantu wa
Chohile, damanyani saviya
nilagize bunga dya wamzu-
mile Kulisito wa Galatiya.
2 Chila zuwa dya nkongo
dya mazuwa mfungate, chila
yumwenga ywenyu aike
hela mwe ziya akuhokela,
chani kuse kutenda na
nchangizo umo heza.
3 Umo nanizile kwenyu,
ananiwasigile wadya msagule
mwenyu wegale baluwa na
ntunyo zenyu Yelusalemu.
4 Uneva vikaunga miye
nami nite, nachitanye.

Fanyanyi za Paolo

5 Nanize kwenyu haheza
kujinkila mkowa wa Make-
doniya kwaviya naunga ni-
jinkile Makedoniya.
6 Mafani nanikale na
nyuwe hadodo, hegu mafani

nanikale na nyuwe miezi
yose ye mpeho, chani
mnambize mwe ntambo
yangu, kokose hunga nite.
7 Sikunga kujinka kwenyu
chingunguvu. Nina msuhi
wa kwikala na nyuwe
chipindi chitali, umo Zumbe
akaunga.
8 Mna nanisigaile hano ho
mzi wa Efeso kubula mwe
idizuwa dya Pentekoste.
9 Lwivi luvugulwa mwe
ndimangu, hata hegu kuna
wakuhiga walozize.
10 Uneva Timoseo
aneza, kaulani asekutenda na nkama yoyose
chipindi emwenyu, kwaviya
adamanya ndima ya Zumbe
saviya miye.
11 Elo mntu yoyose
asekumbela, mna mwambizeni
ajende mpeho mwe ntambo
yakwe, chani auye kwangu,
kwaviya miye na walukolo
weyangu chamgoja.
12 Nasimweila mlukolo
ywetu Apolo eze kwenyu
hamwenga na walukolo
watuhu, mna hakungisa
kwiza haluse. Umo anapata
luhenyo neze.

Ulosi wa kukomeleza

13 Mwikale vyedi, mtoge
mo uzumizi wenyu, mtende
wakankalu naho wata
nguvu.
14 Chila mkudamanya chi-
damanyeni kwa ungi.
15 Walukolo, mlumanya
lukolo lwa wantu we
nyumba ya Sitefana, wowo
ni wantu wa nkongo
kumzumila Kulisito uko
Akaya, naho welavya
kuwasankanila wantu wa
Chohile. Naweilani nyuwe
walukolo wangu,
16 mtimile wantu sawano,
na chila mntu akudamanya
ndima na kusankanila
hamwenga nawo.
17 Nabweda kugamba Sitefana na Fotunato na Akaiko
wabula, hadya nahamwihali
waguha hantu henyu.
18 Waubwedeza umuye
wangu ne iyenyu nayo. Elo
ni vyedi kuwatunya wantu
sawano.
19 Bunga dya wamzumile
Kulisito wose wa Asiya
wawalamsani. Akila na
Pisika hamwenga na bunga
dya wamzumile Kulisito
wakudugana mwe nyumba
yawo wawalamsisani mo
kulungana na Zumbe.
20 Walukolo wose we hano
wawalamsani. Nanywi lamsanani kwa ungi wa Chohile.
Lamsanani kwa kulagisa
kugamba mwaungana mwa
Kulisito.
21 Miye Paolo nawalamsani, hawandika kwa mkono
wangu mwenye.
22 Yoyose hekumunga
Zumbe aligitwe!
Zumbe dyetu soo.*
23 Wedi wa Zumbe dyetu
Yesu utende na nyuwe.
24 Ungi wangu nautende
na nyuwe nyose mo kulungana mwa Yesu Kulisito.

* **16:22** Malanasa nuko kugamba Zumbe dyetu wize

BALUWA YA KAIDI YA PAULO KWA WAKOLINTO ULONGOZI

Baluwa ya kaidi kwa Wakolinto yawandikagwa ni msigilwa Paolo mgati mo mhilimo wa 55 AD (1:1). Ino ni yakaidi mwe izibaluwa zakwe mbili chinanazo ziwandikwe ni Paolo kwe bunga dya wamzumile Kulisito uko Kolinto. Wasomile wazumila kugamba Paolo kulongozi uko awandikaga baluwa kwa Wakolinto. Hachina chikudaha kulagisa ibaluwa ino atimlize 2:3-4. Baluwa ya kaidi ya Paolo kwa Wakolinto vyaligana kugamba yawandikagwa umo ekekala Makedoniya (2:13).

Baluwa ya kaidi ya Paulo kwa Wakolinto yesimisa kwaviya ni chimntu vitendese naho ya chimoyomoyo. Paolo atambalisa chinyemi chakwe chikulanga ulosi wedi ahokele kulaila kwa Tito ukulanga bunga dya wamzumile Kulisito uko Kolinto. Mwe baluwa ino chawona pwilili mahinyo jejeje alavize kulaila Lagano hya, hantu Paolo akulavya malagiso wachisanye hela zigalwe zikambize wamzumile Kulisito komzi wa Yelusalemu (8-9). Vyawoneka kugamba wawoni wadanti wamwenga kulaila kuse kwedibunga dya wamzumile Kulisito wajeseza usankani wa wantu wasiku mwe idibunga dya wamzumile Kulisito wamhige Paolo kwa ulozo wawo. Nendile wajela nkama udahi wa Paolo, uwo mafani usunguza kumtenda atoge chindendedi mo udahi wakwe enga msigilwa ywa Yesu Kulisito kuhinga ko uhelo we baluwa ya kaidi ya Paolo kwa Wakolinto.

Vimndani

- Paolo akonga kwa kuwalamsa wantu wa bunga dya wamzumile Kulisito (1:1-7).
- Ukajika atamwila kulanga mihitwile yo mwalo we ntambo yakwe na ulosi ahokele kuwalanga wowo na ivyo wakungwa wadamanye kuligana ne baluwa ye nkongo (1:8-7:16).
- Ukajika aho Paolo alavya malagiso ya kuchisanya hela kwa chausa cha wamzumile Kulisito wa Yelusalemu (8:1-9:15).
- Uhelo Paolo alavya fingo kwa wasigilwa weyawe na kuwenka mafundo mo utafi wakwe ukwiza (10:1-13:10).

1 Miye Paolo msigilwa ywa Kulisito Yesu kwa ungi wa Chohile na mlukolo Timoseo chawalamsani, chawawandikilani,

Bunga dya wamzumile Kulisito wa uko Kolinto, na kwa wantu wa Chohile wose mwe isi yoseni ya mkoa wa Akaya.

2 Chohile Tati yetu na Zumbe dyetu Yesu Kulisito

awawoneleni mbazi na utondowazi.

Paolo amhongeza Chohile

3 Chohile Tati ywa Zumbe dyetu Yesu Kulisito atogolwe, Tate ywa mbazi, Chohile mwambizi wa suwe choseni!
4 Achambiza mwe nkunto zetu zoseni, vikuleka chikudaha kuwambiza watuhu wata nkunto zoseni ze simile, kwa wambizi udya chihokele kwa Chohile.
5 Iviya masulumizo ya Kulisito yakutendesa mwetu, niivyo navyo Chohile akuchambizisa kwa sila ya Kulisito.
6 Uneva chikasulumila, ni kwa wambizi na kuhonywa kwenyu. Uneva chambizwa, nyuwe nanywi mwambizwa nakujelwa nguvu ya kujijimiza na ugoji wa masulumilo ayadya suwe chikusulumila.
7 Elo msuhi wetu utoga, kwaviya chivimanya kugamba saviya mkutenda hamwenga mwe masulumizo yetu, niivyo navyo mkutenda hamwenga mwe kujelwa moyo.

8 Walukolo weyangu, chaunga mmanye nkunto chipatile mo mkowa wa Asiya. Nkunto izo zikulisa kwetu kujinka nguvu zetu vyaleka chifa chevu cha kwikala.
9 Nachikala saviya wantu wakantilwe file, chani chihinywe kumsinya Chohile akuyusa wantu, chikaleka kwesinya wenye.
10 Uyo kachihonya mwe nkondo nkulu ya file, naho nachihonye, msuhi wetu suwe nikugamba nachihonye naho.
11 Umo mkachambiza kwa malombezo, nivyo vikunga chani malombezo yalozize yakahitulwa, Chohile naye nachijimbike, naho walozize nawamhongeze Chohile kwachausa chetu.

Paolo ahitwila viya aungile kujesa

12 Mbuli chikwefenyeza nino, ukuzi wetu mwe umanyi wa kusagula kugamba kwa ulenguso na ung'azi wa myoyo kulaila kwa Chohile, suko kwa umanyi wa chimwili mna kwa wedi wa Chohile chikala mwe isi vitendese mwenyu.
13 Chawandika kwenyu viya mkudaha kusoma na kukombaganya. Nina msuhi kugamba namkombaganye vyedi vidala,
14 kwaviya kubula haluse mwakombaganya hadodo du. Chivimanya kugamba namwize mchikombaganye vyedi, chani mwe dizuwa dya Zumbe dyetu Yesu mkachefenyeza saviya suwe chikunga nachitende kwenyu.
15 Nami hatenda na msuhi uwo nasunga kubula kwenyu aho nkongo, chani mjimbikwe kaidi.
16 Nasunga kuwatalamkilani umo ni mwe sila kubula ko mkowa wa Makedoniya naho umo naho

hauya, chani mnambize
mwe ntambo yangu kubula
Yudeya.
17 Togola, umo haliganya
vino, nasitenda kihituhitu?
Hegu ayo huliganya, nayali-
ganya chimntu kugamba na-
longa “Heye” na “Bule” aho?
18 Chohile ni mkanuni,
chiwagambile nyuwe siyo
mbuli ya “Heye” na “Bule.”
19 Kwaviya Yesu Kulisito,
Mwana ywa Chohile, miye
Siliwano na Timoseo, chim-
longa kwenyu, nasuyo mntu
ywa “Heye” na “Bule”,
mna uyo mazuwa yoseni ni
“Heye” ya Chohile,
20 kwaviya ni “Heye” kwa
ndagano zose za Chohile.
Vino nivyo vikuleka “Taile”
yetu yalongwa kwa sila
ya Yesu Kulisito kumwinka
Chohile Ukulu.
21 Chohile mwenye nuyo
akuchitogeza suwe na
nyuwe mo kulungana na
Kulisito, naho nuyo akuchi-
haka mavuta yalenguke,
22 achijeile hula dyakwe,
naho achinkile Muye wa
Chohile mwe myoyo yetu
chani chilajiso kwa yadya
yoseni achikiye.

23 Chohile nuyo aku-
niukwila, kamanya umoyo
wangu! Sizile vituhu Kolinto
kwa kuwawonelani mbazi.
24 Hachikunga kuwakankalisa
mwo uzumizi wenyu, chivi-
manya kugamba mtoga
mwe viya mkuzumila.
Mna chadamanya ndima
hamwenga na nyuwe kwa
kwelelwa kwenyu wenye.

2

1 Ivyo, siviwona nisekuwata-
lamkilani vituhu ninase
kuwajelani chinyulu.
2 Elo uneva ninawajela
chinyulu, niyuhi akunga an-
itende nelelwe? Naawadya
niwajeile chinyulu.
3 Vino nivyo vilekile
nawawandikilaga baluwa,
savyungile kwiza kwenyu
nakujelwa chinyulu ni
wantu awo wakungwa
wanelele. Kwaviya sivi-
manya kugamba umo
nelelwe, nyuwe woseni
nanywi mwelelwa.
4 Nawawandikilaga kwa
chinyulu na nkunto haila
mesozi yalozize, siyo kwa
kuwawonelani chinyulu
nyuwe, mna chani mmanye
ivyo huwaungisa.

Kulekeilwa kwa Mta masa

5 Uneva kuna mntu am-
jeile chinyulu mtuhu, hani-
jeile chinyulu miye, mna
kawajelani chinyulu nyuwe
wose, seiviya sikunga haten-
dendesa na maya.
6 Kanto akantilwe ni
walozize wenyu dya chinta.
7 Isigaile ni nyuwe
mkulekeilwa masa mntu
uyo na kumwinka moyo
chani asekwiza kwingilwa
ni chinyulu na kuwonesa
chevu.
8 Ivyo naweilani nyuwe
mtende kugamba mwa-
mungisa mtu yudya.
9 Vilekile hawandika
ibaluwa idya ni kunga ku-
manya hegu mwemalanya
vyedi kwiva chila mbuli.

10 Mkamlekeila mntu
masa yakwe, miye nami
namlekeila. Kwaviya icho
nimlekeile, uneva hana
chochose cha kulekeilwa,
nalekeila kulongozi kwa
Kulisito kwachausa chenyu.
11 Chadamanya vino chani
chisekuhumwa ni Shetani,
kwaviya chimanya fanyanyi
zakwe.

Nkwina za Paolo uko Tilowa

12 Umo hengila mo mzi
wa Tilowa kulonga Mbuli
Yedi ya Kulisito, Zumbe
kanivuguila ulwivi mo
kudamanya ndima uko.
13 Mna moyo wangu
nahautondowale kwaviya
nasamwone mlukolo ywetu
Tito. Ivyo siwalaga wantu
kudya nakwita Makedoniya.

Uhuma mwa Kulisito

14 Mna Chohile ahongezwe
akuchilongoza mazuwa
yoseni mwe ntambo
ya uhuma wa Kulisito.
Uyo achitenda chilonge
ichindedi cha Kulisito saviya
mhempe wedi chila hantu.
15 Kwaviya suwe ni saviya
mhempe wedi wa ubani
udya Kulisito akumlav-
iza Chohile, mhempe
wedi ukuwabwila woseni,
wakuhonywa na wakwaga.
16 Kwa wadya wakwaga,
mhempe uwo ni file, mna
kwa wadya wakuhonywa,
mhempe uwo ni ujima. Elo
niyuhi, akudaha kwambiza
mwe ndima seiyo?
17 Suwe hachikwinga
watuhu wadya waku-
damanya mayombe na
ulosi wa Chohile, suwe
chalonga kwa uchumi ku-
longozi kwa Chohile, saviya
wantu chisigilwe ni Chohile,
chikatenda chilungana na
Kulisito.

3

Wandima wa Lagano hya

1 Togolani, chakonga naho
chikeduvya wenye? To-
golani, mwachunga baluwa
ya kwewagiza, hegu ku-
laila kwenyu, saviya wantu
watuhu?
2 Nyuwe wenye mwi
baluwa yetu, baluwa
iwandikwe mwe myoyo yetu
ikumanyika na kusomwa ni
wantu wose.
3 Ni pwilili kugamba
nyuwe mwi baluwa ya
Kulisito aigale kwa mikono
yetu. Kulisito kawandika
baluwa kwa Muye wa
Chohile mta ujima, siyo
kwa wino, kaiwandika mwe
myoyo ya wantu, siyo mwe
mabendu ya mayuwe.
4 Chalonga ayo kwaviya
china msuhi kwa Chohile ku-
jinkila Kulisito.
5 Siyo kugamba suwe
chadaha kudamanya cho-
chose kwa udahi wetu
wenye, mna udahi wetu
wose walaila kwa Chohile.
6 Uyo nuyo achidahize
kutenda wandima we di-
lagano hya, sidyo dya sigilizi
iwandikwe, mna, lagano
dya Muye. Kwaviya sigilizi
iwandikwe yegala file, mna
Muye wa Chohile wegala
ujima.
7 Sigilizi yaikagwa kwa
kuwandikwa mwe mabendu

ya mayuwe. Hatahegu uhelo
wakwe utenda file, ukulu
wakwe nendile ukulisa
hata Waizulaeli wadunduga
kuusinya uso wa Musa
kwachausa cha mmweko wa
kulenguka uso wakwe. Hata
ivyo mmweko wa ulenguso
uwo nasuwo wakutoga.
Elo hegu ndima ya chiya
chiletile file idamanyika kwa
ulenguso ulozize sauwo,
8 ndima ya Muye wa
Chohile ina ulenguso
ukulise.
9 Elo hegu, kuna ulenguso
mwe ndima igale nkanto, ni
pwilili kugamba ndima ya
wedi naitende na ulenguso
ukulise.
10 Haluse ulenguso ukulise
wikaila udya wezaga aho
nkongo, ulenguso ujinkile
hautendaga na ukulu sauno
wizile haluse.
11 Kwaviya uneva chiya
chandile cha chipindi du
nendile china ulenguso
wakwe, ni pwilili kugamba
chiya chikwikalisa mazuwa
yose nachitende na ulenguso
mkulu vidala.
12 Kwaviya china msuhi
uno, suwe chalonga hechina
woga.
13 Suwe hachikale saviya
Musa egubikaga uso wakwe
kwa ngubiko chani wantu
wa Izulaeli wasekuwona
udya mmweko wa ulenguso
ukufifiya.
14 Mna fanyanyi zawo
zigubikwa, hata dyelo dino
dikasomwa Lagano dya kale,
ngubiko iyo icheyaho. Ngu-
biko iyo nayuswe du mntu
akalungana na Kulisito.
15 Hata vino dyelo chila
ikasomwa Sigilizi ya Musa
fanyanyi zawo zichei zigu-
bikwa mwe myoyo yawo.
16 Mna, umo mntu
akamhitukila Zumbe, ngu-
biko iyo yauswa.
17 Hano “Zumbe” ni Muye,
na hadya eli Muye wa
Zumbe naho wili ulekeilwa.
18 Ivyo, suwe wadya
izinyuso zetu hezigubikwe,
chawona saviya mwe che-
lole, ulenguso wa Zumbe,
chahitulwa chiliganise na
uwo umliganyo wakwe kwa
ulenguso ulozese. Ivyo
nindima yakwe Muye wa
Zumbe.

4

Mpamba mwe Nyungu

1 Elo Chohile, kwa mbazi
zakwe, kachinka ndima ino
na hachi kufachevu.
2 Mna chilemela mbuli za
soni zefisize, naho hachiku-
jenda mwe ubafu hegu
kuhangaya ulosi wa Chohile
na lulimi. Mna chalavyanya
pwilili ichindedi chelagisa
kugamba chila uwagilwa
kwa Chohile na umanyi wa
kusagula yedi wa wantu
zikuukulwa kulongozi kwa
Chohile.
3 Mna uneva Mbuli Yedi ya
Kulisito chikulonga yefisa,
yefisa du kwa wadya wak-
waga.
4 Awo hawakuzumila
kwaviya Shetani yudya
mnungu ywe isi kazi-
jela chiza fanyanyi zawo
wasekuwona vyedi ung'azi
wa Mbuli Yedi ya ulenguso

wa Kulisito, yudya mliganyo
uchintile wa Chohile.
5 Kwaviya hachikwelon-
gela suwe wenye, mna
chamlonga Yesu Kulisito
eli Zumbe, suwe wenye
chikatenda wandima wenyu
kwachausa cha Yesu.
6 Chohile yudya alongile,
"Ulangazi ulangaze kulaila
mwe chiza," nuyo mwenye
akwilangaza myoyo yetu, na
kuchinka ukuka wa umanyi
wa ulenguso wa Chohile
ukulangaza mo uso wa Yesu
Kulisito.
7 Elo, suwe china mpamba
ino nisaviya viya vya ulongo,
chani viwoneke pwilili
kugamba nguvu iyo nkulu
yalaila kwa Chohile siyo
kwetu suwe wenye.
8 Chimwe nkunto mazuwa
yose, mna hachikuminywa,
hamwenga mwe woga, mna
hachikufachevu,
9 chasulumila, mna
hachikuswesa wambizi,
naho hata uneva chigwiswa,
hachibalangwe bule.
10 Chila nkanana chenula
masulumizo ya file ya Yesu
mo mwili wetu, chani ujima
wa Yesu, nawo uwonekane
mwe mili yetu.
11 Mazuwa yose ya ujima
wetu chahangwa ni file
kwachausa cha Yesu, chani
ujima wakwe welavyanye
mwe mili yetu ikubanika.
12 Nuko kugamba mndani
mwetu file yadamanya
ndima, mna mndani
mwenyu ujima wadamanya
ndima.
13 Mawandiko Yakukile
yawandikwa, "Nasilonga
kwaviya nasizumila." Suwe
naswi chikatenda na moyo
uwo wo kuzumila, chazu-
mila, na kwachausa icho
chalonga.
14 Chimanya kugamba
Chohile amuuyuse Zumbe
Yesu nachuuyuse suwe
naswi hamwenga na Yesu na
kuchika kulongozi kwakwe
hamwenga na nyuwe.
15 Yose yano ni kwachausa
chenyu, hata mbazi za
Chohile ziwabwila wantu
walozize vitendese, nto-
gozi nazo zongezekelese,
kumwinka Chohile ulen-
guso.

Kwikala kwa Kuzumila

16 Kwachausa icho hachi
kufachevu, na hata uneva
mili yetu yakuse neisakale,
mna kwa mndani cha-
tendwa wahya zuwa kwa
zuwa.
17 Nkunto chikupata ni
ndodo du, naho ya chipindi
du, mna naichinke ukuka
ujinkile misuhi yose, ulen-
guso udya hewikusila.
18 Elo meso yetu hayemwe
vintu vikuwoneka, mna
hevikuwoneka. Kwaviya
vikuwoneka ni vya chipindi
du, mna viya hevikuwoneka
ni vya mazuwa yose.

5

1 Kwaviya chimanya
kugamba wikazi uno chik-
wikala haluse hano he
isi, nuko kugamba mili
yetu, aho neibalangwe,
Chohile nachinke nyumba
ya kwikala kwembingu,
wikazi heudamanywe ni

mikono ya mntu, wikazi wa
mazuwa yose.
2 Kwaviya mwe nyumba
ino chaugula, chikajelejeza
kuviswa wikazi wa kwem-
bingu,
3 kwa kuviswa hachi-
wonwe kugamba chimwazi.
4 Chikatenda chichei
mwo wikazi uno wimwe
isi, chaila kwa kuminywa,
siyo kugamba chaunga
chivulwe umwili wa mwe
isi ukubanika, mna china
msuhi wa kuvikwa udya
hewikubanika, chani chiya
chikubanika chimelwe ni
ujima wa mazuwa yose.
5 Chohile mwenye nuyo
achiikiye ukuhitukila uko,
uyo kachinka Muye wakwe
atende ukombo mwa yose
achinkile suwe.
6 Elo mazuwa yose
hachina woga. Chimanya
kugamba kwikala mo mwili
uno ni kwikala hale na
Zumbe.
7 Kwaviya chekala kwa
uzumizi, siyo kwa kuona.
8 Mna china moyo mkulu,
suwe chawona vyatendile
chise kuwona mo mwili
na kwikala hamwenga na
Zumbe.
9 Mna mbuli yedi iten-
dese, chaunga chimuwagize,
vitende chekala hano he isi
hegu uko.
10 Kwaviya chose
chaungwa chichimale ku-
longozi kwe chigoda cho
kukantila cha Kulisito,
chani chila mntu ahokele
chikumuwagila mwe yadya
adamanye mo mwili, mwe
viya adamanye kugamba ni
vyedi hegu viha.

*Umbuya na Chohile ku-
jinkila kwa Kulisito*

11 Elo, suwe chimanya
vya kumogoha Zumbe, mna
chilavyanywa kulongozi
kwa Chohile. Miye nami
nina msuhi wa kugamba
naho chilavyanywa mwe
umanyi wenyu wo kusagula
yedi na yehiye.
12 Siyo kugamba chajeza
naho kwelongela vyedi
kwenyu. Mna chaunga
kuwenka nyuwe viya chiku-
wona ni vyedi kwenyu,
chani muwahitule wadya
wakwefenyezesa viya wak-
wewona ukaleka viya weli
mwe myoyo.
13 Uneva chiwoneka
chiwachilalalu, ivyo ni
kwachausa cha Chohile, na
uneva china fanyanyi zetu
zihezize, iyo ni kwachausa
chenyu.
14 Kwaviya suwe chalon-
gozwa ni ungi wa Kulisito,
wadya chimanyize kugamba
mntu yumwenga du abanik-
aga kwachausa cha wose, na
ivyo ni kugamba wose we-
hanga ne file yakwe.
15 Abanikaga kwachausa
cha wantu wose, chani
wakwikala wasekwikala
kwachausa chawo wenye,
mna kwachausa cha uyo
abanike, niyo auyuka
kwachausa chawo.
16 Elo, kukongela haluse,
suwe hachi kumhima mntu
yoyose chimwili. Hata hegu
chipindi chimwenga na
chimhima Kulisito chimwili,
haluse sivyo ivyo naho.

17 Mntu yoyose analungana na Kulisito atenda chumbe chihya, mbuli za kale zijinka, uhya ubula.
18 Yose ni ndima ya Chohile mwenye kuchiivanya suwe na mwenye kwa sila ya Kulisito, na kuchinka ndima ya kwivanya wantu na uyo.
19 Nuko kugamba, Chohile, nakeivanya isi na uyo mwenye kwa sila ya Kulisito, akaleka kusinya masa yawo wantu. Uyo kachinka ulosi mwe kuwevanya wantu na yeye mwenye.
20 Elo, suwe chachimala kumlongela Kulisito. Chohile naye mwenye achijeseza suwe kuwalombezani nyuwe. Chawalombezani kwa hantu ha Kulisito, mwivanywe na Chohile.
21 Kulisito nendile hana masa, mna Chohile kamtenda ejelwe masa kwa chausa chetu, chani suwe kwa kulungana nauyo, chihangane mwe kusagula yedi hegu yehiye kwakwe kwa Chohile.

6

1 Chinatenda wandima hamwenga na Chohile, chawalombezani msekuzumila chiya wedi mhokele kulaila kwa Chohile chage bule.
2 Chohile agamba vino,
“Umo chipindi chizumilwe chabulaga
sikwetegeleza,
umo zuwa dya kukuhonya dyabulaga
nasikwambiza.”
Tegeleza, chipindi chizumilwe ni chino, zuwa dya uhonyi ni haluse!
3 Hachikunga kutenda nkobadiko mwe mbuli yoyose, chani ndima yetu isekufuzumilwa.
4 Mna chelongela wenye kugamba chindedi chi wandima wa Chohile kwa chila chintu, kwa ujijimizi ulozize mwe chipindi cha masulumizo, madala na nkunto.
5 Chitoigwa, chifungwa na kuzomwa mo lumpe, chidamanya ndima niyo chasokela, chicheleza na kwikala na sala.
6 Chelagisa kugamba suwe chi wandima wa Chohile kwa sila ya wedi we myoyo yetu, na umanyi wa ujijimizi na wedi wetu, na kwa Muye Ukukile, mwe chindedi chetu cho ungi,
7 kwa ulosi wa chindedi na kwa nguvu ya Chohile. Wedi nicho chiziha chetu chi kumuwagila Chohile cha kwedima kulume na kumoso.
8 Chatunya na kubelwa, chalongelwa yehiye na kulongelwa yedi. Chafanyanywa kugamba chiwadanti, kumbe chalonga chindedi,
9 saviya hewemanyike, kumbe chimanyika kwa wose, saviya wabanike, mna sevyo mkuwona, suwe chiwajima.
10 Hata hegu china chinyulu, mazuwa yose chelelwa, hata hegu chiwachiwa, mna chatenda walozize wagoli, kumbe china chila chintu.

11 Walukolo uko Kolinto,
chitamwila na nyuwe pwilili
naho chiwagubwila vidala
imyoyo yetu.
12 Suwe hachichindile imy-
oyo yetu, mna nyuwe nawo
mchindile imyoyo yenyu.
13 Haluse nalonga na
nyuwe saviya hulonga na
wanangu, gubulani imyoyo
yenyu saviya suwe chi-
wagubwile iyetu.

Kanyo dya Paolo mwa Hewezumile.

14 Mse kutimilana na
wantu hewezumile. To-
golani, utana na wihi
vyevana chindedi? Ung'azi
na chiza vyevana?
15 Kulisito adaha kwivana
na Shetani? Mkanuni ana
wivano wani na hezumile?
16 Nyumba ya Chohile ina
wivano wani na matukulu?
Kwaviya suwe chi nyumba
nkulu ya Chohile emjima.
Saviya Chohile mwenye
alongile, "Nanike kaya
yangu kwawo, na kwikala
mwawo. Nanitende Chohile
ywawo, nawo nawatende
wantu wangu."
17 Ivyo Zumbe alonga
naho, "Mhalawe mwawo,
mwenege nawo, mse kuku-
fya chintu chichafu, miye
nami naniwahokele.
18 Miye nanitende Tati
yenyu, nanyuwe namtende
wanangu, wagosi kwa
wavyele, alonga Zumbe
Chohile Mkulu mta Nguvu."

7

1 Wambuya zangu hunga,
ndagano yose ino ikiwa
suwe. Elo chelenguse
wenye na uzavu wa mili
na muye wetu, chitende
wakukise kwa kwikala kwa
kumwogoha Chohile.

Kwelelwa kwa Paolo

2 Chigubwileni myoyo
yenyu. Hachina masa na
mntu yoyose, hachihokile
mntu yoyose, hegu kum-
danta mntu yoyose.
3 Sikulonga mbuli zino
kwachausa cha kuwakanti-
lani, kwaviya, saviya ni-
longile kale, nyuwe mwi
mwe myoyo yetu, chibanike
hamwenga, hegu chitende
na ujima hamwenga.
4 Neduvila nyuwe vidala,
nefenya vidala kwachausa
chenyu. Sikogoha neduvya
hevikulongwa, mwe nkunto
zetu zoseni nabweda vidala.
5 Hata chize chibule Make-
doniya mili yetu haihemile.
Chila ntendele nachikomana
na nkunto, kuse nkumbizi,
mndani woga.
6 Mna Chohile, mta ku-
jela nguvu wahwele, kachi-
jela nguvu kwa kwiza kwa
Tito.
7 Hachijeligwe moyo nu
ukwiza kwakwe du, mna
naho mwe viya mumjeile
moyo. Tito kachigambila
viya mkutenda na nkwina
ya kuniwona, viya mku-
jela mbazi na viya mku-
nigombela. Vino haluse nab-
wedesa.
8 Kwaviya hata hegu
ibaluwa yangu idya siwa-
jelani chinyulu, sikuwona
vikuleka niwone usungu.
Hata hegu ni kwa chipindi
chidodo du.

9 Mna haluse nab-
weda, siyo kwaviya nyuwe
mjeligwa chinyulu, mna
kwaviya chinyulu chenyu
chiwatenda mhitwile viya
mkunga chani mweile.
Mjelwa chinyulu mo mwalo
wa Chohile, na kwachausa
icho hachi walumize kwa
vyovyose.
10 Kutenda na chinyulu
mwe viya akunga Chohile
kwegala hitwilo dya
moyo, hitwilo di kwigala
wambulwa, hahana
chinyulu. Mna chinyulu cha
mwe isi chegala file.
11 Elo, mkaule chinyulu se-
icho mwa Chohile kwigaila
kuhikiliza vivihi mndani
mwenyu, heye, na kwe-
gombela, heye, na kwihiwa,
heye, na nkama, heye, na
kubesa, heye, na kwekamba,
heye na mfundo! Kwa
chila sila mwelagisa wenye
kugamba hamna masa mwe
mbuli iyo.

12 Hata hegu nasiwandika
idya ibaluwa, sidamanye
ivyo kwachausa cha yudya
adamanye vihiye, hegu
kwachausa cha yudya
adamanyizwe vihiye. Nasi-
wandika chani iwonwe
pwilili kulongozi kwa
Chohile ivyo mwili na
kwekamba kwachausa
chetu.
13 Nivyo vikuleka suwe
nachijelwa moyo. Siyo
kugamba nachijelwa moyo
du, mna naho Tito
nakachelela kwa chinyemi
nendile ananacho kulawana
ne ivyo mumsangalaze mo
moyo.
14 Miye seduvila nyuwe
mwa meso yakwe, nyuwe
nanywi hamnijeile soni.
Chiwagambilani ichindedi
mazuwa yose, na kudya
kweduvila nyuwe mwa
meso ya Tito kutenda ulosi
wa chindedi ichodu.
15 Ivyo ungi wakwe
mo moyo kwenyu nyuwe
wongezekela vitendese
akakumbuka ivyo mhezize
kwiva, na ivyo mumhokele
kwa nkama zilozize na
kuzingiza.
16 Seleleswa kugamba
nadaha kuwegamila nyuwe
mwe chila ulosi.

8

*Kulavya kwa Chisekwe-
sekwe*

1 Naho walukolo wetu,
chawagambilani mbuli za
mbazi za Chohile ayenkile
mabunga ya wazumizi wa
Makedoniya.
2 Wazumizi wa uko
nawajezeswa ni nkunto,
mna chinyemi chawo
nachikulisa, hata hegu nani-
wachiwa vidala walavya
kwa chisekwesekwe vidala.
3 Nadaha kuwalongela
kugamba nendile wana
nguvu za kulavya kujinka
viya wadahile. Mweviya
waungile wenye,
4 wachilombezesa chi-
tende na ndala mwe ndima
ino ya mbazi za Chohile
mo kuwambiza wantu wa
Chohile.
5 Hachekiye msuhi hegu
nawadamanye saivyo, mna
nkongo welavya wowo

wenye kwa Zumbe, waka-
heza welaviza wenye kwetu
naho, mweviya Chohile
akunga.
6 Niyo chamweila Tito
awachintizeni mbazi ino
kwenyu saviya yeye alon-
gole kuikongela.
7 Nyuwe nanywi mna chila
chintu, uzumizi na semo na
umanyi na kuhikiliza kwe
simile za uungi mnanawo
kwetu. Kutimilana na ivyo
mtende na vilozize mwe
ndima ino yakutenda na
moyo wa mbazi.
8 Sikulonga vino kwa
kuwalagizani. Mna sila
ya kuwagambilani mbuli
za kuhikiliza kuwambiza
watuhu, sunga niwajeze
chani uungi wenyu upate
kumanyika kugamba ni wa
chindedi.
9 Kwaviya, nyuwe
mmanya mbazi za Zumbe
dyetu Yesu Kulisito, uyo,
hata hegu ana chila
chintu, naketenda mchiwa
kwachausa chenyu, chani
kwa uchiwa wakwe,
awenkeni ugoli.
10 Fanyanyi zangu ni zino,
nivyedi mkomeleze yadya
mkongile mhilimo wa gulo.
Nyuwe na mwi wankongo
kuguha nkacho na kunga ku-
damanya.
11 Elo, komelezani indima
iyo, saviya na mwili na
nkwina nkulu ya kwambiza,
ivyo damanyanyisani ivyo,
viya mkudaha, kukomeleza
ndima yo kulavya.
12 Uneva mntu ana moyo
wa kulavya, Chohile ahokela
chiya unanacho hakunga
chiya hwinanacho.
13 Sikulonga ayo chani
watuhu wabwede, nyuwe
mkomwe ni nkunto, mna
chiliganye.
14 Chila mnanacho haluse
chongezekele chiwambize
wadya wakuchunga, chani
wowo nawo chipindi waka-
tenda na chongezekele,
wawambizeni nyuwe mwe
viya mkunga, na ivyo
kutende na kuligana.
15 Saviya iwandikwe,
“Achisanye vilozize ha-
jenyeze, na yudya achisanye
vidodo hahungukilwe.”

Tito na Wambuyaze

16 Na mtogola Chohile
aikiye kuhikiliza mo moyo
wa Tito kuhikiliza uko
nuko ninanako miye kwa
kuwambizani.
17 Siyo du kugamba
nakazumila lombezo dyetu,
mna naho ana nkwina nkulu
ya kwambiza, hata niyo
aviwona mwenye kwiza
kwenyu.
18 Hamwenga na
uyo, chamsigila mlukolo
yumwenga yudya atunyiswe
mwe kulonga Mbuli Yedi
ya Kulisito mwe bunga dya
wamzumile Kulisito wose.
19 Ukaleka ayo, uyo
kasagulwa ni bunga dya
wamzumile Kulisito atende
mnyetu mwe ntambo ya
kuchintiza ndima ino ya
kulavya ntambiko kwa
kumtunya Chohile, mbuli
chikudamanya kwachausa
cha ulenguso wa Zumbe, na

kwa kulagisa viya chikunga
kuwambiza watuhu.
20 Chaunga chenege ma-
fuzumo yakudaha kulaila
mo kuchimaila ntunyo ino
chinkigwe.
21 Chaungisa kudamanya
vyedi, siyo kulongozi kwa
Zumbe du, mna naho kulon-
gozi kwa wantu.
22 Elo, hamwenga na
walukolo awo, chimsigila
mlukolo mnyetu mtuhu
yudya chimjezize nkanana
zilozize, nachimwona
kugamba ni mta nkwina
nkulu ya kwambiza, hata
haluse katenda na moyo
ujinkile kwaviya ana msuhi
mkulu na nyuwe.
23 Tito ni mnyangu,
chadamanya ndima
hamwenga kwachausa
chenyu, mna kwa wano
walukolo weyangu watuhu
wakwiza nawo. Awo ni
wasigilwa wa bunga dya
wamzumile Kulisito, ukulu
kwa Kulisito.
24 Elo, mwelagise ku-
longozi kwa mabunga
ya wantu wa Chohile
kugamba chindedi mwa
waunga na kuwagambila
kugamba chinyemi ni-
nanacho mwenyu ni cha
chindedi.

9

Wambizi kwa Wakulisito Watuhu,

1 Havikungwa ni
wawandikileni mbuli ya
wambizi ukusigilwa kwa
wantu wa Chohile.
2 Simanya ivyo mwili
na moyo wa wambizi,
naho naseduvya mwenyu
mo ulosi mwa wantu
wa Makedoniya. Nasi-
wagamba, “Walukolo wetu
wa Akaya wekala vyedi
kulavya kukongela mhilimo
wa gulo.” Elo, kuhikiliza
kwenyu kuwajela moyo
walozize wawo.
3 Elo, siwasigila walukolo
wetu awo, chani chinyemi
chetu mwenyu chiwoneke
kugamba siyo milosi iy-
odu. Mna saviya nilongile
kugamba mwikale vyedi
kwa wambizi wenyu saviya
nilongile.
4 Vinase kutenda kugamba
wantu wa Makedoniya
wakeza hamwenga na miye
nachiwabwile hamnati kwe-
malanya vyedi, aho suwe
na chingilwe nisoni ukaleka
kulonga soni na mwingile
nyuwe wenye kwaviya na-
chitende chiwaikisa msuhi.
5 Ivyo, niwalombeze
wano walukolo mnilong-
wele kwiza kwenyu, we-
malanye vyedi ntunyo
yenyu nkulu mlongile, iyo
ilagise chindedi kugamba ni
ntunyo ilavigwe du na siyo
kwa kukankaliswa.
6 Kumbukani, “Akuhanda
chidodo avuna chidodo,
akuhanda vilozize avuna
vilozize.”
7 Elo chila yumwenga,
nalavye viya awone, ko
moyo na siyo kwa chinyulu
hegu kwa kukankaliswa,
kwaviya Chohile amunga
yudya akulavya kuno kasan-
gala.
8 Chohile adaha kuwenkani
vikujinka viya mkunga,

mtenda na chila chintu
hata kujinka viya mkunga
mazuwa yoseni, na ivyo
mjendeleze kwambizana
mwe chila ndima yedi.

9 Saviya Mawandiko
Yakukile yawandikwe,
“Alavya kwa untu, awenka
wachiwa, wedi wakwe
wikale mazuwa yose.”

10 Chohile akumwinka
mlimi mbeyu na nkande,
nawenkeni nanywi mbeyu
mkunga, na nazitende
zihote, zikule na kuwenkani
ulozo ulozize mo wedi
wenyu.

11 Chohile nawenkeni
ugoli wa chila chintu
mazuwa yose, chani
wantu wamtunye Chohile
kwachausa cha ntunyo
zenyu wakuhokela kwa
mikono yetu.

12 Kwaviya ndima ino
mkudamanya ina ukuka
siyo kugamba nayambize
yakungwa ni wantu wa
Chohile du, mna naho
naileke wantu walozize
wamhongezese Chohile.

13 Kulawana na uchindedi
ukulagiswa ni ndima yenyu
ino, wantu na wamtunye
Chohile kwachausa cha
uchindedi wenyu kwa Mbuli
Yedi ya Kulisito mkweila,
naho kwachausa cha wedi
mkuwenka wowo na wantu
wose.

14 Ivyo na wawalombezezeni
nyuwe kwa moyo wose
kwachausa cha wedi wa
Chohile du awenkileni.

15 Chimhongeze Chohile
kwachausa cha ntunyo
yakwe heikulongwa.

10

Paolo agombela Ndima yakwe

1 Miye Paolo mwenye
yudya huwoneka siholola
hatenda na nyuwe, mna
wantu watuhu wagamba
nogofya vidala hatenda
hale na nyuwe, na wailani
kwa mbazi na wedi wakwe
Kulisito.

2 Nawalombezani msekuno-
goha umo heza, kwaviya
nina chindedi nadaha kuten-
desa mkali kwa wose wadya
wakuchifanyanya kugamba
chekala chimwili.

3 Chindedi chekala mwe
isi, mna nkondo yetu siyo ya
chimwili.

4 Kwaviya, viziha chiku-
jezeza mwe nkondo yetu
sivyo viziha vya mwe isi,
mna ni nguvu za Chohile
zikubalanga nchinga zose.
Chabalanga milosi yose ya
udanti

5 na chikagwisa chila
nchinga ya wefenyi wikigwe
kuhiga umanyi wa Chohile,
chaguha fanyanyi zose na
kuzitenda zimwive Kulisito.

6 Suwe chikala vyedi
kukantila chila yumwenga
hekwiva, aho mkunga
mlagise kugamba mwivisa
chila chintu.

7 Nyuwe mwasinya mbuli
kwa kuse du. Uneva eyaho
mntu yoyose akufanyanya
kugamba uyo ni ywa
Kulisito, afanyanye naho
kugamba suwe naswi niwa
Kulisito saviya uyo eli ywa
Kulisito.

8 Hata hegu songezekela
mwe kweduvya mwa udya

udahi achinkile Zumbe,
udahi wa kuwazenga na siyo
wa kugwisa, hata ivyo sina
usungu hata hadodo.
9 Sikunga mfanyanye
kugamba naunga niwatise
kwe zibaluwa zangu.
10 Mntu adaha kulonga,
"Baluwa za Paolo zogofya
naho zina milosi izamile,
mna uyo mwenye akatenda
hamwenga na suwe ni mntu
asokele, na hata akalonga
milosi yakwe ni saviya siyo
chintu."
11 Mntu akulonga ivyo na
afanyanye kugamba yadya
chikuwandika mwe baluwa
umwo chihale, nayo nachi-
tende umo chinanyuwe.

12 Kwa vyovyose hachajez-
ize kweika hegu kweliganya
na wadya wantu wakweto-
gola wenye. Wantu wak-
wetenda wowo ni chihimo
cha kwehima, na wantu
wakweliganya wenye kwa
wenye, ni wahezi.
13 Mna suwe hacheduvise
vitendese, kweduvya uko na
kusigale mwe chiya chihimo
cha ndima chinkigwe ni
Chohile, ndima idya chiku-
damanya kwenyu.
14 Hachiijinkile mihaka
kweduvya umo chezaga
kwenyu. Suwe nachi-
wankongo kwiza kwenyu
chikawegailani Mbuli Yedi
ya Kulisito.
15 Elo, hachikweduvila
ndima wadamanye watuhu
kujinka chihimo chinkigwe,
mna msuhi wetu ni
kugamba uzumizi wenyu
nawongezekele mwenyu
kutimilana na kihimo aikiye
Chohile.
16 Aho nachidahe kuilonga
Mbuli Yedi ya Kulisito mwe
si ntuhu, hale na nyuwe,
na haitende mbuli ya kwe-
duvya ndima wadamanye
wantu watuhu hantu
hatuhu.
17 Mna saviya Mawandiko
Yakukile yawandikwe, "Mta
kweduvya eduvye mwe
yadya adamanye Zumbe."
18 Akuzumilwa suyo yudya
akwetogola mwenye, mna
yudya akutogolwa ni Zumbe.

11

Paolo na Wasigilwa Wadanti

1 Hegu mwani jijimize
hadodo, hata uneva miye ni
mhezi hadodo! Nijijimizani.
2 Nawawonelani finju mna
ni finju ya Chohile, kwa viya
nyuwe mwi saviya chigoli
ywedi nilombile kwa mgosi
yumwenga du uyo Yesu
Kulisito.
3 Mna nogoha kugamba,
saviya yudya nyoka kwa
fanyanyi zakwe za udanti
kamdanta Hawa, fanyanyi
zenyu zadaha kubalangwa
niyo mwauleka uchumi
wenyu wa chindedi kwa
Kulisito.
4 Ivyo mntu yoyose
akwiza na kuwagambila
Yesu mtuhu siyo yudya
chiwagambile, nyuwe mwa
mhokela kwa mikono midi,
hegu mwamzumila muye
wivituhu na Muye Ukukile.
Mbuli yedi ya Kulisito

ivituhu na idya mhokele
kulaila kwetu!
5 Mna sikufanyanya
kugamba miye sihunguk-
ilwe ni chintu wananacho
wakwetanga "wasigilwa
wakulu."
6 Mafani miye ni mntu
hemanyize kulonga, vino
sivyo ivyo nili mo umanyi,
mna kwa chila ulosi
chilavyanywa kwenyu.
7 Miye silonga kwenyu
Mbuli yedi ya Chohile
sikunga kulihwa, nasinyanya-
hala chani niwenuleni
nyuwe. Togolani, nasi-
damanya masa?
8 Umo hadamanya ndima
mwenyu, nahalihwa ni
wantu wa mabunga ya
wazumile watuhu. Na
henga akuhoka vyawo chani
niwadamanyizeni nyuwe.
9 Umo nani hamwenga na
nyuwe simwegamile mntu.
Kwaviya awo walukolo
wezile kulaila Makedoniya
nawaninka saviya nendile
haunga. Nahedimisa
chani nisekuwegamilani
kwa vyovyose viya, naho
nanijendeleze kudamanya
ivyo.
10 Saviya chiya ichindedi
cha Kulisito chili mndani
mwangu, hahali mntu
akunga anigubike umlomo
mo kweduvya kuno hohose
mwe si ya Akaya.
11 Nalonga vino kwaviya
sikuwaungani? Chohile ka-
manya kugamba nawaun-
gani!
12 Nichei nadamanya
saviya hudamanya haluse,
chani nisekuwenka luhenyo
wadya wakwetanga "wasig-
ilwa wakulu" kulonda
luhenyo, luhenyo lwa kwe-
duvya kugamba hambwe
wadamanya ndima saviya
suwe.
13 Kwaviya, awo ni wasig-
ilwa wadanti, wadamanya
ndima ya udanti wakweig-
iliza kugamba ni wasigilwa
wa Kulisito.
14 Naho havikwehela,
kwaviya hata Shetani
mwenye ezigiliza kugamba
ni mndima ywa kwembingu
ywa ulangazi.
15 Ivyo siyo mbuli ya
kwehelwa uneva na awo
wandima wa Shetani
wa kwegamba kugamba
wandima wedi. Uhelo
wawo nawenkigwe chiya
chikuwagila kutimilana na
ntendwa zawo.

Masulumizo ya Paolo ekale Msigilwa

16 Navuzagiza kugamba,
mntu asekunifanyanya
kugamba ni mhezi. Mna
uneva mkafanyanya ivyo,
niguhani enga mhezi, chani
miyenami nitende na cha
kweduvila hadodo.
17 Icho hulonga haluse si-
cho chiya anilagise Zumbe,
mwe mbuli ino yo kwedu-
vya, nalonga du enge mntu
mhezi.
18 Kwaviya walozize we-
duvya kwachausa cha chim-
ntu, miye nami naneduvye.
19 Nyuwe, mna umanyi,
nivyo vikuleka mwa waji-
jimiza wahezi!
20 Mwamjijimiza hata
mntu akuwatendani wa-
tumwa, mntu akuwankonyani,

mnta kuwadidimiza, mnta
kuwabela, nakuwatowani
moso.
21 Kwa soni nazumila
kugamba suwe nachihwa.

Mna uneva kuna mntu
yoyose akujeza kweduvila
chintu, nagamba saviya
mntu mhezi, miye nami
sikogoha kweduvya.
22 Ivyo, wowo ni Waebu-
laniya? Hata miye nami
ni Mwebulaniya. Ivyo,
wowo ni Waizulaeli? Hata
miye nami ni Mwizilaeli.
Wowo ni welekwa wa
Bulahimu? Hata miye
nami ni mwelekwa ywa
Bulahimu.
23 Wowo ni wandima
wa Kulisito? Hata miye
nami nalonga ayo chichilalu
ni mndima ywa Kulisito
kujinka wowo. Miye
sidamanya ndima ndala vi-
tendese, sikala kwedijeleza
nkanana zilozese, sitoigwa
nkanana zilozese naho
nanihaguhi nakubanika
nkanana zilozize.
24 Nkanana shano sihutwa
vibonko milongo mitatu na
chenda.
25 Sihutwa na bonkola
nkanana ntatu, sitoigwa
mayuwe nkanana imwenga,
nkanana ntatu sivunikilwa
ni meli mwe bahali hayeya
mlanga mwa mazi, na umo
hacheleza chilo chijima na
kusinda msi mjima.
26 Chila nkanana mwe
ntambo nani mwe nkondo
ya mabohwelo ya mako-
longo ya mazi, na nkondo
za wanyama, na nkondo
kulaila kwa Wayahudi
weyangu na kulaila kwa
wantu sawo Wayahudi,
nkondo za kwe mizi, na
nkondi za kumbago, nkondo
za mwe bahali, nkondo
kulaila kwa walukolo wa
udanti.
27 Sidamanya ndima na
kusulumba, sicheleza sina
ntongo nkanana zilozize,
sikala nasala na nchilu,
siswesa nkande na kwikala
mwe mpeho chimbwigili
nkanana zilozize.
28 Ukaleka matuhu yaloz-
ize, chila zuwa nasinywa ni
ndima za mabunga yose ya
wazumile.
29 Uneva mntu yoyose
kalegela, miye nami silegela,
mntu yoyose akakozwa-
masa, miyenami natenda na
nkama.
30 Haungwa neduvye,
naneduvile kuhwa kwangu.
31 Chohile Tate ywa Zumbe
Yesu zina dyakwe ditogolwe
mazuwa yose kamanya
kugamba sikulonga udanti.
32 Umo nendile Damesiki,
mkulu ywa mzi, endaga hasi
ha zumbe Aleta, nendile
akaudima umzi wa Dame-
siki chani anigwile.
33 Mna sichulupuka
mwe mikono yakwe, kwa
kwingizwa mndani mwe
gahu, niyo naselezezwa
kuse kujinkila luhenyo lwa
chiwambaza.

12

Uwoni wa Paolo na Ugubulo

1 Neduvya, hata hegu havi-
wagile. Mna nanilonge
mbuli za uwoni na ugubulo
ninkigwe ni Zumbe.

2 Simmanya mntu yumwenga mwa Kulisito, uyo kapwelwa kubula kwembingu mihiliom mlongo na mine ijinkile. Simanyize hegu endaga eyuko chimwili hegu Chimuye, Chohile kavimanya.
3 Sivimanya kugamba mntu uyo atende chimwili hegu sicho chimwili, mna Chohile kavimanya,
4 enulwaga kubula kwe mpepo. Evaga mbuli hezikungwa kulongwa ni mntu.
5 Elo, naneduvile mwe mntu sauyo, naho siyo mwa yangu miye mwenye, mna kwa yadya yakulagisa usokezi wangu.
6 Hegu naungile kweduvya satendile mhezi hata hadodo, kwaviya nendile halonga chindedi ichodu. Mna saneduvye, sikunga mntu anifanyanyise mwe yadya akuwona na kwiva kulaila kwangu.
7 Mna chani nisekweduvisa kwachausa cha kuhokela ugubulo ulozize, sijelwa chintu chikunilumiza saviya mwiwa mo mwili wangu. Chintu icho ni saviya msigilwa ywa Shetani kwa kunitowa na kunichinda nisekweduvisa.
8 Simweila Zumbe nkanana ntatu kugamba mbuli inilawe.
9 Mna anigamba, “Wedi wangu uchinta, kwaviya udahi wangu wachinta mo usokezi wako.” Elo nanetunyize usokezi wangu kwa chinyemi chilozize, chani nguvu za Kulisito zikale mwangu.
10 Ivyo nazumila usokezi, na ubezi, na nkunto, na ubanasi na masulumizo, kwachausa cha Kulisito, kwaviya hasokela natenda na nguvu.

Mbuli za Paolo kwa Wakolinto

11 Sitenda mhezi, mna nyuwe mnikunkusa kutenda ivyo. Nyuwe mnitunye, kwaviya, hata hegu miye ni ywabule, kwa vyovyose miye sicho chintu kujinka awo “wasigilwa wa udanti.”
12 Mpituko na vilagiso na maula vikulagisa pwilili kugamba miye ni msigilwa vyadamanyikaga mwenyu kwa ujijimizi wose.
13 Namhungukilwa ni chibwani kujinka mabunga ya wazumile matuhu hegu kwaviya miye siwegamileni kunambiza? Ni lekeilani masa ayo.
14 Haluse sikala vyedi kwiza kwenyu nkanana ya katatu, na saniwenkeni nkunto. Kwaviya icho hulonda siyo ugoli wenyu, mna nyuwe wenye nivyo vikale welesi kuwaikiya wana wawo msuhi, na siyo wana wawaikiye welesi wawo.
15 Miye naunga kulavya ninanacho, hata kwelaviza imuye mwenye chani niwambize. Togolani, namnunge hadodo hambwe kwa viya miye nawaungisani nyuwe?
16 Elo, namzumile kugamba siwegamileni.

Mna mafani mntu mtuhu
nalonge, “Kwaviya Paolo ni
mbala, kawadantani.”
17 Togolani, miye si-
wakonyani kwa sila ya mntu
yoyose ni msigile kwenyu?
18 Miye nasimlombeza
Tito, niyo namsigila
kwenyu na mlukolo ywetu
mtuhu. Togolani, Tito niyo
awakonyani? Togolani,
hammanyize kugamba suwe
nachikalongozwa ni muye
umwenga, na lujendo lwetu
ni lumwenga?
19 Hegu mwafanyanya
kugamba kubula vino haluse
nachikegombela wenye.
Mna, chalonga mbuli zino
kwa Chohile, chikatenda
chilungana na Kulisito.
Mbuli zino zose, walukolo
kwachausa cha kuwazenga
nyuwe.
20 Nogoha, ninase kuwab-
wilani mwe viya sikunga,
nami navinunge nitende
mwe viya hemkunga. No-
goha kwadaha kukalaila
nkumbizi na finju na ule-
manyi na uhigani na kulon-
gana vihiye na kulongana
kumpezo na kweduvya na
lwasu mwenyu.
21 Nogoha aho hwizila
ntambo ikwiza Chohile
ywangu na nitende ningile
soni kulongozi kwenyu,
nami nanilomboleze kwa
chausa cha walozize wadya
wakoile masa mna haweile
mo uzavu na tama zawo zi-
hiye na ugonyi wadamanye.

13

Makanyo yakukomeleza na Ndamsa

1 Ino ni nkanana yangu
ya katatu huwatalamkilani.
Mawandiko yawandikwa,
“Chila mbuli nailiganywe
kwa ukuzi wa wantu waidi
hegu watatu,”
2 Silongola ulodu, saviya
vyendaga ntambo ya kaidi,
haluse nalonga naho ha-
tenda hale, wadya woseni
wadamanye masa wakaleka
kweila, naho wadya watuhu,
hadya hwizila sanitende na
mbazi.
3 Namwewonele wenye
kugamba Kulisito alonga
mndani mwangu. Kwenyu
Kulisito hahwele, mna
nguyakwe yadamanya
ndima mgati mwenyu.
4 Elo hata hegu kasulu-
mizwa mo usokezi, mna
ekala kwa nguvu za Chohile.
Kwaviya suwe naswi chihwa
mwa uyo, mna nachikale
hamwenga na uyo kwa
udahi wa Chohile kwa
chausa chenyu.

5 Kwehimeni wenye mu-
wone chindedi mna uzu-
mizi. Kwehimeni nyuwenye.
Togolani, hammanyize
kugamba Kulisito Yesu
emndani mwenyu? Siyo
kwaviya mdunduga.
6 Mna nina msuhi
kugamba nyuwe nammanye
kugamba suwe hachidun-
duge.
7 Suwe naswi cham-
lombeza Chohile msekU-
damanya wavu wowose,
mna siyo chani chiwoneke
wantu wahumile wavu, mna
mdamanye yedi, hatahegu

suwe chawoneka saviya
wadunduge.
8 Kwaviya hachikudaha
kuhiga uchindedi, udahi chi-
nanawo ni wakujendeleza
uchindedi.
9 Chelelwa kugamba suwe
chihwa, mna nyuwe mna
nguvu, elo chalombeza
mtende watogile.
10 Elo nawawandikilani
ibaluwa ino hatenda ni hale,
chani habula uko kwenyu
ninase kutenda mogofya
kwenyu kwa kutimila udya
udahi aninkile Zumbe,
udahi wa kuzenga na siyo
wa kuchakula.
11 Hakomeleza, walukolo,
mwikale mpeho, mchume,
tozani milosi yangu, mtende
wamwenga, ikalani kwa
utondowazi. Chohile ywa
ungi na utondowazi na
atende hamwega na nyuwe.
12 Lamsanani kwa chilag-
iso cha ukuka.
13 Wantu wose wa Chohile
kuno wawalamsani.
14 Wedi wa Zumbe Yesu
Kulisito na ungi wa Chohile
na umwenga wa Muye
Ukukile, vikale na nyuwe
wose.

BALUWA YA PAOLO KWA WAGALATIYA

Ulongozi

Chitabu cha Wagalatiya chawandikagwa ni msigilwa Paolo (1:1). Ni baluwa Paolo awandike kwe bunga dya wamzumile Kulisito uko Galatiya mgati mwe chipindi cha 48-57AD. Wagalatiya mafani nendile ni wantu wakwikala Loma mkowa wa Galatiya. Wasomile hawamanyize aho Paolo neli umo awandikaga ibaluwa, mna yadahika mo mzi wa Efeso na Kolinto.

Paolo awandikaga kuwalanga Wakulisito, woseni Wayahudi na sawo Wayahudi, mwa mabunga dya wamzumile Kulisito uko Galatiya. Kawandika kuhiga mahinyo ya udanti yakugamba wakulisito waungwa watimile sigilizi za Wayahudi mwe Dilagano dya kale, vitendese kujelwa ngasu. Nahana fyo dya wantu mwa Wakulisito wakwitangwa Wayuda nawakaunga Wakulisito sawo Wayahudi wajelwe ngasu. Naho nawekетangwa wauzi wa udahi wa wasigilwa wa Paolo. Paolo nakadima usigilwa wakwe kwa kulonga hadodo lugano lwakwe (1:11-2:14) na kudima Mbuli Yedi kwa kutambalisa kugamba wambulwa wadaha kuhokelwa du kwa uzumizi mwa Yesu Kulisito (2:16). Ni malailo ya wedi wa Chohile mna siyo mwe viya wantu wakudamanya.

Vimndani

- Paolo akonga ibaluwa yakwe kwa kudilamsa bunga dya wamzumile Kulisito uko Galatiya (1:1-5).
- Ukajika Paolo atambalisa hadodo mbuli zakwe zijinkile akadima uwagilwa mwe kuhinya na kulagisa kugamba kajeza kutimila sigilizi mna vyose havidahike (1:6-2:21).
- Vikaheza atambalisa naho mwe ndima ya sigilizi na mbazi mwe ukombolwa (3-4).
- Vikajika alavya malagizo madodo ya uhamwenga kwa wikazi wedi wa Chikulisito (5-6:10).
- Paolo abindiliza ibaluwa yakwe kwa ndamsa na malombezi kwa Chohile kukumbuka kugamba kuhitulwa ni Chohile kutenda mntu mhya vyawagilisa kujinka sigilizi za kuse, saviya kujelwa ngasu (6:11-18).

1 Miye Paolo msigilwa sisigilwe ni mntu hegu udahi wa chimntu mna sisigilwa ni Yesu Kulisito na Tate Chohile amuyuse!

2 Na walukolo wose wehamwenga na miye chayalamsa mabunga ya wazumile ya Galatiya.

3 Chawaungilani wedi na utondowazi kulaila kwa Chohile Tati yetu na Zumbe dyetu Yesu Kulisito.

4 Kulisito elavyaga
mwenye kwa chausa cha
masa yetu kuligana na viya
Chohile Tati yetu aungile,
chani achambule mwe isi
ino ihiye yahaluse,
5 Ukulu utende kwa
Chohile mazuwa yose! Taile.

Hahana Mbuli Yedi ntuhu

6 Nehelwa kugamba
msunguzisa kumwasa uyo
awetangeni mwe wedi wa
Kulisito, naho mwatongela
ulosi wivituhu ukugam-
bigwa ni Mbuli Yedi.
7 Chindedi hahana mbuli
yedi ntuhu, mna kuna
wantu wakuwazaganyani
nakunga kuihitula Mbuli
Yedi ya Kulisito.
8 Mna, suwe wenye hegu
mndima ywa kwembingu,
anawagambilani ulosi wes-
imile na Mbuli Yedi idya chi-
wagambileni, uyo naligitwe
ni Chohile!
9 Saviya chalongaga,
haluse nalonga naho, uneva
mntu yoyose anawagam-
bilani ulosi ukugambigwa
ni mbuli yedi wesimile na
Mbuli Yedi idya mhokele
kale, uyo naligitwe ni
Chohile!
10 Haluse naunga ni walu-
vye wantu hegu Chohile?
Hegu togola, naunga ni
wawagile wantu? Uneva
nendile nichei nawawagila
wantu, satendile mndima
ywa Kulisito.

*Ivyo Paolo atendile Msig-
ilwa*

11 Walukolo, naunga
mmanye kugamba idya
Mbuli Yedi nilongile suwo
ulosi wa chimntu.
12 Naho miye siihokele
kwa mntu, naho sihinyigwe
ni mntu, mna Yesu Kulisito
nuyo anigubwile.
13 Mwiva ivyo nahekala
aho nkongo, chipindi ha-
timila sila ya Chiyahudi ya
kumtimila Chohile. Mmanya
ivyo niwasulumizise wantu
wamzumile Chohile na
kuhikiliza kuwabalanga.
14 Miye, nasiwahuda
wantu walozize we dikabila
dyangu wa kamo dyangu,
mo kutozesa kutimila sila
ye Chiyahudi ya kumtimila
Chohile. Hahikilizisa kutoza
mazwela ya wababa zetu.
15 Mna Chohile, kwa uwag-
ilwa wakwe, anisagulaga
umo sinati kwelekwa, na
kunitanga kwa wedi wakwe,
16 nakawagilwa ani-
bunkwile mwanawe, chani
niwagambile wantu sawo
Wayahudi. Mbuli Yedi
ya Kulisito, aho sungile
ulangilizi kwa mntu yoyose,
17 naho sitile Yelusalemu
kwa wadya wanilongwele
kutenda wasigilwa, mna
naitaga komzi wa Alabiya,
vikaheza niyo nauya Dame-
siki.
18 Ize ijinke mihilimo mi-
tatu, niyo naita Yelusalemu
chani nilosane na Kefa
nuyo Petulo, nekalaga
kwakwe mazuwa mlongo na
mashano.
19 Mna sidugane na
wasigilwa watuhu ukaleka
Yakobo, mvunawe dya
Zumbe Yesu.
20 Yano huwawandikilani

ni chindedi Chohile kamanya sikulonga udanti.
21 Hajika aho niyo naita
mwe izisi za Siliya na Silisiya.
22 Mwa mazuwa ayo, miye
mwenye samanyike mwa
mabunga ya wamzumile
Kulisito weyuko Yudeya.
23 Icho wamanyize ni
chiya du wevile, “Mntu
yudya endaga akachisulumiza aho nkongo, haluse
awagambila Mbuli Yedi ya
Kulisito yo uzumizi udya
endaga akajeza kuukoma.”
24 Elo, wamtogola Chohile
kwa chausa changu.

2

Paolo alungana na wasigilwa watuhu

1 Ize ijinke mihilimo
mlongo na mine, niyo
naita vituhu Yelusalemu
hamwenga na Banaba, niyo
namguha Tito chaitanya.
2 Naitaga uko kwaviya
Chohile anigubuilaga. Niyo
nawagambila pwilili awo
vilongozi awodu. Siwagambila Mbuli Yedi nendaga
halonga kwa wantu sawo
Wayahudi chani nitende na
chindedi kugamba ndima
nadamanyaga hegu hudamanya haluse ise kutenda
ya bule.
3 Mna, Tito chendaga wose
endaga ni Mgiliki hata uyo
hakunduganywe kujelwa
ngasu saviya chilagiso
kugamba uyo ni mntu ywa
Chohile.
4 Ulosi uno ulaila kwaviya
kwendaga na walukolo wa
udanti weingize chinyele,
chani wazuze ulekelwa wetu
chinanawo mo kulungana
na Kulisito Yesu, wakaunga
wachitende watumwa.
5 Hachiwetegeleze hata
kujeza, chani ichindedi che
Mbuli Yedi isigaile mwenyu
mazuwa yose.
6 Mna kwa wadya wakutunywa kugamba ni vilongozi, hahana chintu chihya wongezeze mo ulosi
wangu. Hegu wendaga vilongozi hegu bule, kwangu
miye sicho chintu, kwaviya
Chohile hakuhingiza mntu.
7 Mna niyo wamanya
kugamba, Chohile kaninka
ndima ya kulonga Mbuli
Yedi kwa sawo Wayahudi
saviya Petulo asigilwe
kulonga Mbuli Yedi kwa
Wayahudi.
8 Kwaviya, yudya amdahize Petulo atende msigilwa kwa Wayahudi, iviya
nuyo anidahize nitende
msigilwa kwa wantu sawo
Wayahudi.
9 Naho Yakobo na Kefa na
Yohana wendaga vilongozi
weze wamanye Chohile
kaninka wedi nidamanye
ndima yesimile, niyo
wachinka miye na Banaba
mkono kulagisa ndala, chani
suwe chite kwa wantu sawo
Wayahudi, na wowo waite
kwa Wayahudi.
10 Wachilombeza kugamba
chaungwa chiwakumbuke
wachiwa, miye nivyo
nendaga nahaungisa kudamanya mbuli iyo.

Paolo amhiga Petulo uko

Antiokiya

11 Mna Kefa eze abule
mo mzi wa Antiyokiya,
nasimhiga kulongozi kwa
wantu kwaviya chindedi na
kabalanga.
12 Aho wantu wasiku ku-
laila kwa Yakobo hewenati
kwiza, Petulo nakazwela
kudya hamwenga na wantu
sawo Wayahudi. Mna,
wantu wadya wasigilwe
kulaila kwa Yakobo eze
wabule, niyo enega na
kuleka kudya hamwenga
na wantu sawo Wayahudi,
kwa kogoha bunga dya
wakulahiliza kujelwa ngasu.
13 Walukolo watuhu wa
Chiyahudi wevanaga na
Petulo mwe imbuli ino yo
usongaganyi, hata Banaba
naye niyo azaganywa nuwo
usongaganyi wawo.
14 Mna, eze niwone
kugamba ntendwa zawo
haziligane nechindedi che
Mbuli Yedi niyo namgamba
Kefa kulongozi kwa wantu
wose, “Uneva weye Myahudi
watimila mbuli za wantu
sawo Wayahudi, naho
hukwikala saviya Myahudi!
Kwambwani wawalahiliza
wantu sawo Wayahudi
wekale saviya Wayahudi?”

Wayahudi hamwenga na sawo Wayahudi wambulwa kwa uzumizi

15 Suwe, Chiwayahudi
toti, naho suwe hachiwantu
sawo Wayahudi wadya
wakwitangwa wata masa!
16 Mna, chimanya
kugamba mntu hakudaha
kuwoneka ni ywedi ku-
longozi kwa Chohile kwa
kutimila Sigilizi idya Chohile
amwinkile Musa, mna kwa
kumzumila Yesu Kulisito.
Suwe naswi chimzumila
Kulisito Yesu chani chi-
tendwe wedi kulongozi kwa
Chohile kwa sila ya uzumizi
kwa Kulisito naho suko kwa
kutimila Sigilizi. Kwaviya
hahana mntu yoyose nazu-
milwe kutendwa ywedi
kulongozi kwa Chohile kwa
kutimila Sigilizi iyo.
17 Haluse, uneva suwe
wenye kwa kulonda ku-
tendwa wedi kulongozi kwa
Chohile kwa kulungana
na Kulisito, na chiwoneka
kugamba china masa, to-
gola, nivyo kugamba Kulisito
katenda mndima ywa masa?
Bule hata kujeza!
18 Mna hegu nazenga
chiya nikandule kale, ivyo
nalagisa kugamba miye ni
mbanasi ywa Sigilizi.
19 Kuligana ne Sigilizi iyo,
miye sikala saviya sibanika,
Sigilizi yenye inikoma, chani
nikale kwa chausa cha
Chohile. Miye ni saviya
nasitundikwa hamwenga na
Kulisito mo msalaba,
20 haluse nekala, mna suyo
miye naho, mna Kulisito
ekala mndani mwangu.
Wikazi uno hwikala haluse
mo mwili nekala kwa uzu-
mizi, uzumizi mwa Mwana
ywa Chohile anungile hata
kalavya ujima wakwe kwa
chausa changu.
21 Miye sikulemela mbazi
za Chohile. Uneva mntu
atendwa awoneke ywedi
kulongozi kwa Chohile kwa
sila ya Sigilizi idya Chohile

amwinkile Musa, ivyo,
Kulisito kabanika vya bule!

3

Sigilizi hegu Uzumizi

1 Nyuwe Wagalatiya,
mwiwahezi! Ni yuhi
awalogileni? Mbuli ya kusu-
lumizwa kwa Yesu Kulisito
mo msalaba yatamwilagwa
pwilili saviya mwamwona
umo hawagambilani.
2 Naunga nimanye chintu
chimwenga du kwenyu. To-
golani, namhokela Muye wa
Chohile kwa chausa cha ku-
damanya vikungwa ni Sig-
ilizi idya Chohile amwinkile
Musa, hegu kwa chausa cha
kuiva na kuizumila Mbuli
Yedi?
3 Togolani, mwi wahezi
seivyo? Nyuwe mwakon-
gaga kwa wambizi wa
Muye wa Chohile, to-
golani, mwaunga haluse
mkomeleze kwa nguvu
zenyu za chiuntu?
4 Togolani, masulumizo
yawabwileni nyuwe ni ya
bule du? Havikudahika!
5 Chohile kawamemezani
Muye wakwe na kudamanya
mpituko mgati mwenyu
kwaviya mwatoza Sigilizi,
hegu kwaviya mweva na
kuzumila Mbuli Yedi?
6 Mkauleni Bulahimu
amzumilaga Chohile,
Chohile naye niyo amzumila
na kumwona ni ywedi
kwakwe.
7 Mmanye kugamba
wadya wata uzumizi awo
nawo ni welekwa toti wa
Bulahimu.
8 Mawandiko Yakuk-
ile yalagisaga mwe
nkongo kugamba Chohile
nawatende wantu sawo
Wayahudi wazumilwe, naho
Bulahimu agambilagwa
Mbuli Yedi kugamba, “Ku-
jinkila weye wantu wose
nawajimbikwe.”
9 Elo, wadya wazumile wa-
jimbikwa saviya ajimbikwe
Bulahimu azumile.
10 Mna wose wadya we
mwe ntendwa za Sigilizi,
wemwe ligito, kwaviya
iwandikwa kugamba,
“Kaligitwa chila mntu
hekutoza na kudamanya
yadya yose yawandikwe
mwe chitabu che Sigilizi!”
11 Ni pwilili kugamba
Sigilizi haikudaha kumtenda
mntu kuwoneka ywedi
kulongozi kwa Chohile
kwaviya, “Mntu akuwoneka
ni ywedi kulongozi kwa
Chohile nekale kwa uzu-
mizi.”
12 Sigilizi idya Chohile
amwinkile Musa haik-
wegamila uzumizi, mna,
“Mntu yoyose akudamanya
saviya Sigilizi ikulagiza
nekale kwa ntendwa izo.”
13 Kulisito achikombolaga
mwe ligito dya Sigilizi kwa
kusulumila mo msalaba kwa
chausa chetu, saviya mntu
aligitwe ni Chohile, kwaviya
iwandikwa, “Kaligitwa mntu
yoyose atundikwe mwe
mti.”
14 Mbuli ino idamanywa
chani kwa sila ya Kulisito
Yesu udya ujimbiko enkigwe
Bulahimu uwabwile wantu
sawo Wayahudi chihokele

ndagano ya Muye kwa sila
ya uzumizi.

Sigilizi na ndagano

15 Walukolo weyangu,
naniwenkeni mligano mwe
wikazi wa chila zuwa.
Lagano inaikwa kwa cheliso
hahana mntu akudaha
kuchusa hegu kongezeza
mbuli yoyose.
16 Ivyo, Chohile alavyaga
ndagano kwa Bulahimu
na lweleko lwakwe.
Mawandiko hayawandikwe,
kugamba alavyaga ndagano
ziya, kwa welekwa wakwe,
saviya wantu walozize. Mna yagamba kwa
"lweleko lwako," Kugamba
yumwenga, nuyo Kulisito.
17 Mbuli hunga nilonge ni
zino, Chohile kadamanya
kale lagano kwa sila ya
cheliso. Naho Sigilizi
ilaile mihilimo magana
mane na milongo mitatu
nyumani, haikudaha kusa
hegu kubalanga cheliso
chani ndagano yusike.
18 Hegu, ulisi wegamila
Sigilizi haukudaha kutenda
naho kwa ndagano mna
Chohile amwinkaga jeleko
Bulahimu kwachausa cha
ndagano.
19 Elo, Sigilizi ni ya
mbwani? Yaikagwa kulagisa
wavu ni mbwani, kubula
eze yudya mwelekwa ywa
Bulahimu enkigwe idya
indagano. Sigilizi yegalagwa
ni mndima ywa kwembingu
kwa mkono wa Musa endaga
mwivanyi.
20 Elo hegu mbuli yam-
langa mntu yumwenga
du hahaungwe mwivanyi,
Chohile ni yumwenga.

Watumwa na wana

21 Togola, Sigilizi idya
Chohile amwinkile Musa
haikwivana na ndagano za
Chohile? Bule! Kwaviya,
hegu yalaile Sigilizi ikudaha
kwinkiza ujima kwa wantu
elo nachidaha kutendwa
chiwoneke wedi kulongozi
kwa Chohile kwa sila ya
Sigilizi.
22 Mna, mawandiko
yakukile yawandika
kugamba isi yose yalon-
gozwa ni masa, chani wadya
wakuzumila wenkigwe
chiya chilongigwe mwe
ndagano kwa kumzumila
Yesu Kulisito.
23 Mna umo uzumizi
hawinati kwiza, Sigilizi nai-
chitenda saviya wafungwa,
chikagoja uzumizi uwo
ugubulwe.
24 Ivyo, Sigilizi nendile ni
mlezi ywetu kubula kwiza
Kulisito chani kwa sila
ya uzumizi chizumilwe ni
Chohile.
25 Mna kwaviya uzumizi
ubula kale, suwe hachi mwe
wamizi wa mlezi.
26 Kwaviya nyuwe nyose
mtenda wana wa Chohile
kwa sila ya uzumizi mwa
Kulisito Yesu.
27 Nyuwe wose mbatizwe
kwa kulungana na Kulisito
mwikala saviya Kulisito
mwenye.
28 Ivyo, hahana vyesim-
ile mwe Myahudi na Mgi-
liki mwe mtumwa na suyo
mtumwa mwe mgosi na
mvyele. Nyoseni mwi chintu

chimwenga mo kulungana
na Kulisito Yesu.
29 Uneva nyuwe mwi
wantu wa Kulisito, ivyo
mwi welekwa wa Bulahimu,
nanywi namhokele chiya
Chohile aikiye ndagano.

4

1 Ivyo, nagamba, uneva
mlisi achei mwana, hakwes-
ima na mtumwa hata hegu
ni mkulu mo ugoli wose.
2 Mna emwe kulelwa
ni walezi na wachimaila
kubula mwe chipindi
chikigwe ni tati yakwe.
3 Seivyo, suwe umo chichei
saviya wana wadodo, nachi-
watumwa wa vintu vina
udahi vikulongoza mwe isi.
4 Mna chipindi chikigwe
chize chichinte, Chohile am-
sigilaga Mwanawe elekwe ni
mvyele, na kwikala mwe
ulongozi wa Sigilizi idya
Chohile amwinkile Musa,
5 chani awakombole
wadya wekalaga mo kulon-
gozwa ni Sigilizi, katenda
ivyo suwe chitendwe wana
wa Chohile.
6 Kwaviya nyuwe mwi
wanawe, Chohile kamsigila
Muye wa Mwanawe mwe
myoyo yenyu, Muye yudya
akwila, “Aba” kugamba
“Tate.”
7 Ivyo, weye hwi mtumwa
vituhu, mna mwana. Elo,
uneva wi mwana, nauhokele
yadya yose Chohile awaikiye
wanawe.

Nkama ya Paulo kwa chausa cha Wagalatiya

8 Aho kale hemwinati
kummanya Chohile namkasankwiha
milungu saviya watumwa,
mna kwa kolwa siyo
milungu chindedi.
9 Mna haluse, mummanya
Chohile, hegu nigambe
mmanywa ni Chohile, ni
mbwani mwawiya naho
vintu vihwele na vihun-
guke vikulongoza mwe isi,
kwaivyo mwaunga kutenda
watumwa naho?
10 Mchei mwatimilisa
mbuli za mazuwa na miezi
na misimu na mihilimo!
11 Nogoha kugamba
vyadahika ndima nidamanye
kwa chausa chenyu yaga vya
bule!
12 Walukolo weyangu
naweilani mtende saviya
miye, kwaviya hata miye
sitenda saviya nyuwe. Ham-
nitendele wihi wowose.
13 Mmanya kugamba
kulumwa kwangu nuko
kuninkile luhenyo lwa
kutenda na nyuwe na
kuwagambilani Mbuli Yedi
nkanana ya nkongo.
14 Hata hegu kulumwa
kwangu na kutenda jezo
kulu kwenyu, nyuwe
hamnibeile hegu kuni-
wona chinyala, mna mni-
hokela saviya mndima ywa
kwembingu ywa Chohile,
hegu saviya Kulisito Yesu
mwenye.
15 Mwendaga mkab-
wedesa, haluse kulaila
mbwani? Kwaviya nadaha
kuukula kugamba, uneva
navikadahika namng'ola
ameso yenyu niyo mwanink-
aga.
16 Elo, sitenda mnkondo
yawenyu kwa chausa cha

kuwagambilani chindedi?
17 Wadya wantu wakulagisa kugamba wawatumbwazikilani mna siyo kwa wedi. Waunga wawasenteni na miye chani muwatumbwazikile wowo.
18 Ni vyedi kutumbwazikila mbuli zedi mazuwa yose, mna sivyo du mwe chipindi miye nihamwenga na nyuwe.
19 Wanangu, saviya mvyele mta usungu ehaguhi na kwefungula akwangadika, seiviya nami nangadika kwa chausa chenyu, kubula aho namtende saviya Kulisito eli mndani mwenyu.
20 Nahaungisa nitende na nyuwe haluse, nihitwile milongele. Kwaviya nengilwa ni nkama kwa chausa chenyu!

Mligano wa Hajili na Sala

21 Nigambilani, nyuwe mkunga kulongozwa ni Sigilizi idya Chohile amwinkile Musa, Togolani! Hamkwiva Sigilizi ivyo ikulonga?
22 Kwaviya iwandikwa mwa Mawandiko Yakukile kugamba, Bulahimu endaga na wana waidi, yumwenga elekwe ni mkaziwe umtumwa, na uyumwenga elekwe ni mkaziwe alekeilwe.
23 Mna yudya mwana elekwe ni mvyele umtumwa elekagwa saviya wantu wose wakwelekwa, mna yudya mwana ywa mvyele alekeilwe elekagwa kulawana na ndagano ya Chohile.
24 Mbuli izo ni mligano, wavyele awo ni mligano wa malagano maidi, dya nkongo ni diya didamanywe ko lugulu lwa Sinai, idyo dyamchimailaga Hajili na wanawe wakwelekwa ko utumwa.
25 Elo Hajili aliganywa na lugulu lwa Sinai lwi mwe isi ya Alabiya, lukuligana na Yelusalemu ya haluse lwi mo utumwa hamwenga na wanawe.
26 Mna Yelusalemu ya kwembingu ni saviya yudya mvyele alekeilwe uyo ni mami yetu.
27 Kwaviya iwandikwa,

“Welelwe, weye hwine cheleko, weye hwikweleka,
towa nchelejele naho tula lwasu weye hwimanyize usungu wa kweleka.
Kwaviya mvyele asigwe ni mgosi natende na wana walozize,
kujinka mta mgosi.”

28 Elo, walukolo weyangu nyuwe mwi wana wa ndagano saviya Isaka.
29 Mna saviya amazuwa yadya yudya mwana elekagwa saviya wantu wose wakwelekwa amsulumizaga yudya elekwe kwa udahi wa Muye wa Chohile, nivyo vikutendeka hata haluse.
30 Mna Mawandiko Yakukile yagaze? Yagamba, “Mwingase umvyele umtumwa hamwenga na mwanawe, kwaviya mwana ywo mtumwa halisi

hamwenga na mwana ywo
mvyele alekeilwe.”
31 Elo walukolo, suwe
hachi wana wa mvyele
umtumwa mna chiwana wa
mvyele alekeilwe.

5

Ulekeilwa mo kulungana na Kulisito

1 Kulisito kachinka
ulekeilwa chani chisigaile
mo ulekeilwa. Ivyo, mtogese
naho msekwejela mwe
vifungo vyo utumwa.
2 Tegelezani! Miye Paolo
nawagambilani kugamba
mnazumila kujelwa ngasu
saviya chilagiso kugamba
nyuwe mwi wamwenga
wa wantu wa Chohile,
Kulisito hawoneke kugamba
ni chintu kwenyu.
3 Miye nawafundani naho
kugamba chila mntu akuzu-
mila kujelwa ngasu kwa
chausa icho, atozese Sigilizi
yose idya Chohile amwinkile
Musa.
4 Uneva mwalonda kuzu-
milwa ni Chohile kwa sila ya
kutoza Sigilizi, mwesenta na
Kulisito, mwihale na wedi
wa Chohile.
5 Kwetu suwe china msuhi
wa kutendwa chiwoneke
wedi kulongozi kwa Chohile.
Chagoja kwa nkwina mbuli
iyo, kwa udahi wa Muye wa
Chohile na kwa uzumizi.
6 Kwaviya kwa wadya
wakulungana na Kulisito
Yesu, kujelwa ngasu hegu
kuleka kujelwa ngasu sicho
chintu, chintu chikuwagila
ni uzumizi ukudamanya
ndima kwa ungi.
7 Namkajendeleza ku-
damanya vyedi! Ni
yuhi awachindileni kutoza
ichindedi?
8 Kulubunywa kuno
hakukulaila kwa Chohile
awetangeni nyuwe kutenda
wantu wakwe.
9 Mmanya kasimo kano
kagamba, “Ugwadu mdodo
du wagwadusa tonge dyose”
10 Nina chindedi mwa
nyuwe mo kulungana kwetu
na Zumbe, kugamba ham-
tende na mwalo wowose.
Naho yoyose yudya akuwa-
tendani mwagilwe nakan-
tilwe.
11 Walukolo weyangu
uneva miye nichei nalonga
mbuli ya kujelwa ngasu
saviya chilagiso kugamba
nyuwe mwi mgati mwa
wantu wa Chohile, nimb-
wani nichei husulumizwa?
Hegu natendile ivyo, wantu
hawehizwe nukulonga
kwangu kulanga msalaba
wa Kulisito.
12 Naviwagila awo
wakuwatendani mwagilwe
wefunte wenye.
13 Kwaviya nyuwe
walukolo, namwitangwa
chani mtende mlekeilwa,
mna kulekeilwa kwenyu
kusekutenda ni luhosa
lwa kutongela tama zihiye
zimndani mwenyu, mna
sankanilani kwa kunga.
14 Kwaviya Sigilizi
yose ichinta mwe lagizo
dimwenga, “Munge mnyawo
saviya ukweunga mwenye.”
15 Mna mneva mnalumana
na kutafunana saviya
makala, kaulisani mnase

kubalangana wenye kwa wenye!

Kulongozwa ni tama zihiye hegu kulongozwa ni Muye wa Chohile

16 Ivyo, nagamba vino, lujendo lwenyu na lulongozwe ni Muye Akukile, mkajika hamtimile naho tama zihiye zimndani mwenyu.
17 Kwaviya, tama zihiye zimndani mwenyu zahigana na viya Muye Akukile akunga na Muye wahigana na tama zihiye zi mdani mwenyu, kwaivyo zino zahigana kwa chausa icho hamkudaha kudamanya viya mkunga.
18 Mna uneva mkalongozwa ni Muye Akukile, hamlongozwe ni Sigilizi idya Chohie amwinkile Musa.
19 Ivyo, ntendwa zikulawana na tama zihiye za mwili zimanyika, nazo ni zino, ugonyi na ntendwa za uzavu na uchilanga na kulongozwa ni tama zihiye zimndani mwenyu,
20 Kuvikila matukulu, na usai na unkondo na nkumbizi na finju na maya na ubafu na kusentana na mabunga ya kuhigana,
21 chisetama na ukozi na ngasu zimemile ukozi na uchilanga na mbuli zikwinga saizo, nawafundani vituhu saviya nihezize kuwafundani, wantu wakudamanya mbuli seivyo. Hawatende na hantu mo Useuta wa Chohile.
22 Mna ulailo wa kulongozwa ni Muye Akukile ni ungi, chinyemi na utondowazi na ujijimizi chisekwesekwe na wedi na uzumizi,
23 kuhola na kwelongoza mwenye. Hahana sigilizi ikudaha kuhiga mbuli izo.
24 Mna wantu wa Kulisito Yesu wasulumiza wihi wimndani mwawo hamwenga na tama zihiye za chila namna.
25 Uneva Muye Akukile kachinka ujima ivyo nachilongozwe nuyo Muye.
26 Chisekweduvya, na kuchokolesana na kudilana finju.

6

Damanyani yedi kwa wantu wose

1 Walukolo weyangu, uneva mnamuwona mntu katasanya, nyuwe mkulongozwa ni Muye mfundeni mntu uyo kwa chimuye vihoile, mna damanyani ivyo kwa mpalahole, kuno mkasinyisa mnase kujezwa.
2 Ambizanani, mwe ivyo mwaichintiza sigilizi ya Kulisito.
3 Uneva mntu akwewona kugamba ni chintu mna uyo sicho chintu, edanta mwenye.
4 Mna chila mntu nahime ntendwa zakwe mwenye, naho natende na luhosa lwa kweduvya yeye mwenye, mna asekweliganya na mntu mtuhu.
5 Kwaviya chila mntu nenule mzigo wakwe mwenye.
6 Mwanampina atende ndala na mhinya ywakwe

mwe mbuli zedi zose ananazo.
7 Msekwedanta, Chohile
hakusezigilwa, kwaviya cho-
chose mntu na ahande nicho
akunga alozole.
8 Kwaviya uyo akuhanda
mwe kubwedeza tama
zihiye zimndani mwakwe,
nalozole ubanasi, mna uyo
akuhanda kwa kubwedeza
Muye Akukile, nalozole
ujima wa mazuwa yose.
9 Naho, chisekufachevu
kudamanya yedi, kwaviya
hachinafilechevu, nachilo-
zole ulozo mwe chipindi
chakwe.
10 Ivyo, hadya chichei na
luhenyo chidamanye yedi
kwa wantu wose, vitendese
kwa walukolo wetu wazu-
mile hamwenga na suwe.

Fundo dya udumo na ndamsa

11 Kaulani viya niwandike
kwa mwandiko mkulu kwa
mkono wangu mwenye!
12 Wadya wakunga wa-
woneke ni wedi kwa
mbuli za mwili, nawo
wakunga wawalahilizeni
nyuwe mjelwe ngasu saviya
chilagiso kugamba nyuwe
mwi wantu wa Chohile,
wadamanya ivyo chani
wenege kusulumila kwa
chausa cho msalaba wa
Kulisito mwambula.
13 Kwa viya hata awo
wenye wajeligwe ngasu
saviya chilagiso kugamba
awo ni wantu wa Chohile
hawakuitimila Sigilizi idya
Chohile amwinkile Musa,
mna waunga nyuwe mjelwe
ngasu, chani weduvye mwe
mili yenyu.
14 Mna miye saneduvye
mwe chintu chochose mna
umsalaba wa Zumbe dyetu
Yesu Kulisito, kwaviya kwa
sila yo msalaba uwo mbuli
za mwe isi zibanika kwangu,
miye nami sibanika mwe
mbuli za mwe isi.
15 Kujelwa ngasu hegu
kuleka kujelwa ngasu si-
cho chintu, mna chintu
chikungigwa ni kutenda
chumbe chihya.
16 Na wose wakutimila
mahinyo yano, nawaungi-
lani utondowazi na mbazi za
Chohile zitende hamwenga
na wantu wose wa Izulaeli
wantu wa Chohile.
17 Elo haluse, mntu yoyose
asekunitumbwagiza naho,
kwaviya nkovu zimo mwili
wangu ni kwachausa cha
Yesu.
18 Walukolo, wedi wa
Zumbe dyetu Yesu Kulisito
wikale na nyuwe. Taile.

BALUWA YA PAOLO KWA WAEFESO ULONGOZI

Baluwa kwa Waefeso yawandikagwa chalumwe na baluwa kwa Wakolosai mo mhilimo wa 60 AD. Awandike etambalisa mwenye ni msigilwa Paolo (1:1). Wasomile walozize wazumila kugamba Paolo awawandikilaga Waefeso hata hegu kaswesa ndamsa za chimntu ziwoneke mwa Wakolosai. Vyadahika luhosa ulo nulo lungigwe lujenyele mgati mwa mabunga masiku ya Wazumile Kulisito mwe ntendele izo. Iviya Paolo atambalisa kugamba endaga mwe chifungo umo akawandika ibaluwa (3:1, 4:1, na 6:20). Paolo egalaga ibaluwa na Titiko mwe ntambo yawo kutalamkila bunga dya wamzumile Kulisito uko Efeso (6:21-22).

Efeso wendaga mzi ukulise na wikalo mkulu wa Walumi mwe ntendele za mgati mwe isi ya Asiya. Efeso wendaga mzi umanyikise kwa nyumba za kuvikila na kudamanya milungu ya Chigiliki ikwitangwa Atemi (Ntendwa 19:23-31). Bunga dya wamzumile Kulisito uko Efeso dyakongaga kwa nguvu mna nyumani niyo dyahola (ugubulo 2:1-7).

Paolo atambalisa mwe nusu ye baluwa ino ivyo Chohile asagule wantu wakwe na kuwambula kulaila mwa masa yawo kujinkila Yesu Kulisito. Aliganya bunga dya wamzumile Kulisito enga mwili na Kulisito enga mtwi saviya zengo na Kulisito enga yuwe kulu dya hempembe. Mwe nusu ya kaidi ye chitabu chakwe Paolo alavya malagizo ya wikazi wa Chikulisito.

Vimndani

Mwe sula ya 1:1-2 Paolo etambalisa mwenye na kuwalamsa Waefeso.

Ukajika atambalisa umbuya wa bunga dya wamzumile Kulisito na Kulisito (1:3-3:21).

Ukajika Paolo awandika ivyo wakulisito wakugwa wekale (4:1-6:20).

Uhelo Paolo alavya utapita wa kubindiliza.

1 Miye Paolo, msigilwa
ywa Kulisito Yesu, mw-
eviya Chohile aungile,
nawawandikilani nyuwe
wantu wa Chohile uko
Efeso, mwiwakanuni mo
kulungana na Kulisito Yesu.
2 Chawaungilani wedi na
utondowazi kulaila kwa
Chohile Tati yetu na Zumbe
dyetu Yesu Kulisito.

Ujimbiko wa Chimuye mwa Kulisito

3 Atogolwe Chohile ise dya
Zumbe ywetu Yesu Kulisto!
Achijimbike majimbiko yose
ya chimuye kwembingu kwa
sila ya kulungana kwetu na
Kulisito.
4 Umo isi hainati kumbwa,
Chohile kachisagula chi-
tende wantu wakwe kwa
sila ya kulungana kwetu

na Kulisito, chani chitende
wakukile na hewena lema
kulongozi kwakwe. Kwa
chausa cha ungi wakwe,
5 Chohile aungaga kale
kukongela nkongo kuchizu-
mila suwe kutenda wanawe
kwa sila ya Yesu Kulisito.
Adamanyaga ivyo kwa
kunga kwakwe.
6 Elo, chimtogole Chohile
kwa chausa cha wedi wakwe
mkulu achinkile bule kwa
sila ya Mwanawe akunga!
7 Kwa sila ya sakame ya
Kulisito, suwe chilekeilwa,
nuko kugamba masa yetu
yasuntwa. Vino Chohile
kalagisa ulozo wa wedi
wakwe,
8 kachinkisa
Kwa ubala na umanyi
wose.
9 Chohile kadamanya
chiya aungile, niyo achigam-
bila mzungu wakwe wefi-
size, udya aungaga aujese
kwa sila ya Kulisito.
10 Mzungu udya ukunga
uchinte kwa chipindi
chikigwe, waunga kuchisanya
vyumbe vyose vikutenda,
kwembingu na mwe isi,
vikale mwe ulongozi wa
Kulisito.
11 Chohile kadamanya
chila chintu kutongela
mzungu na kunga kwakwe.
Uyo kachisagula kwa sila
ya kulungana kwetu na
Kulisito, chani chitende
wantu wakwe.
12 Elo, suwe chilongole
kutenda na msuhi mwa
Kulisito, chitogole ukulu wa
Chohile!
13 Nyuwe nanywi, na-
muwiva ulosi wa chindedi
nuko kugamba Mbuli Yedi
iwegaileni wambulwa,
niyo mwamzumila Kulisito,
Chohile naye awafamikaga
kwa kuwenka yudya Muye
Ukukile agambaga nawenke,
chani mlagise kugamba
nyuwe mwi wakwe.
14 Uyu Muye ni ukombola
wa kuhokela yadya yose
Chohile alongaga ni ulisi
wa wantu wakwe, mbuli
ino yachilongela kugamba
Chohile nawakombole viten-
dese wadya awakwe wose.
Chiutogole ukulu wakwe.

Malombezo ya Paolo

15 Kwa ivyo, kukongela
nize nive uzumizi wenyu
kwa Zumbe Yesu, na
kuwaunga kwenyu wantu
wa Chohile wose,
16 silekile kumhongeza
Chohile kwa chausa chenyu.
Nawakumbukani mwa mal-
ombezo yangu,
17 namlombeza Chohile
ywa Zumbe dyetu Yesu
Kulisito, Tate mta ukulu,
awenkeni muye wakwe
chani mtende na ubala na
ugubulo mdahe kummanya
vyedi.
18 Namlombeza Chohile
aigubule imyoyo yenyu
mdahe kumanya udya
msuhi awetangileni no
ukuka mkulu wa yadya
nawalisi wantu wakwe,
19 mdahe kumanya ivyo
udahi wakwe wili mkulu
vitendese kwetu suwe
chikuzumila. Udahi uwo
ukudamanya ndima mndani
mwetu waligana na nguvu
yakwe nkulu itendese,

20 imuyuse Kulisito, niyo
amwika ntendele ya kulume
hantu ho uzumbe kwem-
bingu.
21 Uko Kulisito natende
chilongozi ywa maseuta
wose, wata uzumbe wose,
wata nguvu wose na udahi
wose na mlanga mwe chila
zina dya mntu hegu mpepo
ikudaha kutenda mwe isi ino
na mwe isi ikwiza.
22 Chohile kamwinka
Kulisito Uzumbe mwe bunga
dya wazumizi dyose na
kumtenda mkulu ywa vintu
vyose.
23 Bunga dya wazumile
ni mwili wa Kulisito, na
uhelo wakwe ni yudya
akukomeleza vintu vyose
chila hantu.

2

Kulaila mwe file kubula koujima

1 Nyuwe namwisaviya wa-
banike chimuye kwa chausa
cha wavu na masa yenyu.
2 Mwendaga mkekala
kutimila vihiye vya mwe
isi ino, niyo mwatenda
mwamtimila mkulu ywa
mpepo wata udahi wo
ulanga, mpepo ziku-
tenda maseuta wa wantu
hewekumwiva Chohile.
3 Suwe naswi chose nachi
saviya wowo nachikala
kutimilana na tama zetu ze
isi na kudamanya du mbuli
ziya zikuwagiza mili na
umanyi wetu. Suwe saviya
wowo, chikolwa chiwagilwa
ni maya ya Chohile.
4 Mna Chohile ni mta
mbazi zilozize. Kachungisa.
5 Hata hegu nachibanika
chimuye kwa chausa cha
masa, kachitenda wajima
hamwenga na Kulisito, kwa
mbazi za Chohile nyuwe
mwambulwa.
6 Kwa kuhangana na
Kulisito Yesu, Chohile
nakachuyusa hamwenga
na uyo, kachitenda chikale
hamwenga na uyo kwem-
bingu.
7 Nivyo aungile kuwalag-
isa uko kukwitwa ukulu
ukulise wa mbazi zakwe
achinkile kwa chisekwe-
sekwe mo kulungana kwetu
na Kulisito Yesu.
8 Kwaviya kwa mbazi za
Chohile mwambulwa kwa
sila ya uzumizi. Mbuli
ino haikulawana na nyuwe
wenye, mna ni jeleko dya
Chohile.
9 Naho haikulawana na
ntendwa zenyu wenye,
mntu anasekweduvya.
10 Suwe chivyumbe
vyakwe Chohile, na kwa
kulungana na Kulisito Yesu
kachumba kwa kwikala
wikazi wa kudamanya yedi
achikiye chiyadamanye.

Umwe mwa Kulisito

11 Elo, Kumbukani aho
kale nyuwe kwa kolwa
mwendaga wantu wa si
ntuhu, mkwitangwa, “hewe-
jeligwe ngasu” ni wadya
wakwetanga, “wajeligwe
ngasu,” ivyo vyadamanywa
mwe mili yawo kwa mikono
ya wantu, kulagisa kugamba
ni wantu wa Chohile.
12 Naho kumbukani,
chipindi chiya nyuwe na-
hamummanyize Kulisito.

Namwesimana na wantu
wa Izulaeli naho na-
hemwi wantu wasagulwe ni
Chohile. Nahemwimuli mwe
malagano yadya alongaga.
Nahemwina msuhi naho
saviya wantu hemwim-
manyize Chohile hano he isi.
13 Nyuwe namwihale, mna
vino haluse, kwa kulun-
gana kwenyu na Kulisito
Yesu, mwihajihi kwa sila ya
sakame ya Kulisito.
14 Kwaviya Kulisito
mwenye kachigaila uton-
dowazi kwa kuwatenda
Wayahudi na sawo
Wayahudi kutenda wamwe.
Kwa kuulavya ntambiko
umwili wakwe mwenye
kausa unkondo mgati
mwawo nawikale saviya
chiwambaza nachikawapag-
ula na kuwatenda wasek-
wivana.
15 Nakausa idya isigilizi
hamwenga na miko yakwe,
chani kulawana na nkolo
izo mbili aumbe lukolo
lumwenga luhya mo umwe
ivyo vigale utondowazi.
16 Kulisito kausa unkondo
wawo kwa kubanika mo
msalaba, niyo alunganya
nkolo izo zitende saviya
mwili umwenga na kuzi-
ivanya na Chohile.
17 Ivyo, Kulisito nakeza
akalonga mbuli zedi za
utondowazi kwenyu nyuwe
wantu sawo Wayahudi
mwendaga hale na Chohile,
na kwa wayahudi wadya
wendaga haguhi na Chohile.
18 Kwa sila yakwe, suwe
chose Wayahudi na sawo
Wayahudi, china uwagila wa
kumwitila Tate mwe muye
umwe.
19 Elo, nyuwe hamwi
wajeni naho, hegu wakuse.
Nyuwe mwi wakaya
hamwenga na wantu wa
Chohile, naho ni wantu wa
lukolo lwa Chohile.
20 Nyuwe naho mwi saviya
zengo mwe msingi wikigwe
ni wasigilwa na wawoni,
naye Kulisito Yesu mwenye
nuyo ekale saviya yuwe dya
mwe mpembe dikusinyiswa
kutoza idizengo dyose.
21 Uyo nuyo akudilun-
ganya zengo dyose na
kudikuza ditende nyumba
ikukile kwa chausa cha
Zumbe.
22 Mo kulungana na
Kulisito, nyuwe naywi
mwazengwa hamwenga
na wose watuhu, mtende
wikazi wa Chohile kwa sila
ya muye wakwe.

3

Ndima ya Paolo kwa sawo Wayahudi

1 Elo, miye Paolo,
mfungwa kwa kum-
sankanila Kulisito Yesu, kwa
chausa chenyu nyuwe sawo
Wayahudi, namlombeza
Chohile.
2 Ichindedi mwiva viya
Chohile anifile mbazi, niyo
aninka ndima yakudamanya
kwa chausa chenyu.
3 Chohile kanigubwila
mzungu wakwe wefisize.
Mbuli ino siilonga hadodo
mwe baluwa,

4 nanywi mkasoma mbuli
zangu nammanye viya hu-
manya mzungu wa Kulisito
wefizize.
5 Aho kale wantu
hawagambilwe vyefiso
ivyo mna haluse Chohile
kawagubwila wasigilwa na
wawoni wakwe wakukile
kwa sila ya Muye Ukukile.
6 Chefiso chenye ni
chino kwa sila ya Mbuli
Yedi ya Kulisito wantu
sawo Wayahudi wahokela
ntendele yawo hamwenga
na Wayahudi mwe udya
ujimbiko wa Chohile wowo
ni vitago vyo mwili udya,
naho watenda hamwenga
mwe viya alongaga Chohile,
adamanye Chohile kwa sila
ya Kulisito Yesu.
7 Miye sitendwa mndima
ywa Mbuli Yedi ya Kulisito
kwa ntunyo ya mbazi za
Chohile, aninkile mpituko za
udahi wakwe.
8 Miye ni mdodo kujinka
wantu wose wa Chohile mna
kaninka mbazi zakwe, chani
niwagambile wantu sawo
Wayahudi ugoli wakwe
Kulisito hewikuhimika,
9 naho niwagambile
wantu wose vyedi viya
umzungu ukuchinta, udya
wafiswaga mwa Chohile
kukongela chikale, mumbi
ywa vintu vyose,
10 chani haluse, kwa sila
ya wazumizi wose mwa
Kulisito, maseuta na wose
wata udahi wakutenda
kwembingu wabunkule
umanyi wa Chohile wihengi.
11 Chohile adamanyaga
imbuli iyo kutimilana
na kunga kwakwe kwa
mazuwa yose adamanye
kwa sila ya Kulisito Yesu
Zumbe dyetu.
12 Elo mo kulungana
kwetu na Kulisito na kwa
kumzumila hechina woga
kubula mwa meso ya
Chohile hechina nkama ya
kulemelwa.
13 Elo nawalombezani kwa
Chohile msekufa chevu kwa
viya masulumizo hwinkwa
ni kwa ukuka wenyu.

Kunga kwa Kulisito

14 Elo namfikila madi Tate
kumlombeza,
15 uyo nuyo nkongelo
ya nkolo zose mwe isi na
kwembingu.
16 Namlombeza Chohile,
vikuligana na ugoli wa uton-
dowazi wakwe, awenkeni
kwa udahi wa Muye wakwe,
nguvu ya kutenda mtoge
mndani mwenyu,
17 uyo Kulisito akwikala
mwe myoyo yenyu kwa uzu-
mizi. Namlombeza chani
mtende na maizi na msingi
mwe ungi,
18 vinatende mdahe ku-
manya hamwenga na wantu
wose wa Chohile viya kunga
kwa Kulisito kukwenela kwa
wangalamu na utali, kwa
chimo na lwina.
19 Naho mmanye kunga
kwa Kulisito kujinkile
umanyi wose, mchintise
saviya Chohile eli.
20 Elo, Chohile uyo kwa
nguvu yakwe ikudamanya
ndima mndani mwetu,
adaha kudamanya mbuli

zikulise zikujinka chikudaha kulombeza hegu kufanyanya.
21 Atunywe mwe nyumba nkulu ya Chohile na mwa Kulisito Yesu, mwe vyeleko vyose kwa mazuwa yose! Taile

4

Umwe mo mwili wa Kulisito

1 Elo, miye mfungwa kwaviya namdamanyiza Zumbe, naweilani mwikale wikazi ukuligana nevyo mwitangilwe.
2 Mnyanyahale mazuwa yose, mtende wahoile na wata kugoja, mjijimizane wenye kwa wenye kwa kungana.
3 Hikilizani kwika umwe ukwigalwa ni Muye Ukukile kwa kwika utondowazi ukuwaikani hamwenga.
4 Kuna mwili umwenga wa Kulisito na Muye Ukukile umwenga, saviya msuhi mwitangilwe ni Chohile ni umwenga.
5 Kuna Zumbe yumwenga na uzumizi umwenga na ubatizo umwenga.
6 Kuna Chohile yumwenga na Tati ywa wose, yudya ekulanga kwa wose atenda ndima mwe wose na emwe wose.
7 Naho chila yumwenga ywetu kenkigwa wedi kuligana na viya aungile Kulisito kumwinka.
8 Saviya viwandikwe, “Eze enuke kulanga kwembingu vitendese, kaguha mateka, naho kawenka wantu ntunyo”.
9 Elo, ikagambigwa “Nakenuka kulanga”, nivyo mbwani? Vikulongwa nikugamba nkongo nakasela kubula hasi vitendese he isi.
10 Ivyo uyo aseile hano he isi nuyo aitile kulanga kwezimbingu zose chani achintize vyose.
11 Nuyo awatendile watuhu watende wasigilwa watuhu wawoni, na watuhu walonga Mbuli Yedi ya Kulisito na watuhu watende wadima wazumizi na wahinyi.
12 Kadamanya ivyo kuwaika vyedi wantu wa Chohile kwandima ya kusankanila, chani mwili wa Kulisito uzengwe.
13 Ivyo chose chiubwile umwenga wo uzumizi wetu na kummanya Mwana ywa Chohile, chitende wantu wakwile, chikale saviya Kulisito mwenye.
14 Ivyo hachitende saviya wana wadodo naho, saviya ngalawa chikadulwa na kufiliswa uko na uko kwa chila mpeho ya mahinyo ya udanti, wantu wadanti wakuhinya chani wawazaganye wantu watuhu kwa ubala.
15 Mna chikalonga ichindedi kwa ungi, nachikule mwe mbuli zose kubula kutenda saviya Kulisito, uyo ni mtwi.
16 Kwa ulongozi wakwe, vitago vyose vya mwili vyatozana hamwenga kwa nyuje zakwe zose, ivyo chila

chitago chadamanya ndima
yakwe viya vikunga, mwili
wose wakula na kwezenga
mwe ungi.

Wikazi mhya mwa Kulisto

17 Elo kwa zina dya
Zumbe, nawafundani
vino msekwikala naho
saviya wantu hawemmany-
ize Chohile, wakutimila
fanyanyi zawo za bule,
18 na wata fanyanyi zi-
jeligwe chiza. Wantu wano
hawatende hamwenga mo
ujima ukwigalwa ni Chohile,
kwaviya wowo ni wahezi
naho wata myoyo midala.
19 Hawana soni hata
kujeza nawo wejela mwe
mbuli za chihezi naho
hawakudaha kwechinda
kudamanya mbuli zose
zihiye nakungisa vilozize.
20 Mna nyuwe hamhinile
ivyo mwa Kulisito
21 Ni chindedi kugamba
namwiva vyedi mbuli
za Yesu, naho mhinywa
vikumlanga yeye ichindedi
chimwakwe.
22 Elo lekani lujendo
lwenyu lwe nkongo saviya
mntu akuhambula suche,
ludya lo untu wenyu wa kale
lwendile lukawabindani
kwa tama zakwe zikudanta.
23 Kweikeni uhya mwe
myuye yenyu na mwezi-
fanyanyi zenyu.
24 Mtende na untu uhya
saviya akuvika suche mpya,
aumbigwe kwa mligano wa
Chohile ukwelagisa mwe
wikazi wedi na utondowazi.
25 Elo, lekani udanti!
Chila yumwe amgambile
mzumizi mnyawe chindedi
kwaviya chila yumwe ywetu
ni chitago cha mwili wa
Kulisito.
26 Uneva mkehiwa
msekuzumila maya yenyu
yawatende mdamanye
masa, naho msekwikala na
maya kubula zuwa dikaswa.
27 Msekumwinka Mwavu
luhenyo.
28 Mbavi asekubawa vi-
tuhu, mna ni vyedi ahik-
ilize kudamanya ndima yedi
kwa mikono yakwe atende
na chintu cha kumwambiza
mchiwa.
29 Mbuli zihiye zisek-
ujeza kulaila mwe milomo
yenyu, mbuli zenyu zi-
tende zedi zikuwazenga
watuhu, chani ziwambize
wakuwetegelezani.
30 Mse kumjela chinyulu
Muye Ukukile ywa Chohile,
kwa uyo mfamikwa kubula
zuwa dya kukombolwa.
31 Elo, lekani kulemana
na wihi na maya na lwasu
na mahuluto. Lekani chila
wihi!
32 Mtende na moyo wedi
na kufilana mbazi na
chila yumwe na amlekeile
mnyawe saviya Chohile
akuwalekeila nyuwe mwa
Kulisito.

5

Wikazi mo Ulangazi

1 Ivyo, mtimilizeni
Chohile, kwaviya nyuwe
mwi wanawe akunga.
2 Mwikale mwe ungi
saviya Kulisito achungile
na kulavya ujima wakwe
kwa chausa chetu kelavya
mwenye saviya jeleko na

lavyo dya koka dina mpofa
ina mhempe ikumuwagila
Chohile.
3 Kwaviya nyuwe mwi
wantu wa Chohile, ivyo
uchilanga, uzavu wowose
udya hegu ubafu visekujeza
kulongwa mwenyu hata
hadodo.
4 Naho milosi ikujela soni,
ya uhezi hegu uhungu, yose
ayo haiwagilwe kwenyu
milosi ya kumtogola Chohile
niyo iwagilwe.
5 Mmanye chindedi
kugamba mjenda uyaga
yoyose hegu mwavu hegu
mwihi, wihi waligana na
kuvikila tukulu, hegu mntu
yoyose esaivyo hatende na
ulisi mo useuta wa Kulisito
na Chohile.
6 Msekuzumila kudantwa
ni mntu kwa milosi ya chi-
hezi kwaviya, kwa chausa
cha mbuli saizo maya ya
Chohile yawezila wose
wakulemela kuzumila.
7 Elo, msekuhangana
hamwenga nawo.
8 Umo kale nyuwe
mwendaga mwe chiza, mna
haluse nyuwe mwi mwe
ulangazi kwa kulungana na
Zumbe. Ikalani saviya wana
wa mo ulangazi,
9 kwaviya malailo ya
ulangazi ni wedi na uwag-
ilwa na chindedi.
10 Jezani kumanya yadya
yakumuwagila Zumbe.
11 Msekwehanga na mbuli
zihiye za mwechiza, mna
ikani pwilili.
12 Mbuli zikudamanywa
kwa chinyele ni soni hata
kuzilonga.
13 Mna mbuli ziya zik-
langazwa ni ulangazi za-
tenda pwilili, chindedi
chakwe chagubulwa,
14 naho chila chikuwoneka
chilangazizwa. Nivyo
vikuleka
“Inuka weye ugonile,
uyuka,
Kulisito naye nakulangaze.”
15 Elo, msinyise ivyo
mkwikala, Msekwikala enga
wahezi, mna saviya wata
umanyi.
16 Jesani vyedi luhenyo
mnanalo kwaviya mazuwa
yano yaiha.
17 Elo, msekutenda wa-
hezi, mna mmanye ungi wa
Zumbe.
18 Msekukolwa kwaviya
namdamanye mbuli
hemwimanyize, mna mlon-
gozwe ni Muye Ukukile.
19 Longani kwa milosi ya
chitabu cha Zabuli, mcheme-
leni Zumbe nchemo za Zab-
uli kwa kuhongeza mwe my-
oyo yenyu.
20 Mhongezeni Chohile
Tate kwa chila chintu
mazuwa yose kwa chausa
cha yose, kwa sila ya zina
dya Zumbe dyetu Yesu
Kulisito.

Wikazi wedi wa Wavyele na Wagosi zawo

21 Mwivane wenye kwa
wenye kwa kumtunya
Kulisito.
22 Wavyele waweve wag-
osi zawo enga kumwiva
Zumbe.
23 Kwaviya mgosi ana
useuta mwa mkaziwe, enga
viya Kulisito eli na uzumbe
mwe wadya wamzumile

Kulisito naye mwenye ni
Mhonyi ywa wamzumile
Kulisito, awo ni mwili
wakwe.
24 Enga viya wadya
wamzumile Kulisito
wakumwiva Kulisito, saivyo
wavyele waweve wagosi
zawo mwe mbuli zose.
25 Nyuwe wagosi, waun-
geni wavyele wenyu enga
viya Kulisito awaungile
wamzumile, kelavya ujima
wakwe kwachausa cha ivyo
adyungile,
26 atendaga vino chani
alenguse bunga dya wamzu-
mile Kulisito kwachausa cha
Chohile, akalengusa kwa
mazi na kwa ulosi.
27 Adamanyaga vino
chani awatende wose
wakumzumila watende
wakwe, wakukile naho
wedi vitendese, wamzumile
Kulisito hewena katitu
hegu kekonyize hegu lema
dyodyose.
28 Ivyo, wagosi wawaunge
wavyele wawo enga mili
yawo wenye. Akumunga
mkaziwe eunga mwenye.
29 Hahali mntu yoyose
akuwihiwa umwili wakwe,
mna aulisa na kuu-
visa, saviya Kulisito naye
akudima wamzumile.
30 Kwaviya suwe chivitago
vyo mwili wakwe.
31 "Ivyo mgosi namwase
tati yakwe na mami yakwe
natimilane na mkaziwe,
nawo waidi nawatende
mwili umwenga,"
32 Chinyele chino ni
chikulu, mna nalonga mbuli
za Kulisito na wamzumile
Kulisito.
33 Mna yawaungani
nanywi chila mgosi
amwunge mkaziwe enga
viya akweunga mwenye,
mvyele naye amtunye
mgosiwe.

6

Wana na welesi wawo

1 Nyuwe wana, weveni we-
lesi wenyu mo kulungana na
Zumbe kwaviya mbuli ino
yamuwagila Chohile.
2 Iwandikwa mwa
Mawandiko "Watunyeni tati
zenyu na mami zenyu".
Uno ni mwiko wa nkongo
wongezekele mwe viya
alongaga, nuko kugamba,
3 "Mbuli zako zichume
naho wikalise mwe isi."
4 Nyuwe watati zam-
ntu, msekuwaihiza wana
wenyu mna waleleni kwa
kuwalagisa vikuwagila na
kuwahinya ya Zumbe.

Watumwa na Mazumbe

5 Nyuwe watumwa,
weveni maseuta wenyu
wa chimwili hano he isi,
kwa nkama na kuzingiza
tendani ivyo kwa moyo
uchumile enga kugamba
mwamsankanila Kulisito.
6 Damanyani ivyo suko
du umo wakawasinyani
chani mwekombe kwawo,
mna sankanilani kwa moyo
saviya akunga Chohile
kwaviya nyuwe mwi wa-
tumwa wa Kulisito.
7 Mdamanye ndima yenyu
ya utumwa kwa kubweda,
saviya wakumsankanila
Zumbe, sawo wantu du.

8 Kumbukani kugamba
Zumbe namlihe chila mntu
kuligana na ntendwa zakwe
zedi, atende alekelwa hegu
mtumwa.
9 Nanywi mkusankanilwa,
watendeleni ivyo wa-
tumwa wenyu, mleke
kuwatisa. Kumbukani
kugamba nyuwe nanywi
saviya weli wowo, mnanaye
Zumbe uyudya kwembingu,
uyo hakudamanya kwa
kupagula.

Nkondo ya chimuye

10 Elo, kwa kubindiliza,
mtoge mo kulungana
kwenyu na Zumbe kwa
nguvu zakwe nkulu.
11 Guhani viziha vyose vya
nkondo akuwenkani Chohile
chani muuhige mzungu wa
Mwavu.
12 Kwaviya nkondo yetu
siyo nkondo ya wantu we
isi ino, mna ni nkondo ya
useuta na udahi we isi uku-
langa wakulu wa chiza, ku-
langa wankondo wa mpepo
zose zihiye zikulongoza mo
ulanga hamwenga na mwe
si ya chiza cha wihi.
13 Kwachausa icho, guhani
viziha vyose mwinkigwe ni
Chohile chani zuwa diya
dikabula mdahe kugomba
nkondo ya wehi naho mkad-
uma kugomba inkondo,
namtende mchei mtogile.
14 Ivyo kwemalanyeni
uchindedi utende enga
msipi mwe chigudi chenyu,
uwagila utende enga
nchingo ya chuma ya
kuchinda mwe chifua,
15 nkwina ya kulonga
Mbuli Yedi ya utondowazi
itende saviya makwapa
mwe viga vyenyu.
16 Kujinka ayo yose,
mtende na uzumizi mazuwa
yose enga nchinga mwe
mikono yenyu, iwadahize
kufulugusa mifulo ya moto
ya yudya Mwihi.
17 Uhokeleni uhonyi enga
nkofiya yenyu ya chuma,
na ulosi wa Chohile enga
bamba mkwinkwa ni Muye
Ukukile.
18 Lombezani kwa Chohile
mazuwa yose, mkalombeza
wambizi wa Chohile.
Lombezani kwa Chohile
chila nkanana kwa nguvu za
Muye Ukukile. Chelezani na
msekusokela mkamlombeza
Chohile kwachausa cha
wantu wose wa Chohile.
19 Nilombezezani chani
Chohile aninke ulosi wa
kulonga. Ivyo nanidahe
kuwagambila wantu sine
woga chinyele cha Mbuli
Yedi.
20 Miye ni mchimaila
ywa Mbuli Yedi ya Kulisito,
ukaleka vino haluse nimwe
chifungo. Elo mnilombezeze
chani nilonge sine woga viya
vikuwagila kulonga.

Ndamsa za nkomelezo

21 Tikiko, mlukolo
ywetu chikungisa naho
mndima mkanuni mo ku-
damanya kwetu na Zumbe,
nawenkeni mbuli zangu
zose mdahe kumanya chiya
hudamanya.
22 Namsigila kwenyu
kwachausa chino chani
awagambileni mbuli zetu

mdahe kumanya mbuli zetu
na kuwajela moyo.
23 Nawaungilani nyuwe
walukolo wangu, uton-
dowazi, ungi na uzumizi
kulaila kwa Chohile Tate
na kwa Zumbe dyetu Yesu
Kulisito.
24 Nawaungilani mbazi za
Chohile wose hewekuleka
kumunga Zumbe dyetu Yesu
Kulisito.

BALUWA YA PAOLO KWA WAFILIPI

ULONGOZI

Paolo awandikaga ibaluwa kwa wantu wamzumile Kulisito uko Filipi mwe chipindi cha 61AD kuno akatenda mwe chifungo (1:13), vyadahika uko Lumi. Baluwa yawandikagwa kwa bunga dya wantu wamzumile Kulisito ko mzi wa Filipi. Chadaha kuhina vijeche vikulanga Filipi kulaila mwe chitabu che ntendwa. Filipi nandile ni mzi mkulu wo mkowa wa Makedoniya. Naho ni bunga dya nkongo dya wantu wamzumile Kulisito dikigwe Makedoniya. Paolo na sila wakonga bunga dya wantu wamzumile Kulisito hamwenga kuno wakatenda mwe chifungo cha chilo. (Ntend 16).

Paolo nana misuhi ilozize umo akawandika ibaluwa. Kajesesa luhenyo lwa kutogola bunga dya wantu wamzumile Kulisito kwa jeleko wegale umo akeva ayo nendile emwe chifungo (4:1-19). Naho kawadamanya wose kuno emwe chifungo na kumlagiza Timoseo na Epadotazi mwe bunga dya wantu wamzumile Kulisito (2:19-30) chani awagoneke wose na kuwatunya vilongozi.

Vimndani

- Paolo akonga ibaluwa yakwe kwa kudilamsa bunga dya wantu wamzumile Kulisito uko Filipi (1:1-2).
- Ukajika awagambila mbuli ikulanga viya eli (1:3-2:30).
- Ukajika awenka malagiso masiku yakulanga viya Mkulisito akungigwa ekale (3:1-4:9).
- Paolo akomeleza kwa kuhoge bunga dya wantu wamzumile Kulisito wa Filipi kwa jeleko na kwawigala ndamsa (4:10-23).

1 Miye Paolo hamwenga
na mlukolo ywetu Timoseo,
suwe wandima wa Kulisito
Yesu, chawawandikilani
nyuwe wantu wa Chohile
uko Filipi wadya mlungane
na Kulisito Yesu, hamwenga
na vilongozi na wambizi
wa bunga dya wamzumile
Kulisito.
2 Chawaungilani mbazi na
utondowazi vikulaila kwa
Chohile Tati yetu na kwa
Zumbe dyetu Yesu Kulisito.

Malombezo ya Paulo kwa Wafilipi

3 Namhongeza Chohile
ywangu chila hawakum-
bukani,
4 na nkanana zose
hawalombezezani nyuwe
nyose, nalombeza kwa
chinyemi,
5 kwaviya mnambize mwe
ndima ya kulonga mbuli
yedi kukongela nkongo
kubula haluse.
6 Simanya kugamba
Chohile akongile ndima ino
yedi mndani mwe myoyo
yenyu, naijendeleze aibuze

ko uhelo mwe dizuwa akuwiya Kulisito Yesu.

7 Naungwa nifanyanye yano, mwa nyuwe nyose, kwaviya nawafanyanya mo moyo wangu mazuwa yose. Mwo kufungwa kwangu naho hatenda silekeilwa, nyuwe nyose mwehanga hamwenga na miye mwe wedi wa Chohile mwe ndima ya kuigombela mbuli yedi ya Kulisito na kuilavyanya.

8 Kwaviya Chohile ni mukuzi ywangu mweviya huwawonelani ungi nyuwe nyose mo moyo wakwe Kulisito Yesu.

9 Lombezo dyangu kwa Chohile nikugamba, ungi wenyu wongezekele mwe umanyi wa chindedi na kwivisa,

10 chani mdahe kumanya mbuli zitendese ntana. Aho namtende watana hamwine lema dyodyose mwe dizuwa akwizila Kulisito.

11 Wikazi wenyu naumemezwa ntendwa za wikazi ukumwelela Chohile, ziya Yesu Kulisito mwenye akuwenkani, kwa chausa cha ukulu na ntogozi za Chohile.

Wikazi wa kumsankanila Kulisito

12 Walukolo weyangu, naunga mmanye kugamba mbuli zinibwile zinambiza vitendese kulonga mbuli yedi ya Kulisito.

13 Kulawana nayo, wamizi wose wa nyumba nkulu ya zumbe hamwenga na watuhu wose wamanya kugamba ni mwe chifungo kwaviya namsankanila Kulisito.

14 Kwachausa che chifungo changu walukolo walozize wamzumila Zumbe, na kuhikiliza vitendese mo kulonga ulosi wa Chohile hewene nkama.

15 Ni chindedi kugamba, walozize mgati mwawo walonga mbuli ya Kulisito kwa finju na nkumbizi, mna awatuhu walonga mbuli za Kulisito kwa kunga kwambiza watuhu.

16 Wano wakumlonga vyedi wamlonga Kulisito kwa kunga, kwaviya wavimanya kugamba Chohile kaninka ndima ya kugombela mbuli yedi.

17 Mna wadya watuhu walonga mbuli za Kulisito kwa finju naho siyo kwa moyo uchumile, wakafanyanya kugamba nawanongezeze masulumizo mwe chifungo changu.

18 Havinani! Hegu kunga kwawo kwiha hegu ni kwedi mbuli za Kulisito zalongwa kwa sila zilozize, mweivyo nelelwa. Naho nanijendeleze kwelelwa.

19 Kwaviya simanya kugamba kwa malombezo yenyu na kwa wambizi wa Muye Ukukile wa Yesu Kulisito nanihonywe.

20 Saviya nabesaga hatenda na msuhi utendese kugamba saningile soni hata hadodo. Mna kukongela haluse na mazuwa yose, nanimtogole Kulisito sina woga wowose mwe wikazi

wo mwili wangu, ni mjima
hegu sibanika.
21 Kwangu, ujima ni kum-
sankanila Kulisito, naho ha-
banika najenyeza.
22 Mna hegu kwa ujima
wo mwili nanidahe kujen-
deleza kudamanya ndima
ikujenyezesa simanyize nis-
agule dihi!
23 Naungwa ni mbuli
mbili. Najelejeza nite hekale
hamwenga na Kulisito,
kwaviya nicho chintu chi-
tana chitendese.
24 Mna ni chintu chitana
kwenyu uneva na nijen-
deleze kutenda na ujima wo
mwili.
25 Nina chindedi cha ino,
simanya kugamba na nijen-
deleze kwikala hamwenga
na nyuwe wose, chani mjen-
deleze chinyemi chenyu mo
uzumizi.
26 Ivyo umo hauya naho
kwenyu, namweduvye vi-
tendese mweviya Kulisito
Yesu anidamanyize.
27 Lujendo lwenyu
lwaungwa lutimilane na
vikulonga Mbuli Yedi ya
Kulisito, chani uneva
hadaha kwiza kwenyu hegu
sinadahile, vinaleke naho
kugamba mwachimala vi-
togile mkatenda wamwenga,
na kugamba mwagomba
nkondo hamwenga mo
muye umwe moyo umwenga
wo uzumizi wa Mbuli Yedi
ya Kulisito.
28 Msekuwogoha wahi-
ganyi wenyu, chino nachi-
tende ni chilajiso kwawo
walavyanye kugamba waga
mna kwenyu ni kugamba
mwambulwa ni Chohile
mwenye.
29 Kwaviya nyuwe Chohile
kawenkani chise cha kum-
sankanila Kulisito naho
sukodu kumzumila mna
naho kwa kusulumizwa
kwachausa chakwe.
30 Haluse chambizana na
miye mwe kugomba nkondo.
Nkondo ino nidya muwone
hagomba hadya nkongo
naho nichei kugomba saviya
mkwiva.

2

Unyanyahalo na Ukulu wa Kulisito

1 Ujima wenyu mwa
Kulisito wawatogezani naho
kunga kwakwe Kulisito
kwawahozani. Mna ndala
hamwenga na Muye Ukukile
naho mna moyo wedi
naho wa mbazi kwa chila
yumwenga.
2 Elo, dumizani kub-
weda kwangu mka-
tenda na fanyanyi za
chalumwe kunga kuligane
na umwenga.
3 Msekudamanya cho-
chose kwa finju hegu
kwa kwefenya vya bule
Mna chila mntu amtunye
mnyawe amwone mtuhu
kugamba ni mtana kwejinka
mwenye.
4 Chila mntu asekusinya
mbuli zakwe mwenye
du mna asinye mbuli za
watuhu.
5 Mtende na fanyanyi idya
yendaga mwa Kulisito Yesu
6 Uyo, kukongela chikale
endaga kekala saviya
Chohile

Mna hafanyanye kugamba kuligana na Chohile ni chintu cha kutozesa
7 Kadula vyose niyo eliganya na mtumwa
keliganya na mtumwa,
niyo elekwa mntu.
8 Kanyanyahala na kwiva kubula kubanika,
hata kubanika kwakwe mo msalaba.
9 Ivyo Chohile kamkwezesa kulanga, niyo amwinka zina dikujinka mazina yose.
10 Chani kwa ntunyo ya zina dya Yesu,
vyumbe vyose kwembingu na mwe isi na kuzimu,
vifike madi kulongozi kwakwe,
11 na chila mlomo na uzumile kugamba Yesu Kulisito ni Zumbe,
kwa ukulu wa Chohile Tate.

Kung'ala saviya ulangazi mwe isi

12 Weyangu hunga, hadya nendaga na nyuwe na mniva mazuwa yose, kubula haluse hatenda hale na nyuwe mkaniva. Jendelezani kudamanya kwa kogoha na kuzingiza ya kulagisa kugamba mwambulwa.

13 Kwaviya Chohile nuyo akudamanya ndima mazuwa yose mwenye, na kuwenkani udahi wa kunga na kuchintiza mzungu wakwe mwenye.

14 Damanyani chila chintu hehena kufuzuma naho msekuhigana.

15 Chani mtende wantu wedi, hewena katitu, saviya wana wa Chohile wachumile wakwikala mwe wantu wavu naho wagile we isi ino. Mwaungwa mlangaze mgati mwa wantu wano saviya ntondo zikulangaza mo ulanga,

16 mkatozesa mbuli ikwigala ujima. Nitende na cha kweduvila mwe dizuwa dya kuwiya Kulisito, kugamba naitende ni chilagiso cha kubunkula kugamba kuhikiliza kwangu nendimangu havyagile bule.

17 Hata hajidwa ujima wangu utende majeleko hamwenga na uzumizi wenyu ukutenda ntambiko kulongozi kwa Chohile, nabweda kwehanga hamwenga na nyuwe nyose.

18 Iviya nanywi bwedani na kwehanga hamwenga na miye mo kubweda kwenyu.

Timoseo na Epafolodito

19 Mo kulungana na Zumbe Yesu nina msuhi kugamba nanidahe kumsigila Timoseo kwenyu chani nijelwe moyo ni mbuli hunga ninkwe kulaila kwenyu.

20 Nuyo du fanyanyi zakwe zikuligana nezangu, akunga asankanile mbuli zenyu chindedindedi.

21 Watuhu wose wasankanila mbuli zawo wenye waleka kusankanila mbuli za Yesu Kulisito.

22 Nyuwe wenye mmanya viya Timoseo elajise kugamba awagila, uyo na miye, enga mwana na ise, chidamanya ndima ya Mbuli Yedi ya Kulisito hamwenga.

23 Ivyo nina msuhi
wa kusunguza kumsigila
kwenyu aho nanimanye
mbuli nazi nijendele.
24 Naho, nina msuhi mwa
Zumbe akaunga nanisun-
guze kwiza kwenyu.
25 Sifanyanya ni vyedi
nimsigile mlukolo ywetu
Epafolodito, Uyo ni mndima
mnyangu mwe ndima na
mwe kuigombela Mbuli
yedi ya Kulisito ni mntu
ywenyu anambize mwe
yadya nahaunga.
26 Ana nkwina zilozize
za kuwawonani nyose,
naho ana chinyulu kwaviya
namwiva kugamba nimny-
onje.
27 Nani mnyonje gaja-
gaja, mna Chohile kanifila
mbazi, mna hechedu nachi
hamwenga na miye chani
nisekutenda na usungu
utendese.
28 Mna, naunga vino
haluse nimsigile kwenyu,
chani mnamwona mwelelwe
vituhu, ivyo usungu wangu
unihunguke.
29 Mhokeleni naho, kwa
kubweda kose saviya
walukolo mwa Zumbe.
Watunyeni wantu wakwinga
sawo.
30 Uyo nehaguhi na
kubanika kwa chausa cha
ndima ya Kulisito, kahosa
ujima wakwe chani anam-
bize wambizi udya nyuwe
hemninkile.

3

Kuzumilwa ni Chohile

1 Hongezeza, walukolo
weyangu elelwani mweku-
lungana na Zumbe.
Sanisokele kuwiya yadya ni-
wawandikile hadya nkongo,
ayo nayawaikeni mpeho.
2 Wenegeni wadya
wakudamanya wihi, awo
wantu wekale enga mbwa
wakungisa kwejela ngasu.
3 Suwe nawo chijeligwe
ngasu chindedi, kwaviya
chamlombeza Chohile, kwa
sila ya Muye Ukukile wakwe
naho chabweda mo ku-
lungana na Kulisito Yesu,
hachikuzikiya msuhi mbuli
za mo mwili.
4 Mna miye, nahadaha
kwika msuhi mwe mbuli
zikudamanywa mo mwili.
Hegu hana mntu aku-
fanyanya kugamba ana
luhosa lwa msuhi wa mbuli
zikudamanywa mo mwili,
miye simjinka.
5 Najelagwa ngasu mwe
zuwa dya mnane eze
nelekwe, miye ni Mwizu-
laeli, kabila dya Benjamini,
Mwebulaniya toti, mwe
kutoza sigilizi miye nendaga
Mfalisayo,
6 naho nahahikiliza
kubalanga bunga dya
wamzumile Kulisito, mwe
kudamanya yedi mwe
kutimila sigilizi nendaga
sina lema dyodyose.
7 Mna ayo yose yendaga
yongezeka kwangu, vino
haluse siwona kugamba
sicho chintu kwa chausa cha
Kulisito.
8 Naho sayo ayo du
nawona chila chintu ni
kwaza kwa chausa cha

utana utendese wa mbuli
yedi kugamba kummanya
Kulisito Yesu Zumbe dyangu.
Kwa chausa chakwe sidula
chila chintu, siviwona
kugamba nisaviya uzavu
chani nitende na Kulisito,
9 nilunganywe hamwenga
vitendese. Miye sikunga
naho kuzumilwa ni Chohile
kulawana na kutimila sig-
ilizi. Mna haluse nazu-
milwa ni Chohile mwe viya
nimzumile Kulisito kuzu-
milwa kwangu ni Chohile
kwegamila mo wedi.
10 Icho hunga ni kum-
manya Kulisito na kuwona
nguvu yakwe ya uyuso
wakwe, kutenda na ndala
mwa masulumizo yakwe
naho niligane naye mo
kubanika kwakwe.
11 Hatenda na msuhi
kugamba miye nami nani-
uyuswe.

Kunyaguliza kubula ko uhelo we misezigo

12 Sikunga kulonga
kugamba sibula uhelo
hegu kugamba sichinta,
mna nanyaguliza chani
nihude na kuhokela ntunyo
kwaviya Yesu kulisito
kanihokela kale nitende
ywakwe.
13 Walukolo weyangu,
sikufanyanya sinkigwa kale
jeleko idyo, mna najesa
mbuli imwenga najala
yadya yajinkile nahikiliza
kukaula yadya ye kulongozi
kwangu.
14 Elo, nanyaguliza kubula
ko uhelo we misezigo,
chani nihokele diya idijeleko
dyo ujima wa mazuwa
yose Chohile anitangile
kwembingu kwa sila ya
Kulisito Yesu.
15 Suwe chose chitogile mo
kumzumila Kulisito chitende
na fanyanyi zimwe. Hegu
awamwenga mgati mwenyu
wafanyanya vituhu, Chohile
nawabunkuileni imbuli iyo.
16 Vyovyose navitende
chijendeleze mwe sila
iyo chitimile kubula vino
haluse.
17 Walukolo weyangu tim-
ilani mligano wangu. Chi-
wenkani mligano wedi, ivyo
wategelezeni wadya wak-
wikala na kutimila mligano
uwo chiwenkileni.
18 Siwagambila kale im-
buli ino nkanana zilozize,
haluse nawiya naho kwa
mesozi, wantu walozize
wekala enga wehi wa file ya
Kulisito mo msalaba.
19 Uhelo wawo ni
kubalangwa, tama zawo za
mwili nuyo mnungu ywawo,
ukulu wawo weduvila mbuli
zawo za soni, wafanyanya
du mbuli za mwe isi.
20 Mna suwe chiwakaya
wa kwembingu, cham-
goja kwa nkwina nkulu
mwambula kulaila kwem-
bingu, Zumbe Yesu Kulisito.
21 Uyo na ihitule imili
yetu ihwele na kuidamanya
iligane saviya ukulu wo
mwili wakwe, kwe nguvu
idya, mwe iyo adaha kuvika
vintu vyose hasi mo uzumbe
wakwe.

4

Mbuli za kujela moyo

1 Ivyo, walukolo weyangu
hunga, nina nkwina zitendese kuwawonani naho,
nyuwe mwi chinyemi
changu na chilemba cho
uhuda wangu nanihokele
nefenyeza nyuwe. Nyuwe
hungisa naweilani mchimale mtogile mo kwehanga
kwenyu na Zumbe.

2 Naweilani nyuwe Euodiya na Sintike mwikale
mwe wivano mwa Zumbe.
3 Wenawe mndima
mnyangu mchindedi,
nakunga wambize wavyele
awo, kwaviya wahikiliza
kudamanya ndima ya kulonga mbuli yedi ya Kulisito
hamwenga na miye na
Chilementi na wandima
weyangu watuhu wose, awo
mazina yawo yawandikwa
mwe chitabu cho ujima.

4 Elelwani mazuwa yose
mo kulungana kwenyu na
Zumbe. Naho nalonga kaidi,
elelwani!
5 Kuhola kwenyu kumanywe ni wantu wose,
Zumbe ehaguhi na kwiza.

6 Msekwehelwa mwe
mbuli yoyose, mna mwe
chila chintu kwa kuvika
na kumlombeza Chohile
mweziya mkunga, kwa
kuhongeza.

7 Ivyo, utondowazi wa
Chohile ukujinka umanyi
wose wa wantu naudime
myoyo na umanyi wenyu mo
kulungana na Kulisito Yesu.

8 Hakomeleza, walukolo
weyangu, ikani fanyanyi
zenyu zedi mwe mbuli
zose za chindedi naho ya
kutunya naho ikuzumilwa
ni Chohile na mbuli zose
zikuwagila ntogozi na udahi
wakusagula yedi.

9 Damanyani yadya
mhinile na kuhokela kulaila
kwangu mbuli mwivile
na kuziwona kwangu
zidamanyeni. Chohile
akuwenka wantu utondowazi natende hamwenga
na nyuwe.

Kuhongela kwa chausa cha ntunyo

10 Naseleleswa mo kulungana na Zumbe, kwaviya
haluse ko uhelo mchimpula naho fanyanyi zenyu
kwachausa changu, saviya
namkanifanyanya. Sikunga
kugamba namnijala, mna
hampatile luhenyo lwa
kulagisa imbuli iyo.

11 Sikulonga vino kwaviya
siswesa chintu kwaviya sihina kwelelwa mwe vintu
viya mnanavyo.

12 Simanya kwikala mwe
kuswesa naho simanya
kwikala mwe ugoli. Sezweza
kwelelwa mwe mbuli zose,
mwe kulozola hegu mwe
gumbo, hegu mwe ugoli
hegu mwe kuswesa.

13 Nadaha mbuli zose mwa
Kulisito akunijela nguvu.

14 Mna namdamanya
vyedi, mnambiza mwe
nkunto zangu.

15 Nyuwe Wafilipi
mmanya wenye kugamba
mwe nkongo mo kuilonga
mbuli yedi, umo halaila
Makedoniya, nendile hahana bunga dya wamzumile
Kulisito tuhu dyambizane
na miye mwe mbuli ino ya

kulavya na kuhokela mna ni
nyuwe du.
16 Umo nahaunga wambizi
wa viya hunga kudya
Sesalonike mnigaila, naho
nkanana zilozize.
17 Siyo kugamba naunga
du kuhokela jeleko, icho
hunga ni chongezekelo
chongezwe mwe yadya
mdamanye kale.
18 Ivyo, sihokela kale vintu
vyose mninkile, naho vijinka
ivyo nahaunga. Mna chila
chintu, kwaviya Epafolodito
kanigaila kale jeleko dyenyu,
jeleko dino ni ntambiko
ina mhempe, ntambiko
ya kuzumilwa ni Chohile
naho ikumwagila naho enga
ntambiko ya kokwa mo
moto.
19 Ivyo, Chohile ywangu,
kwa ugoli wakwe mkulu
kujinkila sila ya Kulisito
Yesu, nawenkeni yadya yose
mkunga kuligana na ulozo
na ukuka wo ugoli wakwe.
20 Ukulu una Chohile tati
ywetu mazuwa yose! Taile.

Ndamsa za nkomelezo

21 Walamseni wantu wa
Chohile wose wakumzumila
Kulisito Yesu. Walukolo
we hamwenga na miye
wawalamsani.
22 Wantu wa Chohile wose
vitendese wadya wakwikala
kwe nyumba ya seuta ywa
Lumi, wawalamsani.
23 Zumbe Yesu Kulisito
awenkeni nyuwe wedi
wakwe.

BALUWA YA PAOLO KWA WAKOLOSAI

ULONGOZI

Baluwa kwa Wakolosai yawandikagwa ni msigilwa Paolo (1:1). Baluwa ino aiwandikaga akatenda kwechifungo, vyafanyanywa mo mhilimo wa 60 AD. Wakolosai na Waefeso hamwenga na Filemoni zamanyika ni baluwa za kwechifungo kwaviya Paolo kaziwandika akatenda kwechifungo. Awandikaga ibaluwa ino kwa bunga dya wamzumile Kulisito komzi wa Kolosai. Paolo ahakongile bunga dya wazumizi komzi wa Kolosai, saviya viwandikwe (2:1), mna nendile ana mtintiso msiku kwawo. Vyadahika kugamba Epafula nuyo adikongaga idibunga dya wamzumile Kulisito uko Kolosai.

Paolo nakalonga kulanga mahinyo yo udanti mwe bunga dya wamzumile Kulisito wa komzi wa Kolosai. Mwe baluwa yakwe kalongesa kulanga mbuli izo. Mafani kwendaga na bunga dya Wayahudi wakulisito nawakajeza kuwakunduganya wakulisito watuhu watimile sigilizi za Chiyahudi kulaila mwe idilagano dya kale, vitendese kujelwa ngasu. Paolo kawandika pwilili kugamba wakulisito hawakunga chintu chituhu mna Kulisito du chani wawagile kwa Chohile (1:15-20) kugamba mahinyo ayo yegamila mwe mbuli za chimntu hezine mana (2:8).

Vimndani

- Paolo nakakonga ibaluwa kwa kuwalamsa wantu wa bunga dya wamzumile Kulisito we komzi wa Kolosai (1:1-2).
- Akajika kawandika kulanga mbuli za ukulisito vitendese wenege mbuli za mahinyo yo udanti kwa Wakolosai (1:3-3:4).
- Saviya mwe izibaluwa zakwe zilozize Paolo kajeseza inusu ye baluwa yakwe kwa kuwenka malagiso ya ulangilizi wa ivyo mkulisito ywedi akungwa ekale (3:5-3:6).
- Paolo abindiliza kwa ndamsa na malagiso kugamba ibaluwa isomwe kwa izwi kulu mwa mabunga ya mzumile Kulisito (4:7-18).

1 Miye Paolo msigilwa ywa
Kulisito Yesu kwa kunga kwa
Chohile, hamwenga na Tim-
oseo mlukolo ywetu,
2 Chawawandikilani
nyuwe wantu wa Chohile
mkwikala komzi wa Kolosai,
nyuwe walukolo wakanuni
mwe kulungana na Kulisito.
Chohile Tati ywetu,
awenkeni wedi wakwe na
utondowazi.

Malombezo ya kuhongeza

3 Chamtogola Chohile, Tati
ywa Zumbe dyetu Yesu
Kulisito mazuwa yose umo
chikawalombezezani,

4 chiva ivyo mkumzumila Kulisito Yesu na ivyo mkuwaunga wantu wose wa Chohile.
5 Uzumizi wenyu na kunga kwenyu vyegamila mo msuhi mwikiwe kwembingu. Mwevaga ulosi wo msuhi uwo nkanana ya nkongo chipindi mgambilwe ulosi wa chindedi kugamba Mbuli yedi ya Kulisito.
6 Mbuli yedi ya Kulisito ichei kujimbika na kulonga mwe isi yose, saviya ijimbike kwenyu kukongela mwe idizuwa diya mwivile wedi wa Chohile na kubunkula ivyo ikutenda chindedi.
7 Epafula mndima mnyetu chikunga, nuyo awahinyizeni mbuli izo. Uyo ni mndima mkanuni ywa Kulisito mwe hantu hetu.
8 Nuyo achigambile mbuli za kunga kwenyu mwinkigwe ni Muye wa Chohile.

9 Kwachausa icho hachikusokela kuwalombezezani, kukongela mwe dizuwa chivile mbuli zenyu. Chamlombeza Chohile awadahizeni mmanye kunga kwakwe naho awenkeni ubala wose na umanyi kulaila kwa Muye wakwe.
10 Elo, namdahe kwikala saviya Zumbe akunga, na kutenda yakumwelela. Mwe sila iyo namdahe kutenda ntendwa zedi za chila namna na kongezeka kummanya Chohile vyedi.
11 Chohile nawajeleseni nguvu kwa udahi wakwe wa ukulu chani mdahe kujijimiza mwe chila chintu hehena kusokela.
12 Mtogoleni Chohile kwa chinyemi, Tate awadahizeni kutenda wawagilwa wa kuhokela chihande chenyu cha ulisi wa wantu wa Chohile mo useuta wa Chohile uyo ulangazi.
13 Uyo kachikombola kulaila mwe udahi wa chiza, niyo achingiza mwe useuta wa mwanawe akungisa.
14 Mwa uyo chikombolwa na kulekeilwa masa yetu.

Kulisito na ndima yakwe

15 Kulisito akuwoneka aligana jejeje na Chohile hekuwoneka, endaga eyuko vyumbe vyose hevinati kumbwa.
16 Kwa sila yakwe Chohile kaumba vyumbe vyose kwembingu na mwe isi, vikuwoneka na hevikuwoneka, hegu nu useuta hegu ukulu hegu udahi. Chohile kaumba vyose kwa sila yakwe na kwachausa chakwe.
17 Kulisito kalongwela vintu vyose umo hevinati kumbwa, mwe sila ya kulungana naye chila chintu chihantu hakwe.
18 Uyo ni mtwi wa mwili kugamba bunga dya wamzumile wakutenda mwili wakwe. Uyo ni nkongelo ya ujima. Uyo nuyo nkongo, nuyo ywa nkongo kuuyuka, chani alongwele vintu vyose.
19 Kwaviya Chohile mwenye kaunga ujejeje wakwe uwoneke mndani mwa Kulisito.

20 Kwa sila ya Mwanawe, kaunga kuivyanya isi yose na yeye. Kwa sila ya sakame ya Mwanawe abanike mo msalaba, Chohile kegala utondowazi, ivyo kaivanya vintu vyose hamwenga na yeye mwenye, vimwe isi na vi kwembingu.

21 Nyuwe mwe nkongo na mwihale na Chohile, na mwiwehi wakwe mwe zifanyanyi zenyu na ntendwa zenyu zihiye.

22 Mna haluse, Chohile kawevanyani na yeye mwenye, kwa sila ya kubanika Mwanawe, chani awadahizeni kutenda wantu wakukile, hemwina lema hegu wavu wowose.

23 Mna mwaugwa, mjendeleze mo mwegamo utogile mwe uzumizi, msekusingiswa na kwaza msuhi mhokele umo mwevaga Mbuli Yedi ya Kulisito. Miye Paolo sikwa nitenda mndima ywa kulonga Mbuli Yedi ya Kulisito idya ilongigwe kale mwe vyumbe vyose mwe isi.

Ndima ya Paolo kwa wamzumile Kulisito

24 Haluse nayelelwa masulumizo hupata kwachausa chenyu, kwaviya kwa masulumizo yangu hano he isi, nabindiliza chiya chihunguke mwe masulumizo ya Kulisito kwachausa cha mwili wakwe, nuko kugamba bunga dya wamzumile Kulisito.

25 Miye sitendwa mndima ywa wazumile kuligana na ndima ninkigwe ni Chohile kwachausa chenyu. Mbuli yenye ni kulonga kwa ujejeje ulosi wa Chohile,

26 ulosi uwo ni chinyele awafisize wantu wose chikale na vyeleko vyose, mna haluse kawabunkwila wantu wakwe wakukile.

27 Chohile kaunga awabunkwile wantu wakwe ichinyele icho ivyo chili china ugoli mkulu adamanye kwachausa cha isi zose. Ne chinyele icho ni kugamba Kulisito emndani mwenyu, nuyo akuchigaila msuhi kugamba nachehange mo Ukulu wa Chohile.

28 Ivyo chamlonga Kulisito kwa chila yumwenga. Chafunda na kuhinya kwa ubala wose chani chiwambize wantu wose walungane jejeje na Kulisito.

29 Nivyo vikuleka nevinya kwa udahi woseni hwinkwa ni Kulisito, ukunitenda nidamanye ndima mndani mwangu kwa nguvu.

2

1 Naunga mmanye ivyo huhikiliza kudamanya ndima kwachausa chenyu na kwachausa cha wazumizi wa Laodikiya na kwachausa cha wose hewanati kuniwona uso wangu mwe mwili.

2 Naunga myoyo yawo ijelwe nguvu na kulungana mwe kunga. Kujinka ayo watende na chindedi ichodu chitendese chikulawana na umanyi wijejeje. Aho nawamanye ichinyele cha Chohile,

nuko kugamba kummanya
Kulisito mwenye,
3 mndani mwake mwefisa
mpamba zose za ubala na
umanyi.
4 Nawagambilani nyuwe
mbuli zino chani mntu
anasekuwadanta kwa milosi
ikuluvya.
5 Umo hegu hatenda
hale na nyuwe chimwili,
mna ni hamwenga na
nyuwe chimuye mazuwa
yose, nelelwa hawona ivyo
mkwikala mwe mzungu
wedi na kuchimala mtogile
mo uzumizi mwa Kulisito.

Ujima jejeje mwa Kulisito

6 Kwaviya nyuwe mumzu-
mila Kulisito Yesu kutenda
Zumbe, ivyo ikalani mo ku-
lungana naye.
7 Mtende na maizi mn-
dani mwakwe, mwezenge
mlanga mwakwe naho
mtende mtogile mo uzumizi
enga viya mhinyigwe, mka-
hongelese.
8 Kaulani, mntu asekuwaza-
ganyani kwa udanti uwodu
wa ubala wa chimntu,
ukwegamila mwe mahinyo
ya wantu na ya mpepo za
uzumbe we isi, mna haya-
kwegamila mwe mahinyo ya
Kulisito!
9 Kwaviya ujejeje wose wa
Chohile wi mndani mwa
Kulisito mo mwili wakwe,
10 nanywi mwinkingwa
ujima jejeje mo kulungana
naye. Uyo ana udahi mwe
mpepo zose zina uzumbe.
11 Mo kulungana na
Kulisito nyuwe na mjelwa
ngasu, mna siyo ngasu iku-
damanywa ni wantu, mna
ikudamanywa ni Kulisito
mwenye, na idya ikungigwa
na kukombolwa kulaila mo
untu wa masa.
12 Kwaviya, mwize mbatiz-
izwe na mzikwa hamwenga
na Kulisito, na mo uba-
tizo muuyuswa hamwenga
na uyo kwa kuzumila mwe
zinguvu za Chohile yudya
amuuyuse Kulisito.
13 Aho chikale mwendaga
enga mbanika kwachausa
cha masa yenyu na kwaviya
untu wenyu wa masa
nendile haunati kuswa. Mna
Chohile kawenkani ujima
hamwenga na Kulisito.
Chohile kachusiza masa yetu
yose,
14 Kadwila hale masa
chiwandikilwe na sig-
ilizi zi kuchijela masa,
niyo azusa vitendese kwa
kuzigong'ondela mitunga
mo msalaba.
15 Uko ko msalaba Kulisito
kawahoka udahi wakulu
wa mpepo na wata udahi,
kawaika mo lumpe, akawab-
uluza enga wagwiligwe mwe
lujendo lwa bunga dya
uhuda wakwe.
16 Elo, mntu asekuwakan-
tila mwe nkande na kunywa,
hegu mwe ngasu hegu ulailo
wa mnenge hegu zuwa dya
kuhumula.
17 Mbuli saizo ni chizuli
du cha yadya yekulongozi.
Chindedi chenye ni Kulisito
mwenye.
18 Msekuzumila kuhokwa
chiya mkuwagilwa kutenda
nacho mntu yoyose akwe-
lagisa kwa kuse kugamba
yeye ni mnyanyahala naho
mta kuvikila wandima wa

kwembingu. Mntu yweivyo asinyisa sozi zakwe za msi naye eduvya vya bule mwe fanyanyi zakwe za chimntu.

19 Mntu uyo hatozane na Kulisito emtwi wo mwili. Mwo ulongozi wa Kulisito, mwili wose waliswa na kulunganywa hamwenga kwa nyuje zakwe chani utoge mwe viya Chohile akunga.

Kubanika na kwikala na Kulisito

20 Nyuwe mbanika hamwenga na Kulisito na kukombolwa mwe udahi wa mpepo zina uzumbe we isi. Nimbwani, ivyo, mkwikala enga viya mwendaga mwe isi ino? Ni mbwani mkwikiana miko saiyo.

21 "Msekutoza chino, naho msekuluma chiya, naho msekudonta chiya!"

22 Mbuli izo zose ni ziya ze vintu vikubanika ahadya vikudulwa ayo ni malagizo na mahinyo ya chimntu du.

23 Ichindedi, miko iyo ikala ya ubala kwaviya yalawana na mviko mwedamanyize wenye na unyanyahalo wawo na mwe kusulumiza mwili mna haiwagile chintu kuchinda tama zo mwili.

3

1 Ivyo, uneva muuyuka hamwenga na Kulisito, londani mbuli zi kwembingu uko Kulisito eli, kekala he useuta ntendele ya kulume ya Chohile.

2 Fanyanyani mbuli za uko kulanga, mna sizo mbuli za hano he isi.

3 Kwaviya nyuwe na mbanika, ujima wenyu ufiswa hamwenga na Kulisito mwa Chohile.

4 Ujima wenyu ni Kulisito, na umo akunga alaile naho nanywi namtende hamwenga naye mo ukuka.

Ujima mhya mwe kulungana na Kulisito

5 Elo, komani chochose chi mndani mwenyu ni che isi uchilanga, uzavu, tama ihiye, na umelo, umelo nuwo mviko wa kuvikila matukulu.

6 Kwachausa cha mbuli izo maya ya Chohile nayawemukile wose hewekumwiva.

7 Chikale icho nyuwe nanywi na mwikala kwa kutimila mbuli izo, umo ujima wenyu wekalaga mwe izo.

8 Mna haluse mongigwa mlekane na izimbuli izo zose, maya na tama na wihi. Msekuhuluta naho milosi ihiye msekujeza kuilonga.

9 Msekudantana, kwaviya nyuwe mvula kale udya untu we chikale na ntendwa zakwe zose zihiye,

10 mvala untu mhya, uno uchekujendeleza kuliganywa ni Chohile. Mumbi ywakwe, saviya mligano wakwe, chani mummanyise Chohile.

11 Kwaivyo hahana naho kwesima Mgiliki na Myahudi, ajeligwe ngasu na mdongwe, mkaya, mtumwa na mntu suyo mtumwa. Kulisito nuyo chila chintu, na emwe yose.

12 Nyuwe ni wantu wakwe
Chohile yudya awaungileni
na kuwasagula kutenda
wakwe. Ivyo, mtende na
moyo wa mbazi, wedi,
ukuzumila, uhoile na kuji-
jimiza.
13 Jijimizanani naho
mlekeilane uneva yumwenga
ywenyu ana mbuli yoyose
mwa mnyawe. Mwaugwa
mlekeilane saviya Zumbe
awalekeileni.
14 Mwa yose, tozesani kun-
gana, kwaviya kuungana
kwaduganya chila chintu
mwe umwe jejeje.
15 Utondowazi wa Kulisito
ulongoze myoyo yenyu.
Chohile kawetangani mton-
dowale mo mwili uwo
umwenga. Naho mtende
wantu wa kuhongeza.
16 Ulosi wa Kulisito na
wikale ulozize mndani
mwenyu mo ubala wose,
mkahinyana na kufundana
kwa ubala wose, chemani
zabuli na nchemo za kum-
togola Chohile. Mchemeleni
Chohile mwe myoyo yenyu
kwa kuhongela.
17 Chila mkudamanya
kwa mbuli hegu ntendwa,
damanyani vyose kwa
zina dya Zumbe Yesu na
kumhongeza Chohile Tate
kwa sila yakwe.

Wikazi mhya mwe lukolo

18 Nyuwe wavyele, watun-
yeni wagosi zenyu, kwaviya
nivyo akunga Zumbe.
19 Nanywi wagosi, waun-
geni wavyele wenyu,
msekuwakwahila.
20 Nyuwe wana, wetegelezeni
welesi wenyu mwe mbuli
zose, kwaviya nivyo
vikumwagila Zumbe.
21 Nyuwe nanywi welesi,
msekuwehiza wanenyu,
hegu nivyo nawengile
chevu.
22 Nyuwe watumwa,
wategelezeseni awo kwa
mwili ni wakulu wenyu
we isi mwe mbuli
zose, visekutenda umo
wakawakaulani kwaviya
mwaunga kwekomba
kwawo, mna damanyani
ivyo kwa moyo wose,
kwachausa cha kumvikila
Zumbe Yesu.
23 Chila chintu mku-
damanya, mchidamanye
kwa myoyo yenyu yose,
saviya wakumdamanyiza
Zumbe mna sawo wantu.
24 Kumbukani kugamba
Zumbe nawenkeni jeleko
diya awaikiye wantu
wakwe. Kwaviya Kulisito
nuyo Zumbe ywa chindedi
mkumsankanila.
25 Akudamanya vihiye
nalihwe kuligana no wihi,
wakwe Chohile hakupagula.

4

1 Wakulu, wadamanyizeni
watumwa wenyu mwe un-
tanda na wedi saviya Zumbe
akunga, mkafanyanya
kugamba naywi mna Zumbe
kwembingu.

Malagiso kwa Wakulisito wose

2 Msekuleka kumlombeza
Chohile, naho mkalombeza
msinyise, mkamhongeza
Chohile.

3 Naho, mchilombezeze
suwe naswi chani Chohile
achinke luhenyo lwa ku-
longa ulosi na kubunkula
mbuli hemzimanyize za
Kulisito. Kwa chausa icho
miye ni mwechifungo vino
haluse.
4 Elo, lombezani chani
nidahe kulonga imbuli iyo
pwilili enga ivyo vikungwa.

5 Mtende na umanyi mo
wikazi wenyu na hewenati
kumzumila Kulisito, mka-
tenda vitana chila luhenyo
mnanalo.
6 Ntamulizi zenyu zitende
na mbazi na mwile mazuwa
yose naho zikwambiza
wantu, mwaungwa mmanye
vya kumhitula vitana chila
yumwenga.

Ndamsa za Nkomelezo

7 Mlukolo mnyetu
chikungisa Tikiko, mndima
mnyetu na mndima
mchindedi mwe ndima
ya Zumbe, nawagambileni
mbuli zangu zose.

8 Nivyo vikuleka namsig-
ila, chani kwa kuwagam-
bilani mbuli zetu, awajele
moyo.

9 Eza hamwenga na
Onesimo, mlukolo mnyetu
chikungisa na mchindedi,
uyo ni mnyenyu. Nawawagam-
bileni mbuli zose zikulaila
hano.

10 Alisitaliko, yudya
chiwose mwe chifungo,
awalamsani iviya Mako,
mwihwawe dya Banaba.
Mako yudya mhokele kale
malagizo yakwe, akabula
kwenyu mhokeleni.

11 Na Yesu akwitangwa
Yusito, awalamsani. Mwa
Wayahudi wazumile kale,
wano du, nawo waku-
damanya ndima hamwenga
na miye kwa chausa cha
Uzumbe wa Chohile, wowo
watenda wambizi wakulu
kwangu,

12 Epafula, mnyenyu na
mndima ywa Kulisito Yesu,
awalamsani. Mazuwa yose
awalombezezani nyuwe vi-
dala chani mchimale vyedi,
mkulumbale naho mtogese
mwe mbuli zose akunga
Chohile naho mumwivise
Chohile.
13 Nadaha niukule
kugamba adamanyisa
ndima vitana kwa chausa
chenyu na kwa chausa cha
wantu wa Laodikiya na
Hielapoli.

14 Luka, tabibu ywetu
chikungisa, na Dema,
wawalamsani.

15 Ndamsa zetu kwa
walukolo wa Laodikiya.
Mlamseni lumbu dyangu
Nimfa hamwenga na bunga
dya wamzumile Kulisito
wakudugana mwe nyumba
yakwe.

16 Mkaheza kusoma
ibaluwa ino, mnamanye
kugamba yasomwa ni bunga
dya wamzumile Kulisito dya
Laodikiya, na nyuwe mna-
tende mwisome ibaluwa
wapatile wowo.
17 Mgambileni Alikipo
aijese vyedi idya indima
enkigwe ni Zumbe.

Chohile awaikeni mpeho.

18 Nawandika yano kwa
mkono wangu mwenye.

Ndamsa zilaile kwangu, miye Paolo. Fanyanyani kugamba ni mwe chifungo. Wedi wa Chohile utende na nyuwe.

BALUWA YA NKONGO YA PAOLO KWA WASESALONIKE ULONGOZI

Baluwa ya nkongo kwa Wasesalonike yawandikagwa ni msigilwa Paolo (1:1). Yadahika kutenda ni baluwa ya nkongo iwandikwe ni Paolo ni ntendele imwe Bibiliya iwandikwe mgati mwe miaka milongo mishano na imwenga nyumani aho elekagwa Kulisito. Paulo nendile ne Kolinto umo akawandika ibaluwa ino mwe bunga dya wantu wazumile uko Sesalonike, bunga dya wantu wazumile diya aikaga msingi mwe ntambo yakwe ya kaidi (Act 17:1-10). Kalonga mwe chitabu cha ntendwa kugamba bunga dya wantu wazumile dilunganywa ni Wayahudi wajeche na Wagiliki walozize.

Paolo nahemalanye kwikala uko Sesalonike chipindi chitali eze aheze ukwika msingi mwe dibunga dya wantu wazumile, ivyo niyo egala ibaluwa yake nyumani kuwajela moyo wantu wamzumile. Ibaluwa ichisanya mbuli zilozize na malagiso yalozize yakulanga wikazi wa wantu wazumile. Paolo alavyaga malagiso masiku yakulanga kwiza kwa kaidi kwa Kulisito. Mafani bunga dya wantu wazumile uko Sesalonike wabwedesaga imbuli iyo. Paolo ajesezaga kwiza kwa kaidi kwa Kulisito kuchimpula kwikala wikazi ukumwagila Chohile (5:6-8).

Vimndani

- Paolo kakonga ino ibaluwa kwa ndamsa kwa bunga dya wamzumile Kulisito na kumtogola Chohie kwachausa chawo. (1).
- Ukajika kagambiliza kulanga ntendwa na mbuli amgambile Timoseo (2-3).
- Vituhu Paolo awenka malagiso ivyo vikungwa wazumile wekale mwe uwagila wa kwiza kaidi wa Yesu Kulisito (4:1-5:15).
- Paolo akomeleza naho kwa kulamsa bunga dya wantu wamzumile Kulisito na kuwagambila kugamba wamanye chindedi chila yumwenga mwe dibunga dya wazumile asoma ibaluwa (5:16-28).

1 Baluwa ino yalaila kwangu miye Paolo, na kwa Siliwano na Timoseo.

Chawawandikilani nyuwe bunga dya wamzumile Kulisito wa Sesalonike mkulungana na Chohile Tate, na Zumbe Yesu Kulisito. Chawaungilani

Wedi na utondowazi.

Wikazi na uzumizi wa Wasesalonike

2 Chamhongeza Chohile mazuwa yose kwa chausa chenyu nyose. Naswi

hachikusokela kuwakumbukani mokulombeza kwetu kwa Chohile.

3 Kwaviya chakumbuka kulongozi kwa Chohile Tati ywetu, ivyo mkusankana kwa uzumizi na ivyo mkutumbwazika na ndima kwa chausa cha kunga kwenyu. Naho chakumbuka msuhi wenyu mwa Zumbe dyetu Yesu Kulisito ivyo ukutoga.

4 Walukolo wetu chimanya kugamba Chohile awaungani kawasagulani mtende wantu wakwe.

5 Kwaviya umo chalongaga Mbuli Yedi ya Kulisito kwenyu haitendile kwa ulosi du. Mna naho kwa nguvu na kwa Muye Ukukile, chikatenda na chindedi kugamba ulosi uwo ni wachindedi. Mmanya ivyo chikale hamwenga na nyuwe, naho chikala kuwambizani nyuwe.

6 Nyuwe namtimila mligano wetu, niyo mwamtimila Zumbe. Hata hegu namsulumizwa vidala, muuhokela ulosi wa Chohile kwa chinyemi chikulaila kwa Muye Ukukile.

7 Ivyo nyuwe mtenda mligano wedi kwa wazumile wose wa Makedoniya na Akaya.

8 Kwaviya kulawana na kuhikiliza kwenyu ulosi wa Zumbe wenela kulaila kwenyu suko Makedoniya na Akaya du, mna uzumizi wenyu kwa Chohile wenela chila hantu. Naho hachikunga kulongesa.

9 Wantu awo walonga mo utafi wetu kwenyu mwe viya mchisingile, na viya mlekile kuvikila matukulu na kumuwiya Chohile. Mdamanya ivyo chani mumsankanile Chohile mta ujima naho ywa chindedi,

10 naho mwamgoja mwanawe kulaila kwembingu akunga auye vituhu. Mwana uyo ni Yesu, yudya Chohile amuyuse uyo akuchikombola mwe nkanto ya Chohile ikwiza.

2

Ndima ya Paolo uko Sesalonike.

1 Walukolo, nyuwe wenye mmanya kugamba utafi wetu kwenyu hautendile wa bule.

2 Saviya mmanyize chisulumizwa na kuhulutwa komzi wa Filipi hechinati kubula kwenyu. Hata hegu uhigani nautendesa, Chohile ywetu kachitenda chilonge Mbuli Yedi hechina nkama.

3 Mbuli chikulonga suwo udanti hegu fanyanyi zihiye, naho hachikunga kumdanta mntu yoyose.

4 Mna mazuwa yose chalonga viya Chohile akunga, kwaviya kachiwona chawagila, niyo achinka ndima ya kulonga Mbuli Yedi. Suwe hachikulonda kuwabwedeza wantu mna Chohile amanyize chinyele che myoyo ya wantu.

5 Chohile ni mukuzi ywetu saviya mmanyize mazuwa yose hachilongile milosi ya kwekomba kwa wantu

hegu kumeilamate ugoli wa
wantu kwa chinyele.
6 Hachungile ntogozi ya
wantu hegu yenyu, hegu
kulaila kwenyu hegu mntu
mtuhu yoyose,
7 hata hegu suwe chi-
wasigilwa wa Kulisito,
nachikadaha kunga vintu
visiku kwenyu. Mna suwe
nachitenda wahoile mgati
mwenyu enga mwelesi
akudima wanawe.
8 Suwe chawaungisani,
chemalanya sukodu kwe-
hanga mwe Mbuli Yedi
ilaile kwa Chohile, mna
hata kulavya ujima
wetu kwachausa chenyu.
Kwaviya nyuwe mchungisa
chindedi.
9 Walukolo wetu, nyuwe
mwakumbuka viya chi-
damanye ndima na ku-
tumbwazika. Umo
chikawagambilani Mbuli
Yedi ya Chohile chidamanya
ndima chilo na msi chani
chisekumwegamila mntu
yeyose mwenyu.
10 Nyuwe mwi waukuzi
wetu, naho Chohile naye
alonga kugamba lujendo
lwetu mgati mwenyu wazu-
mizi, chekalaga mwe wedi
na ukuka, naho hehena
lema.
11 Mmanya kugamba
suwe chimtendela chila
yumwenga ywenyu saviya
tate akuwatendela wanawe.
12 Suwe chiwafundani
na kuwahozani naho chi-
weilani chani mwikale vyedi
vikumwelela Chohile, yudya
akuwagonekani kutenda
hamwenga naye mo useuta
na ukulu wakwe.
13 Naho chamhongeza
Chohile mazuwa yose mwe
imbuli ino kugamba aho
mwevaga ulosi wa Chohile
kulaila kwetu, hamuzumile
saviya ulosi wa mntu, mna
saviya ulosi wa chindedi wa
Chohile. Naho ulosi uwo
nuwo ukudamanya ndima
mwenyu nyuwe mkuzumila.
14 Walukolo, mbuli iziya zi-
walaile nyuwe nizo ziyalaile
amabunga ya wamzumile
Chohile ya Yudeya ya ku-
lungana Yesu Kulisito, nizo
ziwalaileni nyuwe nanywi.
Kwaviya nyuwe msulu-
mizwa ni wikazi wenyu
saviya wowo wasulumizwe
ni weyawe Wayahudi.
15 Nawo wamkomile
Zumbe Yesu na wawoni,
niyo wachisulumiza suwe
naswi. Wantu awo
hawakumwelela Chohile,
awo ni wehi wa chila mntu.
16 Wajeza kuchichinda
chisekulonga Mbuli Yedi
ya Yesu Kulisito kwa
wantu wa si ntuhu chani
wasekwambulwa. Nivyo
wongezeza masa yawo
yalozize watendile mazuwa
yose. Mna ko uhelo maya ya
Chohile yawemukila.

*Nkwina ya Paolo kuwata-
lamkila vituhu Wasesalonike*

17 Walukolo, kulekana
kwetu na nyuwe kwendaga
kwa chipindi du, nachilekana
chimwili du mna siyo kwa
moyo. Nyumani hadodo
nachina nkwina vitendese
za kuwawona vituhu.
18 Nachunga chiwatalamk-
ileni vituhu. Vitendese miye

Paolo, nasijeza kwinula ntambo nkanana imwenga hegu mbili, mna Shetani kachichinda.
19 Nyuwe du ni nyuwe msuhi naho chinyemi naho chilemba cha uhuda chikunga cheduvile umo Zumbe Yesu Kulisito akauya vituhu.
20 Kwaviya nyuwe mwi ukuka wetu na chinyemi chetu!.

3

1 Nkomelezo chidunduga kujijimiza naho. Ivyo chiwona ni vyedi chisigaile Aseni suwenye,
2 Chimsigila mlukolo mnyetu Timoseo, yudya mndima mnyetu kwa chausa cha Chohile hamwenga na suwe mwe ndima ya kulonga Mbuli Yedi ya Kulisito. Chimsigila kwenyu chani awajele moyo na kutogeza uzumizi wenyu.
3 Chani hata yumwenga ywenyu asekusingiswa ni masulumizo yano chikusulumila. Nyuwe wenye mmanya vyedi kugamba chiwagilwa ni masulumizo yakwinga ayo.
4 Kwaviya chipindi nendile chihamwenga na nyuwe, na chiwagambilani kugamba nachisulumizwe, saviya mmanyize, nivyo vilaile.
5 Nivyo vikuleka simsigila Timoseo kwenyu, nize niwone kugamba sidunduga kujendeleza kugoja, ivyo simsigila chani nipate mbuli za uzumizi wenyu, vinasekutenda mafani Mjeza kawajezani naho ndima yose chidamanye mwenyu yaga bule.

6 Mna haluse Timoseo kabula kwetu, akalaila kwenyu naye kachigambila Mbuli Yedi mwe uzumizi wenyu na kunga kwenyu. Kachigambila kugamba mwachifanyanyisa mazuwa yose, naho kugamba mna nkwina ya kuchiwona suwe saviya naswi china nkwina ya kuwawonani.
7 Ivyo walukolo, mbuli za uzumizi wenyu zichijela moyo mwe nkunto na masulumizo yetu yose,
8 kwaviya haluse china ujima kwa kuwona mwatoga na kuchimala mo kulungana na Zumbe.
9 Hachimanyize chimhongeze zeze Chohile ywetu kwa chausa chenyu kwa chinyemi chose chinanacho kulongozi kwakwe kwa chausa chenyu.
10 Chamlombeza Chohile chilo na msi kwa kuhikiliza chani achinke luhenyo lwa kuwawonani naho chani chidahe kuliganya chochose chihunguke mo uzumizi wenyu.

11 Chamlombeza Chohile, Tati ywetu mwenye, na Zumbe ywetu Yesu, achibuze kwenyu.
12 Zumbe awongezezeni na kuwajenyenyeza mo kungana, mungane na kuwaungisa wantu wose, saviya suwe chiwaungiseni nyuwe.

13 Ivyo naitogeze imyoyo
yenyu, nanywi namtende
hamwina lema naho jejeje
mo ukuka kulongozi kwa
Chohile Tati ywetu umo
Zumbe dyetu Yesu aho
akuwiya hamwenga na
wakukile wakwe woseni.

4

Wikazi ukumwelela Chohile

1 Hongezeza, walukolo,
mhina kulaila kwetu viya
mkuwagilwa mwikale
chani vimwelele Chohile.
Naho chindedi mtenda
mwekala ivyo, haluse
chawalombezani na chawa-
hembelezani kwa zina dya
Zumbe Yesu mdamanye
vitana vitendese.
2 Kwaviya myamanya
izisigilizi chiwenkileni kwa
udahi wa Zumbe Yesu.
3 Chohile aunga nyuwe
mtende mlenguswe naho
mwenegese na wikazi wa
uchilanga.
4 Chila mgosi aungwa
amanye ivyo vyo kwikala
na mkaziwe mwe ukuka na
ntunyo,
5 naho siyo saviya wantu
wa si ntuhu hewemmanyize
Chohile.
6 Ivyo, mntu yoyose
asekumbalanga hegu kum-
danta mlukolo mnyawe
mwe mbuli ino. Chawagam-
bilagani ulodu ayo na kuwa-
funda kugamba Zumbe na
awakantile wakudamanya
mbuli saizo.
7 Kwaviya Chohile hachi-
tange chikale wikazi wa
uzavu, mna chikale mwe
ukuka.
8 Kwaivyo, akubela
malagiso ayo hakumbela
mntu, mna ambela Chohile
mwenye akuwenkani Muye
Ukukile.
9 Mwe mbuli ya ungi
sikungwa niwawandikileni
mwe yadya yakuwaungani
walukolo wenyu wazumile.
Nyuwe wenye mhinywa ni
Chohile kungana.
10 Nivyo mwelagise ku-
longozi kwa walukolo wose
wa bunga dya wazumizi wa
Makedoniya yose. Haluse
chawahembelezani nyuwe
walukolo jesani vyedi viten-
dese mwe imbuli iyo.
11 Hikilizani vitendese
chani mwikale kwa uton-
dowazi. Msankane na
mbuli zenyu wenye na
kudamanya ndima wenye
saviya chiwasigileni.
12 Kwa kudamanya ivyo
namtunywe ni wadya sawo
Wakulisito, naho hamunge
kwambizwa ni mntu yoyose
mwe yadya mkunga.

Kwiza kwa Zumbe

13 Walukolo, chaunga
mmanye ichindedi mwe
wadya wabanike kale, chani
msekwingilwa ni chinyulu
saviya wantu watuhu
hewana msuhi.
14 Suwe chimanya
kugamba Yesu abanikaga,
niyo auyuka, na ivyo suwe
chazumila kugamba Chohile
nawalete hamwenga na
Yesu wadya wose wabanike
wakatenda wamzumila.
15 Kuligana na mahinyo ya
Zumbe chawagambila vino.

Suwe nachitende wajima umo Zumbe akauya vituhu hachiwalongweile wadya wabanike.
16 Kwaviya aho lagiso dikulaila kwa mndima mkulu ywa kwembingu dikunga divike kwa izwi kulu, naho gunda dya Chohile nadivike, uyo Zumbe mwenye nasele kulaila kwembingu, wadya wabanike wakatenda wamzumile Kulisito nawakonge kuuyuswa.
17 Vikaheza suwe wajima mwe chipindi icho nachichisanywe hamwenga na awo kwa maingu kumsingila Zumbe kulanga kwa maingu. Ivyo chikale na Zumbe mazuwa yose.
18 Elo nyuwe jelanani moyo mo ulosi uno.

5

Mwikale vyedi kwa ujeni wa Zumbe

1 Walukolo, hahana mtintiso wa kuwawandikilani mwe mbuli yoyose mwe chipindi hegu zuwa mbuli izo nazilaile.
2 Kwaviya nyuwe wenye mmanya kugamba zuwa dya Zumbe akuwiya vituhu nadize ntukiza saviya mbavi akwiza nechilo.
3 Wantu wakalonga, kuhola naho kutondowala, naho ubanasi ukunga uwalaile kwa ntukiza saviya ulumi wa usungu wa cheleko ukumwizila mvyele akwefungula, naho wantu hawadahe kuyenega ayo.
4 Mna nyuwe walukolo hamwi mwechiza ivyo zuwa idyo dinase kuwogofyani hadiwezileni ntukiza saviya mbavi viya akwiza.
5 Nyuwe wose mwi wantu mkwikala mo ulangazi, wantu wa msi. Suwe sawo wantu wa chilo, hegu mwe chiza.
6 Elo, chisekugona ntongo saviya watuhu, chicheleze naho chitende na chihimo.
7 Kwaviya wakugona wagona nechilo, wakozi wakolwa nechilo.
8 Mna suwe chi wantu wa msi chitende na chihimo. Chitozane na uzumizi na kunga saviya nchingo ya chuma kuchinda mwe chifuwa, na msuhi wetu wa kwambulwa saviya nkofiya ya chuma.
9 Kwaviya Chohile haungaga achifile maya yakwe makulu mna chambulwe kwa sila ya Zumbe dyetu Yesu Kulisito.
10 Uyo abanikaga kwachausa chetu, chani chikale hamwenga naye, chikatenda wajima hegu chibanika.
11 Elo hongezanani na kwambizana nyuwe wenye, saviya mkudamanya haluse.

Sigilizi za kukomelaza na ndamsa

12 Walukolo, chawalombezani muwatunye wadya wakulu wakuwatumbwazikilani nyuwe na wadya wakuwalongozani na kuwafunda.
13 Watunyiseni na kuwaunga kwachausa

che ndima wakudamanya
mtende na utondowazi.
14 Walukolo, chaweilani
muwafunde wantu wabwa,
muwenke moyo wantu
wabwa, wambizeni wah-
wele, mtende na ugoji kwa
wantu wose.
15 Sinyisani mntu yoyose
adamanywe vihiye ni
mnyawe asekumliha vi-
hiye, mna kunga kwenyu
kutende kudamanyizana
yedi mazuwa yose na
kuwadamanyiza yedi wantu
wose.
16 Mwelelwe mazuwa
yose,
17 Msekusokela kum-
lombeza Chohile,
18 Mhongezeni Chohile
mwe mbuli zose, kwaviya
ayo nayo Chohile akunga
mdamanye mo kulungana
kwenyu na Kulisito Yesu.
19 Msekumchinda Muye
Ukukile.
20 Msekubela ulosi wa wa-
woni.
21 Himani chila chintu
tozani chiya ichedi,
22 Enegani chila wihi.
23 Chohile mwenye
akuchinka utondowazi
awalenguseni vitendese
adime ujima wenyu wose
nuko kugamba muye, myoyo
na mili yenyu chani visek-
utenda na lema umo Zumbe
dyetu Yesu Kulisito akuwiya.
24 Akuwetangani nyuwe
nadamanye ivyo kwaviya ni
mchindedi.
25 Walukolo, chilombezezeni
suwe naswi.
26 Walamseni walukolo
wose kwa chilagiso cha ungi.
27 Chaweilani kwa zina
dya Zumbe wasomeleni
walukolo wose ibaluwa ino.
28 Chawaungilani wedi wa
Chohile kulaila kwa Zumbe
dyetu Yesu Kulisito.

BALUWA YA KAIDI YA PAOLO KWA WASESALONIKE

ULONGOZI

Baluwa ya kaidi kwa Wasesalonike yawandikagwa ni msigilwa Paolo (1:1). Awandikaga ibaluwa ino chipindi chiguhi eze aheze kuwandika baluwa ya 1Wasesalonike vyafanyanywa ni mihilimo 51 Kulisito eze elekwe. Paolo endaga achei ko mzi wa Kolinto umo akawandika ibaluwa ino kwa bunga dya Wasaselonike, bunga dya wazumizi dyakongaga mwe ntambo yakwe ya kaidi yo kumsankanila Chohile (Ntend 17:1-10). Mwe chitabu cha Ntendwa viwandikwa kugamba bunga dya wazumizi dyendaga na wantu Wayahudi na Wagiliki walozize wahangane.

Bunga dya wamzumile Kulisito dya Wasesalonike kulanaga chipindi cho uhelo na kwiza kaidi kwa Kulisito kwaviya Paolo kawawandikila Wasesalonike nkanana zilozize kulanga imbuli iyo mwe izibaluwa zose mbili. Hajihi ne nusu ye baluwa ya kaidi ni mbuli zikulanga chipindi cha uhelo. Iviya Paolo afunda kulanga ubwa. Chila mntu vyaungwa adamanye ndima apate nkande (3:6-10).

Vimndani

- Paolo kakonga ibaluwa kwa kwetambalisa mwenye na wambuyaze (1:1-2).
- Ukajika amtogola Chohile kwachausa cha bunga dya wazumizi wa Wasesalonike na kudilombezeza.
- Mwe sula ya kaidi Paolo alonga vikunga chipindi cho udumo.
- Ukajika alonga naho kulanga mbuli za ubwa na vikungwa kudamanya ndima (3:1-15).
- Paolo abindiliza kwa ndamsa naho mwe bunga dya wazumizi (3:16-18).

1 Baluwa ino yalaila kwangu miye Paolo na Siliwano na Timoseo,

Chawawandikilani nyuwe bunga dya wazumile wa Sesalonike mkulungana na Chohile Tati ywetu na Zumbe Yesu Kulisito.

2 Chawaungilani wedi wa Chohile na utondowazi vikulaila kwa Chohile Tati ywetu na kwa Zumbe dyetu Yesu Kulisito.

Nkanto mo kwiza kwa Kulisito

3 Walukolo chimhongeze Chohile mazuwa yose kwachausa chenyu. Vichiwagila kudamanya ivyo, kwa viya uzumizi wenyu wongezekela naho kungana kwenyu kongezekelesa.

4 Elo suwe cheduvila nyuwe mwa mabunga ya wazumizi ya Chohile. Kwachausa cha kujijimiza kwenyu na uzumizi mnanawo mwe masulumizo na nkunto mkusulumila.

5 Ayo yose yabunkula
kugamba nkanto ya Chohile
ni viya vikumuwagila
na chikulaila kugamba
nyuwe muwagilwa kwingila
mwe uzumbe wakwe uwo
kwachausa chakwe mwasu-
lumizwa.
6 Chohile ni muwag-
ila nawasulumize wadya
wakuwasulumizani nyuwe,
7 nawenkani kutweta
nyuwe mkusulumizwa
hamwenga na suwe. Mbuli
iyo naidamanye chipindi
Zumbe Yesu akelagisa ku-
laila kwembingu hamwenga
na wandima wa kwembingu
wakwe wata nguvu,
8 na mwale ya moto
kuwakantila wadya wakum-
lemela Chohile na wadya
hewekuzumila Mbuli Yedi ya
Zumbe dyetu Yesu.
9 Nkanto yawo naitende ni
kubalangwa mazuwa yose
na kusentwa hale na Zumbe
na ukuka na ukulu wakwe,
10 Umo akeza atogoleswe
ni wantu wakwe na ku-
tunywa kwa chizumo mwa
wose wakuzumila kwa
ukuzi. Nyuwe nanywi nam-
tende hamwenga mwawo,
kwaviya mzumila ulosi
chiwagambileni.
11 Nivyo vikuleka
chawalombezezani mazuwa
yose. Chani Chohile
ywetu awadahize kuwag-
ilwa kwikala kutimila
mwitango wakwe. Cham-
lombeza kugamba kwa
nguvu zakwe ajese viya
vikungwa kudamanya yedi
na kukomeleza ndima yenyu
ya uzumizi.
12 Mweivyo namtunye
zina dya Zumbe dyetu Yesu
nanywi namtunywe nuyo
kwa wedi wa Chohile ywetu
na Zumbe Yesu Kulisito.

2

Mnkondo mkanuni ywa Kulisito Yesu

1 Elo walukolo chaweil-
isani mwe mbuli za kuya
kwa Zumbe dyetu Yesu
Kulisito na kuchisanywa
hamwenga kulongozi
kwakwe,
2 kugamba msekutenda
na chinyulu mwe myoyo
yenyu naho msekogoha
kugamba zuwa dya kuwiya
Zumbe dibula. Vyadahika
mmanya mbuli izo kwa sila
ya muye hegu kwa ulosi
hegu baluwa ikugambigwa
kugamba hambwe ilaila
kwetu.
3 Msekuzumila kudantwa
ni mntu yoyose kwa vy-
ovyose viya. Kwaviya
ubanasi mkulu naukonge
kulaila zuwa idyo hadinati
kwiza, na yudya mwihi
nelavize naye uhelo wakwe
ni kubalangwa.
4 Uyo nahige chila
chintu wantu wakuchitanga
mnungu hegu wakuvikila
nekweze mwe vyose. Uyo
naite hata kwingila mwe
nyumba nkulu ya Chohile na
kwikala umo na kwetanga
mwenye Chohile.
5 Togola hamkumbuka
kugamba nawagambilagani
yano yose umo nendaga
hamwenga na nyuwe?

6 Mna kuna chintu chikuchinda mbuli zino kulaila haluse, kwaivyo uyo Mwavu nalaile mwe chipindi chakwe chiligane.
7 Kwaviya haluse yudya mbanasi adamanya ndima kwa chinyele, mna eyaho akuchinda vino haluse, kubula aho akunga auswe.
8 Aho naho yudya mntu Mwavu nalaile, mna Zumbe Yesu aho nalaile namkome kwa muye wo mlomo wakwe na kumbalanga kwa nguvu ya kung'ala kwakwe.
9 Mwavu uyo neze na nguvu za Shetani na kutenda chila mpituko na maula ya udanti,
10 nadamanye wihi wa chila namna kuwadanta wadya wakwaga kwaviya hawaungile kuzumila na kunga mbuli za chindedi zikudaha kuwambula.
11 Nivyo vikuleka Chohile kawaika hasi he nguvu zikwaza, wazumile udanti.
12 Chani wadya wose hewekuzumila ichindedi, mna wasekela wavu wakantilwe.

Msagulwa chani Mwambulwe

13 Mna suwe chaungwa chimtogole Chohile mazuwa yose kwachausa chenyu nyuwe walukolo mkungigwa ni Zumbe. Kwaviya Chohile kawasagulani mtenda wankongo kutenda wantu wakwe chani mwambulwe kwa kulenguswa ni Muye Ukukile na kwa kuzumila ulosi wa chindedi.
14 Chohile kawagoneka mbuli ino kwa sila ya Mbuli Yedi ya Kulisito chiwagambileni chani mtende hamwenga mo ukulu wa Zumbe dyetu Yesu Kulisito.
15 Elo walukolo mtogese naho mtoze mahinyo yetu chiwahinyizeni vikatenda kwa kulonga mbuli yedi ya Kulisito hegu kwa baluwa yetu.
16 Chamlombeza Zumbe ywetu Yesu Kulisito mwenye na Chohile tati ywetu achungile kwa wedi wakwe kachihoza mazuwa yose na kuchinka msuhi wedi.
17 Aihoze imyoyo yenyu na kuwatogezani chani mdahe mazuwa yose kudamanya na kulonga yedi.

3

Chilombezezeni

1 Walukolo, chilombezezeni chani ulosi wa Zumbe usunguze kwenela na kuhokelwa kwa ntunyo saviya vili mwenyu.
2 Naho lombezani chani Chohile achambule na wantu wehiye na wabanasi, kwa viya sawo wose wakuzumila ulosi uno.
3 Mna Zumbe ni mchindedi. Uyo nawatogezeni na kuwadima na yudya Mwavu.
4 Zumbe nachinke msuhi kwachausa chenyu, kugamba mwadamanya naho namjendeleze kudamanya yadya chikuwaunga mdamanye.
5 Zumbe alongoze fanyanyi zenyu mwe kunga kwa Chohile na ujijimizi chikwinkwa ni Kulisito.

Kungwa kudamanya ndima

6 Walukolo, chawalagizani kwa zina dya Zumbe dyetu Yesu Kulisito, mwenege na walukolo wose wabwa naho hewekutimila sigilizi chiwasigileni.

7 Nyuwe wenye mmanya vyedi ivyo mkungwa kwigiliza mligano wetu. Kwaviya suwe hachitendile wabwa umo chekalaga hamwenga na nyuwe.

8 Hachidile nkande kwa mntu yoyose hechimlihile. Chisankana na kuhwelesa. Chisankana chilo na msi chani chisekumwegamila mntu yoyose mwenyu.

9 Chidamanya ivyo suko kugamba chi wedi kulongozi kwa Chohile kunga wambizi wenyu, mna suwe nachikaunga mtimile mligano wetu.

10 Kwaviya umo nachikwenyu nendile chikawagambila, kugamba “Mntu yoyose hekunga kudamanya ndima, asekudya nkande”.

11 Chalonga vino kwa viya chiva kugamba wamwenga mwenyu ni wabwa naho hawakunga kudamanya ndima, mna wejela mwe mbuli za wantu watuhu.

12 Chawalagizani wantu awo na kuwafunda Kwa zina dya Zumbe dyetu Yesu Kulisito kugamba wasankane mwe kuhola welondele sumwa mo ujima wawo.

13 Mna nyuwe walukolo, msekuhwa kudamanya yedi.

14 Hegu mntu hakunga kutoza malagiso chiwalagiseni mwe ibaluwa ino msinyiseni mntu uyo, msekwehanga naye chani engile soni.

15 Msekumtenda mntu uyo enga mwihi, mna mfundeni saviya mlukolo.

Ulosi wa kukomeleza

16 Zumbe ywa utondowazi mwenyu awatondowaze mazuwa yose kwa sila zose Zumbe atende na nyuwe wose.

17 Kwa mkono wangu mwenye nawandika vino, ndamsa kulaila kwa Paolo! Vino nivyo hujela chilagiso chila baluwa, nivyo huwandika.

18 Chawaungilani nyose wedi wa Chohile kulaila kwa Zumbe dyetu Yesu Kulisito.

BALUWA YA NKONGO YA PAOLO KWA TIMOSEO ULONGOZI

Chitabu cha nkongo cha Timoseo ni baluwa idya msigilwa Paolo amwandikile mhina ywakwe Timoseo. Havikumanyika baluwa ino iwandikwa mhilimo 62-64 Yesu hanati kwelekwa. Vino nivyo vyendaga vipindi vihajihi na udumo wa wikazi wa Paolo. Paolo nendile na umwe wa hajihi vidala na Timoseo, nkana zilozize nakamwitanga enga mwanawe Filipi 2:22; 1Timoseo 1:2, 1:18.

Ino ni baluwa mgati mwe zibaluwa akuwandikilwa ni mntu suyo bunga dya wazumile. Baluwa ntuhu ni baluwa ya kaidi kwa Timoseo na Tito. Baluwa ya nkongo kwa Timoseo ina mbuli zilozize mwe miviko ya bunga dya wazumile 2:1-15, ntogozi za vilongozi wa bunga dya wazumile 3:1-13, na mafundo yakulanga wahinyi wa udanti 1:11, 4:1-5, 6:2-5. Mbuli ino yalagisa ivyo Paolo nendile akamhinya Timoseo chani atende chilongozi mwe mabunga ya wazumile. Baluwa ya nkongo kwa Timoseo ina malagiso yalozize yakudaha kuwambiza vilongozi wa mabunga ya wazumile ye chipindi chino kutoza wambizi mwe mabunga ya wazumile.

Vimndani

Paolo akonga kwa kumlamsa Timoseo 1:1-2.
Akajika atimila kwa kumwinka Timoseo mafundo ya kulanga wahinyi wa udanti 1:3-11.
Paolo ajendeleza kulonga ivyo eli mhongeza kwa Yesu 1:12-19. 4. Akajika alonga kumlanga Timoseo mwe miviko na vilongozi wa mabunga ya wazumile 2-3.
Paolo akomeleza ibaluwa yakwe kwa kumwinka Timoseo mbuli za nkomelezo 4-6

1 Miye Paolo nitangwe kutenda msigilwa ywa Kulisito Yesu kwa lagiso dya Chohile Mwambula ywetu na Kulisito Yesu chikwikiya msuhi.
2 Nakuwandikila weye Timoseo ukwinga mwanangu chindendedi mo uzumizi.
Nakulombezeza kwa Chohile Tati ywetu na Kulisito Yesu Zumbe dyetu akufile mbazi na wedi wa Chohile na utondowazi.

Makanyo mwe Mahinyo ya Udanti

3 Saviya hulagize hadya nendaga haita Makedoniya. Naunga wikale uko Efeso chani uwalemeze wantu awo wakuhinya mahinyo yo udanti.
4 Wagambile wasekutimila ngano na mbuli za kutula za ludongo lwa nkolo za wadalahala wawo hezine udumo. Yose ayo yegala kuhigana naho

hayakuwazenga mwe ndima
ya Chohile imanyike kwa
sila ya uzumizi.
5 Dikulangwa mwe dila-
gizo dino chani ungi uku-
lawana na fanyanyi zedi na
moyo ulenguke na uzumizi
hewina udanti.
6 Wantu wamwenga ayo
wayaswesa, wahitukila
ngano za bule.
7 Waunga watende
wahinya wa Sigilizi za
Chohile amwinkile Musa,
mna wowo wenye hawa-
manyize milosi wakulonga
hegu milosi wakulavyanya.
8 Chimanya kugamba sig-
ilizi ya Chohile ni yedi hegu
yajeswa viya vikungwa.
9 Chimanye kugamba
sigilizi ya Chohile haikigwe
kwa chausa cha wantu
wedi mna kwa chausa
cha wantu wabanasi na
wantu hewekunyanyahala
wantu hewe kumvikila
Chohile na wantu wata
masa, wantu hewekukile na
wantu wakumhiga Chohile,
wakukoma welesi wawo
hegu wakomi wowose,
10 Sigilizi ikwa kwa chausa
cha wagonyi wa wagosi
weyawe wakutaga wantu
wadanti wakwelisa udanti
na kwa chausa cha wose
wakudamanya chochose
chikuhigana na mahinyo ya
chindedi.
11 Mahinyo ayo yaligana
na Mbuli Yedi ya ukulu wa
Chohile mta ujimbiko udya
miye ninkigwe niulonge.

Uhongezi kwa Mbazi za Chohile

12 Namhongeza Zumbe
dyetu Kulisito Yesu aninkile
nguvu, kwaviya kaniwona
kugamba ni mkanuni niyo
anika mwe kumsankanila.
13 Hata hegu aho nkongo
nahahuluta, mta kumsulu-
miza na kumdamanyiza kwa
maya, mna kanifila mbazi,
kwaviya yose nidamanye,
siyadamanya kwa uhezi
kwaviya nendile sina uzu-
mizi.
14 Mna Zumbe dyetu niyo
aninka mbazi zilozize, niyo
aninka uzumizi na ungi mo
kulungana kwetu na Kulisito
Yesu.
15 Ni ulosi wa ukanuni,
naho uwagila kuzumiliswa,
Kulisito Yesu nakeza mwe
isi kuwambula wata masa.
Miye masa yangu yatendesa
kujinka wose.
16 Mna Chohile kanifila
mbazi. Chani mwa miye
ywa nkongo Kulisito Yesu
alagise ujijimizi wakwe
wose kwangu miye, enga
uliganyo kwa wadya wose
nawamtimile nyumani na
kuhokela ujima mazuwa
yose.
17 Haluse kwa Seuta hena
udumo, hekudaha kuwona
ubanasi, hekuwoneka na
Chohile ichedu hekubanika,
uyo enkigwe ntunyo na
ukuka mazuwa yose! Taile.

18 Timoseo ukwinga
mwanangu nakwinka lagiso
dino kuligana na ulosi wa
uwoni walongagwa chikale
ukukulanga weye. Jesa
ulosi uwo utende chiziha
chako udahe kuhuda vyedi
kugombela mbuli yedi,

19 naho tozesa uzumizi
wako na kunga kusagula
yedi. Wantu watuhu
walemela kunga kusagula
yawo niyo wabalanga uzu-
mizi wawo.
20 Mgati mwawo ni
Humenayo na Alekizanda,
simwinka Shetani awantu
awo, chani wahinywe
wasekumhuluta Chohile.

2

Mviko wa bunga dya wazumile

1 Nkongo, nawalombezani
nyuwe muwalombezeze
wantu wose. Mlombeze
Chohile awambize naho
awajimbike na kumhongeza
Chohile kwa chausa cha
wantu wose.
2 Walombezezeni maseuta
na wantu wata uzumbe
chani chikale wikazi uhoile
na utondowazi mwe kwe-
hanga na kumvikila Chohile
na mwe lujendo lwedi.
3 Mbuli ino ni yedi naho
yazumilika kulongozi kwa
Chohile Mwambula ywetu,
4 akunga wantu wose
wambulwe naho wamanye
ichindedi.
5 Kwaviya kuna Chohile
yumwenga du, naho
mwivanyi yumwenga du ak-
wivanya wantu na Chohile,
mntu uyo ni Kulisito Yesu,
6 elavize mwenye chani
kukombola wantu wose.
Chaukula ichindedi mwe
chipindi chiwagile kugamba
Chohile aunga chila mntu
ambulwe.
7 Nivyo vilekile miye sis-
agulwa nitende msigilwa na
mhinya mlonga ywa Mbuli
Yedi niwagambile wantu wa
isi ntuhu ulosi wa uzumizi
na chindedi. Miye nalonga
chindedi sikulonga udanti.
8 Elo naunga wagosi
wakudamanya yakumuwag-
ila Chohile wakalombeza
wakenula mikono yawo
watende ivyo hewene maya
hegu kuhigana.
9 Naho naunga wavyele
watende na ubala wa
kuvala suche za kwe-
tunya na lujendo lwedi.
Waleke kwedolonyesa, hegu
kushuka fili hegu kwehamba
kwa vintu vikudamanywa
na zahabu hegu kuvika
vintu vikudamanywa na
lulu na suche za yombe kulu.
10 Mna kwehamba kwawo
kutende na ntendwa zedi
zikuwagila kulongozi kwa
Chohile zikudamanywa
ni wavyele wakumvikila
Chohile.
11 Wavyele waungwa
wanyamale na kutondowala
umo wakahina.
12 Miye sikumwinka
mvyele luhenyo lwa kuhinya
hegu kumtumbaila mgosi
mna anyamale dwi.
13 Kwaviya Adamu nuyo
akongile kumbwa niyo atim-
ila Hawa.
14 Naho Adamu suyo uyo
adantigwe, mna mvyele
nuyo adantigwe niyo akola
masa.
15 Mna mvyele nambulwe
mwe nkondo ya kwefungula
hanalekile uzumizi na ungi
na ukuka, na kunyanyahala.

3

Vilongozi mwe bunga dya

wazumile

1 Ulosi uno ni wa chindedi,
hegu mntu aunga ndima
ya uchimaila wa bunga dya
wazumile aunga ndima yedi,
2 ivyo mchimaila ywa
bunga dya wazumile atende
hena lema dyodyose.
Atende mgosi wa mvyele
yumwenga edime ekale
vyedi na wantu naho aku-
tunywa asekutenda mbafu
na kunga kugoneka wajeni
naho amanyize kuhinya.
3 Asekutenda mkozi hegu
mnkumbizi, na ahole asek-
utenda akungisa hela,
4 mta kuchimaila nyumba
yakwe vyedi afunde
wanawe weve watunyise.
5 Uneva mntu adunduga
kulongoza nyumba yakwe
mwenye nadahe vivihi
kudima bunga dya wazu-
mizi wa Chohile?
6 Asekutenda mzumizi
mhya chani asekwiza kwe-
duvisa na kukantilwa saviya
Mwavu akantilwe.
7 Seivyo aungwa atende
mntu akulongelwa vyedi ni
wantu we kuse mwe di-
bunga dya wazumile, chani
asekubelwa na kugwizwa
mwe mtego wa Mwavu.

Wambizi mwe bunga dya wazumile

8 Naho wambizi mwe
bunga dya wazumile
waungwa watende wata
kutunywa. Wasekutenda
wasongaganyi mo ku-
longa kwawo hegu wase
kukoleswa hegu wata
kulonda ugoli kwa sila
heikuwagila.
9 Waungwa watozese
kwa fanyanyi zilenguke
na ichindedi cho uzumizi
chigubulwe.
10 Nkongo Waungwa
wahimwe, vikaheza uneva
hawawoneke na lema,
nawadahe kusankana enga
wambizi wa bunga dya
wazumile.
11 Seivyo wavyele wawo
wedime na kwetunya
wasekutenda wakuzigana,
mna wechinde naho waka-
nuni mwe mbuli zose.
12 Mwambizi ywa
bunga dya wazumizi
aungwa atende na mvyele
yumwenga du, naho alon-
goze vyedi wanawe ne
nyumba yakwe.
13 Kwaviya wambizi waku-
sankana mwe ndima yawo
vyedi wantu nawawatunye,
naho hewekogoha mo uzu-
mizi mwa Kulisito Yesu.

Chindedi Chigubulwe

14 Nakuwandikila vino ha-
tenda na msuhi wa kusun-
guza kwiza uko.
15 Mna sina sunguze
kwiza viya huwandikile
navikugambile lujendo
lukungigwa lutende mwe
nyumba nkulu ya Chohile,
nuko kugamba wantu
wakumzumila Chohile
mta ujima, kwaviya uyo
nuyo nguzo na msingi wa
chindedi.
16 Hachina nkama
nechindedi chigubulwe cho
uzumizi mwetu ni chikulu,
chindedi icho ni kugamba,

Uyo nakalaila mwe mligano
wa mntu,

Kalongwa ni Muye Ukukile
kugamba ni mta wedi
kwa Chohile,
wandima wa kwembingu
wamwona,
kalongwa mwe wantu wa
makabila,
kazumilwa mwe isi yose,
kenulwa kwembingu mwe
ukulu.

4

Wahinya wa Udanti

1 Muye Ukukile walonga
pwilili kugamba mazuwa ya
udumo, wantu awamwenga
nawaudule uzumizi wawo
nawategeleze myuye iku-
danta na mahinyo ya
mpepo.
2 Mahinyo sayo ya-
longigwe ni wantu wadanti
naho wasongaganyi udahi
wawo wakusagula yedi hegu
yehiye utenda enga yuwe.
3 Awo wahinya kugamba
viha kusolana naho
wachinda wantu kudya
nkande izimwenga. Mna
nkande izo zumbwa ni
Chohile zidigwe kwachausa
cha wantu wamzumile
na kumanya ichindedi
wamhongeze Chohile.
4 Chila chintu chumbigwe
ni Chohile ni chedi, ha-
hana chikungwa kulemelwa
mna chikahokelwa kwa
kuhongeza.
5 Kwaviya ulosi wa
Chohile na malombezo
yatenda ichintu icho chizu-
milwe kwa Chohile.

Mndima ywedi ywa Kulisito Yesu

6 Uneva unawagambila
walukolo ulosi uno notende
mndima ywedi ywa Kulisito
Yesu, ukekuza chimuye
kwa ulosi wa uzumizi na
mahinyo ya chindedi yadya
weye utimile.
7 Mna lemela ntamulizi
ziya sizo za Chohile za
chihezi. Mo wikazi wako
wezweze vikumuwagila
Chohile.
8 Kwegolola umwili
kwambiza hadodo, mna
kwikala viya Chohile akunga
kwambiza mwe chila
sila, kwaviya ni chindedi
kwachinka ndagano ya
ujima wa haluse na udya
nawize.
9 Ulosi uno ni chindedi
naho wawagila kuzumilwa.
10 Nivyo vikuleka cha-
tumbwazika na kudamany-
isa ndima, kwaviya chika
msuhi kwa Chohile mta
ujima, Mwambula ywa
wantu wose, vitendese
Mwambula ywa wakumzu-
mila Kulisito.
11 Mbuli ukungwa ulagize
na kuwahinya ni zino.
12 Usekuzumila kubelwa
ni mntu yoyose kwaviya
uchei mbwanga. Mna
utende mligano kwa wazu-
mizi mo kulonga kwako, mo
lujendo lwako mo kunga
kwako mo ukanuni wako
naho wikazi ukumuwagila
Chohile.
13 Mazuwa yose uhik-
ilize kuwasomela wantu
maandiko yakukile mo
lumpe na kulonga Mbuli
Yedi na kuhinya kubula aho
hwizila.
14 Usekuleka kujesa idya
intunyo imndani mwako
uhokele kulawana na ulosi

wa wawoni na kwa sila ya
mikono wikiwe ni wadala-
hala mwe chitala cha bunga
dya wazumile.
15 Fanyanyisa mwe zim-
buli izo kwelavye ujese ayo
yose chani wantu wawone
pwilili, kukula kwako mwe
zimbuli izo.
16 Kwedime naho kaula
amahinyo yako ayo, jen-
deleza kudamanya ayo
kwaviya unadamanya
ivyo nawewambule na
kuwambula wakuk-
wetegeleza.

5

Vikungwa kujeswa ni wazumizi

1 Usekumkwamila mdala-
hala mna mfunde enga iso,
wabwanga watende enga
walukolo wako,
2 wavyele wadalahala
enga mami zako, wandele
enga walumbuzo ukedima
mwe untanda ukumuwagila.
3 Watunye wavyele wa-
banikilwe ni wagosi zawo
hewene wambizi wowose.
4 Mna hegu hana mvyele
abanikilwe ni mgosiwe mta
wana hegu wezukulu, awo
viwagila wakonge kuhina
vikuwaunga kutenda mwe
yadya yakungwa ni Chohile
kwa chausa cha walukolo
wawo wenye na kuwatunya
walesi wawo kwa yadya
yedi wawatendele aho
kale, kwaviya mbuli ino
yamwelela Chohile.
5 Mvyele abanikilwe ni
mgosiwe hene mntu ywa
kumwambiza msuhi wakwe
ni Chohile, uyo ahikiliza
mwe kulombeza chilo na
msi enkigwe wambizi.
6 Mna mvyele abanikilwe
ni mgosiwe akunga kwikala
wikazi wa tama kabanika
kale, hatahegu ache mjima.
7 Walagize wantu wano
wadamanye mbuli zino
chani wanase kuwoneka
wana lema.
8 Uneva mntu hana
walaile walukolo wakwe,
vitendese wantu wa mwe
nyumba yakwe mwenye,
uyo kalemela uzumizi
wakwe, uyo kaiha kujinka
hezumile.
9 Use kumwandika mwe
chitabu cha wavyele wa-
banikilwe ni wagosi zawo
hegu hebuzize mihilimo
milongo mtandatu. Naho
atende asolagwa lumwenga
du.
10 Ni vyedi amanyike kwa
ntendwa zakwe zedi. Aleile
wanawe vyedi, akuhokela
wajeni mwe nyumba yakwe,
awasuntile iviga wandima
wa Chohile, awambize wata
kukunta, naho ahikilize
mwe kudamanya yedi yose.
11 Use kuwawandika
wavyele wabanikilwe ni
wagosi zawo wachei wan-
dele kwaviya uneva wa-
nengilwa ni tama za kunga
kusolwa, waleka kum-
sankanila Kulisito.
12 Vino naviwegale mwe
kanto wowo wenye, kwaviya
wabalanga lagano wazumile
nkongo.
13 Kujinka ayo, watozwa ni
ukolo na kutenda kudwan-
gaya nyumba kwa nyumba.
Naho siyo ayodu, seivyo
wowo ni wata kwelongela

na wejela mwe mbuli za
wantu watuhu na kulonga
mbuli hezikungwa.
14 Elo naunga wandele
awo wabanikilwe ni wagosi
zawo wasolwe, weleke
wana naho walele nyumba
zawo chani wankondo wetu
wasekutenda na luhenyo
lwa kuchilonga vihiye.
15 Kwaviya wavyele
awamwenga wabanikilwe
ni wagosi zawo wahituka
wamtimila Shetani.
16 Elo hegu mvyele mka-
nuni mo lukolo lwakwe,
mna wavyele wabanikilwe
ni wagosi zawo awambize
chani asekudilekeila idi-
bunga dya wazumizi wa
Kulisito indima iyo. Ivyo
bunga dya wazumizi na-
didahe kwambiza wavyele
watuhu wabanikilwe ni
wagosi zawo hewena
wambizi wowose.
17 Wadalahala wakulon-
goza vyedi bunga dya wazu-
mizi wa Kulisito wawagila
wenkigwe liho nkanana
mbili, vitendese wadya
wakuhikiliza mo kulonga
Mbuli Yedi na kuhinya.
18 Kwaviya Mawandiko
yagamba, “Usekuijela fuwo
njeku ukujeseza kuhulula
maiso” naho viwandikwa
“Mdamanya ndima awag-
ilwa maliho yakwe.”
19 Use kwitikila laho
dikumlanga mdalahala mna
kwa ukuzi wa wantu waidi
hegu watatu.
20 Wakwahile kulongozi
kwa wantu wadya wose
wakukola masa, chani
watuhu wogohe.
21 Nakulagiza kulongozi
kwa Chohile na kulongozi
kwa Kulisito Yesu naho
kulongozi kwa wandima
wa kwembingu wasagulwe,
utende mkanuni mwe
kumkantila mntu hehena
kumpagula, hegu kumhin-
giza mntu yoyose.
22 Use kusuzungisa kum-
tenda mntu chilongozi
mwe kudamanya ndima
ya Zumbe naho use kwe-
hanga mwe masa ya wantu
watuhu. Mna wikale wikazi
ukumuwagila Chohile.
23 Kukongela haluse use
kunywa mazi ayodu, nywa
divai chidogo kwachausa
cha kundani kwenda yako
kwaviya ukulumwalumwa.
24 Masa ya wantu
awamwenga yawoneka
pwilili hata hewenati
kukantilwa, mna masa ya
awamwenga nayawoneke
aho nawegalwe kwe nkanto.
25 Seivyo ntendwa zedi ze-
lagisa pwilili, mna hata ziya
hezikwelagisa pwilili hazi-
dahe kujendeleza kwefisa.

6

1 Watumwa wose we
mwe nila wawatunye
wakulu wawo chani wantu
wasekudihuluta idizina
dya Chohile na kuyabela
amahinyo yetu.
2 Watumwa wata wakulu
wawo wakanuni wasekuwa-
bela kwaviya wowo ni
walukolo. Waungwa
wawasankanile vyedi vi-
tendese, kwaviya awo ni
walukolo wazumizi na
wakuwaunga, wowo nawo

wehanga mo ulozo we
ndima yawo.

Mahinyo ya Udanti na Ugoli wa chindedi

Hinyani na kulonga izimbuli zino.
3 Mntu yoyose akuhinya
mahinyo matuhu, naho
hakuzumila ulosi wa
chindedi wa Zumbe dwetu
Yesu Kulisito hegu mahinyo
yakuligana na mahinyo
ya mbuli zikumuwagila
Chohile,
4 uyo kamema wefenyi
naho hamanyize chochose.
Uyo ana lema dya kuhigana
na kulemana mwe milosi.
Mbuli saizo zegala chinyulu
lwasu mahuluto naho kuzi-
gana yehiye,
5 na mahigano heyena
udumo kulaila kwa wantu
wata fanyanyi zawo zihiye
hewena chindedi naho
wakafanyanya kugamba
kumsankanila Chohile ni
sila ya kulondela ugoli.
6 Ni chindedi, kudamanya
yakumuwagila Chohile
hamwenga na kwenenwa
nivyo navichambizise.
7 Elo hachizile na chintu
hano he isi naho hachiha-
lawe na chintu chochose.
8 Elo uneva china nkande
na suche chenenwa navyo.
9 Mna wadya wakunga
kutenda wagoli wagwela
mwe majezo, kugwizwa
mwe mitego ya yadya
wakunga ya chihezi, na
yakwigaila wantu ubanasi
na file.
10 Kwaviya kungisa hela
ni nkongelo ya wihi wose,
wantu watuhu waungisa
wapate hela waleka uzumizi
na kwelumiza imyoyo yawo
kwa usungu utendese.

Malagizo Kwa Timoseo

11 Mna weye mntu ywa
Chohile kwenege izimbuli
izo zihiye, timila yadya
yakukutenda uzumilwe
kulongozi kwa Chohile,
kudamanya yakumuwagila
Chohile, uzumizi na ungi na
ujijimizi na kuhola.
12 Hikiliza kuhuma ma-
jezo mo uzumizi kwa
kudamanya yakumuwagila
Chohile naho utozese ujima
wa mazuwa yose udya
witangilwe ni Chohile hadya
ukule wemwenye kulongozi
kwa wantu walozize.
13 Nakulagiza kulongozi
kwa Chohile akuvinka ujima
vintu vyose, na kulongozi
kwa Kulisito Yesu alongile
ichindedi mwenye kulon-
gozi kwa Pontiyo Pilato,
14 kugamba utoze mala-
gizo yano hehena lema
kubula zuwa dya kwizila
vituhu Zumbe dyetu Yesu
Kulisito.
15 Kwiza kwakwe naku-
tende mwe chipindi chi-
wagile chikigwe ni Chohile
mkulu, akujimbikwa chilon-
gozi ichedu na Seuta ywa
maseuta na Zumbe ywa
maseuta.
16 Nuyodu akwikala
mazuwa yose akwikala mwe
ulangazi mntu hekudaha
kuusogeila, hahali mntu
amwonaga naho akudaha
kumwona. Uyo ichedu ana
ntunyo naho ana nguvu ya
mazuwa yose! Taile.

17 Walagize wantu wagoli
mwe wikazi wa haluse
wa mwe isi wasekwe-
duvya, naho wasekwika
msuhi wawo mwe ugoli
ukusunguza kusika. Mna
waike msuhi kwa Chohile
akuchinka vintu vyose kwa
ulozo chani chivyelelwe.
18 Walagize wadamanye
yedi, naho wambizane kwa
moyo wedi na kuwasangila
watuhu ugoli wawo.
19 Elo kwa kudamanya
ivyo weikiya vintu navi-
wambize kwinkwa ujima
wa mazuwa yose saviya
mntu akwechisanyiza vintu
vilozize navimwambize
mwe chipindi chikwiza.
20 Weye Timoseo, dima
vyedi yose yadya winkigwe,
kwenege na ntamulizi za
chihezi na mahigano yadya
wantu watuhu wakwitanga
umanyi.
21 Elo kwaviya wantu
watuhu wagamba wana uwo
umanyi waga mo uzumizi.

Ivyo mbazi za Chohile zi-
tende na nyuwe.

BALUWA YA KAIDI YA PAOLO KWA TIMOSEO ULONGOZI

Chitabu cha kaidi cha Timoseo ni baluwa ya Paolo kwa mwanampina ywakwe Timoseo. Baluwa ya kaidi ya Timoseo yawandikagwa hagihi no uhelo wo wikazi wa Paolo. Chipindi icho Paolo endaga kwechifungo kwedijeleza ko mzi wa Lumi 2Tim 1:16. Paolo endaga na wivano wa haguhi vitendese Timoseo naho nkanana zilozize amtajaga enga mwanawe Flp 2:22, 1Tim 1:2, 1:18.

Baluwa ino imgati mwe zibaluwa ntatu izo mwandikilwa ni mntu sidyo bunga dya wazumizi. Baluwa mbili ntuhu ni 1Timoseo na Tito. Mwe chipindi cho kuwandikwa kwe 2Timoseo wakulisito wendaga wakasulumizwa ni wanasi wa Lumi. Tankani nicho chihosize Paolo kufungwa kwedijeleza naye niyo amwandikila Timoseo kumgambila kugamba ajijimize masulumizo. Saviya vili 1Timoseo, Paolo amwinka makanyo Timoseo yalozize kulanga wahinyi wa udanti 1Tm 1:16-18. Naho amgambila Timoseo kugamba nakutende na vipindi vya nkondo aho nyumani 3:1.

Vimndani

Paolo akonga kwa kumlamsa Timoseo 1:1-2 akaheza amwinka moyo1:318.

Akaheza amtambalisa Timoseo atende mjijimizi 2:1-13.

Akaheza amwinka malagiso yose 2:14-26.

Atongela kwa kumwinka mafundo kulanga malailo ya vipinda vya nyumani na vyo kuyajesa 3:1-4:8.

Paolo abindiliza kwa kumwinka Timoseo ulangilizi wakwe 4:9-24.

1 Miye Paolo, mwe viya
Chohile aungile sitenda
msigilwa ywa Kulisito Yesu
kwachausa cha ndagano yo
ujima wimo kulungana na
Kulisito Yesu,
2 Nakuwandikila weye
Timoseo ukwinga mwanangu
hungisa.
Nakungila wedi wa
Chohile naho mbazi zakwe
naho utondowazi kulaila
kwa Chohile Tate na kwa
Zumbe dwetu Kulisito Yesu.

Kuhongeza na kujela moyo

3 Namhongeza Chohile
uyo humsankanila kwa
moyo ukulagisa kugamba
sina masa saviya wa-
tendile wadalahala wangu,
nakukumbuka mazuwa yose
mo kulombeza kwangu chilo
na msi.
4 Hakumbuka mesozi yako
najelejeza huwone, chani ni-
tendese na chinyemi.
5 Nakumbuka uzumizi
wako hewina usongaganyi,
uzumizi udya weyako Loisi
na nyokwe Eunike wendaga

nawo. Chindedi simanya
kugamba wenawe unanawo.
6 Nivyo vikuleka nakukum-
busa ukonkanye intunyo
ya Chohile uhokele umo
nakujelekelaga mikono
yangu.
7 Kwaviya Chohile
hachinkile Muye wa wavu
mna Muye ukuchinka nguvu
naho wa kunga naho wak-
wechinda.
8 Ivyo, usekuwona soni
kuukula mbuli za Zumbe
dyetu, naho usekuwona soni
kwachausa changu miye
nikwechifungo kwachausa
cha Kulisito. Mna kwehange
na miye mo kujijimiza
masulumizo kwachausa cha
Mbuli Yedi ya Kulisito, ku-
timilana na nguvu winkigwe
ni Chohile.
9 Uyo nuyo achambule
kachitanga chitende wantu
wakwe, suko kwachausa
cha ntendwa zetu zedi
mna kwachausa cha
mzungu wakwe mwenye
na wedi uwo wa Chohile.
Akachinka wedi wakwe uwo
kwachausa cha Kulisito Yesu
kukongela chikale isi heinati
kumbwa,
10 mna haluse wedi
wa Chohile ugubulwa
kwetu kwa kwiza kwakwe
Mwambula ywetu Kulisito
Yesu. Uyo kahuda nguvu za
file, na kwa sila ya Mbuli
Yedi kagubula pwilili ujima
wa mazuwa yose.
11 Chohile kanisagula ni-
tende msigilwa na mhinya
na kuwagambila Mbuli yedi.
12 Kwachausa icho nivyo
vikuleka miye nasulumizwa
ni mbuli zino zihiye haluse
mna sikogoha, kwaviya
simmanya yudya nimzu-
mile adaha kudima chiya
aninkile kubula zuwa dyo
udumo.
13 Tozesa amahinyo yadya
ye chindedi huhinyize mo
uzumizi na kunga mo kulun-
gana na Kulisito Yesu.
14 Udime mbuli zedi
winkigwe kwa wambizi
wa Muye Ukukile ukwikala
mndani mwetu.
15 Saviya umanyize wantu
wose wakwikala mwe isi
ya Asiya wanileka mgati
mwawo ni Fugelo na Hemo-
gene.
16 Zumbe awafile mbazi
wantu mwe kaya ya Onesi-
folo, kwaviya kanisangalaza
nkanana zilozize kunihoza
moyo, naho haniwonele soni
kwachausa che chifungo
changu.
17 Eze abule Lumi, kahik-
iliza kunilonda niyo ani-
wona.
18 Namlombeza Zumbe
amfile mbazi mwe idizuwa
dyo udumo! Kumanyisa
vyedi mbuli ziya zose
Onesifolo anitendele kudya
Efeso.

2

Mnkondo mkanuni ywa Kulisito Yesu

1 Ivyo weye, ukwinga
mwanangu, utoge mo wedi
wa Chohile upatile mo
kulungana na Kulisito Yesu.
2 Kwa mahinyo yadya
univile haukula mwa meso
ya wantu walozize, yaguhe
naho wahinye wantu wata
chindedi, nawo wadahe
kuhinya watuhu.

3 Wenawe ujijimize mwe
masulumizo enga mnkondo
mkanuni ywa Kulisito Yesu.
4 Mnkondo akugomba
nkondo enege na wikazi wa
mazwela mna adamanya
mbuli zikungwa kwe
nkondo chani amwelele
mkulu ywe nkondo.
5 Iviya mntu akuhigana
mwe kuguluka hakwinkwa
jeleko dya uhuda hanatimile
miko ye misezigo.
6 Mlimi akuhikiliza
kulima atende ywa nkongo
kuchisanya ulozo.
7 Yafanyanyise ayo hu-
longa, kwaviya Zumbe
nakwambize kumanya
mbuli zose.
8 Mkumbuke Yesu Kulisito
ywa lukolo lwa Daudi,
auyuswe saviya ikulonga
Mbuli Yedi hulonga.
9 Miye nasulumizwa na
kutalizwa minyolo enga
mbanasi kwachausa cha ku-
longa Mbuli Yedi. Mna ulosi
wa Chohile haukutalizwa
minyolo.
10 Elo najijimiza mwe
mbuli zose kwachausa cha
wantu wa Chohile chani
nawo wambulwe kwa sila
ya Kulisito Yesu hamwenga
na ukulu wa mazuwa yose.
11 Ulosi uno ni chindedi,
Uneva chibanika hamwenga
na Kulisito Yesu,
iviya nachikale hamwenga
na uyo.
12 Hegu chajijimiza
nachilongoze hamwenga
naye.
Hegu chamlemela,
naye nachilemele.
13 Hegu hachiwakanuni,
uyo asigaila kutenda mka-
nuni.
Kwaviya hakudaha kuhi-
tukila mwe yadya
alongile.

Mndima azumilwe ni Chohile

14 Wakumbuse wantu
wasekujala ulosi uno naho
wafundise mwa meso ya
Chohile waleke kuhigana
mwe milosi viya ikulonga.
Mahigano sayo yedi kwaviya
yawabalanga wadya wak-
wetegeleza.
15 Uhikilize uzumilwe ni
Chohile enga mndima hena
luhosa lwa kuwona soni
mwe ndima yakwe naho
ahinya hekwazaganya ulosi
wa chindedi wa Chohile.
16 Wenege ntamulizi
za chihezi hezikumwagila
Chohile, kwaviya wakuz-
itimila nawatendese hale na
Chohile.
17 Milosi iyo nailongwe
enga kwenje dikusunguza
kwenela na dikuhomontola
umwili wose. Mgati mwawo
ni Humenayo na Fileto.
18 Awo wagisa mwe
ichindedi, naho wajela
nkama uzumizi wa wantu
watuhu wakagamba uyuso
chikugoja udamanyika kale.
19 Mna chindedi cha
Chohile chichimala chitogile
enga yuwe dya msingi.
Naho diwandikwa, “Zumbe
kawamanya wantu wakwe”,
naho “Chila akugamba ni
ywa Zumbe, enege wavu.”
20 Elo mwe nyumba nkulu
mna mabakuli na viya
vya chila namna vituhu
vidamanywa kwa madini ya

hela na ya zahabu vyaje-
sezwa mwe mbuli zesimile
izodu, vituhu vidamanywa
kwa miti na vidamanywe
kwa ulongo. Vyajesezwa
kwa mbuli za mazwela.
21 Elo uneva mntu ane-
lengusa kwa kwepagula na
mbuli zose zihiye, natende
chiya chesimile kwaviya
kasagulwa naho amwagila
zumbe dyakwe naho ke-
malanya kwa ndima yedi.
22 Wenege mbuli zo
ubwanga, damanya yadya
yakuzumilwa ni Chohile,
timila uzumizi naho ikala
mwe kunga na utondowazi
hamwenga na wantu wose
wakumlombeza Zumbe kwa
moyo ulenguke.
23 Lemela mahigano
ya mbuli za chihezi,
wemwenye kumanya
kugamba yegala nkumbizi.
24 Mndima ywa Zumbe
hakungwa kutenda mnkumbizi.
Atende kahola mwa wantu
wose, adahile kuhinya naho
mjijimizi.
25 Wadya akuhigana nawo
awafunde kwa kuhola,
kwaviya Chohile adaha
kuwenka luhenyo lwa
kweila masa yawo na
kumanya ichindedi.
26 Mwe sila iyo wadaha
kwizilwa ni umanyi niyo
wachulupuka mwe mitego
yo Mwavu awagwizize na
kuwatenda wajese viya
akunga.

3

Mazuwa yo Udumo

1 Umanye kugamba,
mazuwa yo udumo naya-
tende ni mazuwa ya nkunto.
2 Kwaviya wantu nawa-
tende wakweunga wenye,
wakungisa hela, naho wata
kwetunya naho wata kwe-
duvya, naho wata kuhuluta
hewekuweva welesi wawo
hewekuhongeza naho ni
wantu wehiye.
3 Nawatende hewena ungi,
hewekunga kwivanywa
na wakuzigana, hewek-
wechinda, naho wata mpula
na hewekunga yedi.
4 Nawatende wata
nkumbizi, naho hewekwiva
dya mntu, wata kweduvya
naho wata kutenda na tama
za kungisa vintu wakaleka
kumunga Chohile.
5 Kwa kuse nawelagise
enga wantu wehamwenga
mwe kumvikila Chohile,
mna wabela nguvu zakwe.
Kwenege na wantu awo.
6 Kwaviya mgati mwawo
kuna wamwenga wakwen-
giza mwe nyumba za wantu
na kuwaluvya wavyele wa-
hezi wazamilwe ni mizigo ya
masa na kukweswa ni tama
zilozize.
7 Wavyele awo waunga
kuhina mazuwa yose, mna
hawakudaha kumanya
ichindedi.
8 Wantu wadya wahiga
ichindedi enga viya Yane
na Yambule wahiganaga na
Musa. Fanyanyi za wantu
awo zaga, naho uzumizi
wawo uhitukila kutenda wa
bule.
9 Mna wantu awo hawa-
jendese, kwaviya uhezi

wawo nawelagise pwilili mwa meso ya wantu. Nivyo vyendile kwa wachina Yane na Yambule.

Malagiso ya kukomeleza

10 Mna weye kutimila mahinyo yangu na lujendo lwangu na viya hunga mo wikazi wangu na uzumizi wangu na ujijimizi wangu na kunga kwangu na kugoja kwangu,
11 masulumizo yangu na nkunto zangu. Kumanya mbuli zinilaile kudya Antiyokiya na Ikoniya na Lisitila. Masulumizo ayo yatendese siyajijimiza, Zumbe niyo anambula mwe mbuli izo zose.
12 Mntu yoyose akunga kwikala wikazi wa kumvikila Chohile mwe kulungana na Kulisito Yesu, nasulumizwe.
13 Wantu wehiye na wadanti nawajendeleze kutenda wehise, wakawadanta wantu watuhu na wowo wakadantwa ni wantu watuhu.
14 Mna weye wikale mwe mbuli uhinyigwe na kuzizumilisa. Kumanya niyuhi akuhinyize.
15 Usekujala kugamba kukongela udodo wako kumanya Mawandiko Yakukile yakudaha kukwinka ubala chani wambulwe kwa sila ya kumzumila Kulisito Yesu.
16 Mawandiko yose Yakukile yawandikwa kwa Muye wa Chohile naho yawagila kwa kuhinya, naho kufunda wantu wavu wawo na kuwogola na kuwalongoza mwe wikazi wedi wa Chohile,
17 chani mntu akumsankanila Chohile atende katoga naho emalanye vitendese kudamanya chila ndima yedi.

4

1 Nakulagiza kulongozi kwa Chohile na kulongozi kwa Kulisito Yesu akunga awakantile wantu wajima na wabanike, naho kwaviya neze kulongoza mwenye nuyo Seuta,
2 jendeleza kulonga Ulosi wa Chohile wemalanye mwe chipindi chiwagile na mwe chipindi hechiwagile. Kwamila naho liganya naho funda naho jelamoyo na kuhinya kwa ujijimizi.
3 Elo nakwize chipindi wantu nawalemele kwetegeleza mahinyo ya chindedi, mna nawatimile yadya wakunga kwetegeleza wakechisanyiza wahinyi walozize chani wawahinye mbuli ziya wakunga kwiva.
4 Nawalemele kwetegeleza ichindedi, nawahitukile ngano za udanti.
5 Mna weye usinyise mwe mbuli zose, jijimiza masulumizo damanya ndima yako ya kulonga Mbuli Yedi. Damanya indima yako vyedi vitendese.
6 Chipindi changu cho kubanika chihaguhi sakame yangu naijidwe saviya walavyantambiko wakujida

ntambiko ya divai kulongozi
kwa Chohile.
7 Sidamanya indima yangu
kwa kuhikiliza na kuibinda,
enga mntu akuhudana mwe
nguluko sidamanya vyedi na
uzumizi siudima.
8 Haluse visigaila
kwinkigwa ntunyo ya ku-
woneka ywedi kulongozi
kwa Chohile. Chilemba icho
naninkigwe mwe dizuwa
idyo ni Zumbe eli mlamuzi
akulamula viya vikungwa,
naho suyo miyedu mna
nawadya wose wakugoja
kwa kungisa ukuya kwakwe.

Paolo amlagiza Timoseo

9 Hikiliza wize kwangu.
10 Dema kaungisa mbuli
za mwe isi niyo anasa aita
Sesalonike. Chilete niyo aita
Galatiya, na Tito naye niyo
aita Dalimatiya.
11 Luka uyodu ehano
hamwenga na miye. Mguhe
Mako wize hamwenga naye,
kwaviya nanambize mwe
indima yangu.
12 Mna simsigila Tikiko
aite Efeso.
13 Umo ukeza nigaila idi-
joho dyangu nasaga kwa
kalipo kudya Tilowa, naho
unigaile viya ivitabu, viten-
dese viya vidamanywe kwa
nchingo.
14 Alekizanda yudya
msana vyuma kanidamany-
iza yehiye yalozize.
Zumbe namlihe mwe viya
adamanye.
15 Wenawe umsinyise
kwaviya nakauhigisa ulosi
wetu.
16 Umo hekanila nkanana
ya nkongo nendile hahana
mntu hata yumwenga anam-
bize, wose wanasa. Nam-
lombeza Chohile awalekele
mo wihi wawo.
17 Mna Zumbe ne-
hamwenga na miye kaninka
nguvu niyo nawagambila
Mbuli Yedi ilongigwe pwilili
mwe wantu wose wa isi
ntuhu waive, ivyo sambulwa
mwe mlomo wa simba.
18 Zumbe na anambule
mwe ndima zose zihiye
anike mpeho mo uzumbe
wakwe wa kwembingu.
Ukulu wa mazuwa yose una
uyo! Taile.

Ndamsa za Udumo

19 Nilamsiza Pilisika na Ak-
ila hamwenga na wemwe
kaya ya Onesifolo.
20 Elasito nakasigaila
Kolinto, Tilofimo naye
nasimwasa Mileto kwaviya
nanimnyonje.
21 Sunguza kwiza chipindi
che mpeho hechinati
kubula.
Eubula na Pude na Lino
na Kilaudiya na wantu wose
wamzumile Kulisito waku-
lamsa.
22 Wedi wa Zumbe wikale
na weye mo moyo wako.
Muye wa Chohile utende
hamwenga na nyuwe.

BALUWA YA PAOLO KWA TITO

Ulongozi

Chitabu cha Tito ni chitabu chimwenga mwe baluwa nne kulaila kwa Paolo idya igalwe kwe mntu ikaleka wazumile. Zibaluwa ntuhu ntatu 1 Timoseo, 2 Timoseo, na Filemoni. Paolo awandikaga saviya kugamba ibaluwa iyo nisomwe kwa izwi mo lumpe. Chadaha chivimanye vino kwaviya katamwila umanyi wakwe saviya Msigilwa. Chintu chiya Tito na kaungwa aheze kumanya. Paolo vyadahika kawandika ibaluwa ino chipindi cha mihilimo ya 63-65. A D.

Paolo kamlagiza Tito alongoze wazumizi mwe chisiwa cha Kilete. Paolo awandikaga ibaluwa ino chani amlagize Tito mo kusagula kwakwe na kuhinya vilongozi wa wazumizi. Kalavya malagizo yesimile mwe baluwa yakwe kwa Timoseo. Baluwa yakwe ifyambula ivyo vilongozi wazumizi nawaikwe mwe udahi mkulu. Wazumile na vilongozi wa wazumile dyelo waungwa wasinyise viya vikungwa mo ulongozi.

Vimndani

Paolo amlagiza Tito aike vilongozi wa Chohile (1:1-16).

Akaheza, naho amlagiza ahinye wantu kwikala wikazi wa Chi Chohile (2:1-3:11).

Udumo, Paolo kabindiliza kwa kuwandika milosi ya kubindiliza (3:12-15).

1 Miye Paolo, mndima ywa Chohile na msigilwa ywa Yesu Kulisito.

Miye sisagulwa nambize uzumizi wa wantu wasagulwe ni Chohile, chani wazumile na kuwalongoza wamanye chindedi chikuligana kwa kudamanya yadya yakumuwagila Chohile.

2 Na kwa sila iyo nawatende na msuhi wa ujima wa mazuwa yose, udya Chohile hekudanta alaganaga na suwe umo nkongo isi heinati kumbwa.

3 Agubulaga ulosi wakwe mwe chipindi chiwagile kwa sila ya kuzumila yadya Chohile Mwambula ywetu anilagize niilonge.

4 Nakuwandikila weye Tito, ukwinga mwanangu ywa chindedi mo uzumizi chikwehanga hamwenga.

Nakungila wedi wa Chohile na utondowazi kulaila kwa Chohile Tate na kwa Kulisito Yesu Mwambula ywetu.

Ndima ya Tito uko Kilete

5 Nasikwasa Kilete chani uliganye mbuli zasigaile naho usagule vilongozi wa wadalahala wa bunga dya wamzumile Kulisito wa chila mzi, saviya hulagize,

6 mdalahala akulongoza bunga dya wazumile atende ni mntu hena lema, mta mvyele yumwenga du, na wanawe watende wakanuni, wamanyike kugamba sawo

wankumbizi naho hewek-
wiva.
7 Mdalahala chilongozi
ywa bunga dya wazumizi
mchimaila ywa mbuli za
wantu ni mchimaila ywa
ndima ya Chohile aungwa
atende mntu hekulongwa
vihiye ni wantu watuhu
hekweduvya naho asek-
utenda mhufu wa maya naho
mkozi naho mnkumbizi
hegu mta kulonda ugoli
mwe sila zihiye. Naho
hena lema mchimaila ywa
ndima za Chohile. Aungwa
asekutenda mta kweduvya
hegu mta maya hegu mkozi
hegu mnkumbizi
8 Mna atende mta
kugoneka wajeni naho
mtakunga yedi naho mta
fanyanyi zedi naho mta
kudamanya yedi naho mntu
akuwoneka ywedi kulongozi
kwa Chohile mkuka naho
mta kwechinda.
9 Atoze Ulosi wa chindedi
wa uzumizi ukuligana na
mahinyo ya chindedi, ivyo
nadahe kuwajela moyo
wantu kwa sila ya mahinyo
ya chindedi na kuwahuma
wakuyahiga.

10 Kwaviya kuna wantu
walozize hewe kwiva,
wata mbuli zikudanta,
wadanti vitendese wadya
wajeligwe ngasu Wayahudi
wakuwalemela vilongozi
wawo na kuwadanta wantu
ko uhezi wawo.
11 Wantu awo viwag-
ila wachindwe, kwaviya
wazaganya wantu we kaya
yose kwa kuhinya mbuli
hezikuwagila kuhinywa
chani wahokele hela.
12 Naho mntu yumwenga
mwa muwoni wawo wenye,
Mkilete kagamba, “Wakilete
ni wadanti mazuwa yose,
wenga wanyama wehiye,
wabwa naho wabafu.”
13 Ukuzi uwo ni
wachindedi. Ivyo wak-
wamile chani watende
wachimale watogile mo
uzumizi.
14 Naho wase kwetegeleza
ngano za udanti za,
Chiyahudi hegu miko
ya wadya wakulemela
ichindedi.
15 Chila chintu chilen-
guswa kwa wantu walen-
guswe. Mna hahana cho-
chose chilenguke kwa wantu
wazavu na hewekumzumila
Chohile, kwaviya fanyanyi
zawo ni zavu.
16 Wetenda wammanya
Chohile, mna kwa ntendwa
zawo wamlemela. Ni wata
kuihiza, naho heweligane na
kudamanya ndima yoyose
yedi.

2

Mahinyo ya chindedi

1 Mna weye uhinye
mahinyo yakwivana na
mahinyo chindedi.
2 Wagambile wagosi
wadalahale wechinde naho
watende wamanyi naho
wahoile naho watogile mo
uzumizi na mokunga na
kujijimiza.
3 Seivyo naho, wagam-
bile wavyele wadalahale
watende na lujendo luku-
muwagila Chohile wasek-
utenda wasongaganyi hegu

wasekutenda watumwa wa
ukozi. Wahinye mbuli zedi.
4 Chani wadahe kuwahinya
wandele wawaunge wagosi
wawo na wana wawo,
5 Watende na kwechinda
naho watende walen-
guswe wakuchimaila
nyumba zawo vyedi naho
wawatunye wagosi zawo,
chani ulosi wa Chohile
usekuhulutwa.
6 Naho wawafunde
wabwanga watende na
kwechinda mwe zimbuli
zawo.
7 Mwe zimbuli zako zose
welagise kutenda mligano
mwe ntendwa zedi naho
mwa mahinyo yako welagise
kugamba wayatunya na
kukaulisa.
8 Milongele yako isekutenda na lema dyodyose
chani wakukuhiga wengile
soni kwa kuswesa mbuli
ihiye ya kuchilongela.
9 Watumwa wawetegeleze
wakulu wawo mwe mbuli
zose na kuwabwedeza
mazumbe wakenega kud-
edelesana nawo,
10 wasekubawa, mna we-
lagise kugamba ni wazumizi
chindedindedi chani waya-
tende mahinyo ya Chohile
Mwambula ywetu yawonwe
kugamba ni yedi yakuwagila
mwe chila sila.
11 Kwaviya wedi wa
chohile ukwigala wambulwa
kwa wantu wose uwoneka.
12 Mbazi za Chohile zachi-
hinya kugamba chileke wihi
na tama za mwe isi, na
kwikala mwe isi ino ya vino
haluse kwa kwechinda naho
mwe wedi wa kumvikila
Chohile.
13 Chikatenda chagoja
zuwa diya dye chinyemi
chikiye msuhi umo naulaile
ukulu wa Chohile mkulu
na Mwambula ywetu Yesu
Kulisito.
14 Uyo nakelavya mwenye
kwa chausa chetu, chani
achikombole kulaila mwe
wihi wose na kuchilengusa
chitende wantu wakwe we
ichedu, wantu wana nkwina
ya kudamanya ndima yedi.
15 Elo uno nuwo ulosi
ukungwa kuhinywa, ukawa-
funda wantu na kuwak-
wahila kwa udahi wose. Use
kuleka mntu akakubela.

3

Kudamanya yedi

1 Wakumbuse wantu
wanyanyahale mwa
wakulu na wata ukulu.
Wawetegeleze naho we-
malanye kutenda chila
dyedi.
2 Wagambile wasekumhu-
luta mntu yoyose naho
wasekutenda wankumbizi
mna wekale kwa utondowazi naho mazuwa yose
wanyanyahale kwa chila
mntu mazuwa yose.
3 Kwaviya, ahokale suwe
naswi nachiwahezi, naho
hechikutimila naho wagile
nachitozwa ni tama zihiye
na kubweda kuzidamanya.
Chikekala wikazi wihiye wa
chinyulu wantu nawachi-
hiwa naswi niyo chawe-
hiwa.
4 Mna umo Chohile
Mwambula ywetu eze
alagise wedi wakwe na
kunga kwakwe mwa wantu,

5 kachambula suwe. Siyo
kwachausa cha ntendwa
zikumuwagila Chohile
chidamanye. Mna kwa
mbazi zakwe, kwa sila ya
Muye Ukukile kachitenda
chelekwe nkanana ya kaidi
nakuchinka ujima mhya
kwa kuchisunta kwa mazi.
6 Chohile kachinkisa Muye
Ukukile kwa sila ya Yesu
Kulisito Mwambula ywetu.
7 Vidamanyika ivyo chani
kwa wedi wa Chohile chizu-
milwe kugamba chiwedi
mwa meso ya Chohile naho
chihokele ujima wa mazuwa
yose chikiye msuhi.
8 Ulongi uno ni wachindedi.
Naunga uhikilize mo
ulongi uwo chani wamzu-
mile Chohile wahikilize
kudamanya yedi. Mbuli iyo
ni ntana naho ni yedi naho
yawagila mwe wantu.
9 Mna wenege mahigano
ya chihezi na ngano za
ludongo lwa nkolo za
wadalahala na nkumbizi
hamwenga na mahigano ya
sigilizi. Kwaviya mbuli saizo
hazina loso naho ni zabule.
10 Mwenege mntu akuleka
wantu wasentane hegu kum-
funda nkongo naho kaidi.
11 Kumanya kugamba
mntu sa uyo kagilwa, naho
wavu wakwe walagisa
kugamba ana masa.

Malagizo ya Udumo

12 Umo nanimsigile
Alitema hegu Tikiko kwako,
sunguza kwiza chidugane
kuno Nikopoli, kwaviya
siwona kugamba hekale uko
mwe chipindi che mpeho.
13 Hikiliza kumtafya
vyedi Zeno mhinya sigilizi
hamwenga na Apolo, chani
wasekuswesa chintu cho-
chose wakunga mo utafi
wawo.
14 Wantu wetu wahine
kudamanyisa yedi chani
walavye wambizi mwe vintu
vikungwa. Mwe ivyo wikazi
wawo hewina wambizi.
15 Wantu wose we-
hamwenga na miye waku-
lamsa. Nilamsiza wazumizi
wetu wakuchunga.
Wedi wa chohile utende
na nyuwe.

BALUWA YA PAOLO KWA FILEMONI ULONGOZI

Chitabu chijihi cha Filemoni chiwandikwe ni msigilwa Paolo (1:1). Paolo nendile mwe chifungo umo akawandika, ni kugamba awandikaga akatenda Lumi. Hegu ne Lumi awandikaga mgati mwe chipindi cha mihilimo mtandatu na imwe hadya elekagwa Kulisito, ichipidi icho kawandika na Kolosai.

Kaiwandika ibaluwa ino kwa mbwanga akwitangwa Filemoni. Filemoni naniyumwenga mwe bunga dya wantu wamzumile Kulisito na mkulu ywa watumwa. Paolo kamwandikila kugamba sanimkantile mtumwa ywako Onesimo uyo amsumke Filemoni. Kwa sigilizi za Lumi Filemoni kawagilwa kumkoma Onesimo. Paolo ajeseza mwe mbuli za mahigano kumjela moyo Filemoni enegane na Onesimo uge mmbuya mkulisito na kumwambiza Onesimo kumlekeila kudamanya alongese Paolo (1:13-14),

Vimndani

- Paolo amlamsa Filemoni 1:1-3
- Ukajika Paolo amlongela Onesimo kugamba Filemoni kamwenega uge mmbuya wa Mkulisito (1:4-21).
- Paolo akomeleza kwa kuwagambila ivyo nawatalamkile na kwigala ndamsa (1:22-25).

1 Miye Paolo, mfungwa ywa Kulisito Yesu, hamwenga
na Timoseo mlukolo mnyetu
Chakuwandikila weye
Filemoni chikukubweda
naho mndima mnyetu,
2 kwa Afiya lumbu dyetu,
na Alikipo mnkondo mnyetu
na bunga dya wazumizi
wakudugana mwe nyumba
yako.
3 Chawaungilani wedi na
utondowazi kulaila kwa
Chohile Tati yetu na Zumbe
Yesu Kulisito.

Kunga kwa Filemoni na Kuzumila

4 Namhongeza Chohile
ywangu mazuwa yose mo
kuvika kwangu,
5 kwaviya neva mbuli za
uzumizi wako kwa Zumbe
Yesu na kunga wantu wose
wa Chohile.
6 Nalombeza Chohile
chani ndala ya uzumizi
wako utende na cheleko
na kwe isila iyo udahe ku-
manya yedi yose chikutenda
nayo mokulungana kwetu
hamwenga na Kulisito.
7 Mlukolo kunga kwako
kunigaila chinyemi chikulu
na kunijela moyo vitendese!
Weye nawe kuisangalaza
imyoyo ya wantu wa
Chohile.

Paolo amlombeza Filemoni amwambize Onesimo

8 Kwaivyo, hata hegu
nahadaha, sikogoha kutenda
mlukolo mwe kulungana

na Kulisito, kukulagiza
ukungwa utende,
9 mna kwaviya nawaun-
gani, viwagila hulombeze.
Natenda vino hata hegu
miye ni Paolo mdalahala
ywa Kulisito Yesu, naho
haluse ni mfungwa ywa
Kulisito Yesu.
10 Ivyo, namlombezeza
Onesimo akwinga mwanangu
mwenye mwa Kulisito
kwaviya umo nendaga mwe
chifungo natendaga tati
yakwe ywa chimuye.
11 Aho nkongo hakuwag-
ile, mna haluse achiwagila
chose miye na weye.

12 Namvuza kwako, naho
uyo ekale uge umoyo wangu
miye mwenye.
13 Nahaunga Onesimo
ekale na miye hano mwa
hantu hako anambize
vikaleka weye chipindi
hatenda mwe chifungo
kwachausa cha Mbuli Yedi.
14 Mna sanitende cho-
chose chiya hunigambile.
Sikunga hutintise unam-
bize, kwaviya wedi wako
waugwa mweviya ukunga
weye mwenye siyo kwa
kukutintiswa.

15 Mafani Onesimo aha-
lawaga kwako kwa chipindi
du, chani udahe naho ku-
tenda naye mazuwa yose.
16 Mna haluse uyo suyo
mtumwa du, mna ni ywedi
kujinka mtumwa, uyo ni
mlukolo ywetu ywedi mwa
Kulisito. Ni mntu mtana
kwangu miye, na kwako na-
tendese mtana, naho enga
mlukolo mwa Zumbe.
17 Ivyo, uneva wanimanya
kugamba miye ni mnyawo,
mhokele seiviya wanihoke-
laga miye mwenye.
18 Uneva nakakubalanga
chintu, hegu nandile ana
liho dyako, nahulihe.
19 Miye Paolo siwandika
kwa mkono wangu mwenye,
miye nanilihe. Sikunga
hagamba ujima wako ni di-
deni ukutigiza kwangu.
20 Heye, mlukolo
mnyangu, nidamanyiza
imbuli ino kwachausa cha
zina dya Zumbe, bwedeza
moyo wangu enga mlukolo
mwa Kulisito.
21 Nakuwandikila hatenda
na msuhi kugamba nauzu-
mile ukulombeza kwangu,
naho simanya kugamba
nodamanye vikujinka yano
hukulombeza.
22 Hamwenga na yano,
nikiyani chumba cha kug-
ona kwa viya nina msuhi
kugamba mo kulombeza
kwenyu, Chohile nanitende
niwatalamkileni.

Ndamsa za Nkomelezo

23 Epafula, mfungwa
mnyangu kwachausa cha
kumsankanila Kulisito Yesu,
akulamsa,
24 Awo wachina Mako, na
Alisitaliko na Dema na Luka
wandima weyangu waku-
lamsa.
25 Wedi wa Zumbe Yesu
Kulisito wikale na nyuwe.

BALUWA KWA WAEBULANIYA ULONGOZI

Chitabu cha Waebulaniya ni baluwa ya kujela moyo ikulagisa ivyo Yesu ajesize uwoni ulozize wa Lagano dya Kale. Dyawandikagwa saviya lavyo. Kwendaga kuna vintu seivyo 60 (milongo mtandatu) mwe Lagano dya Kale mwe Chiyahudi chiya chikulagisa pwilili ivyo Yesu ajesize uwoni ndima za Walavyantambiko Wakulu wa Chiyahudi. Kwa chausa chino chitabu na chilanga kuwajela moyo Wakulisito wa Wayahudi. Waebulaniya chalagisa ivyo Yesu akomeleze Isigilizi chani walavyantambiko wase kulavya ntambiko vituhu. Yesu endaga ntambiko ya masa yose, nkongo na kwa chipindi chose. Mwe chipindi chino wakulisito wadaha kujelwa moyo ni baluwa kwa Waebulaniya kuwaika wamtimile Yesu Kulisito saviya yumwenga akutenda vidahike kwa suwe chi mzumile Chohile. Naho kujendeleza kumzumila uyo (12:2).

Hahana amanyize uyo awandike chitabu cha Waebulaniya, mna wasomi watenda wevane saviya Msigilwa Paolo Luka, hegu Banaba. Dizuwa chiwandikilwe seivyo hadimanyike mna wazumile walozize wagamba chawandikagwa nyumani mwa mihilimo ya 70 (milongo mfungate) AD. Yelusalemu wabalangagwa mihilimo ya 70 AD. Mna mtakuwandika we baluwa ino atamwila mwe Yelusalemu saviya kugamba nendile haunati kubalangwa. Waebulaniya cha wandikagwa uko Lumi (13:24) na mafani chalavyagwa mgati mwe mabunga ya kumzumla Kulisito yalozize.

Vimndani

- Mta kuwandika alagisa kugamba Yesu komboka udahi wa uwoni kwa Chohile na wandima wa kwembingu (1:1-4:13).
- Akaheza ajendeleza kulagisa kugamba Yesu ni mkulu kwa walavyantambiko wadya wakusankanila mwe nyumba nkulu ya Chohile uko Yelusalemu (4:14-7:28).
- Naho Yesu usankani wakwe ni mkulu kujinka ndagano ya kale idya chohile aikiye na wantu wakwe kujinkila Sigilizi idya amwinkile Musa (8:1-10:31).
- Eze atamwile kugamba Yesu ni mkulu mwa chila sila, mwandika alavya malagiso ya lozize ya ntendwa (10:32-13:17).
- Mo kukomeleza mwandika abindiliza ibaluwa hamwenga na ujela moyo na ndamsa (13:18-25).

Mbuli ya Chohile kujinkila kwa mwanawe

1 Aho kale, Chohile alongaga na tati zetu nkanana zilozize kwa namna zilozize kujinkila wawoni wakwe,
2 mna mazuwa yano yakukomelekela, alonga na suwe kwa sila ya Mwanawe. Kwa sila ya uyo Chohile aumbaga isi, kwa uyo kamtenda vintu vyose vitende vyakwe.
3 Uyo ni ung'azi wa ukulu wa Chohile, na mliganyo uhezize wa ivyo eli Chohile mwenye, chila chintu chajendeleza kutenda aho mwe isi kulawana no ulosi wakwe une nguvu. Akaheza awatende wantu walenguswe masa yawo, kekala uko kwembingu mkono wa ntendele ya kulume ya ntunyo ya Chohile Mkulu.

Mwana ywa Chohile ni mkulu kujinka wandima wa kwembingu

4 Mwana katendwa mkulu kujinka wandima wa kwembingu, saviya idizina enkigwe ni Chohile ni kulu kujinka dyawo.
5 Kwaviya Chohile hamgambile ng'o hata yumwenga ywa wandima wa kwembingu wakwe kugamba,
“Weye wi mwanangu, miye nagamba
dyelo sitenda Tati yako.”
Naho halongile mwe mndima ywa kwembingu yoyose,
“Miye nanitende Tati yako,
natende Mwanangu.”
6 Mna Chohile hadya amwigale Mwanawe, mwelekwa ywakwe ywa nkongo mwe isi, kagamba,
“Wandima wa kwembingu wose wa Chohile wamvikile.”
7 Mna kwa wandima wa kwembingu, Chohile kagamba,
“Chohile awadamanya wandima wa kwembingu kutenda mpeho,
naho wandima wakwe myali ya moto.”
8 Mna kwa mbuli ya Mwana, Chohile kagamba,
“Chigoda chako cho uzumbe weye Chohile, chekala mazuwa yose! Na useuta wako
walongoza wantu wako viligane.
9 Weye waunga yadya yakumuwagila Chohile, na kwihiwa wavu.
Nivyo vikuleka Chohile, Chohile ywako kakusagula
na kukujidila mavuta kwa chinyemi chikulu na ntunyo nkulu
kujinka weyawo.”
10 Naho kagamba,
“Weye, Zumbe aho nkongo waumbaga nkongelo ye isi,
na imbingu ni ndima ya mikono yako.
11 Izo naziusike, mna weye nousigale mazuwa yose,
zose nazisakale saviya suche.
12 Na uzizinge enga suche
nazihambulwe enga suche.

Mna weye nuyudya mazuwa yose,
wikazi wako hausile.”
13 Chohile hamgambile ng'o hata yumwenga ywa wandima wa kwembingu wakwe,
“Ikala mwe ntendele yangu ya kulume
kubula aho naniwaike wankondo wako,
watende hasi he viga vyako.”
14 Togolani! Wandima wa kwembingu ni mbwani? Ni myuye ikumsankanila Chohile na wadya wegalwe kuwambiza wadya nawa-hokele wambulwa.

2

Wambulwa Mkulu

1 Elo chikaulise yose chivile chinasekuswesa msuhi wetu.
2 Ulosi, udya ulavigwe na wandima wa kwembingu walagisaga kugamba ni chindedi, chila mbanasi naho chila mntu heutimile nakantilwe saviya viligane.
3 Ivyo, suwe nachihone vivihi uneva chaubela wambulwa mkulu sauwo? Ulongigwe mwe nkongo ni Zumbe mwenye, na wadya wevile wachiukuila kugamba ni chindedi.
4 Chohile naye kongezeza aho ukuzi wakwe kwa kudamanya vilagiso vya chila namna na mpituko na maula, na kawapangila wantu majeleko ya Muye ukukile saviya akunga.

Akuchilongoza suwe ko Wambulwa

5 Chohile hawaikiye wandima wa kwembingu wailongoze isi ikwiza, kugamba isi idya chikulonga mbuli zakwe.
6 Naho vyalongwa hantu hasiku mwa Mawandiko,
“Wantu ni mbwani, hata uwafanyanye,
naho wana wa mntu ni mbwani hata uwakaulise?
7 Kamtenda mdodo hadodo kujinka wandima wa kwembingu,
kumvika chilemba cha ukulu na ntunyo,
8 na kuwatenda vilongozi mwe vintu vyose.”

Yalongwa kugamba Chohile kawadamanya
“vilongozi mwe vintu vyose”

Kwa kwika chila chintu hasi hakwe, Chohile halekile cho-chose kuse mo ulon-gozi wakwe. Mna saviya vili vino haluse hachikuwona mntu akavilongoza vintu vyose.

9 Mna chamwona Yesu yudya atendagwa mdodo kujinka wandima wa kwem-bingu kwa chipindi chidodo, chani kwa wedi wa Chohile abanike kwachausa cha wantu wose. Kwachausa cha masulumizo kubula kubanika kwakwe mna haluse chamwona kavikwa chilemba cha ukulu na ntunyo.
10 Vyendaga jejeje kwakwe kugamba Chohile, yudya aumbaga na kuvika vintu vyose saviya vili, kamtenda Yesu atoge kwa sila ya masulumizo, chani awalete

wana walozize welunge mo
ukulu wakwe. Kwaviya
Yesu nuyo akuwalongoza
kowambulwa.
11 Uyo akuwalengusa
wantu masa yawo, uyo
hamwenga na wadya wa-
suntigwe, wose wana tate
yumwenga. Nivyo vikuleka
Yesu hakuwona soni kuwe-
tanga awo, walukolo,
12 Akamgamba Chohile,
"Naniwagambile wantu
wangu viya udamanye.
Nahuchemele nchemo
za ntogozi mwe
midugano ya walukolo
wazumile."
13 Naho agamba, "Nanike
msuhi wangu kwa Chohile."
Naho agamba, "Nihano
hamwenga na wana
aninkile Chohile."
14 Elo, kwaviya wana
awo, saviya ukuwetanga,
ni wantu wata mwili na
sakame, Yesu mwenye
katenda enga wowo na
kwelunga mo untu wawo.
Endaga vino, chani kwa
sila ya file yakwe, amhude
yudya Mwavu mta nguvu
mwe file,
15 ivyo awalekeile
wadya wendile watumwa
mo wikazi wawo wose
kwachausa cha nkama ya
file.
16 Ni pwilili kugamba
uyo hezile kwachausa cha
kuwambiza wandima wa
kwembingu, mna keza
kuwambiza welekwa wa
Bulahimu.
17 Nivyo vikuleka vimunga
atende enga walukolo
wakwe kwa chila namna,
chani atende Mlavyantam-
biko Mkulu ywawo mkanuni
na mta mbazi mwe kum-
sankanila Chohile, chani
masa ya wantu yausigwe.
18 Kwaviya uyo mwenye
kajijimiza masulumizo umo
akajezwa chani adahe
kuwambiza wadya waku-
jezwa.

3

Yesu ni Mkulu kujinka Musa

1 Elo walukolo weyangu,
wantu wa Chohile wadya
mwitangwe kwembingu
ni Chohile fanyanyani ya
Yesu msigilwa ywa Chohile
atende Mlavyantambiko
Mkulu ywa uzumizi chiku-
longa kwa milomo yetu,
2 uyo endaga mkanuni
kwa Chohile amsagule
kudamanya ndima yakwe
saviya Musa ivyo endaga
mkanuni mo kuwasankanila
wantu wose wa Izulaeli
wetangwe nyumba nkulu ya
Chohile.
3 Mna Yesu awagila
kuhokela ntunyo nkulu
kujinka Musa, kwaviya
mzesi ywa nyumba ahokela
ntunyo itendese kujinka
inyumba yenye.
4 Chila nyumba yazengwa
ni mntu msiku, mna Chohile
nuyo mzesi ywa vintu vyose.
5 Musa endaga mndima
mkanuni mo kuwasankanila
wantu wa Izulaeli wetangwe
nyumba nkulu ya Chohile.
Chani aukule mbuli zedi
za Chohile nazilongwe aho
nyumani.

6 Mna Kulisito ni mkanuni
saviya Mwana akuchimaila
nyumba nkulu ya Chohile.
Nyumba yakwe ni suwe un-
eva chikajendeleza kutenda
wakankalu na kutoga mwe
chiya chikwikiya msuhi.

Humulo dya wantu wa Chohile

7 Elo, saviya Muye Ukukile
akulonga mwa Mawandiko
Yakukile,
"Dyelo uneva mkeva idizwi
dya Chohile,
8 msekutenda saviya wakale
wenyu walemele
kunetegeleza,
hadya wanijezize.
9 Uko wakale wenyu wani-
himaga na kunijeza,
hata hegu wawonaga
yose nidamanye kwa
chipindi cha mihilimo
milongo mine.
10 Kwachausa icho nelwihi-
waga lweleko lwawo,
niyo nagamba,
Fanyanyi zawo mwe myoyo
zaganika
'Wantu awo umo wakafosa
mazuwa yose.
Awo wendaga hawakutimila
sila zangu.'
11 Elo, nelisaga kwa maya
kugamba,
'Hawengile ng'o hantu
hangu hakuhumula!'
"
12 Ivyo walukolo weyangu,
msinyise anasekutendeka
mgati mwenyu mntu
yumwenga mta moyo wihiye
heukuzumila, abwile mwe
kumwenega Chohile mta
ujima.
13 Mna mkajendeleza
kwiva mbuli dyelo ika-
somwa mwa mawandiko
jelanani moyo chila zuwa
chani hata yumwenga
ywenyu asekutendwa mdala
kwa kudantwa ni masa.
14 Kwaviya suwe chose
chalungana hamwenga mwa
Kulisito uneva chatozesa
msuhi nachinanawo mwe
nkongo kubula ko udumo.
15 Elo, saviya Muye Ukuk-
ile akulonga mwa
Mawandiko Yakukile,
Uneva mkeva izwi dya
Chohile dyelo,
msekuitenda myoyo yenyu
midala, saviya
wababa zenyu
wendaga
hawamwetegeleze Chohile
16 Haluse ni wahi wevaga
izwi dya Chohile na kum-
leka? Ni wadya wose walon-
gozwe ni Musa kulaila Misili.
17 Naho ni wahi Chohile
awehiwaga kwa mi-
hilimo milongo mine?
Ni wadya wose wakoile
masa, na vimba vyawo
vyamwaganikanaga kudya
kwenyika.
18 Naho ni wahi Chohile
awelisizaga kugamba,
"Hawengile ng'o hantu
hangu hakuhumula," sawo
wadya walemele kumwiva.
19 Elo, chawona kugamba
hawadahile kwingila
uko, kwaviya
hawamzumile.

4

1 Elo, kwaviya ndagano
ya Chohile kugamba wantu
nawadahe kwingila hantu

ha kuhumula, chogohe
chani mgati mwenyu
anasekudunduga kwingila
mwe dihumulo idyo.
2 Kwaviya Mbuli Yedi,
ilongwa kwetu saviya yalon-
gagwa kwa wantu wa kale.
Mna ulosi uwo hauwawagile
chintu, kwaviya wadya
wevile hawauhokele kwa
uzumizi.
3 Mna haluse suwe
chikuzumila, nachingile
mwe dihumulo diya Chohile
alongaga akagamba.

“Niyo nelisa kwa maya
kugamba,

‘Hawengile ng'o he dihu-
mulo dyangu!’ ”

Chohile alongaga ayo hata
hegu abindaga kale indima
yakwe kukongela hadya
aumbaga isi.
4 Kwaviya ilongwa hantu
hasiku mwa Mawandiko
Yakukile mwe zuwa dya
mfungate, “Chohile ahu-
mulaga kwaviya abindaga
ndima zakwe zose.”
5 Naho, mwa Mawandiko
chilongile aho, Chohile
agamba, “Hawengile ng'o he
dihumulo dyangu.”
6 Wadya wendaga wa
nkongo kulonga Mbuli Yedi
hawengile mwe dihumulo
diya kwaviya hawazumile.
Hata hegu vichei viku-
dahika kwa wantu watuhu
kwingila.
7 Kwachausa icho Chohile
kaika zuwa tuhu dik-
witangwa “Dyelo” naye
alongaga mwe dizuwa
diya nyumani ya mihilimo
ilozize kwa sila ya Daudi,
kutimilana na Mawandiko
yano yalongagwa kale,

“Dyelo uneva mkeva izwi
dya Chohile
msekutenda myoyo yenyu
midala.”

8 Kwaviya uneva Yoshuwa
endaga awabuzaga wantu
kwe dihumulo, Chohile ha-
longile naho nyumani mwe
zuwa tuhu.
9 Elo, kuchei na humulo
diya Chohile awekiye wantu
wakwe.
10 Kwaviya yudya ak-
wingila mwe dihumulo diya
aikiye, ahumula kwaviya
kabinda ndima zakwe zose
saviya Chohile ahumulaga
eze abinde ndima zakwe.
11 Ivyo, chihikilize
kwingila mwe dihu-
mulo diya, chani mntu
yoyose asekubanikilwa
saviya wadya wabalangwe
kwenyika.
12 Mbuli za Chohile zina
ujima naho zina nguvu,
zatwelesa kujinka bamba
dikutwa kwidi mbuli izo
zafifinya kubula kundani ko
moyo no untu saviya bamba
dikutwelesa kubula kundani
kwe vimpandwa na msopwa
nazo zabunkula fanyanyi
na vikungwa ni myoyo ya
wantu.
13 Hahana chumbe cho-
chose chifisike kulongozi
kwa Chohile, chila chintu
chigubulwa na kwikwa
pwilili mwa meso yakwe,
chongigwa chilongele
kwakwe ntendwa zetu
chidamanye.

*Yesu nuyo Mlavyantam-
biko Mkulu*

14 Elo, chitozese uzumizi
chikulonga kwa milomo
yetu. Kwaviya chinanaye
Mlavyantambiko Mkulu
engile kubula kwembingu
kwa Chohile, uyo ni Yesu
Mwana ywa Chohile.
15 Yuno Mlavyantambiko
Mkulu ywetu akuchifilam-
bazi kamanyisa ukuhwa
kwetu uyo mwenye naka-
jezwa enga suwe kwa chila
namna mna hadamanye
masa.
16 Ivyo, chichisogeile
hechine nkama chigoda
cho Useuta wa Chohile mta
wedi, chani chihokele mbazi
na wedi wa Chohile vya
kuchambiza umo chikaunga.

5

1 Chila Mlavyantambiko
Mkulu asagulwe mgati
mwa wantu kaikwa kwa
kumsankanila Chohile
kwachausa cha wantu
chani alavye majeleko na
ntambiko kwachausa cha
masa.
2 Kwaviya uyo mwenye
hakwedaha, adaha kuwaji-
jimiza wadya wagile hewe-
manyize.
3 Kwaviya uyo mwenye
hakwedaha, aungwa elavize
ntambiko, siyo kwachausa
cha wantu du, mna iviya
kwachausa cha masa yakwe
mwenye.
4 Hahana mntu akweinka
mwenye ntunyo ino ya
kutenda Mlavyantambiko
Mkulu. Mna aungwa
etangwe ni Chohile, saviya
Haluni etangagwa.
5 Seivyo, Kulisito naye
henkile mwenye ukulu wa
kutenda Mlavyantambiko
Mkulu, mna ni Chohile nuyo
amgambile,
“Weye wi mwanangu,
dyelo sitenda Tati yako.”
6 Saviya alongile hantu
hatuhu mwa Mawandiko,
“Weye wi mlavyantambiko
mazuwa yose
kwa mliganyo wa Melik-
izedeki.”
7 Yesu hadya ekalaga
mwe isi, alombezaga
na kwikala kwa
kufuzuma vidala
hamwenga na
kulavya mesozi
kwa Chohile yudya
nendile akudaha
kumwambula mwe
file. Chohile
amwivaga Yesu
kwaviya nakamtunya.
8 Hata hegu nendile ni
Mwana ywa Chohile, ahi-
naga kwiva kwa sila ya ma-
sulumizo yadya enkagwa.
9 Eze aheze kutendwa
katoga, niyo awalongoza
wantu wose wakumwiva
watende wambulwa wa
mazuwa yose.
10 Ivyo, Chohile alongaga
kugamba uyo ni Mlavyan-
tambiko Mkulu kwa mli-
ganyo wa Melikizedeki.

Kanyo dya kuleka uzumizi

11 China milosi ilozize ya
kulonga mwe mbili ino, mna
ni vidala kuwagambilani
kwaviya nyuwe mwi wadala
wa kwiva.
12 Chindedi, kwechipindi
chino nyuwe namkaungwa
mheza kutenda wahinya,
mna mchei mwaungwa
mtende na mntu ywa

kuwahinya mahinyo ya nkongo mwe ulosi wa Chohile. Mhitukila vituhu watakunga konkezwa mele siyo nkande itogile.

13 Kwaviya chila mntu akwikala kwa konka mele ayodu achei mwana mchembe, hamanyize mahinyo ya mbuli zikumuwagila Chohile.

14 Mna nkande itogile ni kwa chausa cha wantu wajima, ni wadya wazwezwe fanyanyi zawo wamanye yedi na yehiye.

6

1 Elo, kwa chausa chino, chileke mahinyo ya nkongo mwa Kulisito. Chisekuzenga msingi mhya wa mbuli zino, kulekana na ntendwa hezikuwagila, na mwekumzumila Chohile,

2 mahinyo ya kubatizwa na ya kujelekelwa mikono, uyuso wa wabanike na nkanto ya mazuwa yose.

3 Chijendeleze kudamanya vino! Uneva Chohile akaunga.

4 Kwaviya wantu wagubwilwe ichindedi cha Chohile niyo waluma majeleko ya kwembingu, na kwikala mwe kulungana na Muye Ukukile,

5 wakaheza kuluma wedi wa Ulosi wa Chohile na nguvu ze isi ikwiza,

6 vikaheza wakagwa, havikudahika kuwatenda naho wahituke na kuleka ntendwa zawo zihiye. Kwaviya wamtungika wowo wenye Mwana ywa Chohile nkanana ya kaidi na kumjela soni kulongozi kwa wantu.

7 Ulongo ukunyelwa ni fula chila nkanana kuhoteza mani na vintu vikunga ni walimi, ujimbikwa ni Chohile.

8 Mna uneva ukalavya miwa na ndago, ulongo udya suwo wedi naho wihaguhi kuligitwa ni Chohile naho udumo wakwe ni kubalangwa.

9 Mna walukolo weyangu, hata hegu chalonga savino, hachina nkama na nyuwe, chikamanya kugamba sila yedi vitendese, idya yo wambulwa wenyu.

10 Kwaviya Chohile ni mta wedi. Uyo hajale ndima yenyu na ungi mumlagise kwa chausa chakwe kwaivyo muwambize wantu wakwe na mkujendeleza kuwambiza.

11 Mna china nkwina kugamba chila yumwenga mgati mwenyu ajendeleze kulagisa kuhikiliza ukudya kubula udumo, chani yadya mkwikiya msuhi yachinte.

12 Ivyo msekuhitukila kutenda wabwa, mna mtimile mliganyo wa wadya wakuzumila na kujijimiza. Kwe sila iyo wahokela yadya Chohile alongaga.

Lagano dya Chohile ni chindedi.

13 Hadya Chohile alaganaga na Bulahimu, adamanyaga cheliso. Kwaviya hahana mntu mtuhu mkulu kujinka uyo chani alonge zina dyakwe,

kelisa kwa zina dyakwe mwenye.
14 Kagamba, “Chindedi
na hujimbike naho hwinke
lukolo lulozize.”
15 Bulahimu eze agoje kwa
ujijimiza, niyo ahokela chiya
alagana na Chohile.
16 Kwaviya wantu wake-
lisa, welisa kwa zina dya
mntu mkulu kujinka wowo
wenye, naho cheliso icho
chabinda nkani zose mgati
mwawo.
17 Elo Chohile naye,
kwaviya na kaunga alagise
pwilili kwa wadya nawa-
hokele ndagano kugamba
uyo hakudaha kuhitwila
mbuli yakwe hata kujeza,
ailavyanya kwa cheliso.
18 Ivyo, kuna mbuli
mbili, ndagano na cheliso,
hevikuhitukila, mweivyo
Chohile hakudaha kulonga
udanti. Ivyo, suwe chimgu-
lukile chajelwa moyo viten-
dese na kutoza kwa nguvu
msuhi chikiwe.
19 Msuhi uno watogeza
na kudima myoyo yetu
saviya nanga ikuchimalisa
meli nkulu vitogile. Uwo
wafifinya kujinka mwe
paziya na kwingila mwe
Hantu Hakukise.
20 Yesu mwenye alongo-
laga kwingila hantu hadya
kwa chausa chetu. Katenda
Mlavyantambiko Mkulu
mazuwa yose, kwa mliganyo
wa Melikizedeki.

7

*Mlavyantambiko Melik-
izedeki*

1 Yuno Melikizedeki
endaga seuta ywa mzi wa
Salemu, na mlavyantambiko
ywa Chohile Mkulu. Umo
Bulahimu endaga akauya
kulaila kwe nkondo idya
awakomaga maseuta, Me-
likizedeki aduganaga na
Bulahimu niyo amjimbika,
2 Bulahimu niyo amwinka
fungu dya mlongo dye vintu
vyose atahaga kwe nkondo.
Lufyambo lwa zina dya
nkongo dya Melikizedeki,
nkongo ni “Seuta ywa mbuli
zikuwagila,” Naho uyo
endaga seuta ywa mzi wa
Salemu, zina dyakwe naho
dyagamba “Ni Seuta ywa
utondowazi.”
3 Tati yakwe na mami
yakwe hawakulongwa, naho
lukolo lwakwe havikU-
manyika kugamba elek-
agwa ini, naho abanikaga
ini. Aligana na Mwana
ywa Chohile, najendeleze
kutenda mlavyantambiko
mazuwa yose.
4 Elo fanyanyani, ivyo
mntu uyo endaga mkulu.
Hata mkale ywetu Bulahimu
amwinkaga fungu dya
mlongo dye vintu vyose
atahaga kwenkondo.
5 Naho chimanya
kugamba kuligana na sig-
ilizi Chohile amwinkile
Musa welekwa wa Lawi
wendaga walavyantambiko
walekelwe waguhe fungu
dya mlongo kulaila kwa
walukolo hata hegu wawo
ni welekwa wa Bulahimu.
6 Uyo Melikizedeki
hendaga ywa lukolo lwa
Walawi mna nuyo ahokelaga

fungu dya mlongo kulaila
kwa Bulahimu, naho niyo
amjimbika uyo enkagwa
ndagano ya Chohile.
7 Hahana nkama kugamba
akujimbika ni mkulu ku-
jinka yudya akujimbikwa.
8 Naho awo walavyan-
tambiko wakuhokela fungu
dya mlongo ni wantu
wakubanika, mna hano
akuhokela fungu dya
mlongo ni mntu akugam-
bigwa hakudaha kubanika.
9 Ivyo chadaha kugamba
vino, umo Bulahimu
akalavya fungu dya mlongo
dyo ugoli wakwe, Lawi
mwelekwa ywakwe naye
alavyaga fungu dya mlongo
kujinkila kwa Bulahimu,
10 kwaviya Lawi endaga
hanati kwelekwa, mna
endaga mwe sakame ya ise
Bulahimu, umo Melikizedeki
akadugana naye.

11 Kulaila mo ulavyantam-
biko wa Walawi wantu wa
Izulaeli wenkigwa Sigilizi.
Haluse uneva ndima ya
Walawi yachintile hakwa-
tendile naho na luhosa
lwa ulavyantambiko mtuhu
wendile utimile ulavyan-
tambiko wa Melikizedeki
mna suwo udya wa Haluni.
12 Kwaviya hadya ulavyan-
tambiko ukuhitukila, Sigilizi
nayo yaungwa ihitukile.
13 Elo Zumbe dyetu yudya
mbuli zino zikumlonga,
endaga mntu ywa kabila
tuhu, naho hahana hata
yumwenga ywa kabila
dyakwe atendaga mndima
mwe nchanja yo kulav-
iza ntambiko akatenda
mlavyantambiko.
14 Kwaviya imanyika
pwilili kugamba Zumbe
dyetu kalaila mwe dikabila
dya Yuda, mna Musa
haditajize idikabila idyo
hadya nakalonga mwe
walavyantambiko.

Mlavyantambiko mtuhu aligane na Melikizedeki

15 Naho imbuli ino ni
pwilili vitendese, mlavyan-
tambiko mtuhu aligane na
Melikizedeki kalaila.
16 Uyo mtuhu haikigwe
atende mlavyantambiko
kwa sigilizi za chiuntu, mna
kwa nguvu za ujima hewina
udumo.
17 Kwaviya Mawandiko
Yakukile yaukula kugamba,
“Weye wi mlavyantam-
biko mazuwa yose saviya
wendaga ulavyantambiko
wa Melikizedeki.”
18 Ivyo, mwiko udya
wa kale usigwa, kwaviya
wendaga uhuhisa naho
haukuwagila chintu,
19 Kwaviya Sigilizi Chohile
amwinkile Musa haitogeze
mbuli yoyose. Mna haluse
hantu hakwe haikwa msuhi
wedi utendese, ko msuhi
uwo chadaha kumsogeila
Chohile.
20 Kwa kongezeza hano
hana cheliso cha Chohile.
Mna wadya watuhu wa-
tendagwa walavyantambiko
hakwine cheliso.
21 Mna Yesu kaikwa
kutenda mlavyantambiko
kwa sila ya cheliso, hadya
Chohile amgambile,
“Zumbe kelisa,

na hahitukile,
‘Weye wi mlavyantambiko
mazuwa yose.’ ”
22 Kwachausa che cheliso
chino, Yesu nuyo akuchi-
maila lagano dyedi diten-
dese.
23 Naho awo walavyan-
tambiko watuhu wendaga
walozize kwaviya nawaka-
banika ivyo wadundugaga
kujendeleza nendima yawo.
24 Kwaviya Yesu ekala
mazuwa yose ulavyantam-
biko wakwe ni wa mazuwa
yose.
25 Kwaviya adaha
kuwambula awo wakwiza
kwa Chohile kwa sila yakwe,
kwaviya ekala mazuwa yose
akawagombela kwa Chohile.
26 Ivyo, yendaga mbuli
ikuwagilisa kwetu kutenda
na mlavyantambiko Mkulu
akukile sauyo hena lema
hegu hena masa. Uyo
Kakuka, hana lema naho
masa. Kasentwa hale na
wata masa, kenulwa ku-
langa kwembingu.
27 Uyo haligane na wadya
walavyantambiko wakulu
watuhu haungigwe kulavya
ntambiko chila zuwa nkongo
kwachausa cha masa
yakwe mwenye, vikajika
kwachausa cha masa ya
wantu watuhu. Kadamanya
ivyo kwa nkanana imwenga
du kwachausa cha wantu
wose, eze elavye mwenye,
niyo yachinta kwe chipindi
chose.
28 Sigilizi Chohile
amwinkile Musa yawaikaga
wantu wahwele watende
Walavyantambiko Wakulu,
mna Chohile hadya ala-
ganaga kwa cheliso, kula-
gana uko kwizile eze sigilizi
ijinke, kumsagula Mwana
atendagwa atogile mazuwa
yose.

8

Yesu Mlavyantambiko ywetu Mkulu

1 Ivyo, mbuli nkulu mwe
ayo chikulonga nino. Suwe
china Mlavyantambiko
Mkulu ywa seivyo, ekale
ntendele ya kulume ye
chigoda cho Useuta cho
Ukulu wa kwembingu.
2 Uyo adamanya ndima ya
ulavyantambiko mwe Hantu
Hakukise, kugamba mndani
mwe dihema dya Chohile
dizengigwe ni Zumbe, suyo
mntu.
3 Chila Mlavyantambiko
Mkulu kasagulwa amlavize
Chohile majeleko na ntam-
biko. Elo, Mlavyantambiko
ywetu Mkulu ongigwa
atende na chintu cha
kulavya.
4 Uneva endaga ywa hano
he isi, hendaga mlavyantam-
biko ng'o, kwaviya weyaho
walavyantambiko watuhu
wakulavya ntambiko ku-
timilana ne Sigilizi Chohile
amwinkile Musa.
5 Ndima zawo zo ulavyan-
tambiko ni mligano wa chiya
chizuli cha yadya ye kwem-
bingu. Kwaviya Musa hadya
endaga haguhi kuzenga
diya idihema, Chohile niyo
amgamba. “Damanya chila
chintu kuligana no udya

umligano ulagiswe umo
nawiko lugulu.”
6 Mna haluse Yesu kenkwa
ndima ya ulavyantambiko
yedi kujinka yawo, saviya
ndagano ya wivanyi eikiye
mwa wantu na Chohile ni
wedi vitendese. Kwaviya in-
dima iyo ichimala mwe viya
Chohile alagane mwe sigilizi
za mbuli zedi zitendese.
7 Uneva hakwendaga na
lema mwe lagano diya
dye nkongo, hakungigwe
kutenda na dya kaidi.
8 Mna Chohile kawalonga
kugamba wantu wakwe
wana malema hadya alon-
gaga,
“Zumbe agamba mazuwa
yeza,
hadya nanike lagano hya na
wantu wa Izulaeli na
wantu wa Yuda.
9 Lagano dino haditende
enga diya nidamanye
na wababa zawo
mwe idizuwa niwalongoze
kwa kuwatoza kwa
mkono wangu kulaila
mwe isi ya Misili.
Kwaviya hawatendile waka-
nuni mwe dilagano
dyangu,
ivyo miye siwasa siwakaule.
10 Zumbe agamba dino nidyo
lagano nanidamanye
na wantu wa
mwenyumba ya Izu-
laeli,
mwa mazuwa yakwiza.
Nanike Sigilizi zangu mwe
zifanyanyi zawo,
na kuziwandika mwe myoyo
yawo.
Miye na nitende Chohile
ywawo,
nawo nawatende wantu
wangu.
11 Hahana naho mhinya
mnyawe,
hegu kumgambila mlukolo
ywakwe,
‘Mmanye Zumbe.’
Kwaviya wose nawani-
manye,
kukongela hawekwedaha na
wakwedaha.
12 Kwaviya naniwalekeile
masa yawo,
sanifanyanye naho wihi
wawo.”
13 Kwa kulonga lagano dino
ni hya, Chohile kaditenda
diya dya nkongo disakala, na
chintu chochose chidalahale
na kusakala chihaguhi na
kwaga.

9

*1 Mviko wa walavyantam-
biko mwe isi na kwembingu*

1 Lagano dya nkongo
dyendaga dina miko yakwe
ya kuvikila na hantu hakwe
hakuvikila hazengigwe ni
wantu.
2 Hadamanyagwa hema
dya vyumba vidi cha
nkongo nachiketangwa
Hantu Hakukile. Umo
mwendaga na chiya cha
kwikiya taa na meza ikigwe
migate ikigwe kulongozi
kwa Chohile.
3 Na kunyuma kwe di-
paziya dya kaidi dye dihema
kwendaga na hantu hakwi-
tangwa Hantu Hakukise.
4 Mndani mwendaga na
nchanja ya kuvunkiziza
ubani idamanywe kwa
zahabu na shanduku dya

lagano, diya dyendile dihakwa zahabu ntendele zose, na mndani mwakwe nendile mna nyungu ya zahabu yendile na nkande ikwitangwa mana na nkome ya Haluni yendile isuka mani na viya vibawo vidi vya mayuwe viwandikwe idilagano.

5 Mlanga mwe dishanduku mwendaga na vyumbe vidi vikwitangwa makelubi vina mawawa yakulagisa ukulu wa Chohile, na mawawa yawo yakusulwa kugubika mlanga mwe hantu hadya masa yawo yakusigwa. Mna haluse hachikudaha kulongesa mwe mbuli izo.

6 Vino nivyo mbuli izo zikigwe, ukajika walavyantambiko wengilaga mwe chumba cha nkongo che dihema kudamanya ndima zawo.

7 Mna Mlavyantambiko Mkulu ichedu nuyo akwingila mwe chumba cha kaidi nkanana imwe du kwa chila mhilimo. Uyo aguhaga sakame idya akumlaviza Chohile kwachausa chakwe mwenye na kwachausa cha wantu wakoile masa hewemanyize.

8 Nivyo kugamba Muye ukukile ahinya pwilili kugamba chiya ichumba cha nkongo che dihema chikatenda chichei chichimale sila ya kwingila hantu hakukise kwembingu hainati kuvugulwa.

9 Mbuli ino ni mligano wa chipindi cha haluse kugamba, malavyo na ntambiko vikulavigwa kwa Chohile havikuwatenda wakuvika wadahe kwetula masa yawo.

10 Ayo yose yalanga mbuli za nkande, vikunywegwa na sila zesimane za kulengusa mili. Yose iyo ni miko ya kuse du, udahi wakwe waduga umo Chohile navitende vintu vyose uhya.

11 Mna Kulisito kabula saviya Mlavyantambiko Mkulu ywa mbuli zedi, ziya haluse zibuile kale. Uyo engilaga mwe dihema dyedi dichintise hedidamanywe ni wantu, ni kugamba sidyo dye isi ino yumbigwe.

12 Uyo kengila lumwenga du Hantu Hakukise, hegale sakame ya vulata na ndama, mna kegala isakame yakwe mwenye. Na kwa idya kachinka wambulwa wa mazuwa yose.

13 Wantu wendile ni wazavu mwe izisila za kumvikila Chohile nawadaha kulenguswa imili kwa kumyagilwa sakame ya vulata na njeku hamwenga na maivu ya moli.

14 Mna Kulisito kelavya mwenye kwa Chohile atende ntambiko jejeje kwa nguvu ya Muye wa Chohile wa mazuwa yose, togola isakame yakwe haikudahisa kuchilengusa umanyi wetu wa masa yetu na kuchikombola mwe ntendwa zetu hezikuwagila ikuchidahiza kumsankanila Chohile mta ujima.

15 Kwachausa icho, Kulisito ni mwivanyi ywa

lagano hya diya wadya wetangwe ni Chohile wadaha kuhokela kujimbikwa kwa mazuwa yose alagane. File yakwe yawambula wantu mwa masa yawo wadamanye mwe chipindi che idilagano dya nkongo.

16 Kwaviya lagano dya usiya uwandikwe nautende na nguvu uneva file ya yudya awandikwe file yakwe imanyika.

17 Kwaviya lagano dya usiya hadina nguvu uneva mta kuuwandika achei mjima.

18 Nivyo vikuleka hata lagano dya nkongo hadikigwe hehene sakame.

19 Nkongo Musa kawagambila wantu wose malagizo yose saviya mwe miko Chohile amwinkile, vikaheza kaguha sakame ya moli hamwenga na ya vulata na mazi, uzi winkundu na mahuto ya zani dikwitangwa hisopo niyo achimyagila chiya ichitabu che sigilizi na wantu.

20 Agamba, “Ino ni sakame ya lagano diya Chohile alagize mtoze.”

21 Seivyo Musa kamyagila idya isakame mwe dihema na mwe viya vya kuvikila.

22 Mwe Sigilizi Chohile amwinkile Musa, vintu vilozize vyalenguswa kwa sakame, na masa yalekeilwa du uneva hetilwa sakame.

1 Yesu ni ntambiko ikusa Wavu

23 Vintu ivyo ni chizuli du wa viya vikwembingu navyungwa vilenguswe mwe sila iyo. Mna vintu vya kwembingu vyaungwa vilenguswe kwa ntambiko zedi kujinka izo.

24 Kwaviya Kulisito hengile hantu Hakukile hazengigwe ni wantu, chiya ni chizuli du wa chiya ichenye chi kwembingu. Uyo engilaga kwembingu kwenye kudya haluse akuchimala kulongozi kwa Chohile kwachausa chetu.

25 Mlavyantambiko Mkulu ywa Wayahudi engila Hantu Hakukise chila mhilimo, akatenda kaguha sakame ya mnyama. Mna Kulisito hengile umo chani elavye mwenye nkanana zilozize,

26 Uneva nivyo, Kulisito nakaungwa asulumizwe nkanana zilozize kukongela kumbwa kwe isi. Mna haluse chipindi chino chikatenda chihajihi na kusila, uyo kalaila lumwenga du kusa masa kwa kwelavya ntambiko mwenye.

27 Saviya wantu weikiwe kubanika lumwenga du ukajika wakantilwa ni Chohile.

28 Seivyo Kulisito naye kelavya ntambiko nkanana imwenga abanike chani ause masa ya wantu walozize. Aho nalaile nkanana ya kaidi suko kwa kutowana na masa mna kwachausa cha kuwambula wadya wakumgoja kwa nkwina.

10

1 Kwaviya Sigilizi Chohile amwinkile Musa ni chizuli du cha vintu vyedi vikwiza,

mna sicho chilagiso chikulagisa seiviya mbuli siya zihezize. Kwa chausa chino Sigilizi haikudaha ng'o, kwa sila ya ntambiko zikulavigwa nkanana zilozize chila mhilimo, kuwatenda wadya wa kumvikila Chohile watende wachinta.
2 Wadya wakumvikila Chohile kwa sila idya nawakaungwa walenguswe vitendese nkanana imwenga du, naho fanyanyi zawo hazadahile kuwakantila ng'o mwe masa, ivyo ntambiko izo hazalekigwe kulavigwa.
3 Mna kwa sila ye zintambiko ziya, wantu wakumbuswa masa yawo chila mhilimo,
4 kwaviya sakame ya ng'ombe na ya mbuzi haikudaha kusa masa.
5 Kwa chausa chino, chipindi Kulisito umo ezaga mwe isi, agambaga,
"Weye hukunga ntambiko hegu malavyo.
Mna kunikiya mwili.
6 Huwagilwe ni ntambiko za kutikimya mwe moto
hegu za ntambiko za kulekeila masa.
7 Niyo nagamba, 'Ni hano, weye Chohile,
siza kudamanya viya ukunga,
saviya viwandikwe mwangu mwe chitabu che Sigilizi.' "
8 Nkongo Kulisito kagamba, "Hukunga naho hukuwagilwa ni ntambiko na malavyo, hegu ntambiko za kutikimya mo moto hegu ntambiko za kulekeila masa." Hata hegu ntambiko izo zose nazikalavigwa kutimilana na Sigilizi Chohile amwinkile Musa.
9 Akaheza agamba, "Miye ni hano, weye Chohile, siza kudamanya viya ukunga." Kwa ivyo Chohile kausa ntambiko zose za nkongo niyo azika kwa sila ya Kulisito mwenye enga ntambiko.
10 Kwaviya Yesu Kulisito adamanyaga viya Chohile aungile, suwe chilenguswa masa yetu kwa sila ya mwili wakwe alavize ntambiko nkanana imwenga du.
11 Chila mlavyantambiko asankanila kulongozi kwa Chohile chila zuwa kwa kumvikila Chohile kulavya ntambiko seiziya nkanana zilozize hezikudaha ng'o kusa masa.
12 Mna Kulisito uyo alavyaga ntambiko imwenga du ikuwagila kwa mazuwa yose kwa chausa cha kulekeila masa. Akaheza niyo ekala na udahi kulume kwa Chohile.
13 Nauko akagojesa kubula wankondo wakwe waikwe hasi heviga vyakwe.
14 Kwaviya kwa sila ya ntambiko imwenga du alavize, kawatenda wadya alenguse kutenda wachintile mazuwa yose.
15 Naho Muye Ukukile achiukwila seivyo mbuli izo. Nkongo alonga vino,
16 "Dino nidyo lagano nanidamanye nawo yakajinka amazuwa ayo, alonga Zumbe,

nanike sigilizi zangu mwe myoyo yawo,
na kuziwandika mwe zifanyanyi zawo."
17 Akaheza ongezeza agamba, "Miye sanifanyanye naho masa yawo hegu ntendwa zawo zihiye."
18 Elo chipindi masa yakalekeilwa, hakutende na luhosa lwa kulavya ntambiko kwa chausa cha kulekeila masa naho.

Chimsogeile Chohile

19 Ivyo walukolo, china ukankalu wa kwingila mwe Hantu Hakukise kwa sila ya sakame ya Yesu.
20 Uyo kachivuguila sila mpya ya ujima, ikujinkila mwe paziya, nikugamba kwa kulavya umwili wakwe.
21 Elo, china Mlavyantambiko akuchimaila mwe nyumba nkulu ya Chohile.
22 Ivyo chimsogeile Chohile kwa moyo wa chindedi na uzumizi hewine nkama na myoyo ilenguke mwe umanyi wa kudamanya vihiye na kwa mili isuntigwe kwa mazi yedi.
23 Chitozese msuhi wetu chikulonga kwa milomo yetu, kwaviya Chohile yudya alagane ni mkanuni.
24 Chikaulane suwe wenye kwa chausa cha kujelana moyo na kungana na kudamanya yedi.
25 Chisekuleka kudugana hamwenga, saviya watuhu wazwele kudamanya. Mna chifundane, vitendese kutimilana na viya mkuwona kugamba Zuwa dya Zumbe dihaguhi.
26 Kwaviya, chikakola masa kasidi chikaheza kubunkula pwipwipwi ichindedi, hahana naho ntambiko ntuhu ikudaha kulavigwa kwa chausa cha kusa masa yetu.
27 Mna ikusigala ni kugoja kwa nkama nkanto na moto utendese udya nauwabinde wose wakumhiga Chohile.
28 Mntu yoyose nalemele sigilizi Chohile amwinkile Musa, na kakomwa hehena mbazi kwa ukuzi wa wantu watatu.
29 Togola, mntu yudya akumbela Mwana ywa Chohile na kuiwona isakame ye dilagano dya Chohile ikumlengusa ni ya bule, na akuhuluta Muye wa wedi wa Chohile awagila enkigwe nkato kulu divivihi?
30 Kwaviya chimmanya yudya agambile, "Ndima ya kuliha chikoda ni yangu nanilihe," Naho nakagamba, "Zumbe nawakantile wantu wakwe."
31 Ni mbuli ya kogohesa mntu akugwilwa ni mikono ya Chohile mta ujima chani akantilwe!
32 Kumbukani mbuli ziwalaile mazuwa yadya yomboke, hadya nyuwe mwamulikilagwa ni Chohile, mwajinkilaga mwe masulumizo yalozize mna mwajijimizaga.
33 Ahamwenga mhulutwa mo lumpe na kujelwa soni, na ahamwenga mzumila kulungana na wadya watendelwe seivyo.

34 Muwafilambazi wadya
wendaga mwe chifungo,
naho mzumila kwa
chinyemi kuhokwa vintu
vyenyu, kwaviya mvimanya
kugamba mna vintu vyedi
naho vikwikalisa.
35 Elo, msekwaza msuhi
wenyu kwaviya namwinkwe
jeleko kulu.
36 Mtende na ujijimizi,
chani mdamanye ya kungwa
ni Chohile, chani mdahe
kuhokela chiya alagane.
37 Saviya, Mawandiko
Yakukile yakulonga,
"Hasigala chipindi chidodo
du,
yudya akungwa kwiza,
neze naho hakawe.
38 Mna mntu mta wedi ku-
longozi kwa Chohile
nekale kwa uzumizi,
mna mta kutugatuga mo
moyo,
sanitende na chinyemi na
mntu uyo."
39 Mna suwe hachi wantu
wakutugatuga na wakuya
kunyuma na kubalangwa,
mna suwe chi wantu wadya
wazumile naho chikom-
bolwa.

11

Lufyambo lwa Uzumizi

1 Haluse kutenda na
uzumizi ni kukombaganya
pwilili mwe mbuli chik-
wikiya msuhi ni kumanya
jejeje mbuli hechikuziwona.
2 Kwa uzumizi wawo
wadalahala wetu wazumi-
lagwa ni Chohile.
3 Kwa uzumizi suwe
chimanya kugamba isi yose
yaumbagwa kwa mbuli
alongile Chohile, vintu
vikuwoneka vilawane mwe
vintu hevikuwoneka.
4 Kwa uzumizi Habili
amlavizaga Chohile ntam-
biko yedi kujinka ya Kaini.
Kwa uzumizi wakwe kazu-
milwa kugamba adamanya
yakumuwagila Chohile, niyo
Chohile azumila ntambiko
zakwe. Habili kwa uzumizi
hata hegu nakabanika
ntendwa zakwe zichei
zachihinya.
5 Kwa uzumizi, Henoko
aguhagwa ni Chohile, ivyo
habanike. Hawoneke
vituhu kwaviya Chohile
kamguha. Hadya henati
kuguhigwa Mawandiko
yakukile yagamba Henoko
nandile akamuwagila
Chohile.
6 Ivyo, hehana uzumizi
ni vidala kumuwagila
Chohile. Kwaviya chila
mntu akumwitila Chohile
azumile kugamba Chohile
eyaho, na kugamba awa-
jeleka wadya wakumlonda
kwa kuhikiliza.
7 Kwa uzumizi, Nuhu
afundagwa ni Chohile mwe
mbuli hewone nazilaile nyu-
mani, uyo kamwiva Chohile
na kuzenga ngalawa nkulu
mudya yeye hamwenga
ne kaya yakwe wambu-
lagwa. Kwa uzumizi
wakwe wantu mwe isi yose
wawonekanaga kugamba ni
wavu, niyo Nuhu ahokela
na kuwazizwa kugamba
kadamanya yakuwagila kwa
Chohile kwa uzumizi.
8 Kwa uzumizi, Bulahimu
amwivaga Chohile hadya
amwitangaga aite mwe isi
akaguhe chiya alagane hata

hegu hamanyize Bulahimu niyo ahalawa.

9 Kwa uzumizi, ekalaga saviya mjeni mwe isi alaganaga na Chohile kugamba namwinke, nakekala mwe mahema hamwenga na Isaka na Yakobo wowo welunga na Chohile.

10 Kwaviya Bulahimu nakagoja mzi una msingi utogile mzi udya Chohile mwenye nuyo fundi aufanyanye na kuuzenga.

11 Kwa uzumizi, Bulahimu ahokelaga udahi wa kutenda Tate hata hegu nakadalahalisa na mkaziwe Sala endaga hana cheleko kwaviya azumilaga kugamba Chohile amwikiye ndagano ni mkanuni.

12 Kwachausa icho, kulaila mo mntu uyo, Bulahimu yudya endaga saviya abanike, welekagwa wantu walozize hewekuwazika saviya ntondo za kwembingu na msanga wa mpwani.

13 Wantu wose wano wabanikaga mwe uzumizi hewenati kuhokela mbuli Chohile alagane. Mna kwa hale wawonaga mbuli izo niyo watenda na chinyemi chitendese, kulonga pwilili wowo wendile ni wajeni mwe wajinka sila.

14 Kwaviya wantu wakulonga vintu seivyo, walagisa pwilili kugamba walonda isi yawo ye dikolwa.

15 Uneva nendile wakawazagula kudya walaile nendile wakadaha kutenda na luhenyo lwa kuya uko.

16 Mna haluse wanankwina ye isi idya yedi itendese, kugamba isi ya kwembingu. Nivyo vikuleka Chohile hakuwona soni wakamwitanga uyo Chohile ywawo, kwaviya uyo mwenye kaheza kuwaikiya mzi wawo.

17 Kwa uzumizi, Bulahimu amlavyaga mwanawe Isaka atende ntambiko chipindi Chohile amjezaga. Bulahimu nuyo endaga alagane na Chohile, mna nendile kemalanya kumlavya mwanawe ichedu atende ntambiko.

18 Chohile kamgamba, “Lweleko lwako hwikiye ndagano na lujinkile mwa Isaka.”

19 Bulahimu nakazumila kugamba Chohile adaha kuwauyusa wabanike, naho chindedi saviya chikulonga, Bulahimu niyo avuzizwa naho Isaka saviya auyuke.

20 Kwa uzumizi Isaka kawajimbika Yakobo na Esau, watende na ujimbiko wa mbuli nazize.

21 Kwa uzumizi, Yakobo umo nehaguhi na kubanika, awajimbikaga wana wa Yusufu, amvikila Chohile akegamila idya inkome yakwe.

22 Kwa uzumizi, Yusufu umo nehaguhi nakubanika, nakalonga mbuli za kufosa mwa Waizulaeli mwe isi ya Misili naho niyo awasiza malagiso ya mbuli za kudamanya mwa mavuha yakwe.

23 Kwa uzumizi we-
lesi wa Musa wamfisaga
uyo mwana kwa chipindi
cha myezi mitatu eze
elekwe. Kwaviya wawonaga
kugamba nendile ni mwana
mtana, naho hawogohe
lagizo dya seuta.

24 Kwa uzumizi Musa,
eze atende mkulu, kalemela
kwitangwa mwana ywa
mndele ywa Falao seuta ywa
Misili.
25 Kawona ni vyedi asulu-
mizwe hamwenga na wantu
wa Chohile kujinka kwikala
kwa mbwedo wa masa kwa
chipindi chijihi.
26 Na kawazagula
kugamba kusulumizwa
kwakwe kwachausa
cha Kulisito Mwambula
kwawagilisa kujinka ugoli
wose wa isi ya Misili, saviya
msuhi wa jeleko dikwiza.

27 Kwa uzumizi, Musa
kahalawa Misili hekogoha
maya ya seuta, kwaviya
nakajendeleza kwika msuhi
kwa Chohile hekuwoneka.
28 Kwa uzumizi, vimtenda
akonge mwe Pasaka na
kulagiza sakame imyag-
ilwe mlanga mwe izinyivi
chani mkomi asekuwakoma
welekwa wa nkongo wa
Izulaeli.
29 Kwa uzumizi, wantu
wa Izulaeli wajinkaga
mwe bahali ya Shamu
saviya kugamba ni isi
ikwinga hantu hanyaile,
mna Wamisili weze wajeze
kutenda ivyo niyo wamelwa
na mazi na kubanika.
30 Kwa uzumizi, vi-
wambaza vizunguluke umzi
wa Yeliko vigwa umo Waizu-
laeli weze wavizunguluke
kwa mazuwa mfungate.

31 Kwa uzumizi, La-
habu yudya mchilanga
hakomigwe hamwenga na
wadya walekile kumwiva
Chohile, kwachausa cha
kuwahokela wadya wazuza
wa Izulaeli kwa utondowazi.

32 Ivyo, nilonge mbwani
naho? Kwaviya chipindi
hachikunichinta kutamwila
kumlanga Gideoni na Balaki
na Samsoni na Yeftha na
Daudi na Samwilu na wa-
woni wa Chohile.
33 Kwa uzumizi wano
wose wagomba nkondo na
maseuta, niyo wadamanya
vikuwagila wahokela vintu
Chohile alagane nawenke.
Wataliza milomo ya simba,
34 wakomaga myoto
mikali, wanyilika kukomwa
kwa mabamba. Usokezi
wawo uhitukila watenda
na nguvu, wendaga
wakankalu mwe nkondo
niyo wawahuma wankondo
wa chijeni.

35 Wavyele awamwenga
wazumile, wavuziza-
gwa wabanike wawo
wakatenda wauyuswa.
Wamwenga wawo walemelaga kulekeilwa, niyo wasulumizwa kubula kubanika, wasekuzumila wambulwa chani wenkigwe uyuso na kwingila mwe ujima wedi vitendese.

36 Wamwenga nawabelwa
na kuvyalutwa milugwa,
na watuhu hata watalizwa
minyolo na kujelwa mwe
chifungo.

37 Watoigwa mayuwe
niyo wabanika, watulwa
vihandehande, wakomwa
kwa mabamba. Wangadika
wakatenda wavaile nchingo
za ngoto hegu za mbuzi
wendaga wantu wachiwa
wasulumizwe na kudamany-
izwa yehiye.
38 Wantu we isi ino
hawawagilaga kutenda na
wantu enga awo! Ivyo
wangadikaga mwe nyika na
mwamagulu, wekalaga mwe
mpanga na malundu.
39 Wantu wose awo walon-
gelagwa ni wakankalu kwa
uzumizi wawo! Mna hawa-
hokele yadya Chohile ala-
gane nawo,
40 kwaviya Chohile
nakachikiya mwalo wedi
utendese. Kugamba awo
wose nawatendwe wachinta
wakatenda hamwenga na
suwe.

12

Chohile akukwahila wanawe

1 Suwe china fyo dino kulu
dya waukuzi dikuchizungu-
luka. Elo, chuse chila
chintu chikuchichinda, na
masa yachimamatile. Chigu-
luke kwa ujijimizi mwe zin-
guluko zikigwe zikulongozi
kwetu.
2 Chimkaule Yesu akongile
uzumizi wetu, naho nauch-
intize. Uyo Kwachausa cha
chinyemi nendile chikam-
goja, nakajijimiza file kuno
akabela soni yo kubanika
mo msalaba. Haluse ekala
ntendele ya kulume ye
chigoda cho useuta cha
Chohile.
3 Wazagulani mwe mbuli
zimbwile Yesu, ivyo ajijimize
umhigano mkulu kwa wantu
wata masa. Chani msekuf-
achevu na kuleka.
4 Mokuhigana na masa,
nyuwe hamnati kutowana
na kubula mwe kwitila
sakame yenyu.
5 Naho mjala milosi
ya kujelwa moyo idya
Chohile akuwagambilani
enga wanawe? “Mwanangu,
wetegeleze hadya Zumbe
akukwivanya,
naho usekufachevu akakuk-
wahila.
6 Kwaviya, Zumbe amwivanya
chila yudya akunga,
na kumtowa chila yumwenga
akumzumila saviya
mwanawe.”
7 Jijimizani mkakantilwa,
kwaviya Chohile awatendela
nyuwe saviya wanawe. Ni
mwana yuhi hekukantila ni
tati yakwe?
8 Mna uneva hamna kan-
tilwe, saviya wanawe wose
wakukantilwa, ivyo, nyuwe
hamwi wanawe chindedi,
mna mwiwanahalamu.
9 Uneva watati zetu wa
chimwili, nawakachik-
wahila naho nachikawatunya.
Elo, havyawagile chimtun-
yise Tati ywetu ywa chimuye
chani chitende na ujima!
10 Watati zetu wa chimwili
nawakachikwahila kwa
chipindi, saviya wowo
wenye viya wawone
kugamba ni vyedi, mna
Chohile achikwahila kwa
chausa cha kucham-
biza suwe wenye, chani
chehange nauyo mo ukuka
wakwe.

11 Kukwahila kokose
kukalavigwa yawoneka
saviya ni mbuli ya chinyulu
hegu sidyo dya chinyemi.
Mna mo udumo wadya
wahinyigwe wahokele ma-
jeleko ya utondowazi na ya
wedi kwa Chohile.

Malagizo na makanyo

12 Elo, inulani imikono
yenyu ilegele, naho, mtogeze
mavindi yenyu yahwele.
13 Jendelezani kujenda
mwe sila ichumile, chani
chiga chigwejuke chise ku-
lumizwa, mna chihonywe.
14 Hikilizani mwikale mwe
utondowazi na wantu wose,
naho mwikale mwe ukuka,
kwaviya hahana mntu nam-
wone Zumbe hena wikazi
sauwo.
15 Mkaulise mntu yoyose
anase kuswesa mbazi
za Chohile. Chani sina
dya mti wisungu dinase
kusuka mgati mwenyu na
kuwakoma wantu walozize
kwa sumu yakwe.
16 Mkaulise chani mgati
mwenyu kusekutenda na
mntu mchilanga hegu mntu
hekumtunya Chohile saviya
Esau, atagile welekwa
wakwe wa nkongo kwa
mdyo umwenga.
17 Nyuwe mmanya
kugamba hata hadya nyu-
mani aungile ahokele ujim-
biko wendile wakwe, aleme-
lagwa, kwaviya henkigwe
vituhu luhenyo lwa kweila
yadya adamanye, hata hegu
alondaga kwa mesozi.
18 Nyuwe hambwile
kolugulu lwa Sinai, ludya
lukudaha kutozwa saviya
wadamanye wantu wa
Izulaeli. Habwile komoto
ukwaka, hana chiza na
mvumo wa nkung'unto.
19 Seivyo kwivika izwi dya
gunda, na mvumo wa izwi.
Wadya wevile idizwi idyo
niyo walombeza wasekwiva
izwi ntuhu naho,
20 kwaviya wadunduga
kujijimiza lagizo dilavigwe,
“Natoze ulugulu luno hata
hegu ni mnyama, nakomwe
kwa kutoigwa mayuwe.”
21 Ayo yose yawoneke yati-
sisa hata Musa niyo agamba,
“Nogoha naho nazingiza!”
22 Mna nyuwe mwiza
kolugulu lwa Sayuni na ko
Mzi wa Chohile mta ujima,
nuwo mzi wa Yelusalemu
wa kwembingu, kudya
wakudugana kwa chinyemi
wandima wa kwembingu
hewekuwazika.
23 Mwiza mwe mdugano
mkulu wa wantu wa Chohile
wakwitangwa welekwa wa
nkongo, wadya amazina
yawo yawandikwe kwem-
bingu. Mwachimala kulon-
gozi kwa Chohile, yudya
mkanti ywa wose, naho
kulongozi kwa myuye ya
wantu wedi watendigwe
jejeje.
24 Mbula kwa Yesu, yudya
mwivanyi we dilagano hya,
na yudya isakame yakwe
itike ikulonga mbuli zedi ku-
jinka idya ya Habili.
25 Ivyo mkaulise,
chani mnase kulemela
kumwetegeleza yudya
akulonga na nyuwe.
Wantu wadya walemele

kumwetegeleza yudya awakwahilaga hano he isi hachidahe kusumka. Suwe nachidahe vivihi kusumka, uneva chikalemela kumwetegeleza yudya akuchikwahila kulaila kwembingu!

26 Mwe chipindi chiya izwi dyakwe dyasingisaga isi, mna haluse kaika lagano, “Naniisingise ulanga kwa nkanana ntuhu naho siyo isi du mna nembingu.”

27 Ulosi uno, “Naho” walagisa kugamba vintu vyose vyumbigwe navisingiswe na kwaga chani visigaile viya hevikudaha kusingiswa.

28 Elo suwe nachi hongeze, kwaviya chahokela useuta heukusingisika. Chimhongeze na kumvikila Chohile kwaviya navimuwagile, kwa ntunyo na nkama,

29 kwaviya Chohile ywetu chindedi ni moto ukutikimiza.

13

Chikumwelela Chohile

1 Jendelezani kungana saviya walukolo mwa Kulisito.

2 Msekujala kuwahokela wajeni, kwaviya kwakudamanya ivyo wantu wamwenga wahokelaga wandima wa kwembingu hewevimanyize.

3 Usekuwajala wadya we mwe chifungo saviya kugamba mwikwa mwe chifungo hamwenga na wowo. Wakumbukeni wadya wakusulumila saviya kugamba nanywi mwasulumizwa saviya wowo mwe mili.

4 Nyinka itunywe ni wantu wose, wagosi na wavyele watende wakanuni kwa chila yumwenga. Chohile na awakantile wachilanga na wagonyi.

5 Msekutenda wantu wakungisa hela, msekunga kutenda na vintu vilozese kuleka viya mnanavyo. Kwaviya Chohile kagamba, “Sa hwase ng'o, naho sahudule ng'o.”

6 Nivyo vikuleka chabesa kugamba,

“Zumbe nuyo mwambizi ywangu,
sanogohe.
Mntu nanitende mbwani?”

7 Msekuwajala vilongozi wenyu wadya wawagambileni mbuli ya Chohile. Wazagulani ivyo nawakekala na kubanika, mtimile uzumizi wawo.

8 Yesu Kulisito nuyudya gulo, dyelo na mazuwa yose.

9 Mse kuyuganiswa kuno na kuno kwa mahinyo yesimile majeni. Wedi wa Chohile nuwo ukutogeza Muye wenyu na siyo miko ikwikwa ya nkande haikuwambiza wadya wose wakuitimila.

10 Suwe china nchanja ya kulaviza ntambiko wadya wakudamanya ndima mwe dihema dyo kuvikila hawana udahi wa kudya vintu vyakwe.

11 Mlavyantambiko Mkulu ywa Chiyahudi egala sakame ya wanyama mwe

Hantu Hakukise na kuilavya ntambiko kwachausa cha kusa masa, mna mili ya wanyama yatikimwa kuse kwe dilago.

12 Nivyo Yesu naye, chani awalenguse wantu kwa sakame yakwe mwenye, nakasulumizwa na kubanika kuse komzi.

13 Ivyo, chimsogeile, uko kuse kwe dilago chikahulutwe saviya yeye ahulutwe.

14 Kwaviya hano heisi hachina mzi ukwikala mazuwa yose, mna chakawila mzi udya ukwiza.

15 Ivyo kwa sila ya Yesu, chimlavize Chohile ntambiko ya ntogozi mazuwa yose. Mbuli izo za ntogozi ni malavyo yetu hadya chikulonga kugamba ni Zumbe.

16 Mse kujala kudamanya yedi na ndala, kwaviya zino nizo ntambiko zikumwelela Chohile.

17 Weveni vilongozi wenyu na kutoza malagizo yawo, wadima imyuye yenyu nawalonge kulongozi kwa Chohile yadya wadamanye mwe ndima yawo. Ivyo mkaweva nawadamanye ndima zawo kwa chinyemi, hamnawevile na wazidamanye kwa kung'ung'uzika, ivyo haviwambizeni.

18 Mchilombezeze. Kwaviya china msuhi kugamba myoyo yetu haikuchilagisa kugamba china masa kwaviya chaunga kutenda na lujendo lwedi mwe mbuli zose.

19 Nawalombezesani vitendese mumlombeze Chohile asunguzise kunivuza kwenyu.

Malombezo ya nkomelezo na ndamsa

20 Chohile ywa utondowazi kamuyusa Zumbe dyetu Yesu Kulisito yudya ni Mdimi Mkulu ywa ngoto kwa chausa cho kwitila sakame yakwe ikulagisa kugamba idilagano dya mazuwa yose ni chindedi.

21 Awatogeze kwa chila ntendwa yedi chani mdamanye yadya akunga, uyo na adamanye mndani mwetu kwa sila ya Kulisito yadya yakumwelela mwenye. Ukulu utende kwa Yesu, mazuwa yose! Taile.

Mbuli za udumo

22 Ivyo, walukolo nawalombezesani mwetegelezese ulosi uno wakuwajelani moyo. Ino ni baluwa nguhi du niwawandikileni.

23 Naunga mvimanye kugamba mlukolo mnyetu Timoseo kalavigwa mwe chifungo. Uneva anasunguza kubula hano, nanizanye naye umo heza uko kwenyu.

24 Walamseni vilongozi wenyu wose hamwenga na wantu wa Chohile! Walukolo wa Italiya wawalamsani.

25 Chawalombezesani nyuwe wose wedi wa Chohile utende na nyuwe nyose.

BALUWA IWANDIKWE NI YAKOBO ULONGOZI

Chitabu cha Yakobo chawandikagwa ni mntu msiku akwitangwa Yakobo. Vyadahika ni Yakobo mlukolo ywa Yesu, endaga chilongozi ywa bunga dya wazumizi wa nkongo naho endaga yumwenga ywa wantu we chitala wa Yelusalemu (Ntend 15:13). Iviya msigilwa Paolo amwitanga nguzo, ya bunga dya wazumizi komzi wa Galatiya 2:9. Wawandike walozize wazumila kugamba chitabu cha Yakobo chawandikagwa mo mhilimo wa 50 eze elekwe Kulisito. Umo Yakobo endaga chilongozi ywa bunga dya wazumizi komzi wa Yelusalemu numo awandike ichitabu achei kwikala aho.

Yakobo kachitambalisa ichitabu chakwe "makabila mlongo na maidi yazagale mgati mwe izisi" (1:1). Mwalo wa Paolo wendaga ni kwa wakulisito wose mna ulosi "makabila mlongo na maidi" vyadahika kugamba awandikaga kuwalanga wakulisito wa Chiyahudi. Kwaviya chitabu chino chidosa wantu wagoli wabunga dya vilongozi, kalagisa kwa wafungu walozize. Yakobo halongole kulanga ndala mgati mwa uzumizi na Ntendwa. Uzumizi wa chindedi walagiswa ni Ntendwa (2:17). Iviya awafunda kulanga kuhingiza wantu wagoli (2:1-4) naho achigambila chikaulise mwe milongele yetu (3:1-12).

Vimndani

- Yakobo awalamsa vilongozi 1:1.
- Akajika awajela moyo wakulisito wajijimize umo wakasulumizwa (1:2-27).
- Akajika alonga ivyo vikungwa uzumizi ulagiswe kwa Ntendwa (2:1-26).
- Akajika alonga ivyo ulosi ukudaha kutenda na nguvu (3:1-12).
- Akajika Yakobo atambalisa ivyo umanyi wa Chohile ukwesimana na umanyi we isi (3:13-4:10).
- Akajika awafunda vilongozi wakwe kulanga kweduvya (4:11-5:6).
- Yakobo abindiliza ichitabu chakwe 5:7-20 kwa kuwenka malagizo masiku ya hamwenga.

1 Miye Yakobo, mndima
ywa Chohile na Zumbe Yesu
Kulisito, nawawandikilani
nyuwe makabila mlongo na
maidi ya Izulaeli yazagale
mwe isi yose! Nawalamsani.

Uzumizi na Ubala

2 Walukolo weyangu
bwedesani mkabwilwa ni
majezo yesimane.
3 Kwaviya mmanya
kugamba kujezwa ko uzu-
mizi wenyu kwegala uji-
jimizi.
4 Mna vyaungwa ujijimizi
uchintize ndima yakwe
chani mchume naho mtende

jejeje hemkuhungukilwa ni chintu.
5 Uneva mntu ywa kwenyu ahungukilwa ni ubala, aulombeze kwa Chohile, kwaviya Chohile awenka wantu wose kwa ulozo na chisekwesekwe hehena kukwahila uyo nenkigwe.
6 Mna aungwa amlombeze kwa uzumizi asekutenda na nkama yoyose. Mntu mta nkama aligana na wimbi dya mazi mwe bahali yakuyuganiswa ni mpeho niyo dyafiliswa ntendele zose.
7 Mntu sauyo asekufanyanya kugamba nahokele chintu chochose kulaila kwa Zumbe,
8 kwaviya ni mta kutoza kaisi na kanyaile na mta kuhitukila mo lujendo lwakwe.

Mchiwa na Mgoli

9 Mlukolo yoyose mchiwa aungwa elelwe umo Chohile akamkweza.
10 Elo mgoli aungwa elelwe akaselezwa ni Chohile. Kwaviya mgoli nausike enga luwa dya kumbago.
11 Zuwa dyatontomoka mpungile yakwe yanyaza mani naho amaluwa yakwe yagwa hasi naho utana wakwe wose wabanika. Saivyo, mgoli naye nabalangwe mwe zindima zakwe.

Majezo

12 Ujimbiko nautende mwe mntu akujijimiza mwe majezo, kwaviya anayahuda amajezo, nenkigwe jeleko dya ujima Chohile alaganaga mwa wadya wakumunga.
13 Umo mntu akajezwa, asekugamba, “Najezwa ni Chohile.” Kwaviya Chohile hakujezwa na wavu, naho hakumjeza mntu yoyose.
14 Mna chila mntu ajezwa mwe vihiye akunga umo akakweswa na kugwizwa.
15 Ukajika viya vihiye akunga vinazwela vyahosa masa, masa yanazwela yahosa file.
16 Walukolo weyangu hunga, msekudantika!
17 Chila jeleko dyedi na jejeje dyalaila kwembingu kwa Chohile Tate, Mumbi ywa ulangazi hewikuhitukila naho hana chilagiso chochose cha kuhitukila.
18 Kwa kunga kwakwe mwenye kacheleka kwa ulosi wakwe wa chindedi chani chitende saviya limbulo dya vyumbe vyakwe.

Kwiva na kudamanya ulosi wa Chohile

19 Walukolo weyangu, naunga mmanye mbuli ino! Chila mntu natende mhufu ywa kwiva mna asekuta mhufu ywa kulonga hegu mhufu ywa kwihiwa.
20 Kwaviya mta maya hakudaha kutenda mbuli za chindedi zikumuwagila Chohile.
21 Elo, lekani lujendo lwihiye na wihi wose utendese, mweike hasi ha Chohile naho hokelani udya ulosi uhandigwe mwe myoyo yenyu, udya ukudaha kuwambulani.

22 Msekwedanta wenye
kwetegeleza du ulosi
wakwe, mna udamanyizeni
ndima.
23 Yoyose akwetegeleza du
ulosi, akajika hakuutenda,
aligana na mntu akwesinya
isula yakwe mwenye mwe
chelole.
24 Esinya mwenye, aka-
heza aita zakwe, akajika
ajala ivyo eli.
25 Mna mntu akukaula
kwawengele malagizo jejeje
yadya yakuwalekeila wantu,
mntu akujendeleza kuya-
timila, mna asekwetegeleza
na kujala, mna ajese viya
yakunga, uyo na jimbikwe
ni Chohile mwe chila chintu
akudamanya.
26 Uneva mntu afanyanya
kugamba ni mta kuton-
gela sila ya Chohile, mna
hakudaha kuchinda ululimi
lwakwe edanta mo moyo
wakwe, naho isila yakwe
kwa Chohile haimwambize.
27 Sila ilenguke ya kum-
tongela Chohile kujinka zose
naho heina lema kulongozi
kwa Chohile Tate ni ino,
kuwambiza wabanikilwe ni
welesi wawo na kuwambiza
wabanikilwe ni wagosi mwe
zinkunto zawo, naho kwed-
ima usekubalangwa ni ino
isi.

2

*Kanyo dikulanga kupag-
ula*

1 Walukolo weyangu, mka-
tenda mwamzumila Zumbe
dyetu Yesu Kulisito, Zumbe
ywa ukulu, msekuhingiza
wantu.
2 Chigambe mntu
yumwenga kavala madanga
ya zahabu na suche zedi
engila mo mdugano wenyu,
aho engila mntu mchiwa
mta sakaza.
3 Uneva mna mtunya
yudya availe suche zedi,
mwamgamba, “Ikala hano
hantu hedi.” Niyo
mwamgamba yudya
mchiwa, “Weye chimaila
uko,” hegu, “Ikala hasi he
viga vyangu.”
4 Togola, uko suko kuhin-
giza mgati mwenyu? To-
gola, uwo ulamuzi wenyu
haulawane na fanyanyi
zenyu zihiye?
5 Walukolo weyangu
hunga, tegelezani! Chohile
kasagula wantu wachiwa
mwe isi ino chani watende
wagoli mo uzumizi, naho
wahokele useuta udya
alaganaga mwe wadya
wakumunga.
6 Mna nyuwe mwawabela
wachiwa! Togolani, wag-
oli sawo awo wakuwabun-
yanya na kuwegalani kwe
vitala?
7 Togolani, sawo awo
wakuhuluta zina dyedi dya
Zumbe uyo nyuwe mwi
wantu wakwe?
8 Uneva mna jesa sig-
ilizi ya chiseuta saviya
mawandiko yakulonga,
“Munge mnyawo saviya
ukweunga wemwenye,”
mwatenda vyedi.
9 Mnahingiza wantu
mwakola masa, kwaviya sig-
ilizi ya Chohile yawakantila
kugamba hamtimile sigilizi.

10 Kwaviya mntu hanatimile lagiso dimwenga du mwe
sigilizi ya Chohile, uyo hatimile mwe sigilizi yose.
11 Kwaviya uyo agambile, "Usekugonya," Nuyo agambile, "Usekukoma." Ivyo hegu hukujenda uyaga, mna wakoma weye huitimile sigilizi yose ya Chohile.
12 Ivyo, longani na kudamanya saviya wantu na wakantilwe kwa sigilizi ya Chohile ikwigala kulekeilwa.
13 Kwaviya, Chohile hatende na mbazi aho namkantile mntu hena mbazi. Mna mbazi yahuda kanto.

Uzumizi na ntendwa

14 Walukolo weyangu, kuna maliho yani hegu mntu anagamba ana uzumizi, mna hakulagisa kwa ntendwa zedi? Togola, uzumizi wadaha kumwambula?
15 Chigambe hana mlukolo msiku ana sakaza hegu ana gumbo.
16 Yawagila chibwani nyuwe kuwagamba awo, "Jendani mpeho mkotele moto na kwiguta," mna hakuwenka viya wakunga mo wikazi?
17 Seivyo, uzumizi du hewina ntendwa ubanika.
18 Mna mntu adaha kugamba, "Yumwenga ana uzumizi, mtuhu ana ntendwa." Miye nanimhitule, "Hake nilagisa ivyo uzumizi wako hehena ntendwa. Nami nahulagise uzumizi wangu kwa ntendwa."
19 Togola, weye wazumila kugamba Chohile ni yumwenga? Nivyo! Mna hata mpepo zazumila saivyo naho zazingiza kwa nkama.
20 Weye wi hezi! Togola, waunga ulagiswe kugamba uzumizi hewina ntendwa ni wa bule?
21 Togola, mkale ywetu Bulahimu azumilagwa vivihi kugamba adamanya viya Chohile akunga kwa ntendwa, umo amlavize jeleko mwanawe Isaka mlanga mwe nchanja yo kulaviza ntambiko?
22 Wawona kugamba uzumizi wakwe na uhangana na ntendwa zakwe naho uzumizi udya nendile wachintizagwa kwa sila ya ziya izintendwa.
23 Mawandiko niyo yachinta yakugamba, "Bulahimu kamzumila Chohile, Chohile naye amzumilaga na kumwona ni ywedi kwakwe," Chohile niyo amwitanga mbuyakwe.
24 Ivyo mwawona kugamba mntu azumilwa kutenda mwagilwa kwa Chohile kwa ntendwa zakwe, suwo uzumizi uwodu.
25 Saivyo, yudya mchilanga Lahabu, uyo azumilagwa kutenda mwagilwa kwa Chohile kwa ntendwa mwe viya awahokelaga wadya wazuza, niyo awalavya kuse kujinkila sila ntuhu.
26 Elo, saviya mwili hewina muye ubanika, saivyo uzumizi hewina ntendwa ubanika.

3

Kuchinda lulimi

1 Walukolo weyangu, msekutenda wahinyi mlozize mgati mwenyu. Mkamanya kugamba wahinyi nachinkwe nkanto ikulise kujinka watuhu.

2 Suwe chose chazaganyisa kwa sila zesimile. Mntu hekuzaganya mo kulonga kwakwe uyo kachuma, naho adaha kuchinda umwili wakwe wose.

3 Suwe chazijela falasi nkamba mwe milomo yawo chani zichiive, mwe isila iyo chadaha kuzilongoza kokose chikunga.

4 Naho kaulani ngalawa nazo, hata hegu ni nkulu zitendese, naho zasindikwa ni nkung'unto nkali, zadaha kuhitulwa kwa chihande cha lubao, zihinge kokose akunga yudya akuzilongaza.

5 Saivyo, lulimi ni chitago chidodo mo mwili, lwetogola ntogozi nkulu zitendese.

Kasese kadaha koka mbago nkulu.

6 Lulimi nalo ni saviya moto. Lulimi ni chitago chikuchimaila wavu wa chila namna, lwimgati mwe vitago vyetu, nulo lukubalanga umwili wose. Lwabalanga wikazi wetu wose kwa moto ukulaila kwe bome hedina uhelo.

7 Mntu adaha kudima wanyama wesimile wa kumbago na wadege na nyoka na vyumbe vya mwe bahali naho kavifuga kale.

8 Mna hahana mntu akudaha kudima lulimi. Lulimi lwiha, halukuchindika naho lumema sumu ikukoma.

9 Kwa lulimi suwe chamtogola Zumbe uyo Tati yetu. Naho ko ulo ululimi chaligita wantu waumbigwe kwa mliganyo wa Chohile.

10 Milosi ya kujimbika na ya kuligita yalaila mwe mlomo umwenga. Walukolo weyangu, mbuli zino hazikungwa zitende saivyo.

11 Togola, sokwe imwenga yadaha kulavya mazi yempeho na yemunyu hamwenga?

12 Walukolo weyangu, togolani, mkuyu wadaha kweleka zabibu? Hegu, mzabibu kweleka nkuyu? Sokwe ya mazi yemunyu haikudaha kulavya mazi yempeho.

Ubala kulaila kwembingu.

13 Togola, ni yuhi mnta ubala na umanyi mgati mwenyu? Elo, nalagise imbuli iyo mo lujendo lwakwe lwedi naho kwa ndima yakwe yedi ikudamanyika kwa unyanyahala na ubala.

14 Mna uneva imyoyo yenyu imema finju ihangane na chinyulu na ubafu msekweduvya naho msekudanta mwe chindedi.

15 Ubala sauwo haukulaila kwembingu, ubala uwo ni wa mwe isi naho suwo wa Muye wa Chohile ni wa mpepo.

16 Kwa viya hohose hana finju ihangane na chinyulu na ubafu, aho hana nkumbizi na chila wavu.

17 Mna ubala ukulaila
kwembingu, nkongo ulen-
guka, waunga utondowazi,
kuhola na kwiva na ufam-
bazi na ntendwa zedi
hewina kuhingiza naho ya
chindedi.
18 Mbuli zikumuwagila
Chohile ni ulailo wa mbeyu
zihandigwe ni wantu waku-
londa utundowazi wahanda
mwe utondowazi.

4

Umbuya na mbuli za mwe isi

1 Nkumbizi na ngavun-
gavu mgati mwenu vyalaila
kuhi? Gamba zalaila mwe
tama zenyu zihiye mkunga
zikutowana mndani mwe
mili yenyu?.
2 Mwameila mate vintu
naho kwaviya hamkuvipata
mwadaha kukoma, mwa-
jelejeza vitendese kutenda
na vintu, mna hamkudaha
kupata, ivyo mwadamanya
nkumbizi na kutowana.
Hamkupata chiya mkunga
kwa viya hamkuchilombeza
kwa Chohile.
3 Naho, mkalombeza
hamkupata kwaviya
mwalombeza kwa kunga
kwihiye, mwalombeza
mpate kuchintiliza tama
zenyu za mbwedo.
4 Nyuwe mwi wantu
hemwina ukanuni enga
wachilanga. Togola, ham-
manyize kugamba kutenda
umbuya na mbuli zihiye
za mwe isi ni kutenda
mnkondo ywa Chohile?
Chila akunga kutenda
mbuya we isi etenda
mnkondo ywa Chohile.
5 Mse kufanyanya
kugamba Mawandiko ya
Chohile yalonga mbuli ya
bule, hadya yagambile,
“muye wikigwe ni Chohile
mndani mwetu wajelejezesa
mwe kunga.”
6 Mna, mbazi chikwinkwa
ni Chohile zina nguvu vi-
tendese, saviya Mawandiko
ya Chohile yakulonga,
“Chohile awahiga wakwe-
duvya mna awafilambazi
wakwenyanyahaza.”
7 Ivyo, mwiveni Chohile,
mhigeni Mwavu naye
nawanyilikeni.
8 Msogeileni Chohile, naye
nawasogeileni. Suntani
imikono yenyu nyuwe wata
masa! Lengusani imyoyo
yenyu nyuwe wata kutoza
kaisi na kanyaile!
9 Hololani, ilani naho lom-
bolezani, luseko lwenyu lu-
tende ni ndilo, na chinyemi
chenyu chitende chiholozi.
10 Nyanyahalani kulongozi
kwa Zumbe, uyo nawak-
wezeni.

Kanyo dya kumkantila mnyawo

11 Walukolo, msekuzig-
ilizana. Akumzigiliza
mlukolo ywakwe hegu
kumkantila, uyo aiziga naho
aikantila sigilizi. Hegu un-
aikantila sigilizi ya Chohile,
weye hukuitimila sigilizi,
mna waikantila.
12 Chohile ichedu nuyo
mta kwika sigilizi naho
kukanta. Nuyo ichedu
akudaha kukombola na
kubalanga. Elo, weye
wiyuhi umkantile mnyawo?

Kanyo dya wefenyi

13 Haluse kwetegelezeni nyuwe mkugamba, “Dyelo hegu luvi nachite kwe mzi msiku chikekale uko mhilimo mjima chikadamanya mayombe kuno chajenyeza mapesa.”
14 Nyuwe hammanyize ivyo ujima wenyu nautende luvi! Nyuwe mwikala saviya kungugu dikuwoneka kwa chipindi chijihi du na kutazuka.
15 Nyuwe mwaungwa mgambe, “Zumbe akaunga nachikale nachidamanye chino hegu chiya.”
16 Mna haluse mweduvya naho mwefenya, kweduvya kose sauko kwiha.
17 Ivyo, mntu hekudamanya mbuli yedi amanyize kugamba aungwa aidamanye, akola masa.

5

Kanyo kwa wagoli

1 Elo, haluse netegelezani nyuwe wagoli ilani naho lombolezani kwa chausa cha nkunto naziwezileni.
2 Ugoli wenyu uwola, na suche zenyu zidigwa ni kuhu.
3 Zahabu na hela zenyu vikola nkanga, naho inkanga iyo naitende ukuzi kwenyu, nayo naidye imili yenyu saviya moto. Nyuwe mtutika ugoli mwa mazuwa yano yo uhelo!
4 Hamuwenkile maliho wandima wadamanye ndima mwe zinkonde zenyu. Tegelezani ivyo wakufuzuma! Ndilo yawo wakuvuna mwe zinkonde zenyu ibula mwa magutwi ya Zumbe mta udahi.
5 Mwikala mwe isi wikazi wa mbwedo mwe myoyo yenyu naho mwahomola. Mwenenehеza mwe zuwa dya kuchinjwa.
6 Muwakantila na kuwakoma wantu hewena lema, awo nendile hawakuwahiga!

Ujijimizi na kulombeza

7 Ivyo, walukolo weyangu, mjijimize kubula Zumbe akauya. Kaulani mlimi ivyo akugoja kwa kujijimiza viya ahandile vimwelekele ulozo akungisa naviya akujijimiza kukongela fula ya nkongo kubula ya udumo.
8 Nyuwe nanywi mwaungwa mtende na ujijimizi, chimalani mtogile mo uzumizi, kwa viya zuwa dya kwiza kwakwe Zumbe dihaguhi.
9 Walukolo weyangu, msekufuzumilana mnase kukantilwa ni Chohile, uyo ni mkanti kachimala ho lwivi.
10 Walukolo weyangu, mkaunga kuwona mliganyo wa ugoji na ujijimizi mwe masulumizo, wafanyanyeni wawoni wadya walongile ulosi ukulaila kwa Zumbe.
11 Chawetanga awo wajimbikwa kwaviya wajijimiza. Mwiva ujijimizi wa Ayubu, naho mmanya ivyo Zumbe amtendele mo udumo. Kwaviya Zumbe kamema mbazi na wedi.
12 Kujinka ayo yose, walukolo weyangu, msekwelisa kwembingu, hegu

kwe isi, hegu kwa chintu chituhu chochose. Gambani "Taile" hegu ni taile, na "Bule" hegu ni bule, aho hamkantilwe ni Chohile.

13 Togolani, hana mntu yoyose mgati mwenyu mta ulosi? Aungwa amlombeze Chohile. Togola, hana mntu mta chinyemi? Aungwa acheme mila ya ntogozi.

14 Togola, hana mnyonje mgati mwenyu? Aungwa awetange wadalahala vilongozi wa bunga dya wazumizi wa Kulisito, wowo nawo nawamlombezeze na kumkuluguta mavuta kwa zina dya Zumbe.

15 Wakalombeza kwa uzumizi mnyonje nahonywe, kwaviya Zumbe namwinkage luhulwila hata hegu kakola masa yoyose nalekeilwe.

16 Ivyo, mweile nyuwe wenye masa yenyu mdamanye, naho mlombezezane, chani mhonywe. Lombezo dya mntu mta kuwoneka ywedi kulongozi kwa Chohile dina nguvu ya kudamanya yalozize.

17 Eliya endaga mntu sasuwe. Alombezaga kwa kuhikiliza fula isekunya, nayo hainyele mwe isi kwa chipindi cha mihilimo mitatu na myezi mtandatu.

18 Niyo alombeza kwa kuhikiliza, fula kulaila koulanga niyo yanya mwe isi niyo yalavya nkande.

19 Walukolo weyangu, mntu yumwenga anazaganya mwe chindedi, niyo mtuhu amvuza,

20 manyani kugamba, uyo akumvuza mta masa kulaila mo uzaganyi wakwe, nahonye umuye wa uyo na file na masa yalozize nayauswe.

BALUWA YA NKONGO IWANDIKWE NI PETULO ULONGOZI

Baluwa ya nkongo ya Petulo yawandikagwa ni msigilwa Petulo. Petulo akongaga ibaluwa yakwe kwa kwe tambalisa kugamba ni yuhi naho kwa yudya akuwandikila. Kelavyanya ibaluwa kwa Wakulisito wose wadya "We wajeni mwe isi" (1 Petulo 1:1). Keigala kwa wadya wantu wakwe wakusoma savino nkanana zilozize. Kwaviya ibaluwa ino yaligana ne Baluwa ya Paolo kwa Waefeso mwe sila saizo, wazumizi walozize wadya 1 Petulo awandikaga nyumani mwa Waefeso mihilimo ya 65 AD. Petulo awandikaga ibuluwa ino kulaila Lumi kudya etanga Babeloni (5:13).

Petulo alongaga kugamba awandikaga ibaluwa ino kwa chausa cha "kuwajelani moyo na kuwaukwilani kugamba uno ni utondowazi wa chindedi wa Chohile" (5:12). Kuna vyesimile mgati mwa Petulo 2:11-3:7, Waefeso5:18-6:9, na Wakolosai 3:18-4:6. Vintu vyose ivi vya vino vitatu vya chilagisa mwe wivano wa lukolo na kwiva wakulu. Naho kajela moyo Wakulisito wajijimize hadya wakatenda na masulumizo kwa viya udumo wihaguhi (4:1).

Vimndani

- Petulo ketambalisa mwenye na kulonga na wasomi wakwe (1:1-2).
- Akaheza kamhongeza Chohile ko wambulwa udya wose wehangile kwa kugamba wikazi wawo (1 Petulo 1:3-2:10).
- Akabinda awalagiza wazumizi vikungwa wikazi wedi mwe isi na kulonga wehangi wesimile saviya mgati mwe mgosi na mkaziwe naho mtumwa na mkulu (1 Petulo 2:11-4:11).
- Akaheza aho Petulo awajela moyo wajijimize hadya wakasulumizwa (1 Petulo 4:12-5:1).
- Akaheza abindiliza ibaluwa yakwe (1 Petulo 5:12-14).

1 Miye Petulo msigilwa ywa Yesu Kulisito, nawawandikilani nyuwe msagulwe ni Chohile na kuzagala naho mwekala enga wajeni uko Ponto na Galatiya na Kapadokiya na Asiya na Besaniya.

2 Nyuwe mwasagulagwa ni Chohile Tate kuligana na mzungu wakwe, naho mtendwa wakukile kwa Muye, chani mumwive Yesu Kulisito naho mmyagilwa sakame yakwe chani mlenguswe.

Nawaungilani wedi wa Chohile na utondowazi vyongezekele mwenyu.

Msuhi wa Ujima

3 Chimtogole Chohile Tate ywa Zumbe dyetu

Yesu Kulisito! Kwaviya kwa mbazi zakwe nkulu kachinka kwelekwa uhya mwe msuhi wa chindendedi kwa sila ya kumuyusa Zumbe dyetu Yesu Kulisito,

4 naivyo china msuhi wa kwinkigwa ujimbiko udya Chohile awaikiye wantu wakwe. Chohile kawaikiyani ujimbiko uwo kwembingu kudya hewikudaha kuwola hegu hewina uzavu hegu kubanika hegu kufifiya.

5 Ivyo ujimbiko uwo ni wenyu nyuwe, udya kwa uzumizi mwadimwa ni nguvu za Chohile kwa chausa cha wambulwa udya umalanywe chani ugubulwe mwe chipindi cho udumo.

6 Mwe imbuli iyo mwelelwa, hatahegu vino haluse kwa chipindi chidodo, mwaungwa mjelwe chinyulu kwachausa cha majezo yakwesimana mkusulumizwa.

7 Majezo ayo mwalo wakwe ni kubunkula kugamba uzumizi wenyu ni wa chindedi. Zahabu yenye ikubanika yajezwa kwa moto seivyo uzumizi wenyu ukutogoleswa kujinka zahabu waungwa ujezwe chani umanyike kugamba ni wachindedi. Kwa chausa icho namhokele ntogozi na ntunyo na ukulu hadya Yesu Kulisito akwizila.

8 Nyuwe mwamunga, hatahegu hamumuwone mna mwamzumila, hatahegu haluse hamkumuwona. Mwamzumila na kweleleswa. Ivyo mwamtogola kwa chinyemi chikulu hechikulongeka,

9 kwaviya mwahokela wambulwa wenyu kwaviya nivyo vikungwa mo uzumizi wenyu kwakwe.

10 Wawoni walavyaga uwoni kuno wakazuza na kukaulisa mo wambulwa uwo wimwe wedi wa Chohile namwinkwe.

11 Wajezaga kumanya chipindi chani neivyo navilaile, kugamba chipindi awahegile Muye wa Kulisito endaga mndani mwawo. Akalongela amasulumizo nayambwile Kulisito na ukulu nautimile yakajinka ayo.

12 Chohile awagubwilaga wadya wawoni kugamba ulosi udya walongaga nasuwo wawo mna wasankanaga kwa chausa chenyu, haluse ulosi uwo ulongwa kwenyu ni wadya walongile Mbuli yedi ya Yesu Kulisito kwa udahi wa Muye Ukukile asigilwe kulaila kwembingu. Mbuli izo wandima wa kwembingu wabesa wazimanye.

Mwitango wa wikazi ukumuwagila Chohile

13 Elo mwemalanye mwe zifanyanyi zenyu, na kucheleza. Ikani msuhi wenyu wose mwe wedi wa Chohile uwo namwinkigwe chipindi Yesu Kulisito nagubulwe.

14 Saviya wana wata kwiva, msekwikala kwa

kutimila tama zenyu zi-
hiye namnanazo chipindi
mwendile hemwimanyize
ichindedi cha Chohile.
15 Mna saviya uyo awe-
tange akukile, nyuwe
nanywi mtende mkuka mo
lujendo lwenyu lose.
16 Kwaviya iwandikwa,
“Namtende wakukile,
kwaviya miye ni mkuka.”

17 Uneva mwamwitanga
Tate, uyo akukantila chila
mntu hekuzila mntu, kuli-
gana ne ndima yakwe,
ivyo jesani ichipindi chenyu
chisigale hano ho ujeni kwa
kumtunyisa Chohile.
18 Kwaviya mmanya
kugamba nyuwe mwakom-
bolagwa mwe lujendo
lwenyu helukuwagila chintu
ludya mwahokelaga kulaila
kwa wadalahala wenyu.
Mna hamwambulwe kwa
vintu vikubanika, kugamba
hela hegu zahabu,
19 mwambulwa kwa
sakame ikutogoleswa ya
Kulisito, yudya endaga
saviya mwanangoto hena
lema hegu dwentwe.
20 Uyo asagulagwa ni
Chohile isi heinati kumbwa,
niyo agubulwa mwa
mazuwa yano yokuduma
kwa chausa chenyu.
21 Kwa sila yakwe, nyuwe
mwamzumila Chohile
amuyuse na kumtenda
atende mkulu, elo ukanuni
no msuhi wenyu wi kwa
Chohile.

22 Elo haluse kwa kwiva
ichindedi nyuwe mlenguswa
myuye yenyu na kuwaunga
wenyu hemwina usonga-
ganyi elo unganisanani kwa
moyo wose.
23 Kwaviya chinkigwa
ujima mhya siyo ukulaila
mwe mbeyu ikubanika,
mna kulaila mwe mbeyu
heikubanika kugamba ulosi
wa Chohile una ujima
hewina udumo.
24 Saviya mawandiko
yakukile yakugamba,
“Wantu wose wenga mani
na ukulu wakwe wose
wenga maluwa ya
kumbago.
Mani yanyala na maluwa
yahugutuka.
25 Mna ulosi wa Zumbe
wekala mazuwa
yose.”
Mbuli iyo ni Mbuli Yedi
ilongigwe mwenyu.

2

Yuwe dya ujima na wantu wa Chohile

1 Elo, lekani wihi wose,
na udanti na usongaganyi na
finju na milosi ya kuzigana.
2 Saviya wana wachembe
wana nkwina ya mele,
nyuwe nanywi mtende na
nkwina ya mele heyetujulwe
ya chimuye chani kwa
nguvu yakwe mdahe kukula
na kwambulwa.
3 Hegu chindedi, “Mbunkula
kugamba Zumbe ni ywedi!”
4 Elo mbaseni Zumbe,
nuyo yuwe dya ujima
dilemelwe ni wantu mna
kulongozi kwa Chohile
ni yuwe disagulwe, na
dikutunyiswa.
5 Nyuwe nanywi, saviya
mayuwe yana ujima

mzengwa mwe nyumba
ya chimuye, mtende
walavyantambiko wakukile,
chani mlavize ntambiko
za chimuye zikumwagila
Chohile kwa sila ya Yesu
Kulisito.
6 Kwaviya iwandikwa
mwa mawandiko Yakukile,
"Tegeleza! Naika yuwe uko
Sayuni,
Yuwe dyo msingi dya
mwe mpembe, disag-
ulwe dikutunyiswa.
Mntu akunga amzumile
hahayuswe."
7 Kwa nyuwe mkuzu-
mila yuwe idyo dyatun-
yiswa, mna kwa wadya
hewekuzumila, mawandiko
yakukile yagamba,
"Yuwe diya dilemelwe ni
wazesi haluse.
Ditenda yuwe dya msingi
dya mpembe nkulu."
8 Naho yagamba,
"Yuwe idyo ni yuwe dya
kwekobadika wantu.
Ni luwe lukugwisa wantu."
Wekobadika kwaviya
hawauzumile ulosi
uwo, nivyo wekiwe
kukongela nkongo.
9 Mna nyuwe ni lukolo
lusagulwe, walavyantam-
biko wa chiseuta, bunga
dya wantu wa Chohile
mwenye, kwa chausa cha
kulonga ntendwa nkulu za
Chohile awetangeni kulaila
kwe chiza, kawengizani mo
ng'azi wakwe wa maula.
10 Mwe nkongo nyuwe
hamwendaga wantu wa
Chohile, mna haluse mwi
wantu wa Chohile, chipindi
chimwenga hamwamanyize
mbazi za Chohile, mna
haluse mhokela mbazi
zakwe.

Wandima wa Chohile

11 Walukolo weyangu,
naweilani nyuwe saviya
wajeni na wakusumka hano
he isi, enegani tama zihiye
zo untu zikuhigana na
myuye yenyu.
12 Lujendo lwenyu mgati
mwa wantu hewemmany-
ize Chohile, lwaungwa
lutende lwedi vitendese,
chani hata wantu watuhu
wakawazigani kugamba
mwadamanya yehiye
wadahe kubunkula ntendwa
zenyu ni zedi chani wadahe
kumtogola Chohile mwe
dizuwa akwizila kukantila
wantu.
13 Elo weveni wantu wose
wata udahi mkulu, kwa
chausa cha Zumbe, mwiveni
seuta eli chilongozi mkulu,
14 hegu vilongozi wasag-
ulwe chani wawakantile
wehi na kuwatogola waku-
damanya yedi.
15 Kwaviya Chohile aunga
nyuwe kwa kudamanya
yedi mnyamaze milomo ya
chihezi ya wantu hewena
fanyanyi.
16 Ikalani saviya wantu
walekeilwe, mna msekuje-
sa kulekeilwa kwenyu
kufisa wihi, ikalani saviya
wandima wa Chohile.
17 Watunyeni wantu wose,
waungeni walukolo wenyu
wazumile. Mogoheni
Chohile, naho mtunyeni
Seuta.

Mligano wa masulumizo ya Kulisito

18 Nyuwe watumwa
wa mnyumba watunyeni
wakulu wenyu kwa ntunyo
yose, sawo wadya wedi na
wahoile du, mna hata wadya
watampula.
19 Elo, Chohile awagilwa
ni mntu akujijimiza masu-
lumizo heyawagile kwinkwa
kwaviya mazuwa yose am-
fanyanya Chohile.
20 Elo, ni ntogozi zani
hegu mkajijimiza nkomano
mkuwagila kwa chausa
cha masa yenyu? Mna
hegu mwajijimiza masu-
lumizo kuno mkatenda
mwadamanya yedi, na-
mumwagile Chohile.
21 Ayo nayo mwitangilwe,
kwaviya Kulisito mwenye
asulumizagagwa kwachausa
chenyu, niyo awasizani
mligano, chani mdamanye
saviya adamanye.
22 Uyo hakoile masa, naho
halongaga mbuli yoyose ya
udanti.
23 Eze ahulutwe hahitule
kwa huluto, eze asulumizwe
hawatisize, mna aikaga
msuhi wakwe kwa Chohile,
mkanti akukanta vikuwag-
ila.
24 Uyo mwenye enulaga
amasa yetu mo mwili
wakwe mo msalaba, chani
chileke masa, chitende
wajima mwe mbuli za
kuwagilwa kwa Chohile,
kwa kulumizwa kwakwe
nyuwe mhonywa.
25 Nyuwe nendile mwaga
saviya ngoto zagile, mna
haluse mumuwiya Umdimi
na Mwamizi ywa ujima
wenyu.

3

Wavyele na Wagosi

1 Saivyo nyuwe wavyele
msoligwe weveni wagosi
zenyu, chani uneva hana
wagosi hewekuzumila Mbuli
ya Chohile, wazumile
kwa kutamilwa nulujendo
lwenyu, naho havyungwe
mlonge mbuli,
2 kwaviya nawawone ulu-
jendo lwenyu viya lulenguke
na lwa ntunyo.
3 Kwehamba kwenyu
kusekutenda kwa kuse,
saviya kushuka fili kwa
namna zesimile, kweham-
bisa kwa vintu vya zahabu,
na kuvala suche za yombe
kulu.
4 Mna, utana wenyu
waungwa ulawane na
ivyo vili vimndani mwe
untu wa chindedi, utana
heukubanika wa wedi na
kuhola kwa muye. Utana
uwo watunyiswa kulongozi
kwa Chohile.
5 Ivyo nivyo welembaga
wavyele wakukile wechikale
waikiye msuhi wawo kwa
Chohile, wekalaga kwa kuw-
eva wagosi zawo.
6 Saviya Sala amwivaga
Bulahimu, niyo amwitanga
uyo Zumbe. Haluse nyuwe
mwi wandele wakwe uneva
mkadamanya vyedi hemwi
kogoha chochose.
7 Seivyo nyuwe wagosi,
ikalani na wavyele wenyu
mkamanya kugamba wowo
ni vyumbe hevina nguvu
sanyuwe, saivyo mwaungwa
muwenke ntunyo kwaviya
nawahokele hamwenga na

nyuwe jeleko dya ujima.
Mdamanye ivyo chani mal-
ombezo yenyu kwa Chohile
yasekuchindwa.

Kusulumizwa kwa Ku-
damanya Yedi

8 Habindiliza nagamba
vino, nyoseni mfanyanye
chalumwe na mfilane mbazi
naho unganani saviya
walukolo wazumile mtende
mhoile na wata kunyanya-
hailane.
9 Msekuwaliha wantu wihi
kwa wihi, hegu huluto kwa
huluto, mna wajimbikeni,
kwaviya nyuwe mwitangwa
chani mhokele ujimbiko.
10 Saviya Mawandiko
Yakukile yakulonga,
"Akunga abwedeze mo
wikazi,
na kuwona mazuwa yedi,
achinde lulimi lwakwe
lusekulonga yehiye,
milomo yakwe isekulonga
udanti.
11 Aleke yehiye, na
adamanye yedi,
Alonde utondowazi kwa
moyo wakwe wose.
12 Kwaviya meso ya Zumbe
yawakaula wata ku-
muwagila,
na magutwi yakwe
yetegeleza mal-
ombezo yawo,
mna Zumbe awahiga waku-
damanya yehiye."
13 Ni yuhi akudaha kuwa-
lumiza uneva mwahikiliza
kudamanya yedi?
14 Mna, hata hegu na-
mungwe msulumizwe kwa
chausa cha kudamanya
mbuli za kuwagila mbweda,
msekumogoha mntu yoyose,
msekutenda na nkama.
15 Mna mwe myoyo
yenyu mtunyeni Kulisito
enga Zumbe. Mwemalanye
kumhitula mntu yoyose
akunga amuzeni mo msuhi
wi mndani mwenyu.
16 Mna mtende ivyo kwa
kuhola na ntunyo. Mtende
na myoyo heikuwalagisani
kugamba mna masa, chani
mkahulutwa wadya waku-
longa vihiye mo lujendo
lwenyu lwedi lwa kumzu-
mila Kulisito wawone soni.
17 Ni vyedi kusulumizwa
kwa kudamanya yedi, un-
eva nivyo Chohile akunga,
ukaleka kusulumizwa kwa
kutenda yehiye.
18 Kwaviya Kulisito
naye asulumizagwa na
kubanika lumwenga du
kwa chausa cha masa
yenyu niyo yachinta,
mntu endaga akumuwag-
ila Chohile kwa chausa
cha wantu hewekuwagila
chani awegaleni nyuwe wa
Chohile. Mwili wakwe
nuwo wakomwagwa niyo
adamanywa ujima chimuye,
19 kwa muye aitaga ku-
longa mwe myuye yendaga
kwechifungo.
20 Wantu wadya walemele
kumtimila Chohile umo
awagojaga kwa ujijimizi
chipindi Nuhu akasana
isafina. Mndani mwe chiya
icho ni wantu wajeche du,
kugamba wantu mnane
wambulwe kwa sila ya mazi,
21 ayo yendaga mligano
wo ubatizo ukuwambulani
nyuwe vino haluse. Uba-

tizo siyo mbuli ya kusa
nongo mo mwili mna ni
chiya chilaganwe ni Chohile
chikudamanyika kwa kulag-
isa kugamba myoyo haina
masa. Udya ukuwambulani
kwa sila ya uyuso wa Yesu
Kulisito,
22 na haluse Kulisito kaita
kwembingu. Kekala nten-
dele ya kulume ya Chohile,
mwa wandima wa kwem-
bingu wose, na wakulu na
nguvu zose vikwa hasi ho
ulongozi wakwe.

4

Wikazi mhya

1 Kwaviya Kulisito asulu-
mizagwa chimwili, nyuwe
naywi mwetogeze mwe
zifanyanyi saziya izakwe,
kwaviya mntu asulumizwe
chimwili hamuli naho mwe
kudamanya masa.
2 Kukongela haluse mwe
chipindi chenyu chisigale
cho kwikala hano he isi,
msekujendeleze kwikala
mwe tama za chimntu, mna
mwe viya Chohile akunga.
3 Mwe chipindi chijinkile
mwendaga na luhenyo lutali
lwa kujesa mbuli waungile
wantu hewemmanyize
Chohile. Mwekalaga wikazi
wa uchilanga na tama
zihiye na ukozi na ngasu
zimemile ukozi na uchilanga
na miviko ya matukulu
ikwihiza.
4 Haluse, wantu awo
hewemmanyize Chohile we-
helwa wakawona kugamba
nyuwe hamkujesanya vi-
tuhu mo wikazi wihise, ivyo
wawahulutani.
5 Mna nawalonge mbuli
zawo wenye kulongozi kwa
Chohile emalanye kuwakan-
tila wata ujima na wabanike.
6 Vino nivyo vilekile Mbuli
Yedi yalongagwa hata kwa
awo wabanike, chani waka-
heza kukantilwa mo wikazi
we chimwili saviya wantu
watuhu, wekale chimuye
saviya Chohile akunga.

*Mchimaila ywedi ywa ma-
jeleko ya Chohile*

7 Uhelo wa vintu vyose
wi haguhi. Elo mtende
na fanyanyi zedi na wen-
gele vikuwadahizani kum-
lombeza Chohile.
8 Kujinka yose unganani
kwa moyo wose, kwaviya
ungi wagubika masa yaloz-
ize.
9 Hokelanani kwa chisek-
wesekwe hehena kufuzuma.
10 Chila yumwenga, aje-
seze jeleko ahokele kulaila
kwa Chohile, ajese kwa
kuwambiza watuhu saviya
mchimaila ywedi ywa ma-
jeleko yesimile ya Chohile.
11 Mntu akalonga nalonge
saviya mbuli za Chohile, mta
kusankana asankane kwa
nguvu enkigwe ni Chohile,
chani mwe zimbuli zose
Chohile atogolwe kwa sila ya
Yesu Kulisito, yudya ukulu
na nguvu una uyo mazuwa
yose. Taile.

*Masulumizo mwa mntu
Mkulisito*

12 Walukolo weyangu,
msekwehelwa ni majezo

yakulumisa yakuwambwilani, msekuyawona
kugamba ni chintu chijeni
kwenyu.
13 Mna elelwani kugamba
mwasulumizwa saviya
Kulisito asulumizwe, chani
umo ukulu wakwe na
ugubulwe mweleleswe.
14 Bwedani mkahulutwa
kwa chausa cha kumtimila
Kulisito, mbuli iyo yalagisa
kugamba muye mta ukulu,
uwo Muye wa Chohile
wekala mndani mwenyu.
15 Mgati mwenyu asekutendeka mntu akusulumizwa kwaviya ni mkomi,
hegu mbavi hegu mbanasi
hegu akusankana mwe
mbuli za wantu watuhu.
16 Mna uneva mntu asulumizwa kwaviya ni Mkulisito,
asekuwona soni, mna amtogole Chohile, kwaviya mntu
uyo etangwa kwa zina dya
Kulisito.
17 Chipindi cha kanto
chibula, naho nkanto idyo
dyakongela mwa wantu wa
Chohile mwenye. Hegu
kanto dyakongela kwetu
suwe, elo udumo wakwe
kwa wantu wakulemela
Mbuli Yedi ya Chohile
nautende vivihi?
18 Saviya mawandiko
yakukile yakulonga
"Uneva mntu akudamanya
ya kumuwagila
Chohile, ni vidala
kwambulwa,
navitende vivihi kwa wadya
hewekumvikila
Chohile na wata
masa?"
19 Elo wadya wakusulumizwa kwa chausa cha
kutimila yadya akunga
Chohile, wajendeleze kudamanya yedi welavye
wikazi wawo mwe mikono
ya Chohile Mumbi ywawo
mkanuni.

5

Kudima bunga dya Chohile

1 Naweilani nyuwe
wadalahala vilongozi mgati
mwenyu, miye mnyenyu
nawonaga masulumizo ya
Kulisito na kulungana na
udya ukulu naugubulwe,
2 dimani idibunga
dya Chohile mwinkigwe,
mdidime hemwikukunkuswa,
mna kwa kunga wenye
saviya akunga Chohile.
Msekudamanya ndima
heikungwa kuno mkatigiza
maliho.
3 Msekulongoza chinguvu dibunga mwinkigwe
mdidime, mna mtende
mligano mwe dibunga idyo.
4 Umo Mdimi Mkulu
nalaile, nyuwe namhokele
chilemba cho ukulu
hechikufifiya.
5 Seivyo, nyuwe wabwanga, weveni wadalahala, nyose mnyanyahale chani mwambizane,
kwaviya Mawandiko yakukile yagamba, "Chohile
awahiga wakweduvya.
Mna awafilambazi wakwenyanyahaza."
6 Elo, nyanyahalani hasi
ho mkono una ukulu wa
Chohile mta udahi, chani
awenuleni mwe chipindi
chakwe chikuwagila.

7 Mzagileni uyo nkunto
zenyu zose, kwaviya uyo
awatunduliyani.

8 Sinyisani, naho
mkaulise! Kwaviya
mnkondo ywenyu Mwavu,
enga simba ikubuma,
ikuzunguluka zunguluka,
ikacheseka mntu chani
imlubutule pele.

9 Mtoge mo uzumizi
na kumhiga, mkamanya
kugamba walukolo wenyu
wazumile kose kwe isi
wajinkila masulumizo ayo.

10 Mna Chohile ywa
wedi wose awetangani
mwingile mo ukulu wakwe
wa mazuwa yose mo
kulungana kwenyu mwa
Kulisito, mnaheza kusulu-
mizwa kwa chipindi chiguhi,
uyo mwenye nawaten-
deni uhya na kuwajela
nguvu na kuwatogezani na
kuwenkani msingi utogile.

11 Udahi utende kwakwe
mazuwa yose! Taile.

Ndamsa za Udumo

12 Siwawandikilani
ibaluwa ino nguhi
kwa wambizi wa Sili-
wano, mlukolo nimanyize
kugamba ni mkanuni.
Naunga ni wenkeni moyo
na kuwaukwilani kugamba
mbuli ino ni mbazi za
Chohile chindedi. Togani
mwe zimbazi izo.

13 Bunga dya wazumile
Kulisito weyuko Babeli
iviya disagulwe ni Chohile,
dyawalamsani, saivyo
Mako akwinga mwanangu
awalamsani.

14 Lamsanani kwa chi-
lagiso cha ungi wa wantu
wakumzumila Kulisito.

Nawaungilani utondowazi
nyuwe wantu wa Kulisito.

BALUWA YA KAIDI IWANDIKWE NI PETULO ULONGOZI

Baluwa ya 2 Petulo yagamba kugamba yawandikagwa ni Msigilwa Petulo mna wasomile walozize wadyelo hawa kufanyanya kugamba ni chindedi. Vyadahika kugamba mntu mtuhu awandikagaga malagizo ya Petulo. Mta kuwandika hakulonga kugamba mta kuwona kwa meso kwa wikazi wa Yesu na vitendese ko ulavyanyo (2 Petulo 1:17-18). Uneva Petulo awandikaga ibaluwa vyadahika kugamba aiwandikaga uko Lumi mwe mihilimo ya 60 AD. Henati kubanika. Petulo naho itanga kuga baluwa yakwe ya kaidi (2 Petulo 3:1) akaika zuwa dya kudiwandika eze abinde baluwa ya 1 Petulo. Keigala kwa Wakulisito wose.

Petulo kawandika ibaluwa ino chani awajele moyo wazumizi wekale wikazi wedi na kuwafunda wase kutimila wahinyi wa udanti (2 Petulo 2). Kawajela moyo wabele wantu wadya wakugamba kugamba Yesu ne kalise kuuya. Akaleka alonga kugamba Chohile hakawe mna aunga chila mntu ambulwe (2 Petulo 3:8-9). Vino nivyo vikungwa wikazi wedi (2 Petulo 3:14).

Vimndani

Petulo etambalisa na kuwagambila wasomi wakwe (2 Petulo 1:1-2).

Akaheza awakumbusa wekale wikazi wedi kwaviya Chohile kachidahiza suwe (2 Petulo 1:3-21).

Vikaheza awafunda mwe wahinyi wadanti na kugamba viya na vilaile kwa wahinyi wadanti mo udumo (2 Petulo 2:1-22).

Akaheza aho Petulo abindiliza kwa kuwajela moyo wazumizi wekale wikazi wedi kwemalanya wizilo wa kaidi wa Yesu (2 Petulo 3:1-17).

1 Miye Simoni Petulo, mtumwa na msigilwa ywa
Yesu Kulisito.
Nawawandikilani nyuwe
wadya mhokele uzumizi
mkulu ukutogoleswa saudya
chinanawo suwe kwa sila ya
vikumuwagila Yesu Kulisito
uyo Chohile na Mwambula
ywetu.
2 Nawalombezezani wedi
wa Chohile na utondowazi
vyongezekele mo kum-
manya Zumbe Yesu Chohile
ywetu.

Mwitango wa kusagulwa ni Chohile

3 Kwa nguvu zakwe za
chichohile, Chohile kachinka
mbuli zose chikunga mo
wikazi wetu wa kumvikila
Chohile na kumvikila
yudya achitange chitende
hamwenga mo ukulu na
wedi wakwe mwenye.
4 Kwaivyo kachinka ma-
jeleko yedi na yakutunyiswa
ya ndagano chani kwa ma-
jeleko ayo mdahe kwenega
ubanasi ukwigalwa ni

tama zihiye zi mwe isi
na kwelunga neivyo eli
chichohile.
5 Kwa chausa icho, hik-
ilizisani mjenyeze wedi mo
uzumizi wenyu, na mo wedi
mjenyeze umanyi,
6 na mo umanyi mjenyeze
kwelongoza wenye na
mo kwelongoza kwenyu
mjenyeze ujijimizi na mo
ujijimizi mjenyeze wogohi
kwa Chohile,
7 mo wogohi kwa Chohile
mjenyeze umbuya wa
chilukolo mjenyeze ungi.
8 Mnatenda na nto-
gozi zilozize saizo, nazi-
wadahizeni kutenda
wandima wakuwagila na
kutenda na ntendwa zedi
zikulawana no umanyi
wenyu mo kummanya
Zumbe dyetu Yesu Kulisito.
9 Mna mntu hena ntogozi
izo mta belenge hakudaha
kuwona vyedi chindedi ni
tuntu naho kajala kugamba
kaheza kulengusa masa
yakwe ya kale.
10 Elo, walukolo weyangu
hikilizisani mtende umwi-
tango wenyu na usagulwa
wenyu kwa Chohile utende
ni mbuli ikujendeleza heina
udumo, uneva mnekala
seivyo hamgwe ng'o.
11 Kwaviya kwa ku-
damanya ivyo namzumil-
iswe na kulekeilwe kwingila
mo useuta wa mazuwa yose
wa Zumbe uyo Mwambula
ywetu Yesu Kulisito.
12 Elo nanijendeleze
kuwakumbusani mazuwa
yose mbuli zino, hata hegu
mzimanya kale naho mtoga
mwe chindedi mhokele.
13 Nafanyanya kugamba ni
vyedi niwachimpuleni kwa
kuwakumbusani izifanyanyi
zenyu chipindi chose cho
wikazi wangu hatenda
nichei mo mwili uno.
14 Kwaviya simanya
kugamba nihaguhi na
kubanika saviya Zumbe
dyetu Yesu Kulisito anilagise
pwilili.
15 Ivyo, nanidamanye
chila hudaha kulavyanya
kugamba haheza kubanika
mdahe kukumbuka zimbuli
zino mazuwa yose.

Ukuzi ukulanga ukulu wa Kulisito

16 Elo umo chawahinya-
gani udahi na kuya kwa
Zumbe dyetu Yesu Kulisito
hachatimilaga ngano za
kutula kwa ubala, suwe
chawonaga wenye ukulu
wakwe.
17 Kwaviya ahokelaga
ntunyo na ukulu kulaila
kwa Chohile Tate, chipindi
izwi dimwizile kulaila
kwakwe uyo eli Ukulu
Mkulu dikagamba, “Yuno
ni Mwanangu hungisa,
akuniwagila!”
18 Suwe wenye chevaga
idizwi idyo kulaila kwem-
bingu umo chendaga
hamwenga naye kudya ko
lugulu ludya lukukile.
19 China ukanuni utendese
kugamba ulosi wa wawoni
wa Chohile wachilagisa
mbuli iyo ni chindedi
uneva mkautimila, kwaviya
wenga taa ikulangaza hantu

he chiza kubula hadya
nakutandazuke na ung'azi
wa ntondo ya machelwa
ikung'ala mwe myoyo
yenyu.
20 Kujinka yose kum-
bukani kugamba hahana
mntu yoyose akudaha
kutambalisa uwoni kwa
chausa cha fanyanyi zakwe
mwa Mawandiko Yakukile.
21 Kwaviya hahana
uwoni ukulawana saviya
mntu akunga mna wantu
walavyaga uwoni wa
Chohile wakalongozwa ni
Muye Ukukile.

2

Wahinyi wa Udanti

1 Walailaga wawoni
wadanti mgati mwa wantu,
na seivyo wahinyi wa udanti
nawalaile mgati mwenyu.
Wantu awo nawengize
mahinyo ya udanti na yawe-
gaile ubanasi na kumlemela
Zumbe awakombole, na
mwe isila iyo nawasunguze
kwebalanga wenye.
2 Naho wantu walozize
nawatimile izo izisila zawo
zo uchilanga, na kwachausa
icho watuhu nawaibele isila
ye chindedi.
3 Kwa chausa cha tama
zawo zihiye za ugoli,
wahinyi awo wo udanti
nawahokele luso mwenyu
kwa sila ya mbuli za udanti.
Mna Chohile alamulaga
kale kugamba nawakantile
naho hagonile. Chindedi
nawabalange!
4 Chohile hawafile mbazi
wandima wa kwembingu
wadamanye masa, mna
kawadula hantu ha ma-
sulumizo umo wanyinywa
minyolo waikwa mwe ziza
wakagoja zuwa dye nkanto.
5 Naho Chohile haiy-
onele mbazi isi yo kale
mna nakegala fula nkulu
igale mazi yagubike isi
idya ya wantu hewena
wogohi kwa Chohile. Mna
kamwambula Nuhu endaga
akalonga mbuli zikumuwag-
ila Chohile hamwenga na
wantu watuhu mfungate.
6 Naho, Chohile aikanti-
laga imizi ya Sodoma na Go-
mola kwa kuitikimya. Kwe
isila iyo, kalagisa mligano
wa mbuli nazize zilaile kwa
wantu hewena wogohi kwa
Chohile.
7 Naho amwambulaga
Lutu mntu akumuwagila
Chohile, kwaviya moyo
wakwe endaga akawona
chinyulu vitendese kwa
lujendo lwa wachilanga lwa
wantu wehiye.
8 Mntu uyo akudamanya
mta kuwoneka ywedi ku-
longozi kwa Chohile endaga
akekala mgati mwawo asu-
lumilaga mo moyo wakwe
chila zuwa, mwe viya
nakawona na kwiva ubanasi
wawo nawakadamanya.
9 Elo hegu nivyo, Zumbe
kamanya ivyo nawambule
mwa majezo wantu wata
wogohi kwa Chohile, naivyo
vya kuwaika hewekuwagila
kubula zuwa dye nkanto,
10 vitendese wadya waku-
timila tama zihiye za
chimwili na kubela udahi
wa Chohile.

Wantu awo hawakwiva,
wata kweduvya, naho wav-
ihuluta na kuvibela vyumbe
vina ukulu vya kwembingu.
11 Mna wandima wa
kwembingu wata udahi na
nguvu kuwajinka wahinyi
wo udanti hawawalongeleze
kwa kuvihuluta vyumbe
ivyo kulongozi kwa Zumbe.
12 Wantu awo wakuhu-
luta vintu hewevimanyize
wekala saviya wanyama
hewena fanyanyi wadya
wakwelekwa niyo wagwilwa
na kuchinjwa! Wantu
awo nawabalangwe seivyo
nawabalangwe wanyama
awo.
13 Nawalihwe masulumizo
kwa ntendwa za wihi
wadamanye. Wabweda
kudamanya yehiye naho
nomsi mo lumpe, tama
zihiye za mbwedo wo mwili.
Awo ni wazavu naho ni soni
izodu mwe dibunga dyenyu
chipindi wakulungana na
nyuwe mwe zindala zenyu,
kuno wabwedesa sila zawo
zo udanti!
14 Meso yawo yamema
ugonyi, wantu hewekuhela
kudamanya masa, wata
kudanta wantu wahwele,
wazweza imyoyo kutenda
na tama ya ugoli, waligitwa!
15 Waileka isila ichumile
na kuwazaganya na kutim-
ila isila ya Balamu, mwana
ywa Beoli. Uyo aungaga
kuhokela ugoli kwa kubun-
yanya,
16 mna niyo akwahilwa
kwa chausa cho wavu
wakwe. Mpunda heiku-
longa, yalongaga enga
izwi dya chimntu, niyo
amchinda yudya muwoni
asekudamanya mbuli za
kichilalu.
17 Wantu wano wekala
enga sokwe zinyaile,
saviya maingu yakufiliswa
ni nkung'unto, Chohile
kawekiya wikazi wawo
hantu he ziza.
18 Ivyo walonga milosi
ya kweduvya ya bule na
kwakujeseza tama zawo
zo uchilanga, wawakwesa
kwe masa wadya wantu
wakongile kwepagula vino
zuzi kulaila mwe wantu
wakwikala mo wavu.
19 Wakawekiya ndagano
za kulekeilwa, nawo wenye
wakatenda ni watumwa
wa ubanasi, kwaviya mntu
ni mtumwa mwe chiya
chikumlongoza.
20 Kwaviya wadya wepag-
ule no uzavu we isi kwa
kummanya Zumbe uyo
Mwambula Yesu Kulisito,
uneva wanagwizwa na
nakulongozwa naho, wantu
awo nawatende wehise
kujinka hadya nkongo.
21 Elo nanivyedi hegu
hawamanyize isila iku-
muwagila Chohile ukaleka
waimanya na wakaheza
waleka lagizo dikukile
wenkigwe.
22 Mna vilaila kwawo
mliganyo wa chindedi
ukugamba, “Kuli dyawiya
matahika yakwe,” na lu-
tuhu lukugamba, “Nguluwe
isuntigwe yawiya kugala-
gala mwe ntagata.”

3

Zuwa dya kwizila Zumbe

1 Walukolo weyangu, baluwa ino huwawandik-
ilani ni ya kaidi. Mwe izibaluwa zose mbili sijeza
kuchimpula fanyanyanyi zedi kwa kuwakumbusa
mbuli zino.
2 Naunga mkumbuke mbuli zalongagwa chikale ni
wawoni wakukile, na lagizo dya Zumbe naho mwambuzi
mwinkigwe ni wasigilwa wenyu.
3 Nkongelo ya yose, manyani kugamba mwa
mazuwa yo udumo naweze wantu lujendo lwawo nalu-
longozwe ni tama zawo wenye. Nawawatileni,
4 nakugamba, “Awaikiyaga ndagano kugamba neze!
Haluse ekuhi? Mbuli ni iziya kukongela kubanika kwa
wadalahala wetu na vintu ni iviya vili saviya navili mwe
nkongelo yo kumbwa kwe isi!”
5 Wantu awo, kwa ka-
sidi wajala kugamba chikale Chohile alongaga du mbingu
ne isi niyo vyalaila. Kwa ulosi wakwe aumbaga isi,
kwa kuisenta isi ikulumbale kulaila mwa mazi,
6 Chohile alagizaga mazi yabohole yabalange isi ya
kale.
7 Mna kwa ulosi udya mbingu ne isi za haluse
zisigazwa chani zize zidulwe mo moto zikwa kwachausa
che dizuwa diya wantu hewena wogohi kwa
Chohile na wakantilwe na kubalangwa.

8 Mna wambuya zangu, msekuijala imbuli ino,
kugamba, kwa Zumbe, zuwa dimwenga dyenga mihilimo
magana mlongo naho mi-
hilimo magana mlongo yenga zuwa dimwenga.
9 Zumbe hakukawa ku-
damanya yadya alagane saviya wantu watuhu
wakufanyanya kugamba nakawe. Mna awajijimizani
kwaviya hakunga mntu yoyose abalangwe, mna
awakwesa wose chani weile masa yawo.

10 Mna zuwa dya Zumbe
nadize enge mbavi. Mwe dizuwa idyo, mbingu
nazusike kwa sindo nkulu, vintu vyose mo ulanga
saviya zuwa na ntondo na mnenge na vituhu
navitikime naho isi na chila chintu chiyumo navyusike.

11 Elo, kwaviya vintu
vyose navibalangwe saivyo, nyuwe mwaungwa mwikale
wikazi wivivihi? Mwikale wikazi ukukile na kumtunya
Chohile,
12 mkagoja idizuwa dya
Chohile naho mditende dis-
unguze kwiza, mwe dizuwa idyo mbingu nazitikime kwa
moto na vintu vyose mo ulanga navilolomoke kwa
chivuguto.
13 Mna suwe kutimilana
ne ndagano ya Chohile, chagoja isi mpya na mbingu
mpya umo mkwikala wedi wa Chohile.

14 Mweivyo wambuya
zangu, mkagoja vintu ivyo, hikilizani chani mwoneke
hamna malema hegu katitu kulongozi kwa Chohile na

kutenda na utondowazi naye.

15 Mmanye kugamba ujijimizi wa Zumbe dyetu ni luhenyo lwedi akuchinka chani chambulwe. Ivyo nikuligana na viya mlukolo ywetu Paolo awawandik-ileni akajeseza ubala enkigwe ni Chohile.

16 Ayo nayo akulonga mwe zibaluwa zakwe zose akalonga mwe zimbuli izo. Mndani mwe zibaluwa zakwe mna mbuli ntuhu ni ndala kuzimanya. Mbuli ziya wantu hewemanyize watoza kaisi na kanyaile wahitula viya akulonga saviya wakuhitula hantu hatuhu mwa mawandiko Yakukile mwe ivyo we-balanga wenye.

17 Elo nyuwe wambuya zangu, mbuli ino mwimanya kale. Haluse kwedimeni chani mnasekuzaganywa ni wavu wa mahinyo yehiye ya wantu hewekutimila sigilizi niyo mwagwa mwe cheg-amo chenyu chitogile.

18 Mna jendelezani kukula mo wedi wa kummanya Zumbe dyetu mwambula ywetu Yesu Kulisito ukulu utende wakwe. Haluse na mazuwa yose! Taile.

BALUWA YA NKONGO IWANDIKWE NI YOHANA ULONGOZI

Baluwa ya nkongo ya Yohana yawandikagwa ni msigilwa Yohana mgati mwe chipindi cha 85-90 AD. Yohana halongile mwenye kugamba nuyo awandike, mna sula ya nkongo ilagisa kugamba ni mukuzi wa meso yakwe mwe wikazi wa kwambulwa ni Yesu Yohana 1:1-3. Ivyo iwandikwe ni Yohana ywa nkongo naho ivugalwa seiviya iwandikwe mwe Mbuli Yedi kuligana na Yohana. Ni kuzumila kugamba Yohana kawandika Mbuli Yedi kuligana na Yohana na baluwa ntatu, Yohana ywa nkongo na Yohana ywa Kaidi na Yohana ywa katatu kuno akatenda ekala Efeso.

Yohana kawandika baluwa ino kwa wose Wakulisito na mwe chipindi che nkunto ye dikanisa kulaila mwe bunga dya wantu wakwitangwa, “Mbilikimo.” Wazumila kugamba Yesu kachinta ni Chohile mna ivyo neli chindedi ni mntu kuno kwe isi. Kwachausa chino Yohana awandika kulanga ukuzi wa meso mwe kwikala na Yesu na kwa mkono wakwe kamtoza Yesu (1 Yohan 1:1-3). Mwalo wa Yohana mwe kuwandika ibaluwa ino ni kuchintiza mbwedo wakwe (1 Yohan 1:4), kuwachinda wazumile kulaila mwe masa (1Yohan 21), kuwachinda wazumile kulaila mwe wahinyi wa udanti (1Yohan 2:26), kukaulisa wazumile kugamba wakombolwa (1Yohan 5:13).

Vimndani

- Yohana alavyanya ibaluwa yakwe na kuwenka umwalo wo kuwandika (Yohan 1:1-4).
- Naho katambalisa ivyo Chohile achumile na ivyo vikungigwa kwikala enga Yesu ivyo ekale (1 Yohan 1:5-3:10).
- Naho achikumbusa lagiso dya kungana (1Yohan3:11-5:12).
- Achisanya izibaluwa zakwe mwe 5:13-21.

Mbuli ya Ujima

1 Ulosi uno walawana na
Mbuli ya ujima yendaga aho
nkongo suwe chawivaga na
kumwona kwa meso yetu,
chimwona na kumtoza kwa
mikono yetu wenye.
2 Ujima uyo aho alailaga
suwe nachimwona, haluse
chalonga izi mbuli zakwe,
na kuwagambilani mo
ujima uwo wa mazuwa
yose wendaga kwa Tate na
kugubulwa kwetu.
3 Yadya chiwone na
kuyeva nayo chikuwagam-
bilani nyuwe chani nanywi
mtende na ndala na suwe
hamwenga na Tate na
mwanawe Yesu Kulisito.
4 Chawandikila mbuli zino
zo ujima chani kumbweda
kwetu kuchinte.

Chohile ni Ulangazi

5 Elo, mbuli chivile kwa
Yesu na kuwagambilani ni
zino, Chohile ni ulangazi na
hamna chiza chochose mn-
dani mwake.
6 Chinalonga kugamba
china ndala naye, mna
chekala mwe chiza na
chitende chalonga udanti
naho hachikwikala mwe
chindedi.
7 Mna chinekala mwe
ulangazi saviya eli mo
ulangazi, suwenye na-
chitende na ndala na
sakame yakwe Yesu Kulisito
Mwanawe yachilengusa
masa yose.
8 Chinagamba hachina
masa, chedanta suwe wenye
na ichindedi hachimuli
mndani mwetu.
9 Mna chikeila masa yetu,
Chohile ni mkanuni naho ni
ywedi mazuwa yose naye na
chilekeile masa yetu yose na
kuchilengusa wihi wose.
10 Chinagamba hachi-
damanye masa, nachim-
tende Chohile ni mdanti
na mbuli yakwe haimuli
mndani mwetu.

2

Kulisito mgombezi ywetu

1 Wanangu nawawandik-
ilani mbuli zino chani
msekudamanya masa, mna
inalaila mntu adamanya
masa chinanaye yumwenga
akuchigombela kwa Tate,
nuyo Yesu Kulisito aku-
muwagila Chohile.
2 Kulisito nuyo alavigwe
ntambiko chani ause masa
yetu chinanayo mna siyo
masa yetu du mna na masa
ya wantu wose we isi.
3 China yeva malagizo ya
Chohile, chadaha kutenda
na ukanuni kugamba chim-
manya.
4 Mntu anagamba kam-
manya Chohile mna haku-
timila malagizo yakwe
mntu uyo ni mdanti, naho
chindedi hachimuli mdani
mwakwe.
5 Mna mntu yoyose akwiva
mbuli ya Chohile, nuyo eli
na ungi jejeje wa Chohile
mndani mwakwe. Vino
nivyo chikudaha kutenda na
ukanuni kugamba chalun-
gana naye,
6 mntu yeyose akugamba
kalungana na Chohile
aungwa ekale saviya ekalaga
Yesu Kulisito.

Lagizo hya

7 Wambuya zangu, lag-
izo dino huwawandikilani
sidyo hya, ni lagiso dya
kale mwendaga mnanadyo
kukongela nkongo. Lag-
iso idyo dya kale ni mbuli
mwivile.
8 Seivyo, lagizo dino
huwawandikilani ni lagiso
hya, ne chindedi chakwe
chawoneka mndani mwa
Kulisito na mndani mwenyu
naho. Kwaviya chiza
chausika, na ulangazi wa
chindedi ukonga kale ku-
langaza.
9 Yoyose akulonga
kugamba ekala mo ulangazi,
mna amwihiwa mlukolo
ywakwe mntu uyo achei
mwe chiza.
10 Yoyose akumunga
mlukolo ywakwe, mntu uyo
ekala mwe ulangazi, naho
mndani mwakwe hamna

chintu chochose chikunga
chimhose mtuhu akole
masa.
11 Mna akumwihiwa
mlukolo ywakwe ekala mwe
chiza ajenda mwe chiza,
naho hamanyize uko akwita,
kwaviya chiza chimtenda
tuntu.
12 Nawawandikilani
nyuwe wana kwaviya masa
yenyu yalekeilwa kwa zina
dya Kulisito.
13 Nawawandikilani
nyuwe, watate, kwaviya
mummanya Kulisito
endaga eyaho kukongela
nkongo. Nawawandikilani
nyuwe wabwanga kwaviya
mumhuma yudya Mwavu.
14 Nawawandikilani
nyuwe wana kwaviya mum-
manya Tate. Nawawandik-
ilani nyuwe watate
kwaviya mummanya yudya
endaga kukongela nkongo.
Nawawandikilani nyuwe
wabwanga, kwaviya mna
nguvu na mbuli ya Chohile
yekala mndani mwenyu
naho mumhuma yudya
Mwavu.
15 Msekunga isi hegu
chintu chochose chi mwe
isi. Mntu akunga isi, ungi
wa Tate haumuli mndani
mwakwe.
16 Vintu vyose vya mwe
isi kugamba tama zihiye zo
mwili, tama zihiye za meso
na weduvi ukuhoswa nu
ugoli vyose ivyo havikulaila
kwa Tate, mna vyalaila mwe
isi.
17 Isi hamwenga ne vintu
vyakwe vyose na tama
zose zi mndani mwakwe
navijinke, mna mntu aku-
damanya yadya akunga
Chohile nekale mazuwa
yose.

Mnkondo vya Kulisito

18 Wanangu, udumo wi
haguhi! Namwiva kugamba
mhiga Kulisito eza, haluse
wahiga Kulisito walozize
weza kale, elo chimanya
kugamba udumo wihaguhi.
19 Wantu awo walaila
mgati mwetu mna
hawendaga wetu wa
chindedi, nivyo vilekile
nawachasa, hegu wendile
wetu, nawekala na suwe.
Mna nawahalawa, waita
zawo, chani vilavyanye
pwipwi kugamba sawo wetu
ng'o.
20 Mna nyuwe mhokela
Muye Mkuka kulaila kwa
Kulisito, ivyo nyuwe nyose
mmanya ichindedi.
21 Siwawandikilani nyuwe
kwaviya hammanyize icho
chindedi, mna kwaviya
mmanya kugamba hamna
udanti wowose ukulaila
mwe icho ichindedi.
22 Mdanti ni yuhi suyo
yudya akulemela kugamba
Yesu ni Kulisito Mwambula?
Uyo nuyo mhiga Kulisito am-
lemela Tate na Mwana.
23 Chila akumlemela
Mwana, iviya amlemela
Tate na yoyose akumzumila
Mwana, iviya amzumila
Tate.
24 Elo nyuwe mhezize
kuwiva ulosi uwo kukon-
gela nkongo, wikale mwe
myoyo yenyu. Hegu ulosi
uwo mwivile kukongela
nkongo unekala mndani

mwenyu, elo namwikale
mwe kwelunga na Mwana
na Tate.
25 Na chiya Kulisito ala-
ganaga na suwe ni chino,
ujima wa mazuwa yose.
26 Siwawandiklani zimbuli
zino kwachausa cha wadya
wakunga wawazaganye.
27 Mna nyuwe mhokela
Muye Ukukile kulaila kwa
Kulisito na uyo ekale mn-
dani mwenyu. Kwaivyo
hamungwe mhinywe ni
mntu yoyose. Kwaviya uyo
nawahinyeni chila chintu,
naho mahinyo yakwe ni
ya chindedi. Elo tozani
mahinyo ya uyo Muye na
kusigaila mwe kulungana na
Kulisito.
28 Haluse, nyuwe wanangu
jendelezani kwikala mndani
mwakwe chani chipindi
nalaile mtende wakankalu
hemwina luhosa lwa kwe-
fisa kwa soni mwe dizuwa
dyo kwizila kwakwe.
29 Mmanya kugamba
Kulisito amuwagila Chohile
vitendese, iviya mwaungwa
mmanye kugamba chila
mntu akudamanya mbuli
zedi natenda mwana ywa
Chohile.

3

Wana wa Chohile

1 Kaulani ni ungi wi
vivihi Tate achungise,
hata chetangwa wana
wa Chohile! Naho
chindedi nivyo chili, nivyo
vikule wantu we isi ino
hawachimanyize, kwaviya
hawammanyaga Chohile.
2 Wambuya zangu, suwe
haluse chimanya chiwana
wa Chohile, mna havinati
kubunkulwa pwilili ivyo
nachitende chili. Mna
chivimanya kugamba, umo
Kulisito nalaile, nachifanane
naye kwaviya nachimwone
viya eli.
3 Elo chila mntu mta
msuhi uno mwa Kulisito,
elengusa saviya Kulisito
alenguke.
4 Chila mntu akudamanya
masa atula sigilizi ya
Chohile, kwaviya masa ni
kutula sigilizi.
5 Mvimanya kugamba
Kulisito ezaga kusa masa
yetu, na kugamba uyo hana
masa yoyose.
6 Elo chila akwikala mwe
kulungana na Kulisito haku-
damanya masa, mntu aku-
jendeleza kudamanya masa
hamuwone ng'o hegu kum-
manya Kulisito.
7 Elo wanangu, msekuzu-
mila kuzaganywa ni mntu
yoyose. Mntu akudamanya
ntendwa za wedi zikumwag-
ila Chohile saviya Kulisito
eli mwagilwa vitendese kwa
Chohile.
8 Mna mntu akujendeleza
kudamanya masa ni ywa
yudya Mwavu, kwaviya
Mwavu kadamanya masa
kukongela nkongo. Mna
mwana ywa Chohile ezaga
mwe isi kubalanga ndima za
yudya Mwavu.
9 Chila eli mwana ywa
Chohile, hakujendeleza
kudamanya masa kwaviya
ujima wa Chohile wekala
mndani mwakwe, hakudaha

kujendeleza kudamanya masa kwaviya katenda mwana ywa Chohile.

10 Mna yoyose hekudamanya mbuli zedi, hegu hekumunga mlukolo ywakwe, uyo suyo mwana ywa Chohile. Uko nuko kwesimana kwa wana wa Chohile na wana yudya Mwavu.

Unganani

11 Na ulosi mwivile kukongela nkongo nuno, chaungwa chungane!

12 Chisekutenda saviya Kaini, ywa yudya Mwavu, amkomaga mvunawe. Amkomaga kwa mbwani? Kwaviya ntendwa zakwe zendaga ziha, mna mvunawe endaga na ntendwa zikumuwagila Chohile.

13 Elo, walukolo wetu, msekwehelwa hegu wantu we isi ino wakawehiwani nyuwe.

14 Suwe chimanya kugamba, chideluka kale kulaila mwe file na kwingila mwe ujima, kwaviya chawaunga walukolo wetu. Mntu hena ungi asigaila mwe file.

15 Chila akumwihiwa mlukolo ywakwe ni mkomi, nyuwe mmanya kugamba mkomi yoyose hana ujima wa mazuwa yose mndani mwakwe.

16 Suwe chimanya kugamba ungi ni mbwani kwa viya Kulisito alavyaga ujima wakwe kwa chausa chetu. Suwe naswi ivyo chaungwa chilavye ujima wetu kwa chausa cha walukolo wetu.

17 Elo, hegu mntu anatendesa na vintu vya hano he isi niyo amuwona mlukolo ywakwe ni mchiwa, mna niyo atenda na moyo mdala hamuwonele mbazi, Togola! Adaha zeze kugamba ungi wa Chohile wi mndani mwakwe?

18 Wanangu, ungi wetu usekutenda milosi na kulonga du, mna utende ungi wa chindedi na wantendwa.

Myoyo heikogoha kulongozi kwa Chohile

19 Ivyo nivyo chikudaha kumanya kugamba suwe ni wantu wa chindedi naho hachitende na woga mwe myoyo yetu kulongozi kwa Chohile.

20 Kwaviya hata hegu udahi we myoyo yetu yachikantila, chimanya kugamba Chohile ni mkulu kujinka myoyo yetu, na kugamba uyo kamanya vintu vyose.

21 Wambuya zangu hegu myoyo yetu haikuchikantila, china ukankalu kulongozi kwa Chohile,

22 naho nachihokele kwakwe chochose nachilombeze kwaviya chatoza miko yakwe na kudamanya yakumuwagila.

23 Na mwiko wakwe ni uno, kumzumila Mwanawe Yesu Kulisito na kungana saviya achilagize.

24 Wantu wose wakwiva miko ya Chohile wekala mwe kulungana na Chohile, na Chohile ekala mwe

kulungana naye. Kwa sila
ya Muye Ukukile chinkigwe
ni Chohile, suwe chimanya
kugamba Chohile ekala mwe
kulungana na suwe.

4

Muye wa Chindedi na Muye wa Udanti

1 Wambuya zangu
msekumzumila chila mntu
akugamba alongozwa ni
Muye wa Chohile, mna
mjezeni muone hegu mntu
uyo alongozwa ni Muye wa
Chohile hegu bule, kwaviya
kuna wawoni wadanti
walozize mwe isi.
2 Sila ya kumanya hegu
mntu alongozwa ni Muye
wa Chohile ni ino, chila
mntu akulonga mwenye
kugamba Yesu Kulisito ezaga
niyo atenda mntu, mntu uyo
alongozwa ni Muye ukulaila
kwa Chohile.
3 Mna mntu yoyose
hekumlonga mwenye Yesu
seivyo hana Muye ukulaila
kwa Chohile. Mntu uyo ana
muye ukulaila kwa mhiga
Kulisito nanywi mwevaga
kugamba eza, haluse kabula
kale hano he isi.
4 Mna nyuwe mwi wana
mlawane na Chohile, naho
muwahuda kale awo wa-
woni wa udanti, kwaviya
muye wi mndani mwenyu
ni mkulu kujinka muye wi
mwa wantu we isi ino.
5 Wawoni wo udanti wa-
longa kutimilana mbuli ivyo
zili mwe isi ino, na wantu
wa mwe isi wawetegeleza
kwaviya ni wantu wa mwe
isi.
6 Mna suwe chi wantu wa
Chohile. Mntu ammanyize
Chohile achetegeleza, mna
mntu suyo ywa Chohile
hakuchetengeleza. Elo kwa
sila iyo chadaha kubunkula
kwesimana mgati mwa
Muye wa chindedi na muye
wa udanti.

Chohile ni Ungi

7 Wambuya zangu chun-
gane, kwaviya ungi walaila
kwa Chohile. Chila mntu
mta ungi katenda mwana
ywa Chohile naho kam-
manya Chohile.
8 Mna mntu hena
ungi hammanyize Chohile
kwaviya Chohile ni ungi.
9 Naho Chohile alagis-
aga ungi wakwe kwetu
kwa kumwigala Mwanawe
ichedu mwe isi, chani
chitende na ujima kwa sila
yakwe.
10 Vino ungi nivyo
wili, suko kugamba
suwe chamungaga Chohile
nkongo, mna kwa uyo
achungaga niyo amwigala
Mwanawe atende ntambiko
ya kuchilekeila masa yetu.
11 Wambuya zangu, uneva
Chohile achungaga saivyo,
elo suwe naswi chaungwa
chungane.
12 Hahana mntu amuwon-
aga Chohile, mna chinaun-
gana Chohile ekala mwe
kulungana na suwe na
ungi wakwe watenda jejeje
mwetu.
13 Mwe dino chimanya
kugamba chekala mwe
kulungana naye, uyo naye
ekala mwe kulungana na

suwe, kwaviya kachinka
Muye wakwe.
14 Suwe chiwona na
kuwaukwila watuhu
kugamba, Tate amsigi-
laga Mwanawe atende
Mwambula ywa wantu we
isi yose.
15 Mntu yoyose akulonga
mwenye kugamba Yesu
ni Mwana ywa Chohile,
Chohile ekala mwe kulun-
gana naye, uyo naye ekala
mwe kulungana na Chohile.
16 Elo suwe chimanya
naho chazumila ungi
ananawo Chohile kwetu
suwe.
Chohile ni ungi. Chila
mntu akwikala mwe ungi
ekala mwe kulungana na
Chohile na Chohile ekaka
mwe kulungana na uyo.
17 Mwe sila ino ungi
wi jejeje mndani mwetu
chani chidahe kutenda na
ukankalu mwe dizuwa diya
dye nkanto, kwaviya wikazi
wetu hano he isi wenga udya
wa Kulisito.
18 Ungi hauna woga,
heye, ungi jejeje wausa
woga wose. Elo mntu mta
woga hejejeje mwe ungi,
kwaviya nkanto yahosa
mntu kutenda na wogohi.
19 Suwe china ungi
kwaviya Chohile nuyo
akongile kuchunga.
20 Mntu anagamba
amunga Chohile, mna kuno
amwihiwa mlukolo ywakwe,
ni mdanti. Kwaviya
mntu hekumunga mlukolo
ywakwe akumuwona, haku-
daha kumunga Chohile
hekumuwona.
21 Elo uno nuwo mwiko
achinkile Kulisito, mntu
akumunga Chohile iviya
aungwa amunge mlukolo
ywakwe.

5

Uhuda wa mbuli zihiye zimwe Isi

1 Mntu yoyose akuzumila
kugamba Yesu ni Kulisito
ni Mwambula, uyo katenda
mwana ywa Chohile, chila
mntu akumunga mwelesi
iviya amunga umwana.
2 Vino nivyo chimanyize
kugamba chawaunga wana
wa Chohile, kwa kumunga
Chohile na kwiva imiko
yakwe,
3 kwaviya kumunga
Chohile ni kwiva imiko
yakwe, naho imiko yakwe
siyo midala.
4 Kwaviya chila atendile
Mwana ywa Chohile adaha
kuhuda mbuli zihiye zimwe
isi ino, vino nivyo chikuhuda
mbuli zihiye zimwe isi ino
kwa uzumizi wetu.
5 Haluse ni yuhi akudaha
kuhuda mbuli zihiye zimwe
isi? Ni yudya akuzumila
kugamba Yesu ni mwana
ywa Chohile.

Uukuzi mwa Yesu Kulisito

6 Yesu Kulisito nuyo
ezile kwa mazi na sakame.
Hezile kwa mazi du mna
kwa mazi na sakame. Ni
Muye akuukula kugamba
ni chindedi uyo Muye ni
Chindedi.
7 Elo, weyuko waukuzi
watatu,

8 Muye Ukukile na mazi
na sakame na ukuzi wa awo
watatu wevana.
9 Hegu chazumila ukuzi
wa chimntu, ukuzi wa
Chohile una nguvu zitendese
na uno nuwo ukuzi alavize
Chohile mwenye mwa
Mwanawe.
10 Akumzumila Mwana
ywa Chohile ana uwo
ukuzi mndani mwakwe,
mna hekumzumila Chohile,
amtenda uyo ni mdanti,
kwaviya hazumile ukuzi
alavize Chohile mwa
Mwanawe.
11 Ukuzi wenye nuno,
Chohile achinkaga ujima wa
mazuwa yose, na ujima uwo
wi mndani mwa Mwanawe.
12 Mntu yoyose mta
Mwana ywa Chohile ana
ujima uwo, na mntu yoyose
hena Mwana ywa Chohile
hana ujima uwo.

Ujima wa mazuwa yose

13 Nawawandikilani chani
mmanye kugamba ujima wa
mazuwa yose una nyuwe
mkuzumila zina dya Mwana
ywa Chohile.
14 Elo chino nicho chindedi
chinanacho, kugamba
chikalombeza chintu cho-
chose saviya akunga,
achetegeleza.
15 Elo, uneva chimanya
kugamba achetegeleza chila
chikamlombeza, iviya chi-
manye kugamba achinka
chochose chikumlombeza.
16 Unamuwona mlukolo
ywako kadamanya masa
heyekumwigala kwe file,
umlombezeze kwa Chohile,
naye Chohile namwinke
ujima. Nalonga imbuli ino
halanga wadya wadamanye
masa sayo ya file. Mna kuna
masa yakumwigala mntu
kwe file, miye sikugamba
mumlombeze Chohile kwa
chausa icho.
17 Chochose hechiku-
muwagila Chohile ni
masa, mna kuna masa
heyekumwigala mntu kwe
file.
18 Chimanya kugamba
watendile wana wa Chohile
hawakudamanya masa
kwaviya Mwana ywa
Chohile awadimisa, na
yudya Mwavu hakudaha
kumtenda chochose.
19 Chimanya kugamba
suwe chi wa Chohile, hata
hegu isi yose ihiye yalon-
gozwa ni yudya Mwavu.
20 Naho chimanya
kugamba Mwana ywa
Chohile nakeza, niyo
achinka umanyi chani
chimmanye Chohile ywe
chindedi naho chikale mwe
kulungana na Chohile ywe
chindedi na mokulungana
na Mwanawe Yesu Kulisito.
Uyo nuyo Chohile ywe
chindedi na nuwo ujima wa
mazuwa yose.
21 Wanangu, mwenege ku-
vikila milungu.

BALUWA YA KAIDI IWANDIKWE NI Yohana ULONGOZI

Baluwa ya kaidi ya Yohana yawandikagwa ni msigilwa Yohana mo mhilimo 90 A D. Yohana hetembalise kugamba nuyo awandike, hantu hakwe etanga mwenye mdalahala. Mwalo wa kaidi waligana na mwalo ukulagiswa mwe Mbuli yedi iwandikwe ni Yohana. Vitendese vino vyelagisa mwe izisila za kumtambalisa Yesu, akalagiza chila yumwenga amunge mnyawe, umo akaliganyiza kumunga Yesu kwa kutimila miko yakwe (2 Yohana 1:5-6, Yohana 15:9-10). Vyafanyanywa kugamba Yohana awandikaga Mbuli Yedi kuligana na baluwa ntatu za Yohana, 1Yohana ywa kaidi Yohana ywa katatu umo akekala komzi wa Efeso. Yohana aitambalisa ibaluwa ino kwa mvyele asagulwe na mwanawe. Ni saviya nakaliganyiza na bunga dya wamzumile Kulisito. Akajika awagambila wamzumile Kulisito wose. Mwalo wa Yohana wo kuwandika ibaluwa ino ni kuwajela moyo wamzumile Kulisito na kuwafunda wawenege wahinya wa udanti.

Vimndani

- Yohana aitambalisa ibaluwa kwa kulonga kugamba ni yayuhi na kwa kuwalamsa wadya awawandikile (2 Yohana 1:1-3).
- Akajika awajela moyo wamzumile Kulisito na kuwakumbusa mwiko mkulu (2 Yohana 1:4-6).
- Akajika awafunda wawenege wahinya udanti.
- Yohana abindiliza ibaluwa yakwe kwa kulaga (2 Yohana 1:12-1).

1 Miye mdalahala chilongozi nakuwandikila weye mnala usagulwe ni Chohile hamwenga na wanawo hungisa. Naho suyo miye du huwaungani, mna wose wamanyize ichindedi wawaungani nyuwe,

2 kwaviya ichindedi chekala mndani mwetu, icho nachijendeleze kwikala hamwenga na suwe mazuwa yose.

3 Wedi wa Chohile na mbazi na utondowazi kulaila kwa Chohile Tate na Yesu Kulisito, Mwana ywa Tate, vitende hamwenga na suwe mwe chindedi na ungi.

Chindedi na Ungi

4 Naseleleswa kuwona kugamba wanawo awamwenga wekala mwe chindedi saviya Tate achilagize.

5 Na haluse weye mnala, nina lombezo dimwenga kwako chungane, lombezo dino suwo mwiko mhya, mna nudya chendaga nawo kukongela nkongo.

6 Mwiko mwivile kukongela nkongo nuno, kwikala kwa kwiva miko ya Chohile, mwaungwa mwikale kwa kulagisa ungi.

7 Wadanti walozize
walaila mwe isi, wantu awo
hawakuzumila kugamba
Yesu Kulisito keza kwetu
niyo atenda mntu. Mntu
akulonga seivyo ni mdanti
naho ni mhiga Kulisito.
8 Elo nyuwe msinyise,
mnasekwaza chiya mdamany-
ize ndima mna mhokele
jeleko di jejeje.
9 Mntu yoyose hekutoza
na kwikala mwa mahinyo
kumlanga Kulisito, mna
ongezeza mbuli ntuhu uyo
hana Chohile. Mna akwikala
mwa mahinyo ayo ana wose
waidi Tate na Mwana.
10 Elo, mntu akeza kwenyu
mna hawegaileni mahinyo
ayo, msekumhokela mwe
zinyumba zenyu naho
msekumlamsa.
11 Mntu yoyose akum-
lamsa uyo, alungana naye
mwe zintendwa zakwe
zihiye.

Ndamsa za nkomelezo

12 Nina mbuli zilozize
za kuwagambilani, mna
sikunga kudamanya ivyo
kwa kuwawandikilani,
kwaviya nina msuhi wa
kuwatalamkilani na ku-
losana na nyuwe mlomo
kwa mlomo, chani chinyemi
chetu chichinte.
13 Wana wa lumbudyo
asagulwe ni Chohile waku-
lamsa.

BALUWA YA KATATU IWANDIKWE NI YOHANA ULONGOZI

Baluwa ya katatu ya Yohana yawandikagwa ni msigilwa Yohana mwe chipindi cho mhilimo wa 90 AD. Yohana hakwetambalisa kugamba nuyo awandike, hantu hakwe etanga mwenye mdalahala (3Yoh 1:1). Kadamanya seiviya adamanye mwe baluwa yakwe ya 2Yohn (1:1). Vyafanyanywa kugamba Yohana awandikaga chitabu cha Mbuli Yedi iwandikwe ni Yohana na baluwa ya nkongo na baluwa ya kaidi na baluwa ya katatu umo akekala ko mzi wa Efeso. Yohana awandikaga ibaluwa ino kwa mzumizi akwitagwa Gayo. Kamtambalisa Gayo enga mmbuya na kumlagiza awasankanile wamzumile Kulisito wakutamba kujinkila hantu aho.

Vimndani

- Yohana atambalisa ibaluwa yakwe (3 Yoh 1:1).
- Akajika amjela moyo Gayo na kumlagiza alagise kuwasankanila walukolo (3Yoh 1:2-8).
- Akajika atambalisa kulanga wantu waidi, Diotulefe na Demetilio (3Yoh 1:9-12).
- Abindiliza ibaluwa yakwe (3Yoh 1:13-14).

1 Baluwa ino yalaila kwangu miye mdalahala chilongozi nakuwandikila weye Gayo, mbuyangu hungisa chindedi.

2 Mbuyangu nakungila ujenyeze mwe mbuli zose naho utende mjima ngungulu saviya wili ngungulu mo muye wako.

3 Naseleleswa hadya walukolo we dibunga dya wazumile weze wabule hano, niyo waukula mo ukanuni wako mwe chindedi, weye wajendeleza kwikala mwe chindedi.

4 Hahana chintu chikunelelesa kujinka heva kugamba wanangu wekala mwe chindedi.

Gayo atogolwa kwa kuwasankanila walukolo

5 Mbuyangu weye wi mkanuni chila nkanana ukawasankanila walukolo hata hegu ni wajeni kwako.

6 Walukolo awo, wadiukwila bunga dya wamzumile Kulisito ne zimbuli za ungi wako. Nodamanye vyedi unawambiza saviya vikumwagila Chohile chani wajendeleze ne ntambo yawo.

7 Kwaviya wakonga ntambo yawo mwe usankanilo wa Kulisito naho hawakunga wahokele wambizi wowose kulaila kwa wantu hewemzumile Chohile.

8 Ivyo, suwe chaungwa chiwambize wantu sa awo chani naswi chidamanye ndima hamwenga nawo kwachausa che chindedi.

Diyotulefe na Demetiliyo

9 Sidiwandikila bunga dya
wamzumile Kulisito mna
Diyotulefe, yudya akunga
ukulu kujinka wose, alemela
kuchetegeleza.
10 Hadya hwizila, nanike
pwilili mbuli zose aku-
damanya uyo akuchisezenga
na kulonga mbuli za udanti
mwetu! Sivyo ivyodu
uyo alemela kuwagoneka
walukolo we mwe ntambo,
naho awachinda wantu
watuhu wakuwagoneka
na awabalaza kuse wantu
wa bunga dya wamzumile
Kulisito wadya wakunga
kwambiza!
11 Mbuyangu, use kwig-
iliza wihi, mna wigilize
wedi. Mntu akudamanya
yedi ni ywa Chohile, aku-
damanya yehiye hammany-
ize Chohile.
12 Wantu wose wam-
longa yedi Demetiliyo, heye
chindedi chenye chamto-
gola. Suwe naswi chalavya
ukuuzi wetu mwakwe,
weye nawe kumanya
kugamba chino chikulonga
ni chindedi.

Ndamsa za kubindiliza

13 Nina mbuli zilozize za
kukugambila mna sikunga
kukuwandikila mwe kalamu
na wino.
14 Nina msuhi kugamba
nanisunguze kukuwona,
nachilosane mlomo kwa
mlomo.
15 Nakungila utondowazi
kwa Chohile.
Wambuya zako waku-
lamsa. Chilamsize wambuya
zetu wose chila yumwenga
yeye mwenye.

BALUWA IWANDIKWE NI YUDA ULONGOZI

Baluwa yetangwa Yuda ni zina nyumani ya mwandisi. Yuda elonga mwenye kugamba ni mkuluwe dya Yakobo, mkuluwe dya Yesu. Elo naho azumila kugamba kutenda yumwenga mwa mkuluwe dya Yesu (Yud 1). Hachimanyize kugamba ibaluwa iwandikwa hantu hamanyike mwe nyumba yo kuvikila naho mwe misitali imwe Lagano dya kale, Yuda nuyo chilongozi mwe Wayahudi. Hata hegu aitambalisa ibaluwa "wose wetangwe, wakungigwa ni Chohile Tate na waikigwe kwa Yesu Kulisito" (Yud1). Ibaluwa iwandikwa hagati ha 60 A D.

Umwalo wo kuwandika ibaluwa ni kwa wakulisito wose na kuwafunda wadya wakwikala mwe kuhinya udanti (Yud 4). Kajeseza misitali mwe Lagano dya kale yalaile na kulavya uwaza mwe uchumi wa kwivana. Baluwa ino yahangana na fanyanyi za Petulo zikuchisanya mafundo ya wahinyi wa udanti (Yud 4, 2 Petulo 2:1) uge misitali ya wandima wa kwembingu na Sodoma na Gomola.

Vimndani

- Yuda etambalisa mwenye kugamba ni chilongozi (Yud 1-2).
- Atambalisa ni kwambwani kawandika kuwafunda wadya wakuwahiga wahinyi wa udanti (Yud 3-4).
- Kujinka ayo niyo awenka mliganyo kulaila kwa wantu na vilaile mwe Lagano dya kale (Yud 5-16).
- Akajika wawagambila viya vikuwagila vyaungigwa mwe mafundo (Yuda 17-23).
- Uhelo avugala mwe ibaluwa kwa kumtunya Chohile (Yud 24-25).

1 Miye Yuda mtumwa ywa
Yesu Kulisito na mvunawe
dya Yakobo,
Nawawandikilani nyuwe
mwitangwe ni Tate Chohile
na mkwikala mo ungi
wakwe na kudimwa vyedi
kwa chausa cha Yesu
Kulisito.
2 Nawaungilani mbazi na
utondowazi na ungi kulaila
kwa Chohile vyongezekele
mwenyu.

Kanto dya wahinyi wa udanti

3 Wambuya zangu, nendile
hahikiliza kuwawandikilani
mbuli ya wambulwa udya
chikwehanga suwe chose,
mna nasiwona vyaungwa ni-
wawandikileni chani niwat-
intise kugombela uzumizi
wenkigwe wantu wa Chohile
nkanana imwenga du kwe
chipindi chose.
4 Kwaviya kuna wantu
wamwenga hewekumtunya
Chohile weingize kwa
chinyele mgati mwetu,
wahitwila ulosi wa wedi

wa Chohile ywetu chani
wadamanye uchilanga na
kumlemela Yesu Kulisito uyo
eli mkulu ichedu na Zumbe
dyetu. Mna Mawandiko
Yakukile yahezaga kulonga
kukongela nkongo kanto
dyawagoja wantu awo.
5 Haluse naunga ni-
wakumbuseni hata hegu
mzimanya kale izimbuli
zino zose, kugamba Zumbe
eze aheze kuwambula
Waizulaeli kulaila mwe isi
ya Misili, mna nyumani
niyo awabalanga wadya
hewezumile.
6 Wandima wa kwem-
bingu hewedimile udahi
wawo mna wasa wikazi
wawo, Chohile kawavugaila
mwe chiza kwa kuwanyinya
minyolo ya mazuwa yose
chani wakantilwe mwe
dizuwa diya dikulu.
7 Kumbukani saviya
Sodoma na Gomola na mizi
ihaguhi hakwe, wakaya
wawo wadamanyaga saviya
wadya wandima wa kwem-
bingu wadamanyaga ugonyi
na kutimila tama zihiye
heziligane ne dikolwa.
Wantu wano wenkagwa
kanto dya moto wa mazuwa
yose vitende fundo kwa
wantu wose.
8 Seviyo wantu wano
nawo sozi zawo zawa-
longoza mwe kuitenda
imili yawo itende mazavu,
wabela udahi wa Chohile
na kuhuluta vyumbe vina
ukulu vya kwembingu.
9 Mna Mikaeli, mndima
mkulu ywa kwembingu,
eze adedelesane na yudya
Mwavu kwachausa cho
umwili wa Musa, hajezize
kumkantila kwa kumhuluta
mna nakagamba, “Zumbe
mwenye akukwahile.”
10 Mna wantu wano
wahuluta vintu hewevi-
manyize. Kuna mbuli wa-
manyize na wazidamanya
hewekuzifanyanya saviya
wanyama hewena fanyanyi
wakudamanya. Mbuli izo za
wabalanga wowo wenye.
11 Nawaluwone! Wantu
awo wakutimila sila idya
ya Kaini. Kwachausa cha
hela wejela mwe wavu udya
wa Balamu. Wahitukilaga
saviya Kola ahitukaga niyo
wabalangwa saviya uyo
abalangwe.
12 Wantu wano wehanga
hamwenga na nyuwe mwe
zindala zenyu za ungi
hewena soni. Wenga
mayuwe yakutisa yakudaha
kuvuna meli ni saviya
wadimi wakwegusa wenye
du, ni saviya maingu
heyena mazi yakufiliswa ni
mpeho, ni saviya miti heina
matunda chipindi cho ulozo
ing'oligwe na kunyulukisa.
13 Wantu awo wenga
mawimbi makulu ya bahali,
ntendwa zawo ni za soni za-
laila enga chifulo. Waligana
na ntondo zikuchagachaga,
Chohile kazikiya hantu mwe
chiza chikulu mazuwa yose.

14 Henoko naye, mntu
ywa cheleko cha mfungate
kukongela Adamu, nuyo
alavyaga uwoni aho nkongo
mwa wowo, akagamba,
“Tegelezani! Zumbe neze
hamwenga na wandima

wakwe wa kwembingu
wakukile hewekuwazika.
15 Neze awakantile wantu
wose na kuwakoza masa
wantu wehiye na hewekum-
tunya Chohile kwa chausa
cha ntendwa zawo zose zi-
hiye wadamanye na kwa
mbuli zakwihiza za wata
masa walongile mwakwe!”
16 Wantu wano wang'ung'ula
na kufuzuma, watimila tama
zawo zihiye, wakalonga
mbuli za kweduvya na
kwekomba kwa wantu
watuhu chani wapate yadya
wakunga wowo.

Mafundo na malagiso

17 Mna nyuwe wambuya
zangu, kumbukani mbuli
zalongagwa kale ni wasig-
ilwa wa Zumbe dyetu Yesu
Kulisito.
18 Nawagambilani,
“Mazuwa yo udumo, naku-
laile wantu hewekumtunya
Chohile, wantu wakutimila
tama zawo zihiye, awo
nawawatileni.”
19 Awo ni wadya
wakuhosa kusentana mgati
mwa wantu, wantu wata
fanyanyi za mwe isi, hewena
Muye wa Chohile.
20 Mna nyuwe wambuya
zangu, mwezenge mo uzu-
mizi wenyu ukukise, na
kulombeza kwa nguvu za
Muye Ukukise.
21 Mkajendeleza kwikala
mo ungi wa Chohile mkam-
goja Zumbe dyetu Yesu
Kulisito, yudya kwa mbazi
zakwe nawenkeni ujima wa
mazuwa yose.
22 Wafileni mbazi wata
nkama,
23 wambuleni mwe nkanto
saviya mntu akupempula
chintu kulaila mwe moto.
Mna kwa watuhu mtende
na mbazi na kukaulisa
mkehiwa hata izisuche zawo
zina madwentwe ye zitama
zawo ze mili zihiye.

Malombezo ya ntogozi kwa Chohile

24 Elo kwa uyo adaha
kuwadimani chani mnase
kugwa, na kuwachimalisa
nyuwe kulongozi ko ukulu
wakwe hemwina lema naho
kwa chinyemi chikulu,
25 kwa uyo eli ichedu
Chohile, Mwambuzi ywetu,
atogolwe na kutende na
ukulu na nguvu na udahi
kwa sila ya Yesu Kulisito
Zumbe dyetu, kukongela
kale isi heinati kumbwa na
haluse na mazuwa yose.
Taile.

UGUBULO WA YOHANA ULONGOZI

Chitabu cha ugubulo wa Yohana nicho cho udumo mo ludongo lwe vitabu vye dilagano hya. Naho nicho chendaga cho udumo mo kuwandikwa. Chawandikagwa ni muwoni Yohana Ugubulo 1:1. Naho nuyo awandike Mbuli Yedi saviya iwandikwe ni Yohana na baluwa ntatu 1Yohana na 2Yohana na 3Yohana. Muwoni Yohana amanyikaga saviya aungigwe ni Yesu. Yohana awandikaga ichitabu chino umo endaga kwechisiwa chikwitangwa Patimo uko kwendaga sumkilo kwa chausa cha kulonga Mbuli Zedi za Yesu Kulisito. Ugubulo 1:9.

Ugubulo wa Yohana wo kuwandika chitabu cha ugubulo wa Yohana ni kuwajela moyo awo nawasome chani watoge kutenda wakanuni mwa Yesu Kulisito na kuwenka msuhi, kwaviya kuya vituhu kwa Yesu kwihajihi. 1:3 na 22:7. Chitabu chino chawandikagwa kwa chausa cha wantu wakulisito wose naho kwa mabunga ya wazumizi yesimile mfungate, ukasoma 2-3. Yohana alagisa mawandiko yakwe kugamaba ni uwoni ugubulo 1:9. Yohana ajeseza vilagiso vya miliganyo akalonga yadya awone. Chitabu chino chaligana na hantu hasiku mwe dilagano dya kale, vitendese Zakaliya 6:1-8. Mabunga mfungate na nkomano mfungate yaliganisa na nkomano ziya Chohile ajeseze kuitowa isi ya Misili. Ukasoma mwe chitabu cha kulaila 7-9. Chitabu cha Ugubulo chasimwila chipindi cha udumo kugamba Yesu natenda mhuda, na wadya wose wamzumile nawekale naye mazuwa yose. Hake chitabu chino chikulagise na kukwinka msuhi kugamba Yesu asunguza kwiza.

Vimndani

- Yohana akonga kwa kwetambalisa kugamba ni yuhi na ivyo awone visimo vya uwoni uno 1:1-20.
- Yohana ayenka mabunga yamzumile Kulisito mfungate ulosi kulaila kwa Yesu na kuwigala ulo na ulo kwa mabunga ayo. 1:1-3:22.
- Akajika alongela yadya mahula mfungate 4:1-8:5 na yadya magunda mfungate 8:1-11:19.
- Akajika aho Yohana alongela nkondo ya mwana chilume na zoka dina mitwi mfungate 12:1-14:20
- Akajika awandika mbuli ya nkomano mfungate za maya15:1-16:18.
- Atongela kwa kulonga ivyo Chohile akuwahuda wankondo wakwe kwembingu 17:1-20:15.
- Udumo akomeleza kwa

kulonga mwe mbuli za ulanga mhya nazitendeke mo udumo wa yose 21:1-22:21.

1 Uno ni ugubulo wa mbuli zigubulwe ni Yesu Kulisito. Kulisito enkagwa ugubulo uno kulaila kwa Chohile chani awalagise wandima wakwe mbuli ziya zikungwa zisunguze kulaila. Kulisito kamsigila mndima ywakwe ywa kwembingu akamgambile Yohana mndima ywakwe amanye mbuli izo.

2 Uyo Yohana kaukula ukuzi wa mbuli zose awone kugamba zaligana na ulosi wa Chohile na ukuzi wa Yesu Kulisito.

3 Kajimbikwa mntu akusoma ichitabu chino chine milosi ye chiwoni, na wajimbikwa awo wakwiva na kutoza yawandikwe mndani, kwaviya chipindi chihajihi.

Ndamsa kwa mabunga mfungate ya wamzumile Chohile

4 Miye Yohana nayawandikila mabunga mfungate ya wamzumile Kulisito mwe isi ya Asiya.

Wedi na utondowazi kwa mabunga mfungate vikulaila kwa Chohile vitende nanyuwe, kwa uyo eyaho na endaga aho, na akunga eze, kulaila kwa myuye mfungate ikulongozi kwe chigoda chakwe cho uzumbe,

5 na kulaila kwa Yesu Kulisito, uyo ni mukuzi mchindedi, mwelekwa ywa nkongo ywa wabanike naho mta udahi wa maseuta mwe isi. Uyo kachivuguila mwe vifungo vya masa yetu mwe sakame yakwe.

Achunga na mwe file yakwe kachitenda chilekeilwe masa yetu,

6 naho kachitenda walavyantambiko wa useuta chani chimsankanile Chohile Tati yakwe, kwakwe Yesu Kulisito utende ukulu wa Chohile na nguvu unauyo mazuwa yose! Taile.

7 Kaula, eza mwa maingu! Chila yumwenga namwone, hamwenga na wadya wamtungile, na kabila zose mwe isi nawalomboleze kwa chausa chakwe. Heye! Taile.

8 “Miye ni ywa nkongo naho ywa udumo wa vintu vyose,” alonga Zumbe Chohile Mkulu mta udahi wose na eyaho na endaga na naeze.

Uwoni wa Yohana ukumlanga Kulisito

9 Miye ni Yohana mlukolo mnyenyu, kwa kulungana na Yesu Kulisito nehanga hamwenga na nyuwe mwezinkuto na useuta na ujijimizi jejeje. Miye nasidulwa mwe chisiwa chikwitangwa Patimo hatenda mfungwa, kwaviya nahalonga mbuli za Chohile, na ukuzi wa Yesu.

10 Mwe Zuwa dya Zumbe, nasigwilwa ni muye wa Chohile, niyo neva izwi kulu, saviya dya gunda hanyuma hangu.

11 Dyagamba, “Wandika mwe chitabu vintu vino ukuwona, uchigale

kwemabunga ya wamzumile
Chohile mwe mizi ino
mfungate, Efeso na Similina
na Peligamo na Tiyatila
na Salidi na Filadefiya na
Laodikiya.”
12 Niyo nahituka nikaule
uyo akulonga na miye, niyo
nawona viya vya kwikiya
taa mfungate vidamanywe
kwa zahabu,
13 mgati mwe viya vya
kwikiya taa niyo nawona
yumwenga akwinga mntu,
avikile nkazu ibwile mwe
viga vyakwe, na kwenyinya
msipi wa zahabu mwe chi-
fuwa chakwe.
14 Fili zakwe nazing'ala
chwee na meso yakwe yaka
enga myali ya moto,
15 viga vyakwe enga
shaba ichiliswe wadaha
ugambe chisuntigwe mwe
mvuo, nedizwi dyakwe
dyenga chivumilo cha mazi
yakwitika.
16 Mo mkono wakwe wa
kulume nendile ana ntondo
mfungate na mo mlomo
wakwe mlaila bamba dino-
ligwe ntendele zose mbili,
uso wakwe naung'alisa
saviya zuwa dikwakisa.
17 Nize nimwone, niyo
nagwa mwe viga vyakwe
saviya mntu abanike. Niyo
anijelekeila umkono wakwe
wa kulume niyo anigamba,
“Usekogoha! Miye ni ywa
nkongo na ywa udumo.
18 Miye ni uyo emjima!
Nasibanika mna kaula
haluse ni mjima mazuwa
yose. Nina makomwelo ya
file na kuzimu.
19 Haluse, wandika mbuli
ukuwona, mbuli za vino
haluse na mbuli nazilaile
nyumani.
20 Chinyele cha ntondo
mfungate waziwonaga mo
mkono wangu wa kulume
na viya vya kwikiya taa
mfungate vye zahabu ni
ino, ziya izintondo mfungate
ni wandima wa kwembingu
wa yadya mabunga mfugate
ya wamzumile Kulisito na
viya iviya vya kwikiya izita
ni yadya mabunga mfungate
ya wamzumile Kulisito.

2

Ulosi kwa bunga dya wazumizi wa Waefeso

1 “Mwandikile vino
mndima ywa kwembingu
mwe dibunga dya wamzu-
mile Kulisito diko mzi wa
Efeso,

“Miye hutoza ziya izin-
tondo mfungate mo mkono
wangu wa kulume naku-
jenda mgati mwe viya
vya kwikiya taa mfungate
vidamanywe kwa zahabu,
nagamba vino.”
2 Simanya izintendwa
zako zose, na kuhikiliza
kwako na ujijimizi wako.
Simanya kugamba huku-
daha kwivana na wantu
weihiye, na kugamba kuwa-
bela wadya wakwetanga
hambwe ni wasigilwa
kumbe sawo, kubunkula
kugamba ni wadanti.
3 Weye kung'wina na kusu-
lumila kwa chausa che diz-
ina dyangu naho husokele.

4 Mna nina ulosi na weye,
kugamba kuleka ukunga
kwako kwa nkongo.
5 Elo, fanyanya viya nawili
hadya nendile hwinati
kugwa! Ukeile ukadamanye
chiya naukadamanya aho
nkongo. Hegu hukuhituka
kulaila mwa masa yako,
nanize kwako nakuchusa
chiya cha kwikiya taa chako
hadya chili.
6 Mna nakutogola mwe
chintu chimwenga, weye
wayehiwa yadya waku-
damanya Wanikolai, saviya
miye huyehiwa.
7 "Yudya mta magutwi,
netegeleze yadya muye
akuyagambila mabunga ya
wamzumile!"
"Kwa yudya akuhuda nan-
imwinke adye matunda yo
mti wo ujima wimwe hantu
hahoile ha Chohile."

Ulosi kwa bunga dya wazumizi wa Similinana

8 "Mwandikile vino
mndima ywa kwembingu
ywa bunga dya wamzumile
Kulisito wa Similina,
"Miye ni ywa nkongo na
ywa udumo, uyo nabanik-
aga niyo nekala mjima naho,
Nagamba vino."
9 Simanya izinkuto zako
na uchiwa wako, mna
ichindedi wi mgoli! Naho
simanya mahuluto ukuhu-
lutwa ni wadya wakwetanga
Wayahudi mna sawo, ni
bunga dya Shetani!
10 Usekogoha chintu cho-
chose. Kwetegeleze! Mwavu
nawajezeni wamwenga
wenyu nawajele mwe
chifungo na masulumizo
yenyu nayatende kwa
mazuwa mlongo umwenga.
Mna utende mkanuni hata
vikaungwa ubanike, miye
nahwike jeleko dya ujima.
11 "Mta magutwi,
netegeleze viya Muye
akuyagambila mabunga ya
wamzumile Kulisito!
"Wadya nawahude
hawabwilwe ng'o ni file ya
kaidi."

Ulosi kwa bunga dya wazumizi wa Peligamo

12 "Mwandikile vino
mndima ywa kwembingu
mwe dibunga dya wamzu-
mile Kulisito wa Peligamo.
"Miye mta bamba di-
noligwe kwidi. Nagamba
vino."
13 Sihamanya aho uk-
wikala, naho he chigoda
chako cho uzumbe wa
Shetani! Mna ujendeleze
kutenda mkanuni kwangu,
huhituke uzumizi wako
kwangu hata mwa mazuwa
yadya mukuzi ywangu
mkanuni Antipa, akomagwa
mgati mwenyu hantu ak-
wikala Shetani.
14 Mna nina mbuli njeche
mwako. Awamwenga
mwenyu watimila mahinyo
ya Balamu, amhinyize
Balaki kuwategela wantu
wa Izulaeli wadye nkande
zivikilwe tukulu na ku-
damanya ugonyi.
15 Seivyo wenawe una
wantu wakutimila mahinyo
ya Wanikolai.
16 Elo kweile, huneile
nanisunguze kwiza kwako
nakugomba nkondo na

wantu awo kwa bamba
dikulaila mo mlomo wangu.
17 “Mta magutwi,
netegeleze viya Muye
akuyagambila mabunga ya
wamzumile Kulisito!
“Kwa wadya nawahude
naniwenke idya inkande
ifisigwe ikwitangwa mana.
Naho nanimwinke chila
yumwenga yuwe ding'aile
mlanga mwakwe di-
wandikwe zina hya hedi-
manyigwe ni yoyose ukaleka
yudya akudihokela.”

Ulosi kwa bunga dya wazumizi wa Tiyatila

18 “Mwandikile vino
mndima ywa kwembingu
mwe dibunga dya wamzu-
mile Kulisito wa Tiyatila,
“Uno ni ulosi wa
Mwana Chohile, mta
meso yakumweka mweka
saviya moto ukwaka neviga
vyakwe vyang'ala saviya
shaba ichiliswe.”
19 Ntendwa zako siz-
imanya, simanya ukunga
kwako na uzumizi wako
na kusankana kwako na
kung'wina kwako. Simanya
kugamba haluse wadamany-
isa kujinka viya nkongo.
20 Mna nina ulosi na weye,
kugamba hamkwivana na
yudya mvyele Yezebeli, ak-
wetanga muwoni. Akuhinya
na kuwaza wandima wangu
wadamanye ugonyi na
kudya nkande zivikilwe
matukulu.
21 Simwinka chipindi eile
masa yakwe, mna hakunga
kuleka ugonyi wakwe.
22 Kaula nanimzage
mo lusazi kwa unyonje
hamwenga na wadya
wakumgonya nawasulu-
milise. Nanividamanye vino
haluse hegu hawa kweila
ntendwa zawo.
23 Naho naniwakome
wantu wakumtimila, chani
mabunga ya wamzumile
Kulisito wose wamanye
kugamba miye ni miye
huzuza fanyanyi ze myoyo
yawo. Miye nanimlihe chila
yumwenga ywenyu kuligana
na ntendwa zakwe.
24 “Mna nyuwe watuhu
mwi yuko Tiyatila wadya
hemkutimila mahinyo
yakwe Yezebeli, hemhinile
chiya wakwitanga chinyele
cha Shetani, nawagambilani
saniwatwise mzigo mtuhu.
25 Mna kubula umo heza,
mtozese chiya mnanacho.
26 Uyo akunga ahude na
kujendeleza na kutimila
ntendwa zangu kubula
udumo nanimwinke udahi
wakulongoza wantu wa si.
27 Nawalongoze kwa
nkome ya chuma nawatule-
tule enga viya vya ulongo.
28 Saviya nihokele udahi
kulaila kwa Tate. Miye
nanimwike idya ntondo ya
machelwa.
29 “Mta magutwi,
netegeleze viya Muye
akuyagambila mabunga ya
wamzumile Kulisito!”

3

Ulosi kwa bungu dya wazumizi wa Sadi

1 “Mwandikile vino
mndima ywa kwembingu
ywe dibunga dya wamzu-
mile Kulisito uko Salidi,

"Miye nina Myuye ya Chohile mfungate na ntondo mfungate. Nagamba vino ntendwa zako zose sizimanya. Simanya kumanyika kugamba wimjima, mna kubanika!
2 Ivyo inuka, utogeze chochose chisigaile chihaguhi na kubanika. Kwaviya kubula haluse sinati kuwona ntendwa zako kugamba ni jejeje kulongozi kwa Chohile ywangu.
3 Kumbuka viya uhokele na viya wivile, timila na kweile. Mna hunenuke, nanize saviya mbavi naho homanye ng'o chipindi hegu saa nanizile kwako kukukantila.
4 Mna uchei na wantu wajeche uko Salidi hewekugize izisuche zawo. Nachijendanye na wadya wavaile suche zing'aile, kwaviya wawagila kutenda ivyo.
5 Yudya na hude naviswe suche zing'aile, naho miye sanidyuse idizina dyakwe ng'o mwe chitabu cho ujima. Naho nani mlavyanye kugamba ni ywangu mwameso ya Tate na wandima wakwe wa kwembingu.
6 "Yudya mta magutwi netegeleze viya Muye akuyagambila mabunga ya wamzumile Kulisito!

Ulosi kwa bunga dya wazumizi wa Filadefiya

7 "Mwandikile vino mndima ywa kwembingu ywa bunga dya wamzumile Kulisito uko Filadefiya,

"Miye mkuka na mchindedi, miye mta komwelo dya Daudi, umo akavugala hahana navugule, akavugula hahana navugale.
8 Ntendwa zako zose sizimanya. Kaula, sivugula ulwivi kulongozi kwako hahana mntu akudaha kuluvugala. Simanya kugamba weye hukwedaha, mna kutoza ulosi wangu naho hulemele idizina dyangu.
9 Tegeleza! Nahwigaile wantu wa bunga dya Shetani, wantu wakwetanga ni Wayahudi mna sawo, ni wadanti. Awo naniwatende weze kwako wafike madi kulongozi kwako chani wamanye sikusagula naho miye nakunga.
10 Kwaviya kutoza ulosi wangu na kung'wina kwa ujijimizi kwangu, miye nami nahudime mwechipindi cha nkuto chikwiizila isi yose, kuwajeza wantu wose wakwikala mwe isi.
11 Nasunguza kwiza. Tozesa unanacho haluse, chani unasekuhokwa jeleko dyako dyo uhuda.
12 Mhuda nanimtende nguzo mwe Nyumba nkulu ya Chohile ywangu, hajeze kufosa ng'o. Naho naniwandike mlanga mwakwe zina dya Chohile ywangu nedizina dyo umzi wa Chohile ywangu, kugamba Yelusalemu mpya, mzi udya nausele kulaila kwembingu ya Chohile ywangu. Naho naniwandike mlanga mwakwe zina dyangu hya.
13 "Yudya mta magutwi

netegeleze vyedi viya Muye akuyagambila mabunga ya wamzumile Kulisito!

Ulosi kwa bunga dya wazumizi wa Laodikiya

14 “Mwandikile vino mndima ywa kwembingu kwe bunga dya wamzumile Kulisito wa Laodikiya,

“Miye hwitangwa Taile, mukuzi mkanuni na mchindedi, yudya nkongelo ywa vyumbe vyose aumbile, Chohile nagamba vino.

15 Ntendwa zako zose sizimanya, simanya kugamba weye hwimoto naho hwimpeho. Nanivyedi hegu nawimoto du hegu na wimpeho du!

16 Mna kwaviya wiluvuguvugu, hwimoto hegu mpeho, nihaguhi na kukutahika kulaila mo mlomo wangu!

17 Wegamba wi mgoli huna icho ukuswesa. Mna hwemanyize kugamba weye wimnyonje mta kufilwa mbazi, wimchiwa naho wituntu naho wimwazi!

18 Nakulangiliza, ugule zahabu kwangu, isuntigwe kwa moto, chani utende mgoli. Naho gula suche zing'aile uvale na ugubike soni zo umwazi wako. Gula mti wa meso ujele chani uwone.

19 Miye nawakwahila nakuwakantila wose hunga. Ivyo kwekambe kwa moyo wako weile masa yako.

20 Tegeleza! Sichimala ho lwivi natowa hodi, yoyose akunga eve izwi dyangu nakuvugula ulwivi, naningile na kudya hamwenga naye, naye nadye hamwenga na miye.

21 Kwa yudya nahude nanimwinke luhenyo lwa kwikala na miye mwe chigoda changu cho uzumbe, saviya miye mwenye nihudile niyo nekala hamwenga na Tate mlanga mwe chigoda chakwe cho uzumbe.

22 “Yudya mta magutwi netegeleze viya Muye akuyagambila mabunga ya wamzumile Kulisito!”

4

Mviko kwe Mbingu

1 Eze yajinke ayo niyo nawona lwivi luvugulwa kwembingu na izwi diya nivile hadya nkongo dyenga izwi dya gunda, dyagamba, “So kuno nahulagise mbuli nazilaile aho nyumani.”

2 Aho niyo nengilwa ni Muye. Nawona chigoda cho uzumbe chikigwa kwembingu na yumwenga kekaila mlanga mwe chigoda icho.

3 Uyo ekale mlanga mwakwe kang'ala enga yuwe tana dya alimasi na yuwe tana dinkundu dya akiki na lutamwasi luzunguluke mwe chigoda cho uzumbe lukawoneka luna langi ichijani enga yuwe tana dya zumalidi.

4 Kuzunguluka chigoda cho uzumbe kwendaga na vigoda vya chizumbe milongo midi na vine, vikailwe ni wadalahala milongo midi na waidi wavikile suche zing'aile naho wavikile

vilemba vya zahabu mwe
mitwi yawo.
5 Mwe chigoda chiya
cho uzumbe kwalaila
lumwemwe, mlulumo na
lubaula. Magala mfungate
ya moto nayaka kulongozi
kwe chigoda cho uzumbe.
Magala ayo ni Myuye
mfungate ya Chohile.
6 Iviya kulongozi kwe
chigoda cho uzumbe nakuna
chintu chikale saviya bahali
ya chelole ikung'ala saviya
yuwe ding'alise.
Chiya ichigoda cho
uzumbe chendile chihagati
nachizungulukwa ntendele
zose ni vyumbe wane wata
ujima wagubikwe ni meso
kulongozi na kunyuma.
7 Chumbe uyo ywa nkongo
mta ujima kekala saviya
simba, ywa kaidi kekala
saviya njeku, ywakatatu
nana uso ukuligana na
wamntu, ywakane naye
kekala enga ngwilizi ikupu-
luka.
8 Chila chumbe chimwenga
mwe wadya wata ujima
wane na mawawa mtan-
datu, yamemile meso
hasi na mlanga mwakwe.
Hawalekile kuchema chilo
na msi.
"Mkuka, mkuka, mkuka,
Zumbe Chohile Mkulu
mta Udahi,
endaga eyaho, naho eyaho,
naho akwiza."
9 Chila nkanana vyumbe
awo wane nawakamwinka
ukulu na kumtunya na
kumhongeza uyo ekale
mwe chigoda cho uzumbe,
akwikala mazuwa yose,
10 wadya wadalahala mi-
longo midi na wane wafika
madi na kufunamiza imitwi
yawo kubula hasi kulongozi
kwa uyo ekale mwe chigoda
cho uzumbe, na kumvikila
uyo akwikala mazuwa yose.
Nawo nawakeza kwika
vilemba vyawo kulongozi
kwe chigoda cho uzumbe
wakagamba,
11 "Zumbe dyetu na Chohile!
Wawagila
kuhokela ukulu na ntunyo,
na nguvu.
Kwaviya kuumba vintu
vyose,
na kwa kunga kwako vintu
vyose na vyumbwa
naho viyaho."

5

Chitabu na Mwana Ngoto

1 Haheza niyo nawona mo
mkono wakwe wa kulume
wa uyo ekale mwe chigoda
cho uzumbe, chitabu chi-
wandikwe kulongozi na
kunyuma niyo chavugalwa
na mahula mfungate. 2 Niyo
nawona mndima ywa
kwembingu mta udahi,
akulonga kwa izwi kulu, "Ni
yuhi akuwagila kutula idi-
hula na kugubula ichitabu?"
3 Mna nahahana mntu
kwembingu hegu mwe isi,
hegu hasi heisi adahile
kuchivugula ichitabu
na kuchikaula mndani
mwakwe.
4 Niyo naila kwa usungu
kwaviya hahana awoneke
awagile kuchigubula
ichitabu hegu kukaula
mndani mwakwe.

5 Niyo yumwenga mwa wadya wadalahala anigamba "Usekwila. Kaula! Simba ywa kabila dya Yuda, lweleko lwa Daudi, kahuda inkondo, naho adaha kutula idihula dya mfungate nakuchigubula chiya ichitabu."

6 Niyo nawona hadya hagati he chigoda cho uzumbe Mwana Ngoto kachimala, akazungulukwa chila ntende ni wadya vyumbe wane wata ujima na wadalahala. Uyo Mwana Ngoto kawoneka enga achinjigwe. Nendile ana mahembe mfungate, na meso mfungate, ziya zendile ni myuye mfungate ya Chohile yendaga igalwe chila hantu mwe si.

7 Niyo Mwana Ngoto aita achiguha chiya ichitabu mo mkono wa kulume wa yudya ekale mwe chigoda cho uzumbe.

8 Eze aguhe du chiya chitabu, wadya vyumbe wata ujima wane hamwenga na wadya wadalahala milongo midi na wane wafika madi kulongozi kwa Mwana Ngoto. Chila yumwenga ana chisindamgunda na mabakuli ya zahabu yamemile ubani, ayo ni malombezo ya wantu wa Chohile.

9 Elo niyo wachema wila uno mhya,

"Weye wawagila kuchiguha icho ichitabu

nakuvugula mahula yakwe.

Kwaviya weye wachinjagwa, na kwe isakame yako kumkombwela Chohile ywetu,

wantu kulaila mwe chila kabila chila longa naho chila lukolo naho chila si,

10 Wawenkaga ulavyantambiko wa chiseuta chani wamsankanile Chohile ywetu,

nawo nawawalongoze wantu mwe isi."

11 Umo hakaula, niyo neva izwi dya wandima wa kwembingu walozize hewekuwazika! Wendile wekala kuzunguluka chigoda cho uzumbe, wadya vyumbe wata ujima wane na wadya wadalahala,

12 na kulonga kwa izwi kulu,

"Mwanangoto achinjigwe awagila

kuhokela nguvu na ugoli na umanyi na udahi

ntunyo na ukulu na ntogozi!"

13 Niyo neva chila chumbe chi kwembingu na mwe isi na hasi heisi na kwe bahali, heye vyumbe vyose vimwe isi vyagamba vino,

"Uyo ekale mwe chigoda cho uzumbe na Mwanangoto,

ntogozi na ntunyo, na ukulu na udahi na uzumbe mazuwa yose"

14 Vyumbe wata ujima wane niyo wagamba, "Taile!" Na wadya Wadalahala niyo wafika madi wakavika.

6

Mwanangoto atula mahula

1 Niyo nawona Mwanangoto atula hula dimwenga mwa yadya mahula mfungate. Niyo neva yumwenga mwe wadya vyumbe wata ujima wane akagamba saviya izwi dya mbala “So!”

2 Niyo nakaula nawona falasi ikung'ala. Na uyo akweile iyo ifalasi nana uta, niyo enkigwa chilemba. Niyo afosa enga mhuda ajendeleze kuhuda.

3 Mwanangoto eze atule na kugubula hula dya kaidi, niyo namwiva yuda chumbe mta ujima ywa kaidi akagamba, “So!”

4 Niyo yalaila falasi ntuhu inkundu guu. Na yudya akweile ifalasi nakenkigwa udahi wa kusa utondowazi mwe isi chani wantu wakomane. Niyo enkigwa bamba kulu.

5 Niyo Mwanangoto atula nakugubula hula dya katatu, niyo namwiva chumbe mta ujima ywa katatu akagamba, “So!” Niyo nawona hana falasi ntitu. Mta kuikwela ifalasi nakatoza chintu cha kuhimila uzami wakwe mo mkono.

6 Niyo neva chintu chikale saviya izwi dikulaila mgati mwa wadya vyumbe wata ujima wane, dikugamba, “Chibaba chimwenga cha ngano kwa maliho ya zuwa dimwe, na vibaba vitatu vya shaili kwa maliho ya zuwa dimwe. Mna mnasekubalanga mavuta ya mizaituni hegu divai!”

7 Mwanangoto niyo atula idihula dya kane, niyo namwiva yudya chumbe mta ujima ywa kane akagamba, “So!”

8 Niyo nakaula nawona, nakuna falasi ichivu. Idizina dyo mkwela falasi iyo dyendaga File na kuzimu vimtimila mnyuma. Awo nawenkigwa udahi mwe lobo imwenga ye isi, wawakome wantu kwa bamba na sala na manyonje na makala yamwe isi.

9 Mwanangoto eze atule na kugubula hula ya shano, niyo nawona hasi he nchanja yo kulaviza ntambiko myuye ya wadya wachinjigwe kwa chausa cha kulonga ulosi wa Chohile na kwa chausa cha ukuzi walavize.

10 Waguta kwa izwi kulu, “Weye Zumbe mkulu mkuka, naho mchindedi! Nozigile kubula ini kulaha na kulihiza wantu wakwikala mwe isi kwa chausa cha kukomwa kwetu?”

11 Chila yumwenga ywawo enkagwa nkazu ing'aile, niyo wagambigwa wajendeleza kuhumula kwa chipindi chiguhi, kubula aho wadya wandima weyawe na walukolo weyawe wose wasigale wakungwa wakomwe wachinte.

12 Niyo nakaula Mwanangoto eze atule na kugubula idihula dya mtandatu, niyo kwalaila chisingisa chikulu, zuwa niyo dyatenda

dititu chii enga juniya titu,
mnenge uhitukila winkundu
guu saviya sakame.
13 Ntondo za kwembingu
niyo zagwa mlanga mwe
isi, enga nkuyu ziholoze
zikahugutuka umo mkuyu
ukasingiswa ni nkung'unto.
14 Ulanga nautatuka ma-
hande maidi nayazingwe
saviya mcheka ukuzingwa,
na chila lugulu na chisiwa
navisingiswe na kubogo-
zoka.
15 Niyo maseuta we isi
na wakulu na vilongozi wa
wankondo na wagoli na
wata nguvu, na chila wa-
tumwa na wantu wenenwe,
wefisa mwe zimpanga na
mgati mwa mayuwe makulu
ya magulu ayo.
16 Wakayagambila am-
agulu na mayuwe ayo,
"Chigweleni nakuchifisa
chisekuwonwa mwa meso
ya yudya ekale mwe chigoda
cho uzumbe na maya ya
Mwanangoto!
17 Kwaviya zuwa kulu dya
maya yawo dibula, ni yuhi
nadahe kuhiga?"

7

Waizulaeli 144,000 wafamikwa mahula

1 Eze yajinke ayo niyo
nawona wandima wa kwem-
bingu wane wachimale
mwe ntendele nne ze isi,
wakachinda nkung'unto
isekuvumila mwe isi naho
mwe ibahali hegu mwe mti
wowose.
2 Niyo nawona mndima
ywa kwembingu mtuhu
akakwela kulaila ulailo wa
zuwa na famiko dya Chohile
mta ujima. Niyo awagutila
wandima wa kwembingu
wane wenkigwe udahi wa
kuibalanga isi ne bahali.
3 Na mndima ywa kwem-
bingu niyo agamba, "Use
kubalanga isi, hegu bahali,
hegu miti, kubula aho
nachibindile kuwafamika
wandima wa Chohile ywetu
mwe vinengo vyawo."
4 Niyo nagambilwa, wantu
wawazigwe ni wadya
wafamikwe famiko mwa
makabila yose ya Waizulaeli
ni laki imwenga elufu
milongo mine na nne,
5 wantu wafamikwe
famiko kulaila mwe dikabila
dya Yuda ni elufu mlongo
umwenga na waidi. Na mwe
dikabila dya Lubeni, wantu
elufu mlongo umwenga na
waidi, na mwe dikabila dya
Gadi wantu, elufu mlongo
umwenga na waidi,
6 Kulaila mwe dikabila dya
Asheli wantu, elufu mlongo
umwenga na waidi, na mwe
kabila dya Nafutali wantu,
elufu mlongo umwenga na
waidi, na mwe dikabila dya
Manase wantu elufu mlongo
umwenga na waidi,
7 Kulaila mwe dikabila dya
Simoni wantu, elufu mlongo
umwenga na waidi, na mwe
dikabila dya Lawi wantu
elufu mlongo umwenga na
magana milongo midi, na
mwe dikaila dya Isakali
wantu elufu mlongo na
waidi
8 Kulaila mwe kabila dya
Zabuloni, elufu mlongo

umwenga na waidi, na mwe dikabila dya Yusufu wantu, elufu mlongo na waidi na mwe dikabila dya Benjamini wantu, elufu mlongo na waidi wafamikwe hula.

Lukudidi lwa wantu wa chila isi

9 Eze yajinke aho, niyo nawona lukudidi lwa wantu hewekuwazika, wantu wa chila si, na chila kabila, na chila lukolo na chila longa, nawachimala kulongozi kwe chigoda cho uzumbe na mwa Mwanangoto, wavaile nkazu kuno watoza matambi ya mitende mwe mikono yawo.

10 Wetanga kwa izwi kulu, "Wambulwa wetu walaila kwa Chohile ywetu, akwikala mwe chigoda cho uzumbe, na kulaila kwa Mwanangoto!"

11 Wandima wa kwembingu wose wakatenda wachimala kuzunguluka ichigoda cho uzumbe, na wadalahala, na vyumbe wata ujima wane. Niyo wafika madi na kufunama kubula hasi mwe chigoda cho uzumbe na kuvika kwa Chohile,

12 wakagamba, "Taile! Ntogozi na ukulu na umanyi na hongezi na ntunyo na udahi na nguvu vitende na Chohile ywetu mazuwa yose! Taile!"

13 Yumwenga mwa wadya wadalahala anuza, "Wano ni wahi wavikile nkazu zing'aile, naho walaila kuhi?"

14 Namhitula, "Sivimanyize mkulu mna ni weye umanyize Zumbe dyangu!."

Anigamba, "Wano nawo womboke na kuhona mwe inkunto idya inkulu. Nawo wafuile nkazu zawo na kuzitenda zing'aile kwa sakame ya Mwanangoto.

15 Ivyo nivyo vikuleka we kulongozi kwe chigoda cho uzumbe cha Chohile na wamsankanila chilo na msi mwe nyumba yakwe. Uyo akwikala mwe chigoda cho uzumbe natende nawo na kuwadima.

16 Hawalumwe ni sala naho hawakalukwe naho zuwa hadiwoke hegu chivuguto chitendese,

17 kwaviya Mwanangoto, nuyo ehaguhi ne chigoda cho uzumbe chi hadya hagati, natende mdimi ywawo, naho nawalongoze kwe mfajo wa mazi ya ujima. Chohile nawahanguse amesozi yawo."

8

Hula dya mfungate

1 Umo Mwanangoto akatula na kugubula hula dya mfungate niyo kwembingu kwanyamala dwi kwa chipindi cha nusu saa.

2 Naho niyo nawona wandima wa kwembingu mfungate wakuchimala kulongozi kwa Chohile, wenkigwa magunda mfungate.

3 Mndima ywa kwembingu mtuhu mta chetezo

cha zahabu, keza niyo achimala mwe nchanja yo kulaviza ntambiko. Kenkigwa ubani ulozize aulavye ntambiko hamwenga na malombezo ya wantu wa Chohile wose mlanga mwe nchanja ye zahabu ikulongozi kwe chigoda cho uzumbe.

4 Umosi wa udya ubani niyo wakwela kulanga, hamwenga na malombezo ya wantu wa Chohile kulaila mwe mikono yauyo mndima ywa kwembingu achimale kulongozi kwa Chohile.

5 Uyo mndima ywa kwembingu niyo aguha chiya chetezo chimemile moto kulaila mwe nchanja yo kulaviza ntambiko, achidula mlanga mwe isi, niyo kwatenda na mbaula na izwi na lumwemwe na chisingisa mwe isi.

Magunda mfungate

6 Wadya wandima wa kwembingu mfungate wata magunda mfungate wemalanya wayavile.

7 Mndima ywa kwembingu ywa nkongo niyo avila idigunda dyakwe, kwatenda na fula nkulu ya mayuwe na moto vihangane na sakame, niyo vyadulwa mwe isi. Fungu dimwenga mwe mafungu matatu yaligane ye isi niyo dyahya, fungu dimwenga dye miti niyo dyahya hamwenga na mani mabisi yose niyo yahya.

8 Niyo mndima ywa kwembingu ywa kaidi avila gunda dyakwe. Niyo chintu chikale saviya lugulu lukulu lukuhya moto lwadulwa mwe bahali. Fungu dimwenga mgati mwe mafungu matatu yaligane, ye bahali dyahitukila sakame,

9 Fungu dimwenga dya mafungu matatu yaligane ye vyumbe vina ujima mwe bahali niyo vyafa, seivyo naho fungu saviya idyo dya meli niyo zabalangwa.

10 Naho niyo mndima ywa kwembingu ywa katatu avila gunda dyakwe, ntondo nkulu ikwaka saviya gala, yalagala kulaila ko ulanga nakugwa mwe fungu dimwenga dya mafungu matatu yaligane mlanga mwe mito ne mifajo ya mazi.

11 Zina dye ntondo ni “Usungu.” Fungu dimwenga mwe mafungu matatu yaligane ya mazi yadwalukila usungu, wantu walozize wabanika kwa kunywa amazi ayo, kwaviya usungu utendesa.

12 Niyo mndima ywa kwembingu ywa kane avila gunda dyakwe. Fungu dimwenga mwe mafungu matatu yaligane ya zuwa yatoigwa, seivyo naho dya mnenge, na ntondo chani fungu dyawo dimwenga mwa matatu yaligane yakomele chiza. Fungu dimwenga mwe matatu yaligane dya msi diswesa ung'azi saivyo naho dye chilo.

13 Umo nahakaula, niyo neva ngwilizi ikupuluka mo ulanga vitendese ikaila kwa

izwi kulu, “Namluwone! Namluwone, namluwone wose mkwikala mwe isi umo mwe chipindi wandima wa kwembingu watatu wasigale wakavila magunda yawo!”

9

1 Niyo mndima ywa kwembingu ywa shano avila gunda dyakwe. Nawona ntondo ikulagala mlanga mwe isi kulaila kwembingu. Inkigwa komwelo dya lwina lwedibome hedina uhelo.

2 Niyo agubula ulwina lwe dibome hedina uhelo, mosi niyo wakwela kulaila mwe dibome enga mosi wa tanuli kulu, zuwa no ulanga vitenda chiza kwa chausa cho umosi uwo.

3 Sije zilaila mo mosi udya niyo zengila mwe isi zinkigwa udahi saviya visuse.

4 Sije izo zisekubalanga nyasi hegu mani mwe isi hegu miti yoyose, mna ziwabalange wadya du hewe famikwe hula dya Chohile mwe vinengo vyawo.

5 Sije hazungigwe ziwakome wantu mna kuwasulumiza du kwa myezi mishano. Ulumi wawo wikala enga ulumi wa chisuse.

6 Mwa mazuwa ayo wantu nawalonde file mna haiwagwele nawabese kubanika mna file naiwanyilike.

7 Kweivyo zikuwoneka sije izo nendile zikenga falasi zemalanye kwa nkondo, mwe mitwi yawo nendile mna vilemba vikale vidamanywe kwa zahabu, na kwa meso kwawo ni saviya wantu.

8 Fili zawo zisaviya fili za wavyele, meno yawo yesaviya ya simba.

9 Vifuwa vyawo vigubikwa na vintu vikale saviya valo dya chuma. Izwi dikulaila mwa mawawa yawo dikala saviya izwi dya myutuka ikubuluzwa ni falasi zilozize zikugulukisa kwita kwe nkondo.

10 Nazina michila ina miwa saviya ya chisuse, mwe michila iyo nendile mna udahi wa kuwaluma wantu kwa chipindi cha myezi mishano.

11 Naho wana seuta ywawo, uyo ni mndima mkulu ywa kwedibome hedina uhelo. Zina dyakwe kwa Chiebulaniya ni Abadoni, kwa Chiyunani idizina ni Apoliyoni kugamba “Mbanasi.”

12 Namluwone lwa nkongo lujinka, vikajika ivyo kuna namluwone ntuhu mbili zikwiza nyumani.

13 Niyo mndima ywa kwembingu ywa mtandatu avila gunda dyakwe. Neva izwi dikulaila mwe mahembe mane ya zahabu yemlanga mwe zintendele nne ze nchanja ye zahabu ya kulaviza ntambiko yendile kulongozi kwa Chohile.

14 Izwi dimgambila uyo mndima ywa kwembingu ywa mtandatu mta gunda, “Wavuguile awo wandima wa Shetani wane wavugailwe haguhi no mto mkulu wa Fulati!”

15 Wadya wandima wane
wa Mwavu niyo wavug-
wilwa, nawo nawemalanya
kale mwe saa idya dizuwa
dyo mwezi na mhilimo
uwo, chani wakome fungu
dimwenga mwa mafungu
matatu yaligane ya wantu.
16 Nevaga kugamba
wankondo wakwela falasi
wawazigwe wendaga mil-
ioni magana maidi.
17 Vino nivyo niwone
mo uwoni wangu, siwona
falasi na wakwezi wawo, na
wana valo dya chuma mwe
vifuwa vyawo zendile zika-
woneka zinkundu saviya
moto nazikawoneka zibuluu
saviya ulanga na zinjano
saviya unga wa chola. Mitwi
ye zifalasi izo na isaviya
ya simba, na mwe milomo
yawo mwalawaga moto na
mosi na mayuwe ya chola
yakwaka.
18 Fungu dimwenga mwa
mafungu matatu yaligane
ya wantu awamwenga
wakomwa kwa nkomano
izo ntatu na moto na mosi
na chola chikulaila mwe
milomo ye zifalasi.
19 Kwa viya nguvu ze
zifalasi nazimwe milomo
yawo na mwe michila yawo.
Michila yawo naikenga
mitwi ya nyoka kwa michila
iyo nazikajeseza kulumila
wantu.
20 Wantu wasigale,
hewekomigwe ni zinko-
mano izo izintatu, haweile
na kuyaleka matukulu
wadamanye kwa mikono
yawo hawalekile kufikila
madi mpepo na matukulu
yadamanywe kwa zahabu
kwa hela na shaba na
mayuwe na miti na vintu
hevikudaha kuwona, kwiva
hegu kujenda.
21 Wantu wadya haweile
na kuleka ukomi wawo na
usai wawona ugonyi wawo
hegu ubavi wawo.

10

Mndima ywa kwembingu na katabu

1 Niyo nawona mndima
ywa kwembingu mtuhu
mta nguvu akasela kulaila
kwembingu. Kavikwa ingu
na lutamwasi mo mtwi
wakwe. Kwa meso yakwe
enga zuwa, viga vyakwe
navyo vikala saviya nguzo
za moto.
2 Mwe mikono yakwe
katoza katabu kadya
kagubulwe. Nakajata ichiga
chakwe cha kulume mwe
bahali na ichiga cha kumoso
kajata mwe isi,
3 nakwitanga kwa izwi
kulu dikuguta saviya
mbumo wa simba. Eze
agute, imibumo mfungate
niyo yalavya izwi kulu.
4 Na mbaula mfungate zize
zilavye izwi, miye nahaunga
niwandike. Mna niyo neva
izwi dikulawa kwembingu
dikagamba, “Zike hula izim-
buli izo ze mibumo mfun-
gate, use kuziwandika!”
5 Niyo nawona yudya
mndima ywa kwembingu
nawonaga achimale mlanga
mwe bahali na mwe isi
kenula mkono wakwe wa
kulume kwembingu,

6 na kwelisa kwa zina dya
Chohile, akwikala mazuwa
yose, aumbile imbingu ne isi
na vyose viyumo ne bahali
na vyose viyumo. Mndima
ywa kwembingu agamba,
“Hahana chipindi cha ku-
goja naho!
7 Mna chipindi yudya
mndima ywa kwembingu
ywa mfungate umo akaunga
avile idigunda dyakwe,
Chohile naye nadamanye
mizungu yakwe ya chinyele
ilaile saviya awagambile
wandima wakwe awo wa-
woni.”
8 Niyo izwi naheva kulaila
kwembingu dyanigamba
naho, “Hita kaguhe katabu
kagubulwe mo mkono wa
mndima ywa kwembingu
achimale mwe bahali na
mwe isi.”
9 Ivyo niyo nambasa
mndima ywa kwembingu
namlombeza aninke kadya
katabu. Anigamba, “Kaguhe
ukadye, mo mlomo wako
nakatende kemwile enga
uchi, mna kwe ndako
nakatende kesungu!”
10 Siguha katabu kulaila
mo mkono wa yudya
mndima ywa kwembingu
nakukadya, mo mlomo ke
mwile saviya uchi. Mna nize
nikamele, kahitukila usungu
mndani mwe inda yangu.
11 Niyo wanigamba,
“Waungwa vituhu kulonga
ulosi wa Chohile ukulanga
wantu wa makabila yalozize
na si zilozize na wantu wa
milongi ilozize na maseuta
walozize!”

11

Waukuzi Waidi

1 Niyo nenkigwa tete dya
kuhimila dikwinga nkome
ya kujendela, nagambigwa,
“Jenda kahime inyumba
nkulu ya Chohile ne nchanja
yo kulaviza ntambiko, naho
uwaze wadya wakuvika
mndani mwe nyumba nkulu
ya Chohile.
2 Mna usekuhima kwe
balaza ya kuse ye nyumba
nkulu ya Chohile, kwaviya
wenkigwa wantu sawo
wayahudi, wadya nawa-
jatangile umzi ukukile wa
Chohile kwa chipindi cha
miezi milongo mine na midi.
3 Miye naniwasigile
waukuzi wangu waidi chani
walonge ulosi wa Chohile
kwe chipindi icho cha
mazuwa ayo elufu imwenga
magana maidi na mi-
longo mtandatu wakatenda
wavala suche za majuniya.”
4 Awo waukuzi waidi ni
idya imiti imidi ye mizaituni
na viya vya kwikiya taa vidi
vikuchimala kulongozi kwa
Zumbe ywe isi.
5 Uneva mntu yoyose
anajeza kuwalumiza, moto
naulaile mwe milomo yawo
nakumbalanga mnkondo
ywawo, yoyose akujeza
kuwabalanga nabanike
seivyo.
6 Nawo wana udahi waku-
vugala ulanga fula isekunya
mwe chipindi wakalavya
uwoni. Naho wana udahi
wa kuhitula mazi yatende
sakame na kuitowa isi

kwa chila nkomano, chila
nkanana nawaunge.
7 Chipindi nawabinde
kulavya ukuzi wawo diya
dikala dikulaila mwe di-
bome hedina uhelo na di-
towane nawo. Na diwahude
na kuwakoma.
8 Imili yawo naigone mwe
sila yo mzi mkulu, udya we-
tangangwa kwa ulongi wa
chiwoni Sodoma hegu Mis-
ili. Kudya Zumbe ywawo
atungikwe mo msalaba.
9 Kwa chipindi cha
mazuwa matatu na nusu
wantu kulaila mwe si zose
na makabila na milongi
na chila lukolo nawakaule
vimba ivyo naho hawavileke
ivimba vyawo vihambwe.
10 Wantu wakwikala
mwe isi yose nawelelwe
kwachausa che file ya waidi
wano. Nawadamanye ngasu
na kwigailana majeleko,
kwaviya wawoni awo waidi
wawegaila masulumizo
yalozize mwa wantu mwe
isi yose.
11 Mna yanajinka mazuwa
matatu na nusu muye wa
ujima kulaila kwa Chohile
nauwengile niyo wasisiluka,
elo woseni nawawawone na-
wogohesa.
12 Wawoni waidi niyo
weva izwi kulu kulaila
kwembingu dikawagamba,
“Soni hano halanga!” Nawo
niyo wakwela kwembingu
wakazungulukwa ni ingu
kuno wankondo wawo
wakawasinya.
13 Ahadya niyo halaila
chisingisa chikulu, fungu
dimwenga dya mlongo dyo
umzi udya niyo dyabogo-
zoka, wantu magana mi-
longo mfungate wakomwa
ni chiya ichisingisa. Wantu
wasigale wogohesa niyo
wamtunya Chohile ywa
kwembingu.
14 Namluwone ya kaidi
ijinka, mna kaula namlu-
wone ya katatu naisunguze
kwiza!

Gunda dya mfungate

15 Mndima ywa kwem-
bingu ywa mfungate
niyo avila gunda dyakwe,
kwatenda na izwi kulu
kwembingu, dikagamba,
“Useuta mwe isi utenda wa
Zumbe dyetu na Kulisito
yudya asagulwe kutenda
mwambula. Uyo nalongoze
mazuwa yose!”
16 Vikaheza wadya
wadalahala milongo midi na
wane wekale kulongozi kwa
Chohile mwe vigoda vyawo
vye chizumbe wafika madi
na kufunama kubula hasi
wamvikila Chohile,
17 wakagamba,
“Chakuhongeza weye
Zumbe Chohile Mkulu
mta udahi,
wiyaho, wendile wiyaho!
Kwa viya kulagisa Nguvu
zako nkulu
kukonga kulongoza saviya
Seuta!
18 Wantu wa si ntuhu niyo
wemukwa ni maya,
mna zuwa dya maya yako
dibula,
elo chipindi cha kuwalaha
wabanike chibula.
Nicho chipindi cha kuwenka
majeleko wandima
wako wawoni,

na wantu wose wakuditunya idizina dyako
wakutunywa na hewekutunywa.
Chipindi cha kuwabalanga wadya wakuibalanga isi!.”

19 Aho nyumba nkulu ya Chohile kwembingu niyo yavugulwa, ne dishanduku dye dilagano niyo dyawonekana mndani mwakwe. Kwalaila lumwemwe na mlulumo na lubaula na chisingisa na fula nkulu ya mayuwe.

12

Mvyele na zoka

1 Kulaila chilagiso chikwehela koulanga. Nakuna mvyele avaligwe zuwa na kweviga vyakwe na kavala mnenge, komtwi nakavala chilemba china ntondo mlongo na mbili.

2 Mvyele uyo nendile ni msoka, niyo aguta na kusulumila kwa ulumi wa usungu wa kwefungula.

3 Naho niyo kwalaila chilagiso chikwehela chituhu koulanga. Nakuna zoka dinkundu dina mitwi mfungate na mahembe mlongo umwenga, naho chila mtwi nauna chilemba.

4 Umchila wakwe nokabuluza fungu dimwenga mwe mafungu matatu yaligane ye izintondo zo ulanga na kuzidula kwe isi. Niyo idizoka idyo nadichimala kulongozi kwa yudya mvyele, chani dimmele umwana ahadya akakwelekwa.

5 Yudya mvyele niyo efungula mwana chigosi, amalanywe kulongoza si zose kwa nkome ya chuma. Umwana uyo niyo apempulwa nakwigalwa kwa Chohile na kwe chigoda cha Chohile cho uzumbe.

6 Yudya mvyele niyo asumkila kwe nyika, hantu enkigwe ni Chohile, akunga alelwe kwa mazuwa elufu imwenga na magana maidi na milongo mtandatu.

7 Niyo kwagwa nkondo kwembingu. Mndima ywa kwembingu Mikaeli na wandima wa kwembingu weyawe na diya idizoka nadyo ditowana hamwenga na wandima wakwe,

8 mna idizoka idyo na wandima wakwe wadunduga, idyo na wandima wakwe niyo wabalazwa kwembingu.

9 Elo, zoka idyo niyo dyadulwa kuse, zoka idyo ni yudya nyoka ywa kale ikwitangwa Mwavu hegu Shetani akudanta wantu wa si zose. Kadulwa hasi hamwenga na wandima wakwe.

10 Niyo neva izwi kwembingu dikagamba, “Haluse wambulwa wa Chohile wiza! Haluse wambulwa ubula na nguvu na useuta wa Chohile ywetu na udahi wa Kulisito asagulwe kutenda mwambula ywakwe! Kwaviya yudya akuwalongeleza walukolo wetu kadulwa hasi. Uyo akuwalongeleza walukolo wetu chilo na msi.

11 Walukolo wetu
wamhuda kwa nguvu ya
sakame ya Mwanangoto
na kwa ulosi waukule kwa
viya hawatunyize wikazi
wawo kugamba ni chintu,
wemalanya kubanika.
12 Elo mwelelwe, nyuwe
ulanga, na nyuwe nyose
mkwikala uko! Mna namlu-
wone isi ne bahali! Kwaviya
Mwavu kawaseilani, aka-
tenda na maya yakulise,
naho kamanya kugamba
chipindi chakwe chisigale ni
chiguhi.”
13 Elo idizoka dize di-
manye kugamba didulwa
hasi he isi, niyo dyakonga
kumgulusa yudya mvyele
efungule mwana chilume.
14 Mna umvyele uyo
nakenkigwa mawawa maidi
ya ngwilizi chani apuluke
kubula hantu hakwe kwe
nyika hale ne idizoka,
akunga alelwe kwa chipindi
cha mihilimo mitatu na
nusu.
15 Elo, idizoka idyo niyo
dyatahika mazi yalozize ku-
laila mo mlomo wakwe yak-
winga mto, niyo yamtimila
uyo mvyele mnyuma chani
yamzole.
16 Mna isi niyo yamwambiza
yudya mvyele yegubula
enga mlomo, na kunywa
yadya mazi yalaile mo
mlomo we dizoka.
17 Ivyo idizoka niyo dya
mwihiwa yudya mvyele,
niyo dyehalaila na kwita ku-
towana na welekwa watuhu
wa uyo mvyele, kugamba
wose wakwiva malagizo ya
Chohile nakutenda waukuzi
wa Yesu.
18 Idizoka niyo dyachimala
mo lujevu lwe bahali.

13

Makala maidi

1 Niyo nawona kala diku-
laila kwe bahali. Nadina
mahembe mlongo na mitwi
mfungate, mwe chila hembe
dyakwe nakuna chilemba,
naho mwe chila mtwi
wakwe nakuna mazina
yakumhuluta Chohile.
2 Kala idyo niwone
nadikenga suwi, viga
vyakwe ni saviya dubu no
mlomo wakwe ni saviya
wa simba. Idizoka didinka
idikala idyo nguvu zakwe,
chigoda chakwe cho uzumbe
na udahi wakwe mkulu.
3 Umtwi umwenga we
idikala idyo uwonekana
enga nauna kovu diku-
lawana na kuchinjwa diko-
gofya. Wantu wose we isi
niyo wadyehelwa idikala
idyo niyo waditimila.
4 Wantu wose niyo
wadivikila diya idizoka
kwa viya nadidinka udahi
wakwe diya didubu. Naho
niyo wadifikila madi
diya ididubu wakagamba,
“Niyani esavino dino
didubu? Naho niyani
akudaha kutowana nadyo?”
5 Idikala nadinkigwa
udahi wa kulonga milosi
ya kweduvya na kumhu-
luta Chohile, naho niyo
dyenkigwa udahi kwa
chipindi cha miyezi milongo
mine na midi.
6 Ivyo dyakonga kumhu-
luta Chohile, na kudihuluta

idizina dyakwe na kuhuluta hantu hakwe akwikala na kuwahuluta woseni wakwikala kwembingu.

7 Niyo dyenkigwa nguvu za kugomba nkondo na wantu wa Chohile na kuwahuda, naho nadinkigwa udahi mwa chila kabila na chila si na chila longa na chila lukolo.

8 Wantu woseni wekazi wa mwe isi nawadifikile madi idyo, ukausa wadya mazina yawo yawandikwe kukongela kumbwa kwe isi mwe chitabu cho ujima cha Mwanangoto achinjigwe.

9 “Mta magutwi, netegeleze!

10 Uneva yoyose aikiwe kutahwa natahwe, yoyose aikiwe akomwe na bamba nakomwe na bamba. Ino yawalagiza wantu wa Chohile watende na ujijimizi na uzumizi”

11 Naho niyo nawona kala tuhu, dikulaila mwe isi. Nadina mahembe maidi enga mahembe ya mwanangoto, nadikalonga saviya diya idizoka.

12 Nendile nadikajesa udahi wose kulaila kwe dikala diya dya nkongo. Niyo dyaitenda isi na woseni wakwikala umo wadifikile madi idikala dya nkongo, dyendile na kovu dya kuchinjwa dikogofya.

13 Ivyo idikala idyo dyakaidi didamanya mpituko nkulu, seivyo dyadamanyaga moto usele mwe isi kulaila kwembingu kulongozi kwa wantu.

14 Kwachausa cho udahi dinkigwe wa kudamanya mpituko hantu he dikala dya nkongo. Diwazaganya wantu wakwikala mwe isi kwa kuwagamba wadamanye tukulu kwa ntunyo ye dikala dyendile ne nkovu ye idibamba mna niyo dyatenda na ujima naho.

15 Akaheza diya idikala dya kaidi dyenkigwa udahi wa kuvila muye wa ujima kuditenda iditukulu idyo diya dikala dya nkongo mnyama diheme na kulonga na kuwatenda wantu wadya hewe divikile wakomwe.

16 Idikala diwatintisa wantu wose wakulu kwa wadodo na wagoli kwa wachiwa na watumwa na walekeilwe na wafamikwe famiko mwe mikono yawo ya kulume hegu mwe vinengo vyawo.

17 Niyo dyalemeza mntu yoyose asekugula hegu kutaga hefamikwe, kugamba zina dya diya idikala hegu namba ye idizina dyakwe.

18 Hano haungwa umanyi. Mntu mta fanyanyi adaha kubunkula ichindedi che namba iyo ye idikala, kwaviya ni namba ya mntu. Inamba iyo ni magana mtandatu milongo mtandatu na mtandatu.

14

Mwanangoto na wantu wakwe

1 Niyo nawona Lugulu lwa Sayuni na Mwanangoto kachimala mlanga mwake, hamwenga naye nana wantu laki imwenga

magana mane milongo mine
elufu wadya idizina dya
mwanangoto ne idizina
dya Tati ywakwe nendile
yawandikwa mwe vinengo
vyawo.
2 Niyo neva izwi kulaila
kwembingu, dikuguta saviya
izwi dya chibulumo cha
mazi saviya izwi kulu dya
lubaula. Izwi nivile dyenga
dya wavini wakutowa
visindamgunda vyawo.
3 Wadya wantu magana
gana milongo mine na
nne elufu nawachimala
kulongozi kwe chigoda
cho uzumbe, na wadya
vyumbe wata ujima wane
na wadya wadalahala.
Nendile wakachema wila
mhya endile wahinile du
kwaviya nendile hahana
mntu adahile kuhina uwila
uwo ukaleka awo wantu
wakombolwe mwe isi.
4 Wantu awo ni wadya
hewechafuwe kwa kugonya
wavyele ng'o weika un-
tanda. Awo wamtimila
Mwanangoto kokose akwita.
Wakombolwa kulaila mwa
wantu watuhu watenda
saviya malavyo ya ulozo
wa nkongo kutoga ukulav-
igwa kwa Chohile na kwa
Mwanangoto.
5 Hawamanyize kulonga
udanti hawana lema dyo-
dyose.

Wandima wa kwembingu watatu

6 Niyo nawona mndima
ywa kwembingu mtuhu aka-
puluka kulanga vidala ko
ulanga, akatenda na Mbuli
Yedi ya mazuwa yose ku-
longa kwa wantu wa mwe
isi, kwa chila si na kabila na
longa.
7 Uyo niyo alonga
kwa izwi kulu, “Mtun-
yeni Chohile nakutogola
ukulu wakwe! Kwaviya
chipindi chakwe cho kukan-
tila chibula. Mvikileni
adamanye imbingu ne isi ne
bahali na mifajo ya mazi!”

8 Mndima ywa kwem-
bingu ywa kaidi katimila
ywa nkongo, akagamba,
“Ugwa! Ugwa Heye, Babeli
Mkulu Ugwa! Kanywesa
wantu wa si zose idivai
yakwe, divai yakungisa
kwakwe ugonyi!”

9 Na mndima ywa kwem-
bingu ywa katatu kawatim-
ila wadya awaidi, akalonga
kwa izwi kulu, “Yoyose adi-
vikile diya idikala ne di-
tukulu dyakwe na kuhokela
famiko dyakwe mwe chi-
nengo chakwe hegu mwe
mikono yakwe,
10 naye nanywe divai
ya maya ya Chohile, iyo
ijuluzwe mwe chikombe cha
maya yakwe heihanganywe
na mazi. Mntu uyo nasulu-
mile mwe mayuwe ya chola
yakulibuka kulongozi kwa
wandima wa kwembingu
wakukile na kwa Mwanan-
goto.
11 Mosi wo moto ukuwa-
sulumiza wakwela kulanga
mazuwa yose. Wantu
awo na wakadivikila diya
idikala no mliganyo wakwe
na wafamikwe ne idizina
dyakwe, hawatende na

luhulwila lolose chilo na msi.”
12 Ivyo yaungwa wantu wa Chohile kugamba ni wadya wevile lagizo dya Chohile na kumzumila Yesu watende na ujijimizi.
13 Niyo neva izwi kulaila kwembingu dikagamba, “Wandika vino, mbwedo wi mwa wadya wakubanika wakatenda walungana na Zumbe kukongela haluse!”

Muye naye agamba, “Heye, nawahumule kulawana nezinkuto zawo kwa viya mbuli za ntendwa zawo zatimilana nawo.”

Ulozo we Isi

14 Naho niyo nakaula nawona hendanga na ingu ding'aile. Na mlanga mwe idingu idyo nakekala yumwenga endile ekale saviya mwana ywa mntu. Nendile kavala chilemba cha zahabu mo mtwi wakwe na nyengo ikutwa mo mkono wakwe.
15 Niyo mndima ywa kwembingu mtuhu alaila mwe nyumba nkulu ya Chohile na kwa kuguta amgambila yudya ekale mwe idingu, “Guha inyengo yako ukasengele ulozo, kwaviya chipindi cho ulozo chibula, ulozo we isi wiva!”
16 Yudya ekale mwa maingu adula inyengo yakwe mwe isi na ulozo we isi walozolwa.
17 Niyo nawona mndima ywa kwembingu mtuhu akulaila kwe nyumba nkulu ya Chohile ya kwembingu, uyo naye nana nyengo ikutwa.
18 Niyo mndima ywa kwembingu mtuhu, mchimaila ywo moto, kalaila kwe nchanja ya kumvikila Chohile. Kaguta kwa izwi kulu kwa mndima ywa kwembingu mta inyengo ikutwa, “Guha inyengo yako, ukante kakungu ka zabibu mwe isi, kwaviya zabibu ziva!”
19 Ivyo mndima ywa kwembingu adula inyengo yakwe mwe isi, niyo achisanya zabibu za mwe isi, na kuzijela mwe hantu hakufumbuila maya ya Chohile.
20 Zabibu zijatangilwa mndani mwe difumbwilo dikuse ko mzi, sakame niyo yalaila mwe difumbuilo no mjuluziko wakwe utenda chimo cha mita imwenga na nusu na utali wakwe maili magana matatu.

15

Wandima wa kwembingu wata nkomano mfungate za uhelo

1 Niyo nawona chilagiso chituhu chikwehela chikulu kwembingu. Kwendaga na wandima wa kwembingu mfungate wata nkomano mfungate za udumo. Kwe zinkomano izo mfungate maya ya Chohile yaheza.
2 Niyo nawona chintu chikale saviya bahali ya chelole ihanganywe na moto. Naho niyo nawawona wadya wantu wadihudile diya idikala neditukulu yakwe, idyo idizina dyakwe

dilongwe kwa idya inamba,
nendile wachimala mo
lujevu lwe iyo ibahali
ye chelole wakatenda ne
visindamgunda wenkigwe
ni Chohile.
3 Nendile wakachema
wila wa Musa mndima ywa
Chohile, na wa Mwanangoto
wakagamba,
"Weye Zumbe Chohile
Mkulu mta Udahi,
ntendwa zako ni nkulu na za
kwehela vitendese!
Weye Seuta ywa si zose,
sila zako zichuma naho ni
chindedi!
4 Zumbe ni yuhi hekukogoha
weye?
Ni yuhi hekuditunya idizina
dyako?
Ni weye ichedu ukukile,
wantu wa si zose na wakwiz-
ile
na kukuvikila
kwaviya ntendwa zako zi-
jejeje zigubulwa kwa
wantu wose."
5 Vikaheza niyo nawona
nyumba nkulu ya Chohile
idyo ni Hema dya ukuzi di
vugulwe kwembingu.
6 Wadya wandima mfun-
gate wa kwembingu nawana
nkomano mfungate walaila
mwe nyumba nkulu ya
Chohile, wakatenda wavala
suche zing'aile naho zilen-
guke zikumwekamweka na
misipi ya zahabu inyinyigwe
mwe vifuwa vyawo.
7 Yumwenga mwa wadya
wata ujima wane kawenka
wandima wa kwembingu
mfungate awo wenkigwe
mabakuli mfungate ya
zahabu yamemile maya ya
Chohile, akwikala mazuwa
yose.
8 Nyumba ya Chohile
naimema mosi ulawane no
ukulu na nguvu za Chohile,
naho hahana mntu adahile
kwingila mwe nyumba
nkulu ya Chohile, kubula
udumo wa nkomano mfun-
gate za wadya wandima
mfungate wa kwembingu
zichinte.

16

Mabakuli mfungate ya maya ya Chohile

1 Neva izwi kulu dikulonga
kulaila kwe nyumba nkulu
ya Chohile dikawagamba
wadya wandima wa kwem-
bingu mfungate, "Hitani
mkajide amabakuli ayo
mfungate ya maya ya
Chohile mwe isi!"
2 Mndima ywa kwem-
bingu ywa nkongo kaita
na kujida idibakuli dyakwe
mwe isi. Maihu yeihiye
naho yakulumisa yawengila
wose nendile wana mfamiko
wa diya idikala na kuvikila
tukulu dyakwe.
3 Niyo mndima ywa
kwembingu ywa kaidi etila
idibakuli dyakwe mwe
bahali. Mazi niyo yahitukila
sakame ya mntu abanike,
niyo vyumbe vyose vimwe
bahali vina ujima niyo
vyabanika.
4 Na mndima ywa kwem-
bingu ywa katatu ajida
idibakuli dyakwe mwe mito
ne mifajo ya mazi, niyo
yahitukila sakame.

5 Niyo namwiva mndima
ywa kwembingu mchi-
maila ywa mazi akagamba,
“Weye ukukile wiyaho naho
nawiyaho! Weye kwa sila
ino kukantila isi saviya
viwagile!
6 Kwaviya wantu wano
wetila sakame ya wantu
wa Chohile na ya wa-
woni, wenawe kuwenka
sakame wainywe, wawag-
ilwa wadamanyizwe ivyo!”
7 Niyo neva izwi dikulaila
mwe nchanja yo kulav-
iza ntambiko dikagamba,
“Zumbe Chohile Mkulu
mta Udahi! Kukantila
kwako ni kwawagila naho
ni chindedi!”

8 Niyo mndima ywa
kwembingu ywa kane ajida
idibakuli dyakwe mwe
dizuwa, niyo dyenkigwa
nguvu ya kuwoka wantu
kwa moto wakwe.
9 Ivyo wantu niyo
wokeswa ni chivuguto
chikali chakwe, niyo
wamhuluta Chohile mta
udahi mwe izinkomano izo.
Nawo haweile na kumtogola
Chohile.

10 Niyo mndima ywa
kwembingu ywa shano ajida
idibakuli dyakwe mlanga
mwe chigoda cho uzumbe
cha diya idikala. Chiza niyo
chebunga uzumbe wakwe,
wantu niyo waluma imilimi
yawo kwa chausa cha ulumi
wananawo,
11 niyo nawo wamhuluta
Chohile ywa kwembingu
kwa ulumi wawo na maihu
yawo, mna haweile na
kuleka ntendwa zawo zi-
hiye.
12 Niyo mndima ywa
kwembingu ywa mtandatu
ajida idibakuli dyakwe mo
mto mkulu wa Fulati. Mazi
yo mto uwo niyo yanyala,
kuwenka sila maseuta
wezile kulaila ulailo wa
zuwa.
13 Niyo nawona mpepo
nchafu ntatu zikale enga
majula, imwenga ilaila
mo mlomo we dizoka na
imwenga nayo mo mlomo
wa diya dikala na imwenga
mo mlomo wo muwoni
mdanti.
14 Ayo majula ni myuye
ya mpepo zikudamanya
mpituko. Nizo zikwita
kwa mazumbe wose mwe
isi yose, kuwachisanya
hamwenga kwa nkondo
ya zuwa kulu dya Zumbe
Chohile Mkulu mta Udahi.
15 “Mweva! Nasunguza
kwiza enga mbavi! Akub-
weda ni yudya akucheleza
akatenda kavala suche za-
kwe, chani ase kwingila soni
hadya wantu nawamwone
emwazi!”
16 Mpepo izo zawachisanya
hamwenga wadya mazumbe
hantu hakwitangwa kwa
Chiebulaniya, Hali Mage-
doni.
17 Niyo mndima ywa
kwembingu ywa mfungate
ajida idibakuli dyakwe mo
ulanga. Niyo kwalaila
izwi kulu mwe chigoda
cho uzumbe chi mwe
nyumba nkulu ya Chohile,
dikagamba, “Viheza!”
18 Niyo kwalaila milulumo
na mwemwe na lubaula na

chisingisa chikulise hachalailaga kukongela Chohile aumbaga wantu mwe isi.

19 Udya umzi umkulu watulagwa vihande vitatu, naho imizi ye si zose niyo yabogozoka. Chohile haujaile umzi mkulu wa Babeli niyo aunywesa chikombe che divai ya maya yakwe yatendese.

20 Visiwa vyoseni niyo vyagila, na magulu yoseni yatulwa tulwa.

21 Fula nkulu ya mayuwe yakulise yazamile enga chilo milongo mine chila dimwenga, kulaila kwembingu niyo yawanyela wantu. Wowo niyo wamhulute Chohile kwa chausa che nkomano iyo ye fula ya mayuwe. Kwaviya nkomano ye fula iyo yendaga nkulu.

17

Mchilanga amanyikise ne dikala

1 Niyo yumwenga ywa wandima wa kwembingu mgati mwa wadya mfungate watozize amabakuli anisogeila anigamba, “So hulagise ivyo mchilanga amanyikise nakantilwe, akwikala hankanda ha mazi yalozize.

2 Maseuta we isi wamgonya na wantu mwe isi wakolwa ni idivai yo ugonywa wakwe.”

3 Muye wa Chohile niyo waningila, mndima ywa kwembingu niyo anigala chimuye kwe nyika. Niyo nawona mvyele kekala mlanga mwe diya dikala dinkundu, kala idyo mwili wakwe wose yawandikwa mazina ya kumhuluta Chohile. Kala idyo nendile dina mitwi mfungate na mahembe mlongo umwenga.

4 Mvyele uyo nendile kavala suche ya zambalau na inkundu, naho kehamba kwa vintu vidamanywe kwa zahabu na mayuwe ya yombe kulu na lulu. Mwo mkono wakwe katoza chikombe cha zahabu chimemile mbuli zikwihiza na ntendwa nchafu zo ugonywa wakwe.

5 Mwe chinengo chakwe mwandikwa zina dya lufyambo lwa chinyele, “Babeli mkulu, mamiyawo wavilanga wose na mbuli zose zikwihiza mwe isi.”

6 Niyo nawona kugamba yudya mvyele kakolwa ni sakame ya wantu wa Chohile na sakame ya wadya wakomwagwa kwaviya ni waukuzi wa Yesu.

Nize nimwone, niyo nehelwa vidala.

7 Yudya mndima ywa kwembingu niyo anuza, “Ni mbwani kwehelwa? Nahugambile ichinyele cho mvyele uyo ne dikala akweile, diya dine mitwi mfungate na mahembe mlongo umwenga.

8 Kala diya uwone nadina ujima, mna haluse dibanika. Haluse dihaguhi na kukwela kulaila mwe dibome hedina uhelo mna nadikomwe. Wantu wose wakwikala mwe isi, wadya mazina yawo hayawandikagwa mwe chitabu cho ujima

kukongela kumbwa kwe isi
nawehelwe kuwona dikala
idyo hadya kale nadina
ujima niyo dyabanika mna
haluse nadilaile vituhu.
9 “Hano haungwa umanyi.
Idya imitwi mfungate ni
magulu mfungate ekalaga
umvyele uyo. Mitwi iyo ni
maseuta mfungate,
10 mwa maseuta awo
mfungate, washano wa-
banika kale, yumwenga
achei alongoza, na mtuhu
hanati kwiza, aho nezile
nalongoze kwa chipindi
chiguhi.
11 Idyo idikala dyendaga
na ujima mna haluse
dibanika ni seuta ywa
mnane mna uyo mwenye
ni yumwenga mwa awo
mfungate nabalangwe.
12 “Mahembe mlongo
umwenga uwone ni maseuta
mlongo umwenga hewe-
nati kukonga kulongoza,
mna nayenkwe udahi wa
useuta wa kulongoza saviya
maseuta kwa saa dimwenga
hamwenga ne dikala.
13 Wose awo mlongo
umwenga wevana, naho
nawadinke diya idikala
nguvu na udahi wawo wose.
14 Nawatowane na
Mwanangoto, mna Mwanan-
goto hamwenga na wadya
etange na kuwasagula
awo wakanuni wakum-
timila nawahude, kwaviya
Mwanangoto ni Zumbe ywa
mazumbe na Seuta ywa
maseuta.”
15 Naho yudya mndima
ywa kwembingu niyo
anigamba, “Yadya mazi
uwone hadya akwikala
yudya mchilanga, ni
mabunga ya wantu wa chila
si na wantu wa chila lukolo
na wantu wa chila longa.
16 Amahembe mlongo
yadya uwone hamwenga ne
dikala nawamwihiwe yudya
mchilanga, nawamhoke
chila ananacho na kumwasa
mwazi nawadye umwili
wakwe na kumtikimya
moto.
17 Kwaviya Chohile
kaika mwe myoyo yawo
chiya akunga wadamanye,
kugamba wevane wowo
wenye na kudinka idyo
dikala useuta wa kulongoza
kubula hadya mbuli alongile
Chohile nazichinte.
18 “Mvyele uwone ni udya
mzi mkulu ukuwalongoza
maseuta we isi.”

18

Kubogozolwa kwo mzi wa Babeli

1 Ayo yeze yaheze niyo na-
wona mndima mtuhu ywa
kwembingu akasela kulaila
kwembingu. Uyo nendile
ana udahi mkulu, na isi
yose iyo yang'ala kwa ukulu
wakwe.
2 Niyo aguta akagamba,
“Ubogozoka, ubogozoka
Babeli mzi mkulu ubo-
gozoka! Haluse kutenda
wikalo wa mpepo na myuye
ihiye, utenda vyaila vya
chila madege mazavu na
yakwihiza.
3 Kwa viya wantu wa
si zose wakozwa divai
nkali yo kungisa uchilanga
wakwe. Na maseuta we isi

wamgonya, naho wachuluzi
wa mwe isi watenda wagoli
kulawana nezi nguvu ze
zitama zakwe zitendese.”
4 Naho niyo neva izwi
tuhu kulaila kwembingu,
dikagamba.
“Mlaweni! Mlaweni
mwakwe nyuwe
wantu wangu!
Msekwehanga naye mwa
masa yakwe,
mnasekubwilwa ni zinkanto
zakwe!
5 Kwaviya masa yakwe
yeumbika kubula
kwembingu,
na Chohile naye kakumbuka
wihi wakwe.
6 Mdamanyizeni saviya
awadamanyizeni,
mliheni nkanana mbili kwa
yose awadamany-
izeni.
Mhanganyizeni mwe
chikombe divai nkali
nkanana mbili.
Kujinka idya awahangany-
izeni nyuwe.
7 Mwinkeni masulumizo na
chinyulu viligane na
viya akeduvya na kub-
weda,
kwa viya akwelongela mo
moyo,
hano miye ni seuta ywa
chivyele!
Suyo mvyele abanikilwe ni
mgosiwe,
sanibwilwe ni chinyulu!
8 Kwa chausa chino, nko-
mano yakwe naimb-
wile kwa zuwa
dimwenga
chinyulu na sala na file,
naho nokwe na moto,
kwaviya Zumbe Chohile
mta kumkantila ni
mkulu.”
9 Maseuta we isi
wamgonyize na kwikala
naye wikalo wa mbwedo
nawaile na kulomboleza
chipindi wakawona mosi wo
kuhya kwakwe.
10 Na wachimale hale
naye, kwa kogoha masulu-
mizo yakwe. Wakagamba,
“Nauluwone, nauluwone!
Weye Babeli mzi mkulu
una nguvu! Kwa saa
dimwenga du kukantilwa
kwako kubula!”
11 Wachuluzi mwe isi
nawaile na kwingila
chinyulu, kwaviya hahana
mntu akugula naho viya
wakuchuluza,
12 hahana akugula zahabu
yawo na mayuwe ya hela
na mayuwe ya mayombe
makulu na lulu na suche
za chitani zedi na suche
za zambalau na suche za
halili na suche zinkundu
na chila mti miti ikulavya
mhempe na chila viya vi-
damanywe na mahembe na
chila chiya cha yombe kulu
na viya vidamanywe kwa
mahembe ya ntembo viya
vya shaba na vya chuma na
vya malumalu,
13 na mdalasini na bin-
zali na ubani na uvumba
na mavunkizo na mavuta
yakupwepweleka na divai
na mavuta ya mizaituni na
unga wedi wa ngano na
ng'ombe na ngoto na falasi
na magali yakubuluzwa ni
falasi na watumwa na hata
wikazi wa wantu.
14 Wachuluzi wamgamba,
“Vintu vyedi vyose wendile

ukabesa vitende vyako vyaga na vintu vya yombe kulu na vya kwefenyeza no ukulu wako vichulupuka hoviwone naho!”
15 Wachuluzi wendile wagoli kulawana no mzi uwo na wachimale hale kwaviya wogoha masulumizo yakwe. Wakaila na kwingila chinyulu.
16 Wakagamba, “Nauluwone! Nauluwone weye mzi mkulu! Nakuzwela kuvala suche za chitani na suche za zambalau na suche zinkundu. Na kwehamba kwa vintu vidamanywe kwa zahabu na vidamanywe kwa mayuwe ya yombe kulu na lulu!
17 Kwa saa dimwenga du ugoli wako waga!”
Walongoza meli wose na watafi wakutamba mwe bahali na wakudamanya ndima mwe meli na wose wachuluzi wakuchuluza kwa sila ya bahali niyo wachimala hale,
18 niyo wagutila weze wawone umosi wo moto wendile ukoka mzi udya wakagamba, “Hahanati halaile mzi mkulu sauwo!”
19 Niyo wefiligisa hasi chilagiso kugamba wanachinyulu, waguta na kwila na kulomboleza, wakagamba, “Nauluwone! Nauluwone! Nauluwone weye mzi mkulu! Ni mzi udya wata meli wose zikutamba mwe bahali watenda wagoli kwa ugoli wakwe. Kwa saa dimwenga du kwaza chila chintu!”
20 “Nyuwe mbingu elelwani, na nyuwe wantu wa Chohile na wasigilwa na wawoni! Kwa chausa cha kubalangwa kwakwe kwaviya Chohile kaukantila vikuwagila kwa mbuli uwadamanyizeni nyuwe!”
21 Niyo mndima ywa kwembingu yumwenga mta nguvu enula yuwe kulu dya kusagila na kudidula mwe bahali akagamba, “Vino nivyo mzi mkulu wa Babeli naubogozolwe kwa ngavungavu hauwoneke naho.
22 Weye Babeli izwi dya wakutowa visindamgunda na wachemi na watowa miluli na watowa magunda hayevike mndani naho hegu fundi yoyose mndani mwako, izwi dya yuwe dya kusagila hadivike mndani mwako ng'o!
23 Ulangazi wa taa hauwoneke mndani mwako ng'o, nchelejele za nyinka za wasozi na wasolwa hazivike mndani mwako ng'o. Wachuluzi wako nendile ni wantu wamanyikise mwe isi, na kwa usai wako na kuwazaganya wantu wa si zose!”
24 Mzi wa Babeli naukantilwe kwa luhosa lwa kwitila sakame ya wawoni, na ya wantu wa Chohile na ya wadya woseni wachinjigwe mwe isi zose.

19

1 Vikaheza ivyo, neva lwasu lukulaila kwembingu enga lwasu lwa fyo kulu dya wantu dikagamba, “Zumbe atogolwe! Wambulwa na

ukulu wakwe na nguvu ni
vya Chohile ywetu!
2 Kanto dyakwe ni dya
chindedi naho dyawagila.
Kamkantila yudya mchi-
langa amanyikise yudya
nendile akayaza isi kwa
ugonywa wakwe. Chohile
kamlihiza chikoda kwaviya
kawakoma wandima
wakwe.”
3 Niyo waguta naho,
“Zumbe atogolwe! Mosi wo
moto ukoka udya mzi mkulu
wakwela kulanga mazuwa
yose!”
4 Niyo wadya wadalahala
milongo midi na wane,
na viya vyumbe vine vina
ujima niyo wenamila hasi
na kumvikila Chohile, ekale
mwe chigoda cho uzumbe.
Wagamba, “Taile! Zumbe
atogolwe!”

Nyinka ya Mwanangoto

5 “Niyo izwi kulaila
kwe chigoda cho uzumbe
dyagamba mtogoleni
Chohile ywetu, wandima
wakwe wose na wantu
wose, na nyuwe wose wa-
manyikise na hewemanyike,
nyuwe wata wogohi kulon-
gozi kwakwe!”
6 Niyo neva chintu enga
izwi dya fyo kulu dya wantu,
na izwi dikale enga chivu-
milo cha mazi yalozize naho
saviya mlulumo mkulu wa
lubaula dikagamba, “Zumbe
atogolwe! Kwaviya Zumbe
Chohile Mkulu mta Udahi
nuyo Seuta!
7 Chelelwe na kumsekela
na chimtogole Chohile ivyo
eli mkulu! Kwaviya chipindi
chibula che nyinka ya
Mwanangoto no mwali naye
kemalanya kale.
8 Uyo mwali kalekelwa
avale suche zing'aile za chi-
tani zilenguke.” Suche iyo
ye chitani chedi ni ntendwa
zikuwagila za wantu wa
Chohile.
9 Niyo mndima ywa
kwembingu anigamba,
“Wandika yano, wabweda
wadya wagonekwe kwe
nyinka ya Mwanangoto.”
Naho anigamba uno ni ulosi
wa chindedi wa Chohile.
10 Aho niyo nafika madi
kulongozi kwakwe haunga
nimvikile, mna uyo niyo
anigamba, “Leka usekutenda ivyo! Miye ni mndima
ywa Chohile enga weye
na walukolo wako, chose
chamukula Yesu. Mvikile
Chohile! Wantu waku-
mukula vikumlanga Yesu
ni wadya wakulongozwa ni
muye uwalongoze wawoni.”

Yudya akweile falasi ing'aile

11 Niyo nawona kwem-
bingu nakuvuguka uko
nakuna falasi ing'aile. Mk-
wela ifalasi iyo na ketangwa
Mkanuni na Mchindedi.
Umo akakantila wantu na
kugomba nkondo adamanya
ayo kwa sila ikuwagila.
12 Meso yakwe ye
saviya moto ukwaka, naho
nakavala vilemba vilozize mo umtwi wakwe.
Nakawandikwa zina hedi-
manyigwe ni mntu yoyose
mna mwenye ichedu.
13 Nendile kavika suche
itufikwe mwe sakame. Zina

dyakwe uyo ni “Mbuli ya Chohile.”
14 Wankondo wa kwembingu wavaile suche zilenguke zing'aile za chitani wamtimila wakatenda wakwela falasi zing'aile.
15 Mo mlomo wakwe mlaila bamba dikutwa na kwedibamba idyo nawahude wantu wa si zose. Uyo nalongoze kwa nkome ya chuma na kuifumbula divai hantu ha kufumbuila maya yalozize ya Zumbe Chohile Mkulu mta Udahi.
16 Uyo mwe suche yakwe na mwe diwambo dyakwe diwandikwa zina dino “Seuta ywa maseuta na Zumbe ywa mazumbe.”
17 Niyo namwona mndima ywa kwembingu yumwenga kachimala mwe dizuwa. Akagutila kwa wadege wose wendile wakupuluka mo ulanga, “Soni mchintane mo mdyo mkulu wa Chohile!
18 Soni mdye vimba vya maseuta na wakulu wa nkondo na wantu wata nguvu na nyama ya falasi na wadya wakuzikwela na mili ya wantu wose wakatenda watumwa na walekelwe na wamanyikise na hewemanyike!”
19 Niyo nadiwona diya dikala hamwenga na maseuta we isi na wankondo wadugana chani wagombe nkondo na yudya ekale mlanga mwe falasi ing'aile hamwenga na wankondo wakwe.
20 Mna idyo idikala niyo dyagwilwa, hamwenga na yudya muwoni mdanti adamanyaga vilagiso hantu he dikala. Ni kwa sila ze izimpituko izo kawazaganya wadya wafamikwe na wadya wafikile madi iditukulu dyakwe. Kala idyo hamwenga na muwoni ywa udanti wadulwa wachei wajima mwe ndiwa imemile mayuwe ya chola yakwaka,
21 na wankondo wawo wasigale wakomwa kwa bamba dilaile mo mlomo wa yudya akweile ifalasi ing'aile. Wadege wose weguswa ni nyama ze mili ye vimba vya wadya wakomigwe.

20

Shetani afungwa mihilimo magana mlongo

1 Niyo nawona mndima ywa kwembingu akasela kulaila kwembingu mo mkono wakwe katoza komwelo dya kwingila kwe dibome hedina uhelo na mnyolo mkulu.
2 Kadihuma na kudigwila diya idizoka, diya idizoka dya kale, idyo dikwitangwa Mwavu hegu Shetani niyo adinyinya na mnyolo kwa mihilimo magana mlongo.
3 Mndima ywa kwembingu kadidula kwe dibome hedina uhelo niyo avugala ulwivi lwo kwingilila uko na kulujela hula chani disekudaha vituhu kuwazaganya wantu wa si zose kubula idya imihilimo magana mlongo ichinte, mna ikaheza kujinka imihilimo iyo dyaungwa divuguilwe

vituhu mna kwa saa
dimwenga du.

4 Niyo nawona vigoda vya
chizumbe na wantu wendile
wavikaile, wenkigwa udahi
wa kukanta. Niyo na-
wona naho Myuye ya
wadya wakantigwe imitwi
kwa chausa cha kulonga
ichindedi chiukulwe ni Yesu
na Mbuli ya Chohile. Wantu
wadya hewekudifikila madi
diya dikala ne ditukulu
dyakwe naho hawafamikwe
mwe vinengo vyawo hegu
mwe mikono yawo. Naho
wenkwa ujima na kulongoza
hamwenga na Kulisito enga
maseuta kwa chipindi cha
mihilimo magana mlongo.

5 Wadya watuhu wabanike
hawenkigwe ujima kubula
mihilimo magana mlongo
ichinte. Uno nuwo uyuso wa
nkongo.

6 Elo wabwedesa naho
wakuka wadya na watende
mo uyuso wa nkongo.
File ya kaidi haitende na
udahi mwawo awo nawa-
tende walavyantambiko
wa Chohile na wa Kulisito
mkombola nawalongoze
enga maseuta hamwenga
na uyo kwa chipindi cha
mihilimo magana mlongo.

Kuhudiswa kwa Shetani

7 Chipindi cha idya mi-
hilimo magana mlongo
chikaheza, Shetani nalekelwe
kulaila mwe chifungo
chakwe,

8 uyo nalawe nakukonga
kuwazaganya wantu waza-
gale chila hantu, wantu awo
nawetangwe Gogi na Ma-
gogu. Shetani nawachisanye
kugomba nkondo awo nawa-
tende walozize enga msanga
wa bahali.

9 Wazagala mwe isi
yose na kuzunguluka kwe
zinkambi za wantu wa
Chohile na mzi wa Chohile
aungile. Mna moto usela
kulaila kwembingu na
kuwatikimya.

10 Niyo Mwavu yudya
awadantile kadulwa mn-
dani mwe ndiwa imemile
mayuwe ya chola yakwaka
mna diya dikala na yudya
muwoni mdanti, wose awo
nawasulumizwe chilo na
msi mazuwa yose.

Kanto dya Udumo

11 Niyo nawona chigoda
cho uzumbe chikulu
ching'aile na yudya
achikaile. Isi ne mbingu
vyagila kulongozi kwakwe
na haviwoneke naho.

12 Haheza niyo nawona
wantu wadya wabanik-
aga wakulu na wadodo
wachimala kulongozi kwe
chiya chigoda cho uzumbe.
Vitabu vigubulwa na chitabu
chituhu chigubulwa, chitabu
cho ujima. Wantu wadya
walahwa kuligana ne zin-
tendwa zawo wadamanye
saviya viwandikwe mwe
ivyo ivitabu.

13 Niyo ibahali yawalavya
wabanike wendile mndani
mwakwe. File na kuz-
imu vyawalavya wantu
wabanike wendile mndani
mwakwe. Chila yumwenga
kakantilwa kuligana na
ntendwa zakwe.

14 Niyo file na kuzimu
vyadulwa mndani mwe
ndiwa yo moto. Ndiwa iyo
niyo file ya kaidi.
15 Na mntu yoyose yudya
zina dyakwe hediwoneke di-
wandikwa mwe chitabu cho
ujima, nadulwe mwe ndiwa
yo moto.

21

Mbingu mpya na si Mpya

1 Niyo nawona mbingu
mpya na si mpya. Mbingu
ya nkongo na isi ya nkongo
vyagila, bahali nayo yaga.
2 Naho niyo nawona
mzi ukukile kugamba
Yelusalemu mpya, ukusela
kulaila kwembingu kwa
Chohile, nendile wikwa
vyedi enga msolwa aham-
bigwe vyedi adugane na
mgosiwe.
3 Neva izwi kulu kulaila
kwe chigoda cho uzumbe
dikagamba, “Kaula! Wikalo
wa Chohile wi mwa wantu.
Nekale mwawo nawatende
wantu wakwe nawo nawa-
tende Chohile ywawo.
4 Uyo nahanguse mesozi
yawo yose kwaviya file
haitendeke naho hegu
usungu hegu ulumi naho
ndilo. Kwaviya isi ya kale
ijinka.”
5 Niyo yudya ekale
mwe chigoda cho uzumbe
agamba, “Haluse, nadamanya
vintu vyose vitende vihya.”
Naho anigamba, “Wandika
mbuli zino, kwaviya ni za
ukanuni na chindedi.”
6 Naho agamba, “Vich-
inta! Miye ni Alufa na
Omega, ywa nkongo na ywa
Udumo. Mta nchilu na
nimwinke mazi ya kunywa
heyena maliho kulaila mwe
mifajo yo ujima.
7 Mhuda yoyose nahokele
yano, miye nanitende
Chohile ywakwe, uyo na-
tende mwanangu.
8 Mna wantu wakogoha,
na hewekuzumila na wak-
waza na wakomi na wag-
onyi na wasai na waku-
vikila matukulu, na wadanti
wose hantu hawo ni kwe
ndiwa imemile mayuwe ya
chola yakwaka, ino ni file ya
kaidi.”

Yelusalemu mpya

9 Niyo yumwenga ywa
wadya wandima wa kwem-
bingu mfungate wendile
na mabakuli mfungate
yamemile nkomano mfun-
gate za udumo, keza na
kunigamba, “So! Miye
nahulagise msolwa mkaza
Mwanangoto.”
10 Muye wa Chohile niyo
waningila, muye uyo niyo
anigala kolugulu lukulu
naho lutali. Kanilagisa mzi
ukukile, nuwo Yelusalemu
wendile ukasela kulaila
kwembingu kwa Chohile.
11 Uwo mzi ukang'ala
kwa ukulu wa Chohile.
Ung'azi wakwe nendile
saviya yuwe dya yombe
kulu dikwitangwa yasipi,
dikumweka saviya chelole.
12 Nendile ukazungulukwa
nu ugoma mtali naho
mkulu una nyivi nkulu
mlongo na mbili na chila
lumwenga nalukadimwa ni

mndima ywa kwembingu. Mlanga mwa chila lwivi na mwandikwa zina dimwe dya mazina ya makabila mlongo na maidi ya Waizulaeli.

13 Nendile kuna nyivi ntatu chila ntendele, ntendele ya ulailo wa zuwa nyivi nkulu ntatu, ntendele ya kwa mwenye mzi nyivi nkulu ntatu, ntendele ya chibula nyivi nkulu ntatu na ntendele ya uswelo wa zuwa nyivi nkulu ntatu.

14 Na ugoma uzunguluke umzi uwo lwendaga luna mayuwe ya msingi mlongo na maidi na mlanga mwe chila yuwe nendile kuwandikwa zina dya yumwenga ywa wadya wasigilwa mlongo na waidi wa Mwanangoto.

15 Mndima ywa kwembingu yudya endaga akalonga na miye endaga ana nkome ya kuhimila ya zahabu chani auhime umzi udya nezinyivi zakwe na ugoma wakwe.

16 Umzi wenye wendaga una ntendele nne, uzangalamu na utali wakwe viligana. Ivyo, mndima ywa kwembingu kahima umzi udya kwa idya inkome yakwe, wandaga una utali na uzangalamu na utali wa kwita kulanga wendaga ni chilomita elufu mbili na magana mane.

17 Niyo ahima ugoma wakwe, unene wendaga ni mita milongo mtandatu kuligana na chihimo cha chiuntu chiya mndima ywa kwembingu ahimile.

18 Ugoma wendaga uzengwa na mayuwe ya yombe kulu dya yasipi, na umzi wenye nendile uzengwa na zahabu ilenguke ikumweka saviya chelole.

19 Na vipinka vyo ugoma vyo msingi wo mzi uwo vyendaga vihambwa kwa chila aina ya mayuwe ya yombe kulu. Yuwe dya nkongo dyendaga ni dya yasipi na dya kaidi dyendaga salifaya na dya katatu dyendaga ni kalikedoni na dya kane dyendaga diketangwa zumalidi.

20 Dya shano ni sadoniki dya mtandatu ni akiki na dya mfungate ni kilisolito na dya mnane ni zabalajadi na dya chenda ni mayuwe ya topazi na dya mlongo chilisopalazo na dya mlongo na imwe ni yasinto na dya mlongo na mbili ni dya amasito.

21 Izinyivi zinkulu mlongo na mbili zendaga ni lulu milongo midi na mbili, chila lwivi lwendaga ludamanywa kwa lulu imwenga. Sila nkulu yo mzi yendaga idamanywa kwa zahabu ilenguke ing'aile enga chelole.

22 Siwone nyumba nkulu ya Chohile mo mzi uwo, kwaviya Zumbe Chohile Mkulu mta Udahi na yudya Mwanangoto weyumo hantu hakwe.

23 Umzi udya haukunga zuwa hegu mnenge ku-

umulikila, kwaviya ukulu
wa Chohile waumulikila,
na Mwanangoto nuyo ita
yakwe.
24 Wantu wa si zose
nawekale mo ukuka wakwe,
maseuta we isi nawo
nawawigaile ugoli wawo.
25 Nyivi nkulu naz-
ifugulwe ulonaulo kwaviya
umo hakutende na chilo.
26 Vintu vyedi na ugoli wa
wantu wa si zose nawigalwe
umo mndani.
27 Mna hahana chintu cho-
chose nachitende chizavu
nachingile umo ng'o, naho
mntu yoyose akudamanya
mbuli zikwihiza hegu za
udanti hengile. Ni wadya du
wawandikwe mwe chitabu
cho ujima cha Mwanangoto
nawo nawengile mndani.

22

Mto wa ujima

1 Naho mndima ywa
kwembingu kanilagisa
mto wa mazi ya ujima,
yakumweka saviya chelole,
yakajuluzika kulaila kwe
chigoda cha uzumbe cha
Chohile na Mwanangoto.
2 Mto uwo ujuluzika
kujinkila mgati mwe sila
nkulu yo umzi. Chila nten-
dele yo mto nendile kuna
miti ya ujima, ukweleka
matunda nkanana mlongo
na mbili kwa mhilimo,
kugamba chila mwezi mti
udya naukeleka, na mazani
yakwe ni mti ukuhonya
wantu wa si zose.
3 Hakutende na chintu
chochose chiligitwe nachi-
tende mo umzi uwo.
Chigoda cho uzumbe
cha Chohile na Mwanan-
goto navitende mo umzi
na wandima wakwe
nawamsankanile.
4 Nawawone uso wakwe
na zina dyakwe nadi-
wandikwe mwe vinengo
vyawo.
5 Hakutende na chilo
naho hakungigwe taa
hegu ulangazi wa zuwa,
kwaviya Zumbe Chohile
nawalanagazize naho nawa-
longoze enga maseuta
mazuwa yose.

Kwiza kwa Yesu

6 Niyo mndima ywa
kwembingu anigamba,
“Mbuli zino ni za chindedi
naho za chikanuni. Zumbe
Chohile yudya akuwenka
wawoni Muye wakwe,
kasigila mndima ywakwe
ywa kwembingu awalagise
wandima wakwe mbuli
nazisunguze kulaila.”
7 Yesu agamba, “Tegelezani!
Neza ivino haluse! Wa-
jimbikwa wadya wakutoza
ulosi wa uwoni wimwe
chitabu chino!”
8 Miye, Yohana, siva na
kuwona mbuli zino zoseni.
Naho nize nibinde kwiva
nakuziwona, niyo nafika
madi kulongozi kwa yudya
mndima ywa kwembingu
anilagise izimbuli izo, naho
nahonga nimfikile madi.
9 Mna uyo niyo anigamba,
“Leka usekutenda ivyo!
Miye ni mndima ywa
Chohile enga weye na
walukolo wako wawoni na
wose wakutoza malagizo ye
mwe chitabu chino mfikile
madi Chohile!”

10 Naho niyo anigamba, “Usekuijela hula mbuli iyo
yo uwoni ye chitabu chino, kwaviya chipindi cha kulaila
izimbuli zino chihaguhi.
11 Haluse mta kudamanya yehiye nadamanyise yehiye,
mzavu naye natendese mzavu, mta kudamanya
yakuwagila nadamanyise yakuwagila, akukile naye
ajendeleze kulenguswa.”
12 Yesu agamba, “Tegeleza! Nasunguza kwiza na
jeleko nanimwinke chila yumwenga kuligana na
ntendwa zakwe umo heza.
13 Miye ni ywa nkongo na ywa udumo, uyo akongile
mbuli zose na kuzibuza ko udumo.”
14 Wadya wakufula nkazu zawo wabweda, kwaviya
walekelwe wengile mwe zinyivi zo mzi uwo na
kutenda na udahi wa kudya amatunda yo mti wo ujima.
15 Mna kuse ko mzi uwo kuna wantu wa kwihiza
na wasai na wagonyi na wakomi na wakuvikila
matukulu na wose wakunga kulonga udanti na kuu-
damanya.
16 “Miye, Yesu, simsig-
ila mndima ywangu ywa
kwembingu awaukuileni
nyuwe mwe zimbuli zino
mwa mabunga ya wamzu-
mile Kulisito. Miye ni
mwelekwa ywa lukolo lwa
Daudi, miye ni ntondo
ya machelwa ikumweka
mtondo.”
17 Muye wa Chohile na
msolwa wagamba, “So!”
Chila mntu akwiva imbuli
ino nagambe, “So!”
Mta nchilu neze, yudya
akunga naguhe mazi ya
ujima heyena maliho.

Nkomelezo

18 Miye Yohana namfunda
chila mntu akwiva uwoni wi
mwe chitabu chino, mntu
yoyose nongezeze mbuli
yoyose, Chohile namtende
asulumile kwa nkomano
ziwandikwe mwe chitabu
chino.
19 Na mntu yoyose nahun-
guze chochose mwe zimbuli
zo uwoni we chitabu chino,
Chohile namhoke fungu
dyakwe dya matunda yo mti
wo ujima, na hantu hakwe
mo mzi udya ukukile, udya
uwandikwe mwe chitabu
chino.
20 Mukuzi mwe zimbuli
zino agamba, “Chindedi na-
sunguza kwiza!”
Taile, So Zumbe Yesu!
21 Nawalombezezani wedi
wa Zumbe Yesu. Taile.